Mss.
1

MSS
1

Ciceronis
Epistole

SABELLICUS
-
CABALLUS

[illegible]

I
Bis

V

1) Ciceronis Epistolae de Rebus familiaribus =
ms. cart. di 190 carte innumerate e alcune bianche. sec. XIV? – Comincia: yhesus – proconsuli Publio lentulo s. d. m. t. c (salutem dicit M. T. Cicero) – finisce: et si te videro in medio fore dissanaabor me ama vale –
Sono: 16 libri delle Lettere a diversi, che nell'edizion di Venezia, tipografia Antonelli del 1848 sono compresse nel Vol. I dal pag. 306 a 1247 e nel Vol. II

Dono Da parte di Giuseppe
Mason
12 Gennaio 1895.

29 × 23.

Ms. 1

[illegible]

Mss. 1

I bis

[illegible]

ihs

P. proconsuli Publio lentulo s. d. M. T. C.

Ego omni officio ac potius pietate erga te ceteris satisfacio [omnibus: mihi ipse numquam satisfacio] tanta enim magnitudo est tuorum erga me meritorum ut quoniam tu nisi perfecta re de me non conquiesti. Ego quia non idem in tua causa efficio vitam mihi esse acerbam putem. In causa hec sunt. Hamonius regis legatus aperte pecunia nos oppugnat. Res agitur per eosdem creditores per quos cum tu aderas agebatur. Regis causa si qui sunt qui velint qui pauci sunt omnes rem ad pompeium deferri volunt. Senatus religionis calumniam non religione sed malivolentia et illius regie largitionis invidia comprobat. Pompeium et hortari et orare et iam liberius accusare et monere ut magnam infamiam fugiat non desistimus. Sed plane nec precibus nostris nec admonitionibus relinquit locum. Nam cum in sermone quottidiano tum in senatu palam sic egit causam tuam ut neque eloquentia maiore quisquam nec gravitate nec studio nec contentione agere potuerit cum summa testificatione tuorum in se officiorum et amoris erga te sui. Marcellinum tibi esse iratum scis. Is hac regia causa excepta ceteris in rebus se acerrimum tui defensorem ostendit. quod dat accipimus. quod instituit referre de religione et sepe iam retulit ab eo non potest deduci. Res ante idus Januarias acta sic est: Nec hec idibus mane scripsi. Hortensii et mea et luculli sententia cedit religioni de exercitu. teneri enim res aliter non potest. Sed ex illo senatusconsulto quod te referente factum est tibi decernit ut si regem reducas quod commode rei publice facere possis ut exercitum religio tollat. te auctorem senatus retineat. Crassus tres legatos decernit nec excludit pompeium: censet enim etiam ex his qui cum imperio sunt. bibulus tres legatos decernit ex his qui privati sunt: huic assentiuntur reliqui consulares preter servilium qui omnino reduci negat oportere. Et volcatium qui lupo referente pompeium decernit. Et Affranium

qui assentitur volcatio que res auget suspicione pompei
voluntatis. Nam advertebatur pompei familiare assentire
volcatio. laboratur vehementer. inclinata res est. libonis
Et hipsei Non obscure concursatio Et contentio omniumque pompei
familiarium studium in eam opinione et re adduxerunt
ut pompei cupere videatur. cui qui nolunt. ide tibi quod eum
ornasti non sunt amici. Nos in causa autoritate eo minore
hemus quod tibi debemus. gratiam autem nostram extinguit hominum
suspicio quod pompeio se gratificari putant: Ut in rebus multo ante
quam profectus es ab ipso rege et ab intimis ac domesticis pompei
clam exulceratis: deinde palam a consularibus exagitatis Et
in summam in judicium adductis. Ita versamur et nostram
fidem omnes et amorem tui absentis presentis quam cognoscet.
Si esset in his fides in quibus summa esse debebat non laborarem.

M. C. S. D. Lentulo

Idibus Januariis In senatu Nichil est Con
fectum: propterea quod dies magna ex parte consumptus
est Altercatione lentuli consulis Et Canini
tribuni plebis pro publio lentulo. eo die Nos quoque multa
verba fecimus: maxime quod visi sumus senatum commemora
tione tue voluntatis Erga illum ordinem commovere: Itaque
postridie placuit ut breviter sententias diceremus: videbatur
enim reconciliata Nobis voluntas esse senatus: quod tum dicendo
tum singulis appellandis Rogandis quam prospexeram. Itaque
cum sententia prima bibuli pronunciata esset ut tres legati re
gem deduceret / secunda hortensii ut tu sine exercitu reduceres
Tertia volcatii ut pompeius reduceret postulatum est ut
bibuli sententia divideretur: quatenus de Religione dicebat: cui
rei etiam obsisti Non poterat bibulo assensum est de
tribus legatis frequentes Iverunt in alia omnia. Proxima
erat hortensii sententia: cum lupus tribunus plebis lentulo
quod ipse de pompeio retulisset intendere cepit ante se oportere dissen
sione facere quam Consules. Ei Oratio vehementer ab omnibus

reclamatum est. Erat et iniqua, et Nova. Consules neque con
cedebant: neque valde repugnabant. diem consumi volebant. id est
consecutum. Perspiciebant enim in hortensii sententiam multis partibus
plures ituros: quamquam aperte volcatio assentirentur: multi Rogabant:
atque id ipsum consulibus invitis: Nam ei bibuli sententiam valere cupi
uerunt. hac controversia usque ad nocte ducta, senatus di
missus. Et ego eo die casu apud pomponium cenavi nactus
que tempus in magis idoneum quam umquam antea, post tuum discessum
is dies honestissimus Nobis fuerat in senatu, ita sum cum
illo locutus ut mi videretur animum hominis ab omni alia
cogitatione ad tuam dignitatem tuendam traducere: quem ego ipsum
cum audio, prorsus eum libero omni suspicione cupiditatis.
cum autem eius familiares omnium ordinum video, perspicio id
quod iam omnibus est apertum, totam rem istam iam pridem a certis
hominibus Non invito rege ipso consiliariis quam ei esse corruptam.
Hec scripsi ad xvi kal. februarii ante lucem. Eo die senatus
erat futurus. Nos in senatu quemadmodum spero dignitatem
nostram ut potest in tanta hominum perfidia Et iniquitate
retinebimus. quod ad popularem rationem attinet hoc videmur
esse consecuti ut Nequid agi cum populo aut salvis auspiciis
aut salvis legibus aut denique sine vi posset. de his rebus pridie
quam hec scripsi, senatus auctoritas gravissima intercessit: cui cum
Catho Et Caninius intercessissent, tamen est perscripta. Eam ad
te missam esse Arbitror. de ceteris rebus quicquid actum erit
scribam ad te: Et ut quam rectissime agantur, omni mea cura
opera diligentia gratia providebo. Aulo trebonio qui in tua
provincia magna Negotia Et Ampla expedita habet, multos
annos utor valde familiariter. Is cum Antea semper Et
suo splendore Et nostra Ceterorum quam amicorum Comendatione
gratissimus in provincia fuit tum hoc tempore propter tuum in me amore nostram
que necessitudinem vehementer confidit his meis literis se apud te
gratiosum fore. que Ne spes eum fallat vehementer rogo,
que ne spes eum fallat vehementer. rogo te Comendo

quae tibi omnia commendo negocia liberos procuratores et familiam. Imprimisque ut
quae T. Ampius de ea re decrevit ea comprobes, omnibusque rebus eum
ita tractes ut intelligat meam commendationem non vulgarem
fuisse. Vale. ¶ Publio Lentulo proconsuli s. d.

3 A. d. XVI Kal. Februarii. Cum in senatu pulcherrime
staremus quod iam illam sententiam Bibuli de tribus legatis
pridie eius diei fregeramus unumque certamen esset relictum
sententiae Volcatii res ab adversariis nostris extracta est variis
calumniis. Causam enim frequenti senatu non magna varietate
magnaque invidia eorum qui a te causam regiam alio transferebat
obtinebamus. Eo die acerbum habuimus Curionem, Bibulum
multo iustiorem, paene etiam amicum. Caninius et Catho nega-
runt se legem ullam ante comitia esse laturos. Senatus
haberi ante Kal. Februarii per legem Pupiam id quod scis non potest
neque mense Februario toto nisi perfectis aut reiectis rogationibus. Sed
haec opinio est populi Romani a tuis invidis atque obtrectatoribus nomen
inductum fictae religionis. Non tam ut te impediret quam ut nequis
propter exercitus cupiditatem Alexandriam vellet ire. Dignitatis autem perfecta
autem tuae nemo est qui existimet habitam esse rationem a se-
natu. Nemo est enim qui nesciat quominus discessio fieret
et per adversarios tuos esse factum, qui nunc populi nomine re
autem vera sceleratissimo latrocinio, si quae conabuntur agere
satis iam provisum est ut nequid salvis auspiciis aut legibus
aut etiam sine vi agere possint. Ego neque de meo studio
neque de nonnullorum iniuria scribendum mihi esse arbitror. Quid
enim aut me ostentem qui si vitam pro tua dignitate profun-
dam nullam partem videar meritorum tuorum assecutus. Aut
de aliorum iniuriis querar quod sine maximo dolore facere ut summo
non possum. Ego tibi praesertim in hac imbecillitate ma-
gistratuum praestare nihil possum ut excepto possum
confirmare te et senatus et populi Romani summo studio
amplitudinem tuam retenturum. Vale.

M. T. C. s. d. lentulo proconsuli

Tametsi michi nichil fuit optatius quam ut primum
abs te ipso de studio omnium gratissimum michi
te esse cognoscerem, tamen afficior summo dolore
eiusmodi tempora post tuam profectionem consecuta
esse, ut et meam et ceterorum erga te fide et benivolentiam
absens experirere. te uide et sentire eandem fidem esse hominum
in tua dignitate quam ego in mea salute sum expertus
ex tuis litteris intellexi. Nos cum maxime consilio studio labore
gloria de causa regia niteremur subito exorta est nefaria
Cathonis promulgatio que nostra studia impediret et animos
a minore cura ad summum timorem traduceret. Sed in huiusmodi
perturbatione rerum quamquam omnia sunt metuenda nichil magis quam perfidiam
timemus. Et Cathoni quidem quoquomodo res se habeat
profecto resistemus. De alexandrina re causaque regia tantum
habeo polliceri me tibi absenti tuisque presentibus cumulate satis
facturum. Sed uereor ne aut eripiatur causa regia a nobis aut
deseratur quorum utrum minus uelim non facile possum existimare.
Sed si res coget est quiddam tertium quod neque Selitio neque
michi displicebat ut neque iacere regem pateremur nec
nobis repugnantibus ad eum deferri ad quem iam prope de
latum existimatur. a nobis agentur omnia diligenter ut neque
si quid obtineri poterit non contendamus nec si quid non
obtinuerimus repulsi esse uideamur. tue sapientie ma
gnitudinis quam animi est omnem amplitudinem et dignitatem
tuam in uirtute atque in gestis rebus tuis atque in tua gra
uitate positam existimare. si quid ex his rebus quas tibi for
tuna largita est non nullorum hominum perfidia detra
xerit id maiori illis fraudi quam tibi futurum existima. a me
nullum tempus pretermittitur de tuis rebus et agendi et co
gitandi. utor quam ad omnia Q. Selitio neque enim prudentiorem
quemquam ex tuis neque fide maiore iudico neque amantiorem
tui. hic que agantur queque acta sint ea te ex litteris

multorum et nuntiis cognoscere arbitror quae autem posita sunt in
coniectura queque michi videntur fore ea puto tibi a me scribi
oportere. postea quam pompeius et apud populum ad viii ydus februarii
cum pro milone diceret clamore convicio iactatus est in
senatu quam acathone aspere et acerbe nimium magno silentio
est accusatus visus est mi vehementer esse perturbatus. itaque ale
xandrina causa que nobis adhuc integra est nichil enim tibi de
traxit senatus nisi id quod per eandem religionem dari alteri non
potest. videtur plane ab illo esse deposita. nunc id speramus
atque molimur. ut cum rex intelligat sese quod cogitabat ut
a pompeio reducatur assequi non posse / nisi per te sit re
stitutus. desertum se atque abiectum fore proficiscatur ad te / quod sine
ulla dubitatione si pompeius paulo modo ostenderit sibi placere fa
ciet / sed nosti hominis tarditatem et taciturnitatem / nos tamen nichil
quod ad eam rem pertineat praetermittimus. ceteris iniuriis que
proposite sunt acathone facile ut spero resistemus. amicum
ex consularibus neminem tibi esse video praeter hortensium et lu
cullum. ceteri sunt partim obscurius iniqui partim non dissimulanter
irati. tu fac animo forti magno que sis. speresque fore ut fracto
impetu levissimi hominis tuam pristinam dignitatem et gloriam
consequare vale.

M. T. C. S. D. publio lentulo

Que gerantur accipies ex pollione qui omnibus
negotiis non interfuit / solum / sed prefuit / me in
summo dolore quem in tuis rebus capio maxime scilicet con
solatur spes quod valde suspicor fore ut infringatur
hominum improbitas et consiliis tuorum amicorum et ipsa die
que debilitat cogitationes et inimicorum et proditorum. facile
secundo loco me consolatur recordatio meorum temporum quorum
imaginem video in rebus tuis. nam et si minore in re violatur
tua dignitas quam mea afflicta sit / tamen est tanta similitudo ut
sperem te michi ignoscere / si ea non timuerim que ne tu quidem

numquam timenda dixisti. Sed posita te cum qui in atheniis ut greci dicunt unguiculis es cognitus. Illustrabit crede mihi tuam amplitudinem hominum iniuria. A me omnia summa in te officia studia que expecta non fallam opinionem tuam. Vale.

M. T. C. S. D. Publio Lentulo.

Legi tuas litteras ~~in~~ quibus ad me scribis gratum tibi esse quod crebro certior per me fias de omnibus rebus et meam erga te benivolentiam facile perspicias quorum alterum mihi ut te plurimum diligam facere necesse est si volo is esse quem tu me esse voluisti. Alterum facio libenter ut quoniam intervallo locorum et temporum disiuncti sumus per litteras tecum quam sepissime colloquar. Quod si rarius fiet quam tu expectabis id erit cause quod non eius generis mee littere sunt ut eas audeam temere committere quotiens mihi certorum hominum potestas erit quibus recte dem non pretermittam. Quod scire vis qua quisque in te fide sit et voluntate difficile dictu est de singulis. Unum illud audeo quod antea tibi sepe significavi. Nunc quoque re perspecta et cognita scribere vehementer quosdam homines et eos qui te et maxime debuerunt et plurimum iuvare potuerunt invidisse dignitati tue simillimamque in re dissimili tui temporis nunc et nostri quondam fuisse rationem ut quos tu rei publice causa leseras palam te oppugnarent quorum autoritatem dignitatem voluntatemque defenderas non tam memores essent virtutis tue quam laudis inimici. Quo quidem tempore ut perscripsi ad te antea cognovi hortensium percupidum tui studiosum lucullum. Ex magistratibus autem lucium racilium et fide et animo singulari. Nam nostra propugnatio ac defensio dignitatis tue propter magnitudinem beneficii tui fortasse plerisque officii maiorem autoritatem habere videatur quam sententie. Preterea quidem de consularibus nemini possum aut studii erga te aut officii aut amici animi esse testis. Etenim pompeius qui mecum sepissime non solum me provocante sed etiam sua sponte de te communicare solet scis temporibus illis non sepe in senatu

fuisse. Cum quidem litterae quas proxime miseras, quod facile intellexerim,
periocunde fuerunt. In quibus humanitas tua illa summa potius per-
specta nobis iocunda solum, sed etiam admirabilis visa est. Virum enim
excellentem et tibi tua praestanti in eum liberalitate devinctum non-
nichil suspicantem propter aliquorum opinionem suae cupiditatis a te
alienatum illa epistola retinuisti. Qui mihi tuum semper tuae laudi
favere visus est et ipso suspiciosissimo tempore Caniniano tuum vero
lectis tuis litteris perspectus est a me toto animo de te ac de tuis or-
namentis ac commodis cogitare. Quare ea quae scribam sic habeto
me cum illo re saepe communicata de illius ad te sententia atque auctoritate
scribere. Cum senatus consultum nullum extat quo reductio
regis Alexandrini tibi adempta sit, eaque de ea scripta est
auctoritas cui scis intercessum esse, ut ne quis omnino regem
reduceret, tantam vim habet ut magis iratorum hominum studium
quam constantis senatus consilium esse videatur, te perspicere
posse, qui Ciliciam Cyprumque teneas, quid efficere et quid con-
sequi possis. Et si res facultatem habere videatur ut Alexan-
driam atque Egiptum tenere possis, esse et tuae et nostri imperii di-
gnitatis Ptholomaide aut aliquo propinquo loco rege collo-
cato te cum classe atque exercitu proficisci Alexandriam,
ut ~~eam~~ cum pace presidiisque firmaris, Ptholomeus redeat
in regnum. Ita fore ut per te restituatur quemadmodum senatus
initio censuit, et sine multitudine reducatur quemadmodum
homines religiosi Sibille placere dixerunt. Sed haec sententia et
illi et nobis probatur ut ex eventu homines de tuo consilio
existimaturos | existimatores videremur. Si cecidisset ut volumus et optamus,
omnes te et sapienter et fortiter, si aliquid esset offensum, eosdem
illos et cupide et temere fecisse dicturos. Quare quid assequi
possis non tam facile est nobis quam tibi, cuius prope in conspectu
Egiptus est, iudicare. Nos quidem hoc sentimus: si exploratum
tibi sit posse te illius regni potiri, non esse cunctandum;
si dubium sit, non esse conandum. Illud tibi confirmo:
si rem istam ex sententia gesseris, fore ut absens a multis, cum
redieris, collaudare. Offensionem esse periculosam propter in-
terpositam auctoritatem religionemque video. Sed ego te

ut ad certam laudem adhortor, sic admiratione de tercio
Redeo quod ad illud quod Junio scripsi toti facti tui iudicium no
tum ex consilio tuo quam ex aduentu homines esse facturos. Quare
si hec ratio rei gerende periculosa tibi esse videatur, pla
cebit illud, ut si rex amicis tuis qui per provinciam atque impe
rium provincias ei credidisset et auxiliis amy tuis et copiis ad
iuvares eam esse naturam et regionem provincie ut illi reditum
vel adiuvando confirmares vel negligendo impedires. In hac
ratione quid res quid causa quid tempus ferat tu facillime optime
que perspicies. Quid nobis placuisset ex me potissimum putavi
te scire oportere. Quod mihi de nostro statu de Milonis familia
ritate de levitate et imbecillitate Clodii gratularis, mi
nime miramur te tuis ut egregium artificem preclaris operibus
letari. quamquam sit incredibilis hominum perversitas. Graviori
enim verbo uti non licet, qui nos quos favendo in communi causa
retinere potuerunt invidendo abalienaverunt, quorum malivole
tissimis obtrectationibus nos scito de illa veteri nostra diutur
na que sententia prope iam esse depulsos. Non nos quidem ut
nostre dignitatis simus obliti, quod ut habeamus rationem
aliquam etiam salutis poterat utrumque preservare, si esset fides si gra
vitas in hominibus consularibus. Quamquam tanta est in plerisque le
vitas ut eos non tam constantia in re publica nostra delectet
quam splendore offendat. Quod eo liberius ad te scribo quia non solum
temporibus his que per te sum adeptus, quod olim etiam nascenti prope
nostre laudi dignitati quam virtuti [fauisti] simul quam video. Non ut antea
putabam novitati esse invisum mee. In te enim homine hominum
nobilissimo similia invidorum vitia perspexi que tu illi esse in
principibus passi sunt. Evolare altius certe noluerunt. Gaudeo
tuam dissimilem fuisse fortunam. Multum enim interest utrum
laus minuatur an salus deseratur. Me meum ne nimis pe
niteret tua virtute perfectum est. Curasti enim ut plus additum
ad memoriam nostri nominis quam demptum de fortuna vide
retur. Te vero admoneo tum beneficiis tuis tum amore in
citatus meo ut omnem gloriam ad quam a pueritia inflammatus
fuisti omni cura atque industria consequare. Magnitudinem

animi tui quam ego semper sum admiratus semperque amavi ne
umquam inflectas. cum qui in sitria. Magna est hominum opinio de te
magna commendatio liberalitatis magna memoria consulatus
tui. Hec profecto vides quanto expressiora quantoque illustriora futura
sint cum aliquantum ex provincia atque imperio laudis accesserit
Quamquam te ita gerere volo que per exercitum atque imperium gerenda
sunt. ut hec multo ante meditere huc te pares hec cogites
ad hec te exerceas sentiasque id quod quia semper speraristi non dubitarim
quin adeptus intelligas te facillime posse optinere summum atque
altissimum gradum civitatis. quidem mea cohortatio ne tibi inanis
aut sine causa suscepta videatur. illa me ratio movet ut te pro nostris
eventis communibus admonendum putarem. ut considerares in omni
re qua vita quibus crederes quos caveres. Quod scribis te velle scire
qui sit rei publice status summa dissensio est. sed contentio dispar
Nam qui plus opibus armis potentia valent perfecisse tamen mihi vi
dentur stultitia et inconstantia adversariorum ut etiam auctoritate
iam plus valerent. itaque per paucis adversantibus omnia que ne per
populum quidem sine seditione se assequi arbitrabantur per senatum
consecuti sunt. Nam et stipendium Cesari decretum est
et x. delagi et ne lege sempronia succederet facile perfectum
est quod ego ad te brevius scribo. quia me status hic rei publice non de
lectat. Scribo tamen ut te admoneam quod ipse litteris omnibus a pueritia
deditus experiendo tamen magis quam discendo cognovi. tu tuis rebus
integris discas. Neque salutis nostre rationem habendam nobis
esse sine dignitate neque dignitatem sine salute. Quod mihi de filia
et crassipede gratularis agnosco humanitatem tuam spero
quam et opto nobis hanc coniunctionem voluptati fore. lentulum
nostrum eximia spe summe virtutis adolescentem cum ceteris
artibus quibus studuisti semper. ipse tu in primis imitatione tui
fac erudias. Nulla enim erit hac prestantior disciplina
quem nos. et quia tuus et quia te dignus est filius et quia nos diligit
semper et diliget imprimis amamus carumque habemus Vale

M. T. C. S. D. P. Lentulo

7 De omnibus rebus que ad te pertinent quid actum

Et quid constitutum sit Et quid pompeius susceperit optime ex plo
torio cognosces qui non solum interfuit his rebus sed etiam praefuit
neque illud officium erga te hominis amantissimi diligentissimi
praetermisit ex tale de toto statu rerum communium cognosces
que quales sint Non facile est scribere / Sunt certe in amicorum
nostrorum potestate atque ita ut nullam mutationem umquam
hac hominum etate habitura res esse videatur. Ego quemadmodum
ut debeo Et ut tu mihi precepisti Et ut me pietas utilitasque
Cogit me ad eius Rationes adiungo quem tu in meis Ra
tionibus tibi esse adiungendum putasti / Sed te non preterit quam sit
difficile sensum in re publica praesertim rectum Et confir
matum deponere. Verumtamen ipse me conformo ad eius volun
tatem a quo honeste dissentire non possum. Neque id facio
ut forsitan quibusdam videor simulatione. Tantum enim
animi inductio Et mehercule amor erga pompeium apud
me valet ut que illi utilia sunt Et que ille vult ea mihi
omnia tam et recta Et vera videantur Neque ut ego arbitror erra
rent ut adversarii quidem eius si cum pares esse non possent pu
gnare desisterent me quidem etiam illa res consolatur quod ego
is sum cui vel maxime concedant omnes ut vel ea defendam
que pompeius velit vel taceamus id quod est mihi maxime libet
ad nostra studia Referemus litterarum. Quod profecto faciam si
mihi per Eiusdem amicitiam licebit. Que enim proposita fuerant
nobiscum Et honoribus Amplissimis Et laboribus maximis
perfuncti essemus. dignitas in sententiis dicendis libertas in re publica capessenda
ea sublata tota / Sed nec mihi magis quam omnibus. Nam aut assen
tiendum est nulla cum gravitate paucis aut frustra dissen
tiendum. Hec ego ad te ob eam causam maxime scribo ut iam
de tua quoque Ratione meditere. Commutata tota ratio est senatus
Iudiciorum totius rei publice otium nobis exoptandum est quod hii qui
potiuntur rerum praestaturi videntur / si quidam homines patientius
eorum potentiam ferre potuerint. dignitatem quidem illam consularem
fortis Et Constantis senatoris Nichil est quod Cogitemus
amissa Culpa est eorum qui a senatu et ordinem Coniunctissimum

et hominem clarissimum abalienavit, et ut ad ea que
Coniunctiora rebus tuis sunt revertar pompeius valde amicum
esse Cognovi, ut eo tu Consule quantum ego perspicio omnia
que voles optinebis quibus in rebus me sibi ille affixum habebit
neque a me ulla res que ad te pertineat negligetur, Neque enim vereor
ne sim ei molestus cui iocundum erit etiam id ipsum
quod me esse gratum videbit. Tu velim sic tibi persuadeas nullam
rem esse minimam que ad te pertineat que mihi non carior sit
quam mee res omnes etquamque sint magne. Et utilitate in me
satisfacere non possum reque ipsa ideo in nobis satisfacio
quod nullam partem tuorum meritorum, non modo Referenda, et non co
gitanda quidem sim gratia Consequi possum. Rete bene gessisse
Rumor Erat expectabantur littere tue de quibus eram iam
cum pompeio locutus, que si aut allate erunt nostrum studium
extabit in Conveniendis magistratibus Et senatoribus. Cetera
que ad te pertinebunt, Cum et plus contenderimus quam possimus
amplius tum faciemus quam debemus. Vale

m. t. c. s. d. publio lentulo imperatori.

8 p ET Iocunde fuerunt mihi littere tue quibus intellexi te
perspicere meam in te pietatem quid enim dicam beni
volentiam Cum illud ipsum gravissimum Et sanctissimum
nomen pietatis levius mihi meritis erga me tuis esse videatur
Que autem tibi grata mea erga te studia scribis esse, facis tu quidem
abundantia quadam amoris ut etiam grata sint ea que preter
mitti sine Nephario scelere Non possunt. Tibi autem multo
Notior atque Illustrior meus in te animus esset, si hoc tempore omni
quo disiuncti fuimus Et una et Rome fuissemus, Nam in eo
ipso quod te ostendis esse facturum quodque Et in primis potes Et
ego vehementer a te expecto in sententiis senatoriis Et in
omni actione atque administratione rei publice floruissemus de
qua ondam Equidem paulo post qui sit meus sensus Et status
Et rescribam tibi ad ea que queris Et ego te autore ami
cissimo ac sapientissimo Et tu me Consiliario for
tasse non imperitissimo fideli quidem Et benivolo certe

visus esses. Quare tua quidem ea te esse imperatorem provincia quod
bene gestis rebus cum exercitu victoriam obtinere ut debeo letor
sed certe quem tibi ex me fructus debentur eos uberrimos et pre-
stantiores presens capere potuisses. In eis vero ulciscendis quos
tibi partim inimicos esse intelligis propter tuam propugnationem
salutis mee partim invidere propter illius actionis amplitudinem et gloriam
mirificum me tibi comitem prebuissem. Quamquam ille perennis inimicus
amicorum suorum qui tuis maximis beneficiis ornatus in te po-
tissimum fractam illam et debilitatam vim contulit nostram
vicem ultus est ipse sese. Est ea conatus quibus patefactis nullam
sibi in posterum non modo dignitatis sed ne libertatis quidem partem
reliquit. Te autem etsi mallem in meis rebus expertum quam etiam in
tuis tamen in molestia gaudeo eam fidem cognoscere hominum
non ita magna mercede quam ego maximo dolore cognoram. De
qua ratione tota iam videtur mihi exponendi tempus dari
ut tibi rescribam ad ea que queris. Vale.

M. T. C. S. D. Lentulo

CERTIOREM te per litteras scribis esse factum
me cum Cesare et cum Appio esse in gratia. te-
que id non reprehendere ascribis. Vatinium autem scribis
te velle ostendas quibus rebus adductus defenderem et laudarem
quod tibi ut planius exponam altius paulo rationem consiliorum meorum
repetam necesse est. Ego me Lentule initio rerum atque actionum
tuarum non solum meis sed etiam rei publice restitutum
putabam. Et quoniam tibi incredibilem quendam amorem et omnia
in te ipsum summa studia ac singularia deberem rei publice que te
in me restituendo multum adiuvisset eum certe me animum merito
ipsius debere arbitrabar quem antea tantum modo communi officio civium
non aliquo erga me singulari beneficio debitum prestitissem. Hac
me mente fuisse et senatus ex me te consule audivit et
tu in nostris sermonibus collocutionibusque ipse vidisti. Et si iam
primis temporibus illis multis rebus meus offendebatur animus
cum te agente de reliqua nostra dignitate aut occulta

non nullorum odia aut obscura in me studia cernebam. Nam
neque de monumentis meis ab his adiutus est a quibus debuisti neque
de iis nepharia qua cum fratre eram domo expulsus neque
hercule in ipsis rebus que quoque erant in pro rei familiaris naufragio
necessarie, tum a me minimum putabantur in meis damnis
ex auctoritate senatus restituendis sarciendis. Eam voluntatem quam
expectare potuerunt que cum viderem neque erant obscura, non
tam acerba mihi hec videbat quam erat illa grata que fecerat.
Itaque quamquam et pompeio plurimum te quidem ipso predicatore ac
teste debebam. Et eum non solum beneficio, sed amore etiam et
perpetuo quodam iuditio meo diligebam, tamen non reputans quid
ille vellet in omnibus meis sententiis de re publica pristinis per-
manebam. Ego sedente Gneo pompeio cum ut laudaret popinium
sepius introiuisset in urbem dixissetque testis vacinium me et
fortuna et felicitate Gai Cesaris commotum illi amicum
esse cepisse dixi me eam bibuli fortunam quam ille afflictam
putaret omnium triumphis victoriisque anteferre dixique eodem
teste alio loco eosdem esse qui bibulum exire domo prohibuissent
et qui me coegissent. Tota vero interogatio mea nichil
habuit nisi reprehensionem illius tribunatus in quo omnia
dicta sunt libertate animo quod maximo de vi de auspiciis de
donatione regnorum. Neque vero hac in causa modo, sed con-
stanter sepe in senatu quum et marcellino et philippo
consulibus nonis aprilibus mihi est senatus assensus ut de agro
campano frequenti senatu idibus maiis referetur. Non potui
magis in arcem illius cause invadere aut magis oblivisci temporum
meorum meminisse actionum. Hac a me sententia dicta magnus
animorum motus est factus tum eorum quos oportuit tum illorum
etiam quorum numquam putare. Nam hoc senatus consulto in
meam sententiam facto. Pompeius cum nichil mihi ostendisset
se esse offensum in sardiniam et in africam profectus
est. Eoque itinere lucam ad Cesarem venit. Ibi multa de
mea sententia questus est. Cesar quippe qui etiam Ravenne
Crassum ante vidisset ab eoque a me esset incensus. Sane

molestie pompeium offere Constabat quod ego cum audissem
ex aliis incipiebe a meo fratre Cognovi, quem cum in Sardiniam
pompeius paucis post diebus quam luca discesserat Convenisset te inquit ipsum
cupio. Nichilo oportunius potuit accidere, nisi cum M. fratre diligente
egeris dependendum tibi est quod mihi pro illo spopondisti. Quid
multa questus esse graviter sua merita Commemoravit. Quid
egisset sepissime de actis Cesaris cum ipso meo fratre Quid que sibi
is de me Recepisset in memoriam redegit seque de mea
salute egisset voluntate cesaris egisse ipsum meum fratrem testatus
est cuius cum dignitate que mihi ut Commendaret Rogavit ut eam
non oppugnarem, si nollem aut Non possem tueri. Hec cum
ad me frater pertulisset. Et cum tamen pompeius ad me cum mandatis ~~Rubul~~ Bibulum
misisset ut integrum mihi de causa campana ad suum reditum
reservare Collegi ipse me Et cum ipsa quasi re publica Collocutus
sum ut mihi tam multa pro se perpesso atque perfuncto Concederet
ut officium meum memoreque in bene meritos animum fideque
fratris mei prestare Eumque quem bonum Civem semper habuisset
bonum virum esse pateretur. In illis autem meis actionibus
sententiisque omnibus que pompeium videbatur offendere Certorum
hominum quos iam debes suspicari Sermones referebant
ad me qui ut illa sentiret in re publica que ego agebam semper
que sensissent, me tamen non satisfacere pompeio Cesareque in
inimicissimum mihi futurum gaudere se aiebat. Erat hoc mihi
dolendum, sed multo illud magis per inimicum meum. Meum
autem immo vero legum iudiciorum ocii patrie bonorum omnium, sic
amplexabatur, sic in manibus habebant sic fovebant, sic
me presente osculabantur Non illi quidem ut mihi stomacum fa
cerent que ego funditus perdidi, sed certe ut facere se arbitra
rent. Hic ego quantum humano Consilio Conficere potui Cir
cumspectis rebus meis omnibus Rationibusque subductis summam
feci Cogitationum mearum omnium quam tibi si potero breviter
exponam. Ego si ab improbis Et perditis civibus Rem publicam
teneri videre, sicut meis temporibus scimus Et non nullis aliis
accidisse non modo premiis que apud me minimum valent, sed ne
periculis quidem Compulsus ullis quibus tamen moventur et
fortissimi viri ad eorum causam me adiungere Ne si

me adiungere, nec si summa quidem eorum in me merita constarent.
Cum autem in re publica Gn. Pompeius princeps esset vir qui hanc
potentiam et gloriam maximis in rem p. meritis praestantissimis
que rebus gestis esset consecutus cuiusque ego dignitatis ab adolescentia
fautor in pretura autem et in consulatu adiutor etiam extitissem
cumque idem auctoritate et sententia per se consiliis et studiis tecum
me adiuvisset meumque inimicum in civitate haberet inimicum non
putavi famam inconstantie mihi pertimescendam si quibusdam
in sententiis paululum me mutassem meamque voluntatem
ad summi viri de me que optime meriti dignitatem aggregassem.
In hac sententia complectendus erat mihi Cesar ut vides in coniunctione et
et dignitate. hic multum valuit tum vetus amicitia
quam tu non ignoras mihi et Q. fratri cum Cesare fuisse tum
humanitas eius ac liberalitas brevi tempore et litteris et officiis
prospecta nobis et cognita vehementer. Etiam res ipsa p. me
movit que mihi videbatur contentionem presertim maximis rebus a Ce
sare gestis cum illis viris nolle fieri et ne fieret vehementer
recusare gravissime autem me in hanc mentem impulit et
Pompeii fides quam de me Cesari dederat et fratris mei que
Pompeio. Erant praeterea animadvertenda haec in civitate que sunt
apud Plathonem nostrum scripta divinitus quales in re publica
principes essent tales reliquos solere esse cives. Tenebam
memoria nobis consulibus ea fundamenta iacta iam ex calendis
kalendis Ianuariis confirmandi senatus ut neminem mirari
oporteret Nonis Decembris tantum vel animi fuisse in illo
ordine vel auctoritatis. Idemque memineram nobis privatis usque
ad Cesarem et Bibulum consules cum sententie nostre magnum
in senatu pondus haberet unum fere sensum fuisse bonorum
omnium. Postea cum tu Hispaniam citeriorem cum imperio
optineres neque res publica consules haberet sed mercatores
provinciarum et seditionum servos ac ministros iecit quidam
casus caput meum quasi certaminis causa in mediam contentionem
dissensionemque civilem quo in discrimine cum mirifica
senatus incredibilis Ytalie et totius singularis omnium
bonorum consensio in me tuendo extitisset. Non dicam quid ac
ciderit. Multorum est enim et varia culpa tum dicam

breuis non in exercitum / Et duces defuisse In quo ut iam
sit in istis culpa qui me non defenderunt non minor est in
his qui reliquerunt Et si accusandi sunt si qui pertimuerunt
magis etiam reprehendendi sunt si qui se timere simularunt,
Illud quidem certe Nostrum Consilium iure laudandum est
qui meos Ciues Et a me Conseruatos Et me Conseruare
cupientes spoliatos ducibus seruis armatis obici noluerim . de
clarari quod maluerim quanta uis esse potuisset in Consensu bonorum
Si hiis pro me stante pugnare licuissent cum afflictum exer
citare potuissent quorum quidem animum tu non perspexisti
solum cum de me ageres / Et etiam Confirmasti atque tenuisti
et in tua non in . Non negabo . / Et etiam semper Et meminero
Et predicabo libenter . Usus es quibusdam Nobilissimis
hominibus fortioribus in me Restituendo quod fuerat idem in te
nendo quod in sua . si Constare noluissent simul auctoritatem
suam cum salute nostra Recuperassent Receatur enim boni
uiri Consulatu tuo Et Constantissimus atque optimis
actoribus tuis excitati Gneo pompeio presertim ad causam ad
iunctio Cum etiam Cesar rebus maximis gestis singularibus
ornatus Et nouis honoribus ac iuditiis senatus ad auctoritatem
eius ordinis adiungeretur nulli improbo Ciui locus ad rem
p. uiolandam esse potuisset . Et attende queso que sunt con
secuta . Primum illa furia muliebrium religionum qui
non pluris fecerat bonam deam quam tres sorores impunitate
scelerum sententiis est assecutus quum cum tribunus
publio lentulo penas a seditioso Ciue per bonos uiros iuditio
persequi uellet exemplum preclarissimum in posterum
uindicande seditionis de re publica sustulerunt . Idemque postea
non meum monumentum . Non enim illae manubiae meae
Et operis locatio mea fuerat . monumentum uero senat
us hostili Nomine Et cunctis inimicum literis esse passi
sunt qui me homines quod saluum esse Voluerunt est
in gratissimum / . Et uelle non solum salutis meae
quemadmodum medici / Et ut apte est uirum Et coloris

ratioez habere voluissent. Nunc ut appelles Veneris caput
Et suma pectoris politissima arte pfecit Reliquam pte
Corporis Inchoatam Reliquit sic quidam homines In ca
pite meo solum Elaborarunt reliquum corp⁹ imperfectum ac
rude reliquerunt Inquo Ego spem fefelli non solum invidoz
Sz etiam Inimicoz meoz qui de uno acerrimo ac fortissimo
viro q meo qz Judicio omnium magnitudine ai̅m et Constan
tia prestantissimo quinto metello lucio filio quodam falsa
opione Acceperunt que post reditum dictitat fracto aio
Et dimisso fuisse. Est vero probandum qui In suma vo
luntate cessit Et egregia animi alacritate affuerit. neqz
sane redire curaret eum ob id ipsum factum fuisse. In quo c
tum omnes homines tum qui illum securum singularem viru
Constantia Et gravitate superasset, Sz quod de illo acceperat
Aut etiam suspicabantur de me idem Cogitabat abiectiore
aio me futurum Cum res publica maiore Et me etiam animu
qz unqz habuissem dare que dederas, Sz se se iam non potuisse
me uno Cive carere. Cumqz metellus unius tribuni plebis ro
gato me universa res publica duce senatu Comitate Italia
promulgantibus omnibus referente Consule Comitiis Centuriatis
cunctis ordibus hominibus Incumbentibus omnibus denique suis viribus
recuperavisset neqz vero ego in postea quicquam assumpsi Neqz hodie assumo
q quemqz malivolentissimum Jure possit offendere. Cuius enitor
ut neqz amicis neqz et alienioribus opera consilio labore desim hic mee
vite Cursus offendit eos fortasse qui splendorem et speciem hu⁹
vite Intuentur, Solicitudinem aut et laborem perspicere non possunt
Illud vero Non obscure queruntur in meis sententiis quibus ornem Cesarem
qui desistere prestita causa. Ego aut cum illa sequor q paulo ante
proposui tum hoc Non in postremis de quo ceperam exponere
non offendes eundem bonoz sensum lentule que reliquisti qui
Confirmatus consulatu Nostro nonnumqz postea interruptus afflictus
ante te consule recreatus abs te totius est nunc ab his a quibus
tuendus fuerat derelictus. Id qz Non solum fronte atqz vultu
quibus simulatio facillime sustinetur declarant hi qui cum illo
nostro statu optimates Nominabuntur. Sz etiam sensu

sepe iam tabella que docuerit. Itaque tota iam sapientum ciuium quale
me et esse et numerari uolo et sententia et uoluntas mutata esse
debet. Id enim iubet idem platho quem ego uehementer autorem sequor
tantum contendere in re publica quantum probare tuis ciuibus possis uim
neque parenti neque patrie afferre oportere atque hanc quidem
ille causam sibi ait non attingende rei publice fuisse quod cum offendisset
populum atheniensem prope desipientem senectute cumque eum nec
persuadendo nec cogendo regi posse vidisset cum persuaderi posse
diffideret cogi phas esse non arbitraretur. Mea ratio fuit alia
quod neque desipiente populo nec integra re mihi ad consulendum
capesseremne rem publicam implicatus tenere. Sed letatus tamen sum
quod mihi liceret in eadem causa et mihi utilia et cuiuis bono recta
defendere. Huc accessit commemoranda quedam et diuina ce-
saris in me fratremque meum liberalitas qui mihi quascumque res
gereret tuendus esset. Nunc in tanta felicitate et tantis que
victoriis etsi in nos non is esset qui est tamen memorandus
videretur. Sic enim existimare velis cum a uobis uite salutis
autoribus discesserim neminem esse expositum facta sunt ea
que a me de uatinio et crasso requiris. Nam de Appio quod
scribis sicuti de cesare te non reprehendere gaudeo tibi consilium
probari meum. De uatinio autem primum reditus intercesserat
in gratiam per pompeium statim ut ille pretor est factus cum
quidem eius petitionem grauissimis in senatu sententiis oppu-
gnassem neque tam illius ledendi causa quam defendendi atque ornandi
Cathonis post autem Cesaris ut illum defenderem mira con-
tentio est consecuta. Cur autem laudarim peto a te ut id a me
neue in hoc reo neue in aliis requiras ne tibi ego idem
reponam cum ueneris tam et si possum uel absenti recordari
recordare enim quibus laudationem ex ultimis terris miseris. Nec hoc
pertimueris Nam a me ipso laudantur et laudabuntur idem
Sed tamen defendendi Vatinii fuit et ille stimulus de quo in iudicio
cum illum defenderem dixi me facere quiddam quod in eunucho pa- ita pamphila continuo
rasitus suaderet militi Ubi Nominabit Fedriam intro
mittamus comesatum pamphilam cantatum prouocemus.

si laudabit hec illius formam in hominem contra denique par pari
referto quod eum mordeat. Sic petivi a iudicibus ut qui quidam no
biles homines et de me optime meriti nimis amarent inimicum
meum inscio meque spectante sepe eum in senatu modo severe seduceret
in familiaritatem atque hilare amplexarentur ipsi que illi haberet
suum publium daret michi ipsi alium publium in quo possem
illorum animos mediocriter lacessitus leviter repugnare. Neque
solum dixi sed etiam sepe facio de his hominibus que approbantibus
habes de Vatinio cognoscere de Crasso. Ego cum mihi cum illo magna
iam gratia esset quod omnes eius gravissimas iniurias communis
concordie causa voluntaria quadam oblivione repe
tiva eius defensionem Gabinii quem proximis superioribus
diebus acerrime oppugnasset tamen si sine ulla mea contu
melia suscepisset tulissem / sed cum me disputantem non
lacessentem non lacessisset exarsi non solum presenti credo ira
cundia nam ea tam vehemens fortasse non fuisset / sed cum
inclusum illud odium multarum eius in me iniuriarum quod ego me
offendisse omne arbitrabar residuum tamen in se ac me effugisset
omne repente apparuit quo quidem tempore ipso quidam homines
et idem illi quos sepe nutu significatione appello cum
se maximum fructum cepisse diceret ex libertate mea meque
tum denique sibi esse visum rei publice qualis fuissem restitutum
cumque ea contentio magnum etiam foris fructum tulisset
gaudere se dicebant mihi et illum inimicum ut eos qui in
eadem causa essent numquam amicos futuros quorum iniqui ser
mones cum ad me per homines honestissimos proferrentur
cumque Pompeius ita contendisset ut nichil umquam magis ut
cum Crasso redire in gratiam Cesarque per litteras maxima
se molestia ex illa contentione affectum ostenderet habui non
temporum solum rationem eorum / sed etiam nature. Crassusque ut
quasi testata populo Romano esset nostra gratia pene a meis laribus
in provinciam est profectus. Nam cum mihi dixisset cenavit apud
me in mei generi Crassipedis ortis. Quaobrem eius causam quod te
scribis audisse magna illius commendatione susceptam d:

Defendi

defendi in senatu sicut mea fides postulabat. accepisti quib-
us rebus adductus quamque rem causamque defenderim quique meus in re p-
sit pro mea parte capessendi status de quo sic velim statuas me
hec eadem sensurum fuisse si mihi integra omnia ac libera fuisset
Nam neque pugnandum arbitrarer contra tantas opes neque delendum
et si id fieri posset summorum civium principatum atque permanendum
in una sententia conversis rebus ac bonorum voluntatibus mutatis
sed temporibus consentiendum. Numquam enim prestantibus in re p. guber-
nanda viris laudata est in una sententia perpetua permansio. Sed
ut in navigando tempestati obsequi est artis et si tenere
portum non queas cum vero id possis mutata velificatione assequi
stultum est cum tenere cum periculo cursum quem ceperis potius quam eo com-
mutato quo velis tum pervenire sic cum omnibus nobis in administra-
da re p. propositum esse debeat id quod a me sepissime dictum
est s. cum dignitate otium non idem semper dicere. Sed idem semper spe-
ctare debemus. Quaobrem ut paulo ante posui. si essent omnia
mihi solutissima, tamen in re p. non alius essem atque nunc sum. cum
vero in hunc sensum sentire ac dicere que maxime cum mihi tum et
rei p. rationibus putem conducere. apertius autem hec ago ac sepius
quod et Q. frater meus legatus est Cesaris Et nullum meum minimum
dictum non modo factum pro Cesare intercessit quod ille non ita illu-
stri gratia exceperit ut ego eum mihi devinctum putarem. Itaque eius omni
gratia que summa est et opibus quas intelligis esse maximas sic
fruor ut meis. nec mihi aliter potuisse videor hominum perditorum con-
silia de me frangere. Nisi cum presidiis que semper habui nunc
etiam potentiam benivolentiam coniunxissem his ego consiliis si
te presentem habuissem ut opinio mea fert essem usus eisdem
Nam Et temperantiam Et moderationem Nature tue. Novi
animum tuum michi Amicissimum tum nulla in ceteros
malivolentia suffusum contraque tum magnum et excelsum
tum etiam apertum Et simplicem. Vidi ego quosdam in te tales
quales eosdem tu in me videre potuisti. que me moverunt mo-
vissent Eadem te profecto. Sed quocumque tempore mihi potestas presentis

Et alliciar beneficiis hominum et compellar iniuriis facile patior ea de re publica

potius nostrum fuit. tu eris omnium moderator consiliorum meorum tibi
erit eadem cura salus mea fuit et dignitas curae. me quidem certe tuarum
actionum sententiarum voluntatum rerum denique omnium socium comitemque
habebis. neque mihi in omni vita res tam erit ulla proposita quam ut
quottidie vehementius te de me optime meritum esse letere. vale.

M. T. C. S. D. Publio Lentulo consuli.

10 Rogas ut mea tibi scripta mittam que post discessum
tuum scripserim. sunt orationes quedam quas menocrito
dabo. neque ita multe ut pertimescas. scripsi etiam nam etiam
ab orationibus diiungo me fere referoque
ad mansuetiores musas que me maxime sicut iam a prima adolescentia
delectarunt. scripsi igitur aristotelico more quemadmodum
quidem volui tres libros in disputatione ac dyalogo de ora
tore quos arbitror lentulo tuo fore non inutiles abhorrent enim a communibus
preceptis omnem antiquorum et aristotelicam et ysocraticam rationem
oratoriam complectuntur. scripsi etiam versibus tres libros de tem
poribus meis quos iampridem ad te misissem si esse edendos pu
tassem. sunt enim testes et erunt sempiterni erga me me
ritorum tuorum meeque pietatis. sed quia verebar non eos qui se lesos
arbitrarentur. et enim id feci parce et molliter. sed eos quos erat
infinitum bene de me meritos nominare. quos tamen ipsos libros
si quem cui recte committam invenero curabo ad te perferendos.
atque istam quidem partem vite consuetudinisque nostre totam ad te
defero. quantum litteris quantum studiis veteribus nostris delecta
tionibus consequi poterimus id omne ad arbitrium tuum qui hec
semper amasti libentissime conferemus. que ad me de
tuis rebus domesticis scribis queque mihi commendas et ea ut an
mihi cure sunt ut me nolim admoneri rogari vero sine ma
gno labore non possum. quod de Quinti fratris negotio scribis et
priori estate quod morbo impeditus in ciliciam non transieris con
ficere non potuisse nunc autem omnia facturum ut con
ficias id scito esse eiusmodi ut frater meus vere existimet ad
iuncto isto fundo patrimonium fore suum per te constitutum

tu me de tuis rebus omnibus et de lentuli tui nostrique studijs et
exercitationibus velim quam familiarissime certiorem et quam
sepissime facias. Extremumque Neminem unquam neque cariorem
neque iocundiorem unquam fuisse quam te mihi. idque me non ut sentis
sed ut omnes gentes et ut posteritas omnis intelligat esse
facturum. Appius in sermonibus antea dictabat postea dixit
etiam in senatu palam sese si licitum esset legem curiatam ferre
sortiturum esse se cum ex senatusconsulto provinciam haberet L.
Cornelia imperium habiturum quoad in urbem introisset. Ego
quid ad te tuorum quisque necessariorum scribat nescio. va
rias intelligo esse opiniones. Sunt qui putant posse te
non decedere quod sine lege curiata tibi succedatur. Sunt etiam
qui si decedas te relinquere posse qui provincie presit. Michi
non tam de iure certum est quamquam ne id quidem valde dubium
est quam illud ad tuam summam amplitudinem dignitatem libertatem
qua te scio libentissime frui solere pertinere et te sine ulla mora
provinciam successori concedere. presertim ~~tamen~~ cum sine suspi
tione tue cupiditatis non possis ullam cupiditatem refutare.
Ego utrumque meum esse puto Et quid sentiam ostendere. Et
quid feceris defendere. Scripta iam epistola superiore accepi
tuas litteras de publicanis quibus equitatem non potui non pro
bare felicitate aut quid velle consequi potuisses ne eius
ordinis quem semper ornasti rem aut voluntatem offenderes. Et
quidem non desinam tua decreta defendere. Sed nosti con
suetudinem hominum. Scis quam graviter inimici ipsi illi quinto
Scevole fuerint. tibi tamen sum auctor ut si quibus rebus possis
eum tibi ordinem aut reconcilies aut mitiges id. Et si diffi
cile est tamen in ea esse prudentie tue. vale.

M. T. C. s. d. lentulo valerio iurisconsulto.

Cur eum tibi hoc non gratificer nescio presertim
cum his temporibus audacia pro sapientia liceat uti

Lentulo nostro egi per litteras tuo nomine gratias diligenter. Sed tu velim
desinas iam nostris litteris uti et nos aliquando revisas. Et ibi malis
esse ubi aliquo numero sis quam istic ubi solus sapere videare. Quamquam
qui istinc veniunt partim te superbum esse dicunt quod nihil re-
spondeas, partim contumeliosum quod male respondeas. Sed iam
cupio tecum coram iocari. Quare fac ut quamprimum venias
~~atque~~ neque in Apuliam tuam accedas ut possimus salvum te venisse
gaudere. Nam si illo veneris tamquam Ulixes cognosces tuorum
neminem. Vale. Liber primus explicit: Incipit Secundus

M. T. C. S. D. Curioni Consuli.

Quamquam me nomine neglegentiae suspectum
tibi esse doleo, tamen non tam mihi molestum fuit
accusari abs te officium meum quam iocundum
requiri, presertim cum in quo accusabar culpa va-
carem. In quo autem desiderare te significabas meas
litteras prae te ferres perspectum mihi quidem, sed tamen dulcem et optimum (al. optatum)
amorem tuum. Equidem neminem praetermisi quem quidem ad te
perventurum putarem cui litteras non dederim. Etenim quis est tam
in scribendo impiger quam ego? A te vero bis terve ad summum
et eas perbreves accepi. Quare si iniquus es in me iudex, con-
demnabo eodem te crimine. Si me id facere noles, te mihi aequum
praebere debebis. Sed de litteris hactenus. Non enim vereor ne me
non scribendo te expleam, presertim si in eo genere studium meum
non aspernabere. Ego te abfuisse tam diu a nobis et doleo
quod carui fructu iocundissimae consuetudinis et laetor quod ab-
sens omnia cum maxima dignitate es consecutus, quodque in omnibus
(meis optatis) tuis rebus fortuna respondit. Breve est quod tibi praecipere
meus incredibilis in te amor cogit. Tanta est expectatio vel
animi vel ingenii ut ego te obsecrare obtestarique non dubitem.
Sic ad nos confirmatus revertare ut quam expectationem tui
concitasti hanc sustinere ac tueri possis. Et quoniam meam

tuorum erga me meritorum memoriam nulla umquam delebit oblivio.
Te rogo ut memineris quantaecumque tibi accessiones fient et for
tunae et dignitatis eas te non potuisse consequi nisi meis puer
olim fidelissimis atque amantissimis consiliis paruisses.
Quare hoc animo in nos esse debebis ut etas nostra iam ingravescens
in amore atque in adolescentia tua conquiescat. Vale.

M. T. C. S. D. Curioni.

marmo sapientissimo teste — egregio magni — amicitie

13 Gravi teste privatus sum amoris summi
erga te mei patre tuo clarissimo viro, qui cum
suis laudibus tum vero te filio superasset omnium
fortunam si ei contigisset ut te ante videret quam a vita discederet.
Sed spero nostram amicitiam non egere testibus. Tibi patrimonium
dei fortunent. Me certe habebis cui et carus aeque sis et
iucundus ac fuisti patri. Vale.

M. T. C. S. D. Curioni.

diligentiam voluntas

14 Rupe studium non defuit declarandorum
munerum tuo nomine, sed nec mihi placuit nec cuiquam
tuorum quicquam te absente fieri quod tibi cum venisses non esset integrum.
Meam quidem sententiam aut scribam ad te postea pluribus
aut ne ad eam meditere imparatum te offendam coramque
contra istam rationem meam dicam ut aut te in meam sententiam adducam
aut certe testatum apud animum tuum relinquam quid senserim, ut si quando
quod nolim displicere tibi tuum consilium ceperit possis meum
recordari. Brevi tamen sic habeto, in eum statum temporum tuum re
ditum incidere ut iis bonis que tibi natura studio fortuna data
sunt facilius omnia que sunt amplissima in re p. consequi
possis quam muneribus, quorum neque facultatem quisquam admiratur,
est enim copie non virtutis, nec quisquam est quin satietate
iam defessus sit. Sed aliter atque ostenderam facio qui ingredior ad
explicandam rationem sententie mee. Quare omnem hanc disputa
tionem in adventum tuum differo. Summa scito in expectatione esse
ea que a te expectantur quae a summa virtute summoque ingenio

summa

15

expectanda sunt ad que si es ut debes paratus quod ita esse confido
plurimis maximisque muneribus et nos amicos et cives nos universos
et rem publicam afficies. Illud cognosces profecto mihi te neque cariorem
neque iocundiorem esse quemquam. Vale.

M. T. C. S. D. Curioni.

.5 EPISTULARUM genera multa esse non ignoras
sed unum illud certissimum cuius causa res ipsa inventa est
ut certiores faceremus absentes si quid esset quod
eos scire aut nostra aut ipsorum interesset. Huius generis similiter
litteras a me profecto non expectas. Tuarum enim rerum domesticarum
habes et scriptores et nuncios. In meis autem rebus nichil
est sane novi. Reliqua sunt epistolarum genera duo que
me magnopere delectant unum familiare et iocosum alterum
severum et grave. Utro me minus deceat uti non intelligo. Io-
cerne tecum per litteras. Civem me hercule non puto esse
qui temporibus his ridere possit. An gravius aliquid scribam. Quid est
quod possit graviter a Cicerone scribi ad Curionem nisi de re publica. Atque
in hoc genere hec mea causa est ut neque ea que non sentio velim
scribere. Quamobrem quoniam mihi nullum in argumentum scribendi relictum
est utar ea clausula qua soleo teque ad studium summe laudis
cohortabor. Est enim tibi gravis adversaria constituta et
parata incredibilis quedam expectatio quam tu una re facillime
vinces si hoc statueris quarum laudum gloriam adamaris quibus
artibus hee laudes comparantur in his esse laborandum. In hanc
sententiam scribere plura nisi te tua sponte satis incitatum esse
confiderem. Et hoc quidquid attigi non feci inflamandi tui causa
sed testificandi amoris mei. Vale.

M. T. C. S. D. Curioni

.6 ET NEGOCIA quomodo se habeant ne epistola quidem nar-
rare audeo tibi. Et si ubicumque es ut scripsi ad
te ante in eadem es navi tamen quod abes gratulor vel quia
non vides ea que nos vel quod excelso et illustri loco sita

Sit laus tua in plurimorum et sociorum et civium conspectu,
que ad nos non obscuro nec vario sermone sed clarissima et una
omnium voce perfertur. Unum illud nescio gratulerne tibi an
timeam, quod mirabilis est expectatio reditus tui; non quo verear
ne tua virtus opinioni hominum non respondeat, sed mehercule
ne, cum veneris, non habeas iam quod cures: ita sunt omnia debilitata
iam prope et extincta. Sed hec ipsa nescio recte ne sint litteris
commissa. Quare cetera cognosces ex aliis. Tu tamen, sive
habes aliquam spem de re publica sive desperas, ea para, meditare,
cogita, que esse in eo cive ac viro debent, qui sit rem publicam afflictam et oppressam miseris temporibus ac perditis moribus in veterem dignitatem et libertatem vindicaturus.
Vale.

M. T. C. S. D. Curioni.

Nondum erat auditum te ad Italiam adventare,
cum Sextum Villium, Milonis mei familiarem, cum his
ad te litteris misi; sed tamen, cum appropinquare tuus adventus
putaretur, et te iam ex Asia Romam versus profectum
esse constaret, magnitudo rei fecit ut non vereremur
ne nimis cito mitteremus, cum has quam primum ad te perferri
litteras magnopere vellemus. Ego si mea in te essent officia solum,
Curio, tanta quanta magis a te ipso predicari quam a me ponderari solent,
verecundius a te, si qua magna res mihi petenda esset, contenderem. Grave
est enim homini pudenti petere aliquid magnum ab eo de quo se bene meritum
putet, ne id quod petat exigere magis quam rogare et in mercedis potius
quam beneficii loco numerare videatur. Sed quia tua in me vel nota
omnibus vel ipsa novitate meorum temporum clarissima et maxima
beneficia extiterunt, estque animi ingenui, cui multum debeas,
eidem plurimum velle debere, non dubitavi id a te per litteras petere
quod mihi omnium esset maximum maximeque necessarium. Neque enim
sum veritus ne sustinere tua in me vel innumerabilia non posses,
cum presertim confiderem nullam esse gratiam tuam quam non vel ca-
pere animus meus in accipiendo vel remunerando cumulare atque illustrare
posset. Ego omnia mea studia, omnem operam, curam, industriam,
cogitationem, mentem denique omnem in Milonis consulatu

fixa et locata statuique in eo me non officii solum fructum sed
et pietatis laudem debere querere. Neque vero cuiquam salutem et for
tunas suas tante cure fuisse unquam puto quante mi sit honos eius in quo
omnia mea posita esse decrevi. Huic te unum tanto adiumento
esse si volueris posse intelligo ut nichil sit praeterea nobis
requirendum. Habemus haec omnia bonorum studium conciliatum
ex tribunatu propter nostram ut spero te intelligere causam vulgi ac
multitudinis propter magnificentiam munerum liberalitatemque nature
iuventutis et gratiosorum in suffragiis studia propter ipsius excelle
tem in eo genere vel gratiam vel diligentiam nostram suffragationem si
minus potentem at probatam tamen et iustam et debitam et
propterea fortasse et gratiosam. Dux nobis et auctor opus
est eorum ventorum quos proposui moderator quidam et quasi gu
bernator qui si ex omnibus unus optandus esset quem tecum conferre
possemus non haberemus. Quam ob rem si me memorem si gratum
si bonum virum vel ex hoc ipso quod tam vehementer de Milone
laborem existimare potes si dignum denique tuis beneficiis
iudicas hoc a te peto ut subvenias huic mee sollicitudini
et huic mee laudi vel ut verius dicam prope saluti tuum studium
dices. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor te maioris animi gra
vitatis constantie benivolentie erga te si complecti hominem
volueris habiturum esse ~~neminem~~ mi vero tantum decoris tantum
dignitatis adiunxeris ut eundem te facile agnoscam fuisse in laude
mea qui fueris in salute. Ego ni te videre scirem cum ad te hec
scribere quantum officii sustinerem quantoque mi esset in hac
petitione Milonis omni non contentione sed et dimicatione
elaborandum plura scribere. Nunc tibi omnem rem atque causam
meque totum commendo atque trado. Unum hoc sic habeto si
a te hanc rem impetraro me pene plus tibi quam ipsi Miloni de
biturum. Non enim mi tam mea salus cara fuit in qua precipue
sum ab illo adiutus quam pietas erit in referenda gratia iocunda.
Eam autem unius tuo studio me assequi posse confido. Vale.

M. T. C. S. D. C. Curioni tribuno plebis

18 SERA gratulatio reprehendi non solet presertim

si nulla negligentia pretermissa est. longe eris absens audio
sero / sed tibi congratulor. Et ut sempiterne laudi tibi sit iste tri
bunatus exopto, teque hortor ut omnia gubernes et moderere
prudentia tua: ne te auferant aliorum consilia. Nemo est qui
tibi sapientius suadere possit te ipso. Numquam labere si te audies.
Non scribo hec temere: cui scribam video. Novi animum novi
consilium tuum. Non vereor ne quid timide ne quid stulte
facias, si ea defendes que ipse recta esse senties. quod in id rei publice
tempus non incideris / sed veteris iudicio ex tuo non casu in quam
discrimen rerum contulisti tribunatum tuum. Profecto vides
quanta vis in re publica temporum sit quanta varietas rerum quam in
certi exitus quam flexibiles hominum voluntates. Quid insi
diarum quid vanitatis in vita non dubito quin cogites / sed
amabo te cura et cogita nihil novi / sed illud quod initio
scripsi tecum loquere et te adhibe in consilium te audi
tibi obtempera. alterum qui melius consilium dare possit quam tu
non facile invenire potest. tibi vero ipsi certe nemo melius dabit.
Dii immortales cur ego absum vel spectator laudum tuarum
vel particeps vel socius vel minister consiliorum tuorum. Etsi hoc minime
tibi deest / sed tamen efficeret magnitudo et vis amoris mei
consilio te ut possem iuvare. Scribam ad te plura alias
paucis enim diebus eram missurus domesticos tabellarios
ut quoniam sane feliciter et ex mea sententia rem publicam gessimus unis litteris
totius estatis res gestas ad senatum perscriberem. De sacerdotio
tuo quantam curam adhibuerim quamque difficili in re publica atque causa
cognosces ex his litteris quas Thrasoni liberto tuo dedi.
Te mi Curio pro tua incredibili in me benivolentia meaque
quoque in te singulari rogo atque oro: ne patiare quicquam ad
hanc provincialem molestiam temporis prorogari. presens tecum
egi: cum te tribunum plebis isto anno fore non
putarem. itemque petivi sepe per litteras / sed tum quasi a senatore no
bilissimo tamen adolescente gratiosissimo. Nunc a tribuno
publio lentulo et a Curione tribuno non ut decernatur aliquid
novi / quod solet esse difficilius / sed ut ne quid novi decernatur

ut et senatusconsultum et leges defendas eaque in condicio maneat
qua profectus sum hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

M. T. C. S. D. Celio Edili curuli

9 QUID TU ME hoc tibi mandasse existimas ut
in gladiatorum compositiones ut vadimonia dilata
Et cresti compilationes mitteres ut ea que nobis cum
Rome sumus narrare nemo audeat. Vide quantum
tibi meo iuditio tribuam. Nec me hercule iniuria. Et enim ad
huc mentem cognovi ne illa quidem scribas que maxime
in rebus rei publice geruntur quottidie nisi quid ad me ipsum pertinebit
. Scribet alii multi nunctiabunt perferet multa etiam ipse rumor
Quare ego nec preterita nec presentia abs te sed ut ab homine longe
in posterum prospiciente futura expecto ut ex tuis litteris cum
formam rei publice viderim quale edificium futurum sit scire
possim. Neque tamen adhuc habeo quod te accusem. Neque enim fuit quod
tu plus providere posses quam quivis nostrum. In primisque ego qui
cum pompeio complures dies nullis in aliis nisi de re publica sermonibus
versatus sum que nec possunt scribi nec scribenda sunt. Tantum habeto
civem egregium esse pompeium et ad omnia que providenda sunt
in re publica et animo et consilio paratum. Quare da te homini complectetur
mihi crede. Iam idem illi et boni et mali cives videntur qui
nobis videri solet. Ego cum athenis decem ipsos dies fuissem
multumque mecum gallus noster Caninius proficiscebar inde
pridie nonas quintiles cum hoc ad te litterarum dedi tibi cum
omnia mea commendatissima esse cupio. Tum nichil magis
quam ne tempus nobis provincie prorogetur. Et in eo mihi sunt omnia quod
quando et quomodo et per quos agendum sit tu optime constitues. Vale.

M. T. C. S. D. Marco Celio Edili curuli.

10 PRIMUM tibi ut debeo gratulor letorque
tum presenti tum etiam sperata tua dignitate serius non
negligentia mea sed ignorantia rerum omnium. In
his enim sum locis quo et propter longinquitatem et propter latrocinia

mitissime omnia proferuntur Et gratulor tu vero quibus verbis
tibi gratias agam non reperio. Cum ita factus sis ut dederis nobis
quemadmodum scripseras ad me quem semper vide possum. Itaque
etiam primum audivi ego ille ipse factus sum scis que dico Ergo
omnes illos adolescentes quos ille iactitat difficile est loqui te
autem contemplans absente Et quasi tecum coram loquerer Non
Edepol quantam egeris rem Neque octium fiam fecerit quod
quod praeter opinionem mihi acciderat Referebam me ad illud incre-
dibile hoc factu obicitur Repente vero incessi omnibus letitiis
In quibus cum obiurgarer quod nimio gaudio pene desiperem
Ita me defendebam ego et voluntate hominum nimiam. Quid
queris / dum illum rideo pene sum factus ille /. Sed hec plu-
ribus multa que alia Et de te et ad te cum primum ero aliquid
nactus ocii. Te vero mirifice diligo que mihi fortuna dedit
amplificatorem dignitatis mee ultorem non modo inimicorum
sed etiam invidorum meorum ut eos partim scelerum suorum partim
etiam ineptiarum peniteret Vale.

M. T. C. S. D. Marco tulio edili curuli

VVIDE quam timide ad me littere Non perferantur
21 non etiam possum adduci ut abs te postea quam edilis factus
es nullas putem datas presertim cum esset tanta res tante
gratulationis de te. quam quid sperabam de Nichilo balbus enim
sum quod non putabam atque sic heto nullam me epistolam accepisse
tuam post comitia ista preclara que me letitia extulerunt Ex quo
vereor ne idem eveniat in meas litteras. Equidem numquam misi
unam Epistolam quin esset ad te altera. Nec mihi est iocundius te
quidque nec carius. Sed balbi non sumus. Ad rem redeamus ut optasti
ita est. velles enim ais tantum ut haberem negocii quod esset ad
laureolam satis: parthos times quia diffidis copiis nostris. Ergo
ita accidit. Nam partico bello nunciato locorum quibusdam
angustiis Et natura montium fretus ad amanum exercitum ad-
duxi satis probe ornatum auxiliis Et quadam auctoritate apud

eos qui me non norant. Nomen vero multum est eis in his locis
Hiccine est ille qui urbem quem senatus cognovit. Nosti cetera.
Cum venissem ad amanum qui mons michi cum bibulo co
munis est divisus aquarum divortiis Cassius in quod in ma
gne voluptati fuit feliciter ab anthiochia hostem reiecerat
bibulus provinciam acceperat. Interea cum meis copiis
omnibus vexavi amanienses hostes sempiternos multi occisi capti
reliqui dissipati castella munita improviso adventu capta
et incensa lata victoria iusta imperator appellatus apud issum
quo in loco sepe ut ex te audivi clitarcus tibi narravit darium
ab alexandro esse superatum abduxi exercitum ad infestissimam
Cilicie partem. Ibi quintum et vigesimum diem aggeribus vineis
turribus oppugnabam oppidum munitissimum pindenissum tantis
opibus tantoque negotio ut mihi ad summam gloriam Nichil desit
nisi Nomen oppidi quod si ut spero cepero tum vero litteras pu
blice mittam. hec ad te in presenti scripsi ut sperares te assequi id
quod optasses. Sed ut redeam ad parthos hec estas habuit hunc
exitum satis felicem. ea que sequitur magno est in timore. Quare
mi Ruffe vigila primum ut mihi succedatur sin id erit ut
scribis et ut ego arbitror spissius illud quod facile est Ne quid
mihi temporis prorogetur de re publica ex tuis litteris ut antea tibi scripsi
tum presentia tum et futura magis expecto. Quare ut ad me omnia
quam diligentissime perscribas te vehementer rogo. Vale.

M. T. C. S. D. Marco Celio edili Curuli

PUTARES[un]quam Ne unquam accidere posse ut mihi [aliquando] verba
deessent neque solum ista nostra oratoria sed hec
etiam levia nostratia [communia] desunt [scilicet hec] autem propter hanc causam
quod mirifice sum [nimium] sollicitus quidnam de provinciis de
22 cernatur [delectatur] mirum me desiderium tenet urbis incredibile
meorum atque in primis satietas provincie vel quia videmur eam fa
mam consecuti ut non tam accessio [augmentum] querenda sit vel quia totum [quam fortuna metuenda]
negotium non est dignum viribus [negociis] nostris qui maiora onera
in re publica sustinere et possim et soleam vel quia belli magni

magis timor impedet. gaudeo tibi iucundum esse si ad constitutam diem acciderit. De pantheris per eos qui venari solent agitur mandato meo diligenter. Sed mira paucitas est et eas que sunt valde aiunt queri quod nihil cuiquam insidiarum in mea provincia nisi sibi fiat. itaque constituisse dicuntur in Cariam ex mea provincia decedere. Sed tamen sedulo fit. Et in primis a Patiscone. quicquid erit tibi erit. Sed quid esset plane nesciebamus. Mihi mehercule magne cure est edilitas tua. ipse dies me admonebat. Scripsi enim hec ipsis Megalensibus. tu velim ad me de omni rei publice statu quam diligentissime perscribas. Ea enim certissima putabo que ex te cognovero. Vale.

M. T. C. S. D. Marco Celio Edili Curuli

Sollicitus equidem eram de rebus urbanis. ita tumultuose contiones ita moleste quinquatrus afferebantur. Nam citeriora nondum audiebamus. Sed tamen nihil me magis sollicitabat quam in his molestiis non me si qua ridenda essent ridere tecum. Sunt enim multa. Sed ea non audeo scribere. Illud moleste fero. Nihil me adhuc his de rebus habere tuarum litterarum. Quare etsi tu hec leges ego iam annuum munus confecero. tamen obvie mihi velim sint littere tue que me erudiant de omni re publica ne hospes plane veniam. hoc melius quam tu facere nemo potest. Diogenes tuus homo modestus a me cum Philone Pessinunte discessit. Iter habebant ad Deiotarum regem quamquam omnia nec benigna nec copiosa cognorant. Urbem mi Ruffe cole et in ista luce vive. omnis peregrinatio quod ego ab adolescentia iudicavi obscura et sordida est his quorum industria Rome potest illustris esse. quod cum probe scirem utinam in sententia permansissem. Cum una mehercule ambulatiuncula atque uno sermone nostro omnes fructus provincie non confero. Spero me integritatis laudem consecutum. Non erat minor ex contemnenda quam ex conservata provincia. Spem triumphi inquis. Satis gloriose triumpharem non essem tam diu quidem in desiderio rerum mihi carissimarum. Sed ut spero propediem te videbo. Tu

annus

in obviam mitte epistolas te dignas. Vale.

M. T. C. s. d. M. Celio edili curuli.

[R] ARAS tuas quidem fortasse enim non perferunt, sed sua-
24 ves accipio litteras: ut quod proxime acceperam quam prudentis
quam multi et officii et consilii. Et si omnia sic constitueram
in agenda ut tu admonebas, tamen confirmantur nostra consilia
cum sentimus prudentibus fideliter quam suadentibus idem videri. Ego
Appium ut sepe tecum locutus sum valde diligo. meque ab eo
diligi statim ceptum esse, ut simultatem deposuimus sensi.
Nam et honorificus in me consul fuit et suavis amicus
et studiosus studiorum meorum: mea vero officia ei non defuisse
tu sensi: tu es testis, quoniam et Comicos et esse ut opinor accedit
phania. Et me hercule etiam pluris eum feci quod te abeo
sensi. Iam me Pompeii totum esse scis. Brutum a me amari
intelligis. Quid est cause cur in non propitius sit complecti
hominem florentem etate, opibus, honoribus, ingenio, liberis, propin-
quis, affinibus, amicis, collegam meum, presertim et in ipsa col-
legii laude et scientia studiosum mei. Hec eo pluribus scripsi quod non
significabat tue littere subdubitare qua essem erga illum voluntate.
Credo te audisse aliquid. falsum est. in crede. Et si quid audisti
genus institutorum et rationum mearum dissimilitudinem nonnullam
habet cum illius administratione provincie. ex eo quidam suspicati
sunt fortasse animorum contentione non opinionum dissensione
me ab eo discrepare. Nihil autem feci umquam neque dixi quod contra illius
existimationem esse vellem. Post hoc negocium autem et teme-
ritatem nostri dolobelle deprecatorem pro eo illius periculo. Erat
in eadem epistola veternum civitatis gaudebam sane et congelasse
nostram amicitiam letabar otio. Extrema pagela pupugit me tuo chi-
rographo. Quid ais Cesarem non defendit curio? quis hoc putaret
preter me? Nam ita vivam putavi. Dii immortales quam ego risum
nostrum desidero. mi erat in animo quoniam iurisdictionem conferam
Civitates locupletare, publicanis et superioris lustri reliqua
sine sociorum ulla querela conservata in privatis summis

timis fueram Joannis profectus in Italiam Nonis maias
Et cum prima estiva attigissent militarem quod rem collo
cassem decedere ex senatusconsulto cupio te edile videre miro
quod desiderio me urbs afficiat Et omnes mei tuique in primis vale

M. T. C. Commendat quendam Fabio maximo

25 M T sal. Viro optimo Et homini doctissimo
familiarissime utor. musice quod eum diligo. tum
suum ingenium Eius summamque doctrinam tum
singulare modestiam. eius Neapolim sic ... in
sapias Ut si esset res mea. Novi ego vos magnos patronos
hominem occidat quod qui vestra opera uti velit. Sed in hoc homine
nullam causationem omnia relinques si me amabis
cum tua opera facili uti volet. Ego res romanas vehementer
expecto Et desidero in primis quod quid agas scire cupio. Nam
iam diu propter hiemis magnitudinem nichil novi ad nos
afferebatur vale

M. t. c. s. d. Marcello edili Curuli.

26 QUANTUM Accurati Agi in prudenti quod est
Actum ate cum Curione de supplicatione. Et hercule
Confecta res ego fama mea est tum celeritate tum quod is
qui Erat iratus Competitor tuus Et idem meus est assensus
est ei qui ornavit res nostras divinis laudibus quare scito me
sperare ea que sequuntur atque tu te para Dolobelam ate gaudeo
primum laudari deinde etiam amari Nam ea que speras ut ipsius
tulit mee te prudentia temperari posse scio cui tue epistole re
spondeant. Quid si unam legas quam ego tum ex tuis litteris
misi ad appium / Sed quid agas? Sic vivitur quod actum est
dii approbent. Spero fore Joannium generum Nobis multum
quod in eo Nos tua humanitas adiuvabat. Res publica me valde
sollicitat fauco Curioni Cesarem honestissime Cupio pro
pompeio emori possum / Sed in ipsa re p. Nichil est carius in qua
tu non valde te iactas distinet eum in videris esse quod et

quem bonum civem et bonum amicum esse. Ego de provincia decedens quaestorem
Celium praeposui provinciae. Puerum inquis. At quaestorem, at nobilem
adolescentem, at omnium fere exemplum. Neque erat superiore honore
usus quem praeficere. Pontius multo ante discesserat. A quinto fratre unde
impetrari non poterat. Quem tamen si reliquissent dicerent iniqui non
me plane post annum ut senatus voluisset de provincia decessisse.
Cum alterum me reliquisse. Fortasse et illud adderent se-
natum eos voluisse provinciis preesse qui antea non prefuissent.
Fratrem meum triennium Asie prefuisse. Denique nunc sollicitus non sum. Si
fratrem reliquissem omnia timerem. Postremo non tam mea sponte
quam potentissimorum duorum exemplo qui omnes Cassios Anthoniosque
complexi sunt hominem adolescentem non tam allicere volui
quam alienare nolui. Hoc tu meum consilium laudes necesse est.
Mutari enim non potest. De Dolobela parum plane ad me scripseras. Et in
actis non erat. Tue res geste ita note sunt ut transmontanis
et de matrimonio sit auditum. Ego nisi quid aliud esset
morabuntur. Celerius ut spero vos videbo. Vale.

M. T. C. S. D. Edili curuli

MAGNO Dolore me affecissent tue litere nisi iam
et ratio ipsa depulisset omnes molestias et diuturna
desperatione rerum obduruisset animus ad dolorem novum.
Sed tamen qua re acciderit ut ex meis superioribus literis id suspicarere quod
scribis, nescio. Quid in illis fuit preter querelam temporum que non meum
animum magis sollicitum haberet quam tuum. Nam non eam
cognovi aciem ingenii tui quod ipse videam te id non ut putem videre.
Illud miror adduci potuisse te qui me penitus nosse deberes
ut existimares aut me tam improvidum qui ab excitata fortuna
ad inclinatam et prope iacentem desisterem aut tam inconstantem
ut collectam gratiam florentissimi hominis effunderem a meque
ipse deficerem. Et quod initio semper fugi civili bello interesse
[illegible] igitur meum triste consilium ut discederem fortasse in
aliquas solitudines. Nosti enim non modo stomachi mei cuius tu similem
quondam habebas sed etiam oculorum in hominum insolentium indi-
gnitate fastidium. Accedit etiam molestia ea pompa lictorum

meorum namque imperii quoque appellatione, si venire carere quivissem Italie
latebris contentus essem. Sed incurrit hec nostra laus non solum
in oculos, sed etiam in voculas malivolorum. Quod cum ita esset nil tamen
umquam de profectione nisi vobis approbantibus cogitavi. Sed mea
prediola tibi nota sunt in hiis michi necesse est esse ne amicis
molestus sim. Quod autem in maritimis sum facillime sum memor non
nullis suspicationibus velle enavigare quod tamen fortasse non nollem
si possem ad ocium. Nam ad bellum quidem qui convenit presertim
contra eum cui spero me satisfecisse ab eo cui tamen satisfieri nullo modo
potest. Deinde sententiam meam tu facillime perspicere potuisti iam
ab illo tempore cum in cumanum mihi obviam venisti. Non enim te
celavi. Sed in omnem tuum providisti. Vidre ab urbe relin
quenda cum audissem. Non ne tibi affirmavi quod vis me potius
perpessurum quam ex italia ad bellum civile me exiturum. Quid ergo
accidit cur consilium mutarem? non ne omnia potius ut in sententia
permanerem. Credas hoc mihi velim quod puto te existimare ex his
miseriis nichil aliud querere nisi ut homines aliquando
intelligant me nichil maluisse quam pacem ea desperata nichil
tam fugisse quam arma civilia. Huius me constantie puto fore
ut numquam peniteat. Et enim memini in hoc genere gloriari solitum
esse familiarem nostrum hortensium quod numquam bello ci
vili interfuisset. Hec nostra laus erit illustrior quod illi tribuebatur
ignavie de nobis id existimari posse non arbitror. Nec me
ista terrent que mihi a te ad timorem fidelissime atque amantissime
proponuntur. Nulla est enim acerbitas que non omnibus ac orbis
terrarum perturbatione impendere videatur quam quidem ego a re
publica meis privatis et domesticis incommodis libentissime vel
istis ipsis que tu me mones ut caveam redemissem. Filio meo
quem tibi carum esse gaudeo si erit ulla res publica satis amplum
patrimonium reliquam in memoriam nominis mei. Sin autem nulla
res publica erit nichil accidet ei separatim a reliquis civibus. Nam generum meum
quod rogas ut aspiciam generum adolescentem optimum mihi
que carissimum an dubitas cum sciat quanti tum illum tum maxime
vero tulliam meam faciam quin ea me cura vehementissime
sollicitet. Et eo magis quod in communibus miseriis hac tamen oblectabar
specula dolobellum meum vel potius nostrum fore ab his molestiis.

Velim

quas liberalitate sua contraxerat liberum. Nedum gratias quos ille
dies sustinuerat in urbe dum fuit ipse socero nostro honestus. Itaque neque
Ego hunc hispaniensem casum expecto de quo mihi exploratum est
Ita esse ut tu scribis. Neque quicquam astute cogito. Si quis erit ci-
uitatis. Erit profecto nobis locus. sin autem non erit in easdem
solitudines tu ipse ut arbitror uenies in quibus nos consedisse
audies. Sed ego fortasse uaticinor ut haec omnia meliores exitus ha-
bebunt. Recordor enim desperationes eorum qui senes erant adolescente me eos
ego fortasse nunc imitor Et utor etatis uitio uelim ita sit.
sit. tamen togam pretextam texi oppio puto te audisse. Nam curtius
noster dibaphum cogitat. Sed eum infector moratur. Hoc aspersi ut
scires me tamen in stomacho solere ridere. De dolobela quod scripsi suadeo
Videas tamquam si tua res agatur. Extremum illud erit nos nichil
turbulenter. Nichil temere faciemus. te tamen oramus quibuscumque
erimus in terris ut nos liberosque nostros ita tueare ut amicitia
nostra Et tua fides postulabit. Vale.

M. T. C. S. D. Caninio salustio ~~consuli~~ questori.

28 LITTERAS a te michi stator tuus reddidit tarsi
ad XVI. kl. sextiles. his ego de ordine ut uideris uelle
Respondebo. de successore meo nichil audiui. Nec
quemquam fore arbitror quin ad diem decedam. Nulla causa est presertim
sublato metu parthico. Commoraturum me nusquam sane arbitror.
Rodum Ciceronem causa puerorum accessurum puto. neque id
in certum. ad urbem uolo quam primum uenire. Sed tamen iter meum rei pu-
Et rerum urbanarum ratio gubernauit. Successor tuus non potest
Ita maturare ullo modo ut me in asia possis conuenire. De ra-
tionibus referendis non erat incommodum te nullam referre quam
tibi scribis a bibulo fieri potestatem. Sed id uix mihi uideris per
legem Iuliam facere posse quam bibulus certa quadam ratione
non seruat. tibi magnopere seruandam censeo. quod scribis apamea
presidium deduci non oportuisse. Videbam idem ceteros
Existimare molesteque ferebam de ea re minus commodos

Parthos malivolos fuisse quam parthi transierant. Nec me preter te unico
dubitare venientem. Itaque omnia presidia que magis et firma para [illegible]
veram Comoriis hominum non dubio sermone dimisi. Rationes
mei questoris Nec verum fuit me tibi mittere nec tamen erant confecte [illegible]
eas nos apamee deponere cogitabam. Et de preda mea preter questores
urbanos idest populum Romanum terrentium nec attigit. Nec tacturus est
quisque laodicee me predes ~~actu~~ accepturos arbitror omnis pecunie rei publice
ut mihi et populo cautum sit sine vecture periculo. Quod scribis ad me
de drachmum CCIↃↃ. Nichil est quod in isto genere cuiquam possim acco
modare. Omnis enim pecunia ita tractatur ut preda a prefectis. Que autem
mihi a questore attributa est curet. Quod queris quid existimem
de legionibus que decrete sunt in Siriam antea dubitabam venture ne
essent. Nunc mihi non est dubium quin si antea auditum erit ocium
esse in Siria venture non sint. Marium quidem successorem tarde
video esse venturum propterea quod senatus ita decrevit ut cum le
gionibus iret. Uni Epistole Respondi venio ad alteram. Petis
a me ut bibulo te quam diligentissime commendem in quo mihi voluntas non
deest. Sed locus videtur esse tecum expostulandi. Solus enim ex
omnibus qui cum bibulo sunt certiorem me numquam fecisti quam valde
bibuli voluntas a me sine causa abhorreret. Permulti enim ad me de
tulerunt cum magnus Antiochie metus esset et magna spes in
me atque in exercitu meo solitum dicere quidvis se perpeti malle
quam videri eguisse auxilio meo. Quod ego officio questorio te
adductum reticere de pretore tuo Non moleste ferebam quamquam quemadmodum
tractare te audiebam. Ille autem cum ad Thermum de parthico bello scriberet
ad me litteram numquam scripsit ad quem intelligebat eius belli periculum
pertinere. Tantum de Auguratu filii sui scripsit ad me in quo
Ego misericordia motus. Et quod semper amicissimus bibulo fui dedi
operam ut ei quam humanissime scriberem. Ille si omnibus est malivolus
quod Numquam existimavi minus offendor in me. Sin autem a me est
alienior Nichil tibi mee littere proderunt. Nam ad senatum quas
litteras bibulus misit in his quod mihi cum illo erat commune sibi soli
attribuit se. Ait curasse ut cum questu populi pecunia permutaretur
Quod autem erat meum proprium ut alariis transpadanis uti negare
id et populo se remisisse scribit. Quod vero illius erat solius id mecum

comunicat equitib[us] auxiliariis inquit cum simplr sumpta po-
stularemus illud vero pervelim Et ipsa malivolentia senum atq[ue]
imanis quod Ariobarzanem quem senatus per me regem appellavit mihique co-
mendavit iste in litteris Non regem . Sed regis Ariobarzanis filium
appellat hoc aio qui sunt deteriores fiunt rogati . Sed tibi more
gessi . litteras ad eum scripsi quas cum acceperis facies quod voles vale

M. T. C. S. D. Thermo

OFFICIUM [illud quod ego feci] meum Erga Rodonem Cetera que
mea studia que tibi ac tuis prestiti [effeci] tibi homini gratissimo
grata esse vehementer [multum] gaudeo : michique scito in dies maiori [...]
cure [curam] esse dignitatem tuam . que quidem a te ipso integritate et
clementia tua sic amplificata est ut nichil addi posse [magis] videatur
Sed mi magis [domentur] magisque quottidie de rationibus tuis cogitanti placet
illud meum consilium quod initio Aristoni nostro ut ad me venit
ostendi [demonstravi] graves te suscepturum [habiturum] inimicitias si adolescens potens
et Nobilis a te ignominia [iniuria] affectus esset . Et hercule sine dubio
erit ignominia . habes enim neminem [nullum] honoris gradu superiorem
ille autem ut omittam [derelinquam] Nobilitatem hoc ipso vincit viros optimos
homines que innocentissimos legatos [socios] tuos quod et questor est Et questor
tuus . Nocere tibi iratum neminem posse perspicio [diligenter cognosco] . Sed tamen tres fratres
summo loco Natos [ortos] promptos Non indisertos [discretos] te nolo habere iratos
iure presertim [precipue] quos video deinceps [in posterum] tribunos plebis per triennium fore [futuros esse]
Tempora autem rei publice qualia futura sunt quis scit . michi [autem] quidem tur-
bulenta [intricata esse] videntur fore . Cur ego te velim incidere in terrores tribunitios
presertim [maxime] cum sine cuiusque reprehensione questoris legatis questorem
possis anteferre [preponere] . Qui si dignum se maioribus suis prebuerit [...] ut spero
Et opto [desidero] tua laus ex aliqua parte fuerit . Sin quid offenderit [...]
sibi totum Nichil tibi offenderit . Que mi veniebant [occurrebat] in mente
queque ad te pertinere arbitrabar quod in Ciliciam proficiscebare exi-
stimavi me ad te oportere scribere . Tu quod egeris [feceris] id velim dii
approbent [laudent] . Sed si me audies vitabis inimicitias Et poste-
ritatis otio consules Vale

M. T. C. s. d. M. Caelio

70 CUM OPTATISSIMUM nuntium accepissem
te mihi questore obtigisse eo iocundiorem mihi eam sortem
sperabam fore quo diutius in provinciam mecum fuisses.
Magni enim videbatur interesse ad eam necessitudinem quam
nobis sors tribuisset consuetudinem quoque accedere. postea cum mihi
Nichil neque a te ipso neque ab ullo alio de adventu tuo scri-
beretur verebar ne ita caderet quod etiam nunc vereor ne an-
tequam tu in provinciam venisses ego de provincia decederem
Accepi autem a te missas litteras in Ciliciam cum essem
in castris ad x. kl. quintiles scriptas humanissime quibus
facile officium et ingenium tuum perspici posset. sed neque
unde neque quo die date essent atque a quo tempore te expec-
tarem significabant. Neque is qui attulerat a te acceperat
ut ex eo scire quo ex loco atque tempore essent date que cum
essent incerta existimavi tamen faciendum esse ut ad te statores
meos et lictores cum litteris mittere quas si satis
opportuno tempore accepisti gratissimum mihi feceris si ad
me in Ciliciam quamprimum veneris. Nam quod ad me Curius
consobrinus tuus ut scis mihi maxime necessarius quod item C.
Virgilius propinquus tuus familiaris meus de te accuratissime
scripsit valet id quidem apud me multum sicuti debet hominum
amicissimorum diligens commendatio sed tue littere de tua
prestanti dignitate et de nostra coniunctione maximi sunt apud
me ponderis. mihi questor optatior obtingere nemo potuit.
Quamobrem quecumque a me ornamenta ad te proficiscentur ut omnes
intelligant a me habitam esse rationem tue maiorumque tuorum
dignitatis. sed id facilius consequar si ad me in Ciliciam venneris
et rei p. et maxime tua interesse arbitror.

~~M. T. C. s. d. Appio pulchro Imperatori~~

Liber secundus explicit: Incipit Tercius.

M. T. C. Appio p[ulch]ro Imp[era]t[ori] S. D.

31 Si ipsa Res p[ublica] tibi Narrare posset quo
sese haberet. Non facilius ex ea cognoscere posses
q[uam] ex liberto tuo Fanio. Ita est ho[mo] Non m[od]o prudens
Verum etiam quod iuvidi Et curiosus / quia ꝑ ille tibi o[mn]ia
explanabit. Id enim michi Et ad brevitatem est
apti[us] Et ad reliquas Reliquas providenti[us]. De mea aut[em] benivolentia
Erga te Et si potes ex eodem Fanio cognoscere / tu videtur esse
Aliquae meae partes. Sic enim tibi p[er]suade karissimum te m[ihi] esse
// officij // Cum p[ro]pter multas suavitates ingenii / humanitatis tue, tum
q[uod] ex tuis litteris Et ex multorum sermonibus intelligo omnia que
a me profecta sint in te tibi accidisse gratissima. Q[uo]d cum ita sit
p[er]ficiam profecto ut longi t[em]p[or]is usuram qua caruimus inter-
missa nostra consuetudine Et gratia et crebritate Et magnitudine
officiorum meorum sarciam. Id q[uod] me cum tu ita velis puto non
invita Minerva Esse facturum / Quam quidem Ego si forte de
tuis sumpsero, Non solum palada / s[ed] etiam Appiada Nominabo
Cilix libertus tuus antea m[ihi] fuit Notus. Sed ut m[ihi] reddidit
a te litteras plenas Et amoris Et officii mirifice ipse suo sermone
subsecutus est humanitatem litterarum tuarum. Iocunda m[ihi] ei[us] oratio fuit
cum de animo tuo Et de sermonibus quos de me haberes quottidie
m[ihi] Narraret. Quid queris: biduo factus est m[ihi] familiaris. Ita
tamen ut Fanium valde sim desideraturus quem cum Romam
mittes quod ut putabamus celeriter eras facturus omnibus ei
de rebus quas agi, quas curari a me voles mandata des velim.
L. Valerium Iurisconsultum valde tibi commendo / sed etiam
ita si non Esset iurisconsultus. Melius enim ei cavere volo quam ipse aliis
solet. Valde hominem diligo Est ex meis domesticis / atque in
timis familiaribus. Omnino tibi agit gratias / sed idem scribit meas
litteras maximum apud te pondus habituras. Id eum ne fallat
etiam atque etiam Rogo. Vale.

M. T. C. s. d. Appio pulcro Imperatori

32 Cum Et contra voluntatem meam Et preter

opinioē accidisset ut in cum imperio in provinciam proficisci necesse
esset in multis et variis molestiis cogitationibusque meis haec una con-
solatio occurrebat quod neque tibi amicior quam ego sum quisquam posset
succedere. Neque ego ab ullo provinciam accipere qui mallet eam
quam maxime mihi aptam explicatamque tradere. Quod si tu quoque eandem
de mea voluntate erga te spem habes ea te profecto numquam
fallet. A te maximo opere pro nostra summa coniunctione tuaque
singulari humanitate etiam atque etiam quaeso ut quibuscumque rebus poteris // et peto //
(poteris autem plurimis) prospicias et consulas rationibus meis. vides
ex senatus consulto provinciam esse habēdā. si eam quod eius
facere poteris expeditissimam mihi tradideris facilior erit mihi quasi
decursus mei temporis. Quid in eo genere efficere possis tui consilii
est. Ego te quod tibi veniet in mentem mea interesse valde rogo. pluribus
verbis ad te scriberem si aut tua humanitas longiorem orationem exspect-
aret aut id fieri nostra amicitia pateretur. aut res verba
desideraret. ac non pro se ipsa loqueretur. hoc velim tibi persuadeas
si rationibus meis a te provisum esse intellexero magnam
te ex eo et perpetuam voluptatem esse capturum. vale. Vale

M. T. C. S. D. Appio pulcro Imperatori.

33 ANTE DIEM XI kalendas Junii Brundusium
cum venissem Quintus fabius legatus tuus mihi
praesto fuit eaque me ex tuis mandatis monuit quae non
mihi ad quem pertinebat sed ad universum senatum venerat in mente
praesidio firmiore opus esse ad istam provinciam. Censebat
enim omnis fere ut in italiam supplementum meis et bibuli
legionibus scriberetur. Id cum Sulpicius consul passurum
se negaret multa nos quidem questi sumus. Sed tantus con-
sensus senatus fuit ut mature proficisceremur. parendum
ut fuerit itaque fecimus. Nunc quod a te petii litteris iis quas Romae
tabellariis tuis dedi velim tibi curae sit ut quae successori
coniunctissimo et amicissimo commodare potest is qui
provinciam tradit ut ea pro nostra consociatissima vo-
luntate cura ac diligentia tua complectare ut omnes in-

Intelligant in me benivolentiam ~~quocumque~~ tuam succedere. in te
administrari potuisse provinciam tradere. Ex his litteris quarum ad
me exemplum misisti quas in senatu recitari voluisti. Sic
intellexerant permultos a te milites esse [a te licentiatos] dimissos. Sed mihi Fabius
idem demonstravit te id cogitasse facere. Sed cum ego ad te discessissem
integrum militum numerum fuisse. Id si ita est, per-
gratum mihi feceris si istas exiguas copias quas habuisti [conservaveris]
quam minime imminueris. qua de re senatus consulta quae facta sunt
ad te missa esse arbitror. Equidem pro eo quanti [te] facio quicquid
feceris approbabo [laudabo]. Sed te confido ea quoque facturum quae mihi intel-
liges maxime esse accommodata. Ego consul Pomptinum le-
gatum meum Brundusii expectabam eumque ante Kal. Junii Brun-
dusium venturum arbitror. ~~Equidem pro eo quanti te facio~~
~~quicquid feceris approbabo. Sed te confido ea quoque facturum quae mihi in-~~
~~telliges maxime esse accomodata. Ego consul Pomptinum le-~~
~~gatum meum Brundusii expectabam eumque ante Kal. Junii Brun-~~
~~dusium venturum arbitror~~ qui cum venerit quae primum navi-
gandi nobis facultas data erit utemur. Pridie Nonas Junii
cum essem Brundusii litteras tuas accepi quibus erat scriptum
te teyralo mandasse quae illum mecum loqui velles. Eum
sane expectabam ut ea quae a te afferret quam primum cognoscere.
Meum studium erga te et officium. Et si multis iam rebus
spero tibi esse cognitum. in his maxime declarabo quibus plu-
rimum significare potero tuam mihi existimationem et dignitatem
carissimam esse. Et mihi Fabius Virgilianus et consul Flaccus L. f.
et diligentissime M. Octavii Cn. f. demonstravit me a te
plurimi fieri quod ego multis argumentis antea iudicaram
maxime quae illo libro augurali quem ad me amantissime scriptum
suavissimum misisti. Mea in te omnia summa necessitudinis
officia constabunt. Nam cum te ipsum ex quo tempore tu me di-
ligere cepisti quotidie pluris feci tum accesserunt etiam con-
iunctiones necessariorum tuorum. duos enim duarum etatum plurimi
facio. Gneum Pompeium filie tue socerum et Marcum Brutum
generum tuum. Collegii quoque coniunctio presertim tam honorifice

ate approbata non mediocre vinculum in quod attulisse vi-
deatur ad voluntates nostras copulandas. Qz Et si Clodium
convenero ex illius sermone ad te scribam plura Et ipse operam dabo
te ut quamprimum videam; Quod scribis tibi manendi causam eam fuisse
ut me convenires, id mihi ne mentiar gratum est. Vale.

M. T. C. S. D. Ap. Pulcro Imperatori.

Trallis veni

34 a A. VI. Kal. Sextiles. Ibi mihi presto fuit L. Lucilius cum
litteris mandatisque tuis quo quidem homine neminem
potuisti nec mihi amiciorem nec ut arbitror ad ea cognoscenda
que scire volebam aptiorem prudentioremve mittere. Ego autem Et
tuas litteras legi libenter Et audivi Lucilium diligenter. Nunc
quoniam Et tu ita sentis scribis enim de nostris officiis Ego ad te
scripseram. Et si tibi iocunda fuerit, id quod ex alto repetita sit
non necessaria te putasse Et re vera confirmata amicitia
Et perspecta fide commemoratio officiorum supervacua est. Eam
partem orationis pretermittam; tibi tamen agam ut debeo gratias. Animadverti
enim Et didici ex tuis litteris te omnibus in rebus ha-
buisse rationem ut mihi consuleres Et restitueres quodammodo Et pre-
parares quodammodo omnia quo mea ratio facilior et solutior
esse posset. hoc tuum officium cum mihi gratissimum esse dicam
sequitur illud ut te existimare vellem mihi magne cure fore
atque esse iam primum ut ipse tu tuique omnes deinde ut etiam re-
liqui scire possint me tibi amicissimum quod quibus ad huc
non est perspectum. hi mihi malle magis ipsos hoc animo esse quam
non intelligere videntur. Qz profecto intelliget neque enim obscuris
personis nec parvis in causis res agetur. Qz hoc fieri
melius quam dici aut scribi volo; quoniam itinerum meorum ratio te non
nullam dubitationem videtur adducere. visurus ne me sis in
provincia Ea res sic se habet. Brundusii cum loquerer cum
Fanio liberto tuo venit in eum sermonem ut dicerem libenter
me ad eam partem provincie primum esse venturum que
te maxime velle arbitrarer. Tunc ~~ille~~ mihi ille dixit quod

classe tu velles decedere, fore accomodatum tibi, si ad illam
maritimam partem provincie navibus accessisses, dixi me esse fac
turum, itaque fecissem, nisi in lucili clodii me Corcire dixisses id
nunc esse facturum te laudicie fore ad meum ~~ad meum~~
adventum. Erat id in multo brevi, multo quam Sandi cum presti
te ita malle arbitrarer. Tua ratio postea est commutata ~~nunc~~
. Nunc quid fieri possit, tu facile statues. Ego tibi meum
Consilium exponam. ~~prope Kal. Sextiles puto me laudicie fore~~
~~ad meum adventum. Erat id in multo brevi multo quam Scandi~~
~~cum presti te ita malle. Arbitrarer. Tua ratio postea est commu~~
~~tata nunc. Nunc quid fieri possit. Tu facile statues. Ego~~
~~tibi meum Consilium exponam~~ prope Kal. Sextiles puto
me laudicie fore per paucos dies dum pecunia accipitur
que in rem publicam permutatione debetur commorabor. Deinde iter
faciam ad exercitum, ut circiter Idus Sextiles putem me
ad Iconium fore. Sed siquid nunc me fallit in scribendo, procul
enim absum a re p., et locis simul ac progredi cepero quam
celerrime et crebrerrimis potero litteris faciam ut tibi nota sit
omnis ratio dierum atque itinerum meorum. Oneris tibi imponere nec audeo
quidque nec debeo. Sed quod commodo tuo fieri possit, utriusque nostrum
[Ut te viderem //] magni interest, ~~priusquam~~ decedas, qua facultate siquis casus eripuerit,
mea tamen in te officia constabunt. Non scio ac si te vidissem
tibi de nostris rebus [hoc mandatum] nichil sum antea mandaturus per litteras,
quam desperabo coram me tecum agere [loqui] posse. Quod te a Scevola
petisse dicis, ut dum tu abesses, ante adventum meum provincie
[prefectus esset] presset. Eum ego Ephesi vidi fuitque mecum familiariter tri
duum illud, quod ego Ephesi ~~vidi fuit quam meam familiariter triduum~~
~~illud quod ego Ephesi~~ commoratus sum. Nec ex eo quidque audivi quod
sibi a te mandatum [preceptum] diceret. Sane autem vellem potuisse obsequi [voluntati]
voluntati tue. Non enim arbitror noluisse. Vale.

M. T. C. S. D. Appio Pulcro Imperatori.

35 [C]UM MEUM factum cum tuo comparo, etsi

non magis in fauco quam nostra Amicitia tuenda quam tibi. Tamen multo magis
meo facto delector quam tuo. Ego cum brundisii quesissem ex phania
cuius mihi videbar et fidelitatem erga te perspexisse Et nosse locum
quem apud te is teneret quam in partem provincie maxime putaret te
velle Ut in succedendo primum venire Cum ille mihi respondisset
Nichil me tibi gratius facere posse quam si ad Sidam navigassem
Et si minus dignitatis habebat ille adventus Et ad multas res
mihi minus Erat aptus. tamen Ita me dixi facturum Idem ego cum Lucium
Clodium Corcire Convenissem hominem Ita tibi Coniunctum
ut mihi cum illo loquerer tecum loqui viderer dixi Ita ei me
esse Ut in eam partem quam phania Rogasset primum venirem
Tum ille mihi cum gratias egisset magnopere me petivit Ut
laodiciam protinus irem te in prima provintia velle esse ut quam primum
decederes quin Ego Nisi successor essem quem tu cuperes
videre te antea quam tibi successum esset decessurum fuisse. quod
quidem Erat Consentaneum cum his litteris quas ego Rome
Acceperam ex quibus perspexisse mihi videbar quam festinares decedere
Respondi clodio esse me Ita facturum ac multo quidem libentius
quam si esset faciendum quod promiseram phanie Itaque Et Consilium
mutavi. Et ad te statim mea manu scriptas litteras misi
quas quidem ex tuis litteris Intellexi satis mature esse prolatas
hoc Ego meo facto delector valde. Nichil enim potuit fieri amantius
Considera nunc vicissim tuum non modo ibi non fuisti ubi me
quam primum videre posses sed eo discessisti quo ego te persequi quidem
possem triginta diebus qui tibi ad decedendum lege ut opinor Cor-
nelia Constituti essent Ut tuum factum qui quo animo inter nos
simus Ignoret alieni hominis ut levissime dicam Et fugientis con-
gressum meum vero Coniunctissimi Et Amantissimi esse videatur.
Ac mihi tamen ante quam in provintia venirem Reddite sunt a te littere quibus
Et si te tarsum proficisci demonstrabas tamen mihi non dubiam spem
mei Conveniendi afferebas. Cum interea Credo equidem male-
volos homines ~~tales~~ hoc facere late enim patet hoc vitium. Et est

in probabile mature vati fuveris ignari mee constantie cona-
bantur alioqui tuam voluntatem meam qui te fortius tarsi agere sta-
tuere multa decernere iudicare dicerent cum posses iam suspicari
tibi esse successum quod ne ab his quidem fieri soleret qui brevi tempore
tibi succedi putarent. Horum ego sermone non movebar quin etiam cre-
das in velim siquid tu ageres levari me putabam molestia. Et an-
nua provincia que in longa videtur prope iam undecim mensium
provinciam factam esse gaudebam si absenti in unius mensis labor
detractus esset. Illud vere dicam me movet in tanta militum
paucitate abesse tres cohortes que sint plenissime nec me scire ubi
sint. Molestissime autem fero quod te ubi visurus sim nescio. Eoque
ad te tardius scripsi quod quottidie te ipsum expectabam cum interea
ne litteras quidem ullas accepi que me doceret quid ageres aut
ubi te visurus sim nescio. Eoque ad te tardius scripsi quod quottidie
te ipsum expectabam cum interea ne litteras quidem ullas accepi
que me doceret quid ageres aut ubi te visurus essem. Itaque virum
fortem in quo sum primis probatum dedit Anthonium prefectum evo-
catorum misi ad te cui si tibi videretur cohortes traderes ut
dum tempus anni esset idoneum aliquid negotii gerere possem.
In quo consilio ut me sperare esse visurum et amicitia
nostra et littere tue fecerant neque nunc despero. Sed plane
quando aut ubi te visurus sim nisi ad me scripseris nescio. Ne suspicari
quidem possim. Ego ut me tibi amicissimum esse et equi et
iniqui intelligant curabo. De tuo in me animo iniquis secus exi-
stimandi videris non nichil loci dedisse. Id si correxeris mihi
valde gratum erit. Et ut habere rationem possis quo loco me
salva lege Cornelia Cornelia convenias. Ego in provinciam
veni pridie Kal. Sext. Iter in Ciliciam facio per Capadotiam castra
movi ab Iconio pridie Kal. Septembris. Nunc tu ex diebus et
ratione itineris si putabis me esse conveniendum constitues
quo loco id comodissime fieri possit et quo die. Vale.

destiti aliquas suspicione

M. t. c. s. d. Appio pulcro

36 p Pluribus verbis ad te scribam cum plus ocii
nactus ero. Hec scripsi. Subito cum bruti pueri me con-
venissent laudicee et se Romam properare dixissent. Itaque
nullas his preterquam ad te et ad brutum dedi litteras. Legati appiani
mihi volumen a te plenum querele iniquissime reddiderunt quod eorum
edificationem litteris meis impedissem. Eadem autem epistola
petebas ut eos quam primum ne in hieme inciderent ad facultatem
edificandi liberarem. Et simul peracute querebare quod eos
tributa exigere vetarem prius quam ego re cognita permisissem. Genus enim
eius quoddam fuisse impediendi cum ego cognoscere non possem nisi
cum ad hiemem me ex cilicia recepissem. Ad omnia accipe et cognosce
equitatem expostulationis tue. Primum cum ad me aditum esset
ab his qui dicerent a se intolerabilia tributa exigi. Quid habuit
iniquitatis me scribere ne facerent antequam ego rem causam co-
gnoscere. Non poteram credo ante hiemem; sic enim scribis. Quasi
ego vero ad te cognoscendum ad illos non illi ad me venire debuerint.
Tam longe inquis. Quid cum dabas his litteras per quas mecum agebas
ne eos impedire quo minus ante hiemem edificarent non eos ad me
venturos arbitrabare. Tamen et si id quidem fecerunt ridicule.
Quas enim litteras afferebant ut opus estate facere possent eas
mihi post brumam reddiderunt. Sed scito et multo plures esse qui
de tributis recusent quam qui exigi velint. Et me tamen quod te velle existimem
esse facturum. De Appianis hactenus. A pausania lentuli liberto ac-
censo meo audivi cum diceret te secum esse questum quod tibi obviam
non prodiissem. Scilicet contempsi te nec potest fieri me quicquam superbius fecisse.
Cum puer tuus ad me secunda fere vigilia venisset isque te
ante lucem iconium mihi venturum nunciasset. Incertumque utra via cum
esset due altera varrone tuum familiarissimum altera quintum leptam
prefectum fabrum meum tibi obviam misi. Mandavique utrique eorum
ut ante ad me excurrerent ut tibi obviam prodire possem. Cur-
rens lepta venit mihique nunciavit te iam castra pretergressum
esse. Confestim iconium veni. Cetera iam tibi nota sunt.
An ego tibi obviam non prodirem. Primum appio claudio deinde

Inperatori deinde more maiorum deinde quod caput est amico in
isto genere multo etiam ambitiosius facere soleam quam honor meus
et dignitas postularet. Sed hec hactenus. Illud idem pausania
dicebat te dixisse. Quidni appius lentulo lentulus appio processit
obviam cicero appio noluit. queso etiamne tu has ineptias ho
meas sententias summa prudentia multa etiam doctrina plurimo rerum
usu addo urbanitatem (civilitatem) que est virtus. Et stoici rectissime
putant. Nullam appietatem aut lentulitatem valere apud me
plus quam ornamenta virtutis existimas. Cum ea consecutus nondum
eram que sunt hominum opinionibus amplissima. tamen ista vestra
nomina numquam sum admiratus viros eos qui ea vobis reli
quissent magnos arbitrabar. Postea vero quam ita cepi et gessi
maxima imperia ut nichil mihi neque ad honorem neque ad gloriam acqui
rendum putarem superiorem quidem numquam sed parem me vobis speravi
esse factum. Nec me hercule aliter vidi existimare vel gneum
pompeium quem omnibus qui umquam fuerunt vel P. lentulum quem
mihi ipsi antepono. tu si aliter existimas nichil errabis si paulo
diligentius ut quid sit excellentia quid sit nobilitas intelligas
Athenodorus sandonis filius quid de his rebus dicat attenderis. Sed ut
ad rem redeam me tibi non amicum modo verum etiam amicissimum exi
stimes velim (bello). profecto me omnibus meis officiis efficiam ut
ita esse vere possis iudicare. tu autem si agis ut minus mea
causa dum ego absim debere videris quam ego tua laborarim
1° libero te ista cura lo ~~qui aut~~ nam ee ~~neae~~ philittos ~~philetio~~
Si autem natura es 1° illud non perficies quo minus tua causa velim assequere
ut quam in partem accipias minus laborem. Hec ad te scripsi li
beri fretus conscientia officii mei benivolentie (etiam) certo iudicio su
sceptam quoad tu voles observabo. vale.

1° Adsunt mihi et alii qui et me honorabunt maxime autem consilii plenus Iupiter 1°

M. T. C. S. D. Appio pulcro

ETSI QUANTUM ex tuis literis intelligere
potui videbam te hanc epistolam cum ad urbem esses lec
turum refrigerato iam levissimo sermone hominum
provincialium. Tamen cum tu tam multis verbis ad me
57 de improborum ~~...~~ oratione scripsisses faciendum michi pu

tam ut tuis litteris breui Respondere / Ea primo duo ca
pita Epistole tue tacita in quodammodo Relinquenda sunt
Nichil enim habent quod deffinitum sit aut certum / nisi me
uultu taciturnitate significasse tibi Non esse amicum idque
pro tribunali cum aliquid ageretur Et non nullis in Con
uiuiis Intelligi potuisse. hoc totum Nichil esse possum Intel
ligere / Sed Cum sit nichil nequid dicatur quidem intelligo. Illud
quidem scio meos multos Et Illustres Et ex superiore Et ex equo
loco sermones habitos cum tua summa laude Et cum ma
gna sollicitudine significationis nostre familiaritatis ad te uere
potuisse deferri. Nam quod ad legatos attinet quid a me fieri
potuit aut Elegantius aut Iustius quam ut sumptus Egentissimarum
Ciuitatum minuerem sine ulla Imminutione dignitatis tue presertim
ipsis Ciuitatibus postulantibus. Nam mihi totum genus legationum tuo nomine
proficiscentium Notum Non erat. Apamee cum essem multarum
Ciuitatum principes ad me detulerunt sumptus decerni legatis nimis
magnos cum soluendo Ciuitates Non essent. hic ego multa simul
Cogitaui. primum te hominem Non solum sapientem / Sed etiam ut nunc
loquimur Urbanum Non arbitrabar Ego isto genere legationum
delectari. Id que arbitror Synadis pro tribunali multis uerbis di
sputauisse. primum apud claudium senatui populo que Romano non
numidensium testimonio / In ea enim Ciuitate mentio facta est sua sponte
esse laudatum. deinde me uidisse ista accidere multis ut eorum ca
legationes Romam uenirent / Sed hiis legationibus non meminisse ullum
ipsis laudandi aut locum dari studia eorum mihi placere que in te bene merito
grata essent Consilium totum uideri minime Necessarium. Si
aut uellet declarare In eo officium suum laudaturum me si qui
suo sumptu functus Esset officio Concessurum / si legitimo
non permissurum. Si Infinito. Quid enim Reprehendi potest
nisi quod addis Uisum esse quibusdam Edictum meum quasi con
sulto ad istas legationes Impediendas esse Accomodatum
Iam Non tam mihi uidetur Iniuriam facere hii qui hec dispu
tant quam si cuius aures ad hanc disputationem patent Rome
Composui edictum nichil addidi Nisi quod publicani me Roga
runt cum Samum ad me uenisse de tuo edicto totide

libris transferrem. In meum diligentissime scriptum caput est quod per-
tinet ad minuendos sumptus Civitatum quo in capite sunt quedam
nova salutaria Civitatibus quibus ego magnopere delector. hoc
vero Ex quo suspicio Nata est me exquisisse aliquid in quo te
offendere translatitium est. Neque enim eram tam desipiens ut
private rei causa legari putare. qui Et tibi Non in privato sed in
publico orbis terre (terrarum munere) consilio idem in senatu ut gratias agerent
mittebantur Neque Enim dixi ne quis iniussu meo proficisceret
exclusi eos qui me in castra Et qui transtaurum persequi non posset
nam id est maxime in tuis literis irridendum. Quid Enim erat quod me
persequeretur in castra Taurumve transiret Cum ego lao-
dicea usque ad Iconium iter ita fecerim ut me omnium illarum diocesi-
um que cis taurum sunt omniumque illarum Civitatum magistratus lega-
tiones convenirent. Nisi forte Ceperunt postea legare quam ego taurum
transgressus sum. Quod Certe Non ita est. Cum enim laodicee cum
Pamee Cum Sinadis cum philomeli Cum Iconiensem quibus
in opidis Commoratus sum omnes iam istius generis legationes
erant Constitute. Atque hoc tamen te scire volo me de isto sumptu
legationum aut minuendo aut remittendo decrevisse Nil
nisi quod principes Civitatum a me postulassent. ne in venditione
tributorum Et illam Acerbissimam Exactionem quam tu non
ignoras capitum atque hostiorum Non inducerentur sumptus
minime Necessarii. Ego autem dum hec suscepissem Non solum
iustitia sed etiam misericordia adductus ut levare miseriis perditas
Civitates Et perditas maxime per magistratus suos non potui in
illo sumptu Non necessario negligens esse. Tu cum istiusmodi
sermones ad te delati de me sunt Non debuisti Credere. Si
autem hoc genere delectaris ut que tibi in mentem veniant aliis
atribuas genus sermonis inducas in amicitiam minime liberale
Ego si in provincia detrahere de tua fama Cogitassem
non ad generum tuum (lentulum) libertum Brundusii. Neque ad prefectum
fabrum Corcire que in locum me venire vellet rettulissem
Ac potes doctissimis hominibus Auctoribus quorum sunt de
Amicitia gerenda preclarissime scripti libri Genus hoc
totum orationis tollere: disputabant, Ego contra disserebam
dicebant Ego Negabam An mihi de te Nichil esse dictum unquam

putes ne hoc quidem quod tu me Laodiceam venire noluisses
Taurum ipse transisti iisdem diebus meus conventus erat
Apameae Synnade Philomeli tuus Tarsi non dicam plura
ne in quo te obiurgarem id ipsum videar imitari. Illud dicam
ut sentio. Si ista que alios loqui dicis ipse sentis tua summa
culpa est. Sin autem alii tecum hec loquuntur tua tamen quod audis
culpa nonnulla est. Mea ratio in tota amicitia nostra con-
stans et gravis reperietur. Quod si qui me astutiorem fingit
quid potest esse callidius quam cum te absentem semper defenderim
cum presertim mihi usu venturum non arbitrarer ut ego quoque
a te absens defendendus essem nunc committere ut tu iure
optimo me absentem deserere posses. Unum genus excipio
in quo persepe aliquid dicitur quod te putem nolle dici. Si aut
legatorum tuorum cuipiam aut prefectorum aut militum male dicat
quod tamen ipsum non mehercule adhuc accidit me audiente ut
aut gravius diceretur aut in personam certius cum Clodius
est locutus cum in eo genere maxime quereretur te aliorum im-
probitate minus felicem fuisse. Hos ego sermones qui et
multi sunt et tuam existimationem ut ego sentio non offen-
dunt non lacessivi umquam sed non valde repressi. Si quis est qui
neminem bona fide in gratiam putet redire posse non nostram
perfidiam coarguit sed iudicat suam simul quod non de me is
peius quam de te existimat. Sin autem quem mea instituta in pro-
vincia non delectant et quadam similitudine institutorum meorum
ac tuorum lesisse putat cum uterque nostrum recte fecerit
sed non idem uterque secutus ~~est~~ sit hunc ego habere amicum
non curo. Liberalitas tua ut hominis nobilissimi latius in pro-
vincia patuit nostra si angustior et si de tua prolixa beneficaque
natura limitabit aliquid posterior annus propter quandam tristi-
tiam temporum non debet mirari homines cum et ~~nostra~~ natura semper
ad largiendum ex alieno restrictior fuerim et temporibus quibus alii
moventur isdem ego movear me esse acerbum sibi ut sim
dulcis mihi. De rebus urbanis quod me certiorem fecisti cum per se mihi
gratum fuit tum quod significasti omnia mea mandata tibi cure
fore in quibus unum praecipue rogo ut cures ne quid mihi

ad hoc negocij aut operis accedat aut tpris hortesium q
nrm collegam et familiarez regere. Ut si unqz mea ca quidqz
aut sensit aut fecit deferat quoqz sua bna decedat qua in nichil
pot esse [illegible] de nostris rebus qd facere ius tarso
nonis octobris Amanum ius pfecti sumus hec scripsi postridie
ei diei cum castra haberet [illegible] moscheris Sz quid egero
scribam ad te Neqz dominus unqz ad meas litteras mitterez
quin adiungam eas quas tibi reddi velz. de parthis qd queris
fuisse nullos puto arabes qui fuerit amisso pthico ornatu
dicuntur omnes reuertisse hostem esse in siriam negant
ullum tu velim ad me sepissime et de tuis rebus scribas
Et de meis Et de omni rei pu^ce statu de quo sum solicitus
Ego magis quo ex tuis litteris cognoui pompeium nrum
In hispaniam iturum Vale.

M. T. C. S. D. Apio pulcro

IN TAVRVM. Legi litteras dignas apio
clodio plenas humanitatis officij et diligentie Apect
38 Vz. Urbis tuam tibi pristinam urbanitatem reddidit
Nam quas ex itinere ante qz ex asia egressus esses ad me litteras
misisti unas de legatis a me prohibitis proficisci. Alteras
de Apiorum edificatione impedita legi perinuitus. Itaqz confestim
mea constantis erga te uoluntatis rescripsi tibi subiratus
His uero litteris lectis quas philotimo liberto meo dedisti co
gnoui intellexi qz in prouinciam multos fuisse qui nos quo
aio inter nos sumus esse nollent. ad urbem uero ut accessisti
uel potius ut primum tuos iudices cognoscere ex his qua in te absente
fide qua in omnibus officijs tuendis erga te obseruantia et con
stantia fuissem. Itaqz quanti illud me estimare putas qd est
in tuis litteris scriptum. Et siquid inciderit qd ad meam digni
tatem pertineat. Et si uix fieri possit tu te pare in gratiam relaturo
Tu uero facile facies. Nichil est enim qd studio ut beniuolentia
uel amore potius effici non possit. Ego et si ipse iudicabam
Et fiebam crebro a meis p litteras certior [illegible] maximam

estimare

letitiam ex tuis litteris cepi de supplicatione minime dubia et plane explo
rata triumphi tui. Neque vero ob eam causam quo ipse facilius consequere
epytarion nam id quidem est. Sed me hercule quod tua dignitas atque amplitudo in est
ipsa causa perspiciare quin tu plures habebo quam ceteri quos scias in hanc pro
vinciam proficisci. Et te adeunt fere omnes. Si quae velis gratissim[um]
mi feceris. Si a me simul atque adeptus eris quo et tu confidis et
ego opto litteras misisti longi subsellii ut me pompeius appellat iudi
catio et mora si quem tibi ~~[illegible]~~ est minus alterum ne diem
abstulerit. Quid enim potest amplius tua tibi dignitas summ locum op
tinebit. Sed si me diligis et a me diligi vis ad me litteras statim primum
letitia efficiat mittito. Et velim reliquum quod est promissi ac mu
neris tui mihi persolvas. Cum ipsam cognitionem iuris augurii con
sequi cupio. Tum me hercule tuis incredibiliter studiis erga me
muneribus quam delector. Quod autem a me tale quiddam desideras sane
mi considerandum est quo nam te potissimum remunerer genere.
Nam profecto non est meum qui in scribendo ut soles admirari tantum
industrie ponam committere ut scribendo negligens fuisse videar
presertim cum non modo negligentie sed etiam ingrati animi crimen futurum
sit. Verum hec videbimus. Illud quod polliceris velim pro tua fide
diligentia quam et pro nostra non instituta sed iam inveterata amicitia
cures enitare ut supplicatio quam honorificentissime quam primum
quam decernatur. Omnino serius misi quam vellem in quo cum navigandi
difficultas fuit odiosa tum ipsum discessum senatus incidisse credo /Incidisse//
meas litteras. Sed hoc feci adductus auctoritate et consilio tuo ~~[illegible]~~ miserim: hec
quam a me rectum factum puto quod non statim ut non appellatus imperator fugitur t. erant
sed aliis rebus additis estivis quam confectis litteras commendatos ha / cure quadmodum
beris. Vale. / ostendis meque totum
/ et mea & meos ~~[illegible]~~

M. T. C. S. D. Ap. Pulcro

37 Cum est ad nos allatum de temeritate
eorum qui tibi negotium facesserent acrasacet. Et si graviter
primo nuntio commotus sum quod nichil tam preter opi
nionem meam accidere potuit, tamen ut me collegi cetera mi facillima
videbantur quod et in te ipso maxima spes et in tuis magnam
videbatur quod et in te ipso maximam spem et in tuis magnam
habebam multa quam mi veniebant in mentem. Quod totum istum laborem
meum tibi et honori putare fore. Illud plane moleste tuli quod

quod certissimum et iustissimum triumphum hoc invidorum con
silio tibi esse ereptum videbatur. Quod si tanti faciet, quanti ego semper
iudicavi faciendum esse, facies sapienter et ages victor ex inimicorum
dolore triumphum iustissimum. Ego enim video plane fore ut tuis
opibus sapientia tua vehementer ut inimicos tuos peniteat inter
perditie sue. de me tibi constanter omnes deos promitto atque con
firmo me pro tua dignitate (malo enim dicere quam pro salute) in hac
provincia cui tu profuisti, rogando deprecatoris laborando propinqui auctoritate
cari hominis ut spero apud civitates, gravitate imperatoris suscepturum.
Omnia volo a me et postules et expectes ut vim
officia atque partes. Omnia volo a me et postules et expectes
cum meis officiis cogitationes tuas. Q. Servilius perbreves mihi a te
litteras reddidit que mihi tamen nimis longe vise sunt. Iniuriam
enim mihi fieri putabam cum rogabar. Vellem accidisset tempus in quo
perficere posses quanti te Pompeium, quem unum ex omnibus facio ut
debeo plurimum, quanti Brutum facerem, quamquam in consuetudine quotidiana
perspexisses, sicuti perspicies. sed quoniam accidit, siquid a me pre
termissum erit commissum facinus et admissum dedecus confi
tebor. Pontinius qui a te traductus est praestanti ac singulari fide
cuius tui beneficii sum ego testis praestat tibi memoriam benivolentia
quam quam de quibus cum maioris suis rebus coactus a me invitissime
decessisset, tamen ut vidit interesse tuam consendens iam navem
Epheso Laodiceam revertit talia te cum studia videam habi
turum esse innumerabilia plane dubitare non possum quin
ista amplitudini solicitudo futura sit. Si vero efficias ut censores
creentur. Et si ita gesseris censuram ut debes et potes
non tibi soli, sed tuis omnibus video in perpetuum summo te praesidio fu
turum. Illud pugna et enitere, ne quid nobis temporis prorogetur
ut cum tibi hic satisfecerimus isic quoque nostram benivolentiam
novare possimus. que de hominum atque ordinum omnium erga te stu
diis scribis ad me minime mihi miranda et maxime iocunda ac
ciderunt. eademque ad me perscripta sunt a familiaribus meis
itaque capio magnam voluptatem cum tibi cui in amicitia
non solum amplector, sed iocunda est ea tribui que debeantur
tibi vero remanere et esse nunc in civitate nostra studia prope
omnium consensu erga fortes et industrios viros que

Ad... tractatus

que in ipsa iusta merces semper tributa est laboris et vigiliarum mearum
Illud vero in primis accidit tantam temeritatem fuisse in eo
adolescente cui ego salutem duobus capitis iudiciis summa conten-
tione defendi ut tuis inimicitiis suscipiendis oblivisceretur pro
omnium fortunarum ac rationum suarum presertim cum tu omnibus vel ornamentis
vel presidiis redundares illi ut levissime dicam multa deessent
Cuius sermo stultus et puerilis iam antea ad me a marco Celio
familiari nostro perscriptus de quo etiam sermone multa scripta sunt
abs te. Ego autem citius cum eo qui tuas inimicitias suscepisset ve-
terem coniunctionem diremissem quam novam conciliassem. Neque
enim de meo erga te studio dubitare debes. Neque id est obscurum cuique
in provincia nec Rome fuit. Sed tamen significatur in tuis litteris
suspicio quedam et dubitatio tua de qua alienum tempus est mihi tecum
expostulandi purgandi autem mei necessarium: ubi enim ego cuique
legationi fui impedimento quominus Romam ad laudem tuam mit-
teret. Aut in quo potui si te palam odissem minus quod tibi obesset
facere si clam magis aperte inimicus esse. Quod si essem ea
(perfidi fidei violatores) perfidia qua sunt hi qui in nos hec conferunt tamen in ea stultitia
certe non fuissem ut aut in obscuro odio apertas inimicitias
aut quo tibi nichil nocerem summam ostenderem voluntatem nocendi
ad me adire quosdam memini qui dicerent nimis magnos sumptus
legatis decerni quibus ego non tam imperavi quam censui sumptus legatis
quam maxime ad l. Corneliam decernendos atque in eo ipso me non
perseverasse. Testes sunt rationes civitatum in quibus quantum quisque
voluit legatis tuis datum induxit. Te autem quibus mendaciis homines
levissimi oneraverunt non modo sublatos sumptus sed etiam a procuratoribus
eorum qui iam profecti essent repetitos et ablatos. Cum quidem
tamen non omnino ostendi fuisse. Querere tecum atque expo-
stulare nisi ut scripsi purgare me tibi hoc tuo tempore quam accusare
(malle) te vellem. Id quod putarem esse facti. Itaque nichil de te quod ac-
ciderit de me quoabre non debueris credere pauca dicam. Nam
si me virum bonum si dignum his studiis eaque doctrina cui
me a puericia dedi si satis magni animi non minimi con-
(perfidiosum) silii in maximis rebus perspectum habes nichil in me non modo per-
fidiosum et fallax in amicitia sed ne humile quidem

aut seruum debes agnoscere. Tu autem me astutum et occultum
libet fingere. Quid est quod minus in eiusmodi naturam cadere
possit quam florentissimi hominis aperiam beniuolentiam, aut eius quod
prius aut oppugnare impudentia cuius laudem domi defenderis
aut in certe animum offendere inimicum in qua nichil obsis
aut id eligere aut perfidiam quod ad iudicandum odium aptissimum
sit ad nocendum leuissimum. Quid erat autem cur ego in
te tam implicabilis essem cum te ex fratre meo ne tunc quidem
cum tibi prope necesse esset eas agere partes inimicum
mihi fuisse cognouissem. Cum uero reditum meum in gratiam uterque
valde deliberans expetisset. Quid in consulatu tuo frustra meam egisti quod me aut
facere aut sentire noluisses. Quid in mandasti cum te sequerer pu
teolis in quo non despectionem tuam diligentia mea uinceres quam si
id maxime astuti omnia ad suam utilitatem referre. Quid tandem
erat utilius quid commodius meis aptius quam hominis nobilissimi
atque honoratissimi coniunctio cuius opes ingenium liberi affines
propinqui in magno uel ornamento uel presidio esse possent. Quae
cum ego omnia expetenda amicitia tua non astutia quadam
sed aliqua potius sapientia secutus sum. Quid illa uincula dicam
quibus quidem libentissime astringor quanta sunt studiorum simili
tudo suauitas consuetudinis delectatio uite atque uictus sermonis
societas litterarum interiores. Atque haec domestica. Quid illa tandem
popularia reditus illustris in gratiam in quo ne per imprudentiam
quidem errari potest sine suspicione perfidie. Amplissimi sacerdotii collegium
in quo non modo amicitiam familiaritatem uiolari apud maiores nostros fas non
erat, sed ne optari quidem sacerdotem licebat qui cuiusque ex collegio
esset inimicus. Quae ut omittam tot multa atque tanta quis unquam
tanti fecit quicquam aut facere potuit aut debuit quanti ego Gneium Pompeium
socerum tuae filiae. Etenim si merita ualet patriam liberos sa
lutem dignitatem per memet ipsum mihi per illum restitutum puto, si
consuetudinis iocunditas quae fuit unquam amicitia consularium
in nostra ciuitate coniunctior. Si illa amoris atque officii signa
. Quid uero ille non communicauit non mecum communicauit. Quid de se in senatu
cum ipse abesset per quemque agi maluit, quibus ille me rebus orna
tissimum uoluit amplissime qua denique ille facilitate,

qua humanitate tulit contentionem meam pro milone adver-
santem interdum actionibus suis quo studio prouidit neque me
illius temporis inuidia attingeret cum me consilio tum armis denique
suis tum auctoritate texit quibus quidem temporibus hec in eo grauitas
hec animi altitudo fuit non ut frigi alicui aut licaoni quod tu
in legatis fecisti. Sed ne summorum quidem hominum maliuolis
de me sermonibus crederetur. Huius igitur filius cum sit gener
tuus cumque preter hanc coniunctionem affinitatis quam sit Gneo
pompeio carus quamque iocundus intelligam quo tandem
animo in te esse debeo cum presertim eas ad meas litteras mi-
serat quibus etsi tibi cui sum amicissimus hostis placarem
tamen totum me ad eius viri ita de me meriti uoluntatem
nutumque conuerterem. Sed hec hactenus pluribus etiam et for-
tasse verbis quam necesse fuit scripta sunt. Nunc ea que a me perfecta
que a me instituta sunt cognoscite. Atque hoc agimus et agemus
magis pro dignitate quam pro periculo tuo. te enim ut spero prope- breuis
diem censorem audiemus Cuius magistratus officia que sunt maximi
animi summique consilii tibi diligentius et accuratius quam hec que
nos de te agimus cogitanda esse censeo existimo vale.

M T C S D Appio pulcro Censori

40 C VMESSEM in castris ad fluuium piramum
Reddite sunt mihi uno tempore a te epistole due quas ad
me Q. Seruilius tarso misit. Earum in altera dies erat
scripta Nonarum aprilium in altera que mihi recentior uidebatur
dies non erat. Respondebo igitur superiori prius in qua scribis ad
me de absolutione maiestatis de qua et si permultum antea cer-
tior factus essem litteris nuntiis fama denique ipsa. Ni-
chil enim fuit clarius non quo quisque aliter putasset. Sed nichil
de insignibus ad laudem uiris obscure nunciari solet. tamen illa eadem
letiora fecerunt mihi tue littere non solum quia planius loquebantur
Et uberius quam uulgi sermo fama Sed etiam quia magis uidebar tibi gratulari
Cum de te ex te ipso audiebam. Complexus igitur ego sum co-
gitatione te absente. Epistolam uero osculatus etiam ipse mihi gra-
tulatus sum. Que enim a cuncto populo a senatu a iudicibus

ingenio industrie virtuti tribuuntur quod mihi ipse assentior for-
tissimum tu in ea re me esse fingo in quo ipsi tribuam puto. Nec
tam gloriosum exitum tui iuditii extitisse quam tam pravam
inimicorum tuorum mentem fuisse mirabar. de ambitu vero
quid interest inquies an de maiestate ad rem nichil. Alterum
enim non atigisti alteram auxisti. verum est maiestas et si Silla
ulla voluit ne quemvis impune declamari liceret. Ambitus
vero ita aptam vim habet ut aut accusetur improbe aut de-
fendatur. Quid enim facta aut non facta largitio ignorari
potest. Tuorum aut honorum cursus cui suspectus unquam fuit
me miserum qui non affuerim quos ego risus excitassem. Sed
de maiestatis iuditio duo mihi illa ex tuis litteris iocundissima
fuerunt. unum quod te ab ipsa re publica defensum scribis que quidem
etiam in summa bonorum et fortium civium copia tueri tales
viros deberet. Nunc vero eo magis quod in tanta penuria
esse vel in omni vel honoris vel etatis gradu ut iam orba ci-
vitas tales tutores complecti debeat. Alterum quod Pompeii
et Bruti fidem benivolentiam quod mirifice laudas letor vir-
tute et officio tuorum tum necessariorum meorum amicissimo-
rum alterius omnium seculorum et gentium principis alterius iam
pridem iuventutis celeriter ut spero civitatis. de mercenariis
testibus a suis civitatibus notandis nisi iam factum aliquid
per Flaccum fiet a me cum per Asiam decedam. Nunc ad alteram
epistulam venio. Quod ad hunc quasi formam communium temporum et
totius rei publice misisti expressam prudentia litterarum valde
mihi est grata. video enim pericula leviora quam timebam et ma-
iora presidia. Siquidem ut scribis omnes vires civitatis ad
Pompeii ductum applicaverunt tuumque simul promptum
animum et alacrem perspexi ad defendendum rem publicam mirificaque
quod cepi voluptatem ex hac tua diligentia quod in summis occupa-
tionibus mihi tamen rei publice statum per te notum esse voluisti. Nam
Augurales libros ad commune utriusque nostrum otium serva
Ego enim a te cum tua promissa per litteras flagitabam ad urbem
te ociosissimum esse arbitrabar. Nunc tamen ut ipse polliceris
pro Auguralibus libris orationes tuas confectas omnes expectabo.

Tulli[us] cu[m] mandata ad me dedisti Non conveniebat me nec erat tam quisq[ue] tuor[um] meum p[ro]pter omnes meos qui sunt omnes tui. Stomachosiores meas litteras quas dicas esse non intelligo. Bis ad te scripsi me purgans diligenter te leviter accusans in eo q[uod] cito de me credidisses. Q[uo]d genus querele m[ihi] quidem videbatur esse amici. Si m[ihi] tibi displicet no[n] utar eo posthac. S[ed] si ut scribis he l[itte]re non fuerunt disertae scito meas non fuisse. Ut e[nim] Aristarc[us] Homeri versum negat que[m] no[n] probat sic tu. libet e[nim] m[ihi] iocari. q[uo]d disertum no[n] erit no[n] puto m[eu]m meum. Vale et in censura, si iam est censor ut spero de proavo tuo ~~iudicato~~ cogitato vale.

M. T. C. S. D. Appio Pulcro.

41 g FRATULOR tibi. Pri[mum] (ita e[nim] ordo re[rum] postulat) deinde ad me convertar. Ego vero te vehementer gratulor de iudicio ambit[us]. Neq[ue] id q[uo]d dubium fuit absolutum esse te. S[ed] illud q[uo]d quo meminimus quo vir clarior quo fortior amic[us] es quoq[ue] melior civis quo industrie ornamenta in te sunt eo me plura virtutis industrie ornamenta in te sunt eo me plura ... Nullam ne in tabelle quidem latebra radium est magis ... malivolentiam q[uae] te oppugnaret videret fuisse absconditum. Non hor[um] hominu[m] atq[ue] mor[um] negotium. Nichil no[n] hor[um] temporum ... admirat[us] magis de me aut suscipe pau... Iam sum p[ro]p[ri]em ... lisper partes meas et cum te esse finge qui sum ego si facile inveneris quid dicas Noli ignoscere. Et si com... mee. Ego vero velim m[ihi] tilie q[ue] mee sicut tu amicissime mee. Ego vero velim ... evenire ea q[uae] me in facte facta et suavissime optas prospere evenire ea q[uae] me ... n[ost]re meis. S[ed] ita accidisse ut ageretur eo ipse spero oro cu[m] aliqua felicitate et opto. Verum plus me ... spe tua sapientia et humanitas consolatur q[uo]d opportunitas t[em]p[o]ris itaq[ue] quemadmodum expediam exitum hui[us] institute or[ati]onis no[n] reperio Neq[ue] e[nim] tristi quidq[ue] dicere debes ea de re quam tu ipse omnib[us] optimis prosequereris. Neq[ue] no[n] me ... mordet aliquid in quo unu[m] No[n] vereor ne tu parum

perspiciam ea que gesta sunt ab aliis esse gesta quibus Ego ita man-
daram ut cum tam longe abessem affuturus ad me ne afferret
ageret quod probasses. In hoc autem in istud occurrit. Que ergo
si tu affuisses rem probassem de tempore Nichil te invito Nichil
sine Consilio Egissem tuo. Video suadere me iam dudum la-
borarem quoniam ea tuear que in tuenda sunt Et te non offendam
leva me igitur hoc onere. Numquam enim videor tractasse
causam difficiliorem. Sic habeto tamen: non iam tunc omnia ne-
gocia cum summa tua dignitate diligentissime confecissem
tu Et si Nichil videbatur ad meum erga te pristinum studium
addi posse. Hac in tua affinitate Nunciata Non maiore eodem
studio. Quam cum autem significantem dignitatem tuam defendissem.
decedenti iam Imperio Annuo terminato ante dies nonas sex-
tilis cum ad Sidam venissem Nam Et meam quietis simuli
essent littere ameius sunt reddite dixi statim Servilio Et cum
videbatur esse commotus ut ante maiora expectaret. Quid
multa benivolentior tibi quam fui in illo sum factus diligentior ad
declarandam benivolentiam multorum animus stimulat me ut cavere
non cum supplicationem fieret Reconciliate gratie dare. Sic affinitas
nova curam mihi affert cavendi Nequid de summo me erga te
amore detractum esse videatur Vale

M. T. C. S. D. Appio pulchro questori

9. VASSI CLVINATES. Mihi in Officio fore aliquem
expectandum studium tuum. Sic cum de tuis rebus
agebatur insistebam honori tuo: dictum tam vere plus quam
acceperas reddidisti. Cuius enim ad me Non perscripsit te non
42 solum Autoritate Orationis sententia tua quibus ego a tali viro con-
tentus Eram. Quam etiam opera Consilio domum Veniendo Conveniendum
meis nullum omnis officii cumque reliquum fecisse. Sed in multo
Ampliora sunt quam illa ipsa per que hec laboratur. Insignia
Enim virtutis multi Et sine virtute assecuti sunt. Talium
utrorumque talia studia Assequi sola virtus potest. Itaque propono
in fructum amicitie nostre ipsam Amicitiam qua Nichil est
uberius presertim in his studiis quibus nectebatur est. Nam tibi me
profiteor in re publica socium doqua de scribimus Et in quotidiana

enim his artibus studiisque colui. Velim ita fortuna tulisset ut quanti
Ego omnes tuos facio tantum tu in eos facere posses. Et tamen ipse
nescio qua promotione cum dignitate non despero. Sed hoc nichil
ad te nostrum onus est. Istud velim sic habeas quod intelligas
hac renovata additum potius aliquid ad meum erga te studium
quo nichil videbatur addi posse quam quicquam esse detractum. Cum
hec scribebam censorem iam te esse sperabam eo brevior
est Epistola Et ut adversus magistrum morum modestior. Vale.

M. T. C. S. D. Servio Sulpitio.

Liber tertius explicit: Incipit quartus.

43 + REGATIVS FAMILIARIS
Meus ad me scripsit te ex se quesisse quibus
In locis Essem molesteque te ferre quod me propter
valitudinem tuam cum ad urbem accessissem
non vidisses. Et hoc tempore velle te mecum si
propius accessissem de officio utriusque nostrum communicare. Utinam
Servi salvis rebus sic enim est dicendum colloqui potuis-
semus inter nos profecto aliquid opis occidenti rei publice tu-
lissemus. Cognoram enim iam absens te hec mala multo ante
providentem defensorem pacis Et in consulatu tuo Et post
consulatum fuisse. Ego autem cum consilium tuum probarem
Et idem ipse sentirem nichil proficiebam. Sero enim veneram
Solus eram rudis Esse videbar in causa incideram in hominum
pugnandi cupidorum insanias. Nunc quoniam nichil iam videmur
opitulari posse rei publice siquid est in quo nobismet ipsis con-
sulere possimus non ut aliquid ex pristino statu nostro retineamus
sed ut quam honestissime lugeamus. Nemo est omnium
quicum potius mihi quam tecum communicandum putem. Nec
enim clarissimorum virorum quorum similes esse debemus exem-
pla neque doctissimorum quos semper coluisti precepta fugiunt
atque ipse antea ad te scripsissem te frustra in senatum
sive potius in conventum senatorum esse venturum ni veritus
essem ne eius animum offenderem qui a me ut te imitarer
petebat. Cui quidem Ego cum me rogaret ut adessem in
senatu Eadem omnia que a te de pace Et hispaniis dicta

sunt ostendi me esse dicturum. Res vides quo se habeat. Orbem
terrarum imperiis distributum ardere bello. Urbem sine legibus
et sine iudiciis sine iure et sine fide relictam direptioni et
incendiis. Itaque mihi venire in mentem nichil potest non modo quid
sperem, sed vix iam quid audeam optare. Sin autem tibi homini
prudentissimo videtur utile esse nos colloqui quamquam longius etiam cogitabam
ab urbe discedere cuius etiam nomen invitus audio, tamen propius accedam.
Trebatioque mandavi ut siquidem tu eum velles ad me mittere
ne recusaret idque ut facias velim. Aut si quem tuorum fidelium voles
ad me mittas, ne aut tibi exire ex urbe necesse sit. Aut mihi ac-
cedere. Ego tantum tibi tribuo quantum mihi fortasse arrogo ut exploratum
habeam quicquid nos communi sententia statuerimus id omnes homines
probaturos. Vale.

M. T. C. S. D. Servio Sulpitio

A. d. QUARTUM Kal. Maias cum essem
44 in Cumano accepi tuas litteras quibus lectis cognovi
non satis prudenter fecisse Philotimum qui cum abs te
mandata haberet ut scribis de omnibus rebus ipse ad
me non venisset litteras tuas misisset quas intellexi breviores
fuisse quod eum perlaturum putasses. Sed tamen postquam litteras tuas legi
Postumia tua me convenit et Servius noster. His placuit ut tu
in Cumanum venires. Quod etiam mecum ut ad te scriberem egerunt.
Quod meum consilium exquiris id est tale ut capere facilius ipse
possim quam tibi dare. Quid enim est quod audeam suadere tibi homini summa
auctoritate summaque prudentia. Si quid rectissimum sit quaerimus
perspicuum est si quid maxime expediat obscurum. Sin hii sumus qui profecto
esse debemus ut nichil arbitremur expedire nisi quod rectum
sit non potest esse dubium quid faciendum nobis sit. Quod existimas
meam causam coniunctam esse cum tua. Certe similis in utroque nostrum
cum optime sentiremus error fuit. Nam omnia utriusque con-
silia ad concordiam spectaverunt qua cum ipsi Cesari nichil esset
utilius. gratiam quoque nos cum eo inire habeo defendenda pace
arbitrabimur quantum nos fefellerit et que in locum deducta

Et quē in locum deducta sit vides. Neqꝫ solum pterita que
gerunt, s; qꝫ iam gesta sunt /. Sꝫ et qui quis. rerꝫ exitus erit futurus
sit. Ego aut probare oportet ea que sunt aut interesse. Et
si non probeo quarꝫ altera in turpis altera est periculosa
Ratio videtur. Restat ut descendendum putem in quo re
liqua videtur esse deliberatio, qꝫ consilium in discessu quo
loca sequamur omnino tum melior res nunqꝫ accidit. tum
ne deliberatio quidem difficilior. Nichil enim constitui pt
qd non incurrat aliquam magnam difficultatem. Tu si vi
debitur ita censeo facias ut, si habeo iam statuꝫ quid tibi
agendum putes in quo non sit coniunctus, consilium tuum cum
meo. supersedeas hoc labore itineris /. Sin aut est qd mecum
communicare velis. Ego te expectabo. Tu qd tuo in comodo
fiat qꝫ primum velis venias /. Sic intellexi et Servio et po
stumie placere q. Vale.

M. t. c. s. d. Servio sulpitio.

45 VEHEMENTER te solatum esse ut in
communibus miseriis papuo quodam dolore angi multi
ad nos quottidie deferunt. Qꝫ qꝫ minime miror
Et meum quodamo agnosco. doleo in te sapientia preditum
prope singulari non tuis bonis delectari potꝫ qꝫ alienis malis
laborare. Me quidē et si nemi concedo qui maiore ex pernitie
Et peste rei pace molestiam traxerit /. In multa iam con
solantur maxime qꝫ conscientia consiliorum meorum multo enim an
tamqꝫ ex aliqua specula pspexi tempestatem futuram. Neqꝫ
solum mea sponte /. Sꝫ multo etiam magis monente et de
nunciante te. Et si enim affui magnam pte consulatus
tui /. in et absens cognoscebam q esset tua in hoc pestifero
bello cavendo et pdicendo sñia et ipe affui primis tporibꝫ
tui consulatus cum accuratissime monuisti senatum collectis
omibꝫ bellis civilibꝫ ut et illa timeret q meminissent et
sciret cum superiores nullo tali exemplo antea in re
p. cogmito tam crudeles fuissent. Nam qd exemplo fit
id est iure fieri putant quicūqꝫ postea rē p. oppssisset

i nam q̄ templo fit idē jure i

animis multo intolerabiliore futurum fieri putat. Sed aliquid denique adeo multa adeunt et afferunt de suo. Ac meminisse debes eos qui auctoritatem et consilium tuum non sunt secuti sua stultitia cecidisse cum tua prudentia salui esse potuissent. dices quis me ista consolatur res in tantis tenebris et q̄ rei publice perditis? et omnino vix consolabilis dolor tanta est omnium rerum amissio et desperatio recuperandi. Sed hii et Cesar ipse de te ita judicat et omnes cives sic existimant quasi lumen aliquod extinctis ceteris elucere sanctitatem et prudentiam et dignitatem tuam. hec tibi ad leuandas molestias magis esse debent. Quod autem habes ideo leuiferendum est quod eadem tempore a multis et magnis molestiis habes quas ad te omnes perscriberem nisi vererer ne ea cognosceres ab senis quam quod non vides in videris meliores esse condicionis quam nos qui videmus. hactenus existimo nostram consolationem recte adhibitam esse quoad certior ab homine amicissimo fieres his de rebus quibus leuari possent molestie tue. Reliqua sunt in tempore neque in ignota neque minima solatio. Et ut quidem ego sentio multo maxima que ego experientia quottidie sic probo ut ea in salute afferre videantur. te autem ab initio etatis memoria teneo summe omnium doctrinarum studiosum fuisse omnia que a sapientissimis tradita sunt ad bene viuendum summo studio curaque didicisse. Que quidem vel optimis rebus vel usui et delectationi esse possent. his vero temporibus habemus aliud nichil in quo quiescamus. Nichil faciam insolenter. Neque te tali vel scientia vel natura preditum hortabor ut ad eas te referas artes quibus a primis temporibus etatis studium tuum dedisti. Tantum dicam quod te spero approbaturum me postea quam illi arti cui studueram nichil esse loci neque in curia neque in foro videre omnem meam curam atque operam ad philosophiam contulisse. Tue scientie excellenti ac singulari non multo plus quam mee relictum est loci. Quare non equidem moneo te. sed mihi ita persuasi te quoque in hiis de versari rebus. que etsi minus prodessent animum tamen a sollicitudine abducerent. Seruius tuus in omnibus ingenuis artibus imprimis quam in hac in qua ego me scripsi acquiescere

b

iui usatur ut excellat mihi vero sic diligitur ut tibi uni concedam. Preterea nemini in graecis quam refertur singulis ille existimat quod facile appareat cum me colat et observet tibi quoque se facere in eo gratissimum. Vale.

M. T. C. S. D. Servilio Sulpitio

46 ACCIPIO EXCUSATIONEM tuam qua usus es. Cur sepius ad me literas uno exemplo dedisses. Sed accipio ut ex ea parte quatenus aut negligentia aut improbitate eorum qui epistolas accipiant fieri scribis ne ad nos perferantur. Illam partem excusationis qua te scribis orationis paupertate (sic enim appellas) hisdem verbis sepius epistolas mittere nec nosco nec probo. Et ego ipse quem tu per iocum (sic enim accipio) divitias orationis habere dicis me non esse verborum admodum inopem agnosco ειρωνευε enim non necesse est. Sed tamen idem nec hoc ειρονευομενος (quod sum dissimulans) facile facile cedo tuorum scriptorum subtilitati et elegantie. Consilium tuum quo te usum scribis hoc Achaicum negocium non recusavisse cum semper probavissem tum multo magis probavi lectis tuis litteris proximis. Omnes enim cause quas commemoras iustissime sunt tuaque et auctoritate et prudentia dignissime. Et quod aliter cecidisse rem existimas atque opinatus sis id tibi nullo modo assentior. Sed quia tanta est perturbatio et confusio rerum ita perculsa et prostrata foedissimo bello iacent omnia ut is cuique locus ubi ipse sit et sibi quisque miserrimus esse videatur tibi beati videmur at contra nobis non tu quidem vacuus molestiis sed pre nobis beatus atque hoc ipso melior tua quam nostra conditio quod tu quid doleas scribere audeas. Nos ne id quidem tuto possumus nec id victoris vitio quo nihil moderatius. Sed ipsius victorie quae civilibus bellis semper insolens. Uno te vicimus quod de Marcelli college tui salute paulo ante quam tu cognovimus etiam mehercule quod quemadmodum ea res ageretur vidimus. Nam sic fac existimes post has miserias et postquam armis disceptari ceptum sit de iure p.

Nichil aliud cum dignitate. Nam et ipse Cesar ~~acquisata~~ acerbitate
marcelli. sic enim appellat laudat que honorificentissime Equitate tua
Et prudentia Repente preter spem dixit se senatui roganti de marcello
ne hominis quidem causa Negaturum fecerat autem hoc senatus ut (gaius marcelli)
cum A lucio pisone mentio esset facta de marcello Et cum mar
cellus ad Cesaris pedes obiecisset cunctus accederet ad Cesarem supplex
accederet Noli querere Ita mihi pulcher hic dies visus est ut speciem
aliquam videre viderer quasi Reviviscentis rei publice Itaque
cum omnes ante me Rogati gratias Cesari Egissent preter volcatium
is Enim si Eo loco esset Negavit se facturum fuisse Ego Rogatus
mutavi meum Consilium. Nam statueram non me hercule
inhercia sed desiderio pristine dignitatis in perpetuum tacere fregit
hoc meum Consilium Et cesaris magnitudo animi Et senatus
officium. Itaque pluribus verbis Egi cesari gratias meque metuo
Et in ceteris honesto ocio privari quod erat unum solatium in
malis. Sed tamen quoniam Effugi Eius offensionem qui fortasse me ar
bitraret hanc rem publicam non putare. Si perpetuo tacere modice
hoc faciam aut etiam aut etiam intra modum ut Et illius voluntati Et
meis studiis serviam. Nam Et si a prima etate me Et omnis ars
Et doctrina liberalis Et maxime philosophia delectavit. tamen hoc studium
quottidie ingravescit. Credo Et etatis maturitate ad pru
dentiam Et his temporum viciis Et nulla re alia levare animum
molestiis possit a quo studio te abduci negociis intelligo ex
tuis literis. Sed tamen iam Noctes te aliquid adiuvabunt. Servius
tuus ut potius noster summa me observantia colit. Cuius Ego cum
omni probitate summa que virtute cum studiis doctrina que delector
Is mecum sepe de tua mansione aut de cessione communicat
Adhuc in hac sententia sum Nichil ut faciamus Nisi quod vic
torie cesar velle videatur. Res sunt huiusmodi ut si Rome
sis Nichil preter tuos delectare possit de reliquis Nichil melius
ipso est. Cetera Et cetera Eiusmodi ut si alterutrum necesse
sit audire Ea magis quam videre hoc nostrum Consilium Nobis
minime iocundum est qui te videre cupimus. Sed consulimus tibi vale

M. T. C. S. d. Servius Sulpicius

POSTEAQUAM MICHI renunciatum est de obitu
47 Tulie filie tue sane quam pro eo ac debui grauiter molesteqz tuli
communemqz eam calamitatem existimaui qui, si istic affuissem
neqz tibi defuissem coramqz meum dolorem tibi declarassem. Et
si genus hoc consolationis miserum atqz acerbum est propterea quia per quos
ea fieri debet propinquos ac familiares ipsi pari molestia affi
ciuntur. Neqz sine lacrimis multis id conari possunt ut magis
ipsi videantur aliorum consolatione indigere quam aliis posse suum
officium prestare, tamen que in presentia in mentem michi venerunt decreui
breui ad te scribere, non quo ea te fugere existimem, sed quod forsitan
dolore impeditus minus ea perspicias. Quid est quod tantopere te commoueat
tuus dolor intestinus? Cogita quemadmodum adhuc fortuna nobiscum
egerit ea nobis erepta esse que hominibus non minus quam liberi cara
esse debent patriam honestatem dignitatem honores omnes hoc
uno incommodo addito. Quid ad dolorem adiungi potuit. Aut
qui non in illis rebus exercitatus animus callere iam debet atque omnia
minoris existimare. An illius vicem credo doles. quotiens in eam
cogitationem consideras. necesse est ut tu veneris. Et nos sepe
incidimus hisce temporibus non pessime cum his esse actum quibus
sine dolore licitum est mortem cum vita commutare. Quid autem
est quod illam hoc tempore aduiuendum magnopere inuitare mosset. Que
res que spes, quod animi solatium ut cum aliquo adolescente primario
etatem gereret. licitum est tibi credo pro tua dignitate ex hac iu
ventute generum deligere cuius fidei liberos tuos et te tuto
committere putares ut an ea ex sese liberos pareret quos cum
florentes videret letaretur. qui rem a parente traditam per se tenere
possent honores ordinatim petituri essent in re publica in amicorum
negociis libertate sua uti. Quid horum fuit quod non prius quam datum
esset ademptum sit. At uero malum est liberos amittere

in hoc peius sit hec sufferre Et quae res mihi non mediocrem Con
solationem attulit. volo tibi Commemorare / Si forte eadem res tibi
dolorem minuere possit. Ex asia rediens cum ab egina megaram
versus Navigarem cepi Regiones circumcirca prospicere. post me
erat Egina Ante megaram dextra pireus sinistra chorinthus
que opida quodam tempore florentissima fuerunt. Nunc prostrata et
diruta ante oculos iacent. Cepi egomet mecum sic cogitare. En
nos homunculi indignamur / si quis Nostrum interijt aut
occisus est quorum vita brevior esse debet Cum uno loco tot opidorum
Cadavera proiecta iacent. Visne tute Servi cohibere Et meminisse
hominem te esse Natum Crede mihi Cogitatione illa Non mediocriter
sum Confirmatus. hoc idem si tibi videtur fac tibi ante oculos pro
ponas. in uno tempore tot viri clarissimi interierunt de imperio prop
terea tanta diminutio facta est omnes provincie Conquassate sunt
in unius mulierculae animula / si iactura facta est tantopere Commoveris
Que, si hoc tempore diem suum obijsset paucis post Annis ei fuit mo
riendum quoniam homo Nata fuerat. Et iam tu ab hisce rebus animum ad co
gitationem tuam advoca atque ea potius reminiscere que digna tua persona [su]nt
illam quoque diu opus fuerat vixisse una cum re. p. fuisse. te patrem
suum pretorem Consulem Augurem vidisse Adolescentibus primariis
nuptam fuisse omnibus bonis perfunctam esse res. p. occideret vita
excessisse. Quid est quod tu aut illa cum Fortuna hoc nomine queri
possis. denique Noli oblivisci te Ciceronem esse Et eum qui aliis
Consueveris precipere Et dare Consilium Neque imitari malos me
dicos qui in alienis morbis profitentur se tenere medicine scientiam ipsi
se curare non possunt /. Sed potius que Alijs tute precipere soles tibi
subice atque animum propone. Nullus dolor est quem non longinquitas
temporis minuat ac molliat hoc te expectare tempus tibi turpe est
ac non ei sapientia tua occurrere. Quod si quid etiam inferis sensus est qui
illius in te amor fuit pietas. Atque in omnes suos hoc Certe illa te facere
non vult. da hoc illi mortue da ceteris Amicis ac familiaribus qui
tuo dolore merent. da patrie ut si qua in re opus sit opera et Con
silio tuo uti possit. denique quoniam in eam Fortunam devenimus ut
etiam huic rei Nobis serviendum sit /. Noli Committere ut quisquam
te putet Non tam filie quam rei p. tempora Et aliorum victoriam lugere
plura me ad te de hac re scribere pudet /. Ne videar prudentie tue

diffide. Et si hoc unum proposuero finem faciam scribendi. Vidi
sepe secundam pulcerrime ferre fortunam magnamque ex ea te laudem
adipisci; fac aliquando intelligamus adversam quoque te eque
ferre posse. Neque id maius debeat tibi onus videri in omnibus virtu
tibus hec una videatur alii deesse. Quod ad me attinet cum te tran
quilliorem animo esse cognovero et de his rebus que hic geruntur quemad
modum que se provincia habeat certiorem faciam. Vale.

M. T. C. S. plurimam dicit Servio Sulpitio.

49 e Ego vero Servi vellem ut scribis in meo
gravissimo casu affuisses quantum enim presens me adiu
vare potueris et consolando et prope eque dolendo
facile ex eo intelligo quod litteris lectis aliquantulum acquievi.
Nam et ea scripsisti que levare luctum possent et in me
consolando non mediocrem ipse animi dolorem adhibuisti. Servius
etiam tuus omnibus officiis que illi tempori tribui potuerunt de
claravit et quanti ipse me faceret et quam suum talem erga me animum
tibi gratum putaret fore. Cuius officia iocundiora sepe mihi fuerunt
numquam tamen gratiora. Me autem non oratio tua solum et so
cietas pene egritudinis, sed etiam auctoritas consolatur. Turpe
enim esse existimo me non ita ferre casum meum ut tu
tali sapientia preditus ferendum putas. Sed opprimor interdum
et vix resisto dolori quod ea me solatia deficiunt que ceteris
quorum mihi exempla propono simili in fortuna non defuerunt.
Nam et quintus maximus qui filium consularem clarum virum
et magnis rebus gestis amisit. Et lucius paulus qui duos septem
diebus et noster Gallus et M. Catho qui summo ingenio summa
virtute preditum filium perdidit his temporibus fuerunt ut eorum lu
ctum ipsorum dignitas consolaretur ea que ex re publica consequebantur.
Mihi amissis his ornamentis que ipse commemoras quoque eram maximis
laboribus adeptus unum manebat illud solatium quod ereptum
est non amicorum negotiis non rei publice procuratione impediebantur
cogitationes mee nihil in foro agere libebat aspicere curiam
non poteram existimabam id quod erat omnis me et industrie mee fruct

et fortune perdidisse. Sed cum cogitare hec in terris Et cum
quibusdam esse communia Et cum frangerem iam ipse me co
gebam fere toleranter habebam quo confugerem ubi quiescere
cuius in sermone Et in suavitate omnes curas dolores que deponere
Nunc autem hoc tam gravi vulnere Et illa que consenuisse
videbantur recrudescunt non enim ut tum me mestum a re p. dom
que levaret sic nunc domo merens ad re p. confugere possum
ut in eius bonis acquiescam. Itaque et domo absum Et foro
quod nec eum dolorem quem a re p. capio domus iam consolari
pot. nec domesticam res pub. quo magis te expecto teque vide
quam primum cupio Maior mihi re afferri nulla pot quam coniunctio con
suetudinis sermonum que Nostrorum quamquam sperabam tuum adventum
Sic enim audiebam appropinquare deliberemus. Ego autem cum
multis de causis exopto te quam primum vide tum est ut an comit
tem qua Ratione Et traducendum nobis sit hoc tempus quod est
totum ad unius voluntatem accommodandum Et prudentis Et
liberalis. Et ut perspexisse videor nec a me alieni Et tibi
amicissimi. Quod cum ita sit magne est in deliberatione
que ratio sit ineunda Nobis non agendi aliquid, Sed illius con
cessu Et beneficio acquiescendi vale.

M. T. C. S. D. Marco Marcello

ETSI EO TE Adhuc Consilio usum quod non
Intelligo ut id reprehendere Non audeam Non quin
ab eo ipso dissentiam, Sed quod ea te sapientia esse judicem
ut meum Consilium non anteponam tuo, tamen et amicitie nostre
vetustas Et tua summa Erga me benivolentia que mihi iam a pueritia
Cognita est me hortata est ut ea scribere ad te que et saluti tue
Conducere arbitrarer Et Non aliena esse ducere a dignitate tua.
Ego enim eum te esse qui horum malorum initia multo ante videris
Consulatum optime atque magnificentissime gesseris preclare
memini, idem Et illa vidi Neque te consilium Civilis belli
ista gerendi neque copias Gnei pompei nec genus exercitus

probare semper quam summe defecere: quia in sententia mea quid fuisse memoriam
tenere te arbitror. Itaque neque tu multum interfuisti rebus gerendis
Et ego id semper egi ne interessem. Non enim hiis rebus pugna
bamus quibus valere potuimus consilio auctoritate causa que erant in nobis
superiora. Sed lacertis et viribus quibus pares non eramus. Victi sumus
igitur: aut si dignitas vinci non potest fracti certe et abiecti. Quo
tuum consilium nemo potest non maxime laudare quod cum spe vincendi
simul abiecisti certandi etiam cupiditatem, ostendisti quod sapientem
et bonum civem initia belli civilis invitum suscipere, extrema non
libenter persequi. Qui non idem consilium quod tu secuti sunt
eos video in duo genera esse distractos. Aut enim renovare bellum
conati sunt. hique se in Africam contulerunt aut quemadmodum
victores se esse crediderunt. Medium quoddam tuum consilium
fuit qui hoc humilis animi fortasse duceres illud pertinacis
fateor a plerisque vel dicam ab omnibus sapiens tuum consilium
a multis etiam magni et fortissimi animi iudicatum. Sed habet ista
ratio ut mihi quidem videtur quendam modum. presertim cum tibi
nichil deesse arbitrer ad tuas fortunas omnes obtinendas preter
tuam voluntatem. Sic enim intellexi nichil aliud esse quod du
bitationem afferret ei penes quem est potestas nisi quod vereretur
ne tu illud beneficium omnino non putares, de quo quid sen
tiam nichil attinet dicere cum appareat ipse quid fecerim
. Sed tamen si iam ita constituisses ut abesse perpetuo malles quam
ea que nolles videre. tamen id cogitare deberes ubicumque esses te fore
in eius ipsius quem fugeres potestate qui si facile passurus esset te carentem
patria et fortunis tuis quiete et libere vivere: cogitandum tibi
tamen esset Rome ne et domi tue cuiusmodi res esset an Mitilenis
aut Rodi malles vivere. Sed cum ita late pateat eius potestas quem
veremur ut terrarum orbem complexa sit nonne mavis sine
periculo tue domi esse quam cum periculo aliene. Equidem etiam si op
petenda mors esset domi atque in patria mallem quam in externis atque
alienis locis hoc idem omnes qui intelligunt sentiunt quorum est
magna pro tuis maximis clarissimisque virtutibus multitudo.
Habemus et rationem rei familiaris tue quam dissipari nolumus

na & si – precipere iniuriam que futura perpetua sit quam neque is qui tenet re
publicam pateretur neque ipsa res publica. Tum in impetum predonum in tuas
fortunas fieri nollem. His autem qui essent auderet scribere ni te
intelligerem confidere hoc te vix sollicitudinis animus et multe
et assidue lacrime C. marcelli fratris optimi deprecantur. Nos cura
et dolore proximi sumus precibus tardiores quia ius adeundi cum
ipsi deprecatione eguerimus non habemus gratia tantum possumus quantum
victi. Sed tamen consilio studio marcello non desumus. A tuis re
liquis non adhibemur ad omnia parati sumus. Vale. Texto

M. T. C. S. D. Marco marcello.

NEQUE MONERE TE audeo prestanti
prudentia virum nec confirmare maximi animi
hominem virumque fortissimum consolari vero nullo
modo. Nam si ea que acciderunt ita fers ut audio gra
tulari magis debeo quam solari dolorem tuum. Sin te tanta mala rei pu
blice frangunt non ita abundo ingenio ut te consoler cum ipse
me non possim. Reliquum est igitur ut tibi me in omni re
eum prebeam prestemque ut ad omnia que tui velint ita adsim presto ut
me non solum omnia debere tua causa sed ea quoque que non possum putem.
Illud tamen multum me monuisse vel censuisse puta vel per benivo
lentiam tacere non potuisse ut quod ego faciam quoque animum in
ducas si sit aliqua res in ea te esse oportere iudicio hominum
reque principem necessitati cedentem temporis. Sin autem nulla sit hunc
tamen aptissimum esse etiam ad exulandum locum. Si enim libertatem
sequimur qui locus hoc dominatu vacat. Sin qualemcumque
locum que est domestica sede iocundior. Sed mihi crede etiam is
qui omnia tenet favet ingeniis nobilitatem vero et dignitates
hominum quantum ei res et ipsius causa concedit amplectitur.
Sed plura quam statueram. Redeo igitur ad illud me tuum esse fore
cum tuis si modo erunt tui si minus me certe in omnibus rebus satis
nostre coniunctioni amorique facturum. Vale. Texto finis

M. T. C. S. D. Marco marcello.

ETSI PERPAUCIS ante diebus dederam Quinto mucio litteras ad te pluribus verbis scriptas quibus decla || Al' quinto mucio ||
raveram quo te animo censere esse oportere et

Quid tibi faciendum arbitrarer. Tu cum Theophilus libertus tuus profi
cisceretur cui ego fidem erga te benivolentiam quam perspexeram
sine meis litteris ad te venire nolui. Hisdem igitur de rebus etiam
atque etiam breviter quibus superioribus litteris hortatus sum: ut
in ea re publica quaecumque est quam primum velis esse. Multa videbis
fortasse que nolis. Non plura tamen quam audis cotidie. Non est porro
tuum uno sensu solum oculorum moveri cum illud idem auribus
percipias quod etiam maius videri solet minus laborare. At tibi ipsi di
cendum erit aliquid quod non sentias aut faciendum quod non probes.
Primum tempori cedere id est necessitati parere semper sapientis est habitum.
Deinde non habet ut nunc quidem est mendum res: dicere fortasse que
sentias non licet tacere ~~fame~~ plane licet. Omnia enim delata ad
unum [caesarem] sunt. Is [cesar] utitur consilio ne suorum quidem sed suo. quod non
multo secus fieret si is [pompeius] rem publicam teneret quem secuti
sumus. An qui in bello cum omnium nostrum coniunctum esset
periculum suo certorum hominum minime prudentium [consilio] uteretur
eum magis communem censemus in victoria futurum fuisse
quam in ceteris rebus fuisset. Et qui nec te consule tuum sapientissimum
consilium secutus esset nec fratre tuo consulatum ex auctoritate
tua gerente vobis auctoribus uti voluerit. Nunc omnia te
nentem nostras sinas declaraturum censes fuisse. Omnia
sunt misera in bellis civilibus [que] maiores nostri ne semel quidem
nostra etas sepe iam sensit. Sed miserius nihil quam ipsa vic
toria, que etiam si ad meliores venit tamen eos ipsos ferociores
impudentiores quam reddit. Ut etiam si natura tales non sint ne
cessitate esse cogantur. Multa enim victori eorum arbitrio
per quos vicit etiam invito facienda sunt. An tu non videbas mecum
simul quam illa crudelis esset futura victoria. Igitur tunc
quoque careres patria, ne que nolles videre. non inquies. Ego enim
tenerem opes et dignitatem meam. At erat tue virtutis in minimis
res tuas ponere, de re publica vehementius laborare. Deinde qui finis
istius consilii est. Nam adhuc et factum tuum probatur
et ut in tali re et fortuna laudatur: factum quia et initium
belli secutus sis: et extremam sapienter prosequi nolueris

pro honesto ocio tenueris Et statum et famam dignitatis tue. Nunc
vero nullo loco tibi ullus dulcior esse debet patria / nec eam diligere minus
debes quod deformior est / sed misereri potius nec eam multis claris viris
orbatam privare Et aspectu tuo: denique si fuit magni animi non
esse supplicem victori. vide ne superbi sit aspernari Eiusdem
Et sapientis est carere patria duri non desiderare. Et
libertate. Et sapientis est carere patria duri non desiderare. Caput illud
si re p. non possis frui stultum est nolle privata. Caput illud
est, ut si ista vita tibi commodior esse videatur cogitandum
tamen sit ne tutior non sit. magna gladiorum est licentia / sed
In Extremis locis minor Et ad facinus verecundia ni sal Libertas et bonarum vir libertas malorum Licentia malorum
utia tempore cure est ut marcello sit tuo aut par aut certe
proximus sum tuum est consulere temporibus Et In columitati
et vite Et fortunis tuis / vale. Vale / Tenor / Exemplo /

M. T. C. S. D. Marco Marcello. P.

52 E IST NICHIL NOVI. Quod ad te scriberem
magis quam litteras iam expectare incipiebam vel te potius
ipsum tum cum theophilus proficisceretur Non potui nichil
Ei litterarum dare. Cura igitur ut quamprimum venias. venies enim
mi crede expectatus. Neque solum nobis atius / sed prorsus omnino
omnibus. venit enim mihi in mentem subvereri interdum ne te de
lectet tarda decessio. Quod si nullum haberes sensum. nisi oculorum
prorsus tibi ignoscerem omnino / si quosdam noles videre / sed cum leviora
non multo essent que audirentur quam que viderentur suspicarer autem
multo interesse rei familiaris tue te quamprimum venire atque in
omnes partes vale. putum ea dere esse admonendum / sed quid
quod mihi placeret ostendi Reliqua tu pro tua prudentia considerabis
. Me tamen velim quod ad putus expectemus te certiore facias vale.

M. Marcellus S. D. Ciceroni.

52. LVRIMVZ VALVISSE. Apud me tuam
semper auctoritatem cum in omni re. tum in hoc
maximo negocio potes existimare Cum mi consul

Marcellus frater amantissimus mei non solum consilium daret
sed precibus me quoque obsecraret non mihi prius persuadere potuit quam nunc
est effecerunt litteraeque vestrae ut uterer vestro potissimum consilio. Res
quemadmodum sit acta vestrae litterae mihi declarant. Gratulatio tua etsi
mihi est probatissima quod ab optimo fit animo, tamen hoc mihi multo iucundius
est et gratius quod in summa paucitate amicorum propinquorum
ac necessariorum qui vere meae saluti faverent te cupidissimum
mei singularemque mihi benivolentiam praestitisse cognovi. Reliqua
sunt huiusmodi quibus ego quoniam haec erant tempora facile et aequo animo
carebam. Hoc vero eiusmodi esse statuo ut sine talium virorum
et amicorum benivolentia neque in adversa neque in secunda fortuna quisquam
vivere possit. Itaque in hoc ego mihi gratulor. Tu vero ut intelligas
homini amicissimo te tribuisse officium re tibi praestabo. Vale.

Servius Sulpitius M. T. C. S. D. quamplurimam

ETSI SCIO NON iocundissimum me nuntium
vobis allaturum, tamen quoniam casus et natura in nobis dominatur
visum est faciendum quoquo modo res se haberet vos
certiores facere. Ad X. Kal. Iunii cum ab Epidauro Piraeum navi
advectus essem ibi Marcellum collegam nostrum conveni eumque
diem ibi consumpsi ut cum eo essem. Postero die cum ab eo
digressus essem eo consilio ut ab Athenis in Boetiam irem re-
liquamque iurisdictionem absolverem. Ille ut aiebat supra Maleas in
Italiam versus navigaturus erat. Post diem tertium eius diei cum ab Athenis
proficisci in animo haberem circiter horam decimam noctis familiaris
eius ad me venit et mihi nuntiavit M. Marcellum collegam
nostrum post cenae tempus a P. Magio Cilone familiari eius pugione
percussum esse et duo vulnera accepisse, unum in stomacho
alterum in capite secus aurem; sperare tamen eum vivere posse;
Magium se ipsum interfecisse postea; se a Marcello ad me missum
esse qui haec nuntiaret et rogaret ut mitterem et medicos co-
gerem. Et e vestigio eo sum profectus prima luce. Cum non longe
a Piraeo abessem puer Acidini mihi obviam venit cum codi-
cillis in quibus erat scriptum paulo ante lucem Marcellum diem
suum obiisse. Ita vir clarissimus ab homine deterrimo acer-

bilissima morte est affectus Et cum summi viri pro dignitate pepererant inuentus est amicus qui ei mortem afferet . Ego tamen ad tabernaculum eius perrexi inueni duos libertos . Et pauculos suos Reliquos dicebant profugisse metu perterritos quod dominus eorum ante tabernaculum interfectus esset Coactus sum in eadem illa ~~lettica~~ lectica qua ipse delatus eram meisque lecticariis in urbem athenas eum referre . Ibique pro ea copia que athenis erat funus ei satis amplum faciendum curaui . Ab atheniensibus locum sepulture intra urbem ut daretur impetrare non potui quod religione se impediri diceret . Neque tamen id antea cuiquam concesserant quod proximum fuit uti in quo vellemus eum gignasio achademie locum delegimus ibique eum combussimus . posteaque curauimus ut eidem athenienses in eodem loco marmoreum monimentum ei faciendum locarent . Itaque nostra officia fuerunt pro collegio Et propinquitate viuo Et mortuo omnia ei prestitimus . Vale

m. t. c. s. d. p. ffigulo .

55. q VERENTI MICHI . Iam diu Quid ad te potissimum scriberem . Non modo certa res ulla . Sed ne genus quidem litterarum usitatum veniebat in mente unam enim partem consuetudinem earum epistolarum quibus secundis rebus uti solebamus tempus eripuerat perfeceratque fortuna ne quid tale scribere possem aut omnino cogitare relinquebatur triste quoddam et miserum Et his temporibus consentaneum genus litterarum idque deficiebat me in quo debebat esse aut promissio auxilii alicuius aut consolatio doloris tui Quid pollicerer Non erat ipse enim pari fortuna abiectus aliis opibus casus meos sustentabam Sepiusque mihi veniebat in mentem queri quod ita viuere quam gaudere quod viuere quamquam nulla me ipsum priuatim pepulit insignis iniuria nec mihi quidquam tali tempore in mente venit optare quod non ultro mihi cesar detulerit . Nichilominus eis conficior curis ut id ipsum quod in vita peccare me existimem . Careo enim cum familiarissimis multis quos aut mors eripuit nobis aut detraxit fuga cum omnibus amicis quorum beniuolentia nobis conciliaret per me quondam te socio defensa res publica versorque in meorum naufragiis Et bonorum direptionibus nec audio solum quod ipsum esset miserum . Sed etiam video quo Nichil est acerbi

eorum fortunas dissipatas quibus non solum adiutoribus illud incendium
extinximus Et in qua urbe modo gratia auctoritate gloria floruimus
In ea Nunc iis quidem omnibus caremus. Obtinemus ipsius Caesaris
summam erga nos humanitatem / sed ea plus non potest quam vis et
mutatio omnium rerum atque temporum. Itaque orbus omnibus his rebus quibus et
natura mea Et voluntas et consuetudo assuefecerat tum ceteris
ut quidem videtur tum mihi ipse displiceo / natus enim ad agendum
semper aliquid dignum viro nunc non modo agendi rationem
nullam habeo / sed ne cogitandi quidem. Et qui antea aut obscuris
hominibus aut etiam insontibus opitulari poteram. Nunc P. Nigidio romano
uni hominum doctissimo Et sanctissimo maxima quondam gloria Al gratia
Et in certe amicissimo Ne benigne quidem polliceri possum.
Ergo hoc ereptum est litterarum genus. Reliquum est ut con-
soler Et afferam Rationes quibus te a maleficiis coner abducere
At ea quidem facultas vel tui vel alterius consolandi in te summa est si
umquam in ullo fuit Itaque eam partem que ab exquisita quadam ratione
Et doctrina proficiscitur Non attingam tibi totam relinquam. Quid
sit forti Et sapienti homine dignum quid gravitas quid altitudo
animi. Quid acta vita tua. Quid studia quid artes quibus a pue-
ritia floruisti a te flagitent tu videbis. Ego quod intelligere Et
sentire Et quia sum Rome Et quia sum Rome Et quia curo attendo
que possum id tibi affirmo te in istis maleficiis in quibus es hoc
eo tempore non diutius futurum in his autem in quibus et nos fortasse
semper fore videor mihi perspicere primum ipsius animum qui plurimum
potest propensum ad salutem tuam. Non scribo hoc temere quo minus
familiaris sum hoc sum ad investigandum curiosior quo
facilius quibus est iratior Respondere tristius possit hoc ad
huc tardior ad te molestia liberandum. Familiares vero eius
Et hi quidem qui illi iocundissimi sunt mirabiliter Et
de te loquuntur Et sentiunt Accedit eodem vulgi voluntas
vel potius consensus omnium, nunc quidem / sed possit necesse est
res publica quascumque vires habebit ab his ipsis quibus tenetur de reditu
propediem in Crede. Impetrabit Respondeo Igitur ad id ut iam Redeo
tibi pollicear aliquid quod primo omiseram Nam Et complectar
eius familiarissimos qui me admodum diligunt multumque

mearum sunt. Et si ipsius consuetudinem quam adhuc meus pudor
mihi clausit insinuabo et certe omnes vias persequar quibus pu-
tabo ad id quod volumus pervenire posse. In hoc toto genere faciam plura
quam scribere audeo. Cetera quae in animis prompta esse scio
mihi sunt expertissima. Nihil est in re familiari mea quod ego
meum malim esse quam tuum. Hac de re et de hoc genere toto
hoc scribo parcius quia te id quod ipse confido sperare malo te esse
usurum tuis. Et extremum illud est ut te orer et ob-
secrem animo ut maximo sis nec ea solum memineris quae ab aliis
magnis viris accepisti, sed illa etiam quae ipse ingenio studio-
que peperisti quae si colliges et sperabis omnia optime et quae acci-
dent qualiacumque erunt sapienter feres. Sed haec tu meli-
us optime omnium. Ego quae pertinent ad te intelligam studiosissime
omnia diligentissimeque curabo tuorumque tristissimo meo tempore
meritorum erga me memoriam conservabo. Vale. Τελως

M. T. C. S. D. Gneo Planco.

56 b INAS A TE LITTERAS accepi Corcyrae datas
quarum alteris mihi gratulabare quod audisses me meam
pristinam dignitatem optinere. Alteris dicebas te velle
quae egissem bene ac feliciter evenire. Ego autem si dignitas est bene de
re p. sentire et bonis viris probare quod sentias obtineo di-
gnitatem meam. Sin autem in eo dignitas est si quod sentias
aut re efficere possis aut denique libera oratione defendere nec
vestigium quidem ullum est reliquum nobis dignitatis. Ac prae-
clare si nosmetipsos regere possimus ut ea quae iam partim
absunt partim impendent moderate feramus quod est difficile
in eiusmodi bello cuius exitus ex altera parte caedem ostentat ex altera
servitutem, quo in periculo non nihil me consolatur cum re-
cordor haec me tum vidisse cum secundas etiam res nostras non pertimescebat
modo adversas pertimescebam videbamque quanto periculo de iure
publico disceptaretur armis: quibus si vicissent hi ad quos ego
pacis spe non belli cupiditate adductus accesseram, tamen intel-

ligebat Et Iratorum hominum Et Cupidorum Et insolentium
quam Crudelis futura esset victoria, si vincerent, aut victi essent
quam multorum interitus esset futurus Civium partim amplissimorum
partim Etiam optimorum, qui me haec praedicentem atque optime con-
sulentem saluti suae malebant Nimium timidum quam
satis prudentem existimare. Quod autem de eo quod egerim
mihi gratularis Certe scio te ita velle. Sed Ego tam misero
tempore Nihil Novi Consilii Cepissem, Nisi in reditu meo
nihilo meliores Res domesticas quam rem publicam offendissem
quibus Enim pro deorum immortalium beneficiis carissima
mea salus. Et meae fortunae esse debebant tum propter eorum
scelus Nihil in Intra meos parietes tutum Nihil insi-
diis vacuum videre novarum me necessitudinum fidelitate
contra veterum perfidiam muniendum putavi. Sed de Nostris rebus
satis vel etiam Nimium multa de tuis velim ut eo sis animo quo
debes esse Ut Ne quid tibi praecipue timendum putes. Si enim
status Erit aliquis Civitatis quicumque Erit te omnium periculorum
video expertem fore Nam alteros tibi iam placatos esse in-
tellego alteros Numquam iratos fuisse. de mea autem in te vo-
luntate sic velim Iudices me quibuscumque rebus esse opus
Intelligam. Quamquam videam qui sim hoc tempore Et quid possim
opera tamen Consilio studio quidem Certe rei famae saluti tuae
praesto futurum velim quid agas. Et Quid acturum te putes facias
me quam diligentissime Certiorem Vale.

M. T. C. S. D. P. Cneo Planco

57 a ACCEPI PER BREVES tuas Epistolas litteras quibus id
quod scire Cupiebam Cognoscere Non potui. Cognovi
autem id quod mihi dubium Non fuit. Nam quam fortiter ferres
Communes miserias Non intellexi, quam me amares facile per-
spexi. Sed hoc sciebam. Illud si scissem ad id meas litteras ac-
commodavissem. Sed tamen Et si Antea scripsi quae existimavi
scribi Oportere, tamen hoc tempore breviter Accommodandum putavi Ad commonendum

nec quid periculo proprio te existimares esse: in magno omnes, sed in communi sumus. Quare non debes aut propriam fortunam aut precipuam postulare aut communem recusare. Quamobrem eo animo sumus inter nos quo semper fuimus quod de te sperare de me prestare possum. vale

Metellus Quintus fulvius Celer proconsul s. d. M. T. Ciceroni

Explicit liber quartus Incipit Quintus.

58 EXISTIMARAM. Pro mutuo inter nos Animo Et Reconciliata gratia me absentem ludibrio lesum iri. Nec metellum ob dictum capite ac fortunis parte oppugnatum iri quem si parum pudor ipsius defendebat debebat vel familie nostre dignitas vel meum studium erga Nos esse quam publicam satis sublevare. Nunc video illum circumventum me desertum a quibus minime conveniebat. Itaque in luctu et squalore sum qui provincie qui exercitui presum qui bellum gero. Que quoniam nec Ratione nec maiore Nostrorum clementia administrastis non Erat mirandum si vos penitebit. Et mobili in me meoque esse animo Non sperabam me interea Nec domesticus dolor nec cuiusquam iniuria a re p. abducet. vale.

M. T. C. S. D. Quinto fulvio metello celeri.

59 SCRIBIS AD ME te Existimasse pro mutuo inter nos animo Et pro reconciliata gratia numquam te a me ludibrio lesum iri. Quod cuiusmodi sit satis intelligere Non possum. Sed tamen suspicor ad te esse allatum me in senatu cum disputarem permultos esse qui re p. a me conservatam doleret dixisse a te propinquos tuos quibus negare non potuisses impetrasse ut ea que statuisses tibi in senatu de mea laude esse dicendum Reticeres. Quod cum dicerem illud adiunxi mihi tecum ita dispartitum officium fuisse in rei publice salute retinenda ut Ego urbem a domesticis insidiis et ab intestino scelere tu Italiam Et ab armatis hostibus Et ab occulta Coniuratione defenderes. Atque hanc Nostram tanti Et tam preclari muneris

societate atque propinquitate labefactatam. Qui cum tu a me rebus
amplissimis atque honorificentissimis ornatus esses timuisset
nequa mea pars abs te voluntatis mutue retribueretur. hoc
in sermone cum a me exponeret que mea expectatio fuisset
orationis tue quanto que merore versatus essem visa est oratio non
iocunda et mediocris. Quidam est risus consecutus non in
te, sed magis in merore meum et me abs te cupisse laudari
aperte atque monuisse confitebar. Iam hoc non potest in te non ho
norifice dictum me in clarissimis meis atque ornatissimis rebus
tum aliquod testimonium tue vocis habere voluisse. Quod autem
ita scribis pro mutuo inter nos animo. Quid tu existimes esse
in amicitia mutuum nescio. Equidem hoc arbitror cum
par voluntas accipitur et redditur. Ego si hoc dicam
me tua causa pretermisisse provinciam tibi ipse levior videor
esse. Mee enim rationes ita tulerunt atque eius mei consilii ma
iores in dies singulos fructus voluptatemque capio. Illud dico
me ut primum in contione provinciam deposuerim statim quemadmodum
eam tibi tradere cogitare cepissem. Nichil dico de sortitione vestra tantum
te suspicari nolo nichil in ea re per collegam meum me nesciente
esse factum. Recordare cetera quam cito senatum illo die facta
sortitione coegerim quamque multa de te verba fecerim cum tu mihi ipse dixisti
orationem meam non solum in te honorificam sed etiam in collegas
tuas contumeliosam fuisse. Iam illud senatus consultum quod eo die
factum est ea perscriptione est ut dum extabit id officium meum in te ob
scurum esse non possit. Postea vero quam profectus es velim recor
dari que ego de te in senatu egerim que in contionibus dixerim
quas ad te litteras miserim que cum omnia collegeris tu ipse velim
iudices satis ne videatur his omnibus rebus tuus adventus cum proxime
Romam venisti mutue respondisse. Quod scribis de reconciliata
nostra gratia non intelligo cur reconciliatam esse dicas que nunquam im
minuta est. Quod scribis non oportuisse Metellum fratrem tuum ob
dictum a me oppugnari primum hoc velim existimes animum istum tuum
vehementer probari et fraternam plenam humanitatis ac pietatis
voluntatem. Deinde si qua ego in re fratri tuo rei publice causa restiterim
peto ut mihi ignoscas. Tam enim sum amicus rei publice quam qui maxime

. Si vero meam salutem contra illius impetum in me crudelissimum de
fenderem . Satis habeas Nichil me etiam de tui fratris iniuria con
queri quae ego cum comperissem omnem sui tribunatus conatum
in meam perniciem parare atque meditari . Egi cum claudia uxore tua
Et cum vestra sorore mucia cuius Erga me studium pro Gnei
pompeii Necessitudine multis in rebus perspexeram ut eum
ab ea iniuria deterreret . Atque ille quod audisse credo pridie kalen
das Januarias qua iniuria nemo umquam in aliquo magistratu im
probissimus civis affectus est . Ea me consulem affecit . Cum rem
publicam conservassem atque abeuntem magistratu contionis habende potestate
privavit . Cuius iniuria mihi tamen honori summo fuit . Nam cum ille
mihi Nichil Nisi ut iurare permitteret magna voce iuravi verissimum
pulcerrimumque iusiurandum quod populus idem magna voce vere
iurare iuravit hac accepta tam insigni iniuria in illo ipso die
misi ad metellum communes amicos qui agerent cum eo ut de
illa mente desisteret quibus ille Respondit se Non esse integrum
. Et enim paulo ante in contione dixerat ei qui in alios animadu
tisset indicta causa dicendi ipsi potestatem fieri non oportere Hominem
gravem Et civem egregium qui qua pena senatus consensu bonorum
omnium Eos affecerat , Qui urbem incendere et magistratus Et
senatum trucidare bellum maximum conflare voluissent et
eadem dignum iudicaret eum qui curiam cede urbem incendiis italiam
bello liberassent . Itaque Ego metello fratri tuo presenti restiti Nam
in senatu kalendis Januariis sic cum eo de re publica disputavi ut
sentiret sibi cum viro forti et constanti esse pugnandum ad
tres Nonas Januarias cum agere cepisset tertio quoque verbo
orationis sue me Appellabat mihi minabatur . Neque illi quicquam de
liberatius fuit quam me quacumque ratione posset non iuditio neque disceptatione
sed vi atque impressione evertere huius ego temeritati si virtute atque
animo non restitissem quis esset qui me in consulatu non casu
potius existimaret quam consilio forte fuisse . hec si tu metelli
de me nescisti debes existimare te maximis de rebus a fratre esse
celatum . Si autem aliquid impertivit tibi sui consilii levis a te
et suavis existimari debeo qui Nichil tecum de his ipsis

rebus expostulem. Et si intelligis non me dicto metelli
ut scribis, sed consilio cuius animoque inimicissimo esse com-
motum. Cognosce nunc humanitatem meam, si humanitas
appellanda est in acerbissima iniuria remissio animi ac disso-
lutio. Nulla est a me umquam sententia dicta in fratrem tuum; quotienscumque
aliquid est actum, presens iis assensi qui me sentire lenissime
visi sunt. Addamus illud etiam quod iam ego curare non debui, sed
tamen fieri non moleste tuli atque etiam ut ita fieret pro mea parte
adiuvi, ut senatusconsulto meus inimicus, quia frater tuus erat, suble-
varetur. Quare non ego oppugnavi fratrem tuum, sed fratri tuo repu-
gnavi. Nec in te ut scribis animo fui mobili, sed ita stabili
ut in mea erga te voluntate etiam desertus ab officiis tuis perma-
nerem. atque hoc ipso tempore tibi paene minanti nobis per litteras hec re-
scribo atque respondeo. Ego dolori tuo non solum ignosco, sed summa
etiam laude tribuo; meus enim me sensus quanta vis fraterni sit amoris
admonet. A te peto ut tu quoque equum te iudicem dolori meo pre-
beas; si acerbe, si crudeliter, si sine causa sum a tuis oppugnatus
ut statuas mihi non modo non cedendum, sed etiam tuo atque exercitus
tui auxilio in eiusmodi causa utendum fuisse. Ego te mihi semper
amicum esse volui. me autem ut tibi amicissimum intelli-
geres laboravi. maneo in voluntate. Et quoad pro voles tu be-
nivolentia detraham. vale.

Quintus M. nepos s. d. M. tullio Ciceroni

60 HOMINIS IMPORTUNATISSIMI. Con-
tumelie quibus crebris contionibus me onerat tuis erga
me officiis leniuntur. Et ut sunt leves huiusmodi
homines a me despiciuntur; libenter quam commutata persona te mihi fratris
loco esse duco. De illo meminisse quidem nolo, tametsi eum
invitum servavi. De meis rebus ut ne vobis multitudine litterarum
molestior essem ad Lollium perscripsi de rationibus provincie
quid vellem fieri, ut is vos doceret et commonefaceret. si
poteris velim tuam pristinam erga me voluntatem conserves. vale

M. T. C. s. d. Quinto metelo consuli

ciceronis · *affinis*

Litterae Quinti fratris et T. Pomponii ne-
61 cessarii mei tantum spei dederant ut in te non minus
auxilii quam in tuo collega mihi constitutum fuerit. Itaque litteras
ad te statim misi per quas ut fortuna postulabat et gratias tibi egi
et de reliquo tempore auxilium petii. Postea mihi non tam meorum litterae
quam sermones eorum qui hac iter faciebant animum tuum im-
mutatum significarunt. Quae res effecit ut litteris tibi obstrepere
non auderem. Nunc mihi Quintus frater meus (*cicero*) mitissimam tuam orationem
quam in senatu habuisses perscripsit, qua inductus ad te scribere
sum conatus, et abs te quantum tua fert voluntas peto quaeso (*tum et quantum*)
que ut tuos mecum serves potius quam propter arrogantem crudelitatem
tuorum me oppugnes. Tu tuas inimicitias ut rei publicae donares te
vicisti, alienas ut contra rem publicam confirmes adduceris? Quod si in clemen-
tia tua opem tuleris, omnibus in rebus me fore (*futurum esse*) in tua potestate tibi
confirmo. Si mihi neque magistratum neque senatum neque populum au-
xiliari propter eam vim quae (*que*) me cum re publica vicit venerit, vide ne tu tempus (*vale*)
velis revocare omnium servandorum cum qui servetur non erunt quos non possis.

M. T. C. S. D. C. Antonio M. F. Imperatori.

ppa?

62 Etsi statueram nullas ad te litteras mittere
nisi commendaticias, non quo eas intelligerem satis apud
te valere, sed ne eis qui me rogarent aliquid de nostra
coniunctione imminutum esse ostenderem. Tamen cum T. Pom-
ponius homo omnium meorum in te studiorum et officiorum maxime conscius
tui cupidus, nostri amantissimus, ad te proficisceretur, aliquid mihi
scribendum putavi, praesertim cum aliter ipsi Pomponio satisfacere non
possem. Ego si abs te summa officia desiderem, mirum nemini vi-
deri debeat; omnia enim a me in te profecta sunt quae ad tuum commodum,
quae ad honorem, quae ad dignitatem pertineret. Pro his rebus nullam mihi abs te
relictam esse gratiam tu es optimus testis. Contra etiam esse aliquid
abs te profectum ex multis audivi. Nam comperisse me non
audeo dicere, ne forte id ipsum verbum ponam quod abs te
relictam esse gratiam tu es optimus testis. Contra etiam esse
aliquid abs te profectum ex multis audivi. Nam comperisse me non

audeo dicere me forte ad ipsum Publium ponam quod abs te autem
falso in me solere conferri. Sed ea que ad me delata sunt malo
te ex Pomponio cuius non minus molesta fuerunt quam ex meis
litteris cognoscere. Meus in te animus quam singulari officio fuerit
Et senatus et p. r. testis est. Tu quam gratus erga me fueris exi-
stimare potes; quantum mihi debeas ceteri existiment. Ego
que tua causa antea feci voluntate sum adductus. Postea-
que constantia tua. Sed reliqua multo mihi crede maius
studium maioremque gravitatem et laborem desiderant que
si non profundere ac perdere videor omnibus viribus meis su-
stinebo. Sin autem ingrata esse sentiam non committam ut tibi
ipse insanire videar. Ea que sint et cuiusmodi potes ex
Pomponio cognoscere. Atque ipsum tibi Pomponium ita commendo
ut quamquam ipsius causa confido te facturum esse omnia tamen abs te hoc
petam ut siquid in te residet amoris erga me id omne
in Pomponii negocio ostendas. Hoc mihi nihil gratius facere
potes. Vale. 2. Vale

M. T. C. s. d. Publio Lucii filio proconsuli

c VMACIME DECI' librari' venisset egissetque
mecum ut operam darem ne tibi hoc tempore succedat
quamquam illum hominem frugi Et tibi amicum existimabam
tamen quod memoria tenebam cuiusmodi ad me antea litteras misisses
non satis credidi homini prudenti tam valde mutatam esse vo-
luntatem tuam. Sed postea quam Et Cornelia tua Terentiam
convenit. Et ego cum quinto Cornelio locutus sum ad-
hibui diligentiam quotienscumque senatus fuit ut adessem
plurimumque in eo negocii habui ut Fusium tribunum plebis Et ceteros
ad quos tu scripseras cogerem mihi potius credere quam tuis litteris. Omnino
res tota in mensem Januarii reiecta erat. Sed facile obtinebatur.
Ego tua gratulatione commotus quod ad me pridem scripseras velle te
bene evenire quod de Crasso domum emissem. Emi eam ipsam domum
xxxv. aliquanto post tuam gratulationem. Itaque nunc scito
me tantum habere eris alieni ut cupiam coniurare. Siquisquam

recipiat et etiam odio inducti me excludunt et aperte insidias me tuentur
qui putant ei nummos deesse de esse posse qui ex obsidione feneratores
exemerit eum semissibus magna copia est Ego autem meis rebus
gestis hoc sum assecutus ut bonum nomen existimem. domum
tuam atque edificationem omnem perspexi et vehementer probavi Anthonium
etsi eius officia in me omnes desiderant tamen in senatu
gravissime et diligentissime defendi. senatumque vehementer
oratione mea atque auctoritate commovi tu ad me velim litteras crebrius
mittas. Vale.

Cicero Marci filius s. d. Gneo Pompeio Imperatori

64 Ex litteris quas publice misisti cepi una
cum omnibus voluptatem tantam enim spem otii osten-
disti quantam ego semper omnibus te uno fretus polli-
cebar. Sed hoc scito tuos veteres hostes novos amicos vehementer
litteris perculsos atque ex magna spe deturbatos iacere. Ad me
autem litteras quas misisti quamquam exiguam significationem tue erga
me voluntatis habebant tamen mihi scito iocundas fuisse. Nulla
enim re tam letari soleo quam meorum officiorum conscientia. quibus si quando
non mutue respondetur apud me plus officii residere fa-
cillime patior. Illud non dubito quin si mea summa erga te studia
parum mihi adiunxerint res publica nos inter nos conciliatura con-
iunctura que sit. At ne ignores quid ego in tuis litteris de-
siderarim scribam aperte sicuti mea natura et nostra ami-
citia postulat. Res eas gessi quarum aliquam in tuis litteris et
nostre necessitudinis et rei publice causa gratulationem expectavi quam ego
abs te pretermissam esse arbitror quod verebare ne cuius animum offe-
deres. Sed scito ea que nos pro salute patrie gessimus orbis terre
iudicio testimonio comprobari quo cum veneris tanto consilio
tantaque animi magnitudine a me gesta esse cognosces ut tibi
multo maiore quam Africanus fuit me non multo minorem quam Lelium
facile et in re publica et in amicitia adiunctum esse patiare. Vale. Altera

M. T. C. s. d. Marco Licinio P. filio

65 ¶ VANTUM ACI MEU3 studium Extiterit
dignitatis tue ul tuende ul et augende non dubito qn
ad te omes tui ꝑscripserint. Non eiz fuit aut mediocre
aut obscurum eiusmodi qd possit silentio pteriri. Nam Et cu
Consulibz Et cum multis Consularibz tanta Contentioe decer
taui qnta nunqz antea in ulla causa suscepi qzin ꝓuinciam propugnat
pro omibz ornantis tuis ueteri qz nostre Necessitudi Iam diu
debitum / Sz multa uarietate tpm interruptum officium cumu
late reddidi. Neqz me hercule unqz tui aut colendi aut ornandi uoluntas
defuit / Sz quedam pestes hominu laude aliena dolentium Et te
non nunqz alienarunt Et me aliquando immutarunt t. Sz ex
titit tpus optatum mi magis qz ꝑatum ut florentissimis tuis rebz
in ea ꝑspici posset Et memoria Nostre Voluntatis Et nri
cie fides. Sum Ez Consecutus No m ut domus tua tota
Sz ut Cuncta Ciuitas me tibi Amicissimu esse Cognosceret
. Itaqz pstantissima omium feminaz uxor tua Et eximia pie
tate Virtute gra tui Crassi meis Consiliis monitis studiis ac
tionibz qz nituntur Et senatus po. qz Ro. intelligit tibi absenti Ni
chil esse tam promptum aut tam paratum qz in omibz rebz
q ad te ptineat opam curam diligentiam auctoritate meaz. que
st acta queqz aguntur domesticoz tibi litris declarata puto
. De me sic existimes ac tibi psuadeas uehementer uelim. Non me
repentina aliqua Volutate ad fortuito ad tuam amplitudinem
meis officiis amplectendam incidisse. Sz ut ut primum forum
attigerim spectasse semp ut tibi possim qz maxie esse coniuct
. Quo quide ex tpre memoria teneo Neqz meam tibi obsuantiam
neqz mi tuam summam beniuolentiam ac liberalitate defuisse
Sz q intercederit no tam re. qz suspicione uiolata Et Confecta
fuerit Et falsa. Et inania sint euulsa Et omi memoria uita
qz nra. Is eiz tu uir Et eum me esse cupio ut qm in eade rei
p. tpra inciderim Coniuctioez amicitiam qz nram utriqz nrm
laudi spere fore. Quaobrem tu qntum tuo iudicio tribuendum esse
nobis putes statues ipe et ut spero statues ex nostra dignitate
Ego tibi profiteor atqz polliceor eximium et singulare meu
studium In omi gnre officii qd ad honestate Et gloriam

tuam spectet in quo etsi multi meam contenderet / in tua
reliquis omnibus tuis crassi tuis iudiciis omnes facile superabo quos qui de
ambos vince diligo / sed in marco benivolentiam impii tuus
magis sin publio debitus quem me quoque aperuerit sed semper / in
hoc tempore maxime / sicut alterum parentem obseruat et diligit / has
litteras velim existimes federis habituras esse vim non epistole
meque ea que tibi promitto ac recipio sanctissime esse obser-
vaturus diligentissime que esse facturus quam ame suscepta defen-
sio in te absente dignitatis tue in ea iam ~~solum~~ ego non
solum amicitie nostre / sed et constantie mee causa per-
mansuro. Quamobrem satis esse hoc tempore arbitratus sum hec
ad te scribere me siquid intelligerem aut ad voluntatem aut
ad commodum / aut ad amplitudinem tuam pertinere mea sponte
id esse facturus. Sin autem quippiam / aut a te essem admonitus
aut a tuis effecturum ut intelligeres nihil neque te scripsisse /
aut a tuis frustra ad me detulisse. Quamobrem velim
neque quemquam tuorum frustra ad me detulisse. Quaobrem velim
ita ut ipse ad me scribas minimis / maximis / mediocribus / de omnibus
quoque rebus ut ad hominem amicissimum: et tuis precipias ut opera
consilio / auctoritate / gratia mea / sic utantur in omnibus publicis privatisque,
forensibus / domesticis / tuis / amicorum / hospitum / clientum / tuorum ne-
gociis ut quo ei fieri possit pinitis tue desiderium meo labore
minuatur. Vale.

Vatinius imperator C. suo s. d. p.

crisis grece Kpiσιo

66 F TUAM CONSUETUDINEM in
patrocinijs tuendis seruas P. Vatinius cliens adfuit
qui pro se causam dicere vult non puto repudiabis in
honore quem in periculo ~~recep~~ recepisti. Ego autem quem potius ad horte-
rem aut ad vocem quem illum quo defendente vincere didici. an verear
ne is qui potentissimorum hominum conspirationem neglexerit pro
mea salute is pro honore meo pupillorum et maliuolorum obtrec-
tationes et invidias non prosternat atque obterat. Quare / si
me sicut soles amas suscipe me totum atque hoc quidquid est
oneris pro mea dignitate et muneris tibi tuendum ac sustinen-
dum puta. Scis meam fortunam ac subisti nescio quo modo facile
me obtrectatores invenire non meo quidem me hercule merito

Sed quid id refert, sed in facto nescio quo accidit, siquis forte fuit qui meae dignitati obesse velit. peto ate in tuam consuetudinem ac liberalitatem in me absente defendendo in posterum. literas ad senatum de rebus gestis meis quo exemplo misi, infra tibi scripsi. dicitur mihi tuus servus fugitivus Anagnostes cum Anacharellis de quo tu mihi mandasti. Ego tamen terra marique ut conquireretur praemandavi. Et profecto tibi illum reperiam nisi in dalmatiam aufugerit. Et inde tamen aliquando eruam. tu nos fac ames. Vale. Ex castris. — Anagnostes id est lector

Ciceroni p. Vatinius S.

67 De Dionysio tuo. adhuc nihil extrico — expedio
Et eo minus quod me frigus dalmaticum quod illinc eiecit etiam hic refrigeravit. Sed tamen non desistam quin illum aliquando eruam. Sed tamen omnia mihi dura imperas. De Catilio nescio quid ad me scripsisti deprecationis diligentissime. In bona pace apage te cum nostro sexto servilio. Nam mehercule ego quoque illum amo. Sed huiusmodi vos clientes suscipitis? hominem unum crudelissimum qui tot ingenuos, matres familias, cives romanos occidit, arripuit, disperdidit, regiones vastavit. Simius non semissis homo contra me arma tulit. Et eum bello cepi. Sed tamen mi Cicero quid facere possum? omnia mehercule cupio quae tu me imperas. meam animadversionem et supplicium quo usurus eram in eum quem cepissem remitto tibi et condono. Quid illis respondere possum qui sua bona direpta, naves expugnatas, fratres, liberos, parentes occisos actione expostulant? Si mehercule Appi os haberem in cuius locum affectus sum, tamen hoc sustinere non possem. Quid ergo est? faciam omnia sedulo quae te sciam velle. Defenditur a quinto volusio tuo discipulo, si forte ea res poterit adversarios fugare. In ea maxima est spes. Nos si quid erit istic opus defendes. Cesar adhuc iniuriam mihi facit de meis supplicationibus et rebus gestis dalmaticis. adhuc non refert quasi vero non iustissimi triumphi dalmatici rem gesserim. Nam si hoc expectandum est dum totum bellum conficiam. viginti opida sunt dalmatie antiqua que ipsi

Marginalia: huiusmodi causas — arnatus — dialiton

q ipi sibi asciuerunt. Ampli sexaginta hec in omni expugnio (repugnando vero) / si in supplicationes non discernimur. Longe alia condicione ego sum ac ceteri imperatores. Ego post supplicationes mi decretas (ne a senatu sed a me) in dalmatiam profectus sum ~~sex~~ opida vi oppugnando cepi: unum hoc qd erat maximum quater a me iam captum. Quattuor eni turres et quattuor muros cepi. Et arce eorum totam ex qua me Nives frigora imbres detruserunt. Indigneque mi Cicero opidum captum, Et bellum confectum relinquere sum coactus. Quare te oro / si opus erit ad Cesare meam causam agas / meqz tibi in omnes partes defendendum putes: hoc existimans neminem ~~tuo~~ (me) tui amantiore habere. Vale.

M. T. C. Vatinio imperatori salute dicit

68

g GRATUM TIBI ESSE. Officia mea Nō miror:
Cognovi eni te gratissimum omnium, id qz numqz destiti predicare / nam eni tu mihi gratiam habuisti / verum Cumulatissime Retulisti. Quaobre Rebs tuis omnibz pari me studio erga te / Et eade voluntate Cognosces. Qd mihi feminam primariam pompeiam vxore tuam Comendas / cum Sura nostro statim lectis tuis litteris locutus sum / ut Et verbis meis diceret / ut siquidqz opus esset denunciaret me omnia q velet summo studio Cura facturum. Itaqz faciam eamqz si op' erit ipe conveniam. Tu tn Et velim scribas / ut nullam rem neqz tam magnam neqz tam parvam putet / q mi aut difficilis / aut parum me digna videatur. Omnia qz in tuis rebz agam Et non laboriosa (mihi) / et honesta mi videbantur. Et de dionisio (si me amas) / si me amas Confice: (expedias) quamcuqz Et fide ~~de~~ dederis prestabo. Si vero improbus fuerit / ut est duces eum Captivum in triumpho dalmaticis (dt dalmat) dij malefaciant qui tibi molesti sunt / sz ut scribis brevi capiet Et illustrabunt res tuas gestas semp qz semper habiti sunt Et Bellicosi: Vale.

M. T. C. S. D. lucio luceio

69

c Coram me tecum Eade age hec sepe conantem deterruit pudor quidam pene subrusticus. Que

i. vehementi agro

nunc exprimam absens audatius. Epistola enim non erubescit. Ardeo cupidi-
tate incredibili. Neque ut ego arbitror reprehendenda ut nostrum nomen
scriptis illustretur et celebretur tuis. Quod etsi mihi saepe ostendis te
esse facturum, tamen ignoscas velim huic festinationi meae. Genus enim
scriptorum tuorum etsi erat a me semper vehementer expectatum, tamen vicit
opinionem meam, meque ita vel cepit vel incendit ut cuperem quam celerrime
rumores (fama) nostros monumentis commendare tuis. Neque enim me solum
commemoratio posteritatis ad spem quandam immortalitatis rapit
sed etiam illa cupiditas ut vel auctoritate testimonii tui vel indicio
benivolentiae vel suavitate ingenii divini perfruamur. Neque tamen haec cum
scribebam eram nescius quantis oneribus premere susceptarum rerum et
iam institutarum. Sed quia videbam Italici belli historiam et civilis
historiam iam a te paene esse perfectam, dixeras autem mihi te reliquas
res ordiri, deesse mihi nolui quin te admonerem cogitares coniunctene
et malles (magis velles) cum reliquis rebus nostra contexere. An ut multi Graeci
fecere: Calistones Troicum bellum, Timeus Pirri, Polibius Numantinum (bella),
qui omnes ut apparet veris suis historiis ea quae dixi bella separaverunt.
Tu quoque civilem coniurationem ab hostibus externisque bellis seiun-
geres. Equidem ad nostram laudem non multum video interesse,
sed ad properationem nostram quiddam interest, ne expectare te dum
ad locum venias, ac statim causam illam totam et tempus arripere
simul. Si in uno argumento unaque in persona mens tua tota ver-
sabitur, cerno iam animo quanto omnia uberiora atque ornatiora fu-
tura sint. Neque tamen ignoro quam impudenter faciam, qui primum tibi
tantum honeris apponam; potest enim denegare occupatio tua. Deinde
etiam ut ornes me postulem. Quid si illa tibi non tantopere videntur or-
nanda. Sed tamen qui verecundiae fines semel transierit eum bene et
graviter oportet esse impudentem. Itaque te plane etiam atque etiam rogo ut ornes
ea vehementius etiam quam fortasse sentis, et in ea leges historiae neglegas
gratiamque illam de qua suavissime quondam in prohemio scripsisti,
et quam affici non magis potuisse demonstras quam Herculem Xenophontium
illum a voluptate, si me tibi vehementius commendabit, ne aspernere
amorique nostro plusculum etiam quam concedet veritas largiare. Quod
si te adducemus ut hoc suscipias, erit ut mihi persuadeo materies
digna facultate et copia tua. A principio enim coniurationis

usque ad reditum nostrum ut in mediocrem quandam corpus confici
posse in quo et ista poteris uti civilium coniurationum
scientia vel in explicandis causis rerum novarum vel remediis
incommodorum cum et reprehendas ea que vituperanda duces
Et que placebunt exponentis rationibus comprobabis. Et
si liberius ut consuevisti agendum putabis multorum in
nos perfidiam insidias proditione notabis. Multam etiam casus
nostri varietate tibi in scribendo suppeditabunt plenam cuiusdam
voluptatis que vehementer animos hominum in legendo scripta
retinere possint. Nichil enim est aptius ad delectationem lectoris quam
temporum varietates fortune que vicissitudines que et si nobis
optabiles in experiendo non fuerint in legendo tamen erunt iocunde
habet enim preteriti doloris secura recordatio delectationem. Ceteris
vero nulla perfunctis molestia propria casus aut alienos sine
ullo dolore intuentibus et ipsa misericordia est iocunda. Quem
enim nostrum ille moriens apud Mantiniam [thebanorum dux] Epaminundas non
enim quadam miseratione delectat: qui tum denique sibi avelli
Iubet spiculum postquam ei percunctanti dictum est clipeum esse
salvum ut etiam in vulneris dolore equo animo cum laude moreretur.
Cuius studium in legendo non erectum [thebanorum dux] Themistoclis fuga que reditu
retinetur. Etiam ordo ille [analium] naturalium mediocriter nos re-
tinet quasi enumeratione fastorum. At viri sepe excellentis
ancipites varii que casus habent admiratione expectationem
letitiam molestiam spem timorem. Si vero exitu nobili concludunt
expletur animus iocundissima lectionis voluptate: quod mihi acciderit
optatius si in hac sententia fueris ut a continentibus tuis scriptis in
quibus perpetuam rerum gestarum historiam complecteris secernas hanc
quasi voluptate rerum auctorum que nostrorum. habet enim varios act[us]
multas que actiones et consiliorum et temporum. Ac non vereor
ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar
cum hoc demonstrem me a te potissimum ornari celebrari que velle
neque enim tu is es qui sis nescius Et qui non eos magis qui te
non admirentur invidos quam eos qui laudant assentatores
arbitraris. Neque aut ego sum ita demens ut me sempitern[e]

glorie per eum commendari velit qui non ipse quoque in me commendando p-
proprii ingenii gloriam consequatur. Neque enim alexander gratie
causa ab apelle potissimum pingi et alisippo fingi volebat, sed quod
illorum artem cum ipsis tum etiam sibi glorie fore putabat atque
illi artifices corporis simulacra ignotis nota faciebant. Que
vel si nulla sint nihilo sunt tamen obscuriores clari viri. Nec
minus est spartiates agesilaus ille perhibendus qui neque pictam neque
fictam ymaginem suam passus est esse quam qui in eo genere labo-
rarunt. Unus enim xenophontis libellus in eo rege laudando facile
omnes ymagines hominum statuasque superavit. Atque hoc prestanti-
us mihi fuerit et ad letitiam animi ad memorie dignitatem si in tua
scripta pervenero quam si in ceterorum, quod non ingenium mihi solum
suppeditatum fuerit sicut timoleonti a timeo aut ab herodotho the-
mistocli, sed etiam auctoritas clarissimi et spectatissimi et in reipublice ma-
ximis gravissimisque causis cogniti atque in primis probati viri ut mihi non solum
preconium quod cum in sigeum venisset alexander ab homero achilli tri-
butum esse dixit, sed etiam grave testimonium impertitum clari hominis
magnique videatur. Placet enim hector ille mihi nevianus qui non tantum
laudari se letatur, sed addit etiam a laudato viro. Quod si a te non impetro
hoc est si que res te impedierit. Neque enim fas arbitror quicquam me
me rogantem abs te non impetrare cogar fortasse facere quod non
nulli satis reprehendunt. Scribam ipse de me multorum tamen exemplo
et clarorum virorum. Sed quod te non fugit hec sunt in hoc genere
vitia. Et verecundius ipsi de sese scribant necesse est siquidem est
laudandum pretereant, siquidem reprehendendum est. Accedit etiam
ut minor sit fides minor auctoritas multi denique reprehendant
et dicant verecundiores esse precones gymnicorum ludorum qui cum
ceteris coronas imposuerunt victoribus eorumque nomina magna
voce pronuntiarunt cum ipsi ante ludorum missionem corona do-
nentur alium preconem adhibeant ne sua voce ipsi se victores
esse predicent. Hec nos vitare cupimus. Et si recipis causam
nostram vitabimus atque ut facias rogamus ac ne forte
mirere cur cum mihi sepe ostenderis te accuratissime nostrorum

tempus consilia atque eventus litteris mandaturi ad te id munus tanto ope-
re et tam multis verbis petamus. Illa nos cupiditas incendit de
qua initio scripsi festinationis. Quod alacres animo sumus ut et ceteri
viventibus nobis et tuis litteris nos cognoscant. Et nosmet ipsi vivi
gloriola nostra perfruamur. His de rebus quid acturus sis, si tibi
non est molestum rescribas mihi velim. Si enim suscipis causam
conficiam commentarios rerum omnium. Sin autem differs me in tempus
aliud coram tecum loquar. Tu interea non cessabis et ea
que habes instituta perpolies et nos quoque diliges. Vale.

M. T. C. S. d. Lucio Luceio Q. filio.

70 Quamquam ipsa consolatio litterarum tuarum
mihi gratissima est: declarat enim summam benivolentiam
coniunctam pari prudentia, tamen illum fructum ex his
litteris vel maximum cepi quod te praeclare res humanas con-
temnentem et optime contra fortunam paratum armatumque cognovi.
Quam quidem laudem sapientiae statuo esse maximam non aliunde
pendere nec extrinsecus aut bene aut male vivendi suspensas
habere rationes. Que cogitatio cum mihi non excidisset et enim (omnino)
penitus insederat, vi tamen tempestatum et concursu calamita-
tum erat aliquantum labefacta atque convulsa. Cui te opitulari et
video et id fecisse etiam proximis litteris multumque profecisse sentio.
Itaque hoc saepius dicendum tibi et non significandum solum
sed etiam declarandum arbitror nihil mihi esse potuisse tuis
litteris gratius. Ad consolandum autem cum illa valent que eleganter
copioseque collegisti, tum nihil plus quam quod firmitudinem gra-
vitatemque animi tui perspexi: quam non imitari turpissimum
existimo. Itaque hoc etiam fortiorem me puto quam te ipsum praeceptorem
fortitudinis quod tu mihi (videris) spem non nullam habere haec
aliquando futura meliora. Casus enim gladiatorii similitudines
que hae, tum rationes in ea disputatione a te collecte vetabant
me rei publicae penitus diffidere. Itaque alterum minus mirum for-
tiorem te esse cum aliquid speres. Alterum mirum spe ulla te-
neri. Quid est enim non ita affectum ut id non deletum extinctumque

quam fateare. Circumspice omnia membra rei publice que notissima sunt
tibi nullum reperies profecto quod non fractum debilitatumque
sit. Que persequerer si aut melius ea viderem quam tu vides aut
commemorare possem sine dolore quamquam tuis monitis preceptis quamquam omnis
abiciendus est dolor. Ergo et domestica feremus ut censes
et publica paulo et fortius fortasse quam tu ipse qui precipis. te enim
aliqua spes consolatur ut scribis nos erimus etiam in omni desperatione
fortes ut tu idem hortaris et precipis: das enim iocundas recordationes
conscientie nostre rerum quas te imprimis auctore gessimus
prestitimus enim patrie non minus certe quam debuimus plus profecto
quam est ab animo cuiusque aut consilio hominum postulatum. Ignosces
mi de me ipso aliquid predicanti. Quarum enim tu rerum cogitatione
nos levare egritudine voluisti earum et commemoratione lenimur
Itaque ut mones quantum potero me ab omnibus molestiis atque lan-
goribus abducam transferamque animum ad ea quibus sede-
res ornantur adverse adiuvantur tecumque et ero tantum
quantum patietur utriusque etas et valitudo. Et si esse una po-
terimus minus quam volemus animorum in coniunctione hisdem quam studiis
ita fruemur ut numquam non videamur una esse. Vale.

Lucius Lucceius Q. filius s. d. Marco Tullio M. Ciceroni filio.

S. V. B. E. Ego valeo sicut soleo paulo etiam
et deterius quam soleo: te requisivi sepius ut viderem Rome
quod postea non fuisti quam discesseras miratus sum quod item
nunc miror. Non habeo certum que te res maxime hinc trahat. si so-
litudine delectare cum scribas et aliquid agas eorum quorum con-
suevisti gaudeo neque reprehendo tuum consilium. Nam nihil
isto potest esse iocundius non modo miseris his temporibus et luctuosis sed
etiam tranquillis et optatis presertim vel animo defatigato tuo qui
nunc requiem querit ex magnis occupationibus vel erudito qui semper
aliquid ex se promat quod alios delectet teipsum laudibus illustret
Sin autem ut hic dum eras lacrimis et tristitie te tradidisti
doleo quia doles et angere non possum te si non concedis quod sen-
timus ut liberius dicam accusare. Quid enim tu solus aperta
non videbis qui propter acumen occultissima perspicias: tu non in-

non intelligeres duplicem solitudinem quas elevare tua te prudentia posset

intelligeres te quottidianis querelis nichil proficere suadendo gratia consolandi. Et rogamus quicquid nostra vis ut istis te molestiis laxes et ad convictum nostrum redeas et ad consuetudinem vel nostram communem vel tuam solitam ac propriam. Cupio non obtundere te, si non delectare nostro studio. Cupio deterrere ne maneas in incepto. Cum due res iste contrarie me conturbent ex quibus aut in altera mihi velim si potes obtemperes aut in altera non offendas. Vale.

Marci Tullii Ciceronis Cicero filius s. d. Lucio Lucceio Quinti filio

72 OMNIS AMOR TUUS. ex omnibus partibus se ostendit in his litteris quas a te proxime accepi. Non ille quidem mihi ignotus sed tamen gratus et optatus. Dicerem iocundum nisi id verbum in omne tempus perdidissem. Neque ob eam unam causam quam tu suspicaris et in qua lenissimis et amantissimis verbis utens graviter accusas. Sed quod illius tanti vulneris que remedia esse debent ea nulla sunt. Quid enim ad amicos ne confugiam quam multi sunt habuimus enim fere communes quorum alii occiderunt alii nescio quo pacto obduruerunt. Tecum equidem vivere possem et maxime vellem. Vetustas amor consuetudo studia paria. Quod vinculum queso deest nostre coniunctionis est quam non possumus negare esse una. Nec mehercle intelligo quid impediat. Sed certe adhuc non fuimus cum essemus vicini in tusculano in puteolano. Nam quid dicam in urbe in qua cum forum commune sit vicinitas non requiritur. Sed casu nescio quo in ea tempora nostra etas incidit ut cum maxime florere nos oporteret tum vivere etiam puderet. Quid enim esse poterat mihi perfugium spoliato et forensibus et domesticis ornamentis atque solatiis. Litere credo quibus assidue utor. Quid enim aliud facere possum. Sed nescio quomodo ille ipse excludere me a portu et perfugio videntur et quasi exprobrare quod in ea vita maneam in qua nichil est nisi propagatio miserrimi temporis. Hic tu me abesse urbe miraris qua domus nichil delectare possit. Summum sit odium temporum hominum fori curie. Itaque sic literis utor in quibus consumo omne tempus non ut ab his medicinam perpetuam sed ut exiguam oblivionem doloris petam. Quod

si id Egissem[us] Ego atq[ue] tu q[uo]d Ne imetez quide[m] Nobis ueiebat
p[er] quottidianos metus o[mn]e t[em]pus una fuissem[us]. Neq[ue] me va
litudo tua offenderet neq[ue] te meror meus. Q[uo]d q[uan]tu[m] fieri potest
Consequemur. Quid eni[m] est utriq[ue] n[ost]rum apti[us]. propediem igit[ur]
te videbo vale.

M. T. C. S. d. Titio

73 ETSI VNUS EX OMNIBUS minime sum
Ad te Consolandum accomodatus q[uod] tantu[m] ex tuis
molestiis Cepi doloris ut Consolatione ip[s]e egere. Tu
q[uonia]m longi[us] Absumus luctus ab acerbitate me[us] abesset dolor q[uam]
statui n[ost]re Necessitudinis esse mee q[uam] in te beniuolentie No[n] tanto
tacere in tuo merore tam diu s[ed] adhibe[re] aliqua[m] modica[m] con
solatione[m] que leuare tuu[m] dolore[m] possit. si minus sanare po
tuisse[t]. Est aut[em] Consolatio peruulgata quide[m] illa maxi[m]e qua
semp[er] in ore atq[ue] in a[n]i[m]o habere deberem[us] homines ut nos esse
meminerim[us] ea lege Natos ut omnibus telis fortune proposita
sit vita n[ost]ra Neq[ue] esse Recusandum quo minus ea qua nati
sum[us] Condic[i]o[n]e viuamus. Neue tam grauiter eos casus
feramus quos Nullo Consilio vitare possim[us]. Euentis q[uam] alior[um]
memoria repetendis nihil accidisse noui nobis Cogitem[us].
Neq[ue] he Neq[ue] Cetere Consolationes q[uae] s[un]t a sapientib[us] uiris usur
pate memorie q[uam] litteris prodite tantum videtur proficere de
be[re] q[uan]tum status ip[s]e N[ost]re Ciuitatis Et hec probatio t[em]porum
p[er]ditor[um] cum beatissimi sint qui liberos no[n] susceperunt
min[us] aut miseri qui his t[em]p[o]rib[us] amiserunt q[uam] si eosde[m] bona
aut deniq[ue] re[m] pu[blicam] p[er]didissent. Q[uod] si tuu[m] te desideriu[m] monet
aut si tuar[um] rer[um] Cogitatione meres No[n] facile tibi exhauriri
istum dolore[m] posse vniuersum puto. Si[n] illa res te cruciat
q[uae] magis amoris est ut eor[um] qui occiderunt miserias lugeas ut
ea no[n] dicam q[uae] sepissime et legi et audiui Nichil mali esse i[n] morte
Et quasi residuat sensus immortalitas illa poti[us] q[uam] mors ducenda e[st]
Si[n] sit omissus nulla uideri miseria debeat q[uae] no[n] sentiatur hoc

tum non dubitans confirmare possum ea misere parari impede-
rei pu que qui reliquerit nullo iam in quidem deceptus esse
videatur. aliud est iam qd non pudori probitati virtuti rectis
studiis artibus bonis / Et omnino liberati et soluti loca nos me-
hercule quicque audiui hoc grauissimo et pestilentissimo anno
Adolescentulum aut puerum mortuum qui in nos aliis im-
mortalibus Ereptus ex istis miseris atque ex iniquissima con-
ditione uite videretur / Etiam si tibi unum hoc detrahi pot, neque
hiis quos amasti mali putes contigisse, p multum erit ex merore tuo
diminutum. Relinquetur etiam simplex illa iam cura doloris
tui que non cum illis communicabatur / Sed ad te ipsum proprium refert
in qua non est tam grauitatis et sapientie tue quam tu a puero p
stitisti ferre immoderatius casum incomodorum tuorum qui sit ab
eorum quos dilexeris miseriis malo que senectus. Et etiam semp
te et privatis in rebus et publicis prestitisti tuenda tibi ut sit
grauitas et constantie sui decus / Nam qd allatura est ipsa
diuturnitas que maximos luctus uetustate tollit, id nos prius
consilio prudentia que debemus. Et certe etiam / si nulla fuit umquam / si
liberis amissis tam imbecillo mulier animo que non aliquando lugendi
modum fine fecerit. Certe nos qd est dies allatura id consilio anteferre
debemus. Neque expectare tempore medicinam quam representare
ratione possumus. His ego litteris, siquid profecissem existimabam
optandum quiddam me esse assecutum. Sin minus forte ualuisset
officium tamen esse functurum beniuolentissimi atque amicissimi quem
me tibi semp et fuisse existimes uelim et futurum esse confidas vale

M. T. C. S. D. Sexto publii filio

n ON OBLIVIONE Amicitie nre Neque inter-
74 missione consuetudinis nre superioribus temporibus ad te nullas
litteras misi / Sed quod priora tempora in ruinis rei pu nostris que
iacuerunt: posteriora autem me a scribendo tuis iniustissimis atque
acerbissimis incomodis retardarunt. Cum vero et interuallum
iam satis longum fuisset et tuam virtutem animi que magnitu-
dinem diligentius essem mecum recordatus non putaui esse alienum
institutis meis hec ad te scribere. Ego te p. sesti et primis

temporibus illis quibus inuidia abessem. Et in eum uocabare de-
fendi cum in tui familiarissimi iudicio et periculo tuum
crimen coniungeret, ut potui accuratissime te tuamque cau-
sam tutatus sum. Proxime recenti aduentu meo cum rem aliter insti-
tutam offendissem ac mihi placuisset, si affuissem, tamen nulla
re saluti tue defui. Cumque eo tempore inuidia annone [biada], inimici
non solum tui uerum etiam amicorum tuorum, iniquitas totius iudicii,
multaque alia rei publice uitia plusque causa ipsa ueritasque ualuisset,
Publio tuo neque opera neque consilio neque labore neque gratia
neque testimonio defui. Quamobrem omnibus officiis amicitie
diligenter a me sancteque seruatis ac quidem hoc pretermittendum
esse duxi te ut hortarer rogaremque ut hominem te et uirum
esse meminisses, idem et ut communem incertumque casum quem
neque uitare quisquam nostrum neque prestare ulla [securitatem] mihi potest, sa-
pienter ferres, dolori fortiter ac fortune resisteres, cogita-
resque et in nostra ciuitate, in ceteris que rerum potite sunt
multis fortissimis atque optimis uiris iniustis iudiciis tales
casus incidisse. Illud autem ne me scribere ea te carere re publica [ciuitate]
qua neminem [aliquem] prudentem hominem res ulla defenderet.
De tuo autem filio uereor ne si nihil ad te scripserim de-
bitum uirtuti eius uideat testimonium non accepisse [intellexisse]. Sin autem
que sentio perscripsissem [uereor] ne refricem [renouem] meis litteris desiderium
ac dolorem tuum [amorem]. Sed tu prudentissime facies si illius pietatem,
uirtutem, industriam, ubicumque eris, tua tecum esse duces.
Nec enim [quia] minus nostra sunt que animo [cognitionis] complectimur quam que oculis
intuemur. Quamobrem et illius eximia uirtus summusque in te amor
magne tibi consolationi esse debet. Et nos ceterique qui non
ex fortuna, sed ex tua uirtute pendimus [existimamus], semperque pendemus,
et maxime animi tui conscientie [que], cum tibi nihil merito ac-
cidisse reputabis. Et illud adiunges homines sapientes
turpitudine [infamia] et non casu, et delicto suo, non aliorum iniuria
commoueri. Ego et memoria ueteris amicitie, et uirtute,
atque obseruantia filii tui monitus nullo modo deero neque ad con-
solandum, neque ad leuandam fortunam tuam. Tu si quid forte
ad me scripseris, perficiam ne te frustra scripsisse arbitrere. Vale.

M. T. C. S. D. Tito Fabio

75 ETSI EGOMET qui te consolari cupio consolandus ipse sum
propterea quod nullam rem iam diu gravius tuli quam incommodum
tuum, et magnopere non hortor solum, sed etiam pro amore
nostro rogo atque oro te colligas virumque praebeas et qua condi-
cione omnes homines et quibus temporibus nati sumus cogites. Plus
tibi virtus tua dedit quam fortuna abstulit, propterea quod adeptus consecutus
es quod non multi homines novi, amisisti quod plurimi homines nobilissimi.
Ea denique videtur condicio impendere legum, iudiciorum, temporum, ut
optime actum cum eo videatur esse qui cum levissima poena ab hac
re p. discesserit. Tu vero qui et fortunas et liberos habeas
et nos ceterosque necessitudine et benivolentia tecum coniunctissimos
quique magnam facultatem sis habiturus nobiscum et cum omnibus
tuis vivendi, et cum unum sit iudicium ex tam multis quod re-
prehendatur, ut quod una sententia eaque dubia potentiae alicuius condonatum
existimetur, ex omnibus his de causis debes molestiam istam quam
levissime ferre. Meus animus erit in te liberosque tuos semper di-
ligere et ille ero qui esse debeo. Vale. vale

M. T. C. S. D. Ruffo.

76 ETSI MIHI NUMQUAM dubium fuit quin
tibi essem carissimus, tamen quotidie id magis perspicio.
Extitit quod id quod mihi ostenderas quibusdam litteris, hoc te studio-
siorem in me colendo fore quam in provincia fuisses. Et si meo iudicio
nichil ad tuum provinciale officium addi potest, quo liberum iudicium esse
posset tuum. Itaque et superiores litterae tuae me admodum delectaverunt,
quibus expectationem meum adventum abs te amari videbam, et cum aliter
res accidisset ac putasses, te meo consilio magnopere esse laetatum.
Et his proximis litteris maximum cepi fructum et iudicii et officii
tui. Iudicii, quod intelligo te id quod omnes fortes ac boni viri facere
debent, nichil putare utile esse nisi quod iustum honestumve sit. Officii,
quod te mecum quacumque cepissem consilii polliceris fore. Quo nichil
mihi gratius, neque ut arbitror tibi honestius esse, quodque pote esse mihi con-
silium captum iam diu est, de quo ad te numquam celandus eras.

mihil scripsi antea / sed quia commutatio consilii tali tempore quandam
admonitio videtur esse officii vel potius flagitatio ad coeundam societatem
vel ~~periculi~~ vel laboris. Cum vero ea tua sit voluntas humanitas
benivolentia erga me ~~libenter~~ amplector talem animum /. Et ita
non eam admittam pudorem in rogando meum. / Et si feceris id
quod ostendis magnam habebo gratiam /. Si non ~~feceris~~ ignoscam et
alterum [si non feceris] timori alterum [si feceris] te mihi negare non potuisse arbitrabor
~~Et~~ est enim res profecto ~~optima~~ maxima quid rectum sit apparet quid
[sit rectum] expediat obscurum est. Statim /. si nos ii sumus qui esse de-
bemus id est studio digni ac litteris nostris dubitare non possumus
quin ea maxime conducant que sint rectissima, [iustissima] quare / si simul [porro]
placebit statim ad me venies. / Sin idem placebit atque eodem
nec continuo poteris omnia tibi ut nota sint faciam quicquid sta-
tueris te mihi amicum /. sin id quod opto etiam amicissimum iudicabo. Vale.

Marcus . C . Ruffo . S . D .

77 ¶ VERUMTAMEN POTUISSEM te convenissem
si eo quo constitueras venire voluisses: Quare. Et si
mei commodi causa commovere me noluisti /. tamen ita existimes
velim me antelaturum fuisse /. si ad me venisses voluntatem
meam commodo ~~meo~~ Ad ea que scripsisti commodius equidem possem
de singulis ad te rebus scribere /. si Marcus T. scriba meus adesset
a quo mihi exploratum est in rationibus dumtaxat referendis de
ceteris rebus affirmare non possum. Nichil eum fecisse
scientem quod esset contra aut rem aut existimationem tuam. Deinde si rationum
referendarum ius vetus et mos antiquus maneret me relaturum
rationes nisi tecum pro coniunctione nostre necessitudinis con-
tulissem. Confecissem quia non fuisse. Quod igitur fecissem
ad urbem /. si consuetudo pristina maneret id quoniam lege Iulia re-
linquere rationes in provincia necesse erat easdemque totidem verbis
referre ad erarium feci in provincia neque ita feci ut te ad
meum arbitrium adducerem. / Sed tribui tibi tantum quantum me tri-
buisse non penitebit. Totum enim scribam meum quem video
nunc esse suspectum tibi tradidi tu ei M. Numidium fratrem tuum
adiunxisti. Rationes confecte me absente sunt tecum: ad quas

Nihil Ego adhibuj p̄ter lictores. Ita accepi librarium a meo p̄uo
scriba Et eundem acceperam a fratre meo / si honos hic fuit ma
iorē tibi h̄re nō potuj / si fidem maiorē tibi habuj q̄ pene ipsi / si pro
uidendum fuit Nequid aliter ac tibi Et honestum Et utile esset
referret. No habuj cuj potius id negotij darē. Illud quidem
certum est factum q̄d lex iubebat. ut apud duas Ciuitates laodi
censem et apamensem q̄ nobis maxīe videbantur: quoniam ita
necesse Erat Rationes Confectas Et Consolidatas deponerē.
Itaq̄ huic loco p̄mum R̄ndeo me quamq̄ iustis de causis rationes
deferre properarim tū te expectaturū fuisse / nisi in prouincia relictas
rationes prolatis habere / Quare de Volussio q̄d scribis nō est id
rationū. docuerūt eñ me periti homines in his cum omniū paratis
simū tum mihi amicissimū Gaius C. ad Volusium transferri nom
a valerio Non potuisse: predes ualerianos teneri. Neq̄ id erat sextertiis
xxx. ut scribis / Sz fuit sup. xix. Erat eñ curata Nobis pecunia
valerij mancipis nomine. Ex qua reliquū q̄d erat in rationibus retuli.
Sz sic me liberalitatis fructu p̄uasti. Et diligentie. Et q̄ minime
tu laboro mediocris est prudentie: liberalitatis qui mauis scribe mei
beneficio legatum meum p̄fectum q̄z Q. lepta maxima calamitate le
uatū cum p̄sertim nō deberet esse obligati: diligentie q̄d exi
stimas de tanto officio meo tanto est p̄iculo / nil scisse me quidē
nil cogitasse / Scribam quidquid voluissz / cum id mihi ne recitassz quidē
retulisse / prudentie cum me Non īsipienter Cogitatū quidem
putas. Nam Et uolusij liberandi meum fuit Consilium Et ut multa
tam grauis valerianis p̄dib̄ ipē q̄z T. mario depelleret a me ita
ē rato: quam quidē omnes nō solum probant / Sz etiā laudant. Et si
verū scire vis hoc uni scribe intellexi No nimium placere / Sz
Ego putauj esse viri boni, cum populus suum seruaret consulere
fortunis tot uel amicorū uel Ciuium. Nam de lucio est ita actum
ut Auctore Gneo pompeio ista pecunia in fano poneretur id
ego Agnosco meo iussu esse factum qua pecunia pompeius est usus
ut tua, tu quam deposuerat sextius. / Sz hoc ad te Nichil intel
ligo ptinere. Illud me non animaduertisse moleste ferem ut ascriberē
in fano se iussu meo pecuniam deposuisse / Nisi illa pecunia

p̄ses e ille q obligat st ppl̄o p alto

gravissimis esset certissimisque monumentis testata audita quod
senatusconsulto quibus tuis quibus et meis literis P. Sextio tradita esset
quam vidi re tot vestigiis impressa ut ignorare non possis. Non ascripsi
id quod tua nichil afferebat. Ego tum ascripsisse mallem quam id nunc
deo te desiderare. Sicut scribis tibi id esse referendum. Idem ipse sentio
neque in eo quidque a meis rationibus discrepabunt tue. Edes enim
tu meo jussu quod ego qui non adsedi nec ea est cur neges nisi
ea esset et tu volet negare. Nam de sextertiis nunc centum millibus
certe ita relatum ut tu sive frater tuus referre voluit. Quod si aliquid
est quod de legro patrium gratiosum est quod ego in omnibus
referendis. Et nunc cogere possum de eo in senatusconsulto
non sum usus per leges licet considerandum est te certe in pecunie
exacte ista referre ex meis rationibus relatis oportuit. nisi quid
me fallit. Sunt enim alii peritiores. Illud cave dubites quin ego
omnia faciam quae interesse tua aut etiam te velle existimem
si ullo modo facere possim. Quod scribis de beneficiis scito ad
me tribunos militares et prefectos et contubernales dumtaxat solum ^[sic]
meos delatos esse. In quo quidem me ratio fefellit. liberum
enim in tempus ad eos deferendos existimabam. Dani postea certior
sum factus xxx. diebus deferri necesse est quibus rationibus de
tulisse. Sane moleste tuli, non illa beneficia tue potius ambitioni
reservata esse quam mee cum ambitione nichil uterer. De cen
turionibus tuis et de tribunalium militarium contubernalibus res
est in integro. Genus enim horum beneficiorum diffinitum lege non erat.
reliquum est de sextertiis centum millibus de quibus memini me
ate Smirna litteras esse allatas. Non mei exquisiti. Quod tum
in quo praetor videbatur esse. Cui non erat fratris tuli tui. Quod
cum id corrigi non potest quia iam depositis rationibus ex provincia
decessimus. Credo me quidem tibi pro animi mei voluntate proque
ea spe facultatum quantum habebam quam humanissime petiverim te
scripsisse. Quod neque tum te humanitate literarum mearum obliga
tum puto. Neque me hodie tuam epistolam sic accepisse ut hi
acciperent quibus epistole per hec tempora moleste sunt. Simul illud
cogitare debes me omnem pecuniam quae ad me salvis legibus pervenisset

(illius civitatis asie) ephesi apud publicanos deposuisse id fuisse HS. xxii. eam omnem
pecuniam pompeium abstulisse. quod ego sive equo animo sive iniquo fero
tu de HS. C. equo animo ferre debes et existimare eo minus ad te
vel de tuis abaciis vel de mea liberalitate pervenisse. Quod si in ista ex-
pensa sunt. tu tulisses. que tua est suavitas quique in me amor
nolles a me hoc tempore existimationis accipere. Nam numeratum si
cuperem non erat. Sed hoc locutum me puto. ut ego te existimo. Ego
tum cum Tullius rure redierit mittam eum ad te. Si quid ad rem putabis
pertinere hanc epistolam cur non scindi velim causa illam rem

M. T. C. S. D. L. Lucio mesamano.

78 GRATE MIHI FUERUNT tue litere ex quibus
intellexi quod etsi melius arbitrabar te summa cupiditate
affectum esse videndi mei. quod ego ita libenter accipio. ut tamen
tibi non concedam. Nam tecum esse ita mihi commoda omnia que opto con-
tingant, ut vehementer velim. Ut enim cum esset maior et virorum
et civium bonorum et iucundorum hominum amatorum mei copia,
tamen erat nemo quocum libentius essem quam tecum et pauci quibus-
cum essem eque libenter. hoc vero tempore cum alii interierint alii
absint alii mutati voluntate sint: unum medius [certe] fidius tecum diem
libentius posuerim quam hoc tempus cum plerisque eorum quibuscum vivo
necessario. Noli enim existimare solitudinem non iucundiorem esse
mihi qua tamen ipsa uti non licet quam sermones eorum qui frequentant domum meam
excepto uno aut ad summum altero. Itaque utor eodem profugio quo tibi
utendum esse censeo. litterulis nostris preterea et conscientia consiliorum
meorum. Ego enim is sum quemadmodum tu facillime potes existimare
qui nichil umquam potius quam meorum civium causa fecerim. cui nisi invi-
disset is quem tu numquam amasti me enim amabas et ipse beatus
esset. et omnes boni. Ego sum qui nullius vim plus valere volui
quam honestum otium. Idemque cum illa ipsa arma que semper timueram
plus posse sensi quam illum consensum bonorum quem ego idem effe-
ceram quavis tuta condicione pacem accipere malui [magis velim] quam viribus cum
valentiore pugnare. Sed et hec et multa alia coram brevi tempore li-
cebit. Neque me tamen ulla res alia Rome tenet, nisi expectatio
rerum africanarum. Videtur enim mihi res propinquum adducta

In discrimen: puto aut mea Non michil interesse quamquam idipsum quod
interest non satis intelligo. Verumtamen quidquid illinc nunciatum
sit, non longe abesse Consilio amicorum. Est enim res Jam in
eum locum adducta, ut quamquam multum intersit inter eos qui cras
qui dimicant, tamen inter victorias non multum interfuturum putem.
Sed plane animus qui dubiis rebus forsitam fuerit infirmior
desperatis confirmatus est multum: quem etiam tunc tue superiores
litere Confirmarunt quibus intellexi quam fortiter Injuriam ferres,
Juvit quoque me tibi tum summam humanitatem tum etiam tuas literas pro-
fuisse. Verum enim scribam in teneriore mi Istinco videbare. Sic
ut omnes fere qui in tum ingenua in tam beata Civitate. Et
In libera viximus. Sed ut illa secunda moderate tulerimus, sic hanc
non solum adversam, sed funditus Eversam fortunam fortiter
hoc ferre debemus: ut hoc saltem in maximis malis boni con-
sequamur Ut mortem quam etiam beati Contemnere debeamus,
propterea quod nullum sensum Est habitura, Nunc, sic affecti non
modo Contemnere debeamus, sed etiam optare. Tu si me diligis fruere
isto ocio, tibi quoque suade preter culpam Et peccatum quo semper
caruisti Et carebis homini accidere Nichil posse quod sit horri-
bile aut pertimescendum. Ego si videbitur recte fieri posse
ad te veniam brevi, siquid acciderit ut mutandum consilium
sit, te certiorem faciam statim. Tu ita fac cupidus mei vi-
dendi sis, ut istinc te ne moveas tam infirma valitudine, nisi
a me prius quesieris per literas quid te velim facere. Me velim
ut facis diligas valitudinique tue Et tranquillitati animi que beat estimia
servias. Vale.

Q. Liber quintus explicit: Sextus vero Incipit:

M. T. C. S. D. Aulo Torquato

79 EST EA PERTURBATIO omnium Rerum, ut sue quemque fortune maxime
peniteat. Nemo quoque sit quin ubi vis quam ibi

ubi est esse malit. Tamen in dubium non est enim hoc tempore bono
viro Romae esse miserrimum sit. Nam et si quocumque in loco
quisquis est idem est ei sensus. Etiam eadem acerbitas ex in-
teritu rerum et publicarum et suarum. Tamen oculi auget dolorem qui
ea que ceteri audiunt intueri cogunt nec avertere a miseriis co-
gitationem sinunt. Quare et si multarum rerum desiderio te angi necesse est
tamen illo dolore quo maxime te confici audio quod Romae non sis animum
tuum libera. Et si enim cum magna molestia tuos tua que desideras tamen illa
quidem que requiris statum suum tenent. Nec melius si tu adesses
tenerent. Nec sunt ullo in proprio periculo. Nec debes tu cum de tuis
cogitas aut praecipuam aliquam fortunam postulare aut communem
recusare. De te autem ipso tuum est ita cogitare ut
non adhibeas in consilium cogitationum tuarum desperationem aut ti-
morem. Nec enim is qui in te adhuc iniustior quam tua dignitas postu-
labat fuit non magna signa dedit animi erga te mitigati. Nec
enim is ipse a quo salus petitur habet explicatam aut exploratam
rationem salutis sue. Cumque omnium bellorum exitus incerti sint ab
altera victoria tibi periculum nullum esse perspicio quod quidem
seiunctum sit ab omnium interitu. Ab altera te ipsum numquam timuisse
certe scio. Reliquum est ut id ipsum quod ego quasi consolationis
loco pono maxime te excruciet commune periculum rei publicae. Cui
tanto malo quamvis docti viri multa dicant tamen vereor ne con-
solatio ulla possit reperiri praeter illam que tanta est quantum in cuiusque
animo roboris est atque nervorum. Si enim bene sentire recte
que facere satis est ad bene beate que vivendum non vereor ne
eum qui se optimorum consiliorum conscientia sustentare possit
miserum esse nephas sit dicere. Nec enim nos arbitror victorie premiis
ductos patriam olim et liberos et fortunas reliquisse. Sed
quoddam nobis officium iustum et pium et debitum rei publicae nostre
que dignitati videbatur. Nec cum id faciebamus tam eramus
amentes ut explorata nobis esset victoria. Quod si id evenit quod in-
gredientibus nobis in causam propositum fuit accidere posse. Non
debemus ita cadere animis quasi aliquid evenerit quod fieri posse numquam
putavimus. Simus igitur ea mente quam ratio et veritas prescribit

ut nichil in vita nobis prestandum preter culpam ea que cum careamus
~~aia~~ omnia humana placate et moderate feramus. Atque hec eo per-
tinet oratio ut perditis rebus omnibus tamen ipsa virtus se sustentare posse
videatur. Sed si est spes aliqua rebus communibus ea tu quicumque status
est futurus carere non debes. Atque hec mihi scribenti veniebat in mentem
me esse eum cuius tu desperationem accusare solitus esses quemque
auctoritate tua cunctantem et diffidentem excitare. Quo quidem
tempore non ego causam nostram sed consilium improbabam. Sero enim
nos his armis adversari videbam que multo ante confirmata
per nosmet ipsos erant dolebamque pilis et gladiis non consiliis
neque virtutibus nostris de iure publico disceptare. Neque ego ea que
facta sunt fore cum dicebam divinabam futura sed quod et fieri posse
et exitiosum fore si Nemi videbam id ne accideret timebam
presertim cum si in alterutrum de eventu atque exitu rerum pro-
mittendum esset id futurum quod evenit exploratum possem promittere
his enim rebus prestabamus que non prodeunt in aciem usu autem armorum
et militum robore inferiores eramus. Sed tu illum animum
nunc adhibe queso quo me esse oportere censebas. Hec eo scripsi quod
mihi Philargirus tuus omnia de te requirenti fidelissimo animo ut mihi quidem
visus est narravit te interdum sollicitum solere esse vehementer
quod facere non deberes. Non dubitare quin aut aliqua re publica sis futurus
qui esse debes aut perdita non afflictiore condicione quam ceteri.
Hoc vero tempus quo exanimati omnes sumus et suspensi hec moderate
ratione animo ferre debes quod in ea [athenis] urbe es ubi nata et alita est ratio
ac moderatio vite. Et habes Servium Sulpicium quem semper unice
dilexisti qui te profecto et benivolentia et sapientia consolatur. Cuius
si essemus et auctoritatem et consilium secuti togati potius potentiam
quam armati victoriam subissemus. Sed hec longiora fortasse fuerunt
quam necesse fuit. Illa que maiora sunt brevi exponam. Ego
habeo cui plus quam tibi debeam neminem. Quibus tantum debebam
quantum tu intelligis eos huius mihi belli casus eripuit. Qui sim autem
hoc tempore intelligo. Sed quia nemo est tam afflictus qui si nichil
aliud studeat nisi id quod agit possit navare aliquid et efficere
omne meum consilium operam studium certe velim existimes
tibi tuisque liberis esse debitum. Vale.

M. T. C. S. D. Aulo torquato

80 ETHATE. Ne me putes oblivione tui rarius ad
te scribere quam solebam, sed aut gravitate valitudinis qua
tamen paulum videor levari aut quod absum ab urbe ut
qui ad te proficiscantur scire non possum. Quare velim ita sta-
tutum habeas me tui memoriam cum summa benivolentia tenere
tuasque omnes res non minori curae mihi fore quam meas. Quod maiore in
varietate versata est adhuc causa quam homines aut volebant aut opina-
bantur, michi crede non est pro malis temporum quod moleste feras
necesse est. Aut armis urgere rem publicam sempiternis aut his
recreari aliquando aut funditus interire. Si arma valebunt nec
eos a quibus reciperis vereri debes. Nec eos quos adiuvisti. Si
armis aut condicione positis aut de fatigatione abiectis aut
victoria detractis Civitas respirauerit Et dignitate frui tua
tibi Et fortunis licebit. Si omnino interierit omnia fuit que
his exitus quem vir prudentissimus Marcus Anthonius iam tum timebat
cum tantum instare malorum suspicabatur. Misera est illa quidem
Consolatio tali presertim civi Et viro. Sed tamen necessaria. Nichil
esse precipue cuiquam dolendum in eo quod accidat universis. que vis
insit in his paucis verbis. plura enim committenda epistole non erant.
Si attendes quod facis profecto etiam sine meis litteris intelliges
te aliquid habere quod speres. Nichil quod hoc aut rei publice statu aliquo
timeas. omnia si interierit, cum superstitem te esse rei publice ne si liceat
quidem velis ferendam esse fortunam presertim que absit a culpa. Sed
hec hactenus tu velim scribas ad me quid agas Et ubi futurus
sis ut aut quo scribam aut quo veniam scire possim. Vale.

M. T. C. S. D. Aulo torquato

81 SUPERIORIBUS LITTERIS. Benivolentia
magis adductus quam quo res ita postularet fui longior.
neque enim confirmatione nostra egebat virtus tua, neque
erat ea mea causa atque fortuna ut cui omnia deessent, Alterum
confirmarem. Hoc item tempore brevior esse debeo. Sive enim nichil

// tam multis verbis: nihilo magis nunc opus est quam tunc opus fuit //

tum opus fuit // Illud satis est, perpetuum cum accessit nichil novi. Nam et si quottidie aliquid audimus earum rerum, quas ad te perferri existimo, summa tamen eadem est et idem exitus, quem ego tam video animo quam illa cernimus oculis. Nec vero quidquam video quod non idem te videre certo scio. Nam et si quem exitum hec acies habitura sit divinare nemo potest, tamen et belli exitum video. Et si minus hoc quidem certe cum sit necesse alterutro vincere qualis futura sit vel hec vel illa victoria. Idque cum optime perspexi tale video ut nichil mali videatur futurum, si id vel ante acciderit quod vel maximum ad timorem proponitur. Ita enim vivere ut tum sit vivendum miserrimum est. Mori autem nemo sapiens miserum dixit ne beato quidem. Sed in ea es urbe in qua hec vel plura et ornatiora parietes ipsi loqui posse videantur. Ego tibi hoc confirmo et si levis est consolatio ex miseriis aliorum nichilo te nunc maiore in discrimine esse quam quemvis aut eorum qui discesserunt // alteri dimicant, alteri victorem timent. Sed hec consolatio levis est, illa gravior qua te uti spero certe utor. Nec enim dum ero angar ulla re cum omni vacem culpa. Et si non ero sensu omnino carebo. Sed rursus // Quid ad te hec // Mihi tui tum tua omnia maxime cure sunt et dum vivam erunt. Vale.

vidimus animo: cernimus vero oculis

ornatiora

// aut illorum qui remanserunt //

// γλαυκεις αθηνας i. noctuas fero athenas

M. T. C. S. D. Aulo torquato

82 n NOVI QVID AD TE scribere Nichil erat et tamen siquid esset sciebam te a tuis certiorem fieri solere. De futuris autem rebus et si semper difficile est dicere, tamen interdum coniectura possis propius accedere cum est res huiusmodi cuius exitus provideri possit. Nunc tantum videmur intelligere non diuturnum bellum. Et si id ipsum non nulli videatur secus. Equidem cum hec scribebam aliquid iam actum putabam, non quo. Sed quam difficilis erat coniectura. Nam cum omnis belli mars communis et cum semper incerti exitus preliorum sint, tum hoc tempore ita magne utriusque copie ita parate ad pugnandum esse dicuntur ut utercumque vicerit non sit mirum futurum. Illa in dies singulos magis magisque opinio hominum confirmatur. Et si inter eas armorum aliquantum intersit tamen inter victorias non multum interfuturum. Alteros prope modum iam sumus experti. De altero nemo est qui non cogitet cum sit metuendus iratus victor armatus. Hoc loco, si videor augere dolorem tuum quem consolando levare debeam, fateor me communium malorum consolationem nullam

Invenire preter illam quam si possis eam suscipere maxima est quamque
Ego quottidie magis utor conscientiam recte voluntatis maximam
Consolationem esse rerum incommodarum nec esse ullum magnum malum
preter culpam a qua quoniam tantum absumus ut etiam optime censeri eventus
quam magis nostri consilii quam consilium reprehendatur Et quoniam presti-
timus quod debemus moderate quod evenit feramus / Sed hoc mihi non
sumo ut te consoler de communibus miseriis que ad consolandum ma-
ioris ingenii Et ad ferendum singularis virtutis indigent. Illud
cuivis facile est docere cur precipue tu dolere Nichil debeas Cuius
enim qui tardior in te laudando fuit quam fore putarem non est
mihi dubia de tua salute sententia. de aliis autem non arbitror te
expectare quid sentiam Reliquum est ut te angat quod absis
a tuis tam diu Res molesta presertim ab his pueris quibus Nichil
potest esse festivius. / Sed ut ad te scripsi antea tempus est huiusmodi
ut suam quisque conditionem miserrimam putet. Et ubique quisque
sit ibi esse velit. Equidem Nos qui Rome sumus miserrimos
esse dico. Non solum quod in malis omnibus acerbius est videre
quam audire / Sed etiam quod ad omnes casus arbitror periculorum magis obiecti
sumus quam si abessemus. Et si me ipsum consolatorem tuum Non tam
littere quibus semper studui quantum longinquitas temporis mitigavit
quanto fuerim in dolore meministi in quo prima illa conso-
latio est vidisse me plus quam ceteros cum cupiebam quamvis iniqua
conditione pacem / quod et si casu non divinatione mea factum est
tamen in hac inani prudentie laude delector. Deinde quod mihi tecum
est suum Necesse est ad exitum vite non ab ea re publica avellar
qua carendum esse doleam presertim cum id sine ullo sensu fu-
turum sit. Adiuvat me ~~etas~~ et acta iam vita que concursu suo bene
confecti delectatur et vetat in eo vim timere quo nos iam
natura ipsa pene perduxerit. Postremo is vir vel etiam hii viri
hoc bello ceciderunt ut impudentia videatur eandem fortunam
si res cogat recusare. Equidem mihi omnia propono / nec ullum
est tantum malum quod non putem impendere / Sed cum plus in me-
tuendo mali quam in illo ipso quod timetur desino presertim cum
Illud impendeat in quo mihi dolor nullus verum finis etiam doloris

sit futurus. Sed hec satis multa ut plura potius quam necesse
fuit. Facit autem non loquacitas mea, sed benivolentia longiores
epistolas. Ceterum discessisse athenis moleste tuli. Non
enim dubito quin tibi magne levationi solitudinis sit esse quoti-
dianus congressus et sermo familiarissimi hominis tum optimi
et prudentissimi viri. Tu velim te ut debes et soles tua
virtute sustentes. Ego que te velle queque ad te et ad tuos
pertinere arbitrabor omnia studiose diligenter quam curabo. Que cum
faciam benivolentiam tuam erga me imitabor, merita non
assequar. Vale.

M. T. C. S. D. Aulo Cecine

83 q QUOTIENSCUNQUE filium tuum video.
(Video autem fere quotidie) polliceor ei quidem
studium meum et operam sine ulla exceptione, aut la-
boris, aut occupationis, aut temporis. Gratiam autem atque auctoritatem
cum hac exceptione quantum valeam quantumque possim. Liber tuus
et lectus est et legitur a me diligenter et custoditur a me di-
ligentissime. Res et fortune tue mihi maxime cure sunt, que quidem
feliciores quotidie mihi et meliores videntur, multisque video
magne esse, quorum de studio, et de summa spe filium ad te scrip-
sisse certo scio. His autem de rebus quas coniectura sequi possum
non mihi sumo ut plus ipse prospiciam quam te videre atque intelligere
in persuasissimum. Sed tamen quia fieri potest ut tu ea perturbatione animo
cogites, puto esse meum quid sentiam exponere. Ea natura rerum
est et is temporum cursus ut non possit ista aut tibi aut ceteris
fortuna esse diuturna, neque herere in tam bona causa. Et in tam
bonis civibus tam acerba iniuria. Quare ad eam spem quam
extra ordinem de te ipso habemus. Non solum pro dignitate
et virtute tua. Hec enim ornamenta sunt tibi etiam cum
aliis communia. Accedunt tua propria, propter eximium ingenium
summamque virtutem, cui me hercule hic cuius in potestate sumus

multum tribuit. Itaque ne punctum quidem temporis in ista fortuna
fuisses nisi eo ipso bono tuo quo delectatur se violatum putasset.
per ipsum lenitum quottidie significatur nobis ab his qui simul una
Vivunt tibique hanc ipsam opinionem ingenii apud ipsum plurimum
profuturam. Quapropter primum fac animo forti atque magno sis. Ita
enim Natus ita educatus ita doctus es ita etiam Cognitus ut tibi id
faciendum sit. Deinde spem quoque ipse habeas firmissimam propter eas causas
quas scripsi. Nunc vero tibi omnia liberisque tuis paratissima esse
Confidas velim. Id enim Et vetustas nostri amoris Et mea Con-
suetudo in meos Et tua multa erga me officia postulabunt. Vale

M. T. C. S. D. Aulo Cecine:

84 V EREOR NE DESIDERES officium meum
quod tibi pro nostra Et meritorum multorum Et studiorum
Et partium Coniunctione deesse non debet. Sed tamen vereor
ne litterarum Officium a me Requiras quas tibi Et pridem misissem
nisi quottidie melius expectans gratulationem quam Confirmationem
animi tui Complecti litteris maluissem. Nunc ut spero gratula-
bimur brevi. Itaque in aliud tempus argumentum epistole differt. Hic
autem litteris animum tuum quem minime imbecillem esse Et audio
// at a niciissimi // Et spero. Et si non sapientissimi ij hominis auctoritate Confirmandum
etiam atque etiam puto non his quidem verbis quibus te Consoler ut
afflictum Et iam omni spe salutis orbatum. Sed ut eum de
cuius incolumitate Non plus dubitem quam te memini dubitare
de mea. Nam cum me ex re publica expulissent hi qui illam
cadere posse stante me non putarunt memini me ex multis hospi-
tibus qui ad me ex Asia in qua tu eras venerunt audire te de
glorioso Et celeri reditu me Confirmare. Si te ratio quedam
Vetuste disciplinę quam ~~patre~~ Nobilissimo atque optimo viro ac-
ceperas Non fefellit, Nec nos quidem nostra divinatio fallet
quam tum sapientissimorum virorum monumentis atque preceptis pluri-
mo ut tu scis doctrine studio tum magno etiam usu tractande
rei publice magnaque nostrorum temporum varietate Consecuti sumus.
Cui quidem divinationi hoc plus Confidimus quod ea Nos nihil

tam obscuris rebus tamque perturbatis numquam oratio fefellit. dicerem
que antea futura dixissem, ni vererer ne ex euentis fingere vide-
rer. / Sed tamen plurimi sunt testes me et initio ne coniungeret
se cum Cesare monuisse pompeium, et postea ne seiungeret.
coniunctione frangi senatus opes, disiunctione civile bellum
excitari videbam. atque utebar familiarissime Cesare pom-
peium faciebam plurimi. / Sed erat meum consilium cum pugnavit
fidele pompeio tum salutare utrique. que preterea providerim pretereo:
nolo enim hunc de me optime meritum existimare ea me suasisse
pompeio quibus ille, si paruisset esset hic quidem clarus in toga et princeps
sed tantas opes quantas nunc habet non haberet. eundum in hispaniam
censui, quod si fecisset civile bellum nullum omnino fuisset. rationem
haberi absentis non tam pugnavi ut liceret, quam ut ipso consule pu-
gnante iusserat populus haberetur. Causa quoque orta belli est. quid
ego pretermisi aut monitorum aut querelarum cum vel iniquissimam
pacem iustissimo bello anteferrem victa est auctoritas mea non
tam a pompeio / nam is movebatur quam ab his qui duce pompeio
freti peropportunam et rebus domesticis et cupiditatibus suis
illius belli victoriam fore putabant susceptum bellum est quie-
scente me depulsum ab ytalia manente me quoad potuit. Sed
valuit apud me plus pudor quam timor veritus sum deesse pompeii
saluti cum ille aliquando non defuisset meae itaque vel officio vel
fama bonorum vel pudore victus ut in fabulis Amphiaraus / sic
Ego prudens et sciens ad pestem ante oculos positam sum profectus
quo in bello nihil adversi accidit non predicente me. Quare quoniam
ut augures et astrologi solent. Ego quoque augur publicus
ex meis superioribus predictis constitui apud te auctoritatem augurii
et divinationis mee debebit habere fidem, et mea predictio. Non
igitur ex alitis volatu nec ex cantu sinistro oscinis ut in nostra
disciplina est, nec ex tripudiis solistimis aut sonivio tibi auguror
sed habeo alia signa que observem. Que et si non sunt certiora
illis minus tamen habent vel obscuritatis vel erroris / Notantur mihi
signa ad divinandum duplici quadam via quarum alteram
duco a Cesare ipso altera est ex rerum Civilium natura, atque ratione

In Cesare hec sunt mitis clemensque natura qualis exprimitur preclaro
illo libro querelarum tuarum. Accedit quod mirifice ingeniis
excellentibus quale est tuum delectatur. Preterea cedit multorum
iustis et officio incensis non inanibus aut ambiciosis vo-
luntatibus in quo vehementer eum consentiens etruria move-
bit. Cur hec igitur adhuc parum profecerunt quia non putat
se sustinere causas posse multorum. Si tibi cui iustius videtur
irasci posse concesserit. Que est igitur inquies spes ab irato
Eodem fonte se hausturum intelligit laudes suas e quo sit le-
viter aspersus. Postremo homo est valde acutus et multum
providens. Intelligit te hominem in parte ytalie minime con-
temnenda facile omnium nobilissimum et in communi re publica cuivis
summorum tue etatis vel ingenio vel gratia vel fama populi romani parem
non posse prohiberi re publica diutius. nolet hoc temporis potius esse
aliquando beneficium quam iam suum. dixi de cesare nunc dicam de rerum
ipsarum quam natura. Nemo est tam inimicus ei cause quam pompeius
animatus melius quam paratus susceperat qui nos malos cives dicere aut
homines improbos audeat. In quo admirari soleo gravitatem et iu-
sticiam et sapientiam Cesaris numquam nisi honorificentissime pom-
peium appellat. At in eius persona multa fecit asperius armorum
ista et victorie fama non Cesaris. At nos quemadmodum
est amplexus Cassium sibi legavit. Brutum galie prefecit Sul-
picium grecie. Marcellum cui maxime succedebat cum summa
illi dignitate restituit quo ergo hec spectat. Rerum hec
natura et civilium et temporum non patietur nec manens nec mutata for-
tuna. omnium eo feret. primum ut non in ea causa pari sit eadem
etiam condicio et fortuna omnium. deinde ut in eam civita-
tem boni viri et boni cives nulla ignominia notati non
revertantur in quam tot nephariorum scelerum condemnati reverterunt
habeo augurium meum quo si quid ac dubitare non potui uterer
quam illa consolatione que facile forte me sustentare. si te explorata
victoria arma sumpsisses pro re publica. Ita enim tum putabas non nimis
esse laudandum. Sin propter incertos exitus eventus quod bellorum posse
accidere ut vinceremur putasses non dubitare te

ad eandem fortunam tibi paratam fuisse. adversa fere nullo modo te posse
disputarem Et quod consolatio tibi conscientia tui facti quod te nunc delectat
tibi in rebus adversis levis esse deberet Commemorarem non
solum veterum sed horum etiam recentium vel ducum vel comitum tuorum
gravissimos casus et externos multos claros viros nominarem
levat enim dolorem communis quasi legis et humanae condicionis
recordatio. Exponerem etiam quemadmodum hic et quanta in turba
quantaque in confusione rerum omnium viveremus necesse est enim minore
desiderio perdita re publica carere quam bona. Sed hoc genere nihil opus est
Incolumem te cito ut spero vel potius ut perspicio videbimus. Interea
tibi absenti Et huic qui adest imagini animi Et corporis tui
constantissimo atque optimo filio tuo studium officium operam la-
borem meum iam pridem Et pollicitus sum Et detuli. Nunc
hoc amplius quod me amicissime cotidie magis Caesar am-
plectitur familiares quidem eius sicuti neminem apud quem
quicquid valebo vel auctoritate vel gratia valebo tibi tu cura ut cum
firmitudine te animi Et in etiam spe optima sustentes vale

Caecina Ciceroni S. D.

85 QUOD TIBI NON TAM celeriter liber est redditus
ignosce timori nostro et miserere temporis. Filius ut audio
pertimuit neque iniuria si liber exisset quoniam non tam interest
quo animo scribatur quam quo accipiatur ne ea res inepte mihi
noceret cum praesertim adhuc stili poenas dem qua quidem in re
singulari sum fato etenim emendandum scripturae litura tollatur
stultitia fama mulctetur meus error exilio corrigitur cuius summa
criminis est quod armatus adversario maledixi. Nemo nostrum
est ut opinor quin vota victoriae suae fecerit Nemo etiam
cum de alia re immolaret quin eo quidem ipso tempore ut quam primum Caesar su-
peraretur optaret. hoc si non cogitat omnibus rebus felix est si
scit Et persuasus est quid irascitur ei qui aliquid scripsit
contra suam voluntatem cum ignoverit omnibus qui multa deos
venerati sunt contra eius salutem sed ut ad eodem revertar causa haec
fuit timoris scripsi de te parce medius fidius Et timide non revocans

me ipse /. Et pene Refugies. Sed nos aut hoc scripture non in li
berum /. Et in itatum atque latum esse debere quod ignorat
solutum estimatum esse alteri / maledicere in cavendum est
ne in petulantiam incidas impeditum seipsum laudare ne
vitium Arrogantie subsequatur /. Solum vero liberum alterum
laudare de quo quidquid detrahas necesse est firmitati aut
invidie Assignetur. Ac Nescio an tibi grati opportunius quam
accidat /. Nam que preclare facere non poteram primum erat non
attingere secundum quam parcissime facere /. Et in Ego quidem me
substinui multa minui multa sustuli Complura ne posui
quidem quemadmodum igitur scalarum gradus aliquos tollas aliquos
incidas non ascensum pares /. sic tot malis tum victum tum
fractum studium scribendi Quid dignum auribus aut probabile
pot afferre. Cum vero ad nomen Cesaris ipsius venio toto Corpore
Contremisco / non pene metu /. Et ipsius Judicio totum enim hoc
probabit hoc verbum suspiciosum est. Quid si hoc mitto at
vereor ne peius sit. Age vero laudo aliquem non novi quem putas
animum here ut secum loquitur No laudo aliquem non offendo
cum porro offendam. Quid si non vult armati stilum persequitur
victi Et Nondum Restituti. Quid faciet auges etiam tu mihi
timorem qui in oratore tuo caves tibi per brutum Et ad excusationem
socium queras. ubi hoc omnium pronus facis. Quid me veterem
tuum nunc novum clientem sentire oportet /. In hac igitur
calumnia timoris Et cece suspicionis tormento cum plurima
ad alieni sensus Conjecturam non ad suum Judicium scribantur quam dificile sit evadere si minus ///
expertus es quod te ad omnia summum atque excellens ingenium armavit nos
sentimus /. Et tamen Ego filio dixeram librum tibi legeret Et auferret
aut Ea Conditione daret /. si reciperes te correcturum hoc est si totum
alium faceres. de Asiatico Itinere quamquam summa necessitas premebat
ut imperasti feci te pro me quid horter vides tempus venisse quo ne
cesse sit de nobis Constitui. Nichil est mi Cicero quod filium meum ex
pectes adolescens est omnia excogitare vel studio vel etate vel metu non
pot totum Negocium tu sustineas oportet, In te mihi omnis spes
est tu pro tua prudentia quibus rebus gaudeat quibus capiatur Cesar

teneS ate omia proficiscant Et p te ad exituz pducitur. ne
esse est apud ipm multum apud eu omes plurimz potes unu
tibi si pswaseris non hoc esse tui muneris / siquid rogatus fueris
ut facias q͂s q͂z. Id magnum Et amplium est / Sz totum tuum esse oz /
om pficias / nisi forte aut in misiat nimis stulte aut in
amicitia nimis impendeter tibi om impono / Sz utriqz et
rei excusationem tue uite consuetudo dat / Nam qz ita con
stituisti pro amicis laborare no eam sic sperat abs te / Sz
eis sic impetrat tibi familiares qd ad librum attinet quem
tibi filius dabit peto ate ne excat aut ita corrigas ne m noceat vale.

C. Aulo Cecinne s. d.

86 CUM ESSET MECUM . largus ho tui studiosus
libz Januarij tibi pfinit esse qd in omnibus rebus prospe
veram q Balbus Et apud abs en te cesare egissent ea
sole illi ratam esse. Ego uehementer eum his ut hoc in daret
tibi in sicilia esse qd uelles ita liceret / qui m eum sueuiss aut
libenter polliceri / siquid esset huiusmodi qd eos aiot no offederet
aut et negare et afferre rationez cum negaret huic meo ro
gatioi poti no continuo Respondunt eode die / ii ad me re
verterunt in hoc dederunt ut esses in galia quoad uelles se pstā
turos nichil ex eo te offensionis habiturum. Cum quid tibi pmit
tur cognouisti quid m placeat puto te scire oportere. Actis his
rebus littere ate m Reddite sunt quibus me consilium petis qz siz
tibi autor in sicilia. Ne subsidas aut ad Reliquias asiaticae
negotiatiois proficiscare hec tua deliberatio no m conuenire
visa est cum orone largi. Ille eiz mecum q. tibi no licet
In sicilia diutius comorari ita locutus Erat. tu aut q. concessum
sit ita deliberas / Sz Ego siue hoc siue illud e in sicilia cen
seo comorandum. propinquitas locorum ul ad impetendum crebris
litteris et nuntijs ul reditus celeritate re aut impetrata aut
qd spero aliqua ratione confecta. Quaobre censeo magnope
comorandum T. furfano postumio familiari meo legatis q ei
et meis familiaribus diligentissime te comedabo cum uenerit

erat cum omnes multi ne viri sint optimi et in similium studiosi
et viri necessarii que in venient in mentem que ad me perti-
nere arbitrabor ea mea sponte faciam. Si quid ignorabo de eo
et admonitus omnium studia vincam. Ego et si coram de te cum
Furfanio ita loquar ut tibi litteris meis ad eum nihil opus sit
tamen quia tuis placuit te habere meas litteras quas ei redderes morem
in his gessi. Earum litterarum exemplum infra scriptum est. Vale.

M. T. C. Furfanio proconsuli s. d.

87 c CUM AULO CECINA. Tanta mihi familia-
ritas consuetudo quam semper fuit ut nulla maior esse
possit. Nam et patre eius claro homine et forti viro
plurimum usi sumus. Et hunc a puero et spem magna
quam mihi afferebat summe probitatis summe quam eloquentie et
vivebat mecum coniunctissime. Non solum officiis amicitie
sed et studiis communibus sic semper dilexi ut nullo cum homine
coniunctius ~~diligere~~ viverem. Nihil attinet me plura scribere.
Quam mihi necesse est eius salutem et fortunas quibuscumque rebus possim
tueri vides operam rogo ut des. Reliquum ut cum cognoris pluribus
rebus quid tu de bonorum fortuna et de rei publice calamitatibus sentires
nihil a te petam nisi ut ad eam voluntatem quam tua sponte
erga Cecinam habiturus esses tantus cumulus accedat commen-
datione mea quanti me a te fieri intelligo. Hoc mihi gratius facere
nihil potes. Vale.

M. T. C. s. d. Trebatio

88 c EGO QUANTI te faciam semperque fecerim
quanti me a te fieri intellexerim sum ipse testis. Nam
et consilium tuum vel casus potius diutius in armis
civilibus commorando semper mihi magno dolori fuit. Et hic
eventus quod tardius quam est equum et quam ego vellem recuperes for-
tunam et dignitatem tuam mihi non minori cure est quam tibi semper
fuerunt casus mei. Itaque et Postumuleno et Sextio et sepissime

athico nro, proximo Theude liberto tuo totum me patefeci
Et his singulis sepe dixi quantumcumqz possem facere tibi, Et liberis
tuis satisfacere cupere. Id qz tu ad tuos velim scribas. Hec
quidē certe q in potestate mea sunt ut operam consilium rem
fide meam sibi ad omnes res paratam putent. Si auctoritate et
gratia tantum possem quantum in ea re p. de qua ita meriti sumus
posse deberē. Tu quoqz is esses qui fuisti Cum omni gradu am
plissimo dignissimus tum certe ordis tui facile princeps
Sz qm eodē tpre eademqz de ca nostrum uterqz cecidit.
tibi, Et illa polliceor q sup scripsi que sunt adhuc mea, Et
ea q pterea videor m ex aliqua parte retinere tamqz ex re
liquiis pstine dignitatis. Neqz eīz ipe Cesar ut multis rebz
Intelligere potui Est alienatus a nobis. Et omnes fere fa
miliarissimi ei' cau devicti magnis meis veteribz officiis me
diligēter observant Et colunt. Itaqz siquis m erit aditus de tuis
fortunis i. de tua calamitate In qua sunt omnia agendi qd quidē quot
tidie magis ex eorum sermonibz adducor ut sperē agam p me ipe et
moliar singula psequi no est necesse. Universum studium
meum Et benivolentiam ad te defero. Sz magni mea Interest hoc
tuos omnes scire qz tuis litteris fieri pot ut Intelligant omnia Cice
ronis patere trebiano hoc eo ptinet ut Nichil existimet esse
tā difficile qd no pro te m susceptum Iocundum sit futurum
Antea misissem ad te litteras si genus scribendi Invenissem. tali
eīz tpe aut consolari amicorum est aut polliceri. Consolatione no
utebar qd ex multis audiebam qz fortiter sapienterqz ferres
Iniuriam temporum, qz qz te vehementer consolaretur Conscientia factorum,
Et consiliorum tuorum: qd quidē si facis magnum fructum
studiorum optimorum capis, in quibus te semp scio esse versatum,
Id qz ut facias et atqz et te hortor, simul Et illud tibi homini
peritissimo rerum Et exemplorum Et omnis vetustatis, ne ipi qde
rudes. Sz in studio minus fortasse qz vellē Et in rebz atqz usu
plus etiā qz vellem versatus spondeo tibi, istam acerbitatē, Et
Iniuriam no diuturnā fore. Nam Et ipe qui plurimum pot quotidie m delabi

ad equitate / Et ad rem nam videtur. Et cum ipsa est ut iam reppe[r]i in
pperium iacere Non pot necessario reuiuiscat atque recreetur
quottidie qd aliquid fert leuius et liberalius qz timebamus liberali qz
timebam q qmz in tpum inclinationibus posita sunt omnia momenta
obseruabimus nec ullum pretermittemus tui iuuandi Et leuandi locum:
Itaque illud alterum qd dixi litterarum genus quottidie in ut spero
fiet proclivius ut etiam polliceri possim id rem qz verbis faciam
liberius. tu velim existimes Et plures te amicos habere qz qui in
isto casu sunt ac fuerunt. Cirum quidem ego intelligere po
tueri me concede eorum Neminem fortem fac animum habeas Et
magnum qd est in uno te / que sunt in fortuna tempribus regetur / Et
Consiliis nris prouidebuntur. Vale.

M. T. C. S. D. Trebatio

89 Dolabellam. Antea tantummodo diligebam
Obligatus ei Nichil eram; Nec enim acciderat ut
opus esse / Et Ille michi debebat qz non defueram eius periculis
Nunc tanto deuinctus est beneficio qz antea in re, Et hoc tempore
in salute tua cumulatissimum satisfecit ut Nemini plus de
beam: qua in re tibi gratulor Ita uehementer ut te quoque mi gra
tulari qz gras agere malim. Alterum omnino Non desidero alteru
uero facere poteris. qd reliquum est qm tibi virtus / Et dignitas
tua reditum ad tuos aperuit Est tue sapientie magnitudinis qz animi qd
amisis obliuisci quid recuperaris Cogitare. viues cum tuis
viues nobiscum / plus acquisisti dignitatis qz amisisti rei fa
miliaris que ipa tum Esset Iocundior / si ulla res esset publica.
Nestorius noster familiaris ad me scripsit te in maximas gras
agere. hec predicatio tua mi valde grata est. eo qz te uti facile pa
tior / tum apud aliquos / tum me hercule apud Sironem nrum
amicum. Que enim facimus prudentissimo cuique probata esse uo
lumus: te Cupio videre qz primum Vale.

M. T. C. S. pluimam d. Apio

90 GRATULOR TIBI mi balbe vere qz gratulor

non sum tam stultus ut te usura falsi gaudii frui velim deinde frangi
repente atque ita cadere ut nulla res ~~posset~~ postea te extollere possit ad equitatem animi
tuam enim apertius quam mea tempora ferebat vincebat tua eius for
tuna et ipsa debilitate gratie nostre tamen caritate et modo proprio
erga te amore elaboravi diligentissime omnia promissa confir
mata certa et rata sunt que ad reditum et ad salutem tuam
pertinent vidi cognovi interfui et enim omnes Cesaris familiares
satis opportune habeo implicatos consuetudine et benivolentia
sic ut cum ab illo discesserint me habeant proximum hoc Pansa
Hirtius Balbus Appius Matius Postumius plane ita faciunt ut me
unice diligant. quod si mihi per me efficiendum fuisset non me pe
niteret pro ratione temporum ita esse molitum. sed nichil est
a me in serviendum tempori agere de te non destiti precipue tamen habui
Pansam tum studiosissimum mei cupidum qui valeret apud
illum non minus auctoritate quam gratia Cimber autem Tullius mihi plane satis fecit
valent tamen apud Cesarem non tam ambitiose rogationes quam ne
cessarie quam quia Cimber habebat plus valuit quam pro ullo alio vale
re potuisset. diploma statim non est datum quod mirifica est improbitas
in quibusdam qui tulissent acerbius veniam tibi dari et quam
illi appellant tubam belli civilis. multaque ita dicunt quasi non
gaudeant id bellum incidisse. quare visum est occulte agendum nec
ullo modo divulgandum de te iam esse perfectum. sed id erit perbreve
nec dubito quin legenti tibi has habeas confecta iam res futura
sit. Pansa quidem mihi gravis homo et certus non solum con
firmavit verum etiam recepit per celeriter se ablaturum diploma.
mihi tamen placuit hec ad te perscribi. minus te firmum hominem
tue lacrime quam ample declarabat quam significabant tue littere atque
ille arbitrabantur cum a te abessent ipse multo ingraviore
te antea futurum quam magnopere putam angores et laboris tui
levandi causa pro ceteris ad te ea que essent certa perscribi. Cris
pine antea sit solitum esse scribere ad te et consolarer fortem
virum atque sapientem quam ut exploratam spem salutis ostendere
nisi eam quam ab ipsa re p. cum ipse ardor ~~ett~~ extinctus esset.

Diploma grecum est
et significat litteram que
in vernacula lingua
el salvo conducto dicitur

sperari oportere censerem. Recordare tuas litteras quibus et magnum
animum mihi semper ostendisti et ad omnes casus ferendos constantem
ac paratum; quod ego non mirabar cum recordarer te et a primis
temporibus etatis in re publica esse versatum et tuos magistratus in ipsa
discrimina incidisse salutis fortunarumque communium et in hoc ipsum
bellum esse ingressum non solum ut victor beatus, sed etiam ut
si ita accidisset victus et sapiens esses. Deinde cum studium tuum
consumas in virorum fortium factis memorie prodendis, considerare
debes nihil tibi esse committendum quamobrem quos laudas non
te consimillimum prebeas. Sed hec oratio magis esset apta ad illa
tempora que iam effugisti. Nunc vero tantum te para ad hec no-
bis iam ferenda. Ego siquam medicinam invenirem tibi quoque eadem
traderem. Sed est unum perfugium doctrina ac litterarum quibus semper
usi sumus; que secundis rebus delectationem modo habere videbantur nunc
vero in salute. Sed ut ad initium revertar, cave dubites quin
omnia de salute ac reditu perfecta sint. Vale.

Ligario s. d.

Etsi tali tuo tempore me aut conso-
landi aut iuvandi tui causa scribere ad te aliquid
pro amicitia nostra oportebat, tamen adhuc id non feceram
quia neque lenire videbar oratione neque levare posse do-
lorem tuum. Postea vero quam magnam spem habere cepi fore ut
te brevi tempore incolumem haberemus, facere non potui quin tibi et
sententiam et voluntatem meam declararem. Primum igitur scribam
quod intelligo et perspicio non fore in te Cesarem duriorem. Nam
et res eum cotidie et dies et opinio hominum et ut mihi
videtur etiam sua natura mitiorem facit. Id quidem tum de reliquis
sentio tum de te etiam audio ex familiarissimis eius: quibus ego
ex eo tempore quo primum ex Africa nuntius venit supplicare una
cum fratribus tuis non destiti. Quorum quidem et virtutes et pie-
tates et amor in te singularis et assidua et perpetua cura

salutis tantum profiat / ut Nihil sit quod Non ipsum Cesarem
tributurum existimem / Et si tardius fit quam volumus magne occu
pationes eius a quo omnia petuntur aditus ad eum difficiliores
fecerunt Et simul affricane cause iratior diutius velle videt
eos habere sollicitos a quibus se putat diuturnioribus esse mo
lestiis diutius conflictatum // Quid sentirem exposui quid vellem — Sed hoc ipsum intelligimus eum quotidie remissius et placatius ferre. Quare mihi crede et memoria manda me tibi id affirmasse te in istis molestiis diutius non futurum //
tua causa re potius declarabo quam oratione Et si tantum possem
quantum in ea re publica de qua ita sum meritus ut tu existimas
posse debebam ne tu quidem in istis incommodis esses: eadem
enim causa opes meas fregit que tuam salutem in discrimen ad
duxit / Sed tamen quid imago veteris mee dignitatis quid quod
zeuma reliquie gratie valebunt / studium / consilium / opera / gratia / fides
zeuma mea Nullo loco deerit tuis optimis fratribus. Tu fac habeas
fortem animum quem semper habuisti primum ob eas causas quas
scripsi. Deinde quod ea de re publica semper voluisti / ut non modo nunc
secundam sperare debeas / Sed etiam si omnia adversa essent
tamen conscientia factorum tuorum / Et consiliorum tuorum quecunque
acciderent fortissimo Et maximo animo ferre deberes Vale.

~~C. Ligario S. D.~~

vacat ~~ETSI TALI TUO tempore me aut consolandi~~
~~aut iuvandi tui causa scribere ad te aliquid pro ami~~
~~citia nostra oportebat tamen adhuc id Non feci quod neque~~ vacat
~~lenire videbar oratione neque levare posse dolorem tuum postea~~
~~vero quam magnam spem habere cepi fore ut te brevi tempore in~~
~~columem haberemus / facere Non potui quin tibi Et sententiam~~
~~Et voluntatem meam declarare. Primum igitur scribam quod in~~
tellego Et perspicio

C. ligario S. d.

92 ETSI TALI TUO TEMPORE meum laborem
m

omnem operam curam studium in tua salute consumere. Nam cum te semper maxime dilexi tum fratrum tuorum quos eque atque te summa benivolentia sum complexus singularis pietas amorque fraternus nullum patitur officii erga te studii muneris aut temporis pretermittere. Sed que faciam fecerimque pro te ex illorum te litteris quam ex meis malo cognoscere. Quid autem sperem aut confidam et exploratum habeam de salute tua id a me tibi declarari volo. Nam si quisquam est timidus in magnis periculosisque rebus semperque magis adversos rerum exitus metuens quam sperans secundos is ego sum. Et si hoc vicium est eo me non carere confiteor. Ego idem tamen ad v kal.

Intercalares

februarias priores rogatu fratrum tuorum venissem mane ad Cesare atque omnem adeundi et conveniendi illius indignitatem et molestiam pertulissem cum fratres et propinqui tui iaceret ad pedes et ego essem locutus que causa tuum tempus postulabat non solum ex oratione Cesaris que sane mollis et liberalis fuit sed etiam ex oculis et vultu et multis preterea signis que facilius perspicere potui quam scribere hac in opinione discessi ut michi tua salus dubia non esset. Quam ob rem fac animo magno fortique sis. Et si turbidissima sapienter ferebas tranquilliora lete feras. Ego tamen tuis rebus sic adero ut difficillimis neque Cesari solum sed etiam amicis eius omnibus quos michi amicissimos esse cognovi pro te sicut adhuc feci libentissime supplicabo. vale.

Cicero basilio salutem dicit

93 + TIBI GRATULOR michi gaudeo te amo tua tueor a te amari Quid agas et quid agatur certior fieri volo. vale.

Bitinicus. Ciceroni. S. D.

94 SI MICHI NON et tecum multe et iuste cause amicitie privatim essent repeterem initia amicitie ex parentibus nostris quod faciendum his existimo qui paternam amiciciam nullis his officiis prosecuti sunt. Itaque contentus ero nostra ipsorum amicitia cuius fiducia peto a te ut absentem me quibuscumque in rebus opus fuerit tueare si nullum officium tuum

apud me pretermorituum existimas vale

Cicero bichinato salute dicat

95 VM CERTARVS Rex et principio esse aliqui Resp. Constitutum tuum destinum in cedas in judicio uicedē ut et quo magis expectem promissum quo in liris vteris. Scribis enim si ista sit temerarium esse iunctiz gratissima tua voluntas est facis qz Nichil alienum Necessitudine nostra Judiciis qz pars tua de me sumi meriti. Na sic habeto bonis factoz magnitudine eos qui temporibus valuerunt aut valeat conunctiores tecum esse qz me necessitudine nemi ter. Nobis grata in esset memoria tua nre coniunctionis et eius etiam augede voluntas. vale

m. t. c. s. d. lepte

96 SIMVL ACCEPI. A seleuco literas statim quesiui a balbo per codicillos. Quid esset in lege. Rescripsit eos qui facerent preconium uetari esse in decurionibus qui fecissent non uetari. Quare bono aio sint et tui et mei familiares Neqz enim erat ferendum eum qui hodie aruspicinam faceret in senatu Rome legeretur eos qui aliqui preconium fecissent in municipiis decuriones esse non licere. De hispaniis Novi Nichil magnum tamen exercitum pompeium habere constat. Nam Cesar ipse ad nos misit exemplum paucii in quo erat illas undecim esse legiones. Scripserat etiam mesalla Q. Salasso p. Curtium fratrem eius iussu pompei inspectante exercitu interfectum qd cum sensisset cum hispanis quibusdam / si no oppidum nescio quod pompei zet furentur in eius illum comprehende ad Cesarem qz. deducere de tuo negocio qz sponsor et pro pompeio / si galba cum sponsor tuus re dierit homo in re familiari non parum diligens, no desinam tum illo communicari, siquid expediri possit qd uidebat eum.

Ille confide. Oratorem meum tantopere probari vehementer gaudeo
mihi quidem sic persuadeo me quidquid habuerim iudicii de dicendo in
illum librum contulisse, qui si est talis qualem tibi videri scribis
ego quoque aliquid sum; sin aliter non recuso quin quantum de illo
libro tantundem de mei iudicii fama detrahatur. Leptam nostrum
cupio delectari talibus scriptis. Etsi abest maturitas aetatis, iam
personare aures eius ~~eiusmodi~~ huiusmodi vocibus non est inutile. Me
Romae tenuit omnino Tulliae meae partus. Sed cum ea quemadmodum
spero satis firma sit, teneor tamen, dum a Dolabellae procuratoribus
exigam primam pensionem. Et mehercule non tam sum peregrinator iam
quam solebam. Edificia mea me delectant et otium. Domus est quae nulli
mearum villarum cedat, otium omni desertissima regione maius. Itaque
ne litterae quidem meae impediuntur, in quibus sine ulla interpellatione
versor. Et ut arbitror prius hic te nos quam istic tuus Lepta suavissimus
Ediscat Esiodum et habeat in ore illas egregias primas Esiodi. Vale.

M. T. C. S. D. Lepte

27 Aculam officio functum esse gaudeo. Eius
Falernum mihi semper idoneum visum est deversorio, si
modo tecti satis esset ad comitatum nostrum recipiendum. Ceterum
quod locus non displicet. Nec ea re Petrinum tuum deseram. Nam
et villa et amenitas illa commorationis est. Non deversorii. De curatione
est aliqua munerum regiorum cum Oppio locutus sum. Nam
Balbum postea quam tu es profectus non vidi. Tantis pedum doloribus
afficitur ut se conveniri nolit. Omnino de tota re ut mihi videris
sapienter faceres, si non curares, quod eum eo labore assequeris ut nullo
modo assequere. Tanta enim est intimorum multitudo ut ex his aliquis
potius effluat quam novo sit aditus. Praeterquam qui nihil afferat praeter
operam in qua ille se dedisse beneficium putabit. Si modo id ipsum sciet
non accepisse. Sed tamen aliquid videbimus in quo sit species
aliter quidem non modo non appetendum, sed est fugiendum puto.
Ego me astute diutius arbitror commoraturum quoad ille quidem veniat. Vale.

Cicero Toranio s. d.

28 Ederam triduo. An pueris Cnei

plenius litteras ad te eo Nunc ego breviores quam ut antea consolabar
hoc tempore monendo Nichil puto tibi esse utilius quam ibidem opperiri quoad
scire possis quid tibi agendum sit. Nam praeter navigationis longe
et hiemalis et minime portuosae periculum quide vitaveris, ne illud
quide non, quius subito cum ceteris aliquid audieris te istinc
posse proficisci. Nichil est praeterea cur advenientibus te afferre gestias
multa praeterea metuo quaeque cum Milone nostro communicavi
Quid, multa, loco opportuniore in his malis nullo esse po-
tuisti Ex quo te quotiensque opus erit facillime et expeditissime
conferas. Et si recipiet ille se, ad pinqu aderis. Sin quod multa
accidere possunt aliquis ~~tum ut~~ res cum ut impediet vel morabitur
tu ibi eris ubi omnia scire possis. Hoc mihi prorsus valde placet
De reliquo ut te saepe per litteras hortatus sum. Ita velim tibi
persuadeas te in hac causa Nichil habere quod timendum sit praeter com-
munem casum civitatis, qui etsi est gravissimus, tamen ita viximus
in id aetatis iam sumus ut omnia quae non nostra culpa nobis accidunt
fortiter ferre debeamus hic tui omnes valent summaque pietate te
desiderant ut diligunt et colunt. Tu et cura ut valeas et
te istinc ne temere commoveas Vale

22 C. Trebatio s. d.

ETSI CUM HEC ad te scribebam aut
appropinquare exitus huius calamitosissimi belli aut
iam aliquid actum aut confectum videbatur, tamen cotidie
commemorabam te unum in tanto exercitu mihi fuisse assensorem
et me tibi, solosque nos vidisse quantum esset in eo bello mali
in quo spe pacis exclusa ipsa victoria futura esset acerbissima
quae aut interitum allatura esset, si victus esses, aut, si vicisses
servitutem. Itaque ego quem tum fortes illi viri et sapientes do-
mitii et lentuli timidum esse dicebant, eram plane timebam
enim, ne evenirent ea quae acciderunt. Idem nunc Nichil timeo
et ad omnem eventum paratus sum cum aliquid videbatur

caueri poss. Sed Neglegi dolebam. Nunc vero euersis omnib; cum Consilio profici Nichil possit una ratio videtur quicqd euenerit ferre moderate pstim cum omnium rer mors sit extremum Et in sim Conscius me quoad licerit dignitati rei p. Consuluisse Et hac missa salute retine voluisse. Hec scripsi no ut de me ipe dicere /. S3 ut tu qui Coniunctissimus fuisti mecum Et sna Et voluntate ea excogitares magna eni Consolatio est re cordare / Et si secus acciderit tam recte vere q3 sensisse atq3 ut liceat aliqn aliquo rei pu. statu nos frui inter q3 nos Conferre solitudines nostras quas ptulimus tum cum timidi putabamur. qr dicebam ea futura q facta sunt. de tuis reb. Nichil esse qd timeas. pter vniuerse rei p. interitum cfirmo de me aut sic veli iudices qntum ego possim me tibi / saluti tue / liberis q3 tuis summo cum studio psto semp futurum - Vale

Cicero domitio s. d.

100 n NIN EA RES ME DETERVIT. Quominus postea q3 in ytaliam venisti litteras ad te mitterem q tu ad me nullas misisses /. S3 q3 nequid tibi pollicerer ipe Egens reb. omnibus /. nequid suaderem cum mihimet ipi Consilium deesset / nequid Consolationis afferrem tantis malis reperiebam Hec q3q3 ~~Hec~~ nichilo meliora sunt. Nunc etiam atq3 etiam multo desperatiora mallee esse meas lras q3 nullas malui. Ego si te intelligerem plus Conatum esse suscipere Rei pu. ca muneris q3 q3tum pstare potuisses /. tn quibuscumq3 reb. possem ad eam Condicioez te viuendi q daretur q3 queq3 esset hortarer /. S3 cum consilii tui bn fortiter q3 suscepti cum tibi fine statueris quem ipa fortuna terminum nostrarum Contentionum esse voluisset Oro obtestor q3 te pro veteri nostra Coniunctione ac necessitudine pro q3 summa mea in te beniuolentia Et tua in me pariter te ut nobis parenti Coniugi tuis q3 omnibus quibus es fuisti q3 sep carissimus saluum fac Conserues Incolumitati tue tuorum q3 qui pendent consulas. Que didicisti q q3 abadolescentia pul

ceterisque a sapientissimis viris tradita memoria. Et scientia
comprehendisti his hoc tempore ut arae quos coniunctos summa be
nivolentia plurimisque officiis amisisti eorum desiderium, si
non aequo animo at forti feras. Ego quid possim nescio vel
potius me parum posse sentio. Illud tamen tibi polliceor me
quaecumque saluti dignitatique tuae conducere arbitrabor tanto
studio esse facturum quanto semper tu et studio et officio in
meis rebus fuisti. Hanc meam voluntatem ad matrem tuam
optimam feminam tuique amantissimam detuli. Si quid ad
me scripseris ita faciam ut te velle intellexero. Sin autem
tu minus scripseris, ego tamen omnia quae tibi utilia esse ar
bitror summo studio diligenterque curabo. Vale. Sextus explicit

M. T. C. S. D. M. Mario. Septimus liber incipit

101 Si te dolor aliquis corporis aut infirmitas
tuae valitudinis tenuit quo minus ad ludos venires, fortunae
magis tribuo quam sapientiae tuae. Sin haec quae ceteri mirantur
contemnenda esse duxisti et cum per valitudinem posses venire tamen
noluisti, utrumque laetor: et sine dolore corporis te fuisse et animo
valuisse, cum ea quae sine causa mirantur alii neglexeris: modo
ut tibi constiterit fructus otii tui: quo quidem tibi perfrui mirifice
licuit: cum esses in ista amoenitate paene solus relictus. Neque
tamen dubito: quin tu ex illo cubiculo tuo, ex quo tibi Stabianum
perforasti et patefecisti sinum, per eos dies matutina tempora lectiun
culis consumpseris: cum illi interea qui te istic reliquerunt
spectarent communes mimos. Reliquas vero partes diei tu semisomni.
consumebas his delectationibus quas tibi ipse ad arbitrium
comparaveras. Nobis autem erat ea perpetienda quae S. P. Metius pro
bavisset. Omnino si quaeris ludi apparatissimi: sed non tuis stomachi:
coniecturam enim facio de meo. Nam primum honoris causa
in scenam redierant hi: quos ego honoris causa de scena decessisse
arbitrabar. Deliciae vero tuae noster Aesopus eiusmodi fuit:
ut ei desinere per omnes homines liceret. Is iurare cum coepisset

illo

uox cum defeat: In loco si sies fallo. Quid tibi Ego
alia narrem: Nosti enim reliquos ludos. Quid ne id quidem
leporis habuerunt: q̄d solet mediocres ludi. Apparatus enim
spectatio tollebat omnem hilaritatem. quo quidem apparatu non dubito:
quin aio equissimo carueris. Quid enim delectationis habent
sexcenti multi in clitemnestra: Aut in equo troiano Cratherarum
tria milia: Aut Armatura varia peditatus Et equitatus in
aliqua pugna. q̄ p̄larem admirationem habuerunt: delectationem
tibi nullam attulissent. Quod si p eos dies operam dedisti pro
togeni tuo: dummodo is tibi quiduis potius q̄ orationes meas legerit:
ne tu Aut paulo plus q̄ quisq̄ nrm delectationis habuisti. No
Enim te puto grecos aut oscos ludos desiderasse: presertim cum
oscos ludos uel in senatu nostro spectare possis. Grecos uero
ita non Ames: ut ne ad uillam quidem tuam uia greca ire
soleas. Nam quid Ego te athletas putem de
siderare. qui gladiatores contempseris: In quibus ipse pompeius
Profitetur se Et operam Et oleum pdidisse: Reliquae sunt
venationes bine p dies quinq; magnifice: Nemo Negat. sed
q̄ pot esse homini pollithica delectatio: Cum aut ho imbecillus
a ualentissima bestia laniatur: aut preclara bestia vena
bulo transuerberatur. Que tn si uidenda sint: sepe vidisti
Neq; Nos qui hec spectamus quicq̄ Noui uidimus. Extremus
Elephantorum dies fuit: In quo Admiratio magna uulgi atq;
turbe: delectatio nulla extitit: quin et misericordia quedam
Consecuta est: atq; opinio Eiusmodi esse quandam illi belue
cum genere humano societatem. his tn diebus: ludis scenicis: ne
|| 80| Forte tibi videar: Non modo beatus: sed liber omnino fuisse: dirupi
me pene in iudicio Gellij Caninij familiaris tui. Quod si tam
facilem populum haberem q̄ esopus habuit: libenter me herle arte
desinere: tecumq; Et cum similibus nri viuere. Nam me cum
antea tedebat: Cum etas et ambitio me hortabatur: Et licebat
deniq; quem nolebam No defendere: Tum uero hoc tpr uita nulla
est. Neq; enim fructum ullum laboris expecto: Et cogor.

non nimis homines non optime de me meritos rogatu eorum qui bene
meriti sunt defendo. Itaque quero causas omnes aliquando viuendi ar
bitratu meo. teque et istam rationem otii tui et laudo uehementer
et probo: quodque nos minus interuisis hoc fero animo equiore quod
si Rome esses tamen neque nos lepore tuo: neque te si quis est me meo
frui liceret: propter molestissimas occupationes meas: quibus si me
relaxaro: Nam ut plane exoluam non postulo: Et ipsum quod
multos annos nihil aliud commentaris: docebo profecto quid
sit humaniter viuere. tu modo istam imbecillitatem ualitudinis tue
sustenta et tuere ut facis: ut nostras uillas obire et mecum
simul lecticula concursare possis. Hec ad te scripsi pluribus verbis
quam soleo non otii abundantia: sed amoris erga te: quod me quadam
epistola subinuitaras (si memoria tenes) ut ad te aliquid eiusmodi scriberem
quo minus te pretermisisse ludos peniteret. quod si assecutus
sum gaudeo. sin minus hoc me tamen consolabor: quod posthac ad
ludos uenies: Nosque uises: neque in epistolis relinques meis spem
aliquam delectationis tue. Vale.

M. T. C. S. D. Marco Mario

102 M ANDATUM TUUM curabo diligenter. Sed ho
mo acutus ei mandasti potissimum cui expediret illud uenire
quam plurimo. Sed uidisti multum quod prefinisti quo ne pluris
emerem. Quod si mihi permisisses qui meus amor in te est con
fecissem cum coheredibus: Nunc quoniam tuum pretium noui illi
citatorem potius ponam quam illud minoris ueneat. De Bursa (sed de ioco satis est tuum negotium agam sicuti debeo diligenter //)
te gaudere certe scio. Sed nimis uerecunde mihi gratularis. putas
enim ut scribis propter hominis sordes minus me magnam illam letitiam
me // putare. Credas mihi uelim me magis iudicio hoc quam morte inimici
letatum. Primum enim iudicio malo quam gladio: deinde gloria potius
amici quam calamitate. In primisque me delectauit tantum studium
bonorum in me extitisse contra incredibilem contentionem clarissimi ac
potentissimi uiri. Postremo quod uix uerisimile uidetur fortasse
oderam multo peius hunc quam illum ipsum Clodium. Illum enim
oppugnaram hunc defenderam. Et ille cum omnis res publica

in meo capite discrimen esset habitura magnum quidem spectavit
in sua sponte. Eorum auxilio qui stantes stare non poterant
hic simius cum mei inquam incideretur, delegerat persuaserat
quod non nullis invidiae meis. Et me emissarium semper fore.
Et Ubere valde iubeo gaudere te: Magna res gesta est numquam
ulli fortiores cives fuerunt quam qui ausi sunt eum in tantas
opes ei a quo ipsi lecti iudices condemnare. Quod fecissent ||erant||
numquam nisi his dolori meus fuisset dolor: Nos hic multitudine
et celebritate iudiciorum et novis legibus ita distinemur ut
quottidie vota faciamus ne intercalet ut quam primum te videre
possimus. Vale.

M. T. C. S. D. Marco Mario

103

P. Ersepe [mihi] cogitanti de co
mmunibus miseriis in quibus tot annos versamur et
ut video versabimur. Solet in mentem venire illius
temporis quo proxime fuimus una quin et ipsum diem memoria te
neo. Nam ad iii idus maias Lentulo et Marcello consulibus
cum in Pompeianum vesperi venissem tu mihi sollicito animo praesto
fuisti. Sollicitum aut te habebat cogitatio cum officii tum
etiam periculi mei. Si manere in Italia verebar ne officio deessem
si proficiscerer ad bellum periculum te meum commovebat quo tempore vidisti
profecto ita conturbatum ut non explicarem quid esset optimum factu. pu
dori tamen malui famaeque cedere quam salutis meae rationem ducere. cuius me
mei facti paenituit non tam propter periculum quam propter vitia multa quae
offendi quo veneram. primum neque magnas copias neque bellicosas
deinde extra ducem paucosque praeterea de principibus loquor reliqui primum
in ipso bello rapaces deinde in oratione ita crudeles ut ipsam vic
toriam horrerem. maximum aes alienum amplissimorum virorum.
Quid quaeris nichil boni praeter causam quae cum vidissem desperans
victoriam coepi suadere pacem cuius fueram semper auctor deinde
cum ab ea sententia Pompeius valde abhorreret suadere institui ut bellum
duceret hoc interdum probabat et in ea sententia videbatur fore

Et fuisse fortasse, nisi quadam ex pugna coepisset suis mi-
litibus confidere. Ex eo tempore vir ille summus nullus imperator fuit.
Signa tirone et collecticio exercitu cum legionibus robustissimis con-
tulit. Victus turpissime, amissis etiam castris, solus fugit. Hunc ego
mihi belli finem feci, nec putavi, cum integri pares non fuissemus,
fractos superiores fore. Discessi ab eo bello in quo aut in acie cadendum
aut in aliquas insidias incidendum aut deveniendum in victoris manus
aut ad Iubam confugiendum aut capiendus tamquam exilio locus
aut consciscenda mors voluntaria. Certe nichil fuit praeterea,
si te victori nolles aut non auderes committere. Ex omnibus autem
his quae dixi incommodis nichil tolerabilius fuit praesertim exilio innocenti
ubi nulla adiuncta est turpitudo. Addo etiam cum ea urbe careas
in qua nichil sit quod videre possis sine dolore. Ego cum meis, si
quidquam nunc cuiusquam est, etiam in meis esse malui. Quae acciderunt
omnia dixi futura. Veni domum, non quo optima vivendi condicio esset,
sed tamen, si esset aliqua forma rei publicae, tamquam in patria ut essem; si
nulla, tamquam in exilio. Mortem mihi cur consciscerem causa non visa est; cur
optarem, multae causae sunt. Vetus est enim: ubi non sis qui fueris, non
esse cur velis vivere. Sed tamen vacare culpa magnum est solatium,
praesertim cum habeam duas res quibus me sustentem, optimarum artium
scientiam et maximarum rerum gloriam; quarum altera mihi vivo numquam
eripietur, altera ne mortuo quidem. Haec ad te scripsi verbosius
et tibi molestus fui, quia te tum mei ~~tum~~ tum rei publicae cognovi aman-
tissimum. Notum tibi omne meum consilium esse volui,
ut primum scires me numquam voluisse plus ~~unum~~ quemquam posse quam uni-
versam rem publicam; postea autem quam alicuius culpa tantum va-
leret unus ut obsisti non posset, me voluisse pacem; amisso exercitu
et eo duce in quo spes fuerat, una me voluisse in rebus omnibus,
postquam non potuerim, mihi ipsi finem fecisse belli. Nunc autem, si haec
civitas est, civem esse me; si non, exulem esse non in comodiore loco
quam si et odium aut micelenam contulissem. Haec tecum coram ma-
lueram, sed quia longius fiebat, volui per litteras eadem, ut haberes quod
diceres, si quando in vituperatores meos incidisses. Sunt enim qui,
cum meus interitus nichil fuerit rei publicae profuturus, criminis
loco putent esse quod vivam; quibus ego certo scio non videri satis

multos perisse qui si me audissent quamvis iniqua pace honeste tamen
viverent. Armis etiam inferiores nos ea fuisse habes epistolam uer
bosiore fortasse quam velles quod ita tibi videri putabo, nisi in longiore
remisis. Ego si quem volo expediero brevi tempore ut spero videbo vale.

M. T. C. S. D. Marco Mario

104 A. d. VIII. Kalendas Iunias in Cumanum
veni cum Libone tuo vel nostro potius in pompeianum statim
cogito. Sed faciam ante te certiorem te cum semper vale cupio
tum ~~arte~~ tum hic sumus vides etiam quanto post una futuri simus.
Et si quid constitutum cum podagra habes fac ut in alium
diem differas. Cura igitur ut valeas. Et me hoc biduo aut
triduo expecta vale.

M. T. C. S. D. Cesari Imperatori

105 Vide quam mihi persuaserim te me esse
alterum: Non in his rebus que ad me pertinent: sed et in // modo //
his que ad meos pertinet. C. Trebatium cogitaram: quocumque
exirem, mecum ducere: ut eum meis omnibus studiis beneficiis quam
ornatissimum domum reducerem. Sed postea quam pompei com
moratio diuturnior erat quam putaram: et mea quedam tibi non
ignota dubitatio: aut impedire profectionem meam videbatur:
aut certe tardare: vide quid mihi sumpserim. Cepi velle ea Tre
batium expectare a te que sperasset a me. Neque me hercule minus
ei prolixe de tua voluntate promisi: quam eram solitus de mea
polliceri. Casus vero mirificus quidam intervenit: qui vel testis
// met // opinionis vel sponsor humanitatis tue. Nam cum de hoc ipso Tre
batio cum balbo nostro loquerer accuratius domi mee litere mihi
dantur a te quibus in extremis scriptum erat. M. // Rufum: quem
mihi commendas vel regem Gallie faciam: vel hunc lepte delega.
Si vis tu ad me alium mitte quem ornem. Sustulimus manus. Et
ego et balbus tanta fuit opportunitas: ut illud nescio quid non
fortuitum sed divinum videretur. Mitto igitur ad te Trebatium:

atque ita mitto: ut initio mea sponte: post autem inuitatu tuo ~~firmittendum~~ mittendum duxerim. Hunc mi Cesar sic uelim omni tua comitate complectare: ut omnia que per me possis adduci: ut in meos conferre uelis in unum hunc conferas: de quo tibi hodie hec spondeo: non illo vetere ~~m~~ uerbo meo: quod cum ad te de Milone scripsissem: iure lusisti: sed more Romano: quo quo in homines non inepti loquuntur: probiorem hominem: meliorem virum: prudentiorem esse neminem. Accedit etiam quod familiam ducit in iure ciuili singulari memoria: summa scientia: huic ego neque tribunatum: neque prefecturam: neque ullius beneficii certum nomen peto: beniuolentiam tuam et liberalitatem peto. Neque impedio quo minus si tibi ita placuerit: etiam hisce eum ornes glorie insignibus. totum denique hominem tibi ita trado de manu (ut aiunt) in manum tuam istam et victoria et fide prestantem. Simus enim putidiusculi: quamquam per te vix licet: verum (ut video) licebit. Cura ut ualeas: Et me ut amas ama. Vale

M. T. C. S. D. Trebatio

106 IN OMNIBUS MEIS Epistulis quas ad Cesarem: aut ad Balbum mitto: legitima quedam est accessio Comendationis tue: nec ea uulgaris: sed cum aliquo insigni indicio mee erga te beniuolentie. Tu modo in ineptias istas: Et desideria urbis et urbanitatis depone: Et quo consilio profectus es: id assiduitate Et virtute consequere. hoc tibi tam ignoscemus Nos Amici: quam ignouerunt Medee que Corinthum arcem altam habebant matrone opulente optimates: quibus illa manibus gipsatissimis persuasit: ne sibi vitio ille verterent: quod abesset a patria. Nam multi suam rem bene gessere Et publicam: patria procul: multi qui domi etatem agerent: propterea sunt improbati. quo in numero tu certe fuisses: nisi te extrusissemus: Sed plura scribemus alias. tu qui ceteris cauere didicisti in Britannia: ne ab essedariis decipiaris caueto: Et quoniam Medeam cepi agere: Illud semper memento. qui ipse sibi sapiens prodesse nequit: nequiquam sapit. Cura ut valeas. Vale.

Cicero S. D. Trebatio.

107 Ego te commendare non desisto: sed quid
proficiam ex te scire cupio: Spem maximam habeo in
Balbo: ad quem de te diligentissime et sepissime scribo:
Illud soleo mirari non me totiens accipere tuas litteras quotiens
a Quinto fratre afferuntur. In britannia nichil esse audio neque
auri neque argenti: id si ita est essedum aliquod capias suadeo:
Et ad nos quam primum recurras. Sin autem sine britannia tamen asse-
qui quod volumus possumus: perfice ut sis in familiaribus Cesaris:
Multum te in eo frater adiuvabit meus: multum Balbus: sed mihi
crede tuus pudor et labor plurimum. Apud imperatorem libera-
lissimum: etatem opportunissimam: commendationem certe singularem:
Ita ut tibi unum timendum sit: ne ipse tibi defuisse videare. Vale.

C. Trebatio S. D.

108 Scripsit ad me Cesar perhumaniter
nondum se tibi satis esse familiarem propter occupationes
suas: sed certe fore. Cui quidem ego rescripsi: quam mihi gratum
Esset futurum: si quam plurimum in te studii: officii: libera- articulus
litatis sue contulisset: sed ex tuis litteris cognovi preproperam
quandam festinationem tuam: et simul sum admiratus cur tribunatus
commoda dempto presertim labore militie contempseris. Querar
cum Vacerra et Manilio: nam Cornelio nichil audeo dicere:
cuius tu periculo stultus es: quoniam te ab eo sapere didicisse profiteris: quin
tu urges istam occasionem et facultatem: qua melior numquam re-
perietur. Quod scribis de illo Preciano iurisconsulto: ego te ei non
desino commendare. Scribit enim ipse mihi: te sibi gratias agere debere.
De eo quid sit: cura ut sciam. Ego vestras litteras britannicas expecto. vale.

C. Trebatio salutem dicit

109 Iam diu ignoro. Quid agas: nichil
enim scribis: neque ego ad te his duobus mensibus scripseram:
quod cum Quinto fratre meo non eras: quo mitterem aut cui darem nesciebam.
Cupio scire quid agas: et ubi sis hiematurus: Equidem velim cum
Cesare: sed ad eum propter eius luctum nichil sum ausus scribere: Ad Balbum.

tu scripsi: de esse Noli: plus, poti ad nos, dum plenior.
Quid huc properes: Nichil est opertum Vaccera mortuo: Sed tibi
Consilium non deest. Quid constitueris cupio scire: Gneus Octavius?
An Gneus Corneli⁹ quidem tuus familiaris: summo genere nat⁹
Terrefili⁹: is me quia scit tuum familiarem esse, crebro ad cenam
invitat: adhuc non potuit perducere: Sed mihi tamen gratum est. Vale.

M. T. C. S. D. Trebatio

110 LEGI TVAS LITTERAS. Ex quibus intellexi
te Cesari Nostro valde iure consultum videri. Est
quod gaudeas te in ista loca venisse: ubi aliquid sapere
videare. Quod si in britanniam quoque profectus esses: profecto
nemo in illa tanta insula peritior te fuisset. Verumtamen rideamus
licet: sum enim a te invitatus. Subinvideo tibi ultro etiam accersitum
ab eo ad quem ceteri non propter superbiam eius, sed propter occupationem aspirare
non possunt. Sed tu in ista epistola Nichil mihi scripsisti de tuis
rebus: que me hercule mihi non minori cure sunt quam mee. Valde
metuo Ne frigeas in hibernis: quam ob rem camino luculento utendum
censeo. Idem mutio et manilio placebat: presertim qui sagis
non abundares: quamquam vos nunc istic satis calere audio. quo quidem
nuntio, valde me hercle de te timueram: Sed tu in re militari multo
es cautior: quam in advocationibus: qui Neque in Occeano natare volueris
studiosissimus homo natandi, Neque spectare essedarios: quem antea
ne andabatam quidem defraudare poteramus. Sed iam satis iocati
sumus. Ego de te ad Cesarem quam diligenter scripserim tute scis: quam
saepe Ego. Sed me hercle iam intermiseram, ne viderer libera-
lissimi hominis meique amantissimi voluntati erga me diffidere.
Sed tamen his litteris quas proxime dedi: putavi hominem esse commonendum.
Id feci: Quid profecerim facias me velim certiorem: Et simul de
toto statu Consiliisque omnibus. Scire enim cupio Quid agas: quid
expectes: quam longum istum tuum discessum a nobis futurum
putes. Sic enim tibi persuadeas velim: te unum mihi solatium esse:
quare facilius possem pati te esse sine nobis: si tibi id emolumento sciam.
Si autem id non est: Nichil duobus nobis est stulti⁹: me qui te non Romam
attraham: te Qui non huc advoles. Una me hercle nostra vel

severa vel iocosa congressio pluris erit: quam non modo hostes: sed
etiam fratres nostri Hedui. Quare omnibus de rebus: fac ut quam primum sciam: aut con
solando: aut consilio: aut re iuvero. Vale

Cicero s. d. Trebatio.

112 EST ANTE REMA profectus esses: nunc
eam certe reliqueres. Quis enim tot interreges iure con
sultum desiderat. Ego omnibus unde petitur hoc consilii
dederim: ut a singulis interregibus binas advocationes postulent.
Satisne tibi videor abs te ius civile didicisse. Sed heus tu quid agis. Ecquid fit. Video enim te iam iocari per litteras: hec signa meliora sunt
quam in meo Tusculano. Sed quid sit scire cupio: consului quidem
te a Cesare scribis: sed ego tibi ab illo consuli mallem. Quod si
aut fit: aut futurum putas: perfer istam militiam et permane.
Ego enim desiderium tui spe
tuorum commodorum consolabor. Sin autem ista sunt inaniora, recipe
te ad nos. Nam aut erit hic aliquid aliquando: aut, si minus,
una mehercule collocutio nostra pluris erit quam omnes Samarobrivae. Denique si te cito rettuleris, sermo nullus erit. Si diutius frustra
afueris: non modo Laberium: sed etiam sodalem nostrum Valerium
pertimesco. Mira enim persona induci potest Britannici iureconsulti: hec
ego non rideo quamvis tu rideas. Sed de re severissima: tecum
ut soleo iocor. Remoto ioco tibi hec amicissimo animo precipio: ut
si istic mea commendatione: tuam dignitatem obtinebis: perferas
nostri desiderium: honestatem et facultates tuas augeas.
Sin autem ista frigebunt: recipias te ad nos. Omnia tamen que vis
et tua virtute profecto: et nostro summo erga te studio con
sequere. Vale

M. T. C. s. d. Trebatio.

113 MIRABAR QUID Esset quod tu mihi mittere
litteras intermisisses. Indicavit mihi Pansa meus
Epicureum te esse factum: o castra preclara. Quid tu

fecisses, si te Tarentum Et non Samarobrivam misissem: Iam
tum non placebas: cum idem intuebare: quod Statius familiaris
meus. Sed quonam modo ius civile defendes: cum omnia
tua causa facies Non civium? Ubi porro illa erit formula fi
duciae: ut inter bonos bene agere oportet. Quis enim est qui fac[it]
nisi sua causa? Et ius statuis communi dividundo: cum commune
Nihil possit esse apud eos: qui omnia voluptate sua me
tiuntur? Quomodo aut[em] tibi placebit Iovem lapidem iurare cum
scias Iovem iratum Nemini esse posse? Quid porro fieri potest ubi [illegible] si te statuis [illegible] oportet?
Sed si plane a nobis deficis: moleste fero. Sin Pansae assen
tari commodum est ignosco. Modo scribe aliquando ad nos
quid agas: Et a nobis quid fieri aut curari velis. Vale.

M. T. C. S. D. Trebatio.

ADEONE ME iniustum esse existimasti: ut tibi
114 irascerer: quod parum mihi constans: Et nimium cupidus dece
dendi viderere: ob eamque causam me arbitrarere litteras ad te
iam diu non misisse. Mihi perturbatio animi tui quam primis litteris
perspiciebam: molestiam attulit. neque alia ulla fuit causa inter
missionis litterarum: Nisi quod ubi Esses plane Nesciebam. Hic
tu me etiam insimulas: nec satisfactionem meam accipis. Audi
Testa mi: Utrum superbiorem te pecunia facit: an quod te imperator
consulit? moriar ni quae tua gloria est: puto te malle a Caesare
consuli quam inaurari. Si vero utrumque est: quis te feret
praeter me: qui omnia ferre possum? Sed ut ad rem redeam: te
istic invitum Non esse vehementer gaudeo: Et ut illud erat
molestum sic hoc iucundum. tantum metuo ne artificium
tibi tuum parum prosit. Nam ut audio istic non ex iure manum
consertum: sed mage ferro rem repetunt: Et tu soles ad vim fa
ciendam adhiberi. Neque est quod illam Exceptionem interdicto per
timescas: quod tu prior vi hominibus armatis non veneris. Scio enim
te non esse procacem in lacessendo. Sed ut ego quoque te aliquid
admoneam de vestris cautionibus: Treviros vites censeo. Audio
capitales esse: mallem auro aere argento essent. Sed alias

Iocabitur. tu ad me de istis rebus omnibus scribas velim quam diligentissime.
iiij nonas martias. Vale

M. T. C. S. D. Trebatio

115 CHRISIPPUS . Vettius Cyri Architecti libertus fecit:
ut te non immemorem putarem mei. salutem enim
verbis tuis mihi nunciarat. valde iam lautus es:
qui gravere litteras ad me dare: homini presertim prope domestico.
Quod si scribere oblitus es: minus multi iam te advocato causa
cadent. Si nostri oblitus es dabo operam: ut istuc veniam antequam
plane ex animo tuo effluo. Sin estivorum timor te debilitat: aliquid
excogita ut fecisti de britannia. Illud quidem perlibenter audivi
ex eodem Chrisippo te esse Cesari familiarem. Sed mehercule mallem
id quod erat equius de rebus ex tuis litteris quam sepissime cognoscere.
Quod certe ita fieret. si tu maluisses benivolentie quam litium
iura perdiscere. Sed hec iocati sumus et tuo more et non nichil
etiam nostro. te valde amamus: nosque a te amari tum volumus: tum
etiam confidimus. Vale

M. T. C. S. D. Trebatio

116 QUAM SINT MOROSI qui amant: vel ex hoc in
telligi potest. Moleste ferebam antea te invitum
istic esse: pungit me rursus quod scribis esse te istic
libenter. neque enim mea commendatione te non delectari facile patiebar:
et nunc angor quicquam tibi sine me esse iocundum. Sed hoc tamen malo
ferre nos desiderium: quam te non ea que spero consequi. Quod vero
in C. Matii suavissimi doctissimique hominis familiaritatem
venisti: non dici potest quam valde gaudeam: qui fac ut te quam maxime
diligat. Mihi crede nichil ex ista provincia potes quod iocundius
sit deportare. Cura ut valeas.

M. T. C. S. D. Trebatio

117 IN EQUO TROIANO . scis esse in extremo

ac sapit. tu tamen mihi vetule non sero: primas illas rabiosulas
sat fatuas dedisti. deinde quod in britannia non nimis philotheoron
te praebuisti: plane non reprehendo. nunc vero in hibernis intectus
mihi videris. Itaque te commovere non curas: usquequaque sapere oportet
id erit telum acerrimum. Ego si foris cenitarem. Gneo Oc
tavio familiari tuo non defuissem. Cui tamen dixi cum me aliquo
ties invitaret: oro te quis tu es? Sed mehercule extra iocum ho
bellus est. vellem eum tecum adduxisses. Quid agatis et
quid in italiam venturi sitis hac hieme fac plane sciam.
Balbus mihi confirmavit te divitem futurum. Id utrum Romano
more locutus sit: postea video. qui istinc venerunt superbiam bene nummatum te futurum, an quo stoici dicunt omnes
tuam accusant: quod negent te percontantibus respondere. Sed tamen est quod esse divites qui caelo et terra
gaudeas. Constat enim inter omnes neminem te uno samarobrive frui possunt
iurisperitiorem esse. Vale

118 EX TUIS LITTERIS et Quinto fratri gratias egi et
te aliquando collaudare possum quod iam videris certa
in sententia constitisse. Nam primorum mensium
litteris vehementer commovebar: quod mihi interdum (pace tua dixerim)
levis in urbis urbanitatisque desiderio: interdum piger: interdum
in labore timidus militari: saepe autem etiam quod a te alienissimum est
~~timidus in labore militari / saepe autem etiam quod a te alienissimum est~~
subimpudens videbare: tamquam enim syngrapham ad imperatorem
non epistolam attulisses: sic pecunia ablata: domum redire
properabas. nec tibi in mentem veniebat eos ipsos qui cum syn
graphis venissent Alexandream: ~~ad~~ nummum adhuc nullum
auferre potuisse. Ego si mei commodi rationem ducerem: te
mecum esse maxime vellem. non enim mediocri afficiebar vel vo
luptate ex consuetudine nostra: vel utilitate ex consilio atque opera
tua. Sed cum te ex adolescentia tua in amicitiam et fidem meam con
tulisses: semper te non modo tuendum mihi: sed etiam augendum atque
ornandum putavi. Itaque quoad opinatus sum me in provincia
futurum: quae ad te ultro detuli, meminisse te credo. Posteaquam
mea mutata ratio est, cum viderem me a Caesare honorificentissime
(tractari)

et unice diligo: hominis que liberalitate incredibili et singulari
fidem nostram sic ei te commendavi et tradidi: ut gravissime
diligentissimeque potui. quod ille ita accepit, et mihi sepe litteris signi
ficavit: et tibi verbis et re ostendit: mea commendatione sese valde
esse commotum. hunc tu virum nactus: me aut sapere aliquid
aut velle tua causa putas: ne dimiseris: et quom te forte res aliqua offenderit
dederit. Cum ille aut occupatione: aut difficultate: tardior tibi erit
visus: perfecto et ulla expectatione: quod ego tibi et iocunda et ho
nesta perstabo. Pluribus te hortari non debeo. tantum moneo neque
amicitie confirmande clarissimi et liberalissimi viri: neque
uberioris provincie: neque etatis magis idoneam tempus (si hoc ami
seris) te esse nullum unquam reperturum. hoc quemadmodum
vos scribere soletis in vestris libris: idem quinto Cornelio vi
debatur. In britanniam te profectum non esse: gaudeo: quod et la
bore caruisti: et ego te de rebus illis non audiam. Ubi sis
hibernaturus: et qua spe aut condicione perscribas ad me velim. vale.

C. s. d. Trebatio.

ACCEPI A TE ALIQUOT. Epistolas uno
tempore: quas tu diversis temporibus dederas: in quibus me ceteris
delectarunt. significabant enim te istam militiam iam
firmo animo ferre: et esse fortem virum et constantem. que
Ego paulisper in te ita desideravi: non imbecillitate animi tui:
sed magis ut desiderio nostri te estuare putarem. Quare perge (ut
cepisti) forti animo: istam tolera militiam. multa (mihi crede) assequere.
Ego enim renovabo commendationem: sed tempore: sic habeto non
tibi maiori esse cure: ut iste tuus a me discessus quam fructuosissimus
tibi sit quam mihi. Itaque quoniam vestre cautiones infirme sunt: grecu
lam tibi misi cautionem chirographi mei. Tu me velim
de ratione gallici belli certiore facias. Ego enim ignavissimo
cuique maximam fidem habeo. Sed ut ad epistolas tuas redeam:
117
scripsisti. cetera belle, illud miror: quis solet eodem exemplo plures dare.

Respice simile
signum sequentis
carte ibi sequitur

non unquam homines non optime de me meritos rogatu eorum qui bene in me meriti
sunt defendere. Itaque quero causas omnes aliquando vivendi arbitratu
meo teque et istam rationem otii tui et laudo vehementer
et probo quodque nos minus intervisis hoc fero animo equiore quod
si Rome esses tamen neque nos lepore tuo neque te si quis est in me
frui liceret propter molestissimas occupationes meas quibus si
me relaxaro. Nam ut plane exolvam non postulo et ipsum
qui multos annos nihil aliud commentaris docebo profecto quid
sit humaniter vivere tu modo istam imbecillitatem valitudinis tue
sustenta et tuere ut facis ut nostras villas obire et mecum
simul lecticula concursare possis. hec ad te pluribus verbis scripsi
quam soleo non otii abundantia sed amoris erga te quod me quadam
epistola subinvitaras si memoria tenes ut ad te aliquid eiusmodi
scriberem quominus te pretermisisse ludos peniteret. quod si assecutus
sum gaudeo sin minus hoc me tamen consolabor quod posthac ad
ludos venies nosque revises. neque in epistolis relinques meis spem
aliquam delectationis tue. Vale.

M. T. C. S. D. Marco Mario.

120 M ANDATUM TUUM curabo diligenter. Sed
homo acutus ei mandasti potissimum cui expediret illud
venire quam plurimo. Sed vidisti multum quod prefinisti quo ne pluris
emerem. Quod si mihi permisisses qui meus amor in te est confecissem
cum coheredibus. Nunc quoniam tuum pretium novi illicitatorem potius
ponam quam illud minoris veneat. De Bursa te gaudere certe scio
sed nimis verecunde mihi gratularis putas enim ut scribis propter hominis
sordes minus me magnam illam letitiam putare. Credas mihi velim
me magis iudicio hoc quam morte inimici letatum. Primum enim
iudicio malo quam gladio, deinde gloria potius amici quam calamitate. In
primisque me delectavit tantum studium bonorum in me extitisse
contra incredibilem contentionem clarissimi et potentissimi viri. Postremo
quod vix verisimile fortasse videatur oderam multo peius hunc
quam ipsum illum Clodium. Illum enim oppugnaram hunc defen
deram. Et ille cum omnis res publica in meo capite discrimen esset
habitura magnum quiddam spectavit nec sua sponte sed eorum

qui sua manu scribit. Nam quod in palimpsesto: laudo equidem
parsimoniam. Sed miror quid in illa cartula fuerit: quod delere malueris:
quam hec scribere. Nisi forte tuas formulas. Non enim puto te meas
epistolas delere: ut reponas tuas. An hoc significas Nichil
fieri frigere te: ne cartam quidem tibi suppeditare. Iam ista tua
culpa est: qui verecundiam tecum extuleris: et non hic Nobiscum
reliqueris. Ego te balbo cum ad nos proficisceretur more Romano
Commendabo. Tu si Intervallum longius erit litterarum mearum ne
sis admiratus. Eram enim affuturus mense aprili. has litteras scripsi
in pomptino: cum ad villam metilij philomenis divertissem:
ex qua iam audieram fremitum clientum meorum: quos quidem
tu mi conciliasti. Nam ulubris honoris mei causa vim maximam ranunculorum
commosse constabat. Cura ut valeas. vi. ydus aprilis de
pomptino. Vale

M. T. C. S. D. Trebatio

EPISTOLAM TUAM quam accepi a L. Arruntio
Conscidi innocentem. Nichil enim habebat quod non
121 vel in Contione Recte legi possit. Sed et Arruntius ita
te mandasse aiebat. Et tu ascripseras. Verum illud esto. Nichil
te ad me postea scripsisse demiror presertim tam novis rebus vale

M. T. C. S. D. Trebatio

VIDE QUANTI APUT me sis. Et si iure
122 id quidem. Non enim te amore vinco. verum tamen quod presenti
tibi prope subnegaveram: et non tribueram certe id ab
senti non debere non potui. Itaque ut primum velia navigare
cepi institui thopica Aristotelica conscribere ab ipsa urbe Co
motus amantissima tui. Eum librum tibi misi Regio scriptum
quam planissime res illa scribi potuit. Sin tibi quedam vide
buntur obscuriora cogitare debebis nullam artem litteris sine
Interprete Et sine aliqua exercitatione percipi posse. Non longe
abieris. Num ius Civile vestrum Ex libris cognosci potest qui
quamquam plurimi sunt doctorem tamen lumenque desiderant. quamquam tu si
attente leges. si sepius per te omnia consequere ut certe in

telligas. Ut vero et ipsi tibi loca proposita questione demirant exercitatione consequere: in qua quidem nos te continebimus. Si es salvus fuerimus et salva ista offenderimus. V. kalend. sextil. regio. vale

M. T. C. S. D. Trebatio

123 Amabilior mihi Velia fuit: quod te ab ea sensi amari. Sed quid ego dicam: te quem quis non amat. Rufio medius fidius tuus ita desiderabatur: ut si esset unus e nobis. Sed ego te non reprehendo: qui illum ad edificationem tuam traduxeris: quamquam enim Velia non est vilior quam lupercal: tamen istuc malo quam hec omnia. Tu si me audies quem soles, has paternas possessiones tenebis. Nescio quid enim velienses verebantur: Neque Halentem nobile amnem relinques: Nec papirianam domum deseres: quamquam illa quidem habet lotum: a quo etiam advene teneri solet. Quem tamen si exciderit multum prospexeris. Sed in primis opportunum videtur his presertim temporibus habere perfugium: primum eorum urbem: quibus carus sis: deinde tuam domum tuosque agros: eaque remoto, salubri, et ameno loco. Idque etiam mea interesse mi trebati arbitror. Sed valebis, meaque negotia videbis: meque diis iuvantibus ante brumam expectabis. Ego a sexto fadio niconis discipulo librum abstuli. O medicum suavem: meque docilem ad hanc disciplinam. Sed bassus noster me de hoc libro celavit. te quidem non videtur: ventus increbescit: Cura ut valeas. vale. Velia. xiiij. cal. sextil

M. T. C. S. D. Trebatio

124 Silii causam te docui. Is postea fuit apud me: Cum ei dicerem tibi videri sponsionem illam: nos sine periculo facere posse: si bonorum turpilie possessionem Q. Capio. pretor ex edicto suo mihi dedit: negare aiebat Servium tabulas testamenti esse eas quas instituisset is qui factionem testamenti non habuerit: hoc idem Offilium dicere: tecum se locutum negabat. meque rogavit: ut se et causam suam tibi commendare. Nec vir melior nec amicior mi testa P. Silio quisquam est: te tamen excepto. Gratissimum igitur mihi feceris: si ad eum ultro veneris: eique pollicitus

eris: Sed si ~~neueris~~ me amas quam primum: hoc te vehementer ~~et~~ atque
~~et~~ Ego. Vale

Cicero Trebatio s. d.

125 ILLUSERAS HERI inter siphos quod dixeram
Controversiam esse possetne heres quod furtum ante
factum esset furti recte agere. Itaque et si domum bene
potus sero que redieram: tamen id caput ubi hec controversia
est Notavi. ~~et~~ descriptum tibi misi ut scires id quod tu neminem
sensisse dicebas / Sextum Elium. M. Manilium. M. Brutum
sensisse. Ego tamen Scevole ~~et~~ teste assentior. Vale

M. T. C. s. d. Marco Fabio Gallo.

126 TANTUM quod ex arpinati veneram:
cum mihi a te litere reddite sunt: abeodemque accepi
Aviani litteras: in quibus hoc inerat liberalissimum nomina se
facturum: cum venisset: qua vellem ego die. Fac quaeso qui
ego sum esse te: Estne aut tui pudoris: aut nostri primum ro
gare de die: deinde plus annua postulare. Sed essent mi
galle omnia facilia: si ~~et~~ ea mercatus esses: que ego de
siderabam: Et ad eam summam quam volueram. Ac tamen ista
ipsa que te emisse scribis: non solum mihi rata erunt: sed ~~et~~ grata.
Plane enim intelligo te non studio: sed et amore usum:
que delectarint hominem ut ego semper iudicavi in omni iudicio
elegantissimum: que me digna putaris coemisse. Sed velim ma
neat damasippus in sententia. prorsus enim ex istis emptionibus nullam
desidero: tu autem ignarus instituti mei quanti ego genus omnino
signorum omnium non estimo: tanti ista quattuor aut quinque sumpsisti.
Baccas istas cum musis Metelli Comparas. Quid simile? Primum
ipsas ego musas numquam tanti putassem: atque id fecissem musis
omnibus approbantibus. sed tamen erat aptum bibliothece studiisque nostris con
gruens. Bacchis vero ubi est apud me locus? At pulchelle sunt:
novi optime et sepe vidi. Nominatim tibi signa mihi nota mandassem
si probassem. ego enim signa ea emere soleo: que ad similitudinem

In nasiorum porrexi in palestra locum. Martis vero signum
quo mihi pacis auctori? gaudeo nullum Saturni signum fuisse.
haec enim duo signa putarem mihi aes alienum attulisse. Mercurii
mallem aliquod fuisset: felicius, puto, cum Aviano transigere
possemus. quod tibi destinaras trapezophorum, si te delectat, ha
bebis. sin autem sententiam mutasti: Ego habebo. scilicet. ista quidem summa:
ne Ego multo libentius Emerim diversorium Tarracine: ne semper
hospiti molestus sim. Omnino liberti mei video esse culpam:
cui plane res certas mandaram. Itemque Junii: quem puto tibi
notum esse, Aviani familiarem. Exhedria quedam mihi nova
sunt instituta in porticula tusculani: ea volebam tabellis ornare.
Etenim si quid generis istiusmodi me delectat.
Sed tamen si ista mihi sunt habenda: certiorem velim me facias.
ubi sint: quando arcessantur: quo genere vecture. Si enim Dama
sippus in sententia non manebit: aliquem pseudo Damasippum: vel cum
iactura reperiemus. quod ad me de domo scribis iterum: Jam id
ego proficiscens mandabam mee Tullie: Ea enim ipsa hora acceperam
tuas litteras: egeram et cum tuo nitia: quod is utitur, ut scis, familiariter
Cassio. ut redii autem prius quam tuas legi has proximas, quesivi de
mea Tullia quid egisset: per Liciniam se egisse dicebat: sed
opinor Cassium uti non ita multum sorore. eam porro ne
gare se audere cum vir abesset. est enim profectus in hispaniam
Dexius. illo et absente et insciente migrare. est mihi gratissimum
tanti a te estimatam consuetudinem vite victusque nostri: primum
ut eam domum sumeres: ut non modo prope me: sed plane
mecum habitare posses. deinde ut migrare tantopere festinares.
sed ne vivam, si tibi concedo: ut eius rei tu cupidior sis quam Ego
sim. Itaque omnia experiar. video enim quid mea intersit: quid
utriusque nostrum. Si quid Egero faciam ut scias. tu et ad
omnia rescribes: Et quando te expectem facias me (si tibi vi
debitur) certiorem. Vale.

8.

C. s. d. Marco Fabio Gallo.

Amoris quidem tui quoquo me verti vestigia vel proxime de Tigellio:
127 sensi enim ex tuis litteris valde te laborasse. Amo
igitur voluntatem: sed pauca de re: Cipius opinor olim
non omnibus dormio: sic ego non omnibus mi Galle servio.
Et si quae est haec servitus olim cum regnare existimabamur:
non tam ab ullis quam hoc tempore observor a familiarissimis Caesaris
omnibus praeter istum: id ego in lucris pono non ferre hominem pesti-
lentiorem patria sua: eumque addictum iam tum puto esse
Calvi Licini Hipponacteo praeconio. At vide quid suscenseat. Phameae
causam receperam ipsius quidem causa. Erat enim mihi sane familiaris: is
ad me venit dixitque iudicem sibi operam dare constituisse eo
ipso die quo de Publio Sestio in consilium iri necesse erat. Re-
spondi nullo modo me facere posse: quem vellet alium diem si sumpsisset
me ei non defuturum. Ille autem qui sciret se nepotem bellum ti-
bicinem habere et sat bonum cantorem: discessit a me (ut mihi vide-
batur) iratus. Habes Sardos venales alium alio nequiorem.
Cognosti meam causam et istius salaconis iniquitatem. Catonem tuum
mihi mitte: cupio enim legere. Me adhuc non legisse turpe
utrique nostrum est. Vale.

C. s. d. Marco Fabio Gallo.

Epistulam conscissam doles: noli
128 quod laborare: salva est domi: quod petes cum libebit. Quod
autem me mones valde gratum est: idque ut semper facias
rogo. Videris enim mihi nisi istum habuerimus
rideam sed heus tu manum de tabula: magister adest citius quam puta-
ramus. Vereor ne in Catonium Catoninos mi Galle. Cave
putas quicquam melius quam epilogum tuae partis. Ab eo loco. Cetera
labuntur. Secreto hoc audi tecum habeto: ne Apellae quidem
liberto tuo dixeris. Praeter duos nos loquitur isto modo nemo.
Bene male ne videro. Sed quicquid est nostrum est. Urge igitur

in transversum unguem: quod autem a stilo: is enim est dicendi opifex: atque equidem aliquantum iam et noctis assumo. Vale.

M. T. C. Marco Fabio Gallo salutem dicit.

129 VNDECIMUM iam diem graviter ex intestinis laborarem: neque iis qui mea opera uti volebant me probarem non valere: quia febrem non haberem: fugi in Tusculanum: cum quidem biduum ita ieiunus fuissem: ut ne aquam quidem gustarem. Itaque confectus languore et fame magis tuum officium desideravi: quam a te requiri putavi meum. Ego autem tum omnes morbos reformido: tum in quo Epicurum tuum stoici male accipiunt: quia dicat repletionis et voluptatis operam dandam esse. Igitur sibi molesta esse quorum alterum morbum edacitatis esse putant: alterum etiam turpioris intemperantiae: sane fluxum maiorem pertimueram. Sed visa est mihi vel loci mutatio: vel animi etiam relaxatio: vel ipsa fortasse iam senescentis morbi remissio profuisse. At ne mirere unde hoc acciderit: quomodo ne commiserim: lex sumptuaria: que videtur delicatam attulisse: ea mihi fraudi fuit. Nam dum volunt isti lauti terra nata: que lege excepta sunt: in honorem adducere: fungos: helvelas: herbas omnes ita condiunt: ut nihil possit esse suavius. In eas cum incidissem in cena augurali apud Lentulum: tanta adversitas me arripuit: ut hodie primum videatur coepisse consistere. (.i. fluxus!!) Itaque ego qui me ostreis et murenis facile abstinebam: a beta et malva deceptus sum: post hac (et) igitur erimus cautiores. Tu tamen cum audisses ab Anitio: vidit enim me nauseantem: non modo mittendi causam iustam habuisti: sed etiam visendi. Ego hic cogito commorari: quoad me reficiam. Nam et vires et corpus amisi. Sed si morbum depulero: facile ut spero illa revocabo. Vale.

C. s. d. Gallo

130 a) MIROR CUR ME ACCUSES. Cum tibi id facere non liceat, quod si liceret [tamen non debeas]. Ego enim te in consulatu observaram et ais fore ut te Caesar restituat. Multa tu quidem dicis, sed tibi nemo credit. Tribunatum [plebis] plebis dicis te mea causa petisse; semper esses tribunus, intercessorem non quaereres. Negas me audere quod sentiam dicere: quasi tibi cum impudenter me rogares parum fortiter responderim. Hoc tibi scripsi ut isto ipso in genere in quo aliquid posse vis te nihil esse cognosceres. Quod si humaniter mecum questus esses, libenter tibi me et facile purgassem. Non enim ingrata mihi sunt quae fecisti, sed quae scripsisti molesta. Me autem propter quem ceteri liberi sunt tibi liberum non visum demiror. Nam si falsa fuerunt quae tu ad me ut ais detulisti, quid tibi ego debeo; si vera, tu es optimus testis quid mihi Rei publicae debeat. Vale.

M. T. C. S. D. Curioni

131 a) ETIAM & MIHI. Desipere videare quod cum istis potius viveres quam nobiscum. Erat enim multo domicilium huius urbis, cum quidem haec urbs erat, aptius humanitati et suavitati tuae quam tota Peloponnesus, nedum Patrae. Nunc contra et vidisse mihi multum videris cum prope desperatis his rebus te in Graeciam contulisti. Et hoc tempore non solum sapiens qui hinc absis, sed etiam beatus. Quamquam quis qui aliquid sapiat nunc esse beatus potest? Sed quod tu, cui licebat, pedibus es consecutus, ut ibi esses ubi nec Pelopidarum, nosti cetera. Nos idem prope modum consequimur alia ratione. Cum enim salutationi nos dedimus amicorum, quae fit hoc etiam frequentius quam solebat, quod quasi avem albam videntur bene sentientem civem videre, abdo me in bibliothecam. Itaque opera efficio tanta quanta fortasse tu senties. Intellexi enim ex tuo sermone quodam, cum meam maestitiam et desperationem accusares domi tuae, discere te ex meis libris animum meum desiderare. Sed me hercule et tum rem publicam lugebam, quae non solum suis erga me, sed etiam meis erga se beneficiis erat mihi carior. Et hoc tempore quamquam me non solum ratio consolatur

a plurimum dz uale. Ez est dies que stultis ex medeor solet, ita doleo Italie commune esse dilapsam ut ne spero quidem melius aliquando fore relinquatur. In uero nunc quidem culpa in eo est in cuius potestate omnia sunt. Nisi forte id ipsum esse non debuit. Sed alio casu alia ex nostra culpa sic acciderit ut de preteritis non sit querendum. Reliquam spem nullam video. Quare ad prima redeo. Sapienter hec reliquisti. Et consilio feliciter si casu vale.

Curius Marco Tullio Ciceroni salutem dicit

132 c VALENTIM CUTENS. tuus physias ctesi nri. Ergo fructus est tuus mancipium illius. Quod quidem si inter senes coemptionales ue venale proscripserit egerit non multum. At illa nostra predicatio quanti est. Nos quid sumus quod homines existimamur id omne abs te habere. Quare Cicero mi persevera constanter nos conservare et Sulpitio successori nostro demandare. Nota comenda quo facilius tuis preceptis obtemperare possimus teque ut libenter videre et nostra defendere ac portare cum tuo auxilio possimus. Sed Amice magne Noli hanc epistolam Athico ostendere. Sino eum errare et putare me bonum virum esse nec solere duos de eadem fidelia dealbare. Ergo mi Cicero mi bene uale. Tironem quoque meum saluta. Nostris ubi vale.

M. C. Curioni salutem dicit

133 c EGO VERO IAM TE. Nec hortor nec rogo ut domum redeas quin hinc ipse evolare cupio et aliquo pervenire ubi nec Pelopidarum nomen nec facta audiam. Incredibile est quam turpiter mihi facere videar qui his rebus intersim. Nec tu videris multo ante providisse quid impenderet tum cum hinc profugisti. Quamquam hec etiam auditu acerba sunt tamen audire tolerabilius est quam videre. In campo certe

non fuisti cum hora secunda Comitiis questoriis institutis sella sublata
est. Ille aut qui Comitiis tributis Et auspicatus Centuriata
habuit Consule hora septima Renunciavit qui usqz ad Kal. Ja
nuarias Essent que erant future mane postridie Ita Caninio
Consule scito Neminez prandisse. Nichil tn eo Consule mali
factum est fuit eiz mirifica vigilantia qui suo toto Con
sulatu sumpnum Non viderit Hec tibi ridicula videtur no
n. ades q si videres lacrimas Non teneres. Quid si Cetera scriba
sunt Eiz innumerabilia generis eiusde que quide Ego no ferez
ni me in phie portum Contulissem. Nisi haberez socium studiorum
meorum. Atticum nrm cui quo propriu te esse scribis mancipio [illegible]
Et nexu meu aut usufructu contentus istorum. Id eiz e cuiusqz ppm
quo quisqz fruitur atqz utitur. Sz hec alias. Acilius qz pluribus
qui in Greciam Cum legionib missus maximo meo beneficio affect
est. bis eiz est ame Judicii capitis rebus salvus defensus. Et
est ho no ingratus meqz vehementer observat. ad eum de te
diligentissime scripsi Eamqz epistolam Cum hac Coniunxi qua
ille qm acceperit Et quid tibi pollicitus sit velim ad me scribas Vale

Cicero Curio salute dicit

134 Facile perspexi. Ex tuis litteris qd semper
studui Et me a te plurimi fieri Et te intelligere qz
mi carus essem. Qd quoniam uterqz nrum Consecutus est re
liquum Est ut officiis Certemus Inter Nos quibus equo aio
ut vincam te vel vincar abste. Acilio No fuisse necesse
meas dari litteras facile patior. Sulpicii tibi opa intelligo ex tuis
litteris no multu opus fuisse pp tuas res ita Contractas, Ut quemadmodum
scribis Nec caput Nec pedes Equide vellem uti pedes haberent ut
aliqn redires. vides eiz exaruisse Jam veterem urbanitatez
ut Pomponius nr suo jure possit dicere. Nisi Nos pauci re
tineamus gloriam Antiquam Atticam. Ergo his tibi nos
succedimus. Veni Igitur queso ne tn semen urbanitatis una
cum re p. Intereat. Vale

Cicero S. d. Volumnio

135 Sine prenomine. familiariter ut debebas

epistulam misisti p(rim)o id dubitaui Num a volumnio senatore esset quocum mihi est magnus usus deinde epigrama litterarum fecit vt intelligerem tuas esse quibus in litteris omnia periocunda mihi fuerunt preter istud quod parum diligenter possessio salinarum mearum a te procuratore defenditur ais enim ut ego discessim omnia omnium dicta in his et sinam in me conferri. Quid tu id pateris non me defendis non resistis. Equidem sperabam ita notata me reliquisse genera doctorum meorum ut cognosci sua sponte possent. Sed quoniam tanta fex est in urbe vt nichil tam sit achiphithon i. inuenustum ut turpe tibi quod non venustum alicui esse uideatur pugna, si me amas, nisi acuta, nisi elegos, nisi bellum, nisi ridiculum nisi cetera que sunt a me in secundo libro de oratore per Anthonii personam disputata de ridiculis et arguta apparebunt in sacramento contendas mea non esse. Nam de iudiciis quod queris multo labore minus trahuntur per me pedibus omnes rei uel scilicet tam eloquens ut possit probare se liberum non laboro Vrbanitatis possessionem amabo quibusuis interdictis defendamus in qua te unum metuo contemno ceteros deridere te putas nunc demum intelligo te sapere. Sed me hercule extra iocum valde mi tue litere facete elegantesque uise sunt. Illa quamuis ridicula erant sicut essent mihi tamen risum non mouerunt Cupio enim illum nostrum amicum attribuatis quamplurimum here grauitatis. Id tamen ipsius causa est non mi ut scis in maioribus tum me hercule et rei publice quam quidem quamuis in me ingrata sit amare non desinam. Tu mi volumnii quod instituisti et mihi uides esse gratum scribe ad me quam sepissime de rebus urbanis de re publica. Iocundus est mihi sermo litterarum tuarum. preterea dolobelam quem ego perspicio et iudico cupidissimum esse atque amantissimum mei cohortare et confirma et redde plane meum. Non me hercule quod quidquam desit sed quia valde cupio non videor nimium laborare Vale. vale

M. T. C. S. D. Volumnio.

136 27 Declamationibus nostris cares nihil

declamaciones agere dicuntur extra

Actius poeta tragicus fuit qui scripsit tragediam que est philoctetes.

Amans et amator differunt: amator potest esse simulatus, amans autem non.

factas darem. Quid autem tu invideres, nisi cum amares. Non erat cur invideres, nisi forte ipsius eloquentie magis quam quod me audires invideres. Nos enim plane in suavissimum est voluimus. Aut nihil sapimus aut nobis quidem ipsis displicemus gregalibus illis quibus te plaudente vigebamus amissis ut et si quid aliquid dignum nostro nomine emisimus ingemiscamus quod hec pennigero non armigero in corpore tela exerceantur ut ait philoctetes apud Actium. Abiecta est Anglia. Quam tum omnia iucunda erunt si tu veneris. Varia quam nemo ut ipse intelligis maximarum quasi concursum occupationum quas si ut volumus exceperimus ego vero multam salutem et foro dicam et curie vivamque tecum multum et cum omnibus nostris. Nam et Cassius tuus et Dolabella noster vel potius uterque noster studiis iisdem tenentur et meis equissimis utuntur auribus. Opus est huic delimato et polito tuo iudicio et illis interioribus litteris meis quibus sepe verecundiorem me in loquendo facis. Mihi enim iudicatum est, si modo hoc Cesar aut patietur aut volet, deponere illam iam personam in qua me sepe illi ipsi probavi ac me totum in litteris abdere tecumque et cum ceteris earum studiosis honestissimo otio perfrui. Tu vellem ne veritus esses ne pluribus legerem tuas litteras. Et in quemadmodum scribis longiores forte misisses, ac velim posthac sic statuas tuas mihi litteras longissimas quasque gratissimas fore. Vale.

M. T. C. s. d. Celius. Incipit octavus Liber

Quod tibi decedens pollicitus sum me omnes res urbanas diligentissime tibi perscripturum data opera paravi qui sic omnia persequeretur ut verear ne tibi nimium arguta hec sedulitas videatur. Tametsi tu scio quam sis curiosus et quam omnibus peregrinantibus gratum sit minimarum quoque rerum que domi geruntur fieri certiores, tamen in hoc te deprecor ne meum hoc officium arrogantie condemnes quod hunc laborem alteri delegavi. Non quin mihi suavissimum sit et occupato et ad litteras scribendas ut tu nosti pigerrimo tue memorie dare operam

137

Sz ipm volum qd tibi misi facile ut ego arbitror me excusat. nescio
cuius offitii esset non m° hec scribere/. sz omnio animū advertere
omnia enim tibi nota sunt S. C. Edicta fabule rumores qd
exemplum/. si forte minus te delectarit ac molestia tibi cum mea
impensa exhibeat fac me certiorem/. siquid in re. p. maius
actum erit q ista operarii minus commode psequi possint et quemadmodum
actū sit et que existimatioe secuta q3 de eo spes est diligenter concionibus
tibi pscribemus ut nunc est. Nam et ille rumores de comitiis
transpadanorum cumarum tenus caluerunt Romam cum venissem
ne tenuissima quide auditione de ea re accepi. pterea q marcell° ad
huc nihil retulit de successioe provinciarum galliarum et in kl
Januarys ut mi ipe dixit eam distulit relatione antea qz in
eos sermoes expssit qui de re tn fuerat cum Rome nos essem⁹
tu si pompeium ut volebas offendisti qui tibi visus sit. et
quam oronem habuerit tecum qua qz ostenderit voluntatez
solz eni aliud sentire et loqui Neqz tm vale ingenio ut no
appareat quo cupiat fac mi pscribas. Q a cesare crebri et
no belli rumores/. sz susurratores duntaxat veniunt. Alius
equidem prodidisse fertur qd opinor certe factum esse. Alius
septimam legionem lapidasse eum ipm apud que circumsedeat in
terclusum ab aliquo exercitu. Neqz adhuc quidqz certi est. neqz
hec incerta/. in vulgo iactantur/. sz inter paucos quos tu nosti
secreto narantur domiti⁹ cum manu ad os apposuit te a.d. 9
kl Junii subrostrani q illorum capiti sint dissipavant perisse
ut de urbe ac toto foro maximi rumor fuit. Atqz pompeiu
in itinere occisum. Ego qui scire Q. pompeium bauli
sabanetica facere et usqz eo ut ego misererer ei⁹ esurire Non
sum commotus. Et hoc mendatio si qua pericula tibi cum impen
deret inde fungeremur. Plancus quide tuus est ravene
Et magno congiario dono donatus a cesare n beat⁹ n bn instruct⁹.
tui pollitici libri omnib⁹ vigent. vale.

Celius salute d. Ciceroni

139 ANE. Q. lxxis. 6. C. Et deiotari sum⁹ commoti

Cassius ne Eufrate copias parthorum esse scripsit. deiotarus profectas est
per provinciam nostram. Ego quidem precipuum metum qui ad
te attinebat habui qui scire quam paratus ab exercitu esses ne
quid hic tumultus dignitati tue periculum afferret. Nam de vita
si paratior ab exercitu esses timuissem. Nunc metus hic
copiarum recessum non dimicationem presagiebat hoc quod
ni acciperet homines quam probabilis necessitas futura esset
vereor et nunc neque prius desinam formidare quam tetigisse
te Italiam audiero. Sed de parthorum transitu nuncii varios
in sermones excitaverunt. Alii enim pompeium ab urbe non removendum
alii Cesarem cum suo exercitu alii consules nemo tamen ex
senatus consulto privatos consules. quia verentur ne illud se
natusconsultum fiat ut paludati exeant et contumeliose preter
eos ad alium res transferat omnino senatum habere noluerunt
usque eo ut parum diligentes in re p. videantur. Sed honeste
sive negligentia sive inhertia. sive ille quem proposui metus
latet sub hac temperantie extimatione nolle provinciam a te
littere non venerunt. Et nisi deiotari subsecute essent in eam opi
nione Cassius venerat quod diripuisset ipse ut videretur ab hoste
vastata fuisse bellum et Arabas in provincia fuisse eos quos
parthos esse senatui renunciasset. Quare tibi suadeo quicumque est hic
status rerum diligenter et caute perscribas ne aut velificatus alicui
dicaris aut aliquid quod referret scire reticuisse. Nunc exitus est
anni. Nam ego has litteras ad xiiii kal. decembris scripsi plane
nihil video ante kal. januarias agi posse. Nosti marcellum quam tardus
et parum efficax sit. et Servius quam cunctator. cuiusmodi putas
hos esse. aut quod id quod nolint efficere posse qui quod cupiunt tamen
ita frigide agunt ut nolle existimentur. Novis magistratibus
aut si parthicum bellum erit hec causa primos menses oc
cupabit. Sin aut sic aut non est aut non iste bellum aut
tantum erit ut vos aut successores parvis copiis sustinere
possint. Curione video duce metharum primum ut adimat.

ut aliquid pompeio tribuat quid uis quod illi tribuere est
inuisissimum Paulus porro non humane de prouincia loquitur
huius cupiditati occursurus est furnius noster Et plures suspicari
non possumus hec nouimus. Alia que possint accidere non cerno
multa tempus afferet et preparata multa esse scio. Sed inter
fines hos quecumque acciderint uertentur Illud addo ad actiones
C. Curionis de agro Campano de quo negant Cesarem laborare
sed pompeium ualde nolle Ne uacuus aduenienti cesari
pateat. Quod ad tuum accessum attinet. Illud tibi non possum
polliceri me curaturum ut tibi succedat. Illud prestabo ne
amplius progetur tui consilii. Et si tempus si senatus coget
a nobis si hoc recusare non poterit uelle perseuerare mei
officii et meminisse quo obtestatore decedens mihi ne paterer
fieri mandaueris Vale

Cel. salutem dicit Ciceroni

139 C ERTE INQUAM absoluit est me
presentate pronuntiatum est Equidem omnibus ordinibus
et singulis in uno quoque genere suis uidi in singulis
in his ostendaris. me isto futuro missurum Aliosque M.
Feridium Equitem Romanum Amici mei filium bonum
Et strenuum adolescentem qui ad suum Negotium istuc uenit
tibi commendo Et te rogo ut eum in tuorum Numero habeas
agros quos fructuarios habent Ciuitates uult tuo beneficio quod tibi
facile Et honestum factum est Immunes esse gratos Et
bonos uiros tibi obligaris Volo te putare Fauonium a co
lumnariis preteritum optimum quemque cum non fecerat pompeius
et prouinciam teneret tum operat Et consul
tum apte Cesare Et prouinciam teneret tum operat Et consul
ipse in hanc sententiam dixit Nullum hoc tempore Senatusconsultum
faciendum . Scipio hanc ut Kalendis Martiis de prouinciis galliis
non quid coniunctum referetur Contristauit hec sententia balbum
Cornelium et scio eum conquestum esse cum scipione calide

in defensione sua fuit destrissimus in accusatione satis frigidus vale

Cicero salute dicit Celio

140 SED MARS SIMILACTVS. Equidem eram de rebus urbanis ita tumultuose quinquariis afferebar

Nam certiora nundum esse audieramus. Sed in

Nichil me magis sollicitabat quam in his molestiis si qua ridenda essent ridere tecum. sunt enim multa. Sed ea non audeo scribere illud moleste fero nichil me adhuc de his rebus habere tuarum litterarum. Et si cum tu hec leges ego iam annuum munus confecero tamen obviae sint mihi litterae tuae quae me erudiant de omni re publica Ne hospes plane veniam hoc melius quam tu facere nemo potest diogenes tuus homo modestus a me cum philone pessimonte discessit iter habebat ablonge ablonge quam nec benigna nec copiosam cognoram urbem mirifice cole et in ista luce omnis peregrinatio quam ego ab adolescentia iudicavi obscura et sordida est aliquorum industria romae potest illustris esse quod cum probe scirem ut in sina permansissem cum unam me hercule ambulatiunculam atque unum sermonem nostrum omnis fructus provinciae non confero spero me integritatis laudem consecutum non enim erat minor ex contempnenda quod est ex conservata provincia Spes triumphi inquis satis gloriose triumpharem non essem quidem tam diu in desiderio rerum mihi carissimarum. Sed ut spero prope diem te videbo tu mihi obviam mitte epistolas te dignas vale

Celius s. d. Ciceroni

141 NON DVBITO SED NON TAM FACILE IAM ALIO ... caelius ... Non dubito sed...

NON DVBITO SED ... aliter Nos tuae supplicationes moverunt nequid furore pauli adeptus esset bonum sua culpa videretur amisisse Et prevaricator esse publicae existimaret itaque ad pactionem descendimus ... confirmavit consules esse his supplicationibus in huius anni non usuros plane. Sed utrisque consulibus gratias agas est paulo magis certe. Nam marcellus sic respondit ei, se in istis supplicationibus non habere. paulus se omnino in hunc

annum non dictum. Renunciatum nobis erat utrumque dicti dictum
prouidimus cum non ut fecit. Sed cum de hostibus ageretur et posset rem
impedire, si ut numeraretur postularet, tacuit tantum. Cathoni assensus
est qui de te locutus honorifice non decreuerat supplicationes. Tertius
ad nos Fauonius accessit. Quare pro cuiusque natura et instituto gratie
sunt agende his qui tuam uoluntatem ostenderunt pro sententia cum impe
dire posset non pugnarunt. Curioni uero qui de suarum actionum
cursu tua causa deflexit. Nam Furnius et Lentulus ut debuerunt quasi eorum
res esset una circumierunt et laborarunt. Balbi quoque Cornelii
operam sedulitatem laudare possum. Nam cum Curione uehementer
locutus est, et tu si aliter fecisset iniuriam Cesari se facturum dixit
cum et fidem in suspitionem duxit. decerant quidem qui neque transigi
uolebant Domitii, Scipiones, quibus hac re ad intercessionem euocanda
interpellantibus uenustissime respondit, se eo libentius non intercedere
quod quosdam decerneret uidere confici nolle. quod ad rem publicam pertinet in unam
causam omnis contentio electa est de prouinciis. In qua adhuc eum
incubuisse cum senatu Pompeius uidetur ut Cesar Idibus Nouembris de
cedat. Curio omnia potius subire constituit quam id pati. Ceteras suas
abiecit actiones. Nostri porro quos tu bene nosti ad extremum certamen rem deducere
non audent. Scena rei totius. Hec Pompeius tamquam Cesarem non impugnet
sed quod equum putet constituat. Ait Curionem querere discordias. Valde
autem non uult et plane timet Cesarem designari prius quam exer
citum et prouinciam tradiderit. Accipitur satis male a Curione et totus
eius secundus consulatus exagitatur. Hoc tibi dico, si omnibus rebus premet Curionem,
Cesar defendet intercessorem, si quod uidetur reformidarunt Cesar
quoad uolet manebit. Quam quisque sententiam dixerit in commentario est
rerum urbanarum. Ex quo tu que legas digna sunt multa transierunt
imprimis ludorum explosiones et funerum et ineptiarum et
ceterarum plura habet. Ytalia denique malo in hanc partem errare ut que
non desiderares audias quam quicquid quod opus est pretermittat. Tibi cure
fuisse de Sittiano negotio gaudeo. Sed quoniam suspicaris minus certa
fide eos interuisos tamquam procurator sic agas rogo. Vale.

Celius s. d. Ciceroni.

p VDET ME TIBI. Confiteri Et Conqueri de Appii
142 hominis ingratissimi iniuriis qui me odisse quia magna mihi
debebat beneficia cepit. Et cum ipse avarus ea solueret sibi
imperare non posset occultum bellum mihi indixit ita occultum ut
multi mihi renuntiarint et ipse facile animaduertere male eum de
me cogitare. Postea quam uero comperi eum collegium temptasse
deinde apertum quibusdam locutum cum lucio domitio ut nunc
est inimicissimo homine deliberare uelle hoc munusculum de-
ferre gneo pompeio reprehendere ut ab eo deprecarer iniuriam quam uitam
mihi debere putaram impetrare me non potui. Quid ergo est? ut
quod aliquid amicis qui gestis erant meorum in illo meritorum locutum
sum postea quam illi nequeo satisfacere quem me dignum habere sensi
malui collegae eius hominum alienissimo mihi, ut amicitiam tuam
non equissimo obligare quam illius simiae multum subire. Id postquam
Resciit ~~iudicandum~~ Incanduit et me cum inimicitias gerere
clamitauit ut si mihi pecunia minus satisfecisset per hanc spe-
simultatis odii eum sectaree postea non destitit accersere palam
sui accusatorem inire cum domitio consilia quibus ea pars
procederet ut ulla lege mihi poneret accusatorem compellare ea
lege me uoluerunt qua dicere non poterant. Insolentissimi
homines circensibus ludis postulandum me lege Cathinia po-
stulare seu curare. Vix hoc erat locutus cum ego Appium
censorem eadem lege postulaui. Quod caderet nichil uidi. Nam sic
est approbatum et non infirmo approbatum ut maiorem appio dolorem
fama quam postulatio attulerit. Preterea cepe sacellum in domo quod est
ab eo petere conturbat memoria sui nuncius qui tibi litteras attulit
mea acceptis prioribus litteris amplius quadraginta mansit. Quid
tibi scribam nescio. Scis domitio diem tu morare est expectare ualde
te quam quamprimum uidere cupio. Ate peto ut meas iniurias proinde
doleas ut me existimas et dolere et ulcisci uos solere. Vale.

Celius salutem dicit Ciceroni

143 G RATULABOR TIBI Affinitate uiri medius fidius

optimi Nam hoc ego de illo existimo Cetera porro quibus
adhuc ille sibi parum utilis fuit. Et etate iam satis decursa
et consuetudine atque auctoritate tua pudore tullie, siqua restabunt con
fido celeriter sublatum iri Non est enim pugnax in vitiis neque habet
ad id quod melius sit intelligendum. deinde quod maxime est Ego illum
valde amo. velles Cicero Curionem nunc lautum intercessorem
de provinciis optimum habuisse Nam cum de intercessione refer
retur quae relatio fiebat ex senatusconsulto primaque marci marcelli
sententia pronunciata esset agendum cum tribunis plebis cen
sebat frequens senatus in alia omnia iit stomacho est scilicet pompeius
magnus nunc ita languenti ut vix id quod sibi placeat reperiat
transierat illuc ut ratio eius haberetur qui exercitum neque
provincias traderet quemadmodum pompeius laturus est
iste. in agonisam quidnam rei publice futurum sit, si aut non curet
nos senes divites videres quam hortensius in has litteras scripsi atque
agebat. Vale.

Celius salutem dicit Ciceroni

144 ANTI NON FUIT. Arsace et Seleucea
expugnare ut earum rerum que hic geste sunt spec
taculo careres Numquam tibi oculi doluissent si in
repulsa domitii vultum vidisses magna illa Comitia fuerunt
et plane studia ex partium sensu apparuerunt perpauci necessitudinem
secuti officium prestiterunt. Itaque michi est domitius inimicissimus
ut ne familiarem quidem suum quemquam tam oderit quam me atque
eo magis quod per iniuriam sibi putat ereptum cuius ego auctor
fuerim nunc furit tam gavisos homines suum dolorem unumque
me visione studiosiorem Anthonii Gn. saturninum adolescentem
ipse Gn. domitius Reum fecit sane quam superiore a vita in
vidiosum quod iudicium nunc expectatio est. etiam in bona spe
post sexti peducei absolutionem de summa re publica sepe tibi scripsi
annum pacem non videre Et quo propius ea Contentio quam fieri
necesse est. accedit eo clarius id periculum apparet pro
positum id est de quo qui rerum potiuntur sunt dimicaturi

qd Gn' pompei' Constituit Non pati Gaium Cesarē Consulem ali-
ter. nisi exercitum Et prouincias tradiderit Cesari aut persuasum
est se saluum esse Non posse /. Nisi ab exercitu recesserit Fert illā ta-
men Condicionem ut Ambo exercitus tradet amores Et iudices nō
ad occultas recedat obtrectationes ad bellum /. se erumpit Neque mearum
quid Consilij capiam Reperio qd Non dubito quin hec te quoque
deliberatio sit perturbatur /. Nam mihi Cum his et gratia Et necessitudo
cum causam illam non homines odi illud te non arbitror fugere quin
homines in dissensione domestica debeat dum ciuiliter sine armis cer-
natur honestiorem sequi parte ubi ad belli Et castra uentum
sit /. Sed minore Et eo melius statuere qd tutius sit In hac discordia
video Gneum pompeium senatum quique res iudicant secum habiturum
ad Cesarē omnes qui Non timore Et nulla spe viuant accessuros
Exercitum Conferendum Non esse omnino satis parati sit ad Consi-
derandas utriusque copias Et eligendam partē prope oblitus sum
qd maxime fuit scribendum. Scis Apium Censore hic omnia
facere de signis Et tabulis de agris mo de ere alieno acerrime
agere persuasum est ei Censuram ~~lo~~ lomentum aut Nitrum esse
Errare mihi videtur Nam sordes eluere vultus leuat sibi omnes
Et viscera aperit Curre per deos atque homines Et quam primum hunc
risum nouj leges senatiue iudicium apud drusum Fieri apium
de ~~tabulis~~ talibus et signis agere Crede mihi est properandum Curio noster sa-
pienter id qd Remisit de stipendio pompei fecisse existimat
ad summam queris quid putem futurum /. Si alter eorum ad
parthicum bellum Non Erat video impendere discordias quas
ferrum Et vis iudicabit uterque et animo ad prius est paratus
/. si sine suo periculo fieri posset magnum et iocundum tibi
fortuna spectaculum parabit. Vale.

Celius s. dicit Ciceroni.

ECQUANDO TU HOMINEM Ineptiorem quam
145 + tuum Gneum pompeium vidisti qui tantas turbas
qui tam Nugax esset Commouit Et qui Cesare Nostro ~~aut~~

acriore in rebus gerendis eunde in victoria temperatiore aut
legisti aut audisti. Quid etiam nunc tibi isti milites qui duris-
simis et frigidissimis et frigidissimis taeterrima hieme
bellum ambulando confecerunt malis orbiculatis pasti vi-
detur esse. Quid iam inquis gloriose omnia. si scias quam so-
licitus sim tum hanc gloriam meam que ad me nichil pertinet
derideas que tibi exponere nisi coram non possum id quod celeriter
fore spero. Nam me cum expulisset ab Italia pompeium constituit
ad urbe vocare id quod iam existimo confectum nisi maluit pompei-
um circumsidere per eam. si nimia ei est propera de isto non in quo te
videat et omnia intima conferre discupio habeo autem quam multa
hui vereor quod solet fieri ne cum te videro omnia obliviscar
sed tamen quod ob scelus iter necessarium retro ab alpis versus incidit
adeo quod Intimilii in armis sunt neque de magna causa bellienus de
me tuus qui sibi cum presidio erat domitium quendam nobilem
ille Cesaris hospitem a contraria factione nummis acceptis
comprehendit et strangulavit civitas ad arma et cohortibus
in per nives eundum est usque quaque inquis se domitii mala
dant velle quidem venerit propugnatus tantum animi habuisse
in nostro domitio quantum ipse condemnat in hoc habuit Ci-
ceroni vale.

Celius salute dicit Ciceroni.

146 EXANIMATUS sum tuis litteris quibus
Nichil nisi triste cogitari ostendisti. Neque id quid
esset perscripsisti ac non quale esset quod cogitares aperuisti
has illico ad te scripsi per fortunas tuas Cicero per liberos oro
obsecro ne quid gravius de salute et incolumitate tua con-
sulas Nam deos homines quam amicitiam quam nostram testor me
tibi predixisse neque temere monuisse. sed postquam Cesarem
convenerim sententiam quam eius qualis futura esset parta victoria
cognorim te certiore fecisse. Si existimas eandem

Rationem fore Cesaris in dimittendis adversariis Et Condicionibus
ferendis erras Nichil nisi atrox Et seuum Cogitat Atque et lo
quitur Iratus senatum his intercessionibus plane incitatus est non
erit deprecationi locus. Quare si tibi filius unicus /. si domus /. si
spes Reliquae tibi Carae sunt /. Si Aliquid apud te nos sit
optimus gener tuus valet quorum Fortunas non debes velle
Conturbare / sequere Eam Cuius In eius victoriam salus nostra
est ne Aut odisse aut relinquere Cogamur aut impiam cu
piditate contra salutem tuam Eam denique illud Cogita quod offensa
fuerint in ista Cunctatione te subisse nunc te contra victorem facere
quem dubiis rebus ledere Noluisti Et ad eos fugatos accedere
quos resistentes sequi nolueris Est summe stultitie vide Nedum
pudet parum optimatium esse parum diligenter quam Non
ibi Non quis pro recommendatus parum esse optimatius ut sit evertere
quid Eligat quid optimum sit Eligas. Quare si totum tibi
persuadere Non possum saltem dum quid de hispanis agamus
scitur expecta quas tibi Nuncio adventu Cesaris fore nostras
qua isti spem habeant amissis hispaniis Nescio quid porro
tuum Consilium sit ad desperatos accedere Non medius fidius reperio
hoc quod tu Non dicendo significasti Cesar audierat ac simulat
hoc mihi dixit statim quid de te audisset exposuit /. Negavi me
scire /. Sed tamen ab eo petii ut ad te litteras mitteret quibus maxime
ad Remanendum Commoveri posses me secum In hispaniam ducit
Nam /. si ita faceret Ego priusquam ad urbem accedere ubicumque esses
ad te percurrissem Et hec a te presens Contendissem atque eum vite
retinuissem etiam atque etiam. Cicero Cogita ne te tuosque omnes funditus
evertas ne te sciens prudensque eo dimittas unde exitum vides
nullum esse. quod si te Aut voces Optimatum Commovent aut non
nullorum hominum Insolentia atque etiam Iactantia ferre non potes
Eligas Censeo aliquod oppidum vacuum a bello dum decernuntur
que tam Erunt Confecta ut ego te fecisse sapienter iudicabo
Et Cesarem Non offendes vale ?

Celi salute dicat Ciceroni

147 ERGO ME POTIUS Fuisse profisciscs in
hispaniam Nunque cum quando tu profectus es ad pompeium
quod ut aut Appius claudius in ista parte prohibuisses
aut C. Curio quoius amicitie mee paulatim in hanc partem im
posuit. Nam in sentio bona mente iracundia tum ore ablatam
tu porro cum ad te [illegible] profisiscens Ariminium noctu venisses
dum mihi pacis mandata es das ad Cesare et mirificum civem
agonicii officium neglexisti Neque me consuluisti, neque hec dico
quod diffidam huic cause /. Sed crede mihi perire satius est quam hos
videre. Quod si timor nostre crudelitatis non fuisset eiecti
iam pridem hinc essemus Nam preter feneratores paucos nec
homo nec ordo quisque est /. nisi est pompeianus. Equidem iam effeci
ut maxime plebes Et qui antea noster fuit populus vester
circa hoc tamen inquis et reliquos expectavit nos invictos vincere
Cogere animamum me Cathone vos dormitis Neque hec
adhuc mihi videmini intelligere qua nos pateamus Et qua nos
simus imbelles atque nullius preium ipse faciam /. Sed quod apud me
plurimum valet male doloris atque indignatio /. Nam quid istic faciatis
plurimum expectatio quod firmissimum est Nostras copias non nominem
veri valde depugnare Et facile algere Et esurire consueverunt vale

M. T. C. S. D. Varoni — Liber Nonus Incipit

148 EX HIS LITTERIS quas Atticus ad te
missas mihi legit quid ageres Et ubi esses cognovi
quando autem te visuri essemus Nichil sane ex hisdem litteris
potui suspicari. In spem /. tamen venio appropinquare tuum adventum
qui mihi ut solatio sit. Quod si tot tantisque rebus urgeremur
ut nullam allevationem quisque non stultissimus sperare debeat
tamen aut tu potes me aut ego te fortassis in aliqua re iuvare scito
enim me postea quam in urbem venerim redisse cum veteribus
amicis id est cum libris nostris in gratiam Et si non idarco.

diutius quod his succenserem / Et quod eorum me suppudebat . videbar enim
mihi cum me in res turbulentissimas infidelissimas quam dimisissem
preceptis illorum Non satis paruisse . Ignoscunt mihi revocant in con
suetudinem pristinam . teque quod in eo permanseris sapientiorem quam me
dicunt fuisse . Quamobrem quando placatis his utor videor sperare
videre / si te viderim Et ea que premant Et ea que impediant
me facile transiturum quamobrem sive in Tusculano sive in Cumano
adire ad te placebit sive quod minus velim Rome dummodo simul
simus perficiam profecto ut id utrique nostrum Commodissimum
esse videbitur . Vale

Cicero Varroni salutem dicit

42 CANINIUS IDEM tuus Et idem meus cum
ad me vesperi venisset Et se postridie mane ad te iturum
esse dixisset dixi ei me daturum aliquid mane / ut pe
teret Regium . Conscripsi Epistolam noctu Nec ille ad me
rediit oblitum Credidi . attamen Eam ipsam Epistolam misissem
per meos . Nisi audissem ex eodem postridie te mane e tusculano
exiturum . At tibi Repente paucis post diebus cum minime ex
pectarem . venit ad me Caninius mane proficisci ad te statim
dixit . Et si Erat illa epistola pristinum tantis postea Novis rebus
allatis Comperire lucubrationem meam nolui . eam Caninio
dedi / Et Cum eo ut homine docto Et amantissimo tamen
ea sum quam putasse illum ad te existimo . tibi idem Consilii do quod
mihimet sumpsi ut vitemus oculos hominum / si linguas minus
facile possimus . Qui enim victoria se Efferunt quasi victos
nos intuentur / qui autem victos esse nostros moleste ferunt nos doleat
vivere Quae Res fortasse . Cur cum hec in urbe sint non
absint quemadmodum tu . Tu vero ipse qui Et me et alios prius
ventura vidisti omnia Credo vidisti Nichil te omnino fefellit
.. Quis est tam lynceus qui in tantis tenebris nichil offendat

unusquisque iratus, ac in suam pde venit. Innocetem bonum esse aliquo
expedire ut ea q agebantur hic q dicebant, n videre n audire. Ca
lumniabatur ipse putabant qui obviam mi venissent ut quasi commo
dum esse suspicaretur aut dicerent, et si no suspicaretur hic aut
metuit et ea refugit aut aliquid cogitat. Et hic navem paratam
denique levissime qui suspicaretur et qui fortasse me optime novisset
putaret me idcirco discedere q quosdam homines oculi mei ferre
no possunt. Hec ego suspicans adhuc Rome maneo. Et tn
consuetudo diurna calumniarum obduxit stomaco. Habes rationem
mei consilii. Tibi igitur hoc censeo latendum tantisper ibidem dum
effervescat hec gratulatio et simul dum audiamus quemadmodum
confectum sit. Confectum esse existimo. Magni aut qui intererit
qui fuerit victor animus qui exitus rerum, quamquam quo me ducat con
iectura habeo. Sed expecto. In te vero nolo nisi ipse rumor iam
iam raucus erit factus ad Baias venire. Erit enim honestius. Etiam
hinc discessimus videri venisse in illa loca ploratum potius quam nar
tatum. Sed hoc tu melius. Modo nobis stet illud una vivere in studiis
nris a quibus antea delectationem modo petebamus nunc vero et salutem
no deesse. Si quis adhibere volet non modo architectos verum etiam ut
fabros ad edificandam rem publicam. Et potius libenter accurrere. Si nemo
utetur opera tamen et scribere et legere politeias et si minus in curia
atque in foro ac in litteris et libris ut doctissimi veteres fecerunt
navare rem publicam et de moribus et legibus querere. Mihi hec videntur. Tu quid
sis acturus et quid tibi placeat pergratum erit si ad me scripseris. Vale.

Cicero Varroni salutem dicit

c

150 ETSI QUID SCRIBEREM non habebam
tamen Caninio ad te eunti non potui nihil dare. Quid
ergo potissimum scribam? quod velle te puto cito me ad te
esse venturum. Et si vide queso satis necessarium sit nos
hoc tanto incendio civitatis in istis locis dabimus sermonem
his qui nesciunt nobis quocumque in loco simus eundem cultum
victum esse. Quid refert? tamen in sermonem incidemus. Valde

id credo laborandum est ne cum in omni genere et scelerum et flagitiorum volutetur nostra nobiscum aut inter nos cessatio vituperetur. Ego vero Nestia(?) barbarorum iustitia persequerer. quamvis ea sunt hec minima. tu artes nostre nescio quomodo nunc uberiores fructus ferre videtur quam olim ferebant sive quia nulla nunc in re alia acquiescimus sive quia gravitas morbi facit ut medicina egeamus eaque nunc appareat cuius vim non sentiebamus. Sed quid ego nunc hec ad te cuius domi nascuntur. Nichil scilicet. nisi ut rescribens aliquid me expectares. Sit igitur fatieo(?). Vale.

Cicero salutem dicit Varroni

Ihs VERO. Ad Nonas bene maturum videtur fore neque solum propter rei publice. Sed etiam propter anni tempus. Quare istum diem probo. Itaque eundem ipse sequar Consilii mei. ne eos quidem qui id secuti non sunt non peniteret Nobis penitendum putarem Secuti enim sumus. Non spem. Sed officium. Reliquimus autem non officium. Sed desperationem. Itaque verecundiores fuimus quam qui se domo non commoverunt domum non reverterunt. Sed nichil minus fero quam severitatem otiosorum. Et quoquo modo se res haberet magis illos vereor qui in bello occiderunt. quam hos curo quibus non satisfacimus. quod vivimus. Michi si spatium fuerit in Tusculanum ante Nonas veniendi istic te videbo. si minus persequar in Cumanum Et ante te certiorem faciam ut lavatio parata sit. Vale.

Cicero Varroni salutem dicit

151 CANINIUS NOSTER me tuis verbis admonuit ut scriberem ad te. si quid esset quod putarem te scire oportere. Est igitur adventus Cesaris in expectatione. Neque tu id ignoras. Sed tamen cum ille scripsisset ut opinor se in Alliense venturum scripserunt ad eum sui ne id faceret multos ei molestos fore ipsum

152

q3 multis optio videri comedi cum uxore posse. Sed Ego non intelligeba
quid interesset. Sz tu hirtius mihi dixit. Et scaninium et balbum Et optimum
scripsisse ita facere hominis ut cognovi amantis tui hoc ego idcirco
nosce te volui ut scires hospitium tibi ubi parces ut poti utare utrobique
Quid enim ille facturus sit incertum est Et simul ostenderem tibi me
istis familiare esse Et consiliis eorum interesse. Et ego cur nolim
Nichil video. Non enim est idem ferre siquid ferendum est Et siquid
non probes. Quid enim iam scio preter initium rerum. Nam hec involun
tate fuerunt. vidi n. Nam tu aberas nostros amicos cupere belli
hunc aut non tam cupere q3 non timere. Ergo hec consilii fuerunt
reliqua necessaria. Vincere aut aut hos aut illos necesse est. scio
te sepe mecum in luctu fuisse cum videremus q3 ingens illud malum
alterutrius exercitus Et ducum interitum tum vero extremum malorum
omnium esse civilis belli victoriam / Quam quidem Ego Et illorum
timebam ad quos veneramus crudeles enim ~~[illegible]~~ ociosis sic mina
bantur Erat q3 his Et tua invisa voluntas. Et in ea oro / Nunc
vero / si essent nostri potiti valde intemperantes fuissent. Erat enim
nobis irati qui quidem de nostra salute decrevissemus q3 non idem illi cen
suissemus aut quasi utilius rei pu. fuerit eos Et ad bestiarum auxilium
consurgere q3 velle mori ut cum ppos/ si non optia aut aliqua / tu vive
ac in perturbata re pu. minus quis negat / Sz hoc viderint hi q
nulla sibi subsidia ad omnes vite status paraverunt. Huc enim ut
venirem superior longius q3 volui fluxit oro. Cum enim te semper ma
gnum hominem duxerim q3 his tempestatibus es prope solus in portu
fructus q3 doctrine percipis eos qui maxima sunt ea consideres ea
q3 tractes quorum Et usus Et delectatio e omnibus istorum Et actis
Et voluptatibus anteponenda. Equidem hos tuos tusculanenses
dies instar esse vite puto libenter q3 omnibus ~~[illegible]~~ omnes opes con
cesserim ut mihi liceat nullo interpellante isto modo vivere quod nos q3
imitamur / ut possimus Et in nostris studiis libentissime
conquiescimus. Quis enim hoc non dederit nobis ut opera nostra patria
sive non possit uti sive nolit ad eam vitam revertamur.

quam multi docti homines fortasse non recte, tum multi et re p.
ponendam putauerunt quae igitur studia magnorum hominum
sunt vocatio habent eandem publici muneris et concedente re p.
an non arbitramur in eorum. Siquid ego scirem Rogarat quod tu nescires
Ego tibi ea narro quae tu melius scis quam ipse qui narro, Faciam igitur
illud quod Rogatus sum ut eorum quae tempori huius sunt quae tibi audiuero
nequid ignores Vale.

Cicero Varroni salutem dicat

153 ENABAM APVD SEIVM. Cum utrique
nostrum reddite sunt a te litere Mihi vero iam
maturus videtur, Nam quod antea a te calumniatus sum
indicabo malitiam meam volebam prope alicubi esse, siquid
bonum salutis est nunc quae confecta sunt omnia dubitandum non
est quin equis viris sit iudicandum, Nam ut audiui te de
Cesaris filio meam spe quin in exact pri. Itaque de
Cesaris filio meam ipse qui nunc dominatur te uitare. Quid facias
signo apud istos qui Nunc dominatur te vitare. Quid faciat
ipsi iniucundum est, Et Ridicula missa praeterim cum sit
chit quod Rideam Africa terribili tremit orrida terra. Tamultu
Itaque Nullum est quod non verear, Et quod quaeris quam qua quo Nichil
adhuc sumus apud debat. Nonnulli dubitat an per Sardiniam
veniat. Illud enim adhuc predium suum non inspexit nullum hoc de
terius. Et tam non contemnit. Ego omnino magis arbitror per
Siciliam uelut iam faciemus aduentat et Dolobela aut puto magis fore
Et tum et sciam quod tu constitueris meum Consilium accomodabo po
tissimum ad tuum, quare Expecto tuas literas Vale

M. T. Cicero Varroni salute dicat

T ST MVNVS FLAGITARE quamuis quis ostederet
ne populus quidem solet nisi Concitatus, tamen Ego expectatione
promissi tui moueor ut admoneam te non ut flagitem, misi
autem ad te quattuor admonitores non nimis uerecundos Nosti enim
154 profecto adolescentiores hos achademie ex ea igitur media excitatos
misi qui metuo ne te forte flagitet. Ego autem mandaui ut rogarent
Expectabam iam diu omnino me quod sustinebam ne ad te prius ipse

quid scriberem quam aliquid accepisse ut possem te remunerari quam simillimo munere. Sed cum tu tarde faceres idem ut ego interpretor, diligentissime teneri non potui quin coniunctionem studiorum amorisque nostri quo possem litterarum genere declararem. Feci igitur sermonem inter nos habitum in Cumano cum esset una Pomponius; tibi dedi partes Antiochinas quas a te probari intellexisse mihi videbar; mihi sumpsi Philonis. Puto fore ut cum legeris mirere nos id locutos esse inter nos quod numquam locuti sumus. Sed nosti morem dialogorum. Posthac autem mi Varro quam plurima, si videtur, et de nobis inter nos; sero fortasse. Sed superiorum temporum fortuna rei publicae causam sustineat, haec ipsi praestare debemus. Atque utinam quietis temporibus atque aliquo, si non bono, at saltem certo statu civitatis haec inter nos studia exercere possemus; quamquam tum quidem vel aliae quaepiam rationes honestas nobis et curas et actiones darent. Nunc autem quid est sine his cur vivere velimus? Mihi vero cum his ipsis vix, his autem detractis ne vix quidem. Sed haec coram et saepius. Migrationem et emptionem feliciter evenire volo tuumque in ea re consilium probo. Cura ut valeas. Vale.

Dolobela salutem d. Ciceroni.

155 Si vales gaudeo. Et Tullia nostra recte valet. Terentia minus belle se habuit, sed certum scio iam convaluisse eam. Praeterea rectissime sunt apud te omnia. Etsi nullo tempore in suspicionem tibi debui venire partium causa potius quam tua tibi suadere ut te aut cum Cesare nobiscumque coniungeres aut certe in otium referres, praecipue nunc iam inclinata victoria ne possum quidem in ullam aliam incidere opinionem nisi in eam in qua te tibi suadere videar quod pie tacere non possim. Tu autem mi Cicero sic haec accipies ut sive probabuntur tibi sive non probabuntur ab optimo certe animo ac deditissimo tibi et cogitata et scripta esse iudices. Animadvertis Cn. Pompeium

in omnis sui in rerum gestarum gloria Nec etiam Regum Nec Nationum cli
entelis quas ostentare crebro solebat esse tutum. Et hoc et infimo cuique
contingit illi non posse contigere ut honeste confugere possit pulso
ytalia amissis hispanis capto exercitu veterano Circumvallato nunc
denique qd nescio an ulli unquam nostro acciderit imperatori. Quobre qd
aut ille sperare possit aut tu Animum adverte pro tua prudentia
Dic enim facillime qd tibi utilissimum erit consilii capies. Illud aut te
peto ut si iam ille evitaverit hoc periculum et se abdiderit in
classem. tu tuis rebus consulas. et licet tibi potius quam cuiusquam sis amice
satisfactum est iam a te vel officio vel familiaritati. Satisfactum
et partibus et Reipublice quam tu probabas Reliquum est ubi nunc e[st]
Res p. ibi simus potius quam dum illam veterem sequimur simus in nulla
Quare velim mi Jocundissime Cicero si forte pompeius pulsus etiam
his quoque locis rursus alias Regiones petere cogatur. ut tu te vel athenis
vel in quamvis quietam recipias civitatem. qd si eris facturus velim
mi scribas ut ego si ullo modo potero ad te advolem quecumque de tua
dignitate ab imperio erunt impetranda qua e humanitate Cesar
facillimum erit abeo tibi ipsi impetrare et meas tamen preces apud
eum non minimum autoritatis habituras puto Erit tue quoque
fidei et humanitatis curae ut is tabellarius quem ad te misi reverti
possit ad me et a te mi litteras referat. Vale.

M. T. C. S. D. Dolobele

N ON SUM AUSUS. Salutis nre Nichil ad te
156 litterarum dare Nec me hercule habebam quid scriberem
Nisi te a me mirabiliter amari de quo et Nichil scribente me
te non dubitare certe scio. Omnino mi magis litere sunt expectande
a te quam a me tibi. Nichil enim Rome geritur qd te putem scire curare
Nisi forte scire vis me inter Niciam nostrum et Vidium
Judicem esse. Profert alter opinor duobus versiculis expensum
Nitie. Alter aristarcus hos ego tamquam herethicus antiquus Judica
turus sum utrum sint puto nunc dicere oblitus me est igit
fugorum illorum quos apud Niciam et ingentium tuarum cum.

sophia scye. Quid q. tu adeo Excussam in senectute ue
tere putas ut ne in foro reliquie pristine frontis appareant
Sz/ tu suauissimum nostrum pstabo Integellum n̄ Comitti
ut sim. Ego enim Condemnaro tu restituas ne habeat bursa
plane apud que lras discat/. Sz quid ego cum m̄ sit Interitus
tranquillo ne sis animo cum ut in bello phalaque mansuetudo
Cura Negotio ne uesere labor longi. Cum igitur m̄ erit
Exploratum te libenter esse risurum scribam ad te plurius
t e in hoc scire uolo uehementer pplm solicitum fuisse de p. sulle
morte anqz Certum sciret. Nunc querere desierunt quomodo pe
rierit. Satis putat se scire qd sciunt. Ego Cetera qui aio eo
fero unum uereor ne hasta Cesaris refrigesserit. Vale.

Cicero dolobele s. d.

v EL MEO IPSIVS INTERITV. mallem
157 lras meas desiderares qz eo casu quo sum grauissie
afflict⁹ que ferrem Certe moderati⁹ si te haberem. Na
Et oro tua prudens/ Et amor Erga me singularis multum
leuaret/. Sz qm breui tpre ut opinio nra est te sum visurus,
ita me affectum offendes ut multum ate possim iuuari. No
q ita sim fractus ut aut hominez me esse oblit⁹ sim aut for
tune succubendum pute/. Sz tamen hilaritas illa Nostra et suauitas
q te pter Ceteros delectabat Erepta m̄ omis est. Firmitatez
tn̄ Et Constantiam/ si m̄ fuit aliqn in nobis eande Cognosces
qua reliquisti. Qd scribis pria te mea ca sustine/. Non tam
id laboro/ ut siqui m̄ obtrectet (obiciant) ate refutetur/ qz intelligi cupio,
q Certe intelligitur me ate amari. Qd ut facias te &c. atqz 7.
rogo. Ignoscas qz breuitati lrarum mearum. Nam et Celerius nra
futuros nos arbitror/ Et Nondum satis Confirmatus ad scribendum. Vale.

Cicero dolobele s. d.

158 g RATVLOR BAIIS. Nostris/ siquidem.

ut scribis salubres repente facte sunt, nisi forte te amant et tibi
assentiuntur et tam diu dum tu abes sunt oblite sui. Quod quidem
si ut est minime mirer celum et terram vim suam si tibi ita con
veniat dimittere. Oratiunculam pro deiotaro quam requirebas
habebam mecum quod non putaram. Itaque eam tibi misi quam velim
sic legas ut causam tenuem et inopem nec scriptione magna
magnopere dignam. Sed ego hospiti veteri et amico munusculum
mittere levidense crasso filo cuiusmodi ipsius solent esse
munera. Tu velim animo sapienti forti quam sis ut tua moderatio
et gravitas aliorum infamet iniuriam

Cicero dolobele salutem dicit

I ATUS SUBERNI[us]. Calen[us] et meus est fa
miliaris et lepte nostri familiarissimi pernecessari[us]
is cum vitandi belli causa profectus esset in hispaniam
cum M. Varrone ante bellum ut in ea provintia esset in qua
nemo nostrum post Afranium superatum bellum in illam
fore putaret incidit in ea ipsa mala que summo studio vitaverat
Oppressus est enim bello repentino quod bellum commotum a scra
pula ita postea confirmatum est a pompeio ut nulla ratione
se ab illa miseria eripere posset. Eadem causa fere est marci
planii heredis qui est item calenus lepte nostri familiarissimus
hos ergo ambos tibi sic commendo ut maiore cura studio
sollicitudine animi commendare non possim. Volo ipsorum causa, me
in eo vehementer et amicitia movet et humanitas. lepte vero
cum ita laborat et ut eius fortune videantur in discrimine ve
nire non possum. Ego non aut proxime atque ille aut et eque
laborare, quia et si sepe expertus sum quantum me amares, tamen sic
velim tibi persuadeas id me in hac re maxime iudicaturum. peto
igitur a te vel, si poteris oro ut homines miseros et fortuna
quam vitare nemo potest magis quam culpa calamitosos conserves
in columnes velis quam per te me hec munera cum ipsis amicis
omnibus tum municipio caleno quo cum mihi magna necessitudo est

tum lepte quē omib; an posse dare q̄d dictur̄ sum. puto equidem non valde ad re ptinere /. tn nichil obest dicere fes (familiaris) alteri cor valde exigua est alteri nix equestris que ꝑ qn̄ʳs Cesar vitam sua liberalitate Concessit, n est qd̄ his ꝑterea magnopere possit adimi reditum /. si me tantum amas q̄ztum Certe amas homib; confice huiꝰ Nichil est ꝑter uitam longam quam Idarco nō fugiunt vt Et viuat cum suis & moriatur domi. Ꝗ ut Enitare Contendas que ul' poti⁹ vt ꝑficias posse cum te in ꝑsuasi uehementer te & 7 Ꝗ. rogo. vale.

Cicero dolobele Consuli salut. d.

160 ETSI CONTENTUS ERAS mi dolobela tua gloria satis q̄z ex eo magnam letitiam voluptatē q̄z ca piebam / tn non possum Non Confiteri Cumulat me maxio gaudio ꝙ vulgo hominum opinio socium me ascribat tuis laudibus Nemiem Conueni Conuenio aut quottidie plurimos sunt eñ ꝑ multi poptimi viri qui valitudis ca in hec loca veniat. ꝑterea ex municipijs frequētes Necessarij mei qui omes cum te summis laudibus adcelum extulerunt in Continuo maximas gras agant. Negant eñ se dubitare quin tu meis pceptis Et Consilijs obtemperēs ꝑstantissimum te Ciue Et singulare prebeas quib; ego q̄z q̄z verisimile possum Respondē te que facias tuo Iudicio Et tua sponte facere Nec Cuiq̄z eget Consilio /. tn Neq̄z plane assentior ne imminua laude tuam /. si omib; amicis Consilijs ꝑfecta esse videat. Neq̄z valde Nego. Cum eñ audior & q̄z satis est glorie Est tn nō alienum adignitate tua q̄ ipi agamenoni regum regi fuit honestum hr aliquē in Consilijs capiendis Nestorem ni uero gloriosum te Consule iuuene florere laudib; q̄z alumnu disciplie mee. L quide Cesar cum ad Eum Ergotum neapolim venissem q̄z q̄z erat oppssus toti⁹ Corporis dolorib; & tn an q̄z me plane salutauerit o mi Cicero inquit gratulor tibi cum tantum vales apud dolobelam q̄ztum /. si ego apud sororis filium valere salui esse possemus dolobele uero tuo & gratulor et gras ago que quidem post te cos solum possum vere Consule dice. deinde

multa de facto ac de re gesta tua. Nichil magnificentius, nichil preclarius
actum unquam, nichil rei publice salubrius. Atque hec mea vox omnium est. A te
autem peto ut me hanc quasi falsam hereditatem aliene glorie sinas cernere
meque aliqua ex parte in societatem tuarum laudum venire patiare. Quamquam
mi Dolobella (hec enim iocatus sum) libentius omnes meas, si modo sunt aliquae
mee laudes, ad te transfuderim quam aliquam partem exhauserim ex tuis.
Nam cum te semper tantum dilexerim quantum tu intelligere potuisti
tum his tuis factis sic incensus sum ut nichil unquam in amore fuerit
ardentius. Nichil est enim mihi crede virtute formosius, nichil pulcrius, nichil
amabilius. Semper amavi ut tu scis M. Brutum propter eius summum in-
genium, suavissimos mores, singularem probitatem atque constantiam.
tamen idibus martiis tantum accessit ad amorem ut mirarer locum fuisse
augendi in eo quod mihi iam pridem cumulatum etiam videbatur. Quis erat
qui putaret ad eum amorem quem erga te habebam posse aliquid
accedere. Tantum accessit ut mihi nunc denique amare videar, antea
dilexisse. Quare quid est quod ego te horter ut dignitati et glorie servias.
proponam tibi claros viros quod facere solet qui hortatur. neminem
habeo clariorem quam te ipsum. te imitari oportet, tecum ipse certes. non
licet quidem tibi iam tantis rebus gestis non tui simile esse. Quod cum
ita sit, hortatio non est necessaria, gratulatione magis utendum est. Con-
tigit enim tibi quod haud scio an nemini ut summa severitas animadversionis
non modo non invidiosa, sed etiam popularis esset et cum bonis omnibus
tum infimo cuique gratissima. hoc si tibi fortuna quadam contigisset
gratularer felicitati tue, sed contigit magnitudine tum animi tum
etiam ingenii atque consilii. legi enim contionem tuam. Nichil illa
sapientius. Ita pedetentim et gradatim tum accessus a te ad causam facti tum
recessus ut res ipsa maturitatem tibi animadvertendi omnium consensu daret.
Deliberasti igitur et urbem periculo et civitatem metu. Neque solum ad
tempus maximam utilitatem attulisti, sed etiam ad exemplum. Quo facto intelligere
potes in te repositam esse rem publicam tibique non modo tuendos, sed etiam or-
nandos esse illos viros a quibus initium libertatis profectum est.
Sed his de rebus coram plura propediem ut spero. Tu qui rem publicam nosque
conservas fac ut diligentissime te ipsum mi Dolobella custodias. Vale.

M. T. C. Peto saluti d.

DVABVS TVIS EPISTOLIS. Respondebo uni quam
161 quatriduo ante acceperam Zeto altera quam attulerat Phileros
tabellarius. Ex prioribus tuis litteris intellexi pergratam curam meam
et animum tibi perspectum tibi esse gaudeo. Sed in crede id est re absens
litteris perspicere potuisti. Nam cum assatis multis non enim possum aliter
dicere et coli me videam et diligi. Nemo est illorum omnium mihi te
iucundior. Nam quod me amas quod id et pridem et constanter facis est
id quidem magnum atque aut scio an maximum. Sed tibi commune cum
multis. Quod tu ipse tam amandus es tam quam dulcis tam quam in omni genere
iocundus. Id est proprie tuum. Accedunt non attici. Sed salsiores quam
illi atticorum. Romani veteres atque urbani sales. Ego autem existimes
licet quod libet mirifice capior facetiis maxime nostratibus praesertim cum
eas videam primum oblitas latio tum cum in urbem nostram est
infusa peregrinitas. Nunc vero etiam bracatis et transalpinis nationibus
ut nullum veteris leporis vestigium appareat. Itaque te cum video
omnes mihi granios omnes lucilios vere ut dicam crassos quoque et lelios
videre videor. Moriar si praeter te quemquam reliquum habeo in quo possim
imaginem antiquae et vernaculae festivitatis agnoscere. ad hos lepores
cum amor erga me tantus accedat miraris me tanta perturbatione
valitudinis tuae tam grave exanimatum fuisse. Quod autem altera epistola
expurgas te non dissuasorem mihi emptionis Neapolitanae fuisse. Sed
auctorem moderationis urbane. Neque ego aliter accepi intellexi tamen idem
quod his intelligo litteris non ~~[?]~~ existimasse te mihi licere. vel quod ego
arbitrabar res has non omnino quidem. Sed magnam partem relinquere
Catulum mihi narras et illa tempora. Quid simile ne mihi quidem ipsi tunc
placebat diutius abesse a rei publicae custodia. Sedebamus enim in puppi clavum
quam tenebamus. Nunc autem vix est in sentina locus an minus multa
senatus consulta futura putas si ego sim Neapoli Romae cum sim et
urget forum senatus consulta scribuntur apud amatorem tuum familiarem meum
Equidem cum in mentem venit ponor ad scribendum et ante audio
senatus consulta in Armeniam et Siriam esse perlatum quod in meam sententiam
factum esse dicatur quam omnino mentionem ullam de ea re

esse factam. Atque hoc velim me iocari putes. Nam in senatu iam a regibus ultimis allatas esse litteras quibus mihi gratias agant quod se mea sententia reges appellaverim quos ego non modo reges appellatos sed omnino natos nesciebam. Quid ergo est tamen quamdiu hic erit noster hic praefectus moribus probe auctoritati tue. Cum vero aberit ad fungos me tuos conferam domum. Si habebo in denos dies singulos sumptuariae legi conferam. Sin autem minus invenero quod placeat decrevi habitare apud te. Scio enim nichil me tibi gratius facere posse. Domum silanam desperabam iam ut tibi proxime scripsi. Sed tamen non abieci. Tu velim ut scribis cum fabris eam perspicias. Si enim nichil est in partibus aut in tecto vitii cetera mihi probabuntur. Vale.

Cicero papirio paeto salutem dicat

162 d ELECTARVNT ME. Tue litterae in quibus primum amavi amorem tuum qui te ad scribendum incitavit verentem ne silius suo nuntio aliquid mihi sollicitudinis attulisset. De quo et tu mihi antea scripseras bis quidem eodem exemplo facile ut intelligerem te esse remotum et ego tibi accurate rescripseram ut quoquo modo in tali re atque tempore aut liberarem te ista cura aut certe levarem. Sed quoniam proximis quoque litteris ostendis quante cure tibi sit ea res sic mi paete habeto quidquid arte fieri potuit. Non enim iam satis est consilio pugnare artificium quoddam excogitandum est. Sed tamen quidquid elaborari aut effici potuit ad istorum benivolentiam conciliandam et colligendam summo studio me consecutum esse. Nec frustra ut arbitror. Sic enim color sic observor ab omnibus his qui a cesare diliguntur ut ab his me amari putem. Nam et si non facile diiudicatur amor verus et fictus nisi aliquid incidat huiusmodi tempus ut quasi aurum igni sic benivolentia fidelis periculo aliquo perspici possit cetera sunt signa communia. Sed ego uno utor argumento quamobrem me ex animo vere quod arbitror diligi quia et nostra fortuna ea est et illorum ut simulandi causa non sit. De illo autem quem penes est omnis potestas nichil video quod timeam. Nisi quod omnia sunt incerta cum a iure discessum est nec praestari quidquam potest quale futurum sit quod positum est in alterius voluntate ne dicam libidine. Sed tamen eius ipsius nulla re a me offensus est eius est enim adhibita in ea re ipsa summa a nobis moderatio

ut n. olim arbitrabar esse meum libere loqui, Cuius opera esse manitat
libertas, sit ea nunc amissa. Nichil loqui quod offendat aut illi aut
eorum qui ab illo diliguntur voluntate effugere aut si velim non nullorum
acute aut facete dictorum offensionem, fama ingenii mihi esset
abicienda, quod si id possem non recusarem. Sed tamen ipse Cesar habet
peracre iudicium. Et ut Servius frater tuus quem litteratissimum
fuisse iudico facile diceret hic versus plauti non est, hic versus
est quia tritas aures habet notandis generibus poetarum et consuetudine le
gendi, Sic audio Cesare cum volumina iam confecerit, si quid
afferatur ad eum pro meo quod meum non sit reicere solere quod
eo nunc magis facit, quia vivunt mecum fere quottidie illius fa
miliares. Incidunt aut in sermone vario multa que fortasse illis
cum dixi, nec illiterata nec insulsa esse videtur. Hec ad illum cum
reliquis actis perferuntur. Non etiam ipse mandavit, sic fit ut si quid
preterea de me audiat non audiendum putet. quam ob rem oenomao
tua Nichil utar. Et si posuisti loco versus Actianos. Sed quid est
invidia. Aut quid mihi nunc invideri potest. Verum fac esse omnia
Sic video philosophos placuisse his qui mihi soli videtur vim
virtutis tenere, Nichil esse sapientis prestare nisi culpam qua video
mihi dupliciter carere. Et quod ea senserim que rectissima fuerunt
Et quod cum viderunt presidii non satis esse ad ea obtinenda viribus
certandum cum valentioribus non putarim. Ergo in officio boni civis
non sum reprehendendus. Reliquum est ne quid stulte ne quid temere dicam
faciam ne contra potentes id quoque puto esse sapientis. Cetera vero quid quisque
me dixisse dicat aut quo ille accipiat aut qua fide mecum
vivat ii qui me assidue colunt et observant prestare non possum
Ita fit ut et consiliorum superiorum conscientia et presentis temporis
moderatione me consoler. Et illam actii similitudinem non modo iam
ad invidiam, sed ad fortunam transferam quam existimo levem
et imbecillem et ab animo firmo et gravi tamquam fluctum a saxo frangi
oportere. Et etiam cum plena sit monumenta grecorum quemadmodum sa
pientissimi viri regna tulerit vel athenis vel siracusis cum
servientibus suis civitatibus fuerit ipsi quodammodo liberi. Ego me
non putem tueri meum statum sic posse ut neque offendam animum

in frangam dignitatem meam. Nunc vero ad iocationes tuas quoniam tu secundum
Oenomaum Actii non ut olim solebat Atellanam, sed ut nunc
fit mimum introduxisti, quem tu michi pupillum, quem denarium
narras, quam tirotarichi patinam? Facilitate mea ista ferebantur
antea. Nunc mutata res est. Hirtium ego et Dolobellam dicendi
discipulos habeo, cenandi magistros. Puto enim te audisse, si forte ad vos
omnia perferuntur, illos cenitare. Tu autem quod in bonam copiam eiures
nichil est. Tum enim cum rem habebas questiculus te faciebat attentiorem.
Nunc cum tam equo animo bona perdas, non eo sis consilio, ut cum
me hospitio recipias estimationem te aliquam putes accipere. Etiam
hec levior est plaga ab amico quam a debitore. Nec eas cenas quero ut ma-
gne reliquie fiant. Quod erit magnificum sit et lautum. Memini te mihi
Phamee cenam narrare. Temperius fiat. Cetera eodem modo. Quod si perseveras
me ad matris tue cenam revocare feram id quoque. Volo enim videre
animum qui mihi audeat ista que scribis apponere aut etiam polipum miniati
Iovis similem. Crede mihi non audebis. Ante meum adventum fama ad
te de mea nova lautitia veniet. Eam extimesces. Nichil est quod
in promulside spei ponas aliquid quam totam sustuli. Solebam enim
antea debilitari oleis et lucanicis tuis. Sed quid hec loquimur?
Liceat modo isto venire. Tu vero volo enim abstergere animi tui metum
ad tirotarichum antiquum redi. Ego tibi unum sumptum afferam
quod balneum calefacias oportebat. Cetera more nostro. Superiora
illa lusimus. De villa Seliciana et curasti diligenter et scripsisti
facetissime. Itaque puto me pretermissurum. Salis enim satis est, sed
animum parum. Vale.

163 e SI NE VACET TIBI sepe quod negaras discedes
Curatius tibi litteras mitto. Et siquidem perferuntur quas
do atque hec ego diligentius facio quod cum otiosus sum plane
ubi delectem otium meum non habeo. Tu cum Rome eras hoc
in certum atque expeditissimum vacanti negocium erat tecum
id otii tempus consumere, idque non mediocriter desidero. Et in non in
solus esse, sed Rome te profecto solitudo videatur facta. Et quamquam
mea negligentia est multos sepe dies ac te cum hic eras non
attendebam. Nunc quotidie non esse te adventurum in ipsis

Cautior maxime uero ut te dies noctesque quam ... curat quoniam
illum pietas auguratus tuum competitorem dolere. Et dissimulare sum
certiore quam primum tuum accipias et tua mecum fidei magis quam mea cum cupio
Nam me a scriptio forsitam cum locupletiore referam. Sed hoc usque
eo suaue est. Sed si acciderit tota uita risus nobis deesse non possit
Sed tanti. Sed me hercule non multum m. Octauius corporis odia quae hircum
primum quam permulta sunt subleuat. Quod ad philothimum liberti officium
Et bona milonis attinet dedimus operam ut et philothimus quam ho
nestissime miloni absenti eiusque necessariis satisfaceret. Et
eodem eius fidem et sedulitate existimatio tua conseruaretur. Illud
nunc ate peto et si eris ut spero otiosus aliquid ad nos ut intelligamus
nos tibi curae esse syntagma conscribas. Quid tibi istuc inquies in mente
uenerit bonum non inepto aliquid ex tam multis tuis monimentis
extare quod nec amicitiae ~~potius~~ memoriam potius prodat. Cuiusmodi uelim
puto quaeris tu citius qui omnem nosti disciplinam quod maxime conuenit ex eo
genere tamen quod et nos pertineat didascaliam quandam ut uersetur
inter manus habeat. Vale

164 INVIDEO. ET TIBI. Quae multa quottidie quae mirere
istoc perferuntur primum illum absolutum messallam deinde
eundem condemnatum C. marcellum consulem factum
m. claudium appulsa postulatum agallis duobus p. dolobelam xv.
uirum factum hoc tibi non inuideo caruisse te pulcherrimo spectaculo
Et lentuli crurius repulsi uultum non uidisse. At qua spe quam certa
opinione descenderat quam ipso diffidente dolobela Et hercules nisi nostri
equites acutius uidissent pene concedente aduersario aduersario superasset
Illud te non arbitror miratum seruium cum designatum tribunum plebis con
demnatum cuius loco C. Curio petit sane quam incutit multis qui eum
facilitatemque eius non norunt magnum metum. Sed ut spero
Et uolo et ut se fert ipse bonos. Sed senatum malet totus ut nunc
est hoc scaturit huius autem uoluntatis initium causa est quod eum non
mediocriter Caesar qui solet infimorum hominum amicitia sibi qualibet
impensa adiungere ualde contempsit qua in re mihi uidetur
illud perquam uenuste cecidisse quod ad reliquos quoque usque eo est

animadusimus ut Curio qui Nichil Consilio facit roe Et insidiis usus
videretur in evitandis his Consiliis qui se intederat adversarios in
eius tribunatum lelias Et anthonias Et id genus valentis dico has
ego tibi litteras eo maiore / si intervallo q comitiorum dilationes occupa
tiore me habebant. Et expectare indies exitum cogebat ut confectis
omnibus te facere certiorem ad kal. sextil. que expectam pretoris more
quedam inciderunt mea poro comitia que eventum sint habitura nescio
opinionem quidem quod ad hirrum attinet incredibilem ed. pl. comitiis
nacta sunt. / Nam M. Celium vicinianum mentio illa fatua
quam Cessamus olim Et promulgatio de dictatore subito deiecit
Et deiectum magno clamore insecuta est. inde hirrum amiatia
ad non faciendum flagitare spero te Celeriter Et de nobis quod sperasti
Et de illo quod vix sperare ausus es auditurum de re p. iam novi quicquam
expectare desieramus /. Sed cum senatus habitus esset ad appollinem
a.d. XI. kal. sextil. Et referretur de stipendio Gnei pompeii mentio
facta est de legione ea quam Expensam tulit Gne pompeius Cesari
quo Numero esset quo appeteretur /. Cum pompeius esset in galia
Coactus est dicere pompeium se legionem abducturum /. Sed non
statim sub mentione et convitio obtrectatorum. inde interogatus de
successione Gnei Cesaris de qua hoc est de provintiis placitum est
ut quam primum ad urbem reverteret Gneus pompeius ut Coram eo
de successione provintiarum ageretur. Nam Ariminum ad exer
citum pompeius erat iturus statim ut ad id. sex. de ea re factum iri pro
fecto aut transigeretur aliquid aut turpiter intercederetur /. Nam
in disputando Conicit illam vocem Gnei pompeii omnes oportere
senatui dicto audientes esse. Ego tamen sic Nichil expecto quo paulus
Consul designatus primum sententiam dicente. sepius te admoneo de syn
grapha sitiana /. Cupio enim te intelligere esse me ad re valde pertinere
It. de pateris ut arbitratas accersas cures quod ut mihi vehantur preterea
nuntiatum Nobis Et pro Certo iam habetur regem inalexandria
mortuum. quidem mihi persuadeas quomodo Regnum illud se habebat
quis procureret diligenter mihi perscribas kal. sex. Vale.

165 9 VA TV CVRA stis. Quod ad pace provintie tue

finitimar*um* qz regionum attinet nescio Ego quidē uehementer impedeo
. Nam si hoc more moderari possemus Et p*ro* uiribus copiarum tuar*um*
belli qz existeret magnitudo Et q*uan*tum glorie triumpho opus esset et
assequeremur periculosam Et graue illam dimicationem euita=
remus /. Nichil tam esset optandum . / Nunc si parthus mouet
aliquid scio no*n* mediocre fore contentionem . tuus porro exercit*us*
vix vnum saltum tueri p*otes*t hanc aut Nemo ducit rationē
s*ed* omnia desiderantur abeo tanq*uam* Nichil denegatum sit ei quoq*ue*
minus qz paratissim*us* esset qui publico negocio p*re*posit*us* e*st* . Accedit
huc qui successionē futuram p*ro*pt*er* galliar*um* controuersiam non
video . tam et si de re puto te constitutum quid factur*us* esses
habere inquo maturi*us* constitueres Cum hunc Euentum pro
uidebam visus est ut te facere certiore Nosti eni*m* hec tralaticia
de gallis Constituetur . Erit qui intercedat deinde ali*us* existet q*ui*
n*isi* libere liceat de omnib*us* prouincijs decernere senatui reliquas
impediat / Sic multum ac diu ludet atq*ue* ita diu ut plus biennium
istricis moraretur / Siquid Noui de re p*ublica* qd tibi scriberē haberē
vsus Essem mea Consuetudine ut diligenter Et quid actum esset . Et
quid exeo futurum sperarē p*er*scribere Sane tanq*uam* inquodam incilia
omnia adheserunt . Marcellus Illud idē de prouincijs vrget Et
neq*ue* adhuc frequentem senatum Efficere potuit hec si p*re*terito Anno
Curio tribun*us* Et eadē actio de prouincijs introiuit ut qz facile
nunc sit omnia Impedire Et qz hec Cesari qui sui ca*usa* no*n* curet sup*er*et
no*n* te fallit . vale

166 r RAMVZ TABZ. vt debeo gratulor letor
qz tum p*re*senti tum *etiam* sperata dignitate seri*us* no*n*
negligentia mea /. s*ed* ignoratione omnium rer*um* . In his eni*m*
sum locis quo Et p*ro*pt*er* longinquitatem tardissime omnia p*er*ferunt*ur*
Et Congratulor / tu uero quib*us* u*er*bis tibi gras agam . No*n* repio q*uod*
ita factus sis ut dederis nobis queadmodum scripseram ad me q*uod*
semp*er* ridere possem*us* ? Itaq*ue* Cum p*ri*mum Audiui Ego ille ipse
factus sum scis quē dicam Egiq*ue* omes illos adolescentes quos

ille iactitat difficile est loqui te aut contemplans absente. Et qui tecum coram loquerer non edepol gratum rem egeris. Nam quod gratum factum fecerit quod quod praeter opinionem non acciderat. Referebant me ad illud incredibile hoc facto obiiciatur. Repete vero in recessionibus letitiis insigno cum obiurgarer quod nimium gaudeo pene desidere. Ita me defendebam. Ego voluntate hominum nimiam quid queris. dum illum radeo pene sum factus ille h. pluribus multa quam alia. Et de te ad te cum primum ero nactus aliquid ocii. te vero mirum diligo quem mi fortuna dedit amplificatorem dignitatis me ultorem non in inimicorum modo sed etiam invidorum meorum ut eos partim scelerum suorum partim et ineptiarum peniteret. Vale.

n M. C. CVRTIO Quid platum ad te sit Appium a Dolabella reum factum sane quam non ea existimaveram

.67 ... Neque enim stulte apud quam simul atque Dolabella accessit in iudicia. Neque ad tribunal introierat in urbem triumphi quam postulationes abiecerat quo facto rettulit sermones paratior quam visus est quam speraverat accusatoris. Nunc in te maximam spem habet. Scio tibi eum non esse odio quam velis eum obligare in te maximam. Tibi cum quo simultas est tibi non fuisset liberum tibi in tua manu est cum quo simulatas est tibi non fuisset liberum tibi de tota re esset nunc. si ad illam summam veritatem legitimum ius exeris cavendum tibi erit ne parum simpliciter et candide posuisse inimicitias iudicaris in hanc partem porro tutum tibi erit. siquid volueris nemo enim necessitudine et amicitia te deterritum ab officio dicet. Nemo enim necessitudine et amicitia te deterritum ab officio dicet. Illud mihi occurrit quod inter postulationem et nominis delationem uxor a Dolabella discessit. Quid mihi discedens mandaris memini. Quid ego tibi scripserim te non arbitror oblitum. Non est iam tempus plura narrandi unum illud monere te possum. si res tibi non displicebit tamen hoc tempore nihil de tua voluntate ostendas et expectes quemadmodum exeat. Ex hac causa denique invidiosum tibi sit. si emanarit porro significatio ulla intercessit. daturi quae deceat aut expediat fiat. neque tacere ea res potest quin sit in re tam opportuna acciderit atque in negocio conficiendo tanto illustrior. Erit cum primum iussit qui. si periculosum sciet esse loqui de hac re mihi in se contineret. Pompeius dicitur valde pro Appio laborare. Et etiam putet alterum utrum de filiis ad te 16

missurum hic vos omnes absolvimus. Et hercule conscripta omnia
federa pro honestis sunt. Consules autem habemus summa diligentia. adhuc
senat. con. nisi de feriis latinis nullum facere potuerunt. Curioni
nro tribunatus conglaciat se dici non pot quomodo hic omnia ia-
ceat .n. Ego cum tabernariis et aquariis pugnare veternus
civitate occupasset. si parthi nos nichil afficiunt. Nos nichil fa
core fugescimus xti quoque quo in hunc omnia iacerant potuit sine
ptis bibuli in amanco nescio quid cohortiales amisit hoc sit
nunciatum qd tibi sup scripsi curionem frigere iam calet. Nam
fervontissime concipitur leuissime eius qz de intercaledo non
obtinuerat transfugit ad pplm Et pro cesare loqui cepit legē
qz mariam no dissimilē agrarie rulli Et alimentariaz quas iubet
ediles metiri iactat hec nundum fecerat cum pore parte epile scripsi.
Amabo te siquid qd opus fuerit apro facere posito me ingratia
de dolobela integrum tibi reserues suadeo Et huic rei de qua loquor
Et dignitati tue equitatis qz opinioē ita hec facere expedit turpe
tibi Erit pantheras grechas me no habere. vale.

168 VAZ CAEL IV. Istinc decedē cupias nescio
ego quidē eo magis quod adhuc feliciter res gessisti dum
istic eris de belli parthici periculo cruciabor ne hunc risum
meum metus aliquid perturbet breuiores has litteras properanti pu
blicanorum tabellario subito dedi tuo liberto pluribus verbis scripteras
pridie dederam. Res autem Nove Nulle sanē acciderunt nisi hec uis
scribi tibi q certe vis. Cornificius adolescentior est ille sibi filiam
despondit paula valeria soror triarii divortium sine causa quo die
iure ad provinciam venturus erat fecit nuptura est. D. bruto nudum
retuleras multa in hoc genere incredibilia te absente acciderunt servius
ocrella nemini persuasisset se moechum esse nisi triduo bis depre-
hensus esset quero res? iu hercule. Ego nunc vellē. Relinquo
tibi qd ab aliis queras. Neque Enim displicet mihi imperatorē singulos
percunctari cum qua sit aliquis deprehensus. vale.

169 L. St CIE RE. P. Que tibi scribam habeo

Nichil quo magis gavisurum te putem habeo quam hoc facto C. Sempronium ruffum mel ac delicias tuas calumniam maximo plausu tulisse. queris an ca[usa] in tuccium accusatorem suum post ludos Romanos reum lege plotia de vi fecit hoc consilio quod videbat, si extraordinarius reus nemo accessisset sibi hoc anno causam esse dicendam. dubium porro illi non erat quid futurum esset. nemini hoc differre munusculum maluit quam suo accusatori. Itaque sine ullo subscriptore descendit Et tuccium reum fecit. at Ego simulatque audivi invocatus ad subsellia rei occurro, surgo neque verbum de re facio, totum sempronium usque eo ago ut vestorium quoque interponam. Et illam fabulam narrem quemadmodum tibi pro beneficio dederit, si quid iniuriis suis esset quod vestorius teneret. hec quoque magna nunc sina forum tenet M. Servilius postquam ut ceperat omnibus in rebus turbarat, nec quod non venderet cuiquam reliquerat maximeque nobis traditus erat invidie. Neque laterensis pretore postulante pausania nobis patronis quo ea pecunia pervenisset recipere voluit. Q. pilius necessarius attici nostri repetundis eum postulavit. magna illico fama surrexit, de damnatione ferventer loqui ceptum est. quo vento proicitur Appius minor, ut indicaret de pecunia ex bonis patris pervenisse ad Servilium, prevaricationisque causam diceret depositam HS. LXXXI. admiraris amentiam. Immo, si actiones stultissimas vidisses, nepharias patris confessiones audisses. mittit in consilium eosdem illos qui lites extimabant iudices. cum equo numero sententie fuissent, ad Extremum ut solet Non redigam. postquam discessit Et pro absoluto haberi cepit, legesque unum Et centesimum caput ~~Ea~~ legit in quo ita erat quod eorum iudicum maior pars iudicaverit id ius ratumque esto, in tabulas absolutum non retulit, ordinum iudicia perscripsit. postulato rursus Appio cum lelio transegit, relaturum dixit. sic nunc neque absolutus neque damnatus Servilius de Repetundis saucius pilio traderetur. Nam de divinatione Appius cum calumniam iurasset contendere ausus non est pilioque cessit

et ipe pecuniis repetundis assimilis est postulat. Et pterea de Jure usu quodam suo emissa fuisse factus recte hoc par ut . Q ad rem p. ptiz omnino multis dieb expectat singulliaz ~~nihil est~~ actu Nihil est. Aliqui tu sepe re ditatu et graviter acta et ple pspecta Gn. pompei voluntate in eam parte ut eu deade post kal martias placeret. senatusosultum qd tibi misi factum est Autoritates qz pscripte senatus consulti autoritas pdie kl octobris In ede appollis scribit. Affuerunt l. domiti Gneus fabius thenobalb Quint Celi Quinti fili metell pus sapio luti Juli luti fabi proniana Gaius scribon Gaius filius pompon Curio l. athois luti filius Capito. vale.

120 MARCUS MARCELL Q. fili de provinciis consularibs D. E. L. F. C. uti C. paul C. marcell Consulti magratum inissent ad x. kal martias que In suo magistratu futura essent de consularibs provinciis senatum referent / ne ue quid poti ex kal martiis ad senatum referent ne ue quis coniunctum de ea re referet aconsiliis utiqz ei rei ei pdiees comitiales haberes senatum qz consuli faceret ut cum de ea re ad senatum referetur aconsiliis eo qui in ccc. Judicib essent sex adducere liceret / siquid de re p. ad plm ul anthop esset uti Serui sulpiti m. marcell consules ptores tribuni qz plebis quib eo videretur ad plebe ue referent quos dij no tulissent uti quicunqz deinceps essent ad plm pleb. ul foret et u. p. R. kalis octobris in ede appollis scripta Affuerunt luti domiti Gne fabi Atheno libali Quint metell q. f. publi sapio luti Juli l. fili pompon Annal. Gne septi thiti fili Quirini Gne scribon q. fi. pom. curio. latili. lu fa. m. Capito marc api marci fili qz m. m. Celi Consul de provinciis d. E. ro. lic. senatum existimare Neminez eo qui potestate habet intercedendi impediendi mora affere oportere quominus de re ei quint pomponi ad senatum referre senatusqz ~

posse qui impedirent prohiberent eum senatum existimare contra rem publicam fecisse
Siquidem huic senatus consulto intercessit senatui placere auctoritatem
perscribi Et de ea re ad senatum populumque referre huic senatus consulto in
tercessit C. Celius L. Vinitius P. Cornelius C. Vibius Pansa. It[em] senatui pla
cere de militibus qui in exercitu Gai Cesaris sunt qui eorum stipendia
merita aut causas quibus de causis missi fieri debeant habeant ad hunc
ordinem referre ut eorum ratio habeatur causeque cognoscantur. Siquis
huic senatus consulto intercessisset senatui placere auctoritatem perscribi et
de ea re p. adhuc ordinem referri huic senatus consulto intercessit Celius
C. Pansa tribuni plebis. Itemque senatui placere in Ciliciam provinciam in
viii. reliquas provincias quas pretorii pro pretore obtinerent eos qui
pretores fuerunt. Neque in provinciam cum imperio fuerunt quos eorum ex
senatus consulto cum imperio in provincias pretori mitti oporteret eos
sortito in provincias mitti placere. si ex eo numero quos ex senatus consulto in
provincias ire oporteret ad numerum non essent qui in eas provincias proficiscere
rentur tum uti quodque collegium primum pretorum fuisset. neque in pro
vincias profecti essent. ita sorte in provinciam proficiscerentur
Si in numerum non esset. deinceps proximi cuiusque collegii qui pretores
fuissent. Neque in provincias profecti essent in sorte committerentur
quoad is numerus effectus esset quem ad numerum in provincias mitti opor
teret. siquis huic senatus consulto intercessisset auctoritas perscriberet
huic senatus consulto intercessit C. Celius C. Pansa tribunus plebis
Illa preterea Gnei Pompei sunt animadversa que maxime confidentiam attu
lerunt hominibus ut diceret se ante kalendas martias non posse sine in
iuria de provinciis Cesaris statuere post kalendas martias se non
dubitaturum. cum interrogaretur siqui tunc intercederet dixit hoc
nihil interesse utrum Cesar senatui dicto audiens futurus non
esset an pareret qui senatum decernere non pateretur. Quid si
inquit alius se consul esse Et exercitum habere velit at ille
quam clementer quid filius meus fustem mihi impingere volet his vocibus
existimaret homines pompeio cum Cesare esse negocium. effecit

Itaque iam ut video alteram utram ad conditionem descendere velit Caesar
ut aut maneat, neque hoc anno sua ratio habeatur, aut si designari poterit
decedat. Curio se contra eum totum parat. Quid assequi possit nescio. Illud
video bene sentientem, et si nihil effecerit, cadere non posse. Me tractat liberaliter
Curio. Et mihi suo munere negotium imposuit. Nam si mihi non dedisset
eas quae ad ludos erant africanae potuit supersedere. Nunc quoniam dare ne
cesse est velim tibi curae sit quod a te semper petii, ut aliud istinc bestiarum
habeamus. Sitianamque syngrapham tibi commendo. Libertum Philonem istuc
misi et Diogenem grecum, quibus mandata et litteras ad te dedi. Eos tibi
et rem de qua misi velim curae habeas. Nam quod ad me vehementer per
tineat in his quas tibi illi reddet litteris descripsi. Vale.

p PVTARES NVNQ̃ ACCIDERE possent ut
171 mihi verba deessent, neque solum ista nostra oratoria
sed haec et nostratia. Desunt autem propter hanc causam quod mirifice sum
sollicitus quidnam de provintiis decernatur. Mirum me desiderium
tenet urbis, incredibile meorum atque in primis tui, atheletas aut provintie
vel quia videremur iam consecuti ut non tam accessio quaerenda quam fortuna
metuenda vel quia totum negotium non est dignum viribus nostris qui
memoria onerare in re p. sustinere ut possemus et solemus, vel quia belli
magni timor impendit quem videremur effugere, si ad constitutam diem
decedamus. De pantheris per eos qui venati sunt agitur mandatum diligenter
sed mira paucitas est, ut ea quae sunt valde curant queri quod nihil cuique
insidiarum in provintia decedere. Sed tamen sedulo fiet in primis a Patisco. Quicquid
erit tibi erit. Sed quid esset plane nesciebamus. Mihi mehercule
magnae curae est aedilitas tua, ipsi dies me admonebant. Scripsi enim
haec ipsis Megalensibus. Tu velim ad me de omni rei publicae statu quam diligen
tissime scribas. Certissima enim putabo quae ex te cognoscam. Vale.

s SIC TV INQVIS HIRRVM Tractasti. Immo si
172 scias quam facile quam nec contentionis minime fuerit, pudor te
ausum illum umquam incedere tamquam tuum competitorem. Post vero
risus facit, civem bonum ludit et contra Caesaris sententias dicat, expectat

corripit Curionem prorsus non mediocriter obiurgat hac re pulsa te
mutavit preterea qui numquam in foro aperuit non multum in divitiis
versatus sit agit cum liberalis. Sed raro post meridiem de provinciis
quod tibi scripseram Idibus Sextilibus actum iri interpellabat iudi
cium Marcelli consulis designati in Kalen. reiecta est ne frequentiam
quidem efficere potuerat has litteras cum non semper dedi Cumque ad
eam diem ne pflagitatum quidem quicquam erat ut video ea hec in
tegra in proximum annum transferetur Et quantum divino
relinquendum tibi erit qui provinciam obtinebat. Nam non ex
peditur successio quondam gallie que habet intercessorem in eadem con
dicione in qua cetere provincie vocantur hoc mihi non est dubium
quod tibi magis scripsi ad hunc Eventum te parares fere litteras omnibus
tibi de pantheris scripsi turpe tibi erit pati cum Curio x. pantheras
misisse te non multis partibus plures quas ipsas mihi Curio Et alias
africanas x. donavit ne putes illum tam plura rustica dare
scire. si tu in memoria teneres et tibi ratas accerseris. Et quod
in pamphiliam litteras miseris. Nam ibi plures capi aiunt quod
nolles efficies hec vehementi laboro nunc quod seorsum a collega puto
mihi omnia paranda amabo te impone tibi hoc curare soles libenter
ut ego maiore parte nihil curare hoc negocio. Nulla tua nisi
loquendi cura est hoc est impandi mandandi. Nam simulat quod erat
capte. quia laneas deportet habes eos quos ad Sittianam syngrapham misi
puto x. si nullam spem aut in tecto vicis Cetera mihi probabuntur vale.

Cicero lucio papirio peto s. d.

n NON TU HOMO Ridiculus es qui cum balbus
ner ad te fuerit ex me queras quid de istis municipiis Et
173 agris futurum putes quasi aut ego quicquam sciam quod iste non
sciat. Aut siquid aliquando scire Non ex isto soleam scire Immo vero
si me amas tu fac ut sciam quid de Nobis futurum sit habuisti enim
in tua potestate ex quo vel ex sobrio vel certe ebrio scire posses. Sed
Ego ista mi pete Non quero primum quia de lucro prope iam quadr.

diremimus vivimus) si aut hoc lucrum est aut hec vita superstitem
r. p. vivere. Deinde quod scire quoque me videor quid futurum sit fiet
id quodcumque volent qui valebunt. Valebunt autem semper arma. Nobis
igitur satis esse debet quidquid conceditur. Hoc siquis pati non potuit
mori debuit. Vegetem quidem agrum et capenatem metiuntur. Hic
non longe abest a tusculano. Nichil tamen timeo fruor dum licet opto
ut semper liceat. Si id minus contigerit tamen quoniam ego vir fortis
idemque philosophus vivere pulcherrimum duxi non possum eum non
diligere cuius beneficio id consecutus sum. Qui si cupiat esse rem publicam
qualem fortasse et ille vult et omnes optare debemus. Quid faciat
tamen non habet. Ita se cum multis colligavit. Sed longius progredior scribo
enim ad te. Hoc tamen scito non modo me qui consiliis non intersum. Sed
ne ipsum quidem principem scire quid futurum sit. Nos enim illi servimus
ille temporibus. Ita nec ille quid tempora postulatura sint. Nec nos
quid ille cogitet scire possumus. Hec tibi antea non rescripsi, non
quod cessator esse solerem presertim in litteris. Sed cum explorati nichil
haberemus. Nec tibi sollicitudinem ex dubitatione mea, nec spem ex
affirmatione mea afferre volui. Illud tamen ascribam quod est verissimum meis
temporibus. Adhuc de isto periculo nichil audisse. Tu tamen pro tua sapientia
debebis optare optima cogitare difficillima ferre quecumque erunt. Vale.

Cicero salutem dicit papirio peto.

174 [C]VM ESSEM OCIOSVS. In tusculano propterea
quod discipulos obviam miseras ut idem me quam maxime
conciliaret familiari suo accepi litteras tuas plenissimas
suavitatis. Ex quibus intellexi tibi probari meum consilium. Quod ut
dionisius tyrannus cum siracusis expulsus esset corinthi dicitur ludum
aperuisse, sic ego sublatis iudiciis amisso regno forensi ludum
quasi habere ceperim. Quid queris me quoque delectat consilium
multa enim consequor. Primum id quod maxime nunc opus est
munio me ad hec tempora. Sed cuiusmodi sit nescio. Tantum video

nullius adhuc consilia me hinc amovere, nisi forte maiori melius fuit in lectulo fateor. Sed non accidit. Sed non accidit. In acie non fui. Ceteri quidem Pompeius Lentulus Scipio Affranius fede perierunt. At Cato preclare. Iam istuc quidem cum volemus licebit. Demus modo operam ne tam necesse nobis sit quam illi fuit id quod agimus. Ego hoc primum sequor illud. Spe meliora fio primum valitudinem quam intermissis exercitationibus amiseram. Deinde ipsa illa, siqua fuit in me facultas orationis nisi me ad hanc exercitationem retulissem exaruisset. Extremum illud est quod tu nescio an putes primum valitudinem quam intermissis exercitationibus amiseram deinde ipsa illa, siqua fuit in me facultas orationis nisi me ad hanc exercitationem retulissem exaruisset. Extremum illud est quod tu nescio an primum putes plures iam pavones confeci quam tu pullos columbinos tute istic Acerniano viro delectato. Ego me hic Hirtiano. Veni igitur, si vir es et disce quas queris et si sus Minervam. Sed quom ut video estimationes tuas vendere non possis. Neque ollam denariorum implere Romam tibi remigrandum est. Satius est hic cruditate quam istic fame. Video te bona perdidisse spero idem istos familiares tuos. Actum igitur de te est nisi vides potes in mulo isto quem tibi reliquum dicis esse quoniam canterium comedisti Romam pervehi. Sella tibi erit in ludo tamquam ypodidascalo proxima eam pullulus sequatur. Vale.

Cicero Peto salutem dicit

TAMEN AMALITIA Non discedis tenuiculo
125 apparatu significas Balbum fuisse contentum. Hec videris dicere cum reges tam sint continentes multo magis consulatus esse oportere. Nescis me ab illo omnia expiscatum. Recta enim a porta domum meam venisse. Neque hoc admiror quod non tuam potius sed illud quod non ad suam. Ego autem tribus primis verbis quid noster Petus? At ille adiurans nusquam se umquam libentius. Hec si verbis assecutus es aures ad te afferam non minus elegantes. Sin autem obsonio peto a te ne pluris esse balbos quam disertos putes. Me quotidie aliud ex alio impedit. Sed si me expediero ut in ista loca venire possim non committam ut te sero a me certiorem factum putes. Vale.

Cicero Peto salutem dicit

VPLICITER DELECTAT[us] tuis litteris et quod ipse
176 risi. Et quod te intellexi iam posse ridere. Me autem a te
ut scurram velite malis oneratum esse non moleste tuli. Illud
doleo in ista loca venire me ut constitueram non potuisse habuisses
enim non hospite(m) sed contubernalem at quem virum et non eum quem
tu es solitus pro mulside conficere integram famem ad ovum affero
itaque usque ad assum vitulinum opatio perducitur. Illa mea que tu
solebas laudare antea o hominem facilem et hospitem non gravem
nam omnem nostram de re publica curam cogitationem de dicenda in senatu sententia
commendationem causarum abiecimus in epicurios adversarii nostri ca-
stra traiecimus. Nec tantum ad hanc insolentiam sed ad illam tuam
lautitiam veterem dico cum in meum sumptum habebas. Et si numquam
plura predia habuisti parate te para cum homine et edaci tibi res est
et qui iam aliquid intelligat aut homines scis quam insolentes sint
deducende sunt sportule et artholagani tui. Nos iam ex artis habes
tantum ut Verrium tuum et Camillum qua munditia homines qua ele-
gantia vocare sepius audiamus. Sed vide audaciam etiam Hirtio
cenam electam sine pavone. In coc(us) meus in ea cena preter
ius fervens nichil potuit imitari. Hec igitur nunc est vita
nostra mane salutamus domi et bonos viros multos sed tri(stes)
et hos letos victores qui me quidem perofficiose et peramanter
observant. Ubi salutatio defluxit litteris me involvo aut scribo
aut lego veniunt etiam qui me audiunt quasi doctum hominem quia paulo
sum quam ipse doctior. Inde corpori omne tempus datur. Patriam me luxit
iam et gravius et diutius quam ulla mater unicum filium. Sed cura
si me amas ut valeas ne ego te iacenti comedam tua bona statui
enim tibi ne egroto quidem parcere. Vale.

Cicero Peto salutem dicit

EV TANDEM INSANIRE tibi videris quod
177 imitetur verborum meorum ut scribis fulminum insanires. Si
consequi non posses. Cum vero et vincas me prius irrideas
quam te oportet. Quare nichil tibi opus est illud trebatii sed potius meum
verumtamen quid tibi ego in epistolis videor non in plebeio sermone

agere tenuu ꝟ em semp eode m°. Quid em simile ht epistola aut
Judicio aut Contioni quin ipa Judicia non solemus omnia tractare
Uno modo pvatas causas Et eas tenues agimus subtili' capitis aut
fame s. ornati'. Epistolam uero quottidianis Verbis texere solemus
Sz tu mi pete quid tibi uenit In mentem Negare papirium qnoqz
Unqz n plebeium fuisse. fuerunt n. patritij minorum gentium quorum
pnceps luti papirii Mugilanus qui consul Cum lutio sempronio
atracino fuit cum an censor cum eode fuisset Annis post Romam
Conditam cccxij. Sz tum papisii dicebamini post hunc papirij
xiij fuerunt sella curuli an l. papirium Crassum qui post papiri'
est desitus uocari. Is dictator Cum lutio papirio Cursore magro equitu
factus est Annis post Romam Conditam cccc.xv. Et quadriennio
post Consul factus Cum Ciceros d'uillo hunc secutus est Cursor
ho valde honorat' dein luti masso Edilit' Inde multi massones
Quorum quide tu omnium pnciporum Imagines habeas uolo. deinde
Carbones Et turdi Insequentur. hi plebeij fuerunt quos Contenas
Censeo. Nam pter hunc C. Carbone que damasipus occidit ciuis
e. re. p. Carbonum Nemo fuit. Cognouimus Gneum Et ei' fratrem
scurram. Quid his Improbi' de hoc Amico meo Rubrie filio Nichil
dico. Tres illi fratres fuere C. C. N. M. carbones M. publio flacho
Accusanti Condemnat' fur magnus ex sitalia C. accusante l. crasso
Cantharidas sumpsisse dr. Is et tri plus seditiosus Et p. Africano
Uim attulisse existimatus est. Hic Vero qui In lilibei apompeio
nro Interfectus est Improbior Nemo meo Judicio fuit Iam pr
Accusatus a. m. Anthonio sutorio, antea tormento absolutus putat
Qre ad pres Censeo reuertere. plebeij qz fuerint Importuni uides

Cicero peto s. d.

178 AMO VERECUNDIAM. Vel poti' libertate
loquendi atqz hoc Zenoni placuit homini me hercule acuto
Et si Achademie Nostre Cum eo magna rixa est. Sz ut
dico placet Storcis suo quamqz rem Nomie appellare. Sic n dixerunt
Nichil esse obsenum Nichil turpe dictum. Nam siqd sit Inobseni
tate flagitium Id aut In re esse Aut Inuerbo Nichil esse tertium

In re no est. Itaqz no in In comedys re ipa Naratur vt Ille In
dimiurgio m forte Nosti. Canticu meministi Ros ita me de
stituit nudum. Tochus est sermo verbis tect re. Impudetior dz
In tragedys. Quid est n. qd mulier una. Quid e in hac usurpato duplex
Cubile. Quid huius feri hic Cubile Inire est ausus. Quid e Virginem
me quondam Invitam p vim violat Juppiter bene violat atq ide
sig. sed Alteru Nemo tulisset. Vides igitur Cum eade res sit
qr verba no sint. Nil videri turpe. Ergo In re No est multominus
In verbis. Si enim qd vbo significatur Id turpe No est vbu qd signi
ficat turpe esse no pot. Anum Appellas alieo Noie Cur suo no
potius. si turpe est ne alieo quide. si no est suo potius. Caudam antiq
penem vocabant Ex quo est p similitudinem penicillus at hodie penis
est In obscenis. At uero piso ille frugi In annalibus suis queritur ado
lescentes peni deditos esse. Qd tu epla suo nomie appellas ille tecti
pene. sz qr multi factum est tam obscenum qz vbum Id quo
tu vsus es. Quid qd vulgo dicitur Cum Nos te voluimus Con
venire. Non obscenum est. Memini In senatu Consularem disertu
Ita loqui an Culpam maiore an Illam dicam potuit obsceni. non
Inquis. Non Enim ita sensit Non ergo In verbo est docui aut In
re Non esse. Nunqz igitur est liberis dare operam qz honeste dr
Et pres rogant filios eius ope Nom non audent dicere Socrate
In fidibus docuit nobis In ius fidice. Is Connus vocitatus est. Non
id obscenum. Cum loquimur trni nichil flagitii dicimus. At cum
bini obscenum est Grecis quide Inquies. Nichil est igr In vbo
qm Et ego grece scio. Et tn tibi dico bini Idqz tu facis qi ego grece
scio non latine dixerim ruta et menta recte utrumqz uolo mentam
pusillam Ita appellare vt rutulam Non licet bella tectoriola dic ergo
et pavimenta Isto modo Non potes. Vides igitur Nichil esse Nisi Ineptias
turpitudinem n in verbo esse n in re. Itaqz nusqz esse. Ergo In vbis honestis
obscena ponimus. Quid enim non honestum vbum est divisor At inest
obscenum Cui Respondz Intercapedo. Num hec ergo obscena sunt
Nos aut ridicule dicim. Ille prem strangulavit honore no pfam
sin de Aurelia aliquid aut lolia honos pfand est Equide iam
et obscena uerba pro obscenis st battuit Inquit Impudenter depsit
multo Impudentius Atqui Neutrum est obscenum. Stultoz plea st

omia testes Vbum honestissimuz in iudicio. Alio loco non Nimis co
lei sliammi Inmebunt p vez in honesti. Quid ipa res modo honesta in
turpis. Supedit flagitium est. Iam erit nudus in balneo no rephendes
habens stat scolaz stoicam. O multa quo verbo tuo te aduersuz
me audere omia gratum est. Ego fuo et obseruo, sic eiz aspricem
plathonis uerecundiam. Itaqz tectis verbis ea ad te scripsi que apertissie
agunt stoici. Sz illi etiam crepitus aiunt eque liberos ac ructus esse
oportere honor est igir kln martijs tu me diliges et valebis. vale

Cicero peto s. d.

h ERI VENI IN CUMANUM. Cras ad te
fortasse. Sz cum certum sciam faciaz te paulo ante
179 Certiore. Et si ad Ceparius cum mi in silua gallinarja obuia
uenissz quesissem qz quid ageres dixit te in lecto esse qr ex pedibus laborares
Tuli s. moleste vt debui. Sz tn constitui ad te uenire vt et viderem
te et visere et cenare etiam. Non n. arbitror ~~cotuz~~ Cocum etiam te ar
chitectuz habere. Expecta igir hospite tuuz minime edacem tum
Inimicum cene sumptuose. vale.

Cicero peto s. d.

4 RUFUM ISTUM tuuz Amicum de quo scriz
Jam ad me scribis Adiuuare qtum possem. Et si abeo
180 lesus essem cum te tantope videmus Ei tn laborare
Cum ex tuis liris et illi ad me missis intelligam et iudice magne
cure ei salute tuam fuisse. Non possum ei no esse amicus. Neqz
soluz tuam comendatione q apud me ut debz plurimuz valet. Sz
etiam uoluntate ac iudicio meo. Volo n. te scire mi pete initium
in suspicionis et cautionis et diligentie fuisse liras tuas in quibus
liris congruentes fuerint alie postea multorum. Nam et aquini et
fabratorie consilia sunt inita de me que te video mandasse. Et
qr diuinaret qz his molestus essem futurus. Nichil aliud egerunt
n. in me uti opprimeret. qd ego non suspicans incautior fuissem n.
ate admonitus essem. Quobre iste tuus amicus no eget

apud me Commendatioe ut ea fortuna rei sit ut ille me qz gratissimum
possit Cognoscere /. Sz h. hactenus te ad cenas itare desisse moleste fero
magna Eiz te delectatione voluptate privasti. deinde etsi vereor licz
eiz verum dicere ne nescio quid illud qd solebas dediscas Et obliviscare
Cenulas facere /. Nam si tum cum habebas quos imitarere non
multum proficiebas quid nunc te facturum putem. Epicurum quidem
cum Et re demonstrassem Et vitam tuam superiore exposuissem
magnum periculum summe rei demonstrabat nisi ad superiore consue
tudinem tum cum Favonius flaret revertisses hoc tempore fieri posse /. si
forte tu cenare no posses /. Sz me hercule mi pete ex. Jocum mo
neo te /. qd pertinere ad beate vivendum arbitror /. ut cum viris bonis
Jocundis amantibus tui vivas. Nichil est aptius vite / Nichil ad beate
vivendum Accomodatius nec ad voluptate refero /. Sz ad Comitatem
vite atqz victus remissionemqz animorum q maxime sermone efficitur
familiari qui est in Convivijs dulcissimus Et sapientius nri qz
greci Illi simmia aut symposia i. Comparationes aut Concenationes
nos Convivia qz cum maxime simul vivitur vides ut te philoso
phando revocare coner ad cenas. Cura ut valeas id foris cenitando
maxime Consequere /. Sz Caue /. si me amas existimes me Et dies et
noctes Nichil aliud agere. Nichil curare /. Nisi ut mei Cives salvi
liberi qz sint. Nullum locum pretermitto monendi agendi providendi. hoc
deniqz animo sum ut si hac cura atqz administratione vita in ponenda
sit preclare actum meum pute etc etc. vale.

Cicero Imperator salute d. peto

181 SVMMVM ME DVCEM litere tue reddiderunt
Plane Nesciebam te tam peritum esse rei militaris Pirhi
te libros Et cinee video lectitasse. Itaqz obtemperare Cogito
preceptis tuis. h. Ampli' Naviculare habere aliquid in hora maritima
contra Equitem parthum negant ullam armaturam meliorem inveniri posse
Sz quid ludimus Nescis quo cum Imperatore tibi Negocium sit
pueritia Ciri qua Contriveram legendo totam in hoc Imperio expli
cavi /. Sz Jocabimur alias coram ut spero brevi tempore. Nunc
ades ad Imperandum vel ad parendum poti'. /Sic eiz Antiqui loquebant

aut M. fabio quod te scire arbitror in summo usu est valde quod eum di
ligo cum propter summam probitatem eius ac singularem modestiam tum quod
in his controversiis quas habeo cum tuis comitibus epicuriis optima
opera eius uti soleo. Is cum ad me laudiceam venisset mecumque esse ego
esse vellem repente perculsus est atrocissimis literis in quibus scriptum
erat fundum herculanensem et Q. fabio fratre proscriptum esse quem
fundum cum eo communem esset. Id marcus fabius pergraviter tulit quom
meminit quod fratrem suum hominem non sapientem impulsu inimicorum suorum
eo progressum esse. Nunc si me amas mi pete negocium totum
suscipe et molestia fabium libera autoritate tua nobis opus est
et consilio et etiam gratia. Noli pati litigare fratres et iudiciis tur
pibus conflictari mathionem et polionem inimicos hic fabius. Quid
multa. Non me hercule tam perscribere possum quam mihi gratum feceris
si otiosum fabium reddideris. Id ille in te positum esse putat
mihi quod persuadet

Cicero peto s. d.

182 ACCVBVERAM HORA nona cum ad
te harum exemplum in codicillis exaravi. Dices ubi
apud volumniam eutrapelum. Equidem me super atticum
infra verius familiares tuos amicis tam exhaustum
esse fortitudinem nostram. Quid ergo faciam te consulo qui philosophum
audis. Angar excrucier me ipse. Quid assequar deinde que ad finem
vivas in quem in literis vivere. Quod est etenim non satietas. Quod quidam
modus aquibus cum discessi. Et si minime in esset in cena quod tu multum
Certe modicum plus posuisti. In quid faciam potius prius quam me dormitum
tum conferam in reperio audi reliqua. Infra eutrapelum cithereis ac
cubuit. In eo igitur inquis convivio Cicero ille quem expectabant aut
ob os grai ora obvertebat sua. Non me hercule suspicatus sum
illam fore. Quin tu aristippus quidem ille socraticus non erubuit cum
esset obiectum habere eum laida. Habeo inquit. Non habeor a laide
gerere hoc melius. Si tu voles impetrabere me vero nil istorum
ne iuvenem quidem movit umquam nec nunc senem convivio delector
ubi loquor aliquid quod in solium ut dicitur et gemitum et in risus maximos
transfero. At tu id melius qui etiam philosophum irriseris. Cum ille si quis

quid quereret dixissz etiam te querere amene dixeris. Ille vero putabat te questurum Num unum Celuz esset an innumera bilia. Quid ad te at herculi etiam. Nunquid ad te tibi pertinet. Sic igitur vivitur quottidie aliquid legitur aut scribitur dehinc ne nichil tribuamus amicis Epulamur una non modo non contra legem si ulla nunc l. est . Sz Et intra legem equidem aliquanto. Qr nil est qd adventum nostrum extimescas tuti Non multum tibi hospitem accipies multi ioci Vale.

M. T. Cicero plancho salut. d.

183 Et abfui proficiscens Et postea qz de meo cursu rei in greciaz. Et p. Revocatus Numqz p M. Marchuz sum Voce Revocatus Numqz p. quietus fui cui tanta est Non in Anthonium

solentia. Nam id qd vulgare vitium est. Sz immanitas. Non modo vt vocem. Sz ne vultum quidem liberum possit ferre cuiqz. Itaqz in maxime cure est Non de mea quidem vita cui satis feci vel etate vel si quid etiam h. ad te ptinet gloria. Sz me patria solicitat. In ut siquid etiam h. ad te ptinet gloria. Sz me patria solicitat. In primisqz mi plance expectatio tui Consulatus q ita longa e ut optandum sit ut possimus ad id tempus rei p. spiritum ducere. Que enim spes esse in ea re p. in qua hominis impotentissimi armis pot. oppressa sunt omnia Et in qua nec senatus nec populus vim ht ullam nec leges ulle sunt. Nec iudicia nec omnino simulacrum aliqd ac vestigium Civitatis. Sz qm acta omnia mitti ad te arbitrabar Nichil erat qd singulis de rebus scriberem. Illud aut erat amoris mei que a tua pueritia susceptum No servavi solum. Sz etiam auxi te monere adhortari ut in rem p. omni cogitatione cura qz in cumberes, q. si ad tuum tempus perducatur facilis gubernatio est ut perducatur aut magna cum diligentia est tum etiam fortuna. Sz et te aliquanto ut spero habebimus Et pterqz q rei pu. Consule

debemus in tue dignitati ita faveamus ut omne nostrum consilium studium officium operam diligentiam laborem ad amplitudinem tuam conferamus ita facile et rei p. que tibi carissima est et amicitie nostre quam sanctissime nobis colendam puto me intelligo satisfacturum. Furnium nostrum a te tanti fieri quantum ipsius humanitas et dignitas postulat, nec miror et gaudeo. Teque hoc existimare volo quidquid in eum iudicii et officii contuleris id ita me accepturum ut in me ipsum putem te contulisse vale

M. T. C. Planco salutem d.

m EUM STUDIUM. honori tuo Necessitudine nostra

184 non defuit. sed aut tuto in senatum aut honeste venire potuissem. Quod nec sine periculo quisque libere de re p. sentire nec fare pot in summa impunitate gladiorum, nec dignitatis me esse ibi sententiam de re p. dicere ubi me et melius et propius audiant armati quam senatores quapropter in privatis rebus nullum neque officium neque studium meum desiderabis ne in publicis quidem siquid erit in quo me interesse sit necesse numquam deero ne cum periculo quidem meo dignitati tue. in his autem rebus que nichilominus ut ego absim confici possunt peto a te ut me rationem habere velis et salutis et dignitatis mee vale

M. T. C. S. D. Planco

c UM ADSUM FURNIUS per se vidi libentissime

185 tum hoc libentius quod illum audiens te videbar audire. Nam et in re militari virtutem et in administranda provincia iustitiam et in omni genere prudentiam mihi tuam exposuit. et preterea mihi non ignotam in consuetudine et familiaritate suavitatem tuam adiunxit, preterea summam erga se liberalitatem. Que omnia mihi iocunda hoc extremum etiam gratum fuit. Ego plance necessitudinem constitutam habui cum domo vestra ante aliquanto quam tu natus es. Amorem autem erga te ab ineunte pueritia tua confirmata iam etate familiaritatem cum studio meo tum iudicio tuo. his de causis mirabiliter faveo dignitati tue quam mihi tecum statuo esse communem. Omnia summa es consecutus virtute duce comite fortuna eaque

q3 res adeptus es multis invidentibus quos ingenio industria
q3 fregisti. Nunc me amantissimum tui. Nemini concedere
qui tibi vetustate necessitudinis potior possit esse. Si audies omnem
tibi reliquae vite dignitatem ex optimo rei publice statu adquirere. Quas
profecto. Nichil est fugere potuit fuisse quoddam tempus cum homines
existimaret te nimis servire temporibus quod ego q3 existimare te si
ea que patiebare probare etiam arbitrarer. Sed cum intelligerem
quid sentires te arbitrabar videre quid posset. Hec alia res
est omnium rerum tuum judicium est id q3 liberum consul es desi
gnatus optima etate summa eloquentia maxima orbitate rei publice virorum
talium. Incumbe per deos immortales in eam curam et cogitationem
et gloriam afferat. Unum autem est hic prestantissimum tempore per tot annos
res publica defecta rei publice bene gerende cursus ad gloriam hec amore magis im
pulsus scribenda ad te putavi q3 quo arbitrare te moris et preceptis
agere scribam in . . . solere te hec audire fontibus ex quibus ipse hauseras
Rem modum faciam. Nunc tibi significandum putavi ut potius amorem
tibi ostendere meum q3 ostentare prudentiam. Interea que ad dignitatem tuam
pertinere arbitrabar studiose diligenter q3 curabo. Vale.

186 Plancus salutem dicit Ciceroni

g RATISSIME MICHI TUE littere fuerunt quas
ex Furnii tui sermone scripsisse animadverti. Ego autem pristinis
ipsius existimationem affero ex te profectum audieram in multo an
Redisse sam q3 ex epistola cognovi. Nullum est in te officium nec
minimum quidem sine maxima culpa videor posse preterire in quo
tuendo hec cum plurimas uel propter necessitudinis uel mee aperitia observatie
uel tui erga me mutui amoris. Rem mi Cicero q3 quod mea tua q3 patitur
etas persuade tibi te unum esse in quo ego colendo prope iam constituerem
sanctitate. Omnia igitur tua consilia in me magis prudentie plena q
summa est videtur q3 fidelitatis quam ex mea consuetudine metior. Rem si
aut aliter sentire certe admonitio tua me firmare aut si dubitarem
hortatio impellere posset ut sequerer quod tu optimum putares. Nunc

vero quid est quod me in aliam partem trahere possit quamquam sunt in me bona et
aut fortune beneficio tributa aut meo labore parta. Et si a te propter honorem
cari sunt existimata, tamen vel inimicissimi iudicio tanta sunt ut praeter
bonam fortunam nichil desiderare videantur. Ad hoc unum tibi per
suadeo quantum viribus curaque consilio providere auctoritate monere po
tero, haec omnia rei p. semper futura. Non est ignotus mihi sensus tuus
neque si facultas optabilis mihi quidem tui presentie esset umquam a tuis con
siliis discreparem. Nec non committam ut ullum meum factum re
prehendere iure possis. Sum in expectatione omnium rerum. Quid in Gallia
citeriore, quid in urbe mense Januario geratur ut sciam. Interim
hic maximam solitudinem curamque sustineo. Ne inter alienas
vitia gentes nostra mala suam putet occasionem. Quod si proinde
ut ipse mereor mihi successerit certe et tibi cui maxime cupio ab omnibus
viris bonis satisfaciam. Fac valeas meque multum diligas. Vale.

Cicero salutem dicit Planco

b INAS A TE RECEPI litteras eodem exemplo
187 quod ipsum argumento mihi fuit diligentie tue. Intellexi enim
te laborare ut ad me mihi expectatissime littere perferentur.
Ex quibus cepi fructum duplicem mihique in comparatione difficilem
ad iudicandum, amorem ne erga me tuum an animum in re p.
pluris existimandum putarem. Est omnino patrie caritas meo quidem
iudicio maxima, sed amor voluntatisque coniunctio plus certe habet
suavitatis. Itaque commemoratio paterne necessitudinis benivolentieque
eius quam erga me a puericia contulisses, ceterarumque rerum que ad
eam sententiam pertinent incredibilem mihi letitiam attulerunt. Rursus
declaratio animi tui quam habes de re p. quamque habiturus esses
mihi erat iocundissima. Eoque maior erat hec letitia quod ad
illa superiora accedebat. Itaque te non hortor solum mi Plance, etiam
oro, quod feci his litteris quibus tu humanissime respondisti, ut tota
mente omnique animi impetu in re p. incumbas. Nichil est quod tibi
maioris fructus glorieque esse possit. Nec quidquam est ex omnibus
rebus humanis praeclarius aut praestantius quam de re p. bene mereri. Adhuc

ad hunc n. parantur summa tua humanitas et sapientia me quam sentiam
libere loqui fortuna suffragante auderis res maximas consecutus
Sed quamquam sine virtute non potuisses, tamen ex magna parte ea que adeptus
fortune temporibus quae attribuuntur his temporibus difficillimis rei p. quidquid
subvenieris id erit totum et proprium tuum Incredibile est omnium
civium latronibus exceptis odium in Anthonium magna spes
in te et in tuo exercitu magna expectatio cui per deos gratie glorie
que cave tempus amittas. Sic moneo ut filium, sic faveo ut mihi
sic hortor ut et propinquum et amicissimum Et vale

Cicero salute dicit planco

1 [Q]VE LOCVTVS EST Furnius noster de animo tuo
188 in re p. ea gratissima fuerunt senatui populo que Romano
probatissima. Que autem recitate litere sunt in senatu
nequaquam consentire cum furnii oratione vise sunt. Pacis enim auctor
eras cum collega tuus vir clarissimus a fedissimis latronibus
obsideretur qui aut positis armis pacem petere debent aut, si pugnantes
eam postulant victoria Non pactione parienda est. Sed de pace
littere vel lepidi vel tue quam in parte accepte sint ex viro optimo
fratre tuo. Et C. furnio poteris cognoscere. me autem impulit tui
caritas ut quamquam nec tibi ipsi consilium deesset et fratris furnii que be
nivolentia fidelis que prudentia presto esset futura, vellem tamen mee
quoque auctoritatis pro plurimis nostris necessitudinibus preceptum ad te aliquod
pervenire. Crede igitur mi plance omnes quos ad hunc gradus di
gnitatis consecutus sis es autem adeptus amplissimos eos honorum
vocabula habituros non dignitatis insignia. Nisi te cum liber
tate populi ro. et cum senatus auctoritate coniunxeris. Seiunge te
quaeso aliquando ab his cum quibus te non tuum iudicium sed temporum vincula
coniunxerunt. Complures in perturbatione rei p. consules dicti quorum
nemo consularis habitus. Nisi qui animo extiterit in re. p. con
sulari. Talem igitur te esse oportet qui primum te ab impiorum
civium tui dissimillimorum societate seiungas. deinde et
senatui bonis que omnibus auctorem principem ducem prebeas. postremo

postremo ut pace tecu iudices no armis positis / sz in abiecte armor[um]
Et institutis meum Hec / si Et ageo Et sentieo tum eris minus consul
Et Consularis / Sin aliter tua in istis Amplissimis nominibus honorum
nomi[nibus] dignitas nulla erit / sz erit summa deformitas. Hec beniuolentia
Impulsus scripsi paulo seuerius que tu in experiendo in ea oratione que te
digna est vera esse Cognosces . vale.

Plancus salutem dicit Ciceroni

189 P LURA TIBI De meis Consiliis scribere fateor
qz omnium rerum Reddere verbosius magis iudicares
omnia me Rei p. prestitisse que et tua exortatione excepi
Et mea affirmatione recepi Tibi Non minus n. ate probai qz diligi
semper volui . Nec te magis in culpa defensore mi parari qz pre
dicatorem meritorum meorum esse volui / sz breuiore me due res fa
ciunt Una qz publicis litteris omnia sum persecutus Altera qz M. Va
rusidium Equitem Romanum familiarem meum ipsum ad te tran
sire iussi . Et quo omnia Cognoscere posses Non mediusfidius mediocri
dolore afficiebar Cum Alii Occupare possessionem laudis vi
derentur / sz usqz mi temperaui dum perducere eo rem ut dignum
aliquid Et Consulatu meo Et vestra expectatione Efficere . Qd
spero / si me fortuna Non fefellerit me Consecuturum ut maximo
presidio rei p. nos fuisse . Et Nunc sentiant homines Et in posterum
memoria teneat A te peto ut dignitati mee suffrageris Et
quarum rerum spe ad laudem me vocasti harum fructum in reliquum
facias alacriore Non minus posse te qz velle exploratum mi est
Fac valeas meqz mutuo diligas . Vale.

Plancus scribit Ciceroni.

190 S I CUI Forte videbar diutius Et hominum
expectationem Et spem Rei p. de mea voluntate te
nuisse suspensam hunc prius excusandum me esse arbitror
qz de insequenti officio quid illi pollicendum . Non n. preteritum

culpam videri nolo Redemisse. Et optime meritis Cogitata iam pride
mutando tempore mutare. Non me preteribat in tanta solicitudine hominum
Et tam perturbato statu Civitatis fructuosissima esse professiones
bone voluntatis magnosque honores ex ea re Complures Consecutos
videbam. Et tum cum in eum casum me fortuna dimisisset, ut
aut Celeriter pollicendo magna in spe ad proficiendum impedimento
opponerem. Aut si in eo me temperavissem maiorem occasionem
ad opitulandum haberem expeditius iter Communis salutis et
mee laudis effundum. Nam quis in ea fortuna que mea est Et ab ea
vita quam in me Cognitam hominibus arbitror Et cum ea ipse que
manibus habeo aut sordidum quidque pati. Aut periculosum Concupiscere
potest. Et aliquantum Nobis temporis et magni laboris Et multe impense
opus fuit. Ut que rei publice bonis omnibus pollicerem re ipsa prestaremus
Neque ad auxilium patrie veniremus cum bona voluntate. Et cum fa
cultatibus accederem? Confirmandus erat Exercitus nobis magnis
sepe premiis solicitatus ut ab re publica potius moderata infinita spe
raret Confirmande et plures Civitates que superiore anno largitionibus
Concessionibus et munerum erant obligate ut Et illa vana putarent Et
eadem amplioribus auctoribus petenda existimarent Eliciende etiam voluntates
reliquorum qui finitimis provinciis Exercitibus prefuerunt. ut potius
Cum pluribus societatem defendende libertatis iniremus quam cum paucioribus
funestam orbi terrarum victoriam pateremur. Muniendi vero Nosmet ipsi
fuimus aucto exercitu auxiliis et multiplicatis ut cum proferremus sensus
apte tum etiam invitis quibusdam scire quid defensuri essemus. Nec esset
periculosum. Itaque Numquam diffitebor multa me ad Effectum Consiliorum
horum perficerem. Et simulasse invitum Et dissimulasse cum dolore quam
prematura denunciatio boni Civis imparatis et periculosa esset ex casu
Collegae videbam quo Nomine etiam Gaio Furnio legato viro forti atque
strenuo plura etiam verbo et scriptura mandata dedimus ut et secretius
ad vos perferentur Et Nos essemus tutiores quibus de rebus Et Co
munem salutem muniri Et nos armari Conveniret precepimus. Ex quo intelli
potest curam rei publice summe defendende iam pride apud Nos excubare. Nu
nc deum omni benignitate ab omni re sumus paratiores. Nam

sōlum lu sperare de Nobis homines/. et explorare Iudicare volunt
legiones habeo quinque sub signis Et sua fide virtuteque p. Coniunctissimas
Et Nostra liberalitate nobis Consequentes provinciam omnium Civi
tatum Consensu paratissimam Et summa Contentione ad officia
certantem. Equitatus auxiliorumque tantas Copias quantas he gentes
ad defendendum salutem suam libertatemque Conficere possunt ipse
ita sum animo paratus ut provinciam tueri ut ire quo res p. vocet
ut tradere Exercitum auxilia provinciamque tueri. Aut ut omnem
impetum belli in me Convertere/ si modo meo casu aut Cum
Fervore patrie salutem aut periculum possim morari. hec siam ex
peditis omnibus Rebus tranquilloque statu Civitatis polliceor in damno
mee salutis rei p. Commodo letabor. Sin ad societatem integerrimorum
Et maximorum periculorum accedam Consilia mea Equis Iudicibus ab
obtrectatione invidorum defendenda Commendo mihi quidem ipsi Fructus
meritorum meorum in rei p. incolumitate satis magnus est paratus
Eos vero qui meam autoritatem Et multo magis vestram fidem
insecuti Nec ulla spe decepti nec ullo metu terreri potuerunt ut Co
mendatos nobis habeatis petendum ve. vale.

plancus salutem d. Ciceroni.

n IH ƷL ME TABƷ. TE mere. Aut te ceteris
de me frustra Recepisse letor Certe hoc maius habes
testimonium Amoris mei quo maturi tibi que Ceteris
Consilia mea volui Esse nota. In dies vero meorum meritorum
fieri Accessiones providere te spero Cognitionem magis Recipio quod
ad me attinet Mi Cicero ita ab imminentibus malis rei p. me ad
iuvante liberetur/. sic honores premiaque vestra Conspicio Conferenda
Certe cum Immortalitate ut sine his Nichil de meo studio perse
verantiaque sim Remissurus/. Nisi in multitudine optimorum Civium
impetus cum in me fuerit singularis Et opera propria/. Nichil
mee dignitati Accedere volo suffragatione vestra Concupisco
ut Nunc Nil in n. que ipse pugno Et operis Et rei

in quo ipse pugno et tibi et rei p. te commoderatore facile patior
esse. Nihil autem sero aut exigue a patria cum tributum per videri. Exercitum
ad VI. Kal. Maias Rhodanum traieci magnis itineribus Vienna equites
mille via breviore praemisi. Ipse si a Lepido non impediar celeritate
satisfaciam. Qui autem in itinere meo se opposuerit ad tempus consilium capiam.
Copias adduco et numero et genere et fidelitate firmissimas. Te
ut diligas me, si mutuo me facturum scis, rogo. Vale.

C. salutem dicit Planco 192

192 ETSI SATIS EX FURNIO nostro cognoram
quae tua voluntas quod consilium de re p. esset, tamen tuis litteris lectis
liquidius de toto sensu tuo iudicavi. Quare quamquam in uno proelio omnis
fortuna rei p. disceptat, quod quidem cum haec legeres iam decretum ar-
bitrabar fore, tamen ipsa fama quae de tua voluntate percrebuit magnam es
laudem consecutus. Itaque si consulem Romae habuissemus declara-
tum esset a senatu cum magnis tuis honoribus quam gratus esset
conatus et apparatus tuus cum rei. Non modo non praeterit tempus, quod
ne maturum quidem etiam nunc meo iudicio fuit. Is enim denique honos
mihi videri solet qui non propter spem futuri beneficii sed propter magna merita
claris viris defertur et datur. Sed si modo aliqua res publica erit in qua honos
elucere possit, omnibus mihi crede amplissimis honoribus abundabis.
Is autem qui vere appellari potest honos, non invitamentum ad tempus, sed per-
petuae virtutis est praemium. Quare mi Plance incumbe toto pectore
ad laudem. Subveni patriae. Opitulare collegae. Omnium gentium consensum
et incredibilem conspirationem adiuva. Me tuorum consiliorum ad-
iutorem, dignitatis fautorem, omnibus in rebus tibi amicissimum fidelissimumque
cognosces. Ad eas enim causas quibus inter nos amore sumus officiisque
vetustate coniuncti patriae caritas accessit, eaque effecit ut tuam vitam
anteferrem meae. III. Kal. Apr. V.

Plancus Ciceroni salutem dicit 193

193 IMMORTALES AGO. Tibi gratias agamque
dum vivam. Nam relaturum me affirmare non possum.
Tantis enim tuis officiis non videor respondere posse

nisi forte ut tu gravissime disertissime que scripsisti. ita sensurus es ut me
referre putes gratiam cum memoria tenebo. si de filii tui dignitate actum
esset. Amabilius certe nihil facere potuisses. Prima tua sententia in-
finitis cum muneribus posteriores ad tempus arbitriumque amicorum meorum
composite Oratio assidua et perpetua de me iurgia cum obtrectatoribus
propter me notissima mihi sunt. Non mediocris adhibita mihi cura est ut rei publice
me civem dignum tuis laudibus prestem in amicitia tua memorem
atque gratum. Quod reliquum est tuum munus tuere. Et me si quem esse
voluisti exitum rebus que cognoscis defende ac suscipe. Cum
Rhodanum traiecisse fratremque cum tribus milibus equitum premisissem
ipse iter ad mutinam dirigerem in itinere de prelio facto bruto que et mutina
obsidione liberatis audivi. Animadverti nullum alium receptum An-
thonium reliquiasque que cum eo essent ~~habe~~ habere. Nisi in his partibus duas que
et spes esse propositas. Unam lepidi ipsius Alteram exercitus. Nam non
furiosissime que qui cum Anthonio fuerunt. Equitatum revocavi ipse in
alobrogibus constiti ut proinde ad omnia paratus essem ac me res
moneret. Si nudus huc se Anthonius conferet facile mihi videor
per me sustinere posse remque publicam ex vestra sententia administrare quamvis ab exercitu lepidi
recipiatur. Si vero copiarum aliquid adducet secum et si veterana
decima legio que nostra opera revocata cum reliquis est ad eundem furorem
redierit tamen ne quid detrimenti fiat dabitur opera a me ad quod me prestaturum
spero dum istinc copia traiciat coniuncteque nobiscum facilius perditos
opprimant. Hoc tibi spondeo mi Cicero. Neque animum neque diligentiam mihi defu-
turam. Cupio mehercule nullam residuam sollicitudinem esse. Sed si
fuerit. Nec animo Nec benivolentie Nec patientie Cuique pro vobis cedam
Do quidem Ego operam ut et lepidum ad huius rei societatem invitem
Omnia que ei obsequia polliceor si modo rem publicam respicere volet. Utor in
hac re adiutoribus interpretibus que fratre meo et laterense Et furnio nostro
Non me impediet private offensiones quominus pro rei publice salute Et cum in-
inimicissimo consentiam. Quod si nil profecero maximo sum animo Et ma-
iore fortasse cum mea gloria vobis satisfaciam. Fac valeas meque mutuo diligas. Vale.

C. Planco s. d.

12· ETSI REI PUBLICE CAUSA maxime gaudere
debeo tantum ei te presidii tantum opis attulisse extremis

pene temporibus in statu victorem. Amplectar re p. recuperata ut ma-
gnam partem mihi letitie tua dignitas afferat quam et esse iam et fu-
turam amplissimam intelligo. Cave n. putes ullas umquam litteras gra-
tiores quam tuas in senatu esse recitatas. Idque contigit cum meritis
tuis in re p. eximia quadam magnitudine tum verborum sententiarumque
gravitate. quod mihi quidem minime novum qui et te nossem et tuarum
litterarum ad me missarum promissa meminissem et haberem a Furnio
nostro tua penitus consilia cognita. sed senatui maiora visa sunt
quam erant expectata. Non quo umquam de tua voluntate dubitasset. sed nec
quantum facere posses, nec quo progredi velles exploratum satis habebat
Itaque cum ad vii. idus aprilis mane mihi tuas litteras M. Varisidius
reddidisset easque legissem incredibili gaudio sum datus cumque ma-
gna multitudo optimorum virorum et civium me de domo deduceret
feci continuo omnes participes voluptatis mee. Interim ad me
venit Munatius noster ut consueverat at ego ei tuas litteras ostendi. Nichil
n. sciebat. Nam ad me primum Varisidius idque sibi a te mandatum
esse dicebat. Paulo post idem mihi Munatius eas litteras legendas dedit
quas ipsi miseras et eas quas ~~pte~~ publice. placuit nobis ut stati
ad Cornutum pretorem urbis litteras deferremus. qui quod consules aberat
consulare munus sustinebat more maiorum. Senatus est continuo
convocatus frequensque convenit propter famam atque expectationem tuarum
litterarum. Recitatis litteris oblata religio Cornuto est pullariorum
admonitu non satis eum diligenter auspiciis operam dedisse. Idque
a nostro collegio comprobatum est. Itaque res dilata est in posterum
Eo autem die magna mihi pro tua dignitate contentio cum Servilio
qui cum gratia effecisset ut sua sententia prima pronuntiaretur frequens
eum senatus reliquit et in omnia alia discessit. Meeque sententie
que secunda pronuntiata erat cum frequenter assentiretur senatus
rogatu Servilii P. Titius intercessit. Res in posterum dilata. Venit
paratus Servilius Iovi ipsi iniquus cuius in templo res agebatur. Hunc
quemadmodum fregerim quantaque contentione Titium intercessorem
abiecerim ex aliorum te litteris malo cognoscere. unum hoc ex meis senatus
gravior constantior amicior tuis laudibus esse non potuit. Nec

vero tibi senatus amicior quam cuncta Civitas. mirabiliter enim populus ro-
manus universus Et omnium generum ordinum quam consensus ad liberandum rem p. con-
spiravit perge igitur ut agis Nomenque tuum Commenda immortalitati
atque hec omnia que habent speciem glorie Collecta inanibus splendoris
Insignibus Contemne brevia fucata Et caduca existima decus In
virtute positum est quod maxime Illustratur magnis in re p. meritis
Eam facultatem habes maximam quam quoniam Complexus es tene perfice
ut ne minus Res publica tibi quam tu rei p. debeas. Me tue dignitatis
non modo fautorem sed etiam Amplificatorem Cognosces Id Cum rei p.
que mihi est mea vita Carior tum nostre Necessitudini debere me Iudico atque in
his Curis quas Contuli ad dignitatem tuam Cepi magnam voluptatem
quod bene Cognitam mihi T. Munatii prudentiam Et fidem magis et perspexi
In Eius incredibili erga te benivolentia Et diligentia iiii idus aprilis v.

Cicero salute d. planco.

195 v PRIMUM POTESTAS DATA EST. augende
dignitatis tue Nichil pretermisi in te ornando quod positum est
aut in premio virtutis aut in honore verborum. Id ex ipso consulto
senatus potes Cognoscere. Ita enim perscriptum est ut a me de scripto sententia data
est quam senatus frequens secutus est summo studio magno quam consensu. Ego
quamquam ex tuis litteris quas michi misisti perspexeram te magis Iudicio bonorum
quam insignibus glorie delectari tamen Considerandum Nobis existimavi etsi
tu Nichil postulares quantum tibi a re p. deberetur. Tu Contexes
Cetera Cum primis. Qui enim M. Antonium oppresserit is bellum confe-
cerit. Itaque homerus Non aiacem nec achillem sed ulixem appellavit ptho-
liportum bellorum fautorem vale.

C. salute dicit Planco

196 g RATAM FAMAM. biduo. ante victoriam
de subsidio tuo de Celeritate de Copiis atque de hostibus
fusis. Spes omnis in te est. fugerunt enim ex prelio mutinensi di-
cuntur Notissimi latronum duces. Est autem Non minus gratum

extrema delere quam prima depellere. Equidem exspectabam iam tuas litteras
idque cum multis sperabamque etiam lepidum temporibus admonitum tecum et
re p. satis esse facturum. In illam igitur curam incumbe mi plance
ut nequa scintilla teterrimi belli relinquatur. Quod si erit factum
Et in re p. divino beneficio affeceris et ipse eternam gloriam con
sequere. Et iii idus may. Vale.

Plancus salutem dicit Ciceroni

197 h IS LITTERIS SCRIPTIS. Que postea
acciderint scire te ad rem p. putavi pertinere. Sedulitas
mea ut spero et mihi et rei p. tulit fructum. Namque assiduis
internuntiis cum lepido egi ut omissa omni contentione re
conciliata que voluntate nostra communi consilio rei publice succurreret
se liberos urbem que pluris quam unum perditum abiectum que latronem
putaret. Obsequio que meo si ita faceret ad omnes res abuteretur
profeci. Itaque per laterensem internuntium fidem michi dedit se An
thonium si prohibere provincia sua non potuisset bello persecuturum
me ut venire copias que coniungere rogavit. Eo que magis quod
et Anthonius ab equitatu firmus esse dicebatur. Et lepidus
ipse mediocrem quidem equitatum habebat. Nam et ex paucitate
eius non multis ante diebus x qui optimi fuerunt ad me transierunt
Quibus rebus ego cognitis cunctatus non sum in cursu bonorum
consiliorum lepidum adiuvandum putavi. Adventus meus quid pro
fecturus esset vidi vel quod equitatu meo persequi atque opprimere
equitatum eius possem vel quod exercitus lepidi eam partem que
corrupta est et a re p. alienata et corrigere et coercere presentia
mei exercitus possem. Itaque in Isara flumine maximo quod in
finibus est alobrogum ponte uno die facto exercitum ad iiii
idus may traduxi. Cum vero mihi nuntiatum esset L. Anthonium
premissum cum equitibus et cohortibus ad forum Iulii venisse fratrem
cum equitum quattuor milibus ut occurreret et misi ad v idus may

ipse magis sincerius cum quattuor legionibus expeditis et reliquo equitatu subsequar, si modo fortuna rei p. adfuerit, et audaciae perditorum et nostrae sollicitudini hic finem reperiemus. Quare si latro praecognito nostro adventu rursus in Italiam se recipere coeperit, Bruti erit officium occurrere ei, cui scio nec consilium nec animum defuturum. Ego tamen si id acciderit fratrem cum equitatu mittam qui sequatur, Italiam a vastatione defendat. Fac valeas meque mutuo diligas. Vale.

Non

Cicero salutem dicit Planco.

198 n NIHIL POST HOMINUM memoriam gloriosius nihil gratius ne tempore quidem ipso opportunius accidit quam tuae Plance litterae. Redditae sunt enim frequenti senatu Cornuto cum is frigidas sane et inconstantes recitasset litteras Lepidi. Sub eas quidem recitatae sunt tuae non sine magnis quidem clamoribus. Cum rebus enim ipsis essent et studiis beneficiisque in re p. gratissimae tum erant gravissimis verbis ac sententiis. Flagitare senatus institit Cornutum ut referret statim de tuis litteris. Ille se considerare velle. Cum ei magnum convicium fieret cuncto a senatu quinque plebis tribuni rettulerunt. Servilius rem distulit. Ego eam sententiam dixi cui sunt assensi ad unum. Ea quae fuerit ex senatus consulto cognosces. Tu quamquam consilio non eges vel potius abundas tamen hoc animo esse debes ut nihil huc reicias neve in rebus tam subitis tamque angustis a senatu petendum consilium putes. Ipse tibi sis senatus, quocumque te ratio rei p. ducet sequare. Cures ut ante factum aliquid a te egregium audiamus quam futurum putarimus. Illud tibi promitto quicquid a te erit factum id senatum non modo ut fideliter sed etiam ut sapienter factum comprobaturum. Vale.

PLANCUS SALUTEM D. C.

199 a ANTONIUS IDUS MAIAS AD FORUM IULII cum primis copiis venit. Ventidius bidui spatio abest. Ab eo Lepidus ad Forum Voconii castra habet qui locus a Foro Iulii 4or. et 20. m. passuum abest. Ibique me exspectare constituit quemadmodum ipse mihi scripsit. Quod si omnia mihi integra et ipse et fortuna servarit

receptio me nobis celeriter negotium ex sua confecturum sententia meum
assiduis laboribus conversationibus que confectum graviter se habuisse antea
tibi scripsi. Et tum cum primum posse ingredi cepit non magis sibi quam
rei publice convaluisse existimans ad omnia pericula prope esse non
recusabat. Et ego cum non solum hortatus verum etiam coegi isto
proposita ex infirma valitudine magis conficere se quam me tibi posset et
in castris Et quod acerrimo interitu consulum rem publicam nudatam
tali cive pretore urbanis officiis indigere existimabam. Que
si quis vestrum non probabit in prudentium in consilio defuisse sciat
non illi fidelitate erga rem publicam. Lepidus ut quod ego desiderabam faciat
ut Appellam ad me mitteret quo obside fide illius et societate
in re publica administranda uterer. Studium in suum L. Gelius de
tribus fratribus Segaviano probavit quo ego interprete novissime ad
Lepidum sum usus. Amicum eum rei publice cognoscere videor
libenter que ei sum testimonio Et omnibus ero qui bene merentur. Fac
valeas meque mutuo diligas dignitatemque meam si mereor
tuearis sicut adhuc singulari cum benivolentia fecisti.

Planc salutem d. Ciceroni 200

200 VT IN ANIMO habuerim cum Laevus
Nerva que discesserunt a me Et ex litteris quas eis dedi et
ex ipsis cognoscere potuisti qui omnibus rebus consiliis que
meis interfuerunt. Accidit mihi quod homini pudenti Et cupido sa
tisfaciendi rei publice bonis que omnibus accidere solet ut consilium
sequerer periculosum magis dum me probarem quam tutum quod habere
posset obtrectationem. Itaque post discessum legatorum cum binis
continuis litteris Lepidus me ut venirem rogaret Et
Laterensis multo Et magis prope implorans obtestaretur non
ullam rem aliam extimescens quam eandem que quoque me facit timore
Varietate que exercitus eius non dubitandum putavi quin suc
currerem meque communi periculo offerrem. Sciebam enim Et cautius
erat illud consilium expectare me ad Isaram dum Brut

traiecit exercitum Et cum collega consentiente sicut milites faciunt hostibus
obviam ire. tum siquid lepidus bene sentiens detrimenti cepisset hoc
omne assignatum iri aut pertinacie mee aut timori videbam. si aut
offensum hominem in coniunctione cum re p. non sublevassem
aut ipse a certamine belli tam necessarii me removissem. Itaque potius
periclitari volui si possem mea presentia Et lepidum tueri Et exercitum
facere meliorem quam nimis cautus iudicari. Solicitiore certe homine
non suis contractis neminem puto fuisse. Nam que res nullam
habebat dubitationem si exercitus lepidi absit ea nunc magnam
affert solicitudinem magnumque habet casum. mihi enim si contigisset
ut prior occurrerem Anthonio Non me hercule horam
Constitisset. Tantum Ego Et mihi Confido Et sic perculsas
illius Copias Ventidique mulionis castra despicio. Sed non possum
non exhorrescere. siquid intra Cutem subest vulneris quod prius nocere
possit quam sciri Curarique possit. Sed certe. Nisi uno loco me
tenerem magnum periculum ipse lepidus magna cum pars exercitus
adiret qui bene de re p. sentiret. Magnam etiam perditi hostes accessionem
sibi fecissent. siquas Copias alepido abstraxissent que si
meus adventus represserit agam gratias fortune Constantieque mee que me
ad hanc experientiam Excitavit. Itaque ad 12 kalendas maias ab
Ysara castra movi. Pontem tamen quem in ysaria feceram Ca
stellis duobus ad capita relictis presidia que ibi firma posui ut
venienti bruto exercitique eius sine mora transitus esset paratus.
Ipse ut spero diebus Octo quibus has litteras dabam Cum lepidi
Copiis me Coniungam vale

C. salutem d. planco

201 VANQUE GRATIARUM Actione a te non de
siderabam cum te re ipsa atque animo scire esse gratissimum
tamen fatendum est. Et enim fuit in periocunda. sic enim vidi
quasi ea que oculis cernuntur me a te amari dices. Quid
Antea. semper quidem. Sed Numquam Illustrius littere tue mirabile

grate sunt senatui cum rebus ipsis que erant gravissime et maxime for-
tissimi animi summique consilii tum etiam gravitate sententiarum atque verborum
. Sed mi plance incumbe ut belli extrema conficias in hoc ~~erit~~ erit summa
Et gratia et gloria. Cupio omnia rei publice causa. Sed mehercule in ea
Conservanda iam defatigatus non multo plus patrie faveo quam tue
glorie cuius maximam facultatem tibi dii immortales ut spero dedere
quam Complectere obsecro. Qui enim Anthonium oppresserit is hoc
bellum teterrimum periculosissimumque confecerit. Vale.

C. s. d. Planco.

202 ITA ERANT OMNIA que istic afferebantur
incerta ut quid ad te scriberem non occurreret. Modo enim
que vellemus de lepido modo contra nuntiabantur. De te tamen fama
Constans nec decipi posse nec vinci quorum alterius fortuna partem
habet quandam alterius est prudentie tue proprium. Sed accepi litteras
a collega tuo datas idibus maiis in quibus erat ~~te~~ scripsisse a lepido
uro recepi Anthonium. Sed erit certius si tu idem ad nos scripseris
Sed minus audes fortasse propter inanem letitiam litterarum superiorum. Verum
ut errare id plance noluisti. Quid enim id effugerit sic decipi
te non potuisse quis non videt. Non vere etiam iam erroris
causa sublata est. Cum a in illa bis ad eundem vulgari reprehensa pro
verbio est. Sin ut scripsisti ad collegam ita res se habet omni
Cura liberati sumus. Nec tamen erimus prius quam ita esse tu nos feceris
certiores. Mea quidem ut ad te sepius scripsi hec sententia est
qui Reliquias huius belli oppresserit eum totius belli confectorem fore
quem te opto esse et Confido futurum. Studia mea erga te quibus
certe nulla esse maiora potuerunt tibi tam grata esse quam ego
putavi fore minime miror vehementerque letor que quid tu ~~fr~~
si recte istic erit maiora et graviora cognosces. Vale

203 Plancus salutem d. Ciceroni

p VDERET ME INCONSTANTIE mearum litterarum
si non hec ex aliena levitate penderet. Omnia feci

q3 lepido coniuncto ad re pu. defendendam maiore sollitudie iura pditus
resistere domitare ei petenti recepi Et ulto polliatus sum. Scripsi q3
tibi biduo ante confidere me bono lepido esse usuro comuni q3 con-
silio bellum administraturo. Credidi cirographis ei affirmationibus
ptis laterensis qui tum apud me erat reconciliare q3 me lepido
fidem q3 habere orabat. Non licuit diutius bene de eo sperare. Illud
certe cavi Et cavebo ne in credulitate Res publica summa fallat
Cum ysaram flumen uno die ponte effecto exercitum traduxissem
pro magnitudine rei celeritate adhibens qd petierat p litteras ipse
Et maturare uero pro in fuit stator ei9 cum litteris quibus ne
venire denuntiabat se posse conficere p se negocium. Interea
ad ysaram spectaro iudicabo temerarium meum consilium tibi. Ni
chilominus te decreveram. Existimans enim socium glorie vitare
putabam posse me in de laude semoti hominis deliberae quodq3 Et
subesse, in propinquis locis, ut si duri aliquid esset succurrere ei
lerer possem. Ego no malus homo suppicabar. At laterensis sui
vir sanctissimus suo cirographo mittit in litteras meis q3 de
sperans de se exercitu de lepidi fide queres q3 se destitutum inqbz
aperte denuntiabat videam ne fallar. Quam fidem esse etc. q-
ne desim. Exemplar ei9 cirographi tibi uero misi. Ipa cyrographa oid
equibus credidi et ea quibus no habendam fidem putavi tenoris pro dabo
pferenda qui omnibus his interfuit rebus. Accessit eo ut militis ei9
cum lepidus contionaretur improbi p se corrupti et p eos qui psunt
Candidos Russeros q3 quod cum opus erit scietis conclamarunt
ut viri boni pace se velle neq3 esse cum ullis pugnaturos duobus iam
consulibus singularibus occisis tot civibus pro patria amissis hostibus
denique omnibus iudicatis bonis q3 publicatis. Neq3 hoc aut iudicarat
lepidus aut sanarat huc me venire Et duobus exercitibus coniunctis ubi
acre exercitum fidelissimum maxima auxilia principes gallie provinciam
amisi maxime temeritate Et dementie esse vidi in q3 si ~~in~~ ita
oppressus essem Neq3 p. meam perdidissem mortuo non modo ho-
nore, sed misericordiam quoq3 defuturam. Itaq3 reditur9 sum Nec

tanta iniuria potentissimis hominibus dici posse sentiam. Exercitum habeo opportunis locis. Provinciam tueor et si exercitus huc firmat pariterque felicitati rei publicae hic iudicetis. Nec depugnare, si occasio tulerit, nec obsideri, si necesse fuerit, nec mori, si casus inciderit, pro vobis paratior fuit quisquam. Quare hortor te mi Cicero exercitum huc traiciendum quam primum cures et matures prius quam hostes corroborentur magis et nostri perturbentur. In quo si celeritas erit adhibita res publica in possessione victoriae deletis sceleratis quam primum manebit. Fac valeas meque mutuo diligas. Fratrem meum tibi fortissimum civem et ad omnia paratissimum excusatum litteris quas ex labore febriculam incidit assiduam et satis molestam. Cum primum poterit istuc recurrere non dubitabit ne quo loco rei publicae desit. Meam dignitatem habeas commendatam. Rogo concupiscere me in hoc oportet. Habeo te et amantissimum mei et quod optavi summae auctoritatis. Tu videris quantum et quam cito tuum munus apud me velis esse. Tantum te rogo in Hirtii locum me subdas et ad tuum amorem et ad meam observantiam. Vale.

C. salutem dicit Planco

204 a NTE ET IN COLLEGA. Omnis praeterea est diis approbantibus concordia vestra quae senatui declarata est litteris vestris mirifice et senatui et ceteris civitatis delectata est. Quod ad me scripseras de agraria, si consultus senatus esset ut quisque de te honorificentissimam sententiam dixisset, eum secuturus essem, et certe ego fuissem. Sed propter tarditatem sententiarum moramque rerum cum ii qui consulebantur ad optimum non pervenirent commodissimum mihi et Planco quod fieri visum est uti eo quod ne nostro arbitratu componeretur prius cognovisse. Sed sive in senatus consulto sive in ceteris rebus desideras aliquid tibi sic persuade tantam esse apud bonos homines tui caritatem ut nullum genus amplissimae dignitatis excogitari possit quod tibi non paratum sit. Litteras tuas vehementer exspecto et quidem tales quales maxime opto. Vale.

Plancus salutem dicit Ciceroni

205 n VNQ ME HERCVLE. mi Cicero me

penitebit maxima pericula pro patria subire dum siquid acciderit in are
phensione temeritatis absim. Confiteor imprudentia me labsum. Si unquam
ex animo lepido credidissem. Credulitas enim error est magis quam culpa. Equidem
in optimi cuiusque mentem facile irrepit. Sed ego non hoc vitio pene sum
deceptus. lepidum enim pulcre noram. Quid ergo est. pudor qui in bello maxime
est periculosus hunc casum coegit subire. Nam si uno loco essem vere
bar ne cui obtrectatorum viderer et nimium pertinaciter lepido offensus
et mea patientia etiam alere bellum. Itaque copias prope in conspectum
lepidi Anthoniique adduxi quattuorque millium passuum spatio re
licto consedi eo consilio ut vel celeriter accedere vel salutariter ac
cipere me possem. Adiunxi hoc in loco eligendo flumen oppositum ut
haberem in quo mora transitus esset Vocontii sub manu ut essent per
quorum loca fideliter mihi pateret iter. lepidus desperato adventu meo quem
non mediocriter captabat se cum Anthonio coniunxit ad iiii kalendas Iunias
eodemque die castra ad me moverunt 20. milia passuum cum abesset
res mihi nunciata est. dedi operam deinum benignitate et ut ce
leriter me reciperem et hic discessus nichil fuge simile haberet
Non miles ullus non eques non quidquam impedimentorum amitteretur
aut ab illis ferventibus latronibus interciperetur. Itaque pridie Nonas Iu
nias omnes copias Ysaram traiecia pontesque quos feceram interrupi
ut spatium et ad se colligendum homines haberent. Et ego me interea
cum collega coniungerem quem triduo cum has litteras dabam expec
tabam. laterensis nostri et fidem et animum singularem in rem publicam semper
fatebor. Sed certe nimia eius indulgentia in lepidum ad hec pericula per
spicienda fecit eum minus sagacem. Qui quidem cum in fraudem se deductum videret
manus quas iustius in lepidi perniciem armasset sibi afferre conatus est
in quo casu tamen interpellatus et adhuc vivit et dicitur victurus. Sed tamen
de hoc mihi parum certum est. Et magno cum dolore parricidarum
elapsus sum his. veniebant enim eodem furore in me quo in patriam
incitati. Iracundias autem harum rerum recentes habebant quod lepidum ca
stigare non destiteram ut extingueret bellum. quod colloquia facta impro
babam quod legatos fide lepidi dimissos ad me in conspectum venire
vetueram quod C. Catinium vestinum tribunum plebis missum ab An
thonio ad me cum litteris exceperam in quo hanc capio voluptatem
quod certe quo magis me petierunt tanto maiorem his frustratio

dolorem attulit. Tu mi Cicero quod adhuc fecisti idem presta ut vigi-
lanter nervoseque nos qui stamus in acie subornes. Veniat Caesar
cum copiis quas habet firmissimas, aut, si ipsum aliqua res impedit
exercitus mittatur. Cui ipsi magnum periculum agitur. Quicquid aliqui
futurus sit in castris perditorum, iam pridem hoc omne iam convenit. Pro
urbis vero salute cum nostris omnibus facultatibus quas habemus utimur
et si vos istic non defueritis profecto quod ad me attinet omnibus
rebus abunde rei p. satisfaciam. Te quidem mi Cicero in dies me
hercule habeo cariorem. Sollicitudinesque meas quottidie magis tua
merita exacuunt. Nequid aut ex amore aut ex iudicio tuo perdam
opto ut mihi liceat presenti pietate meorum officiorum tua beneficia tibi facere
iocundiora. viii Idus Iunias Cularone ex Confinibus Allobrogum. Vale.

. Plancus S. d. Ciceroni.

20 FACERE NON POSSUM. Quin in singulas
res meritaque tua tibi gratias agam. Sed me hercule facio
cum pudore. Neque enim tanta necessitudo quantam tu mecum esse
voluisti desiderare videtur gratiarum actionem. Neque ego libenter pro
maximis tuis beneficiis tam vili munere defungor orationis et malo
presens observantia indulgentia assiduitate memorem me tibi probare quod
si vita mihi contigerit omnes gratas amicitias atque etiam pias propinquitates
in tua observantia indulgentia assiduitate memorem me tibi probare
quod si vita mihi contigerit omnes gratas amicitias atque etiam pias propinquitates
in tua observantia indulgentia assiduitate vincam. Amor enim tuus et
iudicium de me utrum mihi plus dignitatis in perpetuum an voluptatis quottidie
sit allaturus non facile dixerim. De militum commodis fuit tibi curae
quos non potentiae meae causa nihil enim me non salutariter cogitare scio
ornari volui a senatu, sed quod primum ita meritos videbam deinde quod
ad omnes casus coniunctiores rei publicae esse volebam, novissime
ut ab omni eos sollicitatione aversos eos tales vobis prestare possem
quales adhuc fuerunt. Nos adhuc hic omnia integra sustinuimus
quod consilium nostrum et si quanta sit aviditas hominum non sine causa
talis victoriae modo, tamen vobis probari spero. Non enim siquid offensum

In his exercitibus sit magna subsidia r. p. ut Expedita quibus subito im
pediti ac laborantis paradaro resistat. Copias vero nostras notas tibi
esse arbitror. In Castris meis legiones sunt veterane iii. tironum. Ita uni
versus Exercitus nuo amplissimus est firmitate exiguus. Quantum
aut in acie tironum sit Committendum Nimium sepe expertum hem.
Ad hoc Robur nostrorum Exercituum sive africanus Exercitus qui
est veteranus. sive Cesaris accessisset equo animo summam re. p. in
discrimine deduceremus. Aliquanto aut propius esse quod ad Cesarem esse
attinet videbamus. Nichil destiti Cum litteris hortari. Neque ille in
termisit affirmare se sine mora venire Cum interim aversum illum
ab hac Cogitatione ad alia Consilia video se Contulisse. Ego tamen ad
Eum furnium nostrum Cum litteris mandatisque misi. siquid forte pro
ficere posset. Scis tu mi Cicero quod ad Cesaris amorem attinet so
cietatem mihi esse tecum. vel quod in familiaritate Cesaris vivo illo tuam
tueri eum Et diligere mihi fuit necesse vel quod ipse quoad Ego nosse potui
moderatissimi atque humanissimi fuit sensus vel quod ex tam insigni ami
citia mea atque Cesaris hunc filii loco Et illius Et vestro Judicio
substitutum non proinde ut mihi turpe videtur. Sed quidquid tibi scribo dolenter
Neque magis quam invite facio. Quod vivit anthonius Et quod lepidus una
est quod Exercitus ut non contemnendos quod sperat quod audet omne Cesari
Acceptum referre possunt. Neque ego superiora repetam. Sed ex
eo tempore quod ipse professus est se venire. si venire voluisset. aut oppressum
iam bellum aut inadversissimam illi hispaniam Cum detrimento
eorum maxime de Rursum quam mens eius aut quorum consilia a tanta gloria
sibi vero etiam Necessaria Et salutari avocarit. Et ad Cogitationem
Consulatus bimestris summo Cum terrore hominum Et insulsa cum
efflagitatione transtulerunt explicare Non possum. Multum in hac
re mihi videntur Necessarii et re. p. Et ipsius causa proficere posse. plu
rimum ut puto tu quoque Cum ille tanta merita habet quanta Nemo preter
me Numquam eius obliviscar maxima ac plurima me tibi debere de his rebus
ut Exigeret cum eo furnio mandavi. Quod si quantam debeo habuero apud
eum auctoritatem plurimum ipsum iuvero. Nos interea duriore Conditione
bellum sustinemus quod Neque expeditissimam dimicationem putamus

neque tu reficiendo commissurum sum ut maius detrimentum r. p. accipere
possit. Et si Cesar aut se receperit aut Affricane legiones celeriter venerint
securos vos ab hac parte reddemus. Tu ut instituisti me diligas rogo proprieque
tuum esse persuadeas. V. kal. Iun. ex castris.

M. T. C. S. D. Furnio

207 Si INTEREST ILLUD quod homines arbitrantur
rei p. te ut instituisti atque fecisti navare operam rebus
his maximis que ad extinguendas belli reliquias pertinent in-
teresse. Nichil videris melius neque laudabilius atque honestius facere
posse. Istam igitur operam tuam nobilitate animum in re p. celeritati
preture anteponendam censeo. Nolo enim te ignorare quantam laudem
consecutus sis, mi crede proximam Planco, id quod ipsius Planci testimonio
preterea fama scio quam omnium. Quare si quid operis tibi etiam nunc restat id
magnopere censeo persequendum. Quid enim honestius aut quid honesto
anteponendum. Si autem satisfactum rei p. putas celeriter ad comitia que ma-
ture sunt futura veniendum censeo dummodo nequid ambitiosa hec fe-
stinatio aliquid imminuat eius glorie quam consecuti sumus. Multi cla-
rissimi viri rei p. cum darent operam annum petitionis sue non abierunt.
Et eo facilius nobis est quod non est annuus hic tibi destinatus ut si
edilis fuisses post biennium tuus annus esset. Nunc nichil pretermittere
videbere usitati et quasi legitimi temporis ad petendum. Video autem Planco
consule et si etiam sine eo faciles expeditas haberes tamen splendidiorem
petitionem tuam. Si modo ista ex sententia confecta essent. Omnino me pluribus scribere
cum tuum tantum consilium iudiciumque sit non ita necesse arbitra-
bar. Sed tamen sententiam meam tibi ignotam esse nolebam. Cuius hec summa
ut hec omnia te metiri dignitate malim quam ambitione maiorem quam fructum
ponere in perpetuitate laudis quam in celeritate preture. Hec eadem locutus
sum domi mee adhibito Q. fratre meo et Cecina et Calvisio studio-
sissimis tui cum Dardanus libertus tuus interesset omnibus probari videbatur
oratio mea. Sed tu optime iudicabis. Vale.

C. S. D. Furnio

208 LECTIS TUIS LITTERIS quibus declarabas aut dimittendos

narbonensis aut cum paulo dimittendum illud magis timui quod vitatum non
moleste fero quod de planci et bruti concordia scribis in eo vel maximam spem pono
victorie. De Gallorum studio nos aliquando cognoscemus ut scribis cuius id
opera excitatum maxime sit, sed iam mihi crede cognovimus. Itaque iocundissimis
tuis litteris stomacatus sum in extremo. Scribis n. si in sextilem
comitia cito te, si iam confecta citius ne diutius cum paulo fatuus
sis. O mi furni quam tu causam tuam non nosti qui alienas tam facile discas
Tu nunc candidatum te putas et id cogitas ut aut ad comitia curras
at si iam confecta domi tue sis ne cum maxime ut scribis stultissimus
sis. Non arbitror te ita sentire. Omnes n. tuos ad laudem impetus novi
Quod si ut scribis ita sentis non magis te quam de te iudicium reprehendo meum
te adipiscendi magistratus levissimi et divulgatissimi, si ita adipiscare
ut plerique preprepera festinatio abducet tantis laudibus quibus te omnes
in celum iure et vere ferunt. Scilicet id agitur utrum hac pe
titione an proxima pretor fias. Non ut ita de re p. merere omni honore
ut dignissimus iudicere. Utrum nescis quam alte ascenderis an pro nichilo
id putas. Si nescis tibi ignosco nos in culpa sumus. Sin intelligis ulla
tibi esse pretura vel officio quod pauci vel gloria quam omnes assequuntur dulcior
Hac de re et ego et calvisius homo magni iudicii tuique amantissimus
te accusamus quottidie. Comitia tamen quoniam ex his pendes quantum facere pos
sumus quod multis de causis arbitrabamur rei p. conducere ut januarium
mensem protrudimus. Vince igitur et vale.

M T C. s. d. lepido

9 Quod mihi pro summa erga te benivolen
209 tia magne cure est ut quam amplissima dignitate sis moleste
tuli te senatui gratias non egisse cum esses ab eo ordine ornatus
summis honoribus. Pacis inter cives conciliande cupidum te esse letor
pacem cum si a servitute seiungis consules et rei p. dignitati tue. Sin ista pax
perditum hominem in possessionem impotentissimi dominatus restitutura est hoc
animo scito omnes sanos ut morte servituti anteponant. Itaque sapientius quidem \\meo\\
in iudicio facies si te in istam pacificationem non interponeres que neque se
natui neque populo neque cuique bono probatur. Sed hec audies ex aliis

aut certior fiet litteris tu pro tua prudentia quid optimum factu sit videbis vale

C. salute d. Trebonio

200 Quam vellem ad illas pulcherrimas epulas
me idibus martiis invitasses. Reliquiarum nichil haberemus
at nunc cum his tantum negotii est ut vestrum illud di
vinum in re p. beneficium nonnullam habeat querelam. Quod vero a te
viro optimo seductus est tuoque beneficio adhuc vivit haec pestis, quod
interdum fas est tibi subirascor. Mihi negotii plus reliquisti uni quam
praeter me omnibus. Ut enim primum post Anthonii discessum fedissimum
senatus haberi libere potuit ad illum animum redii pristinum quem
tu tum cum civi acerrimo patre tuo in ore et amore semper habuisti.
Nam cum senatum a. d. xiii kalendas Januarias tribuni plebis vocavissent
deque alia re referrent totam rem p. sum complexus. Egique acerrime
in senatum quod iam languentem et defessum ad pristinam virtutem con
suetudinemque revocavi magis animi quam ingenii viribus. Hic dies meaque
contentio atque actio spem primum populo Romano libertatis attulit recipiendae
Nec vero ipse postea tempus ullum intermisi de re p. non cogitandi solum
sed etiam agendi. Quod nisi res urbanas actaque omnia ad te perferri ar
bitrarer ipse perscriberem quamquam eram maximis occupationibus impeditus. Sed illa
cognosces ex aliis. Nunc pauca et ea summatim. Habemus fortem senatum
consulares partim timidos partim male sentientes. Magnum damnum
factum est in Servio. L. Caesar optime sentit sed quod avunculus est non acerri
mas dicit sententias. Consules egregii, praeclarus D. Brutus, egregius puer
Caesar de quo spero equidem reliqua hoc vero certum habeo
nisi veteranos celeriter conscripsisset legionesque due de exercitu
Anthonii ad eius se autem contulissent atque is oppositus esset terror
Anthonio. Nichil Anthonium sceleris. Nichil crudelitatis preteriturum
fuisse. Hec tibi etsi audita esse arbitrabar volui tamen notiora esse
plura scribam si plus otii habuero. Vale.

C. s. d. Appio

211 Tuo studio erga salutem et
incolumitatem tuam credo te cognoscere ex

litteris tuorum quibus me gratulatus es satisfecisse te tibi. Ne hic concedo quique
sunt singuli pro te benivolentia ut salvum malint quam ego. Ille m necesse
est concedant ut tibi plus quam ipsi hoc tempore prodesse possim quod equidem et desistere
facere nec desistam et iam in maxima re feci et fundamenta iecit salutis
tue. Tu fac hoc bono animo magno quam sis meque tibi nulla re defuturum
esse confidas pridie Non. Quintil. Vale.

Galba salute d. Ciceroni

212 d Ecimaseptimo Kalendas May
quo die Pansa in castris et Hirtii erat futurus cum quo ego eram
nam ei obviam processeram milia passuum centum quo ma
turius veniret Anthonius legiones eduxit duas 2. et 35. et cohortes
pretorias duas unam suam alteram s. Silani evocatorum parte. Ita venit
obviam nobis cum equites Anthonii apparuissent contineri neque
legio martia neque cohortes pretorie potuerunt quas sequi cepimus coacti
quia eas retinere non poteramus. Anthonius ad forum gallorum suas co
pias continebat. Neque sciri volebat se legiones habere tantum equitatum et leves
armaturas ostendebat. Postea quam vidit legionem se invito ire Pansa
sequi se duas legiones iussit tironum. Postea quam angustias silvarum
et paludis transivimus acies est instructa a nobis 12 cohortium. Nondum
venerat legiones due. Repente Anthonius in aciem suas copias de vico
produxit et sine mora concurrit. Primo ita pugnatum est ut acrius non posset
ex utraque parte pugnari. Etsi dexterius cornu in quo ego eram cum martie
legionis cohortibus octo impetu primo fugaverat legionem 35 Anthonii
ut amplius passus ultra aciem quo loco steterat processit. Itaque cum equites
nostrum cornu circuire vellet recipere me cepi et leves armaturam
opponere maurorum equitibus ne aversos nostros aggrederetur. Interim me
video esse inter Anthonianos Anthonium quam post me esse. Aliquanto
repente equum inmisi ad eam legionem tironum que veniebat ex ca
stris scuto reiecto. Anthoniani me insequi nostri pila conicere velle.
Ita nescio quo facto sum servatus quod sum cito a nostris cognitus. In ipsa
emilia ubi cohors cesaris pretoria erat diu pugnatum est. Cornu si
nistrius quod erat infirmius ubi martie legionis due cohortes erat

Et Cohors pretoria pedē referre cepit qđ ab equitatu circuebat
quo vt plurimum valz Anthoni' Cum omnes se Recepissent nři ordinē
recipere me Novissimus cepi ad castra Anthonius tamqz victor
putavit se castra capere posse Quo cum venit complures ibi amisit
nec Egit quicqz Audita re hirti' Cum Cohortib' xx. veteranis re
deunti Anthonio in sua Castra occurrit Copiasqz omnes eius delevit
fugavit eodēqz loco vbi erat pugnandum ad foro gallorum Anthoni'
Cum Equitib' hora Noctis 4ª se in castra ad mutinam Recepit
hirti' in eadem Castra Rediit vnde pansa exierat vbi duas le
giones reliquerant q ab anthonio erant oppugnate. Si pte ma
iore suarum Copiarum Anthoni' amisit veteranarum Nec id tn̄ sine
aliqua Iactura Cohortum pretoriarum nostrarum Et legionis martie
fieri potuit Aquile duo, signa l. sunt Relata Anthonii Res bn̄
gesta ē ad 12. kal. mai ex Castris Vale

Asini' pollio s. d. Ciceroni

213 Minime mirum tibi videri debet Nihil me
scripsisse de Re. p. postea qz itum est ad arma. Nam
saltus Castulonensis qui semper tenuit nostros tabella
rios ~~Et retinet~~ Et si nunc frequentioribus latrociniis infestior fact'
est, tn̄ Nequaqz tanta in mora ē quanta qui locis omnib' dispositi ab vtraqz
parte scrutantur tabellarios et retinent. Itaqz nisi nave plate lre essent
nescire quid isthic fieret. Nunc vero Nactus occasionem postea qz na
vigari ceptum est Cupidissime Et qz Celerrime potero scribam ad te
Nec moveare et sermonib' quos tam etsi Nemo est qui videri velit
tn̄ nequaqz proinde ac dignitas est oderunt homines periculum no est
adeo. Est n. invisum m ut Nichil no acerbum pute qđ commune
Cum illo sit. Natura aut mea Et studia me trahunt ad pacis et
libertatis Cupiditatē. Itaqz illud initium belli Civilis sepe de fle
vi. Cum vero non liceret m nulli partis nulli partis esse qz
vtrobiqz magnos inimicos habebam Ea castra fugi inquibus
plane tutum me ab insidiis inimici sciebam non futurum
Compulsus eo quo minime volebam ne in extremis essem
plane picula Non dubitanter adii. Cesarē vero quē me in tanta

fortuna in Cesarem vetustissimorum familiarium loco habuit dilexi summa
cum pietate et fide. Que mea sponte gerere in illius ita feci ut optimus
quisque maxime probaret. quod iussus sum ut appareret invito imperatum esse
cuius facti iniustissima invidia erudire me potuit quam iucunda libertas
et quam misera sub dominatione vita esset. Ita si id agitur ut rursus in potestate
omnia unius sint quicumque is est ei me profiteor inimicum. Nec periculum
est ullum quod pro libertate aut refugiam aut deprecer. Sed consules
neque senatus consulto neque litteris suis preceperant mihi quid facerem. Unas
enim post idus martias demum a Pansa litteras accepi in quibus hortatur
me ut ad senatum scribam me et exercitum in potestate eius futurum
quod cum Lepidus contionaretur atque omnibus scriberet se consentire cum
Anthonio maxime contrarium fuit. Nam quibus commeatibus invito illo per illius
provinciam legiones ducerem aut si cetera transissem num etiam alpes poteram
transvolare que presidio illius tenentur. Adde huc quod nulla ratione perferri
littere potuerunt. sexcentis enim locis excutiuntur deinde etiam retinentur
a Lepido tabellarii. Illud me Corduba pro contione dixisse nemo voca
bit in dubium provinciam me nulli nisi qui a senatu missus
venisset traditurum. Nam de legione xxx tradenda quantas condiciones
habuerim quid ego scribam qua tradita quanto pro re p. infir
mior futurus fuerim quis ignorat. Hac enim legione noli acrius aut
pugnacius quicquam existimare esse. quare eum me existima esse qui primum
pacis cupidissimus sum. Omnes enim cives plane studeo esse salvos
deinde qui et me et rem p. vindicare in libertatem paratus sum
quod familiarem meum tuorum numero habes opinione tua mihi gratum est
invideo illi tamen quod ambulabit et iocatur tecum. Quas res quanti
existimem? si umquam licuerit vivere in ocio experieris. Nullum enim vestigium
abs te discessurus sum. Illud vehementer admiror non scripsisse te
utrum manendo in provincia an ducendo exercitum in Italiam rei p.
magis satisfacere possim. Ego quidem etsi mihi tutius ac minus la
boriosum est manere tamen quia video tali tempore multo magis legionibus opus esse
quam provinciis que presertim recuperari nullo negocio possunt constitui
ut nunc est cum exercitu proficisci. deinde ex litteris quas Pansa misi co
gnosces omnia. Nam tibi earum exemplar misi. 17. kalendas aprilis Corduba vale

Cassius Polio s. d.

Cassius polio salute dicit Ciceroni

214 b BALBUS QUESTOR. Magna Numerata pecunia
et magno pondere auri maiore argenti Coacto de publicis
Exactionibus ne stipendio quidem militibus Reddito duxit se a Ga
dibus. Et triduum tempestate Retentus ad Calpem kal. Junii
traiecit sese in Regnum bogudis plane bene peculiatus. his Rumoribus
utrum Gades Referatur an Romam ad singulos nuntios turpissime
Consilia mutat. Sed praeter furta et Rapinas et virgis
Cesos socios hoc quoque fecit ut ipse gloriari solet eadem quae C. Cesar
ludis quos Gadibus fecit Herennium gallum histrionem summo ludorum die
anulo Aureo donatum in 14 sessum deduxit tot enim fecerat ordines
Equestris loci. 4or viratum sibi prorogavit Comitia biennii biduo
habuit id est Renuntiavit quos ei visum est exules Reduxit non
horum temporum sed illorum quibus a seditiosis senatus trucidatus aut expulsus
est sexto Varo proconsule. Illa vero Causa ne Cesaris quidem
Exemplo quod ludis praetextam de suo itinere ad lucium lentulum proconsulem
sollicitandum posuit. Et quidem cum ageretur flevit memoria rerum
gestarum. Comitiis gladiatoribus autem Fadium quendam milite pompeianum
quia cum depressus in ludum bis gratis depugnasset auctorare sese nolebat
et ad populum Confugerat primum gallos Equites immisit in populum Collecti
enim sunt lapides in eum cum abriperetur Fadius deinde abstractum
defodit in ludo et vivum Combussit. Cum quidem pransus nudis pe
dibus soluta tunica manibus ad tergum reiectis inambularet et
illi misero quiritanti Civis Romanus Natus sum Responderet abi
nunc populi fidem implora bestiis vero Cives Romanos in his cir
culatorem quendam Notissimum hominem hispali quia deformis erat
obiecit huius commodi portento fere fuit. Sed de illo plura Coram
Nunc quod Restat statuendum me facere velitis. Constitutae Tres legiones
firmas habeo quarum unam xxviii. Cum ad se initio belli accessisset
Antonius hac pollicitatione quo die in castra venisset denarios quingentos
singulis militibus laturum victoria vero eadem praemia quae suis
legionibus quorum quis illum finem aut modum futurum putavit
incitatissimam retinui. Ego me hercule non retinuissem si

si meo loco habuissem ut putat. Cum singule quedam cohortes se-
ditione fecerit et dignitas quoque legio eius non destitit litteris atque infinitis
pollicitationibus sollicitare. Nec vero minus Lepidus urssit me et suis et
Antonii litteris ut legionem xxx mitterem sibi. Itaque quem exercitum neque
vendere ullis premiis volui neque eorum periculorum metu que victoribus illis por-
tendebantur diminuere debetis existimare retentum conservatumque r. p.
esse atque ita credite quodcumque imperassetis facturum fuisse, siquidem iussistis
feci. Nam et provinciam in otio et exercitum in mea potestate
tenui, finibus meae provinciae nusquam excessi, militem non modo legionarium
sed ne auxiliarium quidem ullum quoque misi. Et si quos equites
decedentes nactus sum supplicio affeci. Quarum rerum fructum
satis magnum re p. salva tulisse me putabo. Sed r. p. si me
satis novisset et maior pars senatus maiores ex me fructus tulisset.
Epistulam quam ad Balbum cum etiam nunc in provincia esset scripsi le-
gendam tibi misi. Etiam pretextam si voles legere Balbum Cor-
nelium familiarem meum poscito. Vale. Vale

Cassi polio s. d. Ci.

2 15 Quo tardius certior fierem
de proeliis apud Mutinam factis Lepidus effecit qui meos
tabellarios novem dies retinuit. tamet si tantam ca-
lamitatem rei publice quam tardissime audire optandum est
sed illis qui prodesse nichil possunt neque mederi. Atque utinam eodem
senatus consulto quo Plancum et Lepidum in Italiam arcessistis
me quoque iussissetis venire profecto non accepisset res p. hoc
vulnus. Quo si qui letantur in presentia quia videntur et duces et ve-
terani milites Cesaris partium interisse tamen postmodum necesse
est doleant cum vastitatem Italie respexerint. Nam et robur
et soboles militum interiit. Siquidem que nuntiantur illa ex
parte vera sunt. Neque ego videbam quanto usui rei p. essem
futurus si ad Lepidum venissem omnem eius cunctationem ex-
cussissem presertim adiutore Planco. Sed scribenti eiusmodi litteras

quas leges Contionib; videlic; quas Narbone habuisse dr. si lices
palmarez Necesse ~~est~~ erat. si vellez Comeatum p provinciam et iter
faciens habere pterea verebar ne si aliq; ego incepta pficerem pluz
Confectum esse prium Consilium meum raperent In aliam ptem
obtrectatores mei p amicitiam q mi cum Anthonio no maiore
tn q plancto fuit. Itaq; agadibus mense aprili binos tabellarios in
2. naves imposui Et tibi Et Consulib; Et octaviano scripsi ut
me faceretis Certiore quonam plurimuz possem prodesse rei.p.
Sz ut ratione in eo quo die prium pansa comisit Eode agadib;
naves profecte sunt. Nulla n. fuit post hiemem an eandem
die Navigatio. Et hercule longe remotus ab omni suspicione futuri
Civilis tumultus in lusitania legiones in hibernis Collocara. Ita fere
poro festinavit uterq; Confligere tanq; Nichil peius timeret q ne
sine maxio rei.p. detrimeto bellum Componeret. Sz si properadum
fuit Nil no sumi ducis Consilio gessisse hirtium video. Naz hec
m scribuntur ex gallia lepidi Et nunciantur pause Exercitum Con
fusum esse pansam ex vulnerib; mortuum eode plio marti az le
gioez interisse Et l. fabatum Et C. peducetum Et d. Carfulenu
hirtio aut plio Et 4az. legioez Concisam esse. Ibi hirtiuz q pisse
Et pontium Aquilam dici Et octavianuz Cecidisse. Que si qd
dii prohibeant vera sunt Non mediocriter doleo. Anthonium
turpiter mutie obsessioez reliquisse. Sz hr equituz legiones sub
signis armatas tres Et pupilli bagieni unam Inermes bn multos
ventidiuz q se cum legioe vii. viii. viiii. Coniunxisse. Si id
in lepido spei sit descensurum ad Extrema Et no m Nationes
Sz etiam servitia Concitaturum Parmam direptaz l. Anthoniu
alpes occupasse Que si vera sunt Nemi nostrum Cessandum
est. Nec spectandum quid decernat senatus Res eiz Cogit huic
tato incendio succurrere Omnis qui aut imperium aut nomen deniq;
ppli Ro. salvuz volunt esse bruti n. Cohortes xvii. et duas no
frequentes tironum legioes quas Conscripserat Anthoni hr audio
Neq; tn dubito quin omnes qui psunt de hirtii ~~hec~~ exercitu Con
fluant ad Eum. Nam in delectu No multi spei puto esse

presertim cum Nichil sit periculosius quam spatium confirmandum sese
Anthonio dari. Animi autem temporis libertate maiorem qui in domini ipsa
que feminae aut in agris aut in villis sunt. Itaque proximis litteris con
silium meum expedietur. Nam neque deesse neque superesse rei publicae
volo. Maxime tamen doleo adeo et longo et infesto itinere ad me
veniri, ut die quadragesimo post aut ultra, quam facta sunt,
omnia nuntientur. Vale.

Lepidus salutem dicit Ciceroni

CUM AUDISSEM ANTHONIUM cum
2. 16 suis copiis premisso L. Anthonio cum parte equi
tatus in provintiam meam venire, cum exercitu
meo a confluente Rhodano castra movi ac contra eos venire in
stitui. Itaque continuis itineribus ad forum Voconii veni et ultra
castra ad flumen Argenteum contra Anthonios feci. P. Ventidius suas
legiones tres coniunxit cum eo et ultra me castra posuit. Ha
bebat antea legionem secundam et ex reliquis legionibus magnam mul
titudinem, sed inermorum. Equitatum habet magnum. Nam omnis ex proelio
integer discessit, ita ut sint amplius equitum. Itaque ad me
complures milites et equites ab eo transierunt et in dies
singulos eius copie minuuntur. Silanus et Culeo ab eo discesserunt.
Nos etsi graviter ab his lesi eramus, quod contra nostram voluntatem
ad Anthonium ierant, tamen nostre humanitatis et necessitudinis causa
eorum salutis rationem habuimus. Nec tamen eorum opera utimur
neque in castris habemus neque ulli negotio prefecimus. Quod ad
bellum hoc attinet, nec senatui nec rei publicae deerimus. Que postea
egerimus, faciam te certiorem. Etsi omni tempore summa studia officii
mutuo inter nos certatim constiterint pro nostra inter nos fa
miliaritate et proinde diligenter ab utroque conservata sunt, tamen
non dubito in tanto et tam repentino motu rei publicae, quin nonnulla
de me falsis rumoribus a meis obtrectatoribus me indigna ad
te delata sint, que tuum animum magnopere moverent. Pro tuo amore

In re p. ea te moderate accepisse neque temere credendum dimisisse amicis
procuratoribus certior factus sum, que mihi ut debet gratissima sunt. Memini
mi. Et illa superiora que a tua voluntate profecta sunt ad meam
dignitatem augendam et ornandam perpetua animo meo fixa manebunt.
Abs te mi Cicero magnopere peto, si meam vitam studium diligentissime
superioribus temporibus in re p. administranda quam Lepido digna sunt perspecta habes,
ut paria aut eo ampliora reliquo tempore expectes et pro tua
auctoritate me tuendum existimes, quo tibi plura tuo merito
debeo. Ad xii kal. Iunii ex castris ex ponte Argenteo. Vale

Marcus Lepidus pontifex s. d. senatui et populo Ro.

217 EOS HOMINES QUOS TESTOR p. c.
qua mente et quo animo semper in rem p. fuerim et quam nihil
antiquius salute ac libertate iudicarim, quod vobis brevi pro-
bassem, nisi mihi fortuna proprium consilium extorsisset. Nam exer-
citus cunctus consuetudinem suam in civibus observandis commu-
nique pace seditione facta retinuit, meque tante multitudinis civium Ro-
manorum salutis atque incolumitatis causam suscipere, ut vere dicam,
coegit. In qua re ego vos p. c. oro atque obsecro ut privatis offen-
sionibus omissis summe rei publice consulatis neve misericordiam nostram
exercitusque nostri in civili dissensione sceleris loco ponatis. Quod
si salutis omnium ac dignitatis rationem habueritis, melius et
vobis et rei p. consuletis. D. IIII kal. a ponte Argenteo. Vale

Brutus et Cassius s. d. Ciceroni

Sino M

VBI IN STATV SIMVS. Cognoscite.
Heri vesperi apud me Hirtius fuit. Qua mente esset
218 Anthonius demonstravit, pessima scilicet et infide-
lissima. Nam se michi neque provinciam dare posse
aiebat neque arbitrari tuto in urbe esse quemquam

Nostrum adeo esse militum concitatos animos et plebis quoque utrumque esse falsum puto, sed animadvertere atque illud esse verum quod Hirtius demonstrabat. Timere enim me, si mediocre auxilium dignitatis nostre habuissemus, Nulle partes his in re p. relinquerentur. Cum in his angustiis versarer placitum est mihi ut postularem legationem liberam mihi reliquisque nostris ut aliqua causa proficiscendi honesta quereretur. Hec se impetraturum pollicitus est, nec tamen impetraturum confido, tanta est hominum insolentia et nostri insectatio, ut si dederint quod petimus, tamen paulo post futurum puto ut hostes iudicemur aut aqua et ignis nobis interdicatur. Quid ergo est inquis tui consilii. Dandus est locus fortune, cedendum ex Italia, migrandum Rhodum aut aliquo terrarum arbitror. Si melior casus fuerit revertemur Romam. Si mediocris in exilio vivemus. Si pessimus ad novissima auxilia descendemus. Succurret fortasse hoc loco alicui vestrum cur novissimum tempus expectamus potius quam nunc aliquid moliamur. Quia ubi consistamus non habemus preter Sextum Pompeium et Bassum Celium qui mihi videtur hoc nuncio de Cesare allato firmiores futuri. Satis tempore ad eos accedemus ubi quid valeant sciemus. Pro Cassio et te, siquid me velitis recipere, recipiam. Postulat enim hoc Hirtius ut faciam. Rogo vos quam primum mihi rescribatis. Nam non dubito quin de his rebus ad horam quartam Hirtius me certiorem sit facturus. Quem in locum convenire possimus quo me velitis venire rescribite. Post novissimum Hirtii sermonem placitum est mihi postulare ut liceret nobis Rome esse publico presidio. Quod illos nobis concessuros non puto, magnam enim invidiam his faciemus. Nichil tamen non postulandum putavi quod equum esse statuerem.

Brutus et Cassius s. d. Marco Anthonio

219 e ETUA FIDE ET BENIVOLENTIA in nos, nisi persuasum esset nobis non conscripsissemus hec tibi que profecto quoniam istum animum habes in optimam accipies. Scribitur nobis magnam veteranorum multitudinem Romam convenisse iam et ad kal. maias futuram multo maiorem de te, si dubitemus aut

statu rei diximus. Et certe cum ipsi in tua potestate fuerimus tuo que
adducti consilio dimiserimus ex municipiis nostros necessarios, neque
solum edicto et litteris id fecerimus, digni sumus quos habeas tui con
silii participes in ea presertim re que ad nos pertinet. Quare petimus a te facias
nos certiores tue voluntatis in nos. Putesne nos tutos fore in tanta
frequentia militum veteranorum quos etiam de reponenda ara cogitare
audimus? Quod velle et probare vix quisque crede posse videt qui nos salvos
et honestos velit. Nos ab initio spectasse otium. Nec quidque aliud
libertate communi quesisse exitus declarat. Fallere nemo nos potest
nisi tu quod certe abest ab omni virtute et fide. Sed alius nemo fa
cultatem habet decipiendi nos. Tibi enim uni credimus et credituri sumus.
Maiori timore afficiuntur de nobis amici nostri quibus et si tua fides
explorata est, tamen illud in mentem venit multitudinem veteranorum facilius
impelli ab alio quolibet quam a te retineri posse. Rescribas nobis ad
omnia rogamus. Nam illud valde leve ac nugatorium ea re
denuntiatum esse veteranis quod de commodis eorum mense Iunio laturus
esses. Quem enim impedimento futurum putas cum de nobis certum
sit nos quieturos. Non debemus cuique videri nimium cupidi
vite cum accidere nobis nichil possit sine pernicie et confusione omnium rerum. Vale.

Brutus et Cassius pretores s. d. Anthonio consuli

220 LITTERAS TUAS LEGIMUS simillimas
edicti tui contumeliosas minaces minime dignas que
a te nobis mitterentur. Nos Anthoni te nulla lacessimus
iniuria neque miraturum credidimus si pretores et ea dignitate homines
aliquid edicto postulassemus a consule. Quod si indignaris ausos esse
id facere, concede nobis ut doleamus ne hoc quidem abs te Bruto et
Cassio tribui. Nam de dilectibus habitis et pecuniis imperatis exer
citibus sollicitatis et nuntiis trans mare missis quod te questum esse negas,
nos quidem tibi credimus optimo animo te fecisse. Sed tamen neque agnoscimus
quidque eorum et te miramur cum hec reticueris non potuisse con
tinere iracundiam tuam quin nobis de morte Cesaris obiceres

Illud vero quemadmodum ferendum sit tute cogita. Ego certe pro
tibi concordie ac libertatis causa proditum de suo iure decedere quam
consul aliqua minetur quorum fiducia nichil est quod nos terreas. Neque
decet aut convenit nobis periculo ulli submittere animum nostrum. Neque
est Antonio postulandum ut hiis imperet quorum opera liber est.
Nos si alia hortarentur ut bellum civile suscitare vellemus litterae
tue nichil prodessent. Nulla enim minantis auctoritas apud liberos est.
Sed pulcre intelligis non posse nos quoquam impelli. Et fortasse ea
re minaciter agis ut iudicium metus videatur. Nos in hac sententia
sumus ut te cupiamus in libera re publica magnum atque honestum esse.
Vocemus te ad nullas inimicitias. Sed tamen pluris nostram libertatem quam
tuam amicitiam existimemus. Tu etiam atque etiam vide quid suscipias
quid sustinere possis. Neque quam diu vixerit Cesar. Sed quam non diu
regnarit fac cogites. Deos quesumus consilia tua rei publice salutaria sint
atque tibi. Si minus ut salva atque honesta re publica tibi quam minimum
noceant. Optimus pridie Non. Sextiles. Vale

brutus s. d. Ciceroni

221 SI DE TVA IN ME VOLVNTATE
dubitare multis a te verbis petere ut dignitatem meam
tuere. Sed profecto est ita ut mihi persuasi me tibi esse
cure. Progressus sum ad transalpinos cum exercitu non tam
nomen imperatorium captans quam cupiens militibus satisfacere firmosque
eos ad tuendas nostras res efficere quod mihi videor consecutus. Nam
et liberalitatem nostram et animum sunt experti. Cum omnium
bellicosissimis bellum gessi multa castella cepi multa vastavi.
Non sine causa ad senatum litteras misi. Adiuva nos tua sententia quod
cum facies ex magna parte communi commodo inservieris. Vale

Lepidus s. d. Ciceroni

222 LVPVS FAMILIARIS NOSTER cum
a te venisset cumque Rome quosdam dies commoraretur
Ego eram in hiis locis in quibus maxime tuto me esse arbitrabar

eo factum est ut ad te lupus sine meis litteris veniret cumque tu omnia
ad me perferendas. Romam autem veni ad vi idus x. in Italiam quidem nunquam
quam ut pervenissem statim conveni Ex quo ea dedi cognovi quae maxime
hortabar quae hortatione et tu quidem non eges Superiori quidem re quae
a te gesta est praeter hominum memoriam maxima oratione desideras. Illud oratione
tu brevi significandum videtur populum Romanum omnia a te expectare atque
in te aliquando recipiendae libertatis omnem spem ponere. Tu si dies noctes
quam meminerit quod te facere certo scio quantam rem gesseris non obliviscere
profecto quam tibi nunc gerende sint. Et enim iste provinciam nactus erit
cui quidem ego semper amicus fui antequam illum intellexi non modo aperte
sed et libenter cum re publica bellum gerere. Spem reliquam nullam video
salutis. Quamobrem te obsecro hisdem precibus quibus senatus populusque Romanus ut
in perpetuum rem publicam dominatu regio liberes ut principium consentiat exitus.
Tuum est hoc munus tue partes a te hec civitas et omnes potius gentes
non expectant solum sed etiam postulant quamquam non hortatione non egeas
ut supra scripsi non utar ea pluribus verbis. Faciam illud quod meum est
ut tibi omnia officia mea studia curas cogitationes pollicear que ad
tuam laudem et gloriam pertinebunt. Quamobrem velim ita persuadeas
me cum rei publicae quae mihi vita mea est carior tum quod tibi ipse fa
veam tuamque dignitatem amplificari velim me tuis optimis consiliis
amplitudini gloriae nullo loco defuturum.

Cicero s. d. brutho imperatori consuli designato.

223 LUPUS NOSTER CUM ROMAM sexto die mutina
venisset postridie me mane convenit tua in mandata
diligentissime exposuit et litteras reddidit. Quod in tua
dignitate commendas eodem tempore existimo te in meam dignitatem commendare
quam mihi certe non habeo tua cariorem. Quare mihi gratissimum facies
si exploratum habebis tuis laudibus nullo loco nec consilium nec studium
meum defuturum. Cum tribuni plebis edixissent senatus adesset
ad xiii kalendas Januarias haberent quae in animo de praesidio consulum
designatorum referre statueram in senatum ad kalendas Januarias
non venire. Sed cum eo die ipso edictum tuum propositum esset

nephas esse duxi aut in haberi senatum ut de tuis divinis in re
p. meritis sileretur quod factum esset nisi ego venissem aut etiam si quid de te
honorifice diceretur me non adesse. Itaque in senatum veni mane quod
cum esset animadversum frequentissimi senatores convenerunt quae
de te in senatu egerim quae in contione maxima dixerim aliorum te
litteris malo cognoscere. Illud tibi persuadeas velim me omnia quae ad tuam
dignitatem pertinebant quae est per se amplissima summo semper studio suscepturum
et defensurum quod quamquam intelligo me cum multis esse facturum tamen appetam
huius rei principatum. V.

Cicero imper. D. Bruto consuli designato s. d.

224 VM ADHIBVISSET DOMI ME Lupus
me et Libone et Servium consobrinum quae mea fuerit sententia
cognoscere te ex M. Seio arbitror qui nostro sermoni in
terfuit. Reliqua quamquam statim Greceius est subsecutus tamen ex Gre
ceio poteris cognoscere. Caput autem est hoc quod te diligentissime recipe
et meminisse velim ut ne in libertate et salute po. ro. conservanda
autoritate senatus expectes nondum liberi. Ne et tuum factum
condemnes. Nullo enim pu. consilio rem pu. liberasti quo etiam res illa
melior et clarior et adolescentem vel puerum potius iudices temere
fecisse qui tantam causam publicam privato consilio suscepit. Deinde
homines rusticos sed fortissimos viros cives que optimos dementes
fuisse iudices primum milites veteranos commilitones tuos deinde
legionem martiam legionem quartam quae suum consulem hostem iudi
caverunt seque ad salutem rei p. defendendam contulerunt. Voluntas se
natus pro autoritate haberi debet cum autoritas impeditur metu. Postremo
suscepta tibi causa iam bis est ut non sit integrum primum Idibus
martiis deinde proxime exercitu novo et copiis comparatis. Quare
ad omnia ita paratus seu animatus debes esse non ut nihil facias
nisi iussus sed geras quae ab omnibus summa cum admiratione laudentur

C. s. d. D. Bruto imperatori et consuli designato

ep. 225 O TEMPORE POLLA TUA MISIT ut

ad te si quid vellem dare litterarum, quid scriberem; Non habebam. omnia
enim erant suspensa propter expectationem legatorum qui quid egissent nichil
dum nuntiabatur. in tuis scribendis conflictavi senatum primum senatum populumque
Romanum de te laborare Non solum salutis sue causa verum etiam dignitatis tue
admirabilis est enim quedam tui nominis caritas amorque in te singularis
omnium civium Ita enim sperant atque confidunt ut antea rege sic hoc tempore
Regno te Rem publicam liberaturum. Rome dilectus habetur totaque
italia si sit delectus appellandus est cum ultro se efferunt omnes tantus
ardor occupavit animos hominum desiderio libertatis odioque diuturne
servitutis. de reliquis rebus a te iam expectare litteras debemus. quid
ipse agas quid noster hirtius. quid Cesar meus quos spero brevi tempore
societate victorie tecum copulatos fore. Reliquum est ut de me id
scribam quod te ex tuorum litteris et spero et malo cognoscere me neque
deesse ulla in re neque umquam defuturum dignitati tue vale.

D. Bruthus S. D. Ciceroni

226 Pansa amisso quantum detrimenti Res publica
accepit non te preterit. Nunc auctoritate et
prudentia tua prospicias oportet. Ne inimici nostri consulibus
sublatis sperent se convalescere posse. Ego ne consistere possit italia
Anthonio dabo operam, sequar eum confestim utrumque me prestaturum
spero ne aut ventidius elabatur aut Anthonius in italia moretur
Hoc primum rogo te ad hominem ventosissimum lepidum mittas ne
bellum Nobis redintegrare possit Anthonio sibi coniuncto. Nam
de Pollione Asinio puto te perspicere quid facturus sit. Multe et
bone et firme sunt legiones lepidi et Asinii. Neque hec idcirco
tibi scribo quod te non eadem animadvertere sciam, sed quod mihi persuasi Asinium
et lepidum Recte facturos Numquam. si forte vobis de hoc dubium
est planum quoque firmetis oro quoniam spero pulso Anthonio Rem publicam
non defuturum, si se alpes anthonius traiecerit constitui presidium in
alpibus collocare et te de omni re facere certiorem iii kalendas maias.
ex castris Regiensibus

D. Brutus S. D. Ciceroni

227 Non mihi rem publicam plus debere arbitror quam me tibi. Gratiorem me esse in te posse quam isti perversi sint in me exploratum habeas. Sit an hoc ipsi videatur dici, ea malle me hercule tuum iudicium quam ex altera parte omnium istorum. Tu enim a certo sensu et vero iudicas de nobis, quod isti ne faciant summa malivolentia et livore impediuntur. Interpellent me quominus honoratus sim, dum me interpellent quominus res publica a me commode administrari possit. Quae quanto sit in periculo quam potero brevissime exponam. Primum omnium quantam perturbationem rerum urbanarum afferat obitus consulum quantamque cupiditatem hominibus iniciat vacuitas, non te fugit. Satis me multa scripsisse quae litteris commendari possint arbitror. Scio enim cui scribam. Revertor nunc ad Anthonium. Qui ex fuga cum parvulam manum militum haberet inermium, ergastula solvendo omneque genus hominum arripiendo satis magnum numerum videtur effecisse. Huc accessit manus Ventidii, quae trans Apenninum itinere facto difficillimo ad Vada pervenit. Atque ibi se cum Anthonio coniunxit. Est numerus veteranorum et armatorum satis frequens cum Ventidio. Consilia Anthonii haec sint necesse est: aut ad Lepidum ut se conferat, si recipitur; aut Apennino Alpibusque se teneat et decursionibus per equites quos habet multos vastet ea loca in quae incurrerit; aut rursus se in Etruriam referat, quod ea pars Italiae sine exercitu est. Quod si me Caesar audisset atque Apenninum transisset, in tantas angustias compulissem ut inopia potius quam ferro conficeretur. Sed neque Caesari imperari potest, neque Caesar exercitui suo, quod utrumque pessimum est. Cum haec talia sint, quominus quod ad me pertinebit homines interpellent, ut supra scripsi, non impedio. Haec quemadmodum explicari possint aut a te cum explicabuntur ne impediantur timeo. Alere iam milites non possum. Cum ad rem publicam liberandam accessissem, mihi fuit pecuniae cccc. amplius; tantum abest ut meae rei familiaris liberum sit quicquam, ut omnes iam meos amicos aere alieno obstrinxerim. Septem numero legionum alo, qua difficultate tu arbitrare. Non si Varronis thesauros haberem, sufficere sumptui possem. Cum primum de Anthonio exploratum habuero, faciam te certiorem. Tu me amabis ita si hoc.

Dē me in te facere senseris iii Non maii ex Castris derthona.

brutus Impr Consul designatus s. d. Ciceroni 2.

228 EIDEM EXEMPLO litterae a te mi reddite
sunt. que pueri mei attulerunt quas pueri mei attulerant
Eatenus me tibi debere existimo quantum persolvere difficile ē
Scripsi tibi que hic gererentur. In itinere est Anthonius ad lepidum
proficiscitur. Ne de planco quidē spem adhuc abiecit ut ex
libellis eius animadverti qui in me inciderunt in quibus quos ad
asinium quos ad lepidum quos ad planum mitteret scribebat
Ego tū non habui Ambiguum Et statim ad planum misi Et
biduo ab allobrogibus Et toti gallie legatos expecto quos con
firmatos domum remittam. Tu q istic opus erit administrari
prospicies ut ex tua voluntate rei p. comodo fiat. malivo
lentie hominum in me. si poteris occurres. si nō poteris hoc
Consolabere qd me de statu meo Nullis Contumeliis decertare
possunt. p̄die Non maii ex Castris finibus castiellensium. Vale.

M. T. C. s. d. brutho Imperatori Consuli designato.

t TRES UNO DIE A te accepi litteras unā
229 breve quā flacho Volumnio dederas duas pleniores
quarum Alterā tabellarius tibi attulit Alterā ad me misit
lupus. Ex tuis litteris Et ex greceii oratiōe Nō m̄ restinctum
bellum sed et inflamatum videtur. Nō dubito aūt pro tua
singulari prudentia quin perspicias si aliquid firmitatis Nactus sit
Anthonius omnia illa tua preclara in re p. merita Ad Nichilum
Esse ventura. Ita n. Erat Romam Nuntiatum Ita persuasum omnibus
ut cum paucis inermis perterritis metu fracto animo fugisse An
thonium. qui si ita se habet quemadmodum audiebam de greceio con
fligi cum eo sine periculo Non possit. Non ille mi fugisse a mu
tina videtur sed locum belli gerendi mutasse. Itaque homines
Alii facti sunt Nonnulli Et queruntur quod persecuti Non sitis

opprimi potuisse si celeritas adhibita esset existimat oro et hortor maxime quam in eo potissimum abiit libertate per quem tamen consecutus sit quam his providendum sit neque iusta querela esse possit. Res se sic habet. vel belli confecit qui Anthonium oppressit. hoc quia uiz habeat te existimare malo quam me aperte scribere.

Brutus imperator consul designatus salutem dicit Ciceroni.

2 30 IAM NON MEO TIBI GRATIAS. Cui enim re vix referre possum huic verbis non patitur res satisfieri. Attendere te volo que in manibus sunt. qua enim prudentia es nichil te fugiet, si meas litteras diligenter legeris. Sequi Anthonium confestim his de causis Cicero non potui. Eram sine equitibus sine iumentis. Hirtium perisse nesciebam. Cesarem non credebam prius quam convenissem et collocutus essem. hic dies hoc modo abiit. Postero die ad Pansam mane sum accersitus bononiam. Cum in itinere essem nuntiatum mihi est eum mortuum esse. recurri ad meas copiolas. sic enim vere eas appellare possum. sunt extenuatissime et inopia omnium rerum pessime accepte. Biduo me Anthonius antecessit. itinera multo maiora fugiens quam ego sequens. ille enim ut passim ego ordinatim. quacumque iit ergastula solvit homines arripuit. constitit nusquam prius quam ad vada venit. quem locum volo tibi esse notum. iacet inter apenninum et alpes impeditissimus ad iter faciendum. Cum abessem milia passuum ab eo triginta et se iam Ventidius coniunxisset contio eius ad me est allata in qua petere cepit a militibus Ventidianis. Nam suos valde paucos habet. sibi aut in Italia pereundum esse aut vincendum. Cepit ut Pollentiam iter faceret. Cum sustinere eos non posset in posterum diem iter suum contulit. Hac re nuntiata statim quinque cohortes Pollentiam premisi meumque iter eo contuli. hora ante presidium meum Pollentiam venit quam Trebellius cum equitibus. sane quam sum gavisus. in hoc enim victoriam puto consistere. In spem venerant quod neque Planci quattuor legiones omnibus suis copiis pares arbitrabantur neque ex Italia tam celeriter exercitum traici posse credebant. quos ipsi adhuc satis

arrogantes allobroges equitatus q3 omnes qui eo premissus erat a nobis
sustinebant nostros q3 aduentus sentirent facile posse confidimus tum si qui
etiam casu nisuram se tranxerunt nec qd detrimentum rei p. contigerint
summa a nobis dabitur opera. Vos magnam optimi q3 spem de summa reip.
habere velimus cum et nos et exercitus nostros singulari concordia
coniunctos ad omnia pro vobis iudicatis paratos. Sed tamen nichil de
diligentia remittere debetis dare q3 operam ut q3 paratissimi ab exercitu
reliquis q3 rebus pro uestra salute cum sceleratissimam conspiratione
hostium confligamus cum quide eas copias quas diu simulatione
rei p. comparabant subito ad patrie periculum converterunt. Vale

M. T. Cicero decio bruto consuli designato s. d. p.

231 In FRATILLER MI BRUTE letor mea
consilia mea q3 sententiam lateque probari de decem viris de
adornando adolescente. Sed quid refert in crede homini no
glorioso plane iam brute frigeo Octa. Non enim erat meum senatus co
iam est consultum tantam spero attulerat explorata victoria tua pridie
iam est consultum tantam spero attulerat explorata victoria tua pridar
mutina eruptio fuga Anthonii conciso exercitu ut omnino cum
relapsati sunt. Nec q3 ille vehementes contentiones ut sunt qui Anim
tulate q3 sciam at scram re redeam legionem martiam et quartam
negant qui illas norant ulla condicione ad te posse perduci pecunie qua
desideras rem pot haberi ea que habebitur de bruto arcessendo. Cesare
q3 ad Italie presidium tenendo. Unde tibi assentior. Sed ut scribis habes
obtrectatores quos equide facillime sustineo. Sed impediunt. tum ex africa
legiones expectantur. Sed bellum istuc renatum mirantur homines. Nichil
tam preter spem unquam. Nam die tuo natali victoria nunciata in multa
secula videbatur re publica liberata. Noui timores retexerunt superiora.
Scripsisti aut ad me iis quas Idibus maiis dedisti modo te accepisse
a planco litteras non recepi anthonium a lepido. Id si ita est omnia fa
ciliora. Sin aliter magnum negocium. Cuius exitum minime extimesco
tue partes sunt. Ego plus q3 feci facere non possum. Te tamen id
qd spero omnium maximum et clarissimum videre cupio.

Cicero d. bruto consuli designato s. d.

232 EST MICHI TUE LITTERE iocundissime sunt

Tu spondi fuit q in summa occupatioe tua planco collegae mandasti
ut te m p litteras excusaret qd fecit ille diligenter. Mihi aut nil
amabilius officio tuo et diligentia. Coniunctio tua cum collega concordia
qz vra q litteris comunibus declarata est. Senatui pplo qz Ro. gratissima
accidit. Q superest pge mi brute. Et iam non cum alijs. Sz tecum
ipe certa. plura scribere no debeo pstim ad te quo magro bre
uitatis uti cogito. litteras tuas vehementer expecto Et quide tales quales
maxie opto.

Cicero d. bruto consuli designato s. d.

233 P ER MAGNI INTEREST quo tibi hec tpre
Epla reddita sit utrum tantum solicitudinis aliquid haberes
an cum ab omni molestia vacuus esses. Itaqz ei pcepi que ad
te misi ut tpus obseruaret eple tibi reddende. Nam quemadmodum
Coram qui ad nos intempestiue adeunt molesti sepe sunt. Sic eple offendunt
no loco reddite. Si aut ut spero Nichil te pudebat. Nichil impedit
Et ille cui mandaui satis scite et comode tps accepit adeundi. Con
fido me q velim facile ate impetraturum. L. lamia pturam petit
hoc Ego utor uno omniu plurimu. magna uetustas magna consue
tudo intercedit qdqz plurimu valz Nil m ei est familiaritate iocundi
magno pterea bnficio ei magnoqz merito sum obligatus. Nam clo
dianis tpribz cum equestris ordis princeps esset proqz mea salute acerri
propugnaret agabinio consule delegatus est q an id tps ciui Ro. more
contigit nemini. Hoc cum pplus Ro. meminit me ipm no meminisse turpissimu
est. Qua pp psuade tibi mi brute me petere pturam. Qq mi lamia
summo splendore summa gratia est magnificentissimo munere edilitio
tn qi ita essent Ego suscepi totum negotium. Nunc si me tanti
facis qti certe facis qm Equitum centurias tenes inquis regnas mitte
ad lupum nostrum ut is nobis eas centurias conficiat. No tenebo
te pluribz. Ponam in extremo qd sentio. Nichil est brute cum omnia ate
expecte qd m gratius facere possis. Vale.

Cicero d. bruto Impatori Consuli designato s. d.

234 L AMIA UTI EMINENTER familiarissime utor
Magna eius in me Non dico officia. Sz merita ea q sunt
pplo Ro. Notissima. Is magnificentissimo munere edilitatis

p fimitis petit pturam omnes qz intelligunt. Nec dignitati eius deesse
is gratiam. Sz is ambitius optarei uidetur ut Ego omnia ptimescam totam
qz petitionem lamio in sustinebam putem in ea re gratum me possis iuuare
fratale pspitio Nec uero gratum ea mea tetis dubito Velim igitur mi
brute psuadeas Nichil me maiore studio ate petere Nil me tibi grati facere
posse qz si tuis omnib. opibus omni studio lamia in petitione iuuerit qd ut facias
uehementer te Rego vale.

Cicero salute dicat decio bruto Imperatori Consuli designato

235 e TSI EX MANDATIS Que galbe volumnio que
ad senatum dedisti Quid timendum suspicandum qz putares suspica
bamur. Tn timidiora mandata videbantur qz erat dignum tua ppli
qz Romani victoria. Senatus aut mi brute fortis est Et ht fortes duces
qtrigz moleste ferebat se ate que omnium quicunqz fuissent fortissimum Iudi
caret Timidum atqz ignauum Iudicari. Et eiz cum te incluso spem maxiam
omnes habuissent in tua uirtute florente anthonio quis erat qui quidqz timeret
pro fligato illo te liberato. Nec uero lepidum Timebamus. Quis n.
Esset qui Illum tam furiosum arbitraretur qui in maxio bello pacem
velle se dixisset is in optatissima pace rei p. Indiceret. Nec dubito
quin tu plus prouideas. Sz in tam Recenti gratulatione qz tuo Nomine ad
omnia deorum templa fecimus Renouatio timoris magnam molestiam affe
rebat. Qr velim Equidem id qd spero ut plane abiectus et fractus sit
Anthonius. Sin aliquid virium forte Collegerit sentiet. Nec senatui
Consilium Nec ppllo Ro. virtutem deesse nec rei p. te viuo Imperatorem
xiiii. kal. Iunii d.

d. brutus Impr Consul designatus s. d. Ciceroni.

236 a AD SENATVM QVAS LIRAS misi velim
pri' plegas. Et siqua tibi videbuntur Comittes Necessariis
me scripsisse ipse animaduertes. Nam cum putare quartam
Et martiam legiones mecum futuras ut druso paulo qz placuerat uobis
absentibus minus de Reliquis Rebus laborandum existimaui. Nunc
Vero Cum sim Cum tironibus Egentissimis Valde Et meam Et uram
Vicē timeam nete Vicentini me Et M. brutum papue obseruant
is Nequam patiare iniuriam fieri a senatu Vernarum a te peto Causam

cam hnt optimam officium in re p. summum gerit hominum adversa
rorum seditiosissimum et inertissimum vir. data kalendis iuniis L. Cellis
Scipio s. d. C. C. brutus s. d. Ciceroni

237 QVOD PRO ME NON facio id pro te facere
amor meus in te tua qz officia cogunt ut timeam. Sepe
enim mihi cum esset dictum neqz a me contemptum. Novissime
labeo segulii homo sui simillimus narrat mihi apud Cesare se fuisse
multum qz sermonem de te habitum esse. ipsum Cesare nichil sane de
te questum nisi dictum quod diceret te dixisse laudandum ado
lescentem ornandum tollendum se non esse commissurum ut tolli posset
Hoc ego labeonem credo illi retulisse aut finxisse dictum
non abadolescente prolatum. veterani vero pessime loqui
volebat labeo me credere. Et tibi abhis instare periculum ma
xime qz indignari quod in decemviris neqz cesar neqz ego habiti
essemus. atqz omnia ad vestrum arbitrium essent collata
hec cum audissem in itinere esset committendum malum putavi ut
ad partes transgrederer qz quid istic egrederet scirem. Nam de
tuo periculo crede mihi iactatione verborum et denuntiatione periculi spe
rare eos te pertimefacto adolescente impulso posse magna con
sequi premia. Et totam istam cantilenam ex hoc pendere ut qz plu
rimum lucri faciant. Neqz tamen non te tutum esse volo et in
sidias vitantem. Nichil enim tua vita mihi pot esse iocundius neqz
carius. Illud vide ne timendo magis timeres Et quibus rebus
pot occurri veteranis occurras. primum quod desiderat de decem
viris facias deinde de premiis si tibi videtur agros eorum militum
qui cum Anthonio veterani fuerunt iis dandos censeas ab
utrisqz nobis de Nummis lente hac Ratione habita pecunie
senatum de ea re constituturum. quattuor legionibus his quibus
agros dandos censuisti video facultatem fore ex agris sillanis
et agro Campano. Equaliter aut sorte agros legionibus assi
gnari puto oportere. hec me tibi scribere non prudentia mea
hortatur sed Amor in me Et cupiditas otii quod sine te

Consistere non pot. Ego nisi valde Necesse fuit ex ytalia non
excedam. legiones aut paro spero me Non pessimum exercitum
habiturum ad omnes casus Et impetus hominum de exercitu quem
pansa habuit legionem mihi cesar non Remittit ad has
litteras statim mihi scribe autorem qm aliquem mitti siquid Recon
ditum magis erit me qm scire opus esse putaris viij kl
Junii Eporedia

C. s. d. bruto

238 In isto Segulio male facit homini Nequissimo omnium
qui sunt qui fuerunt Et qui futuri sunt. Quid tu illum
tecum solum locutum putas aut cum cesare qui ne-
minem pretermisit qui cum loqui potuerit cui non eadem ista
dixerit. te tamen mi brute sic amo ut debeo quod istud quicquid
esset nugarum me scire voluisti. Signum enim magnum amoris
dedisti. Namque quod idem Segulius veteranos querit et Cesar
in decemviris non essetis ut ne ego quidem essem. quid in mo-
lestius. Sed tamen cum ego sensissem de his qui exercitus habe-
rent sententiam ferri oportere idem illi qui solent reclama-
runt. Itaque acceptis et estis me vehementer oppugnante
quo acti Segulium neglegam qui res novas querit non
quod veterem consumpserit. Nullam n. habuit. Sed hanc ipsam
recentem novam devoravit. Quid aut scribis te quod pro
te ipso non facias id pro me ut de me timeas aliquid omni-
re vir optime in quo carissime de me metu libero Ego aut in
his que provideri poterunt non fallar In his que cautionem non
habebunt de his non ita valde laboro. Sed sim et enim impudens
sepius postulem quam homini arcer Natura tribuit pot. Quod in pa-
pis ut caveam Ne timendo magis timere cogar Et sa-
pienter Et amicissime precipio. Sed velim tibi persuadeas
cum te constet excellere hoc genere ut Numquam extimescas
numquam perturbere me huic tue virtuti proxime accedere

Nobrem nec metuam quidque Et Cavebo omnia /. Sed vide ne etia
iam mi brute Culpa futura sit / si ego quidque timeam tuis eis
opibus Et Consulatu tuo /. Et si timidi essemus / tu omnem timo
rem abiceremus postquam cum persuasum omnibus esset in quo maxime nos
ante nunc diligi. Consilium tuum quem scribis de quattuor le
gionibus deque agris assignandis ab utrisque nostrum vehementer
assentior. Itaque cum quidam de collegis nostris agrariam curationem
ligurirent disturbavi rem totam quod vobis integram reservavi /. Sed
quid erit occulti Et ut scribis reconditum meorum aliquem mittam
quo fidelius ad te litterae perferantur pridie Non. Julii vale

C. s. d. bruto

239 c Cum Apio claudio C. f. summa mihi necessitudo est mul
tis eius officiis Et meis mutuis Constituta peto Abs
te vel maiore in modum vel humanitatis tue vel mea causa / ut
eum autoritate tua quam plurimum vales conservatum velis. Volo te
eum fortissimis viris Cognitus sis Et clementissimum existi
mari magno tibi erit ornamento nobilissimum adolescentem
beneficio tuo esse salvum. Cuius quidem causa hoc melior debet esse quod
pietate adductus patris restitutionem se cum Anthonio con
iunxit. Quare Et si minus veram causam habebis / tamen vel probabi
lem aliquam poteris inducere. Nutus tuus potest hominem summo
loco Natum summo ingenio summa virtute officiosissimum pre
terea Et gratissimum in columem in Civitate retinere. Quod ut
facias ita a te peto ut maiore studio magis ve ex animo petere non
possim.

brutus s. d. C.

240 n Nos hic valemus Recte Et quo melius valeamus operam
dabimus lepidus Commode de Nobis sentire videtur
Omni timore deposito debemus libere Rei publice Consulere

Et si iam essent Alica / tu tribus tantis exercitibus rei p. valens
tibi magnum animum habere deberes quem semper habuisti
Et litteris mea manu scripsi tremelli tui et homines loquuntur
si satium monmorderis petam / si te omnes quot sunt loqui
fere poterunt. Ego tibi ut antea scripsi dum in ante litteris veniat
In ytalia morabor. viii kalen Iun.

C. s. d. bruto

241 PARVM tibi antea subirascebar brevitati litterarum
tuarum / Nunc in loquax esse videor. te tu imitabor
quam multa quam paucas te recte valere operam quam dare Et
quotidie meli' lepidum comode sentire tribus exercitibus
quod vis Nos oportere considerare / Si timidus essem / tu ista
epistula in omnem metum abstersisses / Et ut mones fremum
momordi. Et tu qui te inclusio omnem spem habuerim in te
quid Nunc putas Cupio iam vigiliam meam brute tibi
tradere / Et ita ut non desim constantie mee quod scribis in ita
lia te moratur dum tibi litteris mee veniant / si per hostem lice
non erant. multa n. Rome si in adventu tuo bellum confici
pot Nil sit antiquius pecunia expeditissima que erat tibi de
creta est. habes amantissimum servium Nos non desimus viii kalen Iun.

C. s. d. bruto

242 Expectanti in meas quotidie litteras lup' nr subito de
nunciavit ut ad te scribere siquid vellem. Ego aut
Et siquid scribere Non habebam ita eum ad te mitti sci
bam inanem aut sermone litterarum tibi in poandum esse audie
bam ~~brevitatem~~ civitatem scaitus sum te magistro. Cato in in te
et in collega spem omnem esse de brevitate aut Nichil ad hunc

certi que ego quemadmodum papiis priuatis litteris ad bellum co
nunc uocare non desino qui ut iam adesset intestinum
urbis malum qd est non mediocre nobis timeremus . Ez qd
ago Non similiter LACHNTS MYΠ tum altera iam pa
gella precedit bine Et vale xiiii kl quintiles

brut^s s. d. C.

243 M Primo meo dolore hoc solatio utor quod intelligunt
homines non sine causa me timuisse ista que accide
runt deliberent utrum traiciant legiones ex africa
necne et brutum ex sardinia accersant in me. Et in sti
pendium dent cui non decernat ad senatum litteras misi. Cre
de mi mi ista omnia ita sunt quemadmodum scribo magnum
nos omnes adituros periculum Rogo te videte quibus hominibus
negocium detis qui ad me legiones adducat Et fide opus
est Et celeritate Ex castris

Marc^s Mati^s s. d. C.

244 M Agnam voluptatem ex tuis litteris cepi quod quam speraram
atque optaram habere de me opinionem cognovi de qua etsi
non dubitabam tamen quia maximi estimabam ut in corrupta
maneret laborabam Conscius aut michi eram nichil mine
commissum esse quod boni cuiusque offenderet animum Eo minus cre
debam plurimis atque optimis artibus ornato tibi temere quidque
persuaderi potuisse presertim in quem mea propensa Et perpetua
fuisset benivolentia qd quoniam ut volui scio esse Respondebo criminibus
quibus tu pro me ut par erat tua singulari bonitate et ami
citia nostra sepe restitisti. Nota enim mi sunt que in me post
cesaris mortem contulerunt vitio mi dant quod mortem hominis
necessarii grauiter fero atque eum quem dilexi perisse in

Indignor aut patrie amicitiam preponendam esse putant ac si iam
vicerint obitum eius obitum eius rei p. fuisse utilem. Sed non agam
astute fateor me ad istum gradum sapientie non pervenisse
Neque enim Cesarem in dissensione civili sum secutus. Sed amicum
quamquam re offendebam tamen non deserui neque bellum civile umquam
aut etiam dissensionis probavi quam etiam nascentem extingui
summe studui Itaque in victoria hominis necessarii neque hono
ris neque dulcedine pecunie sum captus quibus premiis reliqui minus
apud eum quam ego cum possent immoderate sunt abusi. Atque etiam
Res familiaris mea lege Cesaris diminuta est cuius beneficio
plerique qui Cesaris morte letantur remanserunt in Civitate
Civibus victis ut parceretur eque ac pro mea salute laboravi. Possum
Igitur qui omnes voluerim incolumes eum a quo id impetratum
est perisse non indignari cum presertim idem homines et invidie
Et exitio fuerint. Plecteris ergo inquiunt quoniam factum nostrum im
probare audes. O superbiam inauditam alios in facinore glo
riari. aliis non dolere impune licet. At hec etiam servis semper
libera fuerunt timeret gauderet doleret suo potius quam alterius
arbitrio que nunc ut quidem isti dictitant libertatis autores me
tu nobis extorquere conantur. Sed nichil agunt nullius umquam
periculi terroribus ab officio aut ab humanitate desistam. numquam aut
honestam mortem fugiendam sepe etiam appetendam putavi. Sed quid
michi succenset. si id opto ut peniteat eos facti Cupio n.
Cesaris mortem omnibus esse acerbam at debeo pro civili
parte rem p. esse salvam. Id quidem me cupere. nisi Et anteacta
vita Et reliqua mea spes tacente me probetur dicendo vin
cere non postulo. Quare maiorem in modum te rogo ut rem
potiorem oratione ducas michi quam si sentis expedire recte fieri

Credas nullam communionem cum improbis esse posse. Atque adole
scens praestiti cum etiam errare cum excusatione possem. Id nunc etate p
recipiti committe ac me ipse retexam. Non faciam neque quod displiceat
committam praeterquam quod hominis mihi coniunctissimi ac viri amplissimi
doleo gravem casum, quod si aliter essem animatus numquam quod facere ne
garem, ne et in peccando improbus et in dissimulando timid(us)
et ac vanus existimarer. At ludos quos Caesaris victorie Caesar
adolescens fecit curavi. At id ad privatum officium non ad statum
rei publicae pertinet quod tamen munus et hominis amicissimi memorie atque
honoribus praestare etiam mortuo debui et optime spei adolescenti ac
dignissimo Caesari repetenti negare non potui. Veni etiam con
sulis Anthonii sepe domum salutandi causa ad quem qui me parum
patrie amantem esse existimant rogandi quidem aliquid aut auffe
rendi causa frequentis ventitare reperies. Sed que est arrogantia quod
Caesar numquam interpellavit quin quibus vellem atque etiam quos
ipse non diligebat, tamen iis uterer, eos qui mihi amicum eripuerunt
carpendo me efficere conari ne quos velim diligam. Sed non
vereor ne aut me vite molestia parum valitura sit in posterum
in falsos rumores aut ne etiam ii qui me non amant propter meam
in Caesarem constantiam non malint mei quam sui similes ami
cos habere. Mihi quidem si optata contingent quod reliquum
est vite in ocio Rhodi degam. Sin casus aliquis interpellarit
ita ero Rome ut recte fieri semper cupiam. Trebatio nostro ma
gnas ago gratias quod tuum erga me animum simplicem atque amicum
aperuit et quod eum quem semper libenter dixi quo magis iure
colere atque observare deberem fecit. Bene vale et me dilige.

Cic. S. D. Trebatio

245 ij Vidimus satis constitui moleste ne plus an volupta

ns attulerit in rebus tuis homo tam plenus officii tui utriusque
nostrum amantissimum Nam cum in tusculanum vesperi venissem
postridie ad me Nitydum satis firmo corpore cum esset mane
venit quem cum obiurgarem quod parum valitudini parceret tum ille ni-
chil sibi longius fuisse quam ut me videret Num quidnam inquam novi
detulit ad me querelam tuam de qua prius quam respondeam pauca
proponam. Quantum memoria repetere preterita possum Ne-
mo est mihi te amicus antiquior. Sed vetustas habet aliquid commune
cum multis Amor non habet dilexi te quo die cognovi
me quam a te diligi iudicavi Tuus deinde discessus isque diuturnus
Ambitio mea Et vite dissimilitudo non est passa voluntates
nostras consuetudine conglutinari Tuum tamen erga me animum
agnovi multis Annis ante bellum Civile Cum Cesar esset
in gallia. Quod enim vehementer mihi utile esse putabas nec inutile
ipsi Cesari perfecisti ut Ille me diligeret haberet in suis Multa
pretereo que temporibus Illis inter nos familiarissime dicta scripta
Communicata sunt graviora enim secuta sunt Et initio belli Ci-
vilis cum brundusium versus nos ad Cesarem venisti ad me
in formianum primum Hoc ipsum quanti presertim temporibus illis deinde in-
de oblitum me putas Consilii sermonis humanitatis tue quibus
rebus interesse memini trebatium. Nec vero sum oblitus litterarum tuarum
quas ad me misisti Cum Cesari obviam misisses in agro ut
arbitror trebulano secutum illud tempus est cum me ad pompeium
proficisci sive pudor meus coegit sive officium sive fortuna quod
officium tuum quod studium vel in absentem me vel in presentes meos
defuit quem porro omnes mei et mihi et sibi te amiciorem iudica-
verunt Veni brundusium Oblitumne me putas qua celerita-
te ut primum audieris ad me tarento advolares que tua fuerit as-
sensio oratio Confirmatio animi mei fracti Communium mi-

[illegible] mecum tandem aliquid Rome esse cepimus. Quid de-
fuit nostre familiaritati in maximis rebus quoniam me gererem ad
uersus cesarem. Usus tuo consilio sum in reliquis officiis tantum mi-
chi tribuisti Excepto cesare preter me ut domum uentitares horas
que multas sepe suauissimo sermone consumeres tum cum etiam si me
meministi philosophumena scriberem tu me impulisti. Post
Cesaris Reditum Quid tibi maiori fuit cure quam ut essem
Ego illi quam familiarissimus. Quod effeceras Quorsum igitur
hec oratio longior quam putaram quia sum admiratus te qui hec nosse
deberes quidquam a me commissum quod esset alienum amicitie amicicia
tua credidisse Nam preter hec que commemoraui que testata
sunt Et illustria habeo multo occultiora que uix uerbis exequi
possum Omnia me tua delectant. Sed maxime maxima tum fides
in Amicicia Consilium grauitas Constantia tum lepos huma-
nitas littere Quapropter redeo Nunc ad querelam. Ego te suffra-
gium tulisse in illa lege primum non credidi Deinde si credidis-
sem Numquam id sine aliqua iusta causa existimarem te fecisse.
Dignitas tua facit ut animaduertatur quidquid facias. Maliuolen-
tia autem hominum ut Non nulla durius quam a te facta sit proferan-
tur. Ea tu si non audis Quid dicam. Nescio Equidem. Si quando au-
dio tam defendo quam me scio a te contra inimicos meos solere de-
fendi. Defensio autem est duplex. Alia sunt que aliquando negare
soleam ut de isto ipso suffragio alia que defendam a te pie fieri
et humane ut de Curatione ludorum. Sed te hominem doctissimum
non fugit. Si Cesar Rex fuit quod mihi quidem uidetur in utramque
partem de tuo officio disputari posse uel in eam qua ego uti
soleo laudandum esse fidem et humanitatem tuam qui amicum
etiam mortuum diligas uel in eam qua non nulli utuntur libertatem

prie vite amici amponedam. Ex his sermonibus ut essent de
late ad te disputationes mee. Illa vero dixi que maxima sunt
laudum tuarum quis aut libentius quam ego commemorat aut sepius in
te ut non suscipiendi civilis gravissimum autorem fuisse
et moderande victorie in quo qui mihi non assentiretur in
veni neminem. Quare habeo gratiam Trebatio familiari nostro
qui mihi dedit causam harum literarum quibus nisi credideris me omnis
officii et humanitatis iudicaris quo nihil mihi gravius quidquam potest
esse nec a te alienius. Vale

C. S. d. Apro

d Vt tamen michi cum M. Anthonio nostro de hoc
246 toto consilio professionis quam initiamque partem in
mentem multa veniebant magnum pondus accessit
ad tollendam dubitationem iudicium et consilium tuum. Nam et
ad Athicum ad me sermo
scripsisti aperte quid tibi videretur. Et Athicus ad me sermo
nem tuum pertulit. Semper iudicium in te et in capiendo con
silio prudentiam summam esse et in dando fidem maxime quam sum
expertus cum initio civilis belli per literas te consuluisse quid
mi faciendum esse censeres eundemne ad Pompeium an ma
nendum in Italia. Suasisti ut consulere dignitati mee. Ex quo quid
sentires intellexi et sum admiratus fidem tuam et in consi
lio dando religionem quam cum aliud male amicissimum tuum
putares antiquius tibi officium meum quam illius voluntas fuit. Eidem
et an hoc tempus te dilexi et sum admiratus fidem tuam et me
a te diligi sensi. Et cum abessem atque in magnis periculis essem
et me absentem et meos presentes a te cultos et defensos esse
memini et post meum reditum quam familiariter mecum vixeris
quam ego de te et senserim et predicarim omnes qui solet hec

animaduertere testes hem' grauissimum vero iuditium de
mea fide et de constantia fecisti cum post morte Cesaris et
totum te ad amicitiam meam contulisti p̃ tuum iuditium in mea
summa beniuolentia erga te omnibus qz meritis comprobaro ipo
me hominem non putabo tu mi xpi conseruabis amorem tuum
Et hoc amore magis hec quide scribo qz quo te admonendum
putem mea qz omnia tuebere que tibi me ignota essent Athi
co mandaui Amice aut tu paulum ocii nacti erimus uberio
res litas expectato da operam ut ualeas hoc mi grati facere
michil potes

Sho 12 C. S. d. Cassio

F INEM Nullam facio Crede Cassi
247 de te abruto meo de te abruto meo et tota Re
pu.ca cogitandi cuius omnis spes in vobis est et in
d. bruto quam quidem iam habeo ipe meliore Re pu.ca ado
lobela meo preclarissime gesta manebat n. Illud malum ur
banum et ita coroboratur quottidie ut ego quidem et urbi
et otio diffiderem urbano / sz ita compressa est ut mi vide
amur omne iam ad tps abillo dumtaxat sordidissimo periculo
tute futuri Reliqua magna sunt ac multa / sz posita omnia
in vobis qq3 primum quidqz explicemus Nam ut adhuc qde
actum est non regno / sz rege liberati videmur interfecto
n. rege regios omnes nutus tuemur Neqz uero id solum
sz et que ipse ille si uiueret non faceret ea nos quasi cogitata
abillo probamus Nec ei' quidem rei finem uideo tabule figunt
immunitates dantur pecunie maxime describuntur exules re
ducuntur senatus consulta falsa referuntur aut tantum odium
Illud hominis impuri et seruitutis dolor depulsus esse uideat
Res pu.ca iacet his perturbationibus inquas ea ille coniecit hec

omnia nobis sunt experienda in hoc cogitandum satis iam habere
rem publicam a vobis sed natura ~~natura~~ quidem tantum quantum umquam in men
tem venit optare. Sed contenta non est et pro magnitudine animi
et virtutis vestri a vobis magna desiderat. Adhuc ultra suas
iniurias per vos interitu tyranni nil amplius ornamenta vero sua
que reciperavit. An que ei mortuo parent et que vivum ferre
non poterat cuius omnia defendere debebamus et etiam chirographa
defendimus at nata decrevimus fecimus id quidem temporibus cedentes
et que valent in rem publicam plurimum. Sed immoderate quidam et in
grate nostra facilitate abutuntur. Verum hec propediem et
multa alia coram interim velim sic tibi persuadeas mihi cum
rei publice quam semper habui carissimam tum amoris nostri causa
maxime curae esse tuam dignitatem. Da operam ut valeas.

C. V. d. Cassio

248 Vehementer letor tibi probari sententiam et orationem
meam qua si sepius uti liceret nil esset negotii li
bertatem et rem publicam reciperare. Sed homo amens et perditus
multo quam nequior quam ille ipse quem tu nequissimum occisum
esse dixisti cedis initium querit nullam quam aliam ob causam me
auctorem fuisse Cesaris interficiendi criminatur nisi ut in me
veterani ~~criminatur~~ incitentur quod ego periculum non extimesco
modo vestri facti gloriam cum mea laude communicet. Ita nec Pisoni
nec mihi qui in eum primus invectus est nullo assentiente nec mihi qui
idem tricesimo post die feci. Nec P. Servilio qui me est con
secutus tuto in senatum venire licet. Cedem enim gladiator querit
eiusque initium ad XIII. kal. octobr. a me se facturum putavit ad
quem paratus venerat cum in villa Metelli complures dies
commendatus esset. Que autem in lustris et in vino commen
tatio potuit esse. Itaque omnibus est visus ut ad te antea scripsi

venire non dicere. Et quod scribis te confidere auctoritate et eloquentia nostra aliquid profici posse, non nihil ut in tantis malis est profectum. Intellexit enim populus Romanus tres esse consulares qui quia de re p. bene senserint libere locuti sint tuto in senatum venire non possint. Nec est praeterea quod quicquam expectes: tuus enim necessarius affinitate nova delectatur. Itaque iam non est studiosus ludorum: infinito quod fratris tui plausu dirumpitur. Alter item affinis novis commentariis Cesaris delinitus est. Sed hec tolerabilia: illud non ferendum est quod est qui vestro anno filium suum consulem futurum putet. Ob eam quod causam se huic latroni deservire prae se ferat. Nam L. Cotha familiaris meus fatali quadam desperatione ut ait minus in senatum venit. L. Cesar optimus et fortissimus civis valitudine impeditur. Servius Sulpitius et summa auctoritate et optime sentiens non adest. Reliquos exceptis designatis ignosce mihi si non numero consulares. Habes autores consilii publici: qui numerus etiam bonis rebus exiguus esset. Quid censes perditis. Quare spes est omnis in vobis: qui si idcirco abestis ut sitis in tuto, ne in vobis quidem. Sin aliquid dignum vestra gloria cogitatis, velim salvis nobis. Sin id minus, res tamen publica per vos brevi ius suum recuperabit. Ego tuis neque desum neque deero: qui sive ad me referent sive non, mea tibi tamen benivolentia fidesque praestabitur. Vale.

C. S. d. Cassio

249 a AVGET tuus amicus furorem in dies. Primum in statua quam posuit in rostris inscripsit parenti optime merito, ut non modo sicarii sed etiam parricide iudicemini. Quid dico iudicemini? iudicemur potius. Vestri enim pul

cherini facti ille furiosus me principem dicat fuisse ut quidem
fuissem molestus nobis non esset. Sed hoc vestrum est qui cum preteri
rit ut haberem quid vobis darem consilii. Sed ne quidem ipse
reperio quid faciendum sit. Quid est quod contra vim sine vi fieri
possit. Consilium omne autem hoc est illorum ut mortem Cae
saris persequantur. Itaque ante diem vi. Nonis octobris per
ductus in contionem a Cannutio turpissime ille quidem discessit
Sed tamen ea dixit de conservatoribus patrie que dici deberent de prodi
toribus. de me quidem non dubitanter quin omnia de meo consilio
Et vos fecissetis Et Cannutius faceret. Cetera cuiusmodi sint ex
hoc iudica quod legato tuo viaticum eripuerunt. quid eos interpretari
putas. cum hoc faciunt ad hostem deportari. Orationem miseram
hominem ferre non potuimus conservo servimus. Et tamen quidem
fauete magis quam sperante. Et nunc residet spes in virtute tua
Sed ubi sunt copie de reliquo malo tempore transloquimur quam nostra
dicta cognoscere. Vale.

C. Cassio s. d.

250 Vellem ydibus martiis me ad cenam invitasses reli
quiarum nil fuisset. Nunc me reliquie exercent
Et quidem pre ceteris me quidem Egregios consules ha
habemus. Sed turpissimos consulares. senatum forte et infimo quoque
quam honore fortissimum populo vero nil fortius nichil melius ytalia
quam universa. Nichil autem ~~phed~~ fedius philippo Et pisone legatis
Nichil flagitiosius qui cum essent missi ut Antonio ex senatus
sententia certas res nunciaret. cum ille earum rerum nulli paruisset
ultro ab illo dues intolerabilia postulata retulerunt. Itaque ad
nos concurritur. facti quam iam in re salutari populares sumus. Sed
tu quid ageres quid acturus ubi denique esses nesciebam. fa
ma nunciabat te esse in siriam. Autor erat nemo de
bruto que probius est eo firmiora videntur esse que nunciant

dolobela ualde uituperabitur ab hominib. non insulsis q̄d tibi tam
cito succedet cum tu biduum iux xxx. dies in syria fuisses. itaque con
stabat eum in sententiam recipi non oportere. Summa laus et
tua et bruti est q̄ exercitum preter spem existimami Compa
rasse. Scribere epistolam si rem ac causam nossem. Nunc que scribo
scribo ex opinione hominum atque fama tuas litteras quidem
expecto vale

C. F. d. Cassio

251 n VNEM Credo adhuc prohibuisse quo minus de
te certum haberemus quid ageres maxime que ubi esses
loquebantur omnes. in credo q̄ uolebant in siria
te esse et habere copias. id aut eo facilius credebat quia si
mile vero videbatur brutus quidem noster egregiam
laudem consecutus res enim tantas gessit tam que inopinqua
tas ut eum per se grate essent tum ornatiores propter celeritatem
quod si tu ea tenes que putamus magnis subsidiis fulta res
publica est. A prima enim hora grecie usque ad egiptum optimorum
civium imperiis muniti erimus et copiis quamquam nisi me
fallebat res se sic habebant ut totius belli omne discrimen in
d. bruto positum videretur qui si ut sperabam erupisset mu
tina nichil belli reliquum fore videbatur. Parvis omnino
iam copiis obsidebatur quod magno presidio bononiam tenebat
Anthonius. Erat aut alterne nr hirtius ad forum corne
lium Cesar uterque cum firmo exercitu. magnasque rome
pansa copias ex delectu italie comparaverat. hiems
ad hunc rem geri prohibuerat. Hirtius nil nisi considerate
ut mi crebris litteris significat actur'. preter bononiam regium le
pidi parmam totam galliam tenebam studiosissimam
rei p. tuos et clientes transpadanos mirifice coniunctos
cum ca habebam Erat firmissimus senatus exceptis consu

laudibus Ex quibus unus lucius Cesar firmus est Et rectus. Ser. Sulpitium uero
magnum presidium amisimus. Reliqui partim inertes partim
improbi non nulli inuident eorum laudi quos in Re p. pro
bari uident ipsi uero Romani totius Ytalie mira Consen
sio est. Hec erant fere que tibi Nota esse uellem Nunc autem
opto ut ab istis orientis partibus uirtutis tue lumen eluceat. V.

C. S. d. Cassio

252 Ut status Rei fuerit his litteris quas dedi scire
poteris Ex C. Titio Strabone uiro bono Et op
time de Re. p. sentiente. Nam quid dicam Cupidissimo
homini tui qui domo Et fortunis Relictis ad te potissimum
profectus sit. Itaque eum tibi Ne Commendo quidem. Aduentus
ipsius ad te satis eum Commendauit tu uelim sic existimes tibi
que persuadeas omne perfugium bonorum in te Et bruto esse
positum, si quod Nolim aduersi aduersi quid euenerit. Res
hec cum scribebam Erat in extremum adducta discrimine
brutus enim mutine uix iam sustinebat. Quod si Conseruatus
erit uicimus. Sin quod dii Omen auertant omnis omnium cursus
est ad uos. Proinde fac animum tantum habeas tantumque apparatum quanto opus
est ad uniuersam Rem p. Recuperandam. Vale.

C. S. d. Cassio

253 Quanto studio dignitatem tuam in senatu Et
ad populum defenderim ex tuis me malo quam ex me co
gnoscere. Que mea sententia in senatu facile ualuisset, ni
pansa uehementer obstitisset. Ea sententia dicta productus sum
in Contione a tribuno pl. M. Seruilio dixi de te que potui tam
ta Contione quantum forum est tanto clamore Consensuque
ipsi ut Nichil umquam simile uiderim. Id uelim mihi ignoscas

quod multa scam tua nunc fecerit. Multa timide decernebantur ne
Pansae animus offenderetur. In contione quid Pansa dixit Matte
quod tuam et fecit illam ante sententiam noluisse dici. Sed me hec
non movebat. Alia malebam faciebam et rei publice cui semper
favi et dignitati et glorie tue. Ego autem et in senatu pluribus verbis
disserui dixi in contione in eo vellem fidem meam liberes. Pro
misi enim et prope confirmavi te non expectasse nec expectaturum
decreta nostra. Sed te ipsum tuo more rem publicam defensurum. Et quamquam nil
dum audieramus nec ubi esses nec quas copias haberes, tamen sic
statuebam omnes que in illis partibus essent opes copiasque tuas esse
ipseque Asiam provinciam confidebam iam rei publice recepisse
zatam. Tu fac in augenda gloria te ipsum vincas. Vale

C. S. d. Cassio

ſ CEL. Affinis tui Lepidi summam que levitatem in
254 constantiam ex actis que ad te mitti certo scio co
gnoscere te arbitror. Itaque nos confecto bello ut ar
bitramur renovatum bellum gerimus spemque omnem in D. Bruto
et Planco habemus. Si verum queris in te et in meo Bruto non
solum ad presens perfugium si quod nolim adversi quid acciderit sed
etiam ad confirmationem perpetue libertatis. Nos hic de Dolabe
lla audiebamus que volemus. Sed certos auctores non habebamus
te quidem magnum hominem et presenti iudicio et reliqui temporis ex
pectatione scito esse. Hoc tibi proposito fac ut ad summam contendas
Nichil est tantum quod non populus romanus a te profici atque obtineri posse
iudicet. Vale

Cassius S. d. C.

255 b Brevitas tuarum litterarum me quoque breviorem in scribendo facit
et vere ut dicam non satis occurrit quid scribam. No
stras enim res in actis perferri ad te certo scio. Tuas autem

Ignoramus tamen cum clausa sit asia / sed nihil perfertur
ad nos preter rumores de oppresso dolobela satis illos quidem
constantes / et adhuc sine autore. Nos confectum bellum
cum putaremus repente a lepido tuo in summam sollicitudinem
adducti sumus. Itaque tibi persuade maximam rei publice spem in
te et in tuis copiis esse. firmos omnino exercitus habemus
/ sed tamen ut omnia ut spero prospere procedant multum interest te
venire. Exigua enim spes est rei p. nam nullam non libet di
cere / sed quecunque est ea despendet anno consulatus tui. vale.

C. E. d. Decio bruto

2.56 [L]epidus tuus affinis meus familiaris pri
die quintiles sententiis omnibus hostis a senatu iudicatus est
Ceteri et qui una cum illo a re p. defecerunt quibus
tamen ad sanitatem redeundi ante kalendas sep. potestas facta est. for
tis sane senatus / sed maxima spe subsidii tui. bellum quidem
cum hoc scribebam sane magnum erat scelere et levitate le
pidi. Nos de dolobela quottidie que nolumus audimus sine
capite sine autore rumore nuntio. quod ita cum esset / lit
teris tuis quas maiis nonis ex castris datas acceperamus
ita persuasum erat civitati ut illum iam oppressum omnes ar
bitrarentur. te autem in italiam venire cum exercitu, ut si hec ex
sententia confecta essent consilio aut auctoritate tua. Sin quid
forte titubatum est ut fit in bello exercitu tuo mitteretur que
quidem ego exercitum quibuscunque potero rebus ornabo. Cuius
rei cum tempus erit cum quid opus rei p. laturus sis exer
sit aut quid iam tale ut notum esse ceperit. Nam adhuc
tantum conatus audiuntur optimi illi quidem et preclarissi
mi / sed gesta res expectatur quam quidem aut iam esse aliquam
aut appropinquare confido tua virtute magnitudine animi
Nichil est nobilius. Itaque optamus ut quamprimum te in italia

re p. Nos habere arbitrabimur. Et nos habebimus praeclare vice
rimus, nisi spoliatum inermem fugientem Lepidus recepisset
Anthonius Itaque numquam tanto odio Civitati Anthonius fuit
quanto est Lepidus. Ille enim ex turbulenta re p. hic ex pace et
victoria bellum Excitavit huic oppositos Consules designa
tos habemus, in quibus est magna illa quidem spes, sed anceps
cura propter incertos exitus proeliorum. persuade tibi in te et in Bruto
tuo esse omnia. Et vos expectari summe. Brutum quidem iam
iamque. Quod si ut spero victis hostibus nostris veneritis, tamen auctoritate
vestra res p. exoriet et in aliquo statu tolerabili consistet
Sunt n. permulta quibus erit medendum etiam si res p. satis
esse videbitur sceleribus hostium liberata. Vale

brut. s. d. Ciceroni

257 Nostram me profectum esse scito ad L. Marcium
Et Q. Crispum Imperatores viri fortes optimi
que Cives postea quam audierunt quae Romae gererentur Exer
citus mihi tradiderunt ipsique mecum una fortissimo animo
re p. administrant. Item legionem quam Q. Ceali[us] Bassus habuit
ad me venisse scito. Quattuorque legiones quas A. alien[us] ex
Egipto eduxit traditas ab eo mihi esse scito Nunc te cohor
tatione non puto indigere ut nos absentes remque publicam quantum
est defendas. Scire te volo firma praesidia vobis senatuique
non deesse ut optima spe et maximo animo Re p. defendas
Reliqua tecum aget L. Catherius familiaris meus valde
D. nonis martiis ex castris tarichei[s] est. Vale

brut. s. d. C.

258 Legi tuas litteras in quibus mirificum tuum erga me
amorem Recognovi videbaris n. non solum favere

vobis id qd et vici Et rei p. cura semper fecisti. Sed etiam gra
vem curam suscepisse vehementer q esse de nobis solicitus
Itaque te primum existimare putabam nos oppressa re p. quiescere
non posse deinde cum suspicarere nos moliri q te soliatum
esse Et de salute nostra Et de rerum eventu putabam simul
ac legiones accepi quas Aul. alien ~~accepit~~ eduxerit ex
egipto scripsi ad te tabellariosque complures Romam misi
scripsi etiam ad senatum litteras quas reddi vetui prius q tibi
recitate essent. si forte mei obtemperare mi voluerint. Quod
si litterae perlate non sunt Non dubito quin dolobela qui nepha
rie trebonio occiso asiam occupavit tabellarios meos de
prehenderit litteras que interceperit Exercitus omnes qui in siria
fuerunt teneo habui paululum more dum promissa militibus
persolvo. Nunc iam sum Expeditus a te peto ut dignitatem
meam Comendatam tibi habeas. Si me intelligis nullum
neque periculum Neque labore patrie denegasse sin importu
nissimos latrones arma cepi te hortante et autore. si
non solum Exercitum ad re p. libertate que defendendam
Comparavi. Sed et Crudelissimis tirannis eripui quos
si occupasset dolobela Non solum adventu. Sed et opinione
Et expectatione exercitus sui Anthonium Confirmasset. Quas
obres milites tuere. si eos mirifice de re p. meritos esse ani
madvertis Et Effice ne quem peniteat re p. q spem prede Et
rapinarum sequi maluisse. It murci et Crispi imperatoris dignitate
quantum est in te tue. Nam bassus misere noluit mi legiones tra
dere q nisi milites invito eo legatos ad me misissent clausam
apameam tenuisset quoad esset expugnata hec a te peto non
solum rei p. q semper tibi fuit carissima. Sed et Amicitie
nostre Nomine quam Confido apud te plurimum posse Crede
mi hunc Exercitum que habeo senatus atque optimi cuiusque
esse maxime que tuum de cuius voluntate assidue audiendo mi
rifice te diligit carumque ht qui si intellexerit Comoda

sua tibi care esse debere et se tibi omnia putabit. huius scriptis an
dium Dolobellam in Ciliciam venisse cum suis copiis proficiscar
in Ciliciam. Quid egerit celeriter ut scias dabo operam ac ve
lim ut mereamur de re p. sic felices simus. fac valeas meque
ames. kalendis Maiis ex castris

Brut. s. d. C.

Cum Rei Publice vel salute vel victoria gau
deamus tum instauratione tuarum laudum quod maximus
259 consularis maximum consulem te ipsum vicisti et
letamur et mirari satis non possumus. Fatale nescio quid
tue virtuti datum id quod iam experti sumus. Est enim tua toga
armis omnium felicior quae nunc quoque nobis pene victam et rem p. ex ma
nibus hostium eripuit ac reddidit. Nunc ergo vivimus liberi
Nunc te omnium maxime civis et mi carissime id quod maximis rei
p. tenebris comparasti. Nunc te habebimus testem nostri et in
te et in coniunctissimam tibi rem p. amoris et que sepe pollicitus
es te et taciturum dum servi essemus et dicturum de me tum cum mi
profutura essent nunc illa non ego quidem dici tanto opere de
siderabo quam sentiri a te ipso. Neque enim omnium iudicio malim me
a te commendari quam ipse tuo iudicio digne ac mereor commendatus
esse ut hec novissima nostra facta non subita nec inconveni
entia sed similia illis cogitationibus quarum tu testis es fuisse iu
dices meque ad optimam spem patrie non minimum tibi ipsi pro
ducendum putes. Sunt tibi M. Tulli liberi propinqui quos digni
quidem te et merito tibi carissimi esse et debent in re p. pro
xime hos cari qui studiorum tuorum sunt emuli quorum esse cupio tibi
copiam. Sed tamen non maxima me turba puto excludi quominus tibi
vacet me excipere et ad omnia que vel probes producere. Animum
tibi nostrum fortasse probabimus ingenium diuturna servitus
certe qualecumque est minus tamen quam erat passa est videri. Nos
ex ora maritima Asie provincie et insulis quas potuimus

naves deduximus delectum remigum magna contumacia ci-
vitatum sum satis celeriter habiturus. Fecimus sumus classem Dolo-
bele cuius Luculi perat qui spem sepe transitionis prebendo neque
umquam non decedendo novissime Corycum se contulit et clauso
portu se tenere ~~poterit~~ cepit. Nos illa relicta quam et in castra
venire satius putabamus esse. Et sequebatur classe altera qua
anno priore in Bitinia Tulius Cimber comparat cuius Turulius
questor perat Ciprum petivimus. Ibique cognovimus inscribe
ad nos quam celeriter volumus Dolobela ut Tarsenses pessimi so-
cii ita Laudiceni multo amentiores ultro accessierunt. Ex quibus
utriusque civitatibus grecorum militum numero speciem exercitus ef-
fecit. Castra habet ante opidum Laudiceam posita. Et parte muri de-
molitus est et castra opido coniunxit. Cassius noster cum x. le-
gionibus et cohortibus viginti auxiliaris et quattuor milium
equitatu a milibus passuum viginti castra habet posita Poltty.
Et existimat se sine periculo posse vincere. Nam iam ternis
tetracmis triticum penes Dolobelam est nisi quid navibus Laodi-
cenorum supportarit cito fame pereat necesse est ne suppor-
tari possit. Et Cassii classis bene magna cui preest Sextilius Ruf-
fus Et tres quas nos adduximus Ego Turulius Patiscus. Facile pre-
stabunt Et volo bene sperare Et rem publicam ut et nos istic expeditis
ita pro nostra parte celeriter iter nobis expediri posse confide.
Vale. Data ydibus Junii Cipro Romam sacride

Lentulus S. D. C.

Cum Brutum nostrum convenissem eumque
tardius in Asiam venturum animadverterem in
Asiam redii ut reliquias mei laboris colligerem.
Et pecuniam quam primum Romam mitterem. Interim co-
gnovi in Licia classem esse Dolobele ampliusque centum naves
onerarias in quas exercitus eius imponi possit idque Dolobelam

mente comparasse ut si serie spes eum frustrata esset conscen-
deret in naves et ytaliam peteret sequeretur Anthonius et
reliquis latronibus coniungeret cuius rei tanto in timore fui
ut omnibus rebus relictis cum paucioribus et minoribus navibus
ad illas ire conatus sim. que res si Rodii non essent interpellatus
fortasse tota sublata esset. in magna ex parte profligata est quam
quidem classis dissipata est adventum nostri timore milites ducesque
effugerunt onerarie omnes ad unam a nobis sunt excepte certe
videor esse consecutus ut non possit
quidem maxime timui. videor esse consecutus ut non possit
dolobella in italiam pervenire nec suis sociis firmatis durius nobis
efficere negocium. Rodii nos et rem publicam quam valde desperaverunt
ex litteris quas publice misi ignosces. equidem multo parcius scripsi
mirari noli mirasteorum amentia. nec me nec ulle privatum iniurie
nec malus animus eorum in nostra salute cupiditas partium
aliarum perseverantie in contentione optimi cuiusque ferenda in
non fuit. nec tamen omnes perditas esse puto. si idem illi qui tum
fugientem patrem meum L. lentulum qui pompeium qui
ceteros viros clarissimos non receperunt idem tamquam aliquo
facto et nunc magistratum aut gerunt aut eos qui sunt
in magistratu in sua habent potestate. itaque eadem superbia in pristina
militate virumque quorum improbitatem aliquam retinent et non
putavi impunitate augeri non solum utile est rei publice nec
sed etiam necessarium de nostra dignitate velim tibi ut semper
cure sit et quocumque tempore occasionem habueris in senatu et
ceteris rebus laudi nostre suffragare quam consulibus decreta est
asia et permissum est his ut dum ipsi venerint daret ne
gocium qui asiam obtineret rogo te petas ab his ut hac
dignitate potissimum nobis tribuat. et in dent negocium
ut Asiam obtineam dum ipsorum alteruter venit. Nam
quod huc properent in magistratum venire aut exercitum

mitte eum no habet. dolobela eni in siria est, et ut tu diuini
tus mente proposuisti Et predicasti dum isti ueniunt Cassium eum
opprimet. Exclusus eni ab anthiochia dolobela Et in oppugnando
male Receptus nulla alia confisus urbe laodiceam que est in
siria ad mare se contulit ubi spero Celeriter eum penas da
turum. Nam neque quo Refugiat habet neque diutius ibi poterit tan
tum exercitum Cassii sustinere. Spero etiam Confectum esse iam
Et oppressum dolobelam. Qua re no puto pansam Et hirtium in
Consulatu properaturos in prouintias exire, sed Rome ac
turos Consulatum. Itaque si ab his petieris ut interea nobis
procurationem asie dent spero te posse impetrare. Preterea
mi promiserunt pansa Et hirtius Coram Et absenti mi scrip
serunt. Uerio quoque nostro pansa affirmauit se daturum operam ne
in Consulatu suo mi succederetur Ego porro No medius fidius
cupiditate prouintie produci longius spatium mi uolo. Nam
mi fuit ista prouintia plena laboris Et periculi detrimenti
que ego ne frustra subierim Neue prius quam reliquias mee diligen
tie Consequar decedere Cogar ualde laboro. Nam si po
tuissem quam exegeram pecuniam uniuersam mittere postularem
ut mi succederetur. Nunc quod cassio dedi quod trebonii morte
amisimus quod etiam Crudelitate dolobele ac perfidia eorum qui fi
dem mi rei publice no prestiterunt id Consequi Et reficere uolo. Quod
aliter no potest fieri nisi spatium habuero. Id ut per te consequar
uelim ut solet tibi cure sit. Ego me de re publica puto esse meritum
ut no prouintie isti beneficium Expectare debeam, sed tantum
quantum Cassius et bruti no solum illius facti periculique socie
tate, sed etiam huius temporis studio Et uirtute. primus enim ego leges
Anthonianas fregi. primus Equitatum dolobele ad rem publicam
traduxi Cassioque tradidi primus delectus habui pro salute
omnium in Coniurationem sceleratissimam. Solus cassio
Et rei publice Siriam exercitusque qui ibi erant Coniunxi

Nam in exerc(itu)m tantum pecuniaz tanta q(ue) p(re)sidia Et hic celeriz Cas
sio dedissem ne ausus quide(m) esset. Ne hi (?) sciat nunc no(n) mino
ra pericula rei p(ublice) a dolobela instaret q(uam) ab anthonio atq(ue) hec o(mn)ia
is feci qui sodalis Et familiarissim(us) dolobele Eram Coniunctis
simus sanguine Anthonii prouinciam q(uo)d illoru(m) b(e)n(e)ficio habe
bam Omnib(us) meis bellum p(ri)mus indixi hec Et si adhuc Non
magnopere mi uidisse fructum animaduerto / tamen no(n) despero nec
defatigabor permanere / Non solum studio libertatis / s(ed) et(iam) in
labore Et periculis. Attamen si et(iam) aliqua gloria iusta Et meri
tis prouocabimur senatus Et optimi cuiusq(ue) officiis maiore
cu(m) auct(orit)ate apud Ceteros erimus et eo plus prodesse rei p(ublice)
poterimus. filium tuum ad brutum cu(m) ueni uidere no(n) potui. ideo q(uo)d
iam in hiberna Cum Equitibus erat profectus. S(ed) medi(us) fidi(us)
ea esse Cum opinione Et tua Et ipsius Et in p(ri)mis mea
ca(usa) gaudeo. fratris n(am) loco m(ihi) est qui ex te Natus teq(ue) dignus e(st)

V(ale). d. iiii k(a)l(endas) Junii perege

Lentul(us) s. d. Ci.

261 CELERE dolobele oppressa asia in proximam
prouinciam macedoniam p(re)sidia q(ue) rei p(ublice) m(arcus) brutus
Vir clarissimus tenebat me contuli Et id egi per
quos Celerrime possent asia prouintia uectigalia q(ue) in uram
potestatem redigerentur. Que cum pertimuisset dolobela vastata
prouintia Correptis uectigalib(us) precipue Ciuib(us) Romanis omnib(us)
Crudelissime denudatis ac diuenditis Celeri(us) q(uam) asia excessit
q(uam) eo p(re)sidium adduci potuisset diuti(us) morari aut expectare pre
sidium No(n) Necesse habui. Et p(ri)mum ad meum officium reuer
tendum mi esse existimaui. ut Et Reliqua vectigalia Exigere(m)
Et quam deposui pecuniam Colligere(m). Et quid quid ex ea Correptum
esset aut quor(um) id Culpa Accidisset Cognoscere(m) p(ri)mum Et uos

de omni re facere certiores. Interim cum insulam Asiam
navigantium in nunciatum esset classem dolobele in Licia esse Rho
diosque naues complures et instructas et paratas in aqua
habere cum his nauibus quas aut mecum adduxeram aut com
parauerat patiscus proquestor homo mihi cum familiaritate tum
etiam sensibus in re p. cum iunctissimus Rhodum reuerti confisus
auctoritate uestra senatusque consulto quo hostem dolobellam iudica
retis federe quoque quod cum his M. marcello Seruio sulpitio reno
uatum erat quo iurauerat Rhodi eosdem hostes se habituros quos
senatus populus romanus que res nos uehementer fefellit, tantum
enim abfuit ut illorum presidio nostram firmarem classem ut etiam
a Rhodiis urbe portu statione quam extra urbem est cum meatu aqua denique
prohiberetur nostri milites. Nos uix ipsi singulis cum nauigi
olis reciperemur quam dignitatem diminutionemque maiestatis non
solum iuris nostri sed etiam imperii populi quoque Romani idcirco tuli
quod interceptis literis cognoram dolobellam si desperasset de Siria
Egiptoque quod necesse erat fieri in nauim cum omnibus suis latroibus
atque omni pecunia cum scelere temperatum Italiam quoque petere idcirco
etiam naues onerarias quarum minorum nulla erat duum milium
amphorum contractas in licia a classe eius obsideri huius rei timore
p. c. partim iniurias perpeti et contumelias etiam dedecora
experiri malui. Itaque ad illorum uoluntatem introductus in urbem
et in senatum eorum quam diligentissime potui cum rei publice egi pe
riculumque omne quod instaret, si ille latro cum suis omnibus nauibus
conscendisset exposui. Rhodios autem in tanta prauitate ani
maduerti ut omnes firmiores putaret quam bonos ut hanc con
cordiam et conspiratione omnium ordinum ad defendendam liber
tatem propense non crederet esse factam ut patientiam se
natus et optimi cuiusque manere et nunc confideret ne po

fuisse avertere quemque Dolobellam hostem iudicare aut denique
omnia que improbi fingebant magis vera existimarent quam
que vere facta erant Et a nobis docebantur qua mente etiam
vestrum adventum post Treboni indignissimam cedem Cetera
que tot tamque nepharia facinora bene profecte erant ad
Dolobellam legiones eorum Et quidem novo exemplo contra leges ipsorum
prohibentibus his qui tum magistratus gerebant. Nec inmeti
more est ut dicitant de agris quos in continenti habent
sine furor sine potentia paucorum qui et antea pari contu
melia viros clarissimos affecerant. Et nunc maximos
magistratus gerentes nullo exemplo. Neque mea ex parte neque
nostro parti neque imminenti Italie urbique nostre periculosi
illa parricidia cum suis latronibus navibus ex Asia Siriaque ex
pulsis Italiam petisse mederi cum facilius possent noluerunt
nonnullis Et magistratus ipsi veniebant in suspicione de
tenuisse nos Et demoratus esse diu classis Dolobele Cer
tior fieret de adventu nostro quam suspicionem conscientie rer
aliquos auxerunt maxime subito ex Italia Sex. M. et C. cum le
gati Dolobele Et classe discesserunt navique longa profugerunt
onerariis relictis in quibus colligendis non minimum temporis labo
ris que consumpserunt. Itaque cum a Rhodiis eas quas ha
bueramus navibus in Liciam venissemus Naves onera
rias accepimus domisque restituimus. Sed eque quod maxime
verebamur ne posset Dolobela cum suis latronibus in Italiam venire
itinere desinimus classem fugientem persecuti sumus usque Sidam
que extrema regio est provintie mee Ibi cognovi partem Dolo
bele defugisse reliquas Siriam Egiptumque petisse quibus
disiectis cum sarem C. Cassii singularissimi civis Et ducis
classem maximam fore presto in Siria ad meum officium reverti
dabo que operam ut meum studium diligentiam nobis p. c. reique

p. pstem pecuniaz quam maximaz potero Et que ceteri me
cogunt omnibus ex provinciis ad vos mittaz / si percurrero pro
vinciam Et cognovero qui nobis Et rei p. fidem pstite
runt in conservanda pecunia a me deposita qui que scelere
ultro deferentes pecuniaz publicam hoc munere societate facinoz
cum dolobela inierunt faciam vos certiores / de quibus si vobis
videbitur / sicut meriti sunt gravitate constituetis. Nosque
nostra auctoritate firmaveritis facili. Et reliqua exigere vec
tigalia Et exacta servare potimus. Interea quo comodius
vectigalia tueri provinciam que ab iniuria defendere possiz psi
dium necessarium voluntarium que comparavi. his litteris scriptis
milites circiter xxx quos dolobela ex asia scripserat ex siria
fugientes in pamphiliam venerunt ii nuntiaverunt dolobela
Anthiochiam que in siria e venisse / No receptum conatum ee.
Aliquoties vi introire Repulsum semper esse cum magno
suo detrimento. Itaque centum circiter amissis egris relictis
noctu Anthiochia profugisse laodiceam versus Ea nocte omnes
fere Asiaticos milites ab eo discessisse ex his ad octingen
gentos anthiochiam Redisse et se iis tradidisse qui a cassio
relicti urbi illi perant Ceteros per Amanum in ciliciam descen
disse quo ex numero se quoque esse dicebant. / Cassium aut cum
omnibus suis Copiis nuntiatum esse quatriduum iter laodicea
abfuisse tum cum dolobela eo tenderet. / Quapropter opinione
Celerius Confido sceleratissimum latronem penas daturum
4°. N. Jun. pergae

Lentul' s. d. C.

262 a ATHENAS Veni ad xi. kl. Junii atque ibi quod
maxime optabam vidi filium tuum deditum optimis

studiis summa cum modestie fama. Que quanta tibi volup
tatem cogitare scire potes etiam me tacente. Non enim nescis quanti te
faciam et quam pro nostro veterrimo verissimoque amore omnibus
tuis etiam minimis comodis non in tanto bono gaudeam. Noli
putare mi Cicero me hoc auribus tuis dare. Nichil adolescen
te tuo atque adeo nostro. Nichil enim mihi potest esse seiunctum aut ama
bilius omnibus his qui athenis sunt est aut studiosius earum arti
um quas tu maxime amas hoc est optimarum. Itaque tibi quod vere fa
cere possum libenter quoque gratulor Nec minus etiam nobis
quod eum quem Necesse erat diligere qualiscumque esset talem
habemus ut libenter quoque diligamus. Qui cum mihi in sermone
iniecisset se velle asiam vide non modo invitatus sed etiam ro
gatus est a me ut id potissimum nobis optinentibus provinciam
faceret. Cui nos et karitate et amore tuum officium prestaturos
non debes dubitare. Illud quoque nobis erit cure ut Crathippus
una cum eo sit ne putes in asia feriatum illum ab his studiis
in que tua cohortatione incitatur futurum. Nam illum paratum
ut video et ingressum pleno gradu cohortari non intermit
temus quo in dies longius discendo exercendoque se procedat. Vos
quid ageretis in re publica cum has litteras dabam Non sciebam
Audiebam quedam turbulenta que scilicet cupio esse falsa. Ut
aliquando otiosa libertate fruamur quod vel minime adhuc nobis con
tigit. Ego tamen nactus in navigatione nostra pusillum laxamenti con
cinnavi tibi munusculum ex instituto meo et dictum cum magno
nostro honore a te dictum conclusi et tibi infra subscripsi. In
quibus versiculis si tibi quibusdam verbis ō agē videbor tur
pitudo persone eius in quam liberius invehimur Nos vindicabit. Ignosces
etiam iracundie nostre que iusta est in eiusmodi et homines et cives
Deinde qui magis hoc lucilio licuerit assumere libertatem quam
nobis cum etsi odio par fuerit in eos quos lesit tamen certe non
magis dignos habuerit in quos tanta libertate verborum in
curreret. Tu sicut mihi pollicitus es adiunges me quam primum

ad tuos scribere. Namque illud non dubito quin siquid de
interitu Cesaris in scelbas non patiaris me minimam partem
et rei et amoris tui ferre. L. Mattium meos que tibi commen-
datos habe. d. viii kl. Iun. athenis.

M. T. C. S. d. Cornificio

263 GRATA EST mihi vehementer memoria nostri
tua quam significasti litteris quam ut conserves no-
n quo de tua constantia dubitem sed quia mos est ita ro-
gandi rogo. Ex Siria nobis tumultuosiora quedam nuntiata
sunt que quia tibi sunt propiora quam nobis tua me causa magis movent
quam mea. Rome summum otium est, sed ita ut malis salubre aliquod
et honestum negotium quod spero fore quia video id cure esse
Cesari. Me scito dum tu absis quasi occasionem quandam
et licentiam nactum scribere audacius et cetera quidem for-
tasse que et tu concederes sed proxime scripsi de optimo
genere dicendi in quo sepe suspicatus sum te a iudicio meo
paululum disidere. Huic
tu libro maxime velim sis ex animo, si minus gratia suffragere.
Dicam tuis ut eum si velint describant ad teque mittant.
Puto enim et si rem minus probabis tamen in ista solitudine
quicquid a me profectum tibi sit iocundum tibi fore. Quod
in existimationem tuam dignitatemque commendas facis tu quidem
omnium more sed velim sic existimes me cum amore quem
inter nos mutuum esse intelligam plurimum tribuam tum
de summo ingenio et de studiis tuis optimis et de spe am-
plissima dignitatis tue iudicare ut neminem tibi anteponam
comparem paucos. Vale.

M. T. C. S. d. Cornificio.

264 VIDEO EXTREMUM fuit in illa epistola quam

ate proxime accepi ad id primum respondebo. Animadverti
enim hoc vos magnos oratores facere. Nonnumquam epistolas re-
quiris meas. Ego autem numquam dum in dominatu esset a-
tius rei aliquem non dedi quod mihi viderer ex tuis litteris intellige-
re nihil commissurum esse temere. Nec tamen sciebam quo iste nescio
qui Cecilius Bassus erumperet quidque certi constitutum. Sed
ego et sperarem prudentia tua fecit et ut confiderem tue
mihi gratissime littere. Idque ut facias quam sepissime ut et quid
tu agas et quid agatur scire possim et etiam quid acturus
sis valde te rogo. Et si periniquo patiebar animo te a me
digredi, tum eo tempore me consolabar quod et in summum otium
te ire arbitrabar et ab impendentibus magnis negotiis disce-
dere. Utrumque contra accidit. Istic enim bellum est exortum,
hic pax consecuta, sed tamen eiusmodi pax in qua si adesses
multa te non delectarent que ne ipsum quidem Cesarem de-
lectant. Bellorum enim civilium ii semper exitus sunt, ut
non ea solum fiant que velit victor, sed etiam ut iis mos
gerendus sit quibus adiutoribus parata sit victoria. Equidem
sic iam obdurui ut ludos Cesaris nostri animo equissimo viderem,
T. Plancum audirem, Laberii et Publilii poemata. Nichil mihi tam deesse
scito quam quicum hec familiariter docteque rideam. Is tu eris si quam primum
veneris, quod ut facias non mea solum sed etiam tua interesse arbitror.

Cicero Cornificio S. D.

l Libentissime legi tuas litteras in quibus iocundissimum
mihi fuit quod cognovi tibi meas redditas. Non enim dubita-
264 bam quin eas libenter lecturus esses. Verebar ut redde-
rentur. Bellum quod est in Siria Siriamque provinciam tibi
tributam esse a Cesare ex tuis litteris cognovi. Eandem rem tibi
volo bene et feliciter evenire quod ita fore confido fretus et
industria et prudentia tua. Sed de partici belli suspicione

qd scribis saepe me commovit. quum copiam haberes aut ipe
y citra consequi poteram tum ex tuis litteris cognovi. Itaque
opto ne se illa gens moveat hoc tempus dum ad te legiones he
perducantur quas audio duci. Et si pares copias ad con
fligendum non habebis non te fugiet uti consilio M. Bi
buli qui se oppido munitissimo et copiosissimo tam diu te
nuit quam diu in provintia parti fuerunt. Sed hoc meli' et
ex re et ex tempore constitues. Michi quidem usque curae erit quid
agas dum quid egeris sciero. litteras a te numquam habui cum
dare quum dederim a te ut idem facias peto. In primis quam ut ita
ad tuos scribas ut me tuum sciant esse.

266 GRATE michi tue litere sunt nisi quod Sinuesanum diver
soriolum contempsisti quam quidem contumeliam
villa pusilla iniquo animo feret nisi in Cumano et Pom
peiano reddideris omnia omnibus. Sic igitur facies meque am
abis et scripto aliquo lacesses. Ego enim respondere facili'
possum quam provocare. Quod si ut es cessabis lacessam. Nec
tua ignavia etiam inertiam afferet. plura otiosi. Nec essem in
senatu exaravi.

Cicero Cornificio s. d.

267 ANICIUS familiaris meus vir omnibus rebus
ornatus negotiorum suorum causa legatus est in Africam
libertate libera. Eum velim rebus omnibus adiuves
operam quam des ut quam commodissime sua negotia conficiat
In primis quod ei carissimum est dignitatem eius tibi commendo
id quam a te peto quod ipse in provintia facere sum solitus non ro
gatus ut omnibus senatoribus lictores darem quod idem acceperam
et id cognoveram a summis viris factitatum. hoc igitur
mi Cornifici facies ceterisque rebus omnibus eius dignitati

rei p. si me ames consules. Erit mihi gratissimum da operam ut
ualeas. Cornificio s. d. C.
268 y Do HTC Cum homine gladiatore omnium nequissimo
Collega nostro Anthonio bellum gerimus. S[e]d non pari
contentione contra arma uerbis. At etiam de te concionatur
nec impune. Nam sentiet quos lacesserit. Ego autem cuncta
ad te omnia arbitror perscribi ab aliis. A me futura debes cognoscere
quorum quidem non est difficilis coniectura. Oppressa omnia sunt
nec habent ducem boni. Nostrique tirannoctoni longe gentium. absunt
pansa et sentit bene et loquitur fortiter. Hirtius noster tardius conua
lescit. Quid futurum sit plane nescio. Spes non est una
aliquando populo Ro. materiam similem fore. Ego certe rei publicae non
deero. Et quidquid acciderit a quo mea culpa absit animo forti
feram. Illud profecto quoad potero tuam famam et dignitatem
tuebor. Ad. d. XIII. Januar senatus autem frequens mihi est assensus
cum de ceteris rebus magnis et necessariis tum de prouin
tiis ab his qui obtinerent retinendis neque cuiquam tradendis nisi qui
ex senatus consulto successisset. Hoc ego cum rei publicae causa cen
sui tum mehercule imprimis retinende dignitatis tue. Quamobrem
sum te mei amoris nostri causa rogo rei publicae causa hortor ne cui quidquam iuris in
te amoris nostri causa rogo rei p. causa hortor ne cui quidquam iuris in
tua prouincia esse patiare. Atque ut omnia referas ad dignitatem qua nihil
potest esse prestantius. Vere tecum agam ut necessitudo nostra postu
lat. In Sempronio, si me his litteris obtemperauisses maximas
ab omnibus laudes adeptus esses. S[e]d illud et preterit et
leuius est. Hec magna res est. Fac ut prouinciam retineas
in potestate rei p. Plura scripsissem nisi tui festinarent
Itaque Chrisippo nostro me uelim excuses. V.
Cornificio s. d. C.
269 o Mee condicionem imperii tui statumque prouincie mihi
demonstrauit Tratori. O multa intolerabilia locis omnibus

ex quo tua maior dignitas eo quod tibi acciderit minus ferenda. Neque
enim que tu propter magnitudinem et animi et ingenii moderate feres a te
non ulciscenda sunt. Etsi non sunt dolenda. Sed hec posterius.
Rerum urbanarum acta tibi mitti certo scio quod ni ita putarem
ipse perscriberem inprimisque Cesaris Octauiani conatum de quo
multitudini fictum ab anthonio crimen uidebatur ut in pecuniam
adolescentis impetum faceret. Prudentes autem et boni uiri et
credunt factum et probant. Quid queris magna spes est in
eo. Nichil est quod non extimetur laudis et glorie causa facturus. An-
thonius autem noster familiaris tanto se odio esse intelligit ut cum
interfectores suos domi comprehenderit rem proferre non audeat.
Ad viii idus octobris brundusium uenerat profectus obuiam legionibus
macedonicis quattuor quas sibi conciliare pecunia cogitabat
easque ad urbem adducere et in ceruicibus nostris collocare. Habes for-
mam rei publice. si in castris potest esse res publica. In quo tuam uicem
sepe doleo quod nullam partem per etatem sane et salue rei publice gu-
stare potuisti. Atque antehac quidem sperare saltem licebat. Nunc
etiam id ereptum est. Que enim est spes cum in concione ausus sit
Anthonius Comitium apud eos locum sibi querere quibus se saluis
locus in ciuitate esse non posset. Equidem et hec omnia que
homini accidere possunt sic fero ut philosophie magnam
habeam gratiam que me non modo a sollicitudine abducat sed etiam contra omnes
fortune impetus armat. tibique idem censeo faciendum nec
a quo culpa absit quidque in malis numerandum. Sed hec
tu melius. Te actorium nostrum cum semper probassem tum
maxime in tuis rebus summam eius fidem diligentiam pruden-
tiam et cognoui. Da operam ut valeas hoc mihi gratius facere
nihil potes

Cornificio s. d. C.

270 Etsi Nullum locum pretermitto Nec enim debeo

478

non modo laudandi tui, sed ne ornandi quidem. Sed mea studia
erga te et officia malo tibi ex tuorum litteris quam ex meis esse nota.
Te tamen hortor ut omni cura in rem publicam incumbas. Hoc animi hoc
est ingenii tui, hoc eius spei quam habere debes amplificandae
dignitatis tuae. Sed hac de re alias ad te pluribus. Cum enim haec
scribebam, legati redierant quos senatus non ad pacem deprecan-
dam, sed ad bellum denuntiandum, ut legatorum nuntio paruissem.
Ego tamen, ut primum occasio data est, meo pristino more rem publicam de-
fendi, me principem senatui populoque Romano professus sum, neque postea quam
suscepi causam libertatis, minimum tempus amisi tuendae salutis libertatisque
communis. Sed haec quoque te ex aliis malo. T. Pinarium familiarissimum
meum tanto tibi studio commendo ut maiore non possim;
cui cum propter omnes virtutes tum etiam propter studia communia sum amicissimus.
Is procurat rationes negotiaque Dionysii nostri, quem et tu multum
amas et ego omnium plurimum. Ea tibi ego non debeo commen-
dare, sed commendo tamen. Facies igitur ut ex Pinarii gratissimi homi-
nis litteris tuum et erga illum et erga Dionysium studium perspiciamus. Vale.

Cornificio s. d. C.

271 [L]IBERALES litteras accepi tuas quas mihi Cor-
nificius altera ad te tercium hodie ut dicebat reddidit.
Eo die non fuit senatus neque postero. Quinquatribus frequenti
senatu causam tuam egi non invita Minerva. Etenim eo ipso die
senatus decrevit ut Minerva nostra custos urbis quam turbo de-
iecerat restitueretur. Pansa tuas litteras recitavit. Magna
senatus approbatio consecuta est cum summo gaudio et offen-
sione Minotauri, id est Calvisii et Tauri. Factum de te S. C. honorificum.
Postulabatur ut etiam illi notarentur. Sed Pansa clementior.
Ego, mi Cornifici, quo die primum in spem libertatis ingressus
sum et cunctantibus ceteris ad XIII kal. Ianuarias fundamenta
rei publicae ieci, eo ipso die providi multum atque habui rationem

dignitatis tue amici n. est Assensus senatus de optinendis
provinciis is vero postea destitit labefactare eum qui summa
cum tua iniuria contumelia qz rei p. provinciam absens ob
tinebat. Itaqz crebras vel potius quottidianas compellationes
meas non tulit. seqz in urbem recepit invitus. neqz solum spe
sed cetera iam et possessione deturbatus meo iustissimo hone
stissimo qz convicio te tuam dignitatem summa tua virtute te
nuisse provincie qz honoribus amplissimis affectum vehemen
ter gaudeo qz te m de sempronio purgas accipio excusationem
. fuit enim illud quoddam cecum tempus servitutis Ego tuorum con
siliorum autor dignitatis qz fautor iratus temporibus in grecia desspe
rata libertate repetebar, cum me et asie et Ephesi quasi boni
cives relinquentem rem publicam prosequi noluerunt. auste(r)
qz adversus maximo flatu me ad tribules tuos regium retulit
atqz inde ventis remis qz in patriam omni festinatione prope
rarem. Postridie qz in summa reliquorum servitute liber unus fuis(sem)
sic sum in Anthonium invectus ut ille non ferret, omnem
qz suum vinolentum furorem in me unum effunderet, meqz
tum dicere vellet ad cedis causam quem ego ructantem et nau
seantem conieci in cesaris octaviani plagas. puer enim egregi(us)
presidium sibi primum et nobis deinde summe rei p. com
paravit, qui nisi fuisset Anthonio redditus a brundusio
pestis patrie fuisset. Que deinceps acta sunt scire te arbitror
sed redeamus illuc unde divertimus. Accipio excusationem
tuam de sempronio. Neqz enim statuere quid in tanta perturba
tione habere potuisti. Nunc hic dies aliam vitam defert alios
mores postulat ut ait Terentius quare mi Quinte conscen
de nobiscum et quidem ad puppim. Una navis navis
est iam bonorum omnium quam quidem nos damus operam ut

urbem prospero cursu. Sed quia eum venti a nostra certe nos abierit. Quid enim praestare aliud virtus potest. tu fac animo magno sis et excelso cogitesque omnem dignitatem tuam cum re p. coniunctam esse debere.

Cicero Cornificio s. d.

272 Vetus tuum meum commendas quem quibuscumque rebus potero diligenter tuebor. Hirtium quidem et Pansam collegas nostros homines in consulatu rei p. salutaris alieno sane tempore amisimus re p. Antoniano quidem latrocinio liberata sed nondum omnino explicata quam nos si licebit more nostro tuebimur quamquam admodum sumus iam defatigati. Sed nulla lassitudo impedire officium et fidem debet. Verum haec hactenus ab aliis te de me quam a me ipso malo cognoscere. De te audiebamus ea quae maxime vellemus. De Cn. Minutio quem tu quibusdam litteris ad caelum laudibus extulisti. Rumores duriores erant, id quale sit omninoque quid istic agatur facias me velim certiorem. Quintus Turius qui in Africa negotiatus est vir bonus et honestus heredes fecit similes sui Cn. Saturninum Sex. Aufidium C. Anneium Q. Considium Gallum L. Servilium Postumum C. Rubellinum. Ex eorum oratione intellexi gratiarum actione eos magis egere quam commendatione. tanta enim liberalitate se tua usos praedicant ut his plus a te tributum intellegerem quam ego te auderem rogare. Audebo tamen. Scio enim quantum ponderis mea commendatio sit habitura. Quare a te peto ut ad eam liberalitatem qua sine meis litteris usus es quam maximus his litteris cumulus accedat. Caput autem est meae commendationis ne patiare Erotem Turi libertum ut adhuc fecit hereditatem Turianam avertere. Ceteris omnibus rebus habeas eos a me commendatissimos. magnam ex eorum splendore et observantia capies voluptatem. quod ut velis vehementer etiam atque etiam rogo.

C. S. d. Cornificio

273 Extius Aufidius Et observantia qua me colit accedit ad proximos Et splendore equitis Romani nemini cedit Est aut ita temperatis moderatis q3 moribus ut summa severitas summa cum humanitate iungatur Cui tibi Negocia q st in africa ita commendo ut maiore studio magis ut ex aio commendare Non possim / pergratum mi feceris / si dederis operam ut is intelligat meas apud te lras maximum pondus habuisse hoc te vehementer mi Cornifici rogo

C. S. d. Cornificio

274 SENTIO, Et tibi quos scribis lilibeos minari istic dare debuisse / q3 metuisti ut ais / ne tu nisi liber in ulciscendo videreres / metuisti igitur ne gravius civis ne minus fortis ne minus te dignus videreres. Q societatem rei p. conservande tibi meam a patre acceptam renovas gratum est / que societas inter nos semper mi cornifici manebit. Gratum est illud q in tuo Nomine gratias agendas non putas / neq3 n. id inter nos facere debemus. Senatus sepius pro dignitate tua appellaret / si absentibus consulibus umq3 / n. ad re novam cogeret. Itaq3 nec de h.s. xx. n. de ss. elec. quidq3 agi nunc p senatum pot. Tibi aut ex senatus consulto mutuum q3 sumendum censeo. In re p. quid agatur credo te ex eorum litteris cognoscere qui ad te acta debet perscribere. Ego sum spe bona Consilio cura labore non desum omnibus inimicis rei p. esse me acerrimum hostem prae me fero. Res nunc in difficili loco videtur esse. Et fuisset facilia si culpa a quibusdam abfuisset Vale

C. S. d. Cornificio

275 NON MODO tibi Cui omnia nostra Notissima sunt q3 neminem in p. R. arbitror esse Cui sit ignota

ea familiaritas que mihi cum L. Lamia est. Et in magno theatro
spectata tum cum est ab aulo gabinio Consule rogatus quod libere Et
Fortiter salutem meam defendisset. Nec ex eo amor inter nos natus
est. Sed quod erat vetus Et magnus propterea nullum periculum pro me adire
dubitavit ad hec officia ut merita potius Jocundissima Consue
tudo Accedit. Ut nullo prorsus plus homine delector. Non
puto te Jam expectare quibus eum tibi verbis commendari. Cum
enim tanti amoris Intelliges que verba desideret his me omnibus
usum putato tantum velim existimes. Si Negocia lamie pro
curatores libertos familiam quibuscumque rebus opus erit defen
deris gratius mihi futurum quam si ea tua liberalitas pertinuisset ad rem
familiaritate meam. Nec dubito quin sine mea commen
datione quod tuum est Judicium de hominibus ipsius lamie causa studiose
omnia facturus sis. Quamquam Nobis erat dictum te existimare alicui
S. C. quod Contra dignitatem ~~meam~~ tuam fieret scribendo lamiam
abfuisse qui omnino Illis Consulibus numquam fuit ad scribendum
Deinde omnia tum falsa senatus consulta deferebantur. Nisi forte
etiam Illo semproniano S. C. me censes abfuisse qui nec Rome
quidem fui ut tum de eo ad te scripsi recenti. Sed hec hactenus te mi cor
nifici etiam atque etiam Rogo ut omnia lamie Negocia mea putes
esse curesque ut Intelligat hanc Commendationem maximo sibi
usui fuisse hoc mihi gratius facere Nichil potes Cura ut valeas

Cicero S. D. Cornificio

276] ITANE preter litigatores Nemo ad te meas litteras
tulit. Et multe. Iste quidem tu enim perfecisti ut Nemo
sine litteris meis tibi se commendatum putaret. Sed quis
umquam tuorum mihi dixit esse cui darem quin dederim. Aut quid mihi
Jocundius quam cum coram tecum loqui non possim aut scribere ad te. aut
quam tuas legere litteras. Illud magis michi solet esse mo

molestum tantis me impediri occupationibus, ut ad te scribendi
meo arbitratu facultas nulla detur. Non ante epistulis, sed voluminibus
lacessere quibus quidem ~~a~~ me te provocari oporteret. Quamvis enim
occupatus sis, negotii tamen plus habes. Aut si ne tu quidem
vacas, noli impudens esse, nec mihi molestiam exhibe. Et a me
litteras crebriores, cum tu mihi raras mittas, flagitare. Nam cum
antea distinebar maximis occupationibus propterea quod maxime curis mihi tuendam
putabam, tum hoc tempore distineor vehementius. Ut enim gravius aegrotant
ii qui cum levati morbo videntur in eum de integro inciderunt,
sic vehementius nos laboramus qui profligato bello ac pene sub-
lato renovatum bellum gerere conamur. Sed haec hactenus. Tu
tibi mi Cornifici fac ut persuadeas non esse me tam imbecillo
animo, ne dicam inhumano, ut a te vinci possim aut officiis
aut amore. Non dubitabam equidem. Verum multo mihi notiorem
amorem tuum effecit Cherippus. O hominem semper illum quidem
mihi aptum. Nunc vero etiam suavem. Vultus mehercule omnes
tuos mihi expressit omnes. Non solum animum ac verba pertulit. Itaque
noli vereri ne tibi succensuerim quod eodem exemplo ad me quo ad
ceteros requisivi. Equidem prius ad me litteras misisti. Sed neque
vehementer et amanter de sumptu quem te in rem militarem
facere et fecisse dicis. Nihil sane possum tibi opitulari propterea
quod et orbus est senatus consulibus amissis et incredibiles
angustiae pecuniae publicae quae conquiritur undique ut optime meritis
militibus promissa solvantur. Quod quidem fieri sine tributo
posse non arbitror. De Attio Dionisio nil puto esse actum
quoniam mihi nil dixit Tratorius. De P. Luccio nil tibi concedo quo
studiosior eius sis quam ego sum. Est enim nobis necessarius. Sed
a magistris contenderem de proferendo die probavit mihi sese
quominus id faceret et compromisso et iureiurando impediri

Ne nercedum arbitror lucceio quoque si meis litteris obtemperauit cum tu Eri et hec leges illum Rome esse oportebit. Ceteris de rebus maxime quod de pecunia cum [aut] pansae mortem ignorares scripsisti que per nos abes consequi te posse arbitrarer. Quae te non fefellissent si viueret. Nam te diligebat. Post mortem aut eius quid fieri possit non videbam. de venuleio latino oro. valde laudo illud. Non nimium probo quod scribis quod illi aio equiore ferent te tuis et legatis lictores ademisse honore eorum cum ignominia dignus non erat comparandi. Eos quoque cum ex senatus consulto sui decedunt cogendos ut decedat existimo hic fere audeas litteras quas eodem tempore binas accepi. de reliquo velim tibi persuadeas non esse in meam dignitatem tua cariorem.

Gaio Memio s. d. Cicero

e Tsi Non satis mi constiterat cum aliqua
ne animi mei molestia potius libenter te athenis
visurus essem quod iniuria quam accepisti dolore
me afficeret sapientia tua qua feres iniuriam
letitia tamen vidisse te mallem. Nam quod est molestie
non sane multo levius est cum te non video quod esse potuit volup
tatis. Certe si vidissem te plus fuisset. Itaque non dubitabo dare
operam ut te videam. Cum id satis comode facere potero. Inte
rea quod per litteras et agi tecum et ut arbitror confici potest. Nunc
agam ac te illud primum rogabo ne quid invitus mea causa facias
sed id quod mea intelliges tua nullam in partem multum interesse
ita mihi des si tibi ut id libenter facias ante persuaseris. cum
patrone epicureo mihi omnia sunt nisi quod in philosophia vehementer abeo
dissentio. Sed et initio Rome cum te quoque et tuos omnes obser

uabat me Coluit in primis Et Nuper cum ea que uoluit de tuis
premiis Et Comodis Consecutus est me habuit suorum defen
sorem Et Amicorum fere principem Et Jam a phedro qui no
bis cum pueri Essemus antequam philonem Cognouerimus ualde ut
philosophus postea tamen ut vir bonus Et suauis Et officiosus
probabatur traditus mihi quod Comendatus est. Js Igitur patro cum
ad me Romam litteras misisset, uti te sibi placarem peteremque ut
nescio quid illud epicuri parietinarum sibi Concederet, Nil ad
te ob eam Rem quod edificationis tue Consilium Comendatione mea
nolebam impediri. Et ad eundem cum veni athenas, cum idem
ut ad te scriberem rogasset ob eam causam impetrauit quod te abiecisse
illam edificationem Constabat inter omnes amicos tuos. Quod si
ita est Et si Jam plane tua Nil Interest uelim si qua offen
siuncula facta est animi tui peruersitate aliquorum. Noui enim
gentem illam ut des te ad lenitatem uel propter summam humanitatem
uel etiam honoris mei causa. Equidem si quid ipse sentiam queris
Nec cur ille tantopere Contendat uideo. nec cur tu Repugnes
nisi tamen multo minus tibi Concedi potest quam illi laborare sine causa
quamquam patronis Et orationem Et causam tibi cognitam esse Certo scio
. honorem officium testamentorum ius epicuri auctoritatem phedri ob
testationem sedem domicilium uestigia summorum hominum sibi
tuenda esse. dicit totam hominis vitam rationemque quam sequatur
in philosophia derideamus, licet si hanc eius Contentionem uolumus
reprehendere. Sed me hercule quoniam illi Ceteris quos illa de
lectant non ualde inimici sumus. Nescio an Ignoscendum
sit huic, si tantopere laborat. in quo etsi peccat magis in
eptiis quam improbitate peccat, Sed ne plura dicendum enim aliquando
est. Pomponium atticum sic Amo ut Alterum fratrem. Nichil
est illo mihi ~~Nihil~~ nec carius nec iocundius. is non quo sit ex istis Est
enim omni liberali doctrina plenissimus, Sed ualde patronem

valde phedrum amavit. Sic amet. nunc contendit homo minime
ambitiosus minime in rogando molestus ut nihil umquam magis.
Nec dubitat quin ego a te nutu hec etiam in me a te impetrasse
non te in me illiberalem, sed me in se negligentem putabit. Quare
peto a te ut scribas ad tuos posse tua voluntate decretum illud
Areopagitarum quod illi vetant tolli. Sed redeo ad prima. Primum
velim tibi persuadeas ut hec mea causa libenter facias. Sic tamen ha
beto, si feceris id mihi fore gratissimum. Vale.

C. S. D. Caio Memmio

277 AVIANIO Evandro qui habitat in tuo sacrario
Et ipso multum utor et patrono eius M. Emilio familia
rissime. Peto igitur a te in maiorem modum quod sine
tua molestia fiat ut ei de habitatione accomodes. Nam propter opera
instituta multa multorum subitum est ei remigrare K. quintilibus
Impedior verecundia ne te pluribus verbis rogem. Neque tamen du
bito quin, si tua nihil aut non multum intersit, eo sis animo
quo Ego Essem, siquid tu me rogares. Mihi certe gratissimum
feceris. Vale.

C. Memmio S. D.

278 A. FUFIUM unum ex meis intimis observan
tissimum studiosissimumque nostri Eruditum hominem
Et summa humanitate tua quod amicitia dignissimum
velim ita tractes ut michi coram recepisti. Tam gratum michi
id Erit quam quod gratissimum. Ipsum preterea summo officio Et summa
observantia tibi in perpetuum devinxeris. Vale.

C. S. D. Q. Valerio

CUM MUNICIPIBUS Volaterranis mi summa necessi
tudo est. Magno enim meo beneficio affecti cumulatissime

in gratiam retulerunt. Nam in honoribus meis laboribusque defuerunt
umquam. Cum quibus si michi nulla causa intercederet, tamen quod te vehementissime
diligo, quodque me a te plurimi fieri sentio, et monerem te et hor-
tarer ut eorum fortunis consuleres, presertim cum prope pre-
cipuam causam haberent ad ius obtinendum. primum quod Sillani temporis acer-
bitatem deorum immortalium benignitate subterfugerunt. deinde quod
summo studio populi Romani a me in consulatu defensi sunt. Cum enim tri. pl. le.
iniquissimam de eorum agris promulgavissent, facile senatui populoque
Romano persuasi ut eos cives quibus fortuna pepercisset salvos esse
vellent. Nam actionem meam C. Cesar primo suo consulatu lege
agraria comprobavit agrumque Volaterranum et oppidum omni
periculo in perpetuum liberavit, ut in dubium non sit quin is qui
novas necessitudines adiungat vetera sua beneficia conservare velit.
Quamobrem est tue prudentie aut sequi eius auctoritatem cuius sectam atque im-
perium summa cum dignitate secutus es, aut certe illi integram omnem
causam reservare. Illud vero dubitare non debes, quin tam grave
tam firmum, tam honestum municipium tibi tuo summo beneficio
in perpetuum obligari velis. Sed hec que supra scripta sunt eo spec-
tant, ut horter et suadeam. Reliqua sunt que pertinent ad
rogandum, ut non solum tua causa tibi consilium me dare putes
sed quod mihi opus sit me a te petere et rogare. gratissimum igitur
mihi feceris, si Volaterranos omnibus rebus integros incolumesque esse
volueris. Eorum ego domicilia sedes fortunas que a diis immortalibus
et a prestantissimis in nostra re publica civibus summo senatus populique Romani
studio conservate sunt tue fidei iustitie bonitatique commendo. Si
pro meis pristinis opibus facultatem mihi res hoc tempore daret, ut
ita defendere possem Volaterranos quemadmodum consuevi tueri
meos, nullum officium nullum denique certamen in quo illis pro-
desse possem pretermitterem. Sed quoniam apud te nihilominus hoc
tempore valere me confido quam valuerim semper apud omnes, pro nostra
summa necessitudine pariterque inter nos et mutua benivolentia
abs te peto ut ita de Volaterranis merere ut existimet eum

quasi divino consilio isti negocio ppositum esse apud quem
unum nos eorum ppetui defensores plurimum valere possemus.

C. S. D. Quinto Valerio Volaterano

n ON MOLESTE fero. Eam necessitudinem que mihi
280 tecum est notam esse quam plurimis. neque tamen ob eam causam quod
tu optime existimare potes te impedio quominus susceptum
negotium fide et diligentia ex voluntate Cesaris qui tibi
rem magnam difficilemque commisit gerere possis. Nam cum multi
a me petant multa que de tua erga me voluntate non dubitent non
committo ut ambitione mea conturbem officium tuum. Curtio ab in-
eunte etate familiarissime sum usus eius et Sillani temporis iniustissima
calamitate dolui. Et cum hiis qui similem iniuriam acceperant
amissis omnibus fortunis reditus tamen in patriam voluntate omnium
concedi videtur adiutor incolumitatis fui. Is habet in Vola-
terano possessionem cum in eam tamquam e naufragio reliquias con-
tulisset. hoc autem tempore eum Cesar in senatum legit quem ordinem ille
ista possessione amissa tueri vix potest. Gravissimum autem est
cum superior factus sit ordine inferiorem esse fortunam. minimeque
convenit ex eo agro qui Cesaris iussu dividatur commoveri qui
Cesaris beneficio senator sit. Sed mihi minus libet multa de equitate
rei scribere. ne causa potius apud te valuisse videar quam gratia. Quobrem
te in maiorem modum rogo ut C. Curtii rem meam putes esse quicquid
mea causa faceres ut id C. Curtii causa cum feceris existimes
quod ille per me habuerit id me habere abs te. hoc te vehementer
etiam atque etiam rogo.

C. S. D. Quinto Valerio

c RECITA te memoria tenere me et coram P. Cuspio
281 tecum locutum esse cum te prosequerer paludatum. et postea
pluribus verbis tecum egisse ut quoscumque tibi Cuius

necessarios commendare haberem eos in numero meorum neces-
sariorum. Id cum propter summam erga me benivolentiam perpetuamque
observantiam in liberalissime atque humanissime recepisset. Cuspi-
us omnes suos officiosissime mirifice quosdam homines ex
ista provincia tuetur et diligit propterea quod fuit in africa bis cum
maximis societatis negotiis. Processit itaque hoc eius officium quod
adhiberi erga illos. Ego mea facultate et gratia soleo quantum
possum adiuvare. Quare Cuspianorum omnium commendationem
hac tibi epistula conponendam putavi. Reliquis epistulis tantum
faciam ut notam apponam eam que mihi tecum convenit et simul
significem de numero esse Cuspii amicorum. Sed hanc commendationem
quam his litteris consignare volui scito esse omnium gravissimam.
Nam P. Cuspius singulari studio contendit a me ut tibi quam diligentissime
L. Iulium commendarem. Eius ego studio vix videor satisfacere
posse si utar verbis his quibus cum diligentissime quid agimus
uti solemus. Nova quedam postulat. Et putat me eius generis
artificium quoddam tenere. Ei ego pollicitus sum me ex intima
nostra arte depromptiturum mirificum genus commendationis. Id quoniam
assequi non possum tu re velim efficias ut ille genere mearum
litterarum incredibile quiddam perfectum arbitretur. Id facies si
omne genus liberalitatis quod et ab humanitate et potestate tua pro-
ficisci poterit non modo re sed etiam verbis vultu denique exprompseris.
que quantum in provincia valeant vellem expertus essem. Sed tamen su-
spicor. Ipsum hominem quem tibi commendo perdignum esse tua amicitia
non solum quia mihi Cuspius dicit credo tametsi id satis
esse debebat. Sed quia novi eius iudicium in hominibus et amicis
diligendis. Harum litterarum vis quanta fuerit propediem iudicabo
tibique ut confido gratias agam. Ego que te velle quaeque ad
te pertinere arbitrabor omnia studiose diligenterque curabo. Cura
ut valeas. P. Cornelius qui tibi litteras dedit est mihi a P. Cuspio
commendatus cuius causa quanto opere cupere debeam profecto ex me

facile Cognosci. Vehementer te rogo ut cures ut ex hac co-
mendatione in Cuspius q maximas q plurimum q sepissime gras
agit. Vale.

C. s. d. Valerio

282 · CUM IN GALLIAM Proficisceres pro nostra ne-
cessitudine tuaque summa in me observantia ad me dom(um)
venisses locutus sum tecum de agro vectigali munici-
pii athelani qui esset in gallia. Quantoque opere ei(us)
cum laborare tibi ostendi. Post tuam aut(em) profectionem
municipii honestissimi mihique coniunctissimi
cum et maxima Res municipii officium ageretur pro tuo animo in me singulari
Et summum meum ad te Accuratius scribere. Et si non sum
existimavi me opportere ... tibi sit ubi q negocium
nescius Et q(ue) temporum ro Et que tua potestas
datum esse a C. Cesare non iudicium pro parte intelligo. Q a te
tantum peto q tu Et te facere posse Et libenter mea cum facturum
esse arbitror. Et primum velim existimes quod rem est municipii
fortunas omnes in isto vectigali consistere. his aut(em) in temporibus
hoc municipium maximis oneribus summis affectum esse difficil(imis)
temporibus. hoc Etsi commune videtur esse cum multis, tamen mihi crede p(ro)
singularis huic municipio calamitatis inciderunt. Quas id
circo non commemoro ne de miseriis meorum necessariorum con
querens homines quos nolo videar offendere. Itaque nisi magnam
spem habere Caesari nos causam municipii probaturos non erat
cum ate aliquid hoc tempore contendere. sed quia confido mihi p(er)
persuasi illum Et dignitatis municipii Et equitatis Et notum
tatis Erga se habiturum esse Rationem ideo ate non dubitavi
contendere ut hanc causam illi integram conservares. quod et si
Nihilominus ate petere. si nil audivissem te tale fecisse
tamen maiorem impetrandi nactus sum postea in quod dictum est
hoc idem ate regienses impetravisse qui et si te aliqua ne
cessitudine attingunt tamen tuus amor in me sperare me cogit

te quid tuis necessarijs tribueris ide esse tributum meis pstitu
am Ego protinus petam habeam aut complures necessarios. Nec
me sine ca facere neq aliqua levi Ambitione Commotum ate con
tendere. Et si te existimare arbitror. tn mi arbitranti Credas
velim affirmanti me huic municipio debere plurimum nullum umq
fuisse tps neq honorum neq laborum meorum in quo no huius municipij
studium in me extiterit singulare. Qua pp te et atq et pro
pria summa Contentione pro qua tua in me perpetua Et maxima
benivolentia maiore in modum peto atq Contendo ut cum for
tunas agi eius municipij intelligas. q si in necessitudine officijs
benivolentia Coniunctissimum id in eo qd erat huiusmodi. ut si
a cesare qd speramus interpetrarim tuo beneficio nos id Conse
cutos esse Arbitremur. Cum enim nostri pro eo. tn id habeamus quam ate
datam sit opa. Ut impetraremus. hoc cum in gratissimum Feceris tu
viros optimos homines honestissimos eosde q gratissimos Et
tua necessitudine dignissimos summo beneficio inperpetuum tibi
tuisq devinxeris. Vale

Cicero s. d. Rutilio

283 CUM ET Michi Conscius essem quanti te facerem Et
tuam Erga me benivolentiam expertus essem non du
bitavi a te petere qd mi petendum esset. P. Sextium quanti
faciam ipse optime scio quanti Nunc aut facere debeam
Et tu Et omnes homines sciunt ~~etiam~~ cum ex alijs te mei studio
sissimum Esse Cognosceret petiuit me ut ad te q Accuratissime
scriberem de re C. albini senatoris Cuius ex familia natus est
L. sexti optimus adolescens filius p. sexti hec idcirco scripsi
ut intelligeres Non solum me pro p. sexto laborare debere sed
sextium Et pro Albinio Res aut est hec a m. laberio C. al
binius pdia in extimationem accepit q pdia liberi erat a cesare
de bonis plotianis. Ea si dicam no esse e re p. dividi docere

non rogare. Ex iis cum Cesar sillanas venditiones et assigna
tiones velit esse ratas que firmiores existimentur sue, si ea predia
dividentur que ipse Cesar vendidit que tandem in eius venditionibus
esse poterit auctoritas. Sed hoc quale sit tu pro tua prudentia con
siderabis. Ego te plane rogo atque ita ut maiore studio iustiore
de causa magis ex animo rogare nil possim ut albinio parcas predia
laberiana ne attingas magna me affeceris non modo letitia sed
etiam quodammodo gloria si per Sexti hominis maxime necessario sa
tisfecerit pro me ut ego illi uni plurimum debeam quod ut facias
te vehementer etiam atque etiam rogo maius mihi dare beneficium nullus potes
id mihi intelliges esse gratissimum vale

M. T. C. S. D. Crassipedi

Quamquam tibi presens commendavi ut potui diligen
284 tissime socios bithinie teque cum mea commendatione
tum etiam tua sponte intellexi cupere ei societati quibuscumque
rebus posses commendare, tamen cum ii quorum res agitur magni sua
interesse arbitrarentur me etiam per litteras declarare tibi qua essem
erga illos voluntate non dubitavi hec ad te scribere. Volo enim
te existimare me cum universo ordini publicanorum semper liben
tissime tribuerim idque magnis eius ordinis erga me meritis facere
debuerim tum in primis amicum esse huic bithinie societati
que societas ordine ipso hominum genere pars est maxima civitatis
constat enim ex ceteris societatibus et casu permulti sunt in ea
societate valde mihi familiares in primisque is cuius precipuum officium
agitur hoc tempore publius Rupilius P. f. Men. qui est magister
in ea societate. Que cum ita sint in maiorem modum a te peto
C. N. Pupium qui est in operis eius societatis omnibus tuis officiis
atque omni liberalitate tueare cures que ut eius opere quod tibi fa
cile factum est quam gratissime sint sociis remque publici et utilitates

honores cum rei graviorem potestatem questor habeat nos sunt ... pre
quam maxime defensam et auctam velis. Id autem mihi gratissimum
feceris tum illud tibi expertus promitto et spondeo te socios
bithiniae si iis accommodaris memores esse et gratos co
gniturum

C. Marco Anthonio s. d.

285 Cum ad te tuus questor M. Varo proficisceretur
commendatione eum egere non putabam. Satis enim co
mmendatum tibi eum arbitrabar ipso more maiorum qui ut
te non fugit hanc questure coniunctionem liberorum ne
cessitudini proximam voluit esse. Sed cum tibi ita persuasisset
ipse meas de se accuratas scriptas litteras maximum apud te pondus
habituras a meque contenderet ut quam diligentissime scriberem ma
lui facere quam meus familiaris tanti sua interesse arbitraretur. Ut
igitur debere me facere hoc intelligas. Cum primum M. Terentius
in forum venit ad amicitiam se meam contulit. Deinde ut se
corroboravit due cause accesserunt que meam in illum benivo
lentiam augerent. Una quod versabatur in hoc studio nostro quo
etiam nunc maxime delectamur. Et cum ingenio ut nosti nec sine in
dustria. Deinde quod mature se contulit in societates publicanorum quod
quidem nollem. Maximis enim damnis affectus est. Sed tamen communis
ordinis mihi commendatissimi fecit amicitiam nostram firmiorem. Deinde
versatus utrisque subselliis optima et fide et fama iam ante hanc
commutationem rei publice sese petitioni dedit honoremque honestissimum
existimavit fructum laboris sui. His autem temporibus a me Brundusio
cum litteris et mandatis profectus ad Cesarem est. Qua in re et
amorem eius in suscipiendo negocio perspexi et in conficiendo ac
renunciando fidem. Videor mihi si separatim de probitate eius et moribus
dicturus fuissem. Si prius tamen causas cur eum tantopere diligerem tibi exposuissem

In ipsa eam exponenda satis etiam de probitate dixisse. Sed tamen sepe-
ratim promitto in me quod recipio fore eum tibi et voluptati
et usui. Nam et modestissimum hominem cognosces et pudentissimum
et a cupiditate omni remotissimum. Preterea magni laboris
summeque industrie. Neque ego polliceri debeo que tibi ipsi cum bene
cognoveris iudicanda sunt. Sed tamen in omnibus novis coniunctionibus
interest qualis primus aditus sit et qua commendatione quasi
amicitie fores aperiantur, quod ego his litteris efficere volui. Et
si id ipsa per se necessitudo questure effecisse debet. Sed tamen nichilo
infirmius illud hoc addito. Cura igitur, si me tanti quanti et Varro
existimat et ipse sentio, ut quam primum intelligam hanc meam
commendationem tantum illi utilitatis attulisse quantum et ipse spe-
ravit. Nec ego dubitavi. Vale.

Marco Anthonio s. d.

28 QUIA SEPE animadverti studiose te operam dare
ut ne quid meorum tibi esset ignotum, propterea non dubito
quin scias non solum cuius municipii sim, sed etiam quam di-
ligenter soleam meos municipes Arpinates tueri, quorum
quidem omnia commoda omnesque facultates quibus et sacra con-
ficere et sarcata tecta edium sacrarum locorumque communium tueri possit
consistunt in his vectigalibus que habet in provincia Gallia. Ad ea
visenda pecuniasque que a colonis debentur exigendas totamque rem et co-
gnoscendam et administrandam legatos equites Romanos mi-
simus Q. Fufidium Q. fabium M. Fantum M. f. Q. Mamerti-
num Q. filium. Peto a te in maiorem modum pro nostra necessi-
tudine ut ea res cure tibi sit operamque des ut per te quam commodissime
negotium municipii administretur quam primumque conficiatur, ipsos-
que quorum nomina scripsi ut quam honorificentissime pro tua natura

et q̃ liberalissime tractes bonos uiros ad tuam necessitudinem
adsumpseris. Mihi quam gratum feceris, quod eiz semper tuei municipes
meos. Confitem tum hic Annius parpite ad meam curam officium
pertinet. Nam constituendi municipii causa hoc anno edile filium
meum fieri nolui et fratris filium et M. Cesium hominem in maxime
necessarium, sed non magratus in nostro municipio. Nec alii ullius
creari solet et quos cognoscatis. Imprimis quod me, si res publica municipii
tuo studio diligentia bene administrata erit, quod ut facias te uehementer
etiam atque etiam rogo vale

C. S. D. Marco bruto

287 LTA EPISTULA. Communiter commendavi tibi le
gatos arpinatium, ut potui diligentissime ac seperatim
Q. fufidium quo cum in omnes necessitudines sunt diligentius
commendo, non ut aliquid de illa commendatione communi, sed ut
ad hanc addam. Nam et privignus est M. Cesii mei maxime
et familiaris et necessarii. Et fuit in militia meum tribunus
militum quo in munere ita se tractavit, ut accepisse a beo beneficium
viderer non dedisse. Et preterea quod apud te valet plurimum
a nostris studiis non abhorrens. Ceterum velim eum quam liberalissime
complectare operamque des, ut in ea legatione quam suscepit non sui
commodum sequatur auctoritatem meam quam maxime ei excellat industria
vult enim sed quod optimo cuique natura tributum est quam maximam laudem tum
a nobis qui eum impulimus tum a municipio consequi quod et contingat
si hac mea commendatione tuum erga se studium erit consecutus.

C. S. D. Marco bruto

288 l VETUS. Castronius petus longe princeps municipii
lucensis est honestus gravis plenus officii bonus plane

ur Et tum virtutibus tuis et fortuna/. siquid hoc ordine perinde
ornatis. Avenus aut est familiarissimus/. sic prorsus/. ut nostri
ordinis observet neminem diligentius. Sed ut et meum amicum et
tua dignum amicitia tibi commendo. Cui quascumque res accom-
modaveris tibi profecto iocundissimum mihi certe erit gratum. vale.

289 L. Vttio Titione Strabone Equite Ro. inprimis
honesto et ornato familiarissime utor. omnia
mihi cum eo intercedunt iura summe necessitudinis. huic
in tua provincia pecuniam debet pupilius Cornelius. Ea res Avolcatio
qui Rome iusdicat reiecta in galliam est. peto a te hoc
diligentius quam si mea res esset quo est honestius de amicorum
pecunia laborare quam de sua, ut negotium conficiendum cures
ipse suscipias transigas operamque des quoad tibi rectum
et equum videbitur/. ut quam comodissima condicione libertus
Strabonis qui eius rei causa missus est negotium conficiat admi-
nimos quam pervenia(t). id et mihi gratissimum erit. Et tu ipse Lu-
Titium cognosces amicitia tua dignissimum/. quod ut tibi cure
sit. ut omnia solet esse que me velle scis te vehementer etiam atque etiam rogo. vale.

C. S. D. Cesari

290 P Precilium tibi comendo unice necessarii tui
necessarii mei familiarissimi viri optimi filium quem
cum adolescentem ipsum propter eius modestiam humanitatem
animumque et amorem erga me singularem mirifice diligo tum
patrem eius re doctus intellexi et didici mihi fuisse semper amicissimum.
En hic ille est de illis maxime qui irridere atque obiurgare me so-
litus est, quod me non tecum presertim cum abs te honorificentissime
invitarer coniungere AMMEMONM MOTERVONE
NEHIS ECANEIS FN. Audiebam enim nostros proceres

clamitantes AALRTL TOCEOCTNA ETTCER AFOR
TRO ATHONCT CTN THO ES EAN RAGRE ALEA
ATNA / Et tantum idem me consolabatur et hominem pusillum
Et nimium gloria voluisse incendere Atque ita loquitur g.
Et me minus iam mo
net ut video Itaque ab homeri magni Eloquentia Confero me
ad vera precepta . g. g. Que versum senex
patribus laudat egregie Et ait posse eundem et g.
videre Et tu nichilominus g. Et ut re
deam ad ipsum id mi cepi vehementer in gratum fecerit / Qui hunc
adolescentem humanitate tua que est singularis comprehenderis Et
ad id quod ipsorum pristinorum causa te velle arbitror addideris cumulum
Commendationis mee gratie meo suum litteras ad te usus ut intelli
geres non vulgare esse commendationem

C. S. D. Cesari

291 CRASSUM Ex omni Nobilitate adolescentem dilexi
plurimum ex eo Cum absente eius etate bis provincias
tum per me existimare Cepi ex his Judicijs que de eo
Feceram cogitedo. Eius libertum Apolonium iam tum equitem cum
ille viveret Et magni faciebam Et probabam Erat enim Et
studiosus Crassi Et ad eius optima studia vehementer aptus. Itaque
abeo admodum diligebatur. Post mortem aut Crassi eo etiam in
dignior visus est quidem atque amicitiam meam recipere quo eos
esse observandos Et Colendos putabat quos ille dilexisset Et
quibus Carus fuisset. Itaque Et ad me in Ciliciam venit multisque
In rebus mi magnio usui fuit Et fides eius Et prudentia
Et ut opinor tibi in alexandrino bello quantum studio Et fideli
tate Consequi potuit non defuit / Et atque speraret eo quoque
Ita existimarem in hispaniam ad te maxime Ille quide

sue consilio / Et et me autore est profect⁹ Cui ego comen
dationem non sum pollicitus. Nonquam eam valituram apud
te arbitrarer / Et neq; egere in comendatione videbar qui Et in
bello tecum fuisset. Et ꝓpt memoriam Crassi de tuis un⁹ esset Et
si uti comendationibus vellet Et per alios eum videbam sed con
sequi posse testimonium meum de eo iudicii quod Et ipse ma
gni existimabat Et ego apud te vale erat expt⁹ ei libenter dedi. doc
tum igitur hominem cognovi Et studiis optimis deditum / sed q; a puero
Nam domi mee cum diodoto stoico homine ꝑ eo iudicio eru
ditissimo multum a puero fuit. Nunc aut incensus studio
rerum tuarum eas litteris grecis mandare cupiebat posse arbitror
Valet ingenio ut usum iam pde in cognitione studii litterarum
q; versatur. Satisfacere immortalitati laudum tuarum mirabile
cupit. habes opinionis mee testimonium / Et tu hoc facili⁹ multo q;
tua singularia prudentia iudicabis Et etiam quod negaveram co
mendo tibi eum. Quidquid comendaveris erit in maiore in
modum gratum

C. S. d. Sulpitio

ARCUS CURT⁹ qui patris negotiatur mul
292 a tis Et magnis de causis a me diligitur Nam et
amicitia functus in cum eo est ut primum in foꝝ nem
instituta Et patris cum aliquotiens antea tum proxime hoc
miserrimo bello domus ei⁹ tota mi patuit / qua si opus fuisset
tam essem usus quam mea. Maximum aut vinculum mi cum
eo est quasi sanctioris cuiusdam necessitudinis quod est Attici
nostri familiarissimus. Et eum q; unum pter ceteros observat
ac diligit. quem si tu iam forte cognosti puto me hoc quod
facio facere ser⁹. Ea est n. humanitate et observantia ut
eum tibi iam ipm ꝑ se comendatum pute. Qd' m si ita est

ima prope a te peto et queso ut ad eam voluntatem, si quam in illum
ante has meas litteras contulisti, quam maximus postea commendatione
cumulus accedat. Sin autem propter verecundiam suam minus se tibi obtulit
aut nundum eum satis habes cognitum aut quae causa est cur ma-
ioris commendationis indigeat. Sic tibi eum commendo, ut neque
maiore studio quemquam neque iustioribus de causis commendare possim.
Faciamque id quod debent facere ii qui religiose et sine ambitione
commendant. Spondeo enim tibi vel potius spondeo in meque recipio eos
esse M. Curii mores eamque tum probitatem tum etiam huma-
nitatem ut eum et amicitia tua et tam accurata commendatione
si tibi sit cognitus dignum sis existimaturus. Michi certe gra-
tissimum feceris, si intellexero has litteras tantum quantum scribens
confidebam apud te pondus habuisse.

Ci. Servio salutem dicit.

n NON CONCEDAM. Ut Attico nostro quem elatum
293 letitia vidi iocundiores tue suavissime ad eum et
humanissime scripte littere fuerint. Nam etsi utrique
nostrum prope eque grate erant, tamen ego admirabar magis te qui
rogatus aut certe admonitus liberaliter Attico respondisses, quod tum
dubium nobis, quoniam ita futurum fuerit aio erat ultro ad eum
scripsisse. Et quidem optanti voluntate tuam tantum per litteras declarasse
lisse. Dequo non modo rogare te ut eo studiosius mea quoque causa facias
non debeo. Nil enim cumulatius fieri potest quam pollicereris. Sed ne gratias quidem
agere quod tu et ipsius causa et tua sponte feceris. Illud tamen dicam mihi id
quod fecisti esse gratissimum de homine eo quem ego unice diligo non
potest non summe mihi esse iocundum. Quamquam ita fit esse gratum ne-
cesse est. Sed tamen quoniam mihi pro coniunctione nostra vel peccare apud te
in scribendo licet utrumque eorum quae negavi faciunda esse faciam. Nam
et ad id quod Attici causa te ostendisti esse facturum tantum velim addas
quantum ex amore nostro accessionis fieri potest. Et quod modo verebar tibi gratias
agere, nunc plane ago, teque ita existimare volo quibuscumque

officiis in Epirothicis reliquisque rebus athenis obstrinxeris vide
ire et tibi obligatum fore. Vale.

C. S. d. Sergio

294 Cum Lysone Patrensi est mihi quidem hospitium
vetus quam ego necessitudinem sancte colendam puto
sed eo ea etiam cum aliis compluribus familiaritas
tanta nullo cum hospite et ea cum officiis eius multis tum
etiam consuetudine quottidiana sic est aucta ut nil sit familia
rius. Is cum Rome annum prope ita fuisset ut
mecum viveret, etsi eramus in magna spe te meis litteris
commendationeque diligentissime facturum id quod fecisti ut eius rem
tibi et fortunas tuerere, tamen quod in unius potestate erant omnia et
quod Lyso fuerat in nostra causa nostrisque presidiis quottidie aliquid
timebamus. Effectum tamen est et ipsius splendore et nostro re
liquorum que hospitum studio ut omnia que vellemus a Cesare
impetrarentur quod intelliges ex his litteris quas Cesar ad te dedit.
Nunc non modo non remittimus tibi aliquid ex nostra commen
datione quasi adepti iam omnia, sed eo vehementius a te conten
dimus ut Lysonem in fidem necessitudinemque tuam recipias
cuius dubia fortuna timidius tecum agebamus verentes ne quid
accideret eiusmodi ut ne tu quidem mederi posses. Ex
plorata vero eius incolumitate omnia a te summo studio cura peto.
Que ne singula enumerem totam tibi domum commendo. In his ado
lescentem filium eius quem C. Menius Gemellus cliens meus cum in
calamitate exilii Patrensis civis factus esset Patrensium legibus
adoptavit ut eius ipsius hereditatis ius causamque tueare. Caput illud
est ut Lysonem quem ego virum optimum gratissimumque cognovi
recipias in necessitudinem tuam. Quod si feceris non dubito quin in
eo diligendo ceterisque postea commendando de te idem sentias
et voluntatis habiturus. Quod cum fieri vehementer studeo tum
etiam illud vereor ne si minus cumulate videbere fecisse aliquid

eius etiam me illi negligenter scripsisse putet nec te oblitum mei. Certe
enim me feceris tum ex sermonibus quotidianis meis tum ex epistulis et
tuis potuit cognoscere.

C. Octavio s. d.

Asclaphne. Patrensi medico utor familiariter
295 a Et quam cum consuetudo mihi iocunda fuit tum ars etiam quam
sum expertus in valitudine meorum in qua mihi cum ipsa scientia tum
etiam fidelitate benivolentiaque satisfecit. Hunc igitur tibi commen-
do et a te peto ut des operam ut intelligat diligenter me scripsisse
de sese meamque commendationem usui magno sibi fuisse. Erit id
mihi vehementer gratum.

Cicero Octavio s. d.

Titum Manilium qui negociatur Thespiis vehementer
296 t diligo. Nam et semper me coluit diligentissimeque
observavit et a studiis nostris non abhorret. Accedit eo quod
Varro Murena magnopere eius causa vult omnia qui tamen existimavit
et si suis litteris quibus tibi Manilium commendabat valde confideret tamen
mea commendatione aliquid accessionis fore. Me quidem cum Manilii
familiaritas tum Varronis studium commovit ut ad te quam accu-
ratissime scriberem. Gratissimum igitur mihi feceris si huic
commendationi meae tantum tribueris quantum cui tribuisti plurimum
id est si Titum Manilium quam maxime quibuscumque rebus honeste ac
pro tua dignitate poteris iuveris atque ornaveris. Ex ipsius autem
gratissimis et humanissimis moribus confirmo tibi te eum
quem soles fructum a bonorum virorum officiis expectare esse capturum.

Cicero Octavio s. d.

297 a Emilius Avianus ab ineunte adolescentia me
observavit semperque dilexit vir cum bonus tum perhumanus
et omni genere officii diligendus quem si arbitrarer esse

Sicyone Et nisi audire ibi eum et Nunc ubi Ego Reliqui Cibirae
commorari Nichil esset necesse plura me ad te de eo scribere. Perfi
ceret enim ipse profecto suis moribus suaque humanitate, ut sine
Cuiusque Commendatione diligeretur abs te non minus quam Et a me Et a
Ceteris suis familiaribus. Sed cum illum abesse putem Commen
do tibi in maiorem modum domum eius quae est Sicione Remque fa
miliarem maxime. Camonium Amenium libertum eius quem quidem tibi
etiam suo Nomine Commendo. Nam cum propterea mihi est probatus
quod est in patronum suum officio Et fide singulari, tum etiam in
me ipsum magna officia Contulit, mihique molestissimis temporibus ita
fideliter benivole que presto fuit, ut si a me manumissus esset. Itaque
peto a te ut eum Amonium et in patroni eius negotio sic tue
are, ut Eius procuratorem quem tibi Commendo Et ipsum suo nomine
diligas habeasque in numero tuorum hominem prudentem Et offi
ciosum Cognosces ac dignum qui a te diligatur. Vale

Ci. s. d. Sergio

298 l VCIO Cossinio Amico Et Tribuli meo valde
familiariter utor. Nam Et inter nosmet ipsos vetus
usus intercedit Et Atticus noster maiorem Etiam mihi cum Cos
sinio Consuetudinem fecit. Itaque tota Cossinii domus me di
ligit in primisque libertus eius Lucius Cossinius Anchialus homo Et pa
trono Et patroni Necessariis quo in Numero Ego sum pro
batissimus. Hunc tibi Commendo ut mihi libertus esset Eodemque apud
me loco Esset quo est apud suum patronum maiore studio co
mmendare Non possem. Quare pergratum mihi feceris, si eum in
amicitiam tuam ~~feceris~~ Receperis. Atque eum quod sine molestia
tua fiat, si qua in re opus ei fuerit iuveris. Id et mihi vehementer
tua fiat ... gratum Erit Et tibi postea Iocundum. Hominem enim summa pro
bitate humanitate observantia que Cognosces

Cicero Servio s. d.

299 c VM ANTEA Capiebam ex animo meo voluptatem

cum meminerim quam tibi diligenter Lisonem hospitem et familiarem
meum commendassem, tum vero postea quam ex litteris eius cognovi eum
tibi falso suspectum fuisse vehementissime laetatus sum me tam
diligentem in eo commendando fuisse. Ita enim scripsit ad me sibi meam
commendationem maximo adiumento fuisse quod ad te delatum diceret
sese in dignitatem tuam Romae de te loqui solitum esse. de quo et si pro
tua facilitate et humanitate purgatum se tibi scribit esse, tamen primum
ut debeo maximas gratias ago cum tantum litterae meae potuerit habere
ut his lectis omnem offensionem suspicionis quam habueras de
Lisone deponeres. Deinde credas mihi affirmanti velim me hoc non pro
Lisone magis quam pro omnibus scribere hominem esse neminem qui umquam men-
tionem tui sine tua summa laude fecerit. Liso vero cum mecum prope
quotidie esset unaque viveret non solum quia libenter me audire
arbitrabatur, sed etiam quia libentius ipse loquebatur omnia in tua et facta et
dicta laudabat. Quapropter et si a te ita tractatur, ut iam non desideret
commendationem meam his quoque litteris meis et omnia consecutum putet, tamen
a te peto in maiorem modum, ut eum etiam atque etiam tuis officiis libe-
ralitate complectare. Scriberem ad te qualis vir esset, ut superioribus
litteris feceram, nisi eum iam per se ipsum tibi satis esse notum arbitrarer.

C. Servio s. d.

390 n AGESARETUS Lariseus magnis meis beneficiis ornatus
in consulatu meo memor et gratus fuit, meque postea
diligentissime coluit. Eum tibi magnopere commendo ut et
hospitem meum et familiarem meum et gratum hominem virum
bonum et principem civitatis suae et tua necessitate dignissimum.
Pergratum mihi feceris, si dederis operam ut is intelligat hanc meam
commendationem magnum apud te pondus habuisse.

Cicero Servio s. d.

301 l VCIUS MESCINIUS ea mecum necessitudine con-
iunctus est quod mihi quaestor fuit, sed hanc cum quam

ego ut a maioribus accepi semper grave duxi fecit virtute et humani-
tate sua iustiore. Itaque eo sic utor ut nec familiari ullo nec libentius. Is quamquam
confidere videbatur et sua causa quae honeste posses libenter esse fac-
turum magnum tamen esse speravit apud te meas litteras. Id cum ipse
iudicabat tum pro familiari consuetudine saepe ex me audierat quam
suavis esset inter nos et quanta coniunctio. Peto igitur a te tanto
scilicet studio quanto intellegis debere me petere pro homine tam mihi ne-
cessario et tam familiari ut eius negotia quae sunt in Achaia ex eo
quod heres est M. Mindio fratri suo qui diu negotiatus est explices et expe-
dias cum iure et potestate quam habes tum etiam auctoritate et consilio tuo.
Sic enim praescripsimus his quibus ea negotia mandavimus ut omnibus
in rebus quae in aliquam controversiam vocarentur te arbitror. Et quod
commodo tuo fieri possit te disceptatore uterentur. Id ut honoris mei
causa suscipias vehementer te etiam atque etiam rogo. Illud praeterea si non
alienum tua dignitate putabis esse feceris mihi pergratum si qui difficil-
liores erunt ut rem sine controversia confici nolit si eos quoniam cum
senatore res est Romam reieceris. Quod quo minore dubitatione facere
posses litteras ad te a M. Lepido consule non quae te aliquid iuberet neque
enim tuae dignitatis id esse arbitramur sed quodam modo quasi commenda-
ticias sumpsimus. Scriberem quam id beneficium bene apud Mescinium positurus
esses nisi et te scire confiderem et mihi peterem. Sic enim velim existimes
non minus me de illius re laborare quam ipsum de sua. Sed cum illum
studeo quam facillime ad suum pervenire tum illud laboro ut non minimum
hac mea commendatione se consecutum arbitraretur.

Cicero Servio salutem d.

302 Licet eodem exemplo saepius tibi huius generis litteras
mittam cum gratias agam quod meas commendationes tam
diligenter observes quod feci in aliis et faciam ut video
saepius tamen non parcam operae. Et ut volet haec in formulis
sic ego in epistolis de eadem re alio modo. C. Avianius igitur Ham-
monius incredibiles mihi gratias per litteras egit et suo et Aemilii Avia-
ni patroni sui nomine nec liberalius nec honorificentius poti-

se tractari, ut se putet in familiari absentis prope sinu. Sed in tam
iocundum in eo quod tibi ego summa necessitudine et summa con-
iunctione adductus commendaverim quam M. Aemilium est ex meis fa-
miliarissimis atque intimis maxime necessariis homo et magnis meis
beneficiis devinctus et prope omnium qui mihi debere aliquid videtur gra-
tissimus. Tum multo iocundius te esse in me tali voluntate ut plus
prosis amicis meis quam ego cum prius fortasse prodessem. Credo quod ego magis
dubitare quid illorum causa facerem quam tu quid mea. Sed hoc non dubito
quin existimes mihi esse gratum. Illud te rogo ut illos quoque gratos esse
homines putes quod ita esse tibi promitto atque confirmo. Et velim
quidquid habent negotii des operam quod commodo tuo fiat, ut te
obtinente Achaiam conficiant. Ego cum tuo Servio iocundissime
et coniunctissime vivo magnamque cum ex ingenio eius sin-
gulari quam studio tum ex virtute et probitate voluptatem capio. Vale.

Cicero Servio S. D.

Et libenter petere a te soleam, si quid
303 opus est meorum cuipiam, et multo libentius gratias tibi ago
cum fecisti aliquid commendatione mea, quod semper facis.
Incredibile est enim quas mihi gratias agant etiam mediocriter a me
tibi commendati, quae mihi omnia grata, sed de L. Mescinio gratissimum.
Sic enim est mecum locutus te ut meas litteras legeris statim pro-
curatoribus suis pollicitum esse omnia, multo vero plura et maiora
fecisse. Id igitur puto enim etiam atque etiam dicendum esse vellem existi-
mes mihi te fecisse gratissimum. Et quidem hoc vehementius laetor quod
ex ipso Mescinio magnam te video capturum voluptatem esse. Est
enim in eo cum virtus et probitas et summum officium summaque ob-
servantia, tum studia illa nostra quibus antea delectabamur nunc
etiam vivimus. Quod reliquum est velim augeas tua in eum beneficia
omnibus rebus quae te erunt dignae. Sed duo quidem te nominatim rogo:
primum ut si quid satisdandum erit amplius eo nomine non peti-
turus ut satisdetur fide mea. Deinde cum fere consistat hereditas
in his rebus quas avertit Oppia quae uxor Mindi fuit adiuves meas

que rationes quemadmodum illa mulier postulat. Et si putarit illa fore
ut opinio nostra est negotium conficiemus. Hoc ut assequamur
te vehementer etiam atque etiam rogo. Illud quod supra scripsi id nunc rescribo. te
ea que fecisti Memmio eaque que fecerit ita bene Celatus ut ipse iudicet
homini gratissimo iocundissimo benigne fecisse. volo enim ad id quod mea
causa fecisti hoc etiam accedere. Nec Lacedemonios dilaturos arbitror
cum ipsi sua maiorum que suorum auctoritate satis commendati sint fidei
Et iusticie tue Et ego te optime novissem. Non dubitavi quin tibi
notissima Et iura Et merita populorum essent. Itaque cum a te pe
teret Philippus Lacedemonius ut tibi civitatem commendarem. Et si me
meminissem me ei civitati omnia debere, tamen respondi commendatione
Lacedemonios apud te non egere. Itaque sic velim existimes me omnes
Achaie civitates arbitrari pro horum temporum perturbatione felices
quod his ipsis eundem quem me existimes ita iudicare te quod unus optime
nosses non nostra solum. Sed etiam grecie monumenta omnia tua sponte
amicum Lacedemoniis Et esse fore. Tantum a te peto, ut cum ea
facies Lacedemoniorum causa que tua fides amplitudo iusticia postulat, ut
eos si tibi videbitur significes te non moleste ferre, quod intelligas ea
que facias mihi quoque grata esse. Pertinet enim ad officium meum eos
existimare curae mihi suas res esse. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo

Cicero Planco s. d.

304 n ON dubito Quin scias in his Necessariis
qui tibi a patre Relicti sunt me tibi Esse vel Coniunctissi
mum Non his modo Causis que speciem habeant magne
Coniunctionis, Sed his etiam que familiaritate Et consuetudine tenentur
quam scis mihi iocundissimam Cum patre tuo Et summam fuisse
ab his initiis noster in te amor profectus auxit paternam necessitudinem
Et eo magis quod intellexi, ut primum per etatem iudicium facere po
tueris quanti quisque tibi faciendus esset me a te inprimis ceptum
esse observari Coli diligi Accedebat non mediocre vinculum tum
studiorum quod ipsum est per se grave. tum eorum studiorum earum que artium
que per se ipse Res et voluntate eadem sunt etiam familiaritate

deuenerunt. Expectare arbitror hec tam longe repetita principia
quo spectet. Id primum ergo habeto non sine magna iusta que causa hanc a me co
mendationem esse factam. C. atheio Capitone utor familiarissime. Note
tibi sunt varietates meorum temporum in omni genere et honorum et laborum
meorum et animus et opera et auctoritas et gratia et res fa
miliaris C. Capitonis presto fuit et paruit et temporibus et fortune me
huius. Propinquus fuit T. Antistius qui cum sorte questor macedoniam
obtineret neque ei successum esset Pompeius in eam provinciam
cum exercitu venit. facere Antistius nichil potuit. Nam si po
tuisset nil ei fuisset antiquius quam ut Capitone quem ut parentem diligebat
reuerteretur presertim cum sciret quanti is cesare faceret semper que fecisset. Sed
oppressus tantum attigit negocii quantum recusare non potuit. Cum
signaretur argentum apollonie non possum dicere eum prefuisse
neque possum negare affuisse. Sed non plus duobus aut tribus men
sibus deinde abfuit a castris. fugit omne negocium hoc mihi ut testi
velim credas meam ille mestitiam in illo bello videbat. mecum
omnia communicabat. Itaque abdidit se in intimam macedoniam
quo potuit longissime a castris non modo ut non presset ulli negotio
sed etiam ut ne interesset quidem. his post pugnam se ad hominem necessarium
A. plautium in bithyniam contulit. Ibi eum Cesar cum vidisset nichil
aspere nichil acerbe dixit. Romam iussit venire. Ille in morbum
continuo incidit ex quo non convaluit eger. Corciram venit ibi
est mortuus. testamentum quod Rome paulo et marcello consulibus fecerat
heres ex parte dimidia et tertia in capite in sextante sunt hi quorum
pars sine ulla cuiusque querela publice potest esse. Ea est ad xxx.
Sed de hoc Cesar videat. Te mi plance pro paterna necessitudine pro
nostro amore pro studio nullo possum. ut hanc rem suscipias
meam putes esse. Enitare contendas efficias ut mea commen
datione tuo studio Cesaris beneficio hereditatem propinqui sui C. ca
pito obtinebat omnia quae potui in hac tua summa gratia ac potentia
a te impetrare si petivissem ultro te ad me detulisse putabo. si hanc
rem impetravero illud fore tibi adiumento spero cuius ipse Cesar
esse optimus iudex potest. Semper Cesarem Capito coluit et

dilexit; et ipse huic rei testis est. Non hominis memoriam. Itaque nichil te doceo. Tu tibi sumito pro Capitone apud Cesarem quantum ipse meruisse senties. Ego quidem in principio experiri potui ad te deferam. Pro quo quantum sit ponderis, tu videbis, qua parte in re publica tam quam defenderis, per quos homines ordinesque steterim quibusque munitus fuerim non ignoras. Hoc michi velim credas, si quid fecerim hoc ipso in bello minus ex Cesaris voluntate quod intellexerim scire ipsum Cesarem me invitissimum fecisse, id fecisse aliorum consilio, hortatu, auctoritate; quod fuerim moderatior temperatiorque in ea parte quisquam, id me fecisse maxime auctoritate Capitonis; cuius similes si reliquos necessarios habuissem, rei publice fortasse non nichil, certe plurimum profuissem. Hanc rem michi placere; si feceris meam de tua erga me benivolentia spem confirmaveris, ipsum Capitonem gratissimum, officiosissimum, optimum virum ad tuam necessitudinem tuo summo beneficio adiunxeris. Vale.

Cicero Athio proconsuli s. d.

305 L. Manlius est Sosis. Is fuit Cathinensis, sed est una cum reliquis Neapolitanis civis Romanus factus decurioque Neapoli; erat enim ascriptus in id municipium ante civitatem sociis et Latinis datam. Eius frater Cathinie nuper mortuus est. Stultum omnino arbitramur controversiam de ea hereditate eum habiturum, et est hodie in bonis. Sed quoniam habet negotia vetera in Sicilia sua, et hanc hereditatem fraternam et omnia eius tibi commendo, imprimisque ipsum virum optimum michique familiarissimum, hiis studiis litterarum doctrineque preditum quibus ego maxime delector. Peto igitur abs te ut eum, sive aberit sive non venerit in Siciliam, in meis intimis maximeque necessariis scias esse itaque tractes ut intelligat meam sibi commendationem magno adiumento fuisse. Vale.

C. Athilio proconsuli s. d.

306 C. Flavio honesto et ornato equiti Romano utor valde familiariter; fuit enim generi mei

C. pisonis, pro necessario meo quam diligentissime obseruat. Et ipse et
lucius Flauius frater eius ~~singulari~~ honoris mei causa quibus rebus
honeste et ~~pro~~ pro tua dignitate poteris quam honorificentissime et
quam diligentissime et quam liberalissime C. Flauium tractes. Id mihi sic erit
gratum, ut gratius esse nichil possit. Sed preterea tibi affirmo, meque
id ambitione adductum facere. Sed cum familiaritate et necessitudine
tum et ueritate te ex C. Flauii officio et obseruantia et preterea
splendore atque inter suos gratia magnam uoluptatem esse capturum

C. Athilio proconsuli s. d.

307 i NCHALESina Ciuitate tam laudata tamque Nobili
Coniunctissimos habeo et hospitio et familiaritate M.
Et C. Clodium Archagathum et philenem. Sed uereor ne
quia complures tibi precipue commendo exequare uideat ambitione
quadam commendationes meas, quamquam a te quidem cumulate satis fit
Et mihi et meis omnibus. Sed uelim sic existimes hanc familiam
Et hos mihi maxime esse coniunctos uestate officiis beniuolentia.
quam ob rem peto a te in maiorem modum his omnibus in rebus quantum tua
fides dignitasque patitur commodes. Id si feceris erit mihi uehemen
tissime gratum : Balesa ciuitas est Sicilie

C. Athilio proconsuli s. d.

308 NHCACILIO Nasone utar familiarissime
ita prorsus ut illius ordinis nullo familiari. Nam et
humanitate et et probitate in consuetudine quotti
diana magnopere delector. Nichil iam opus est expectare
te quibus eum uerbis tibi commendem quo sic utar ut scripsi
te. Habet is in prouintia tua negotia que procurant liberti. Hilarus
Anthigonus demostratus quos tibi negotiaque omnia Nasonis non
secus commendo ac si mea essent. gratissimum mihi feceris si
intellexero hanc meam commendationem magnum apud te pondus
habuisse. Vale.

Cicero Athilio salutem d.

309 a Vetum Michi hospitium est cum lisone lisonis filio
libitano valde qz abeo obseruor Cognoui qz dignum Et pre
Et filio Auo Est eiz Nobilissima familia. Qua pp Co
mendo tibi Rem eius qz domum maiore inmodum magno qz ope
abs te peto Cures ut is intelligat meam Comendationem maximo
sibi apud te Adiumento Et ornamento fuisse vale

Cicero Athilio proconsuli s. d.

310 AVIAN' philosenus Antiquus est hospes meus Et
pter officium valde et familiaris que Cesar meo beneficio in
nouo Comeos retulit, Nomen aut Auiani secutus est qz
homine nullo plus est usus qz flacho Auiano meo quemadmodum
te scire Arbitror familiarissimo que Ego omnia Collegi ut intelli
geres non uulgarem esse Comendationem hanc meam. Peto
igitur abs te ut omnibus rebus qd sine molestia tua facere possis
ei Comodes habeas qz in numero tuorum pficias qz ut intelligat his
litteris meis magno sibi usui fuisse. Erit id mihi maiorem inmodum
gratum

Cicero Athilio proconsuli s. d.

311 c VM DEMEtrio Mega mihi Vetustum officium est
familiaritas aut tanta quanta cum siculo nullo Ei do
lobela Rogatu meo Ciuitatem a cesare impetrauit qua
in re Ego interfui. Itaqz Nunc P. Corneli' uocat. Cumqz pter
quosdam sordidos homines qui Cesaris beneficia uendebant tabulam
in qua Nomina Ciuitate donatorum incisa essent reuelli iussisset
eidem dolobele me audiente Cesar dixit Nichil esse qd de mega
uereretur. beneficium suum in eo manere hoc te scire uolui ut Eum
in Ciuium Ro. Numero haberes Ceteris qz in rebus tibi eum
ita Comendo Ut maiore studio Neminem Comendarim. Gra
tissimum m feceris si eum ita tractes ut intelligat meam co
mendationem magno ornamento fuisse

Cicero Athilio proconsuli s. d.

312 HIPPIAM philoseni filium Colatinum hospitem
Et Necessarium meum tibi Comendo inmaiorem

modum et bona quemadmodum ad me delata res est publice
possidentur alieno nomine contra leges Catinensium. id si ita est etiam
sine mea commendatione ab equitate tua res ipsa impetrare debet
ut ei subvenias. quoquo modo autem res se habeat peto a te ut
honoris mei causa eum expedias, tantumque ei commodes et
in hac re et in ceteris quantum tua fides dignitasque patietur.
Id mihi vehementer gratum erit.

C. Athilio proconsuli s. d.

313 l [L]UCIUS BRUTIUS eques adolescens omnibus rebus
ornatus in meis familiarissimis est meque observat
diligentissime cuius cum patre magna mihi fuit amicitia
iam inde a questura mea Siciliensi. omnino nunc ipse Brutius Romae
mecum est. Sed in domum eius et rem familiarem et procurato-
res tibi sic commendo ut maiore studio commendare non possim.
gratissimum mihi feceris si curaris ut intelligat hanc commen-
dationem adiumento fuisse.

Cicero Athilio proconsuli s. d.

314 c [C]UM FAMILIA Titurnia necessitudo mihi intercedit
vetus ex qua reliquus est Marcus Titurnius Ruffus qui
mihi omni diligentia atque officio est tuendus. Est igitur in
tua potestate ut ille in me satis sibi presidii putet esse. Quapropter eum
tibi commendo in maiorem modum et abs te peto ut efficias ut is
commendationem meam intelligat sibi magno adiumento fuisse.
Erit id mihi vehementer gratum.

C. s. d. A. Anchario Q. F. proconsuli.

315 l [L]UCIUM ET C. Aurelios Lucii filios quibus et ipsis
et patre eorum viro optimo familiarissime utor commendo
tibi maiorem in modum adolescentes omnibus optimis ar-
tibus ornatos meos pernecessarios tua amicitia dignissimos.
Si ulla mea apud te commendatio valuit quod scio multas plurimum

hunc ut ualeat rogo. Et si eos honorifice liberaliterque tractaris
Et tibi gratissimos optimosque adolescentes adiunxeris Et mihi gra
tissimum feceris

C. Culeolo s. d.

316 q VE FECISTI Lucei causa scire te plane uolo te
homini gratissimo commendasse. Et cum ipsi que fecisti per
grata sunt. tum pompeius quotienscumque me uidet uidet
aut sepe gratias tibi agit singulares. Addo etiam illud quod tibi io
cundissimum esse certo scio / me ipsum ex tua erga luceium beni
gnitate maxima uoluptate affici. Et superest quod mihi non est
dubium quin cum antea nostra causa Nunc iam etiam tue con
stantie gratie mansurus sis in eadem ista liberalitate / tum abs te
uehementer Etiam atque Etiam peto ut ea que initio ostendisti dein
ceps que fecisti ad exitum augeri Et cumulari per te uelis Et
etiam luceio Et pompeio ualde gratum fore te quod apud eos perlaē
positurum confirmo Et spondeo de re p. deque his negociis co
gitationibus que nostris perscripseram ad te diligenter paucis ante diebus
eas que litteras dederam pueris tuis. vale.

M. T. C. s. d. lucio luceio

317 l VCIVS LVCEIVS. Meus homo omnium gratissimus
mirificas tibi apud me gratias egit cum diceret te omnia
cumulatissime liberalissime procuratoribus suis pollicitum
esse. Cum oratio tua tam ei grata fuerit quam gratam rem ipsam exi
stimas fore. Cum ut spero que pollicitus es feceris omnino oste
derent bulliones sese luceio pompeii arbitratu satis facturos
Sed uehementer opus est nobis Et uoluntate Et autoritate Et imperium
tuum accedere / quod ut facias Etiam atque Etiam rogo. Illud quod mihi gra
tissimum est ita sciunt lucei procuratores Et ita luceius ipse ex litteris
tuis quas ad eum misisti intellexit hominis nullius apud te autoritatem
aut gratiam ualere plus quam meam id ut re experiatur iterum Et
sepius te rogo.

C. Quinto gallio s. d.

318 e. ETSI PLVRIMIS Rebus spero fore ut perspi

tuam quod tu iam pridem perspexisse me a te amari, tum ea causa tibi datur in
qua facile declarari possit tuum erga me benivolentiam. Lucius Oppius
M. f. philomeni negotiator homo mihi familiaris. Eum tibi unice co-
mendo. Eoque magis quod cum ipsum diligo tum quod negotia procurat
Lucii Egnatii Rufi quo ego uno equite Ro. familiarissime utor
Et qui consuetudine quottidiana cum officiis plurimis maximisque
mihi coniunctus est. Oppium igitur presentem ut diligas Egnatii
absentis rem ut tueare eam a te peto ac si mea negotia essent
velim memorie tue causa des litterarum aliquid que tibi in provincia reddantur
sed ita conscribas ut tum cum eas leges facile recordari possis
huius mee commendationis diligentiam hoc te vehementer etiam atque etiam
rogo

Cicero gallo s. d.

319 ETSI EX TUIS litteris et ex Pege Oppii familiarissimi
mei cognovi te memorem commendationis mee fuisse idque
pro tua summa erga me benivolentia proque nostra necessitu-
dine minime sum admiratus, tamen etiam atque etiam tibi L. Oppium presentem et
Lucii Egnatii mei familiarissimi absentis negotia commendo. Tanta
mihi cum eo necessitudo est familiaritasque ut si mea res esset non ma-
gis laborarem. Quapropter gratissimum mihi feceris si curaris ut is intel-
ligat me a te tantum amari quantum ipse existimo. hoc mihi gratius facere
nihil potes. idque ut facias vehementer rogo

Cicero apuleio proconsuli s. d.

320 LUCIO EGNATIO uno equite Romano vel fa-
miliarissime utor. Eius Anchialum negotiaque que ha-
bet in asia tibi commendo non minori studio quam si rem meam co-
mendarem. Sic enim existimes velim mihi cum eo non modo quottidianam
consuetudinem summam intercedere sed etiam officia mea et mutua nostra
inter nos esse. Quare etiam atque etiam a te peto ut cures ut intelligat me
ad te satis diligenter scripsisse. Nam de tua erga me voluntate non
dubitat. Id ut facias te etiam atque etiam rogo

Cicero Apuleio s. d.

321 l L. NOSTIUS Zoilus est Coheres meus. heres aut(em) pa
troni sui. Ea re utrumq(ue) scripsi ut et mihi cum illo cau(sam)
amicitie scires esse. Et hominem probum existimares
qui patroni iudicio ornatus esset. Eum tibi igitur sic Commendo ut
unum ex nostra domo. Valde mihi gratum erit si curaris ut intel
ligat hanc sibi Commendationem sibi apud te magno adiumento fuisse.

Cicero Silio s. d.

322 q QUID EGO. tibi Commendem eum quem tu ipse diligis
sed tamen ut scires eum a me non diligi solum verum etiam
amari ob eam rem hec tibi scribo. omnium officiorum tuorum que et
multa et magna sunt. mihi gratissimum fuerit si ita tractaris
egnatium ut sentiat se a me et me a te amari. hoc te vehementer
etiam atque etiam Rogo. Illa nostra s(cilicet) Ceciderunt. Utamur igitur
vulgari Consolatione. Quid si hoc melius. Sed hec coram. tu fac
quod facis ut me ames teque a me amari scias.

C. Gaio Sestilio Ruffo questori s. d.

323 o OMNES TIBI Commendo. Ciprios sed magis paphios
quibus tu quecumque Commodaris erunt gratissima. Eoque
facio libentius ut eos tibi Commendem quod et tue laudi
Cuius Ego fautor sum Conducere arbitror cum primus in eam
Insulam questor veneris ea te instituere que sequantur alii. que
ut spero facilius consequere. si et p. lentuli necessarii tui legem et
ea que a me Constituta sunt sequi volueris. quam rem tibi Confido
magne laudi fore.

C. Curio proconsuli s. d.

324 q QUINTUS Pompeius Sex. f. multis et veteribus
causis necessitudinis mihi Coniunctus est. is cum an
tea meis Commendationibus et rem et gratiam et auctoritatem
suam tueri Consuevit. Nunc profecto te provinciam optinente

meis litteris assequi debeo, ut Nerius se intelligat commendatorem
tuumque fuisse quod. Quam ob rem a te ~~maiorem~~ maiorem in modum peto, ut
cum omnes meos aequum est te tuos observare pro necessitudine nostra de
beas, hunc in primis ita in tuam fidem recipias, ut ipse intelligat
nullam rem sibi maiori usui aut ornamento ~~fuisse~~ quam meam com
mendationem esse potuisse.

C. s. d. Ano

325 VVMST hoc in pro tua in me observantia
quam penitus perspexi quamdiu Brundusii fuimus, ut ad te
familiariter et quasi pro meo iure scriberem, si qua res
esset de qua valde laborarem. M. Curius qui Patris negotiatur ita mihi
familiaris est, ut nihil possit esse coniunctius. Multa illius in me officia,
multa in illum mea, quodque maximum est, summus inter nos amor
et mutuus. Quae cum ita sint, si ullam in amicitia mea spem
habes, si ea quae in me officia et studia Brundusii contulisti
vis mihi etiam gratiora efficere, quamquam sunt gratissima, si me aliis
omnibus amari vides, hoc mihi da atque largire, ut M. Curium
sartum et tectum, ut aiunt, ab omni incommodo, detrimento, mo
lestia sincerum integrumque conserves. Et ipse spondeo et omnes
hoc tibi tui pro me recipient, ex mea amicitia et ex tuo in
me officio maximum te fructum summamque voluptatem esse
capturum. Vale.

C. P. Caesio s. d.

326 VBLTVZ Messenium equitem Ro. omnibus
rebus ornatum meumque perfamiliarem tibi commen
do ea commendatione quae potest esse diligentissima. Peto
a te et pro nostra et pro paterna amicitia, ut eum in tuam
fidem recipias eiusque rem famamque tueare. Virum bonum tua
que amicitia dignum tibi adiunxeris mihique gratissimum fe
ceris. Vale.

C. Regi s. d.

327 a VIUS LUCENT? Aristoteles melitensis antiquissimus est hospes meus Et preterea coniunctus magno usu familiaritatis. Hec cum ita sint Non dubito quin tibi satis comendatus sit. Nunc ego a cesare liberavi frequens enim fuerat nobiscum atque etiam diutius in ea est qua nos commoratus quo melius te de eo existimaturum arbitror fac igitur mi rex ut intelligat has sibi litteras plurimum profuisse Vale

C. Termo propretore s. d.

328 a VLB GENUCILIO Curvo iampridem utor familiarissime optimo viro Et homine gratissimo Eum tibi penitus Comendo atque trado primum ut omnibus in rebus ei te comodes quoad fides tua dignitasque patietur patietur autem in omnibus. Nichil abs te umquam quod sit alienum tuis aut etiam suis moribus postulabit. precipue autem tibi Comendo Negocia eius que sunt in helesponto primum ut obtineat idem iuris in agris quod ei pariana Civitas decrevit Et dedit Et quod semper obtinuit sine ulla Controversia. deinde siquid habebit cum aliquo helespontio Controversie ut in illam rem reicias. Sed non mi videor cum tibi totum hominem diligentissime Comendarim singulatim ad te in eius re perscribere debere. Summa illa sit quidquid officii beneficii honoris in genucilium Contuleris id te existimabo cum ipsi atque in rem meam Contulisse

C. Termo propretore s. d.

329 c VM MULTA. Michi grata sunt que tu adductus mea Comendatione fecisti tum in primis quod M. marcellum amici atque interpretis mei filium liberalissime tractavisti. Venit enim laudiceam Et tibi apud me mi quoque propter te gratias magnas egit. Quod reliquum est a te peto quoniam apud gratos homines beneficium ponis ut eo libentius his Comodes operamque des quoad fides tua patietur ut socrus adolescentis rea ne fiat Ego cum antea studiose Comendabam marcilium tum multo nunc studiosius quod in longa apparatione singulare Et prope incredibile patris marcili fidem abstinentiamque Cognovi

C. Termo pro ptore s. d.

330 e ETSI NICHIL videor intellexisse cum Termum ephesi
de re Minucii legati mei locutus sum ipsius causa me he
mentem omnia velle, in et M. Minucium tanti facio ut
in nichil putem ptermittendum qd illius intersit. Et me ate
tanti fieri puto, ut no dubitem quin ad tuam voluptatem magi
domus Recededat commendationis mee ~~Nam cum sum diu~~
Nam cum iam diu diligere M. Minucium de quo ego sic exi
stimare ut res declararat que ultro detulerat legatione cum
multis petentibus denegassem. tum vero postea qz me cum in bello
atqz in re militari fuit tantam in eo virtutem prudentiam fidem
tantam qz erga me benivolentiam cognovi, ut hominem neminem
pluris faciam. eum cum sardianis hr controversiam sas causam
tibi exposuimus ephesi quam tu tu coram facilius melius qz co
gnosces. De reliquo in me hercule diu dubium fuit quid ad te
potissimum scriberem. Ius eiz quemadmodum dicas clarum et magn
cum tua laude notum est. Nobis aut in hac ca nichil aliud op
est, nisi te ius instituto tuo dicere. Sz tu cum me no fugiat qzta
sit in ptore auctoritas psertim ista integritate gravitate cle
mentia qua te esse inter omnes constat. peto abs te pro nostra
coniunctissima necessitudine plurimis qz officiis paribus ac mutuis
ut voluntate auctate studio tuo pficias, ut M. Minucius intelligat
te et sibi amicum esse qd no dubitat. Sepe eiz mecum locut
est et multo meliore his meis litteris esse factum in tuo toto
imperio atqz provincia nichil est qd in gratiam facere possis. Iam
apud ipsum gratissimum hominem atqz optimum virum qz bn
positurus sis. studium tuum atqz officium dubitare te non
existimo

C. Termo pptore s. d.

331 e LVTVS Puellanius valde me observat valde

quae cum familiaris is ita sibi persuadet quod in tua provincia negocium ut
habeat in te provinciam obtinente meis commendationibus confecerit
id se in perditis ac desperatis habiturum. Nunc cum mihi ab amico offi-
ciosissime tantum oneris imponitur, ego quoque tibi imponam pro tuis
summis in me officiis, ita tamen ut tibi nollem molestus esse. Mylasei et
Alabadenses pecuniam Cluvio debent. Dixerat mihi Euthydemus cum Ephesi
essem se curaturum ut ecdici Mylasii Romam mitterentur. Id factum non
est. Legatos audio missos; sed malo ecdicos ut aliquid confici possit.
Quare peto a te ut et eos et Alabadenses iubeas ecdicos Romam
mittere. Praeterea Philocles Alabadensis Cluvio dedit. Ee commisse
sunt. Cures velim ut aut de hypothecis decedat easque procuratoribus
Cluvii tradat aut pecuniam solvat aut fructibus suis satisfaciant. Et
Caunii praeterea debent, sed aiunt se depositam pecuniam habuisse. Id
velim cognoscas. Et si intellexeris eos neque ex edicto neque ex decreto
depositam habuisse, des operam ut usure Cluvio instituto tuo conser-
ventur. His de rebus eo magis laboro quod agitur res Cn. Pompei et
nostri necessarii. Et quod is magis etiam mihi laborare videtur quam ipse Cluvi-
us; cui satisfactum esse a nobis valde volo. His de rebus te vehementer
etiam atque etiam rogo.

Cicero Thermo propretore s. d.

332

9 Quo magis quottidie ex litteris nuntiisque bellum magnum
esse in Syria cognosco, eo vehementius a te pro nostra neces-
situdine contendo ut mihi M. Anneium legatum primo quoque tempore re-
mittas. Nam eius opera consilio scientia rei militaris vel maxime in-
telligo me et rem publicam adiuvari posse. Quod nisi tanta res eius ageretur, nec
ipse adduci potuisset ut a me discederet. Neque ego ut eum a me dimitte-
rem. Ego in Siciliam proficisci cogito circiter Kal. Maias. Ante eum diem
cum [illegible] eum ad me redeat oportet. Illud quod tecum et coram et per
litteras diligentissime egi, id nunc etiam atque etiam rogo: cure tibi sit ut
suum negocium quod habet cum populo Sardiano pro causae veritate et pro
sua dignitate conficiat. Intellexi ex tua oratione cum tecum Ephesi
locutus sum te per te ipsum M. Anneio omnia velle. Sed sic velim
existimes te mihi nil gratius facere posse quam si intellexero per te illum
ipsum negocium ex sua sententia confecisse. Quod quam primum ut efficias te
etiam atque etiam rogo.

Cicero s. d. l. f. Ruffo ptori urbis

333 L VCtVS Custodius est tribulis Et municeps Et familiaris
meus is causam ut quam causam ad te deferet. Comendo tibi homine
sicut tua fides ac meus pudor postulat, tm ut faciles adit⁹
ad te habeat que equa postulabit, ut liberte te impetret. Sentiat
qz meam sibi Amicitiam Et cum longissime absim prodesse imprimis
apud te vale

C. C. Curio peduceo pri. s. d.

Fabium viri diligo summa qz mi cum eo con
334 M ARCVS suetudo Et familiaritas est pervetus. In eius controversiis
Quid decernas a te non peto, servabis ut tua fides Et
dignitas postulat. Edictum Et institutum tuum, sed ut qz facillios
ad te aditus habeat que Erunt Equa liberte a te impetret, ut
meam Amicitiam sibi Etiam cum procul absim prodesse sentiat
pstez apud te. Hoc te vehementer Etiam atqz etiam rogo

M. T. C. Memmio C. f. s. d.

L VtTVS Geneneius TRIpho Domo L. Egnati fa est
335 miliarissimi mei libertus cui Calamitas, officio sorez
me fecit Illustrem. Nam benivolentior qz semp fui esse
no possum. Sed ego libertum ei⁹ p seipm diligo. Summa eiz ei⁹
Erga me officia extiterunt his meis tpibz quibz facillime bonaz
benivolentiam hominum Et fidem pspicere potui. Eum tibi ita
Comendo, ut homines grati Et memores bn meritos de se comen
dare debet. pergratum mi feceris si intellexerit se qz pro salute
mea multa pericula adierit, sepe hieme summa Navigaverit pro
tua Erga me benivolentia gratum est tibi fecisse

336 C. s. d. Titio silio p ptor

ph IANJo. Familiarissime me usum esse scire te ar

bitror qd quidem Ille testo declaravit qui me Constitutore tum
et secundum heredem Instituerit Et filio mire studiose Et erudite
mercesses et modeste pecuniam Mercenses grandem debet ad sextertium octoges
Et ut audio in primis voluit ei solvere. pergratum igitur mihi fe
ceris qui Nonium Reliquos tutores qui sunt gratum me facias. Sed
et puer ipse sibi persuasit te omnino mea causa facturum esse. si de
deris operam quoad tua fides dignitas que patietur ut sestertium pe
cunie primo solvatur mercessium Nonie.

C. S. D. P. S. pptor.

337 e Etsi in Athilii Negotio te amavi. Cum eis sero
venissem Et tamen honestum Equitem Ro. beneficio tuo con
servavi Et me hercule semper sic in animo habui te in
meo ere esse propter Lamie nostri Coniunctionem Et singulare Necessi
tudinem. Itaque primum tibi gratias ago quod me omni molestia liberas de
inde Impudentiam prosequor. Sed idem sarcium. te enim semper sic
colam Et tuebor ut quem diligentissime. Q. Fecit meum. si me di
ligis eo Numero Cura ut habeas quo me ipsum magnum beneficium
tuum magno Cumulo auxeris.

C. S. D. P. Silio pptor.

338 NON PUTAVI fieri posse ut mihi verba deessent. Sed
tamen in C. Lenio ~~deinit~~ desunt. Itaque Rem tibi Exponam
paucis Verbis. Sed tamen ut plane perspicere possis volunta
te meam Incredibile est quanti faciamus. Et ego Et frater meus q
ui carissimus est M. Lentum. id fit cum plurimis eius beneficiis tum
summa probitate Et singulari modestia eum ego a me invitissimus
dimisi. cum propter familiaritatem Et Consuetudinis suavitatem tum
quod Consilio Eius fideli ac bono libenter utebar. Sed vereor ne
iam in superesse verba que dixeram defutura. Commendo tibi ho
minem sic ut intelligas me quo ea supra scripsi debere Commenda
re atque Vehementer etiam atque etiam peto ut quod habet in tua provintia ne
gotia expedias quod tibi videbitur rectum ipsi dicas. Hominem fa
cillimum liberalissimumque Cognosces. Itaque te Rogo ut eum
solutum liberum Confectis eius negotiis per te quam primum ad me

tenuitas. id mihi fuit quod meo gratissimum feceris.

C. s. d. P. Silio propretori.

339 n NERO meus mirificas apud me tibi gratias egit
prorsus incredibiles ut nullum honorem sibi haberi po
tuisse diceret qui a te pretermissus esset magnum fructum
ex ipso capies. Nichil enim est illo adolescente gratius. Sed me hercule
mihi quoque gratissimum fecisti plurimi enim ex eius nobilitate Neminem facio.
Itaque hoc valde te rogo. deinde Nisaeos quos Nero in primis habet
necessarios diligentissime que tuetur ac defendit habeas tibi commen
datissimos. ut intelligat illa civitas sibi in Neronis patrocinio summum
esse presidium. Strabonem Servilium tibi sepe commendavi. Nunc
eo facio ut id impensius quod eius causam Nero suscepit. Tantum
a te petimus ut agas eam rem ne relinquas hominem innocentem
ad alicuius tui dissimilis questum. id cum gratum mihi erit tum etiam ex
istimabo te humanitate tua esse usum. Summa huius epistole hec
est. ut ornes omnibus rebus Neronem sicuti instituisti atque fe
cisti. Magnum theatrum habet ista provincia non ut hec nostra
adolescentis nobilis ingenio. ad abstinentie commendationem atque gloriam
Quare si te fautore usus erit. sicuti profecto et utetur et am
plissimas clientelas acceptas a maioribus confirmare poterit et
beneficiis suis obligare hoc in genere si eum adiuveris eo studio
quo ostendisti apud ipsum preclarissime posueris. Sed mihi etiam
gratissimum feceris Vale.

C. s. d. P. Silio propretori.

340 c CUM P. Terentio hispone qui opus in scriptura
pro magistro dat michi summa familiaritas consue
tudo que est multa que et magna inter nos officia
paria et mutua intercedunt. Eius summa existimatio agitur
in eo. ut pactiones cum civitatibus reliquis conficiat. Non
me preterit nos eam rem ephesi expertos esse. Neque ab.

neque ab ephesiis ullo modo impetrare potuisse. Sed quemadmodum
omnes existimant et ego intellego tua cum summa integritate tum
singulari humanitate et mansuetudine consecutus es ut liberalissimis
gratiis nutu aut verbis consequare peto a te in maiorem
modum ut honoris mei causa hac laude hipponem officias velis. Postea
cum societate scripture mihi summa necessitudo est non solum ob eam
causam quod ea societas universa in mea fide est sed etiam quod plerisque
sociis utor familiarissime. Ita et hipponem meum per me ornaris
et societatem mihi coniunctiorem feceris. tuque ipse et ex huius obser
vantia gratissimi hominis et ex sociorum gratia hominum am
plissimorum maximum fructum capies et me summo beneficio
affeceris. Sic enim velim existimes ex tota tua provintia omni
cum iusto imperio nichil esse quod gratius mihi facere possis.

C. P. Servilio s. d.

341 a MULTUM Cecinam maxime proprium clientem familie
nostre non commendarem tibi cum scirem qua fide in tuos
qua clementia in calamitosos soleres esse. nisi me et patris eius
quo sum familiarissime usus memoria et huius fortuna
ita moveret ut hominis omnibus meis studiis officiisque coniunctis
simi movere debebat. A te hoc omni contentione peto sic ut maiore
cura maiore animi labore petere non possim ut ad ea que tua spon
te sine cuiusquam commendatione faceres in hominem tantum et talem
calamitosum aliquid afferant cumuli mee littere quo studiosius
eum quibuscumque rebus possis iuves. Quod si Rome fuisses et sa
lutem A. Cecine essemus ut opinio mea fert per te consecuti
de qua tamen magnam spem habemus freti clementia
college tui. Nunc quoniam tuam iustitiam secutus tutissimum
sibi portum provintiam istam duxit esse et atque et rogo atque
oro ut eum et in reliquiis veteris negotiationis colligendis
iuves et ceteris rebus tegas atque tueare. hoc mihi gratius facere
nil potes. Vale.

C. P. Servilio proconsule s. d.

342 c EX PROUINTIA Ciliciensi cui scis tres

asiaticis tributas fuisse nullo sum familiari usus quam androne
arthemonis filio laodicensi Eumque habui in ea Civitate tum
hospitem tum vehementer ad meae vite rationem consuetudinem
accomodatum quem quidem multo etiam pluris postea quam decessi facere
cepi quod multis rebus expertus sum gratum hominem mei quam memorem
itaque eum Rome libentissime vidi. Non te enim fugit qui plurimis
in ista provintia benigne fecisti quam multi grati reperiuntur. hec
propterea scripsi ut et me non sine causa laborare intelligeres Et
ut tu ipse eum dignum hospitio tuo iudicares. feceris igitur mihi
gratissimum si ei declarabis quanti me facias si receperis eum in
fidem tuam Et quibuscumque rebus honeste ac sine molestia tua po
teris adiuveris gratum idque erit facias te etiam atque etiam rogo

C. P. Servilio asiatico proconsuli s. d.

343 g GRATE Michi vehementer tue litterae fuerunt Ex quibus
Cognovi cursus Navigationum tuarum. Significabas enim
memoriam tuam Nostre Necessitudinis qua Nichil pote
rat esse iocundius. Quod reliquum est multo etiam Erit gratius si ad me
de re publica Et de statu provintie de institutis tuis familiarius scri
bes. Que quamquam ex multis pro tua Calamitate audiam tamen libentissime
ex tuis litteris Cognoscam. Ego ad te rei publice summa quid sentiam
non sepe scribam propter periculum Eiusmodi litterarum. Quid agatur autem
scribam sepius. Sperare tamen videor Cesari Collegae nostro fore
Cure Et esse ut habeamus aliquam rem publicam cuius consiliis magni
referebat te interesse. Sed si tibi utilius est ad gloriosissime asie preesse
et istam partem rei publice male affectam tueri quod idem quod tibi
et laudi tue profuturum est optatius debet esse. Ego que ad tuam
dignitatem pertinere arbitrabor summo studio diligentiaque Cu
rabo. In primisque tuebor omni observantia clarissimum virum
patrem tuum quod et pro vetustate Necessitudinis Et beneficiis vestris Et
pro dignitate ipsius facere debeo Vale

C. P. Servilio Collegae s. d.

344 2 ATVS CVRT Mithres est. Ille quidem ut scis libertus Po
stumi familiarissimi mei / sed me colit et observat eque
atque illum ipsum patronum suum apud eum ego sic Ephesi fui
quotienscumque fui tamquam domi mee. Multaque acciderunt in quibus
benivolentiam erga me experirer et fidem. Itaque siquid aut mihi
aut meorum cuipiam opus est in Asia ad hunc scribere consuevi
huius cum opera et fide tum domo et re uti tamquam mea. Hec ad te
eo pluribus scripsi ut intelligeres me non vulgariter nec ambiciose / sed ut
pro homine intimo et mihi pernecessario scribere. Peto igitur a te
ut in ea controversia quam habet de fundo cum quodam Colo
phonio et in ceteris rebus quantum tua fides patietur quantumque
tuo commodo poteris tantum ei honoris mei causa commodes.
Et si ut eius molestiam cognovi gravis tibi nulla in re erit
si et mea commendatione et sua probitate assecutus erit ut
de se bene existimes omnia se adeptum arbitrabitur. Ut igitur
eum recipias in fidem habeasque in numero tuorum te vehe
menter etiam atque etiam rogo. Ego que te velle queque ad te
pertinere arbitrabor omnia studiose diligenterque curabo.

C. P. Servilio Sulpitio Collegae s. d.

345 2 QVA Non est obscura tua in me benivolen
tia sic fit ut multi per me tecum velint commendari. Ego
aut tribuo nonnumquam in vulgus / sed plerumque necces
sarijs in hoc tempore nam T. Ampio Balbo cum summa
familiaritas necessitudoque ei. Eius libertum T. Ampium Me
nandrum hominem frugi et modestum patrono et nobis vehementi
probatum tibi commendo maiorem in modum vehementer mi gratum
feceris / si quibuscumque rebus sine tua molestia poteris ei commen
dari. Quod ut facias te vehementer etiam atque etiam rogo.

M. T. C. S. D. Servilio Collegae

346 M MVLTOS tibi commendem necesse est qui cunctis nota
nostra necessitudo est tuaque erga me benivolentia / sed
tamen etsi omnium eorum quos commendo velle debeo / tamen
omnibus Non eadem in causa est T. Augustius et comes meus
fuit illo miserrimo tempore et omnium itinerum navigationum

laborum periculorum meorum socius neque hoc tempore discessisse a me
nisi ego ei permisissem. Quare sic tibi eum commendo ut unum de meis
domesticis et maxime necessariis. pergratum mihi feceris si eum
ita tractaris ut intelligat hanc commendationem sibi magno
usui atque adiumento fuisse.

C. P. Seruilio Collegae s. d.

347 C CERELIE Necessarie mee rem nomina possessiones
asiaticas commendaui tibi presens in ortis tuis quam potui
diligentissime. tuque mihi pro tua necessitudine pro
tuisque perpetuis in me maximisque officiis omnia te facturum li-
beralissime recepisti. meminisse te id spero. scio enim solere. Sed tamen
Cerelie procuratores scripserunt te propter magnitudinem prouincie multi-
tudinemque negociorum etiam atque etiam esse commonefaciendum. peto
igitur ut memineris te omnia que tua fides pateretur mihi cumu-
late recepisse. Equidem existimo te habere magnam facultatem
sed hoc est tui consilii et iudicii ex eo senatusconsulto quod in heredes C. Vennonii
factum est Cerelie commodandi. id senatusconsultum tu in-
terpretabere pro tua sapientia. scio enim eius ordinis auctoritatem semper
apud te magni fuisse. Quod reliquum est sic velim existi-
mes quibuscumque rebus Cerelie benigne feceris mihi te gratissimum
esse facturum.

C. s. d. Q. Philippo proconsuli.

348 G RATULOR tibi quod ex prouintia saluum te
ad tuos recepisti incolumi fama et re publica.
si Rome te uidissem coram gratias egissem quod tibi
L. Egnatius familiarissimus meus absens L. Oppius presens cure fuisset.
cum Antipatro Derbete mihi non solum hospitium uerum etiam summa
familiaritas intercedit. ei te uehementer succensuisse audiui
et moleste tuli. de re nihil possum iudicare nisi illud mihi persuadeo te
talem uirum nihil temere fecisse. A te autem pro uetere nostra
necessitudine etiam atque etiam peto ut eius filios qui in tua
potestate sunt mihi potissimum dones nisi quid existimas in
ea re uiolari existimationem tuam. quod ego si arbitrarer

nunq̃ te rogare. Michi q̃ tua fama multo antiquior esset q̃ illa necessi
tudo est / sed in ista persuadeo potest fieri ut fallar. Et cum re laudi tibi poti
q̃ vituperationi fore. Quid fieri possit. Et quid mea causa facere possis / Nam
quid velle non dubito. Et velim / si tibi grave non erit certiorem me
facias .

C. Q. philippo proconsuli s. d.

349 E TST NON dubito pro tua in me observantia pro
que nostra necessitudine quin commendationem meam memoria
teneas / in etiam atque etiam eundem L. Oppium familiarem meum
Et lucii Egnatii familiarissimi mei absentis negotia commendo
pretem, tanta mi cum eo necessitudo est familiaritas que / ut si mea res esset
non magis laborarem. Quapropter gratissimum mihi feceris / si curaris / ut
is intelligat me a te tantum amari quantum ipse existimo. Hoc michi
gratius facere nichil potes / id que ut facias te vehementer rogo .

C. T. titio T. filio. s. d. .

350 TST NON dubito quin apud te mea commen
datio prima satis valeat / in obsequor homini familiarissimo
C. Aviano flacho cuius causa omnia tum cupio tum me
hercule etiam debeo de quo et prius tecum egi diligenter cum tu
mihi humanissime respondisti. Et scripsi ad te accurate antea / sed putavit
interesse sua me ad te q̃ sepissime scribere. Quare velim mi ignoscas
illius voluntati optemperans non videbor meminisse constantie
tue. a te idem illud peto / ut de loco quo deportet frumentum etiam de tempore
Aviano commodes quorum utrumque per eundem tenuum dum pompeius
isti negocio prefuit summa eius quo mihi gratissimum facere possis
/ si curaris / ut Avianus quam quando se a me amari putet me a te
amari sciat. Erit id mihi pergratum .

\+ C. IIII. viro et decurionibus s. d.

351 XANTE Michi cum Q. hipio cause necessi
tudinis sunt ut nichil possit esse coniunctius quam nos in
ter nos sumus. Quod ni sit esset vetere nostra consue
tudine / ut nobis nulla in re molestum essem. Et enim nos in

optimi testes estis; quibus tamen in persuasum esse quod a vobis impetrare non possem
numquam me, in gravem vobis esse voluisse. Vehementer igitur vos etiam
atque etiam rogo, ut honoris mei causa liberalissime C. Valgium
Hippianum tractetis remque cum eo conficiatis, ut quam possessionem habet
in agro Fregellano a vobis emptam eam liberam et immunem habere
possit. Id si a vobis impetraro summo me vos beneficio vestro affectum ar-
bitrabor

C. S. D. P. Sulpitio

352 c VM HIS. Temporibus Non sane in senatum venti-
tare, tum ut tuas litteras legi Non existimavi me salvo iure
nostre veteris amicitie multorumque inter nos officiorum
facere posse, ut honori tuo deessem. Itaque affui supplicationemque
tibi libenter decrevi. Nec aliquo tempore ullo, aut rei, aut existima-
tionis, aut dignitati tue deero. Atque hoc ut tui necessarii sciant hoc
me animo erga te esse velim facias eos per litteras certiores, ut siquid
tibi opus sit ne dubitent mihi iure suo denuntiare. M. Bolanum virum
bonum et fortem et omnibus rebus ornatum meumque veterem
amicum tibi magnopere commendo. Pergratum mihi feceris si curaris ut is
intelligat hanc commendationem sibi magno adiumento fuisse. Ipsum-
que virum optimum gratissimumque cognosces. Promitto tibi
te ex eius amicitia magnam voluptatem esse capturum. Preterea a
te peto in maiorem modum pro nostra amicitia et pro tuo perpetuo
in me studio ut in hac re etiam elabores. Dionisius servus meus qui
meam bibliothecam multorum nummorum tractavit, cum multos
libros surripuisset, nec se impune laturum putaret aufugit. Is est
in provincia tua. Eum et M. Bolanus familiaris et multi Narone
viderunt, sed cum se a me manumissum esse diceret crediderunt.
Hunc tu si michi restituendum curaris non possum dicere quam mihi grati
futurum sit. Res ipsa parva, sed animi mei dolor magnus est. Ubi
sit et quid fieri possit Bolanus te docebit. Ego si hominem per te
reciperaro, summo a te beneficio affectum arbitrabor. Vale

C. Cornificio s. d.

353 n NON MODO Tibi cui nostra omnia notissima
sunt, sed neminem in populo Romano arbitror esse cui sit

ignota ea familiaritas que mihi cum L. Lamia est. Et enim in magno theatro spectata est tunc cum est ab A. Gabinio consule relegatus quod libere Et fortiter salutem meam defendisset. Nec ex eo amor inter nos natus est, sed quod erat vetus Et magnus propterea nullum periculum pro me adire dubitavit. Ad hec officia vel merita potius iocundissima consuetudo accedit, ut nullo prorsus plus homine delecter. Nolo iam te expectare quibus hunc tibi verbis commendem. Causa enim tanti amoris intelligis que verba desideret. his me omnibus usum putato. tantum velim existimes, si negotia Lamie procuratores libertos familiam quibuscumque rebus opus fuerit defenderis gratius mihi futurum quam si ea tua liberalitas pertinuisset ad rem familiarem meam. Nec dubito quin sine mea commendatione quod tuum iudicium est de hominibus ipsius Lamie causa studiose omnia facturus sis. quamquam erat nobis dictum te existimare alicui s. c. quod contra tuam dignitatem fieret scribendo Lamiam affuisse qui omnino illis consulibus numquam fuit ad scribendum. deinde omnia tunc falsa s. c. deferebantur. nisi forte etiam illi Semproniano s. c. me censes affuisse qui ne Rome quidem tunc fui ut de eo scripsi ad te recenti. Sed hec hactenus. te mi Cornifici Et etiam atque etiam rogo, ut omnia Lamie negotia mea putes esse. Curesque ut intelligat hanc commendationem maximo sibi usui fuisse. hoc mihi gratius facere nichil potes.

C. Q. Cornificio s. d.

354 ANITIUS familiaris meus vir omnibus rebus ornatus negociorum suorum causa legatus est in Africam legatione libera. Eum velim rebus omnibus adiuves operamque des, ut quam commodissime sua negocia conficiat. In primisque quod ei carissimum est dignitatem eius tibi commendo. Idque a te peto quod ipse in provincia sum oblitus facere non rogatus, ut omnibus senatoribus lictores darem quod idem acceperam Et cognoveram a summis viris factitatum. Hoc igitur mi Cornifici facies ceterisque rebus omnibus eius dignitati que rei si me amas consules. Erit id mihi gratissimum. Da operam ut valeas.

C. Alieno s. d.

355) EMPLOCRITUS. Citaron(?) non solum hospes meus sed
etiam quod non multis contigit Graecis perfamiliaris valde familiaris
est. Et in eo summa probitas, summa virtus, summa in hospites
est liberalitas et observantia; meque praeter ceteros et colit et ob-
servat et diligit. Eum tu non in suorum civium vero pene Achaie
principem cognosces. Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem
patefacio et nimio cognitum per te ipsum quod tua natura est dignum
tua amicitia atque hospitio iudicabis. Peto igitur a te ut his litteris lectis
recipias eum in tuam fidem. Pollicearis omnia te facturum mea
causa. De reliquo, si, id quod confido, fore dignum eum tua amicitia hospi-tio
que cognoveris, peto ut complectare in tuis habeas. Erit id mihi ma-
iore in modum gratum.

C. S. d. C. Alieno proconsuli

356 ET TE scire arbitror quanti fecerim C. Avianium
Flaccum et eo ex ipso audieram optimo et gratissimo
homine quam a te liberaliter esse tractatus. Eius filios dignissimos
illo patre meosque necessarios quos ego unice diligo, commendo tibi
sic ut maiore studio nullos commendare possim. C. Avianius
in Sicilia est, M. est nobiscum. Ut illius dignitatem presentis ornes, rem
utriusque defendas, te rogo. Hoc mihi gratius in ista provincia facere
nihil potes. Id ut facias te vehementer etiam atque etiam rogo.

14

357 EX LITTERIS multorum et sermone omnium
perfertur ad me incredibilem tuam virtutem
et fortitudinem esse, teque nec animi neque corporis la-
boribus defatigari. Me miserum te ista virtute fide
probitate humanitate in tantas calamitates propter me in-
cidisse. Tulliolamque nostram ex quo patre tantas voluptates ca-
piebat ex eo tantos percipere luctus. Nam quid ego de Cicerone
dicam qui cum primum sapere cepit acerbissimos dolores miserias

que precepit/ que/. si ita ut tu scribis fano facta putare forem paulo facilius
Sed omnia sunt mea culpa commissa qui ab his me amari putabam qui
invidebant eos non sequebar qui petebant. Quod si nostris consiliis usi essemus
neque apud nos tantum valuisset sermo aut ~~studiorum~~ stultorum amicorum
aut improborum beatissimi viveremus. Nunc quoniam sperare nos
amici iubent dabo operam ut mea valitudo tuo labori desit. Res
quanta sit intelligo quantoque fuerit facilius manere domi quam redire. Sed tamen
si omnes tribunos plebis habemus/. si lentulum tam studiosum quam
videtur/. Si vero Etiam pompeium Et Cesarem non est desperandum
de familia. Quomodo placuisse amicis scribis faciemus de loco Nunc
quidem abiit pestilentia./ Sed quamdiu fuit me Non attigit. Plancius
homo officiosissimus homo officiosissimus me cupit esse secum Et
adhuc Retinet. Ego volebam loco magis deserto esse in epircho
quo neque pisso veniret/ neque milites. Neque adhuc plancius me
retinet: sperat posse fieri/. ut mecum in italiam decedat quem
Ego diem/ si videro. Et si in vestrum complexum venero ac si
Et vos Et me ipsum recuperaro satis magnum mihi fructum videbor
percepisse Et vestre pietatis Et mee. Pisonis humanitas virtus
amor in omnes nos tantus est/. ut Nil supra possit. Ut ea res ei
voluptati sit glorie quidem video fore de Q. fratre Nichil Ego
te Accusavi/. Sed vos cum presertim tam pauci sitis voluisse quam con-
iunctiores quibus me voluisti agere gratias Egi Et me a te Certiorem
factum esse scripsi. Quod ad me mea Terentia scribis vicum ven-
turam. Quid obsecro te (me miserum) Et futurum est. Et si nos premet
eadem fortuna. Quid puero misero fiet non queo Reliqua scribere
. tanta vis lacrimarum est. Neque te in eundem fletum adducam
tantum scribo/. si erunt in officio amici pecunia non deerit. Si non
erunt tu efficere tua pecunia non poteris. Per fortunas miseras nostras
vide Ne puerum perditum perdamus Cui si aliquid erit/ ne egeat
mediocri virtute opus est Et mediocri fortuna Ut Cetera Con-
sequatur. Fac valeas Et ad me tabellarios mittas ut sciam quid
agatur Et vos Quid agatis. Michi omnino iam brevis expectatio est

358 Tulius s. d. Terentie sue Et tuliole sue Et ciceroni suo
n Oli putare me ad quemdam longiores epistolas scribere

nisi si quis ad me plura scripsit cui puto rescribi opportere. Nec enim
habeo quod scribam. Nec hoc tempore quicquam difficilius. Ad te vero et
ad nostram tuliolam non queo sine plurimis lacrimis scribere. Vos
enim video esse miserrimas quas beatissimas esse semper volui, sed quod
prestare debui et nisi tam timidi fuissemus prestitisse. Pisonem
nostrum merito eius amo plurimum. eum ut potui per litteras
cohortatus sum gratiasque egi ut debui. In novis tribunis pl. intellig[o]
spem habere. id erit firmum si pompei voluntas erit. Sed Crassum
tamen timeo. a te quidem omnia fieri fortissime et amantissime video
Nec miror. Sed horreo casum huiusmodi ut tantis tuis miseriis
mee miserie sublimantur. Nam ad me P. Valerius homo officiosus
scripsit id quod ego maximo cum fletu legi quemadmodum a vesta
ad tabulam valeriam ducta esses. Nec mea lux meum desiderium
unde omnes opem petere solebant te nunc mea terentia sic ve-
xari debet id que fieri mea culpa qui ceteros servavi ut nos pe-
riremus. Quod de domo scribis hoc est de area. Ego vero tum
denique mihi videbor restitutus si illa nobis erit restituta. Verum
hec non sunt in nostra manu. Illud doleo quod impensa facienda est
in eius partem miseram et despoliatam venire. Quod si conficitur
negotium omnia consequemur. si eadem nos premet. Et me re-
liquias tuas miserias proiicies. Obsecro te vita mea quod ad sumptum
attinet et sine alios possunt. si modo volunt sustinere. Et vali-
tudinem istam infirmam si me amas noli vexare. Nam mihi
ante oculos dies noctesque versaris omnes labores te excipere video
timeo ut sustineas. Sed video in te esse omnia. Quare ut id quod
speras et quod agis consequamur servi valitudini. Ego ad quos
scribam nescio nisi ad eos qui ad me scribunt aut ad eos de
quibus ad me vos aliquid scribitis. longius quoniam ita vobis placet
non discedam. Sed velim quam sepissime litteras mittatis presertim
siquid est firmius quod speremus. valete mea desideria. valete
d. tesalonice ad iii. non. octobris.

350 Tul. Terentie sue Tuliole sue Ciceroni suo s. d. 8

a ACCEPI ab aristocrito tris epistolas quas ego lacrimis

prope deleui merore mea terentia. Nec mee me miserie magis
excruciant quam tue uestreque. Ego autem hoc miserior sum quam tu que
es miserrima quod ipsa calamitas communis est utriusque nostrum. sed
culpa mea propria est. meum fuit officium uel legatione uitare
periculum uel diligentia et copiis resistere uel cadere fortiter
hoc miserius turpius indignius nobis nil fuit. Quare cum
dolore conficior tum etiam pudore. pudet me uxori mee optime
suauissimis liberis uirtutem et diligentiam non prestitisse. Nam
mi ante oculos dies noctesque uersantur squalor noster et
merror infirmitas ualitudinis tue spes autem salutis pertenuis
ostenditur. inimici sunt multi inuidi pene omnes. Eicere non
magnum fuit excludere facile. sed tamen quamdiu uos eritis in spe non de-
ficiam ne omnia mea culpa cecidisse uideatur. ut tuto sim quod laboras
id mihi nunc facillimum est quem etiam inimici uolunt uiuere in tantis
miseriis. Ego tamen faciam que precipis. Amicis quibus uoluisti egi gratias
et eas litteras dexippo dedi. meque de eorum officio scripsi a te certiorem
esse factum. pisonem nostrum mirifico esse studio in nos et officio
et ego perspicio omnes predicant. di faxint ut tali genero mihi pre-
senti tecum simul et cum liberis nostris frui liceat. Nunc spes re-
liqua est ~~tri plus~~ et in primis quidem diebus. Nam si inueterarit [margin: in nouis tri / pl]
actum est. Ea re statim ad te Aristocritum misi ut ad me con-
tinuo initia rerum et rationem totius negotii posses scribere. Et
si dexippo quoque imperaui statim ut recurreret ad fratrem misi ut
crebro tabellarios mitteret. Nam ego eo nomine sum durrachii hoc
tempore ut quam celerrime quid agatur audiam. Et sum tuto. Ciuitas
enim hec semper a me defensa est. Cum inimici nostri uenire dicentur
tum in Epirum ibo. Quod scribis te si uelim ad me uenturam. Ego
uero cum sciam magnam partem istius oneris abs te sustineri te
istic esse uolo. si perficitis quod agitis me ad uos uenire oportet. Sin
aut. Sed nichil opus est reliqua scribere. Ex primis aut summum
secundis litteris tuis constituere poterimus quid nobis
faciendum sit. Tu modo ad me uelim omnia diligentissime

perscribas ut, si magis re quam litteras debeo expectare. Cura, ut valeas Et
ita tibi persuadeas mihi Et carius Nichil esse Nec unquam fuisse. Vale mea
terentia quam Ego videre videor. itaque debilitor lacrimis. V. pr. k. d.

Tullius s. d. Terentie sue Et tulie Et Ciceroni suo.

360 n°

Ego Minus Sepe do ad vos litteras quam possim propterea quod
cum omnia mihi tempora sunt miseria tum vero cum aut scribo ad
vos aut vestras lego Conficior lacrimis sic ut ferre non
possim. Quod utinam minus vite Cupidus fuissem. Certe Nichil
aut Non multum in vita mali vidissemus. Quod si nos ad Aliquam Alicuius
Comodi Aliquando reciperandi spem fortunam reservavit minus
est Erratum anobis, si hec mala fixa sunt. Ego vero te quam primum
mea vita Cupio videre Et in tuo Complexu emori, quoniam neque dii
quos tu Castissime Coluisti Neque homines quibus Ego semper servivi
nobis gratiam Retulerunt. Nos brundusii apud m. Lenium flacum
dies xiii fuimus virum Optimum qui periculum fortunarum Et ca
pitis sui pro mea salute Neglexit. Neque legis improbissime
pena deductus est quo minus hospitii Et Amicitie ius officium
que prestaret huic ut aliquando gratiam referre possimus. habebimus
quidem semper brundusio profecti sumus ad v. k. mai per mace
doniam Et Cizicum petebamus. O me perditum O Afflictum quid
nunc Rogem te ut venias ad mulierem egram Et corpore Et
animo affectam. Non Rogem sine te igitur sim. Opinor sic agam
Si est spes nostri reditus Eam Confirmes Et rem adiuves. Sin
ut Ego metuo transactum est. Quoquo modo potes ad me fac
venias. Unum hoc scito si te habeo non mihi videor plane perisse
Sed Quid de tuliola mea fiet iam id vos videte. Michi est Con
silium. Sed Certe quoquo modo se Res habebit illius misselle Et ma
trimonio Et fame serviendum est. Quid Cicero meus. Quid
agetis. Iste vero sit in sinu semper Et Amplexu meo Non
queo plura iam scribere impedit meror. Tu Quid egeris
nescio. utrum Aliquid teneas an quod metuo plane sis spoliata

4

Pisonem ut scribis spero fore semper nostrum de familia liberata nil
est quod te moueat primum tuis ita promissum est te facturam esse ut
quisque esset ut quisque esset meritus est aut in officio adhuc orpheus
Preterea magnopere nemo ceterorum suorum Ea causa est. ut si res
anobis abesset liberti nostri essent si optinere potuissent. Sin ad
nos pertineret seruirent preterquam opido pauci. Sed hec minora sunt. tu
quod me hortaris ut animo sim magno et spem habeam recuperande sa
lutis id uelim sit eiusmodi ut recte sperare possimus. Nunc
miser quando tuas iam litteras accipiam. quis ad me perferet
quas ego expectasse brundusii si esset licitum per nautas qui tem
pestatem pretermittere noluerunt. Quod reliquum est sustenta
te mea terentia. ut potes honestissime uiximus floruimus. Non
uicium nostrum. Sed uirtus nostra nos afflixit Peccatum est
nullum quod nisi quod non una animam cum ornamentis amisimus. Sed
si hoc fuit liberis nostris gratius nos uiuere. Cetera quamquam fe
renda sunt feramus Atque ego qui te confirmo ipse me non possum
Clodium philetherum quod ualitudine oculorum impediebatur hominem
fidelem remisi. Salustius officio uincit omnes spes C. Enniust
est perbeniuolus que semper spero fore tui obseruantem. Sicca dixerat
se mecum fore. Sed brundusio discessit Cura quod potes ut valeas
et. sic existimes me uehementius tua miseria quam mea commoueri
mea terentia fidissima atque optima uxor et mea karissima fi
liola et spes reliqua nostra Cicero ualete pri. kalendas maias brundusio.

Tullius s. d. Terentie sue.

361 Si tu et tulia lux nostra ualetis Ego et suauissimus
Cicero ualemus pri. idus octobris athenas venimus cum
sane aduersis uentis usi essemus tarde quod et in commode
nauigassemus de naui exeuntibus nobis Achastus cum litteris presto
fuit uno et uigesimo die sane strenue Accepi tuas litteras quibus
intellexi te uereri ne superiores mihi reddite non essent. Omnes sunt
reddite diligentissime quod ate perscriptata sunt omnia. Id quod mihi gra
tissimum fuit. Neque sum admiratus hanc epistolam quam acastus

attulit breve fuisse. Nam eram mirifice expectatus sine vos ipsos qui
quidem quam primum ad nos venire cupiam Et si in quam Rem publicam
veniamus intelligo. Cognovi enim ex multorum Amicorum litteris quas at
tulit Achastus ad arma Re spectare, ut mihi cum venero dissimulare
non liceat quid sentiam. Sed quando subeunda fortuna est abs te
citius dabimus operam ut veniam quo facilius de tota re esse delibe
remus. Tu velim quod cum commodo valitudinis tue fiat quam longissime
poteris obviam nobis properes. de hereditate preciana que quidem
mihi magno dolori est valde enim illum amavi. Sed hoc velim cures
si auctio ante meum reditum fiet ut pomponius aut si is minus
camillus nostrum Negocium curet. Nos cum salvi venerimus reliqua per
nos agemus. Sin tu iam Romam profecta eris, tamen curabis ut hoc ita
fiat Et dii Nos adiuvabunt circiter Idus. Nam in italia spe
ramus fore vos mea suavissima Et optatissima terentia Et tulliola
Si nos amatis curate ut valeatis. Athenis xvi. k. nov.

Tul. suis s. d.

362 n Nec sepe est cui litteras demus Nec Rem habemus ullam
quam scribere velimus ex tuis litteris quas proxime accepi
Cognovi predium nullum venire potuisse. Quare videatis
velim quo modo satisfiat ei cui scitis me satisfieri velle. Quod nostra tibi
gratias agit. id ego Non miror te mereri ut ea tibi merito tuo gratias
agere possit. pollicem si adhuc non est profectus quam primum fac extrudas
Cura ut valeas Idibus quint.

Tul. terentie salutem plurimam dicit.

363 o Omnes molestias Et sollicitudines quibus te miserrimam
habuisse quod mihi molestissimum est. Et tulliolam que nobis
nostra vita dulcior est deposui Et etiam. Statim sum
levatus ut deus in aliquis medicinam fecisse videatur, cui
quidem tu deo quemadmodum soles pie Et caste satisfacias
i. apollini Et Esculapio. Nam spero Nos valde bonam habere

In ea simul hac conscribi. Et scripsi deinde conscribebam ad nostros
familiares multas epistolas quibus te et tuliolam nostram dilige
tissime commendabo. Cohortarer vos quo aio fortiores essetis. si vos
fortiores cognoscere quam quemquam virum. Et tamen eiusmodi spero
negotia esse ut et vos istic commodissime sperem esse. Et me
aliquando cum similibus nostri rem publicam defensurum. vos primum
valitudinem tuam velim cures. Deinde tibi si videbitur villis
his uti que longissime aberunt a militibus fundo arpinati bene poteris
uti cum familia urbana. si annona carior fuerit. C. belissimus
tibi salutem plurimam dicit. Et atque etiam vale d. vii id. Iunii.

tullius terentie sue s. d.

364 V. Valitudinem tuam velim cures diligentissime. Nam
mihi et scriptum et nunciatum est subito incidisse te
in febrem. quod celeriter me fecisti de Cesaris litteris certiorem
fecisti mihi gratum. Item post hac siquid opus erit. siquid acciderit
novi facies. ut sciam. Cura ut valeas d. iiii. non iun.

tulius terentie sue s. dicit plurimam

Ceteras nostras miserias ut meas accessit la
bor et Dolobelle valitudo et tulie omnino de omnibus
rebus nec quid consilii capiam nec quid faciam scio. tu
velim tuam et tulie valitudinem cures. vale.

t. s. d. terentie sue

Tullia nostra venit ad me pridie id. ut eius
365 + summa virtute et singulari humanitate graviori etiam
sum dolore affectus. Nostra factum est negligentia
ut longe alia in fortuna esset. Atque ei pietas ac dignitas
postulabat. Nobis erat in animo Ciceronem ad Cesarem mittere
et cum eo Cn. Salustium. Si profectus erit faciam te cer
tiorem. valitudinem tuam diligenter cura. vale. xvii kl. quintiles

Tulli' s. d. Terentie sue

366 q Vid fieri placeret scripsi ad pomponium serius quam oportuit
cum eo si locuta eris intelliges quid fieri velim. Apertius scribi
quoniam ad illum scripseram necesse non fuit. De ea re et de ceteris
rebus quam primum velim nobis litteras mittas. Valitudinem tuam cura
diligenter. Vale. viij id' quintiles.

Tulli' Terentie sue s. d.

367 q Nos in italiam salvos venisse gaudeas perpetuo gau-
deas velim. Et perturbati dolore animi magnis q[ue] in-
iuriis metuo ne id consilii ceperimus quod non facile
explicare possimus. Quare quantum potes adiuva. Quid aut[em] possis
mihi in mentem non venit. In italiam quod te des hoc tempore nichil est. Lon-
gum est iter et non tutum et non video quid prodesse possis si veneris.
Vale. i. di. p. non. nove. brundisio.

Tulli' s. d. Terentie sue.

368 S Scripsi ad te proximis litteris de nuntio remit-
tendo quae sit istius vis hoc tempore et quae concitatio multitudi-
nis. Tu quid intelligis... Si metuendus iratus est, quies tamen ab illo fortasse
nascetur. Totum iudicabis quale sit et quod in miserrimis rebus minime
miserum putabis id facies. Vale. vij id' quintiles.

Tulli' Terentie et Tulliole duabus animis suis et Cicero
matri optime et suavissime sorori s. d. plurimam.

369 S Si vos valetis nos valemus. Vestrum iam consilium
est non solum meum quid sit vobis faciendum. Si ille Ro-
mam modeste venturus recte in presentia domi esse
potestis. Sin homo amens diripiendam urbem daturus est

mercor hic dolobela ipse satis nobis prodesse possit Etiam illud metuo ne
iam intercludamur ut cum velitis exire non liceat Reliquum quod ipse optime con
siderabitis vestri similes femine sint ne Rome si erunt non sint videndum
esse ut honeste vos esse possitis quomodo quidem nunc se res habet modo ut
hec nobis loca tenere liceat bellissime vel mecum vel in nostris prediis esse
potentis Etiam illud verendum est ne brevi tempore fames in urbe sit his
de rebus velim cum pomponio cum camillo cum quibus vobis vi
detur consideretis ad summam animo forti sitis labienus rem meliorem fecit
Adiuvat etiam piso quod ab urbe discedit et sceleris condemnat ge
nerum suum vos mee karissime anime scribite et vos quid agatis et
quid istic agatur Quintus pater et filius et Rufus vobis salutem
dicunt valete. vii kal. quin. minternis.

tuli⁹ terentie sue s. d.

370 CONSTITUERAM ut ad te antea scripseram obviam
Ciceronem Cesari mittere sed mutavimus consilium
quia de istius adventu nichil audiebamus de ceteris rebus
Et si nichil erat novi tamen quid velimus et quid hoc tempore putem
opus esse ex sicca poteris cognoscere tulliam adhuc mecum teneo
Valitudinem tuam cura diligenter vale. vii kal. quintiles

tuli⁹ terentie sue s. d. plurimam

371 EST ETIAM MOLESTA tempora nostra sunt ut nichil
habeam quod aut a te litteras expectem aut ipse ad te scribam
tamen nescio quomodo et ipse vestras litteras expecto et scribo
ad vos cum habeam qui ferat Volumnia debuit in te officiosior
esse quam fuit et id ipsum quod fecit potuit diligentius facere et cautius quamquam
alia sunt que magis curemus magisque doleamus que me ita confecerunt
ut voluerunt qui me de mea sententia detruserunt Cura ut valeas p. no. iu.

tuli⁹ s. d. terentie sue

372 QUID HABEREM quod ad te scriberem facerem id et
pluribus verbis et sepius Nunc fac ut tuam et tue tullie
valitudinem cures Vale.

Tuli' terentie sue Et pr suauissime filie C matri
et sorori s. d.

373 CONSIDERANDUM Nobis Etiam atque Etiam
anime mee diligenter puto quid faciatis Rome ne sitis an
mecum in aliquo tuto loco. id Non solum meum consilium est sed
Etiam vestrum. mi veniunt in mentem hec Rome vos esse tuto per do
lobellam. Eamque Rem posse nobis adiumento esse, si que vis aut si que
Rapine fieri ceperint, sed Rursus illud me mouet quod video omnes
bonos abesse Roma Et eos mulieres suas secum habere Nec aut
Regio in qua Ego sum Nostrorum Etiam tum opidorum tum Etiam
prediorum ut Et multum esse mecum Et cum abieritis commode Et
in nostris possitis esse. michi plane Non satis constat adhuc utrum
sit meli' vos videte quid alie faciant isto loco femine Et Ne
cum velitis exire Non liceat. id velim diligenter Et atque Et vobiscum
Et cum amicis consideretis domus ut propugnacula Et presidium
habeat philotimo dicetis Et velim tabellarios instituas certos
ut quottidie aliquas a vobis litteras accipiam. maxime aut dabo
operam ut valeatis, si vos vultis vale. viiii kal. Formiis

Tuli' terentie sue s. d.

374 IN MAXIMIS meis doloribus Excruciat me valitudo
tulie Nostre de qua Nichil est quod ad te plura scribam tibi
enim Eque magne cure esse certo scio. Quod me propi' vultis
accedere video ita esse faciendum Et iam ante fecisse, sed me multa
impediuerunt que nec Nunc quidem expedita sunt, sed a pomponio
expecto litteras quas ad me quam primum ferendas cures velim. da
operam ut valeas

Tuli' terentie sue s. d.

375 INTUSCULANUM Nos venturos putam' aut non

aut postridie ibi fac ut sint omnia parata Plures erunt fortasse Nobiscum
erunt ut arbitror diutius ibi Commorabimur labrum si in balneo non
est fac ut sit Item cetera que sunt ad victum Et ad valitudinem Necessaria
v. kl. Octobris de venusio .

tulius terentie sue s. d.

376 d Si speras ut convalescas quod opus Erit ut Res ipsa
postulat provideas atque administres Et ad me de omnibus rebus
quam sepissime litteras mittas vale .

tulius terentie sue s. d.

377 n Nos cotidie tabellarios nostros expectamus
qui si venerint fortasse Erimus Certiores quid Nobis fa
ciendum sit faciemusque te statim Certiore valitudinem tuam
Cura diligenter v. kl. septembris .

tulius s. d. terentie sue.

378 f REDDITE mihi tandem sunt a cesare satis liberales,
litterae Et ipse opinione Celerius venturus esse dicitur Cui utrum obviam
procedam an hic Eum Expectem Cum Constituerim faciam
Certiore. tabellarios in belum quamprimum Remittas. valitudinem tuam
Cura diligenter v. d. p. id. sextil.

tulius terentie sue s. d.

379 n Nos NEQUE de Cesaris adventu Neque de litteris
quas philotimus habere dicitur quidquam adhuc Certi habemus
Siquid Erit Certi faciam te statim Certiore valitudinem
tuam fac ut Cures vale iii id. sextiles .

Marcus Cicero proconsul Cons. pr. tri. plebis et senatui

380 c Etsi Non dubie mihi Nunciabatur par

partos traxisse Eufrathem cum omnibus fere suis copiis. tamen
cum arbitrabar et a. bibulo proconsule certiora de his rebus ad
nos scribi posse statuebam mihi non necesse esse publice scribere ea que
de alterius prouintia nuntiaretur. postea vero quam certissimis au
toribus legatis nuntiis litteris certior sum factus uel quia tanta res erat
uel quod nondum audieramus bibulum in siriam venisse uel quia administratio
huius belli mihi cum bibulo pene communis est que ad me delata essent scribenda
ad uos putaui. Regis Anthiochi cum magni legati primi mihi nuntiarent
parthorum magnas copias Euphratem transire cepisse quo nuntio allato
cum essent nonnulli qui ei regi minorem fidem habendam putarent
statui expectandum esse siquid certius afferetur ad xiii kalendas octobris
cum exercitum in ciliciam ducerem in finibus licaonie et capadotie mihi
litere reddite sunt a tarcondimoto qui fidelissimus socius trans thaurum
amicissimusque populi Romani existimabatur Pacorum horodi regis parthorum
filium cum permagno equitatu parthico transisse Eufratem et castra
posuisse thibie magnumque tumultum esse in prouintia siria exer
citatum. Eodem die Ab Iamblico philarcho Arabum quem homines opinantur
bene sentire amicumque esse rei publice. Et mei litere de eisdem rebus
mihi reddite sunt his rebus allatis. Et si intelligebam socios infirmi
animatos esse et nouarum rerum expectatione suspensos spe
rabam tamen eos ad quos iam accesseram quique nostram consuetudinem
integritatemque perspexerunt amiciores populo Romano esse factos. Ciliciam autem
firmiorem fore si equitatis nostre particeps facta esset et ob eam
causam et ut opprimeretur hi qui ex Ciliciam gente in armis essent
et ut hostis is qui essent in siria scirent exercitum populi Romani
non modo non cedere his nuntiis allatis sed et propius accedere exercitum
ad thaurum institui ducere. sed siquid apud uos auctoritas mea pon
deris habet in his presertim rebus quas uos audistis ego pene cerno
magnopere uos et hortor et moneo ut his prouinciis serius uos
quidem quam decuit sed aliquando tamen consulatis. Nos quemadmodum

instructos et quibus presidiis inimicos ad tanti belli opinionem missus
non esse ignari quod ego negotium negotium non stultitia obcecatus sed verecun-
dia deterritus non recusavi. Neque enim umquam ullum periculum tantum putavi
quod subterfugere mallem quam vestre auctoritati obtemperare. Hoc autem
tempore res se sic habet ut nisi exercitum tantum quantum ad maximum bellum
mittere soletis mature in has provintias miseritis summum periculum
sit ne amittende sint omnes hee provintie quibus p. r. continentur.
Quaobrem ut in hoc provinciali delectu ea militie. Neque multi sunt
et diffugiunt qui sunt metu oblato. Et quod genus hoc militum sit
iudicavit vir fortissimus Marcus Bibulus in Asia qui cum vos
ei permisissetis delectum habere noluerit. Nam sociorum auxilia propter
acerbitatem atque iniurias imperii nostri. Aut illa imbecilla sunt
ut non multum nos iuvare possint aut ita alienata a nobis
ut neque expectandum ab his neque committendum quidque esse videat.
Regis Deiotari et voluntatem et copias quantecumque sunt nostras
esse duco. Capadotia est inanis. Reliqui reges tyrannique neque
opibus satis firmi nec voluntate sunt. Mihi in hac paucitate militum
certe animus non deerit. Spero ne consilium quidem. Quid casurum sit
incertum est. Ut saluti nostre consulere possimus dignitati certe
consulemus.

Marcus Tullius M. F. Cicero proconsul s. d. Cons. pr. tri. pleb.
senatui.

Cum pridie K. Sextil. ad provinciam venissem neque maturius propter itinerum et navigationum
381 difficultatem venire potuissem maxime convenire officio
meo reique publice conducere putavi parare ea que ad exercitum quaeque ad rem
militarem pertineret. Que cum essent a me cura magis et diligentia
quam facultate et copia constituta. Nuntiique et litere de bello a Parthis
in provintiam Siriam allate quottidie fere afferetur iter mihi fa-
ciendum per Licaoniam et per Isauros et per Capadotiam arbitratus
sum. Erat enim magna suspicio Parthos si ex Siria egredi atque se

rumpere in eam prouinciam conaretur iter eos per Capadotiam
quod ea maxime pateret esse facturos. Itaque cum exercitu per Ca
padotie partem eam que cum Cilitia continens est iter feci. Ca
straque ad Cibistra, quod opidum est ad montem Thaurum, ut Artua
sides rex Armenii quocumque animo esset sciret non procul a suis
finibus exercitum populi Romani esse. Et deiotharum fidelissimum
regem atque amicissimum rei publice nostre maxime coniunctum
habere cuius consilio et opibus iuuari posset. res publica quo
cum in loco castra haberem equitatumque in Cilitiam misissem,
ut et meus aduentus hiis ciuitatibus que in ea parte essent
nunciatus firmiores animos omnium faceret. Et ego mature
quid ageretur in Siria scire possem in tempus. tum triduum quod in his
castris morabar in magno officio et necessario mihi ponendum
putaui. Cum enim uestra auctoritas intercessisset, ut ego regem Ario
barzanem Eusebem et Philoromeum tuerer et eius regis salutem in co
lumitatem regnumque defenderem, regno que regi presidio essem, ad
iunxissetque is salutem eius regis populo senatuique magne cure esse, quod
nullo umquam de rege decretum esset a nostro ordine, existimaui me
iudicium uestrum ad regem deferre debere. Eique presidium meum et fidem
et diligentiam polliceri, ut quoniam salus ipsius incolumitas regni co
mendata esset a uobis, diceret si quid uellet. Que cum esset in con
silio meo cum rege locutus, initio ille orationis sue uobis magnas
ut debuit, deinde et mihi gratias egit, quod ei permagnum et per honori
ficum uidebatur senatum populumque Romanum tante cure esse salutem suam
meque tantam diligentiam adhibere ut et mea fides et commendationis
nostre auctoritas perspici posset. Atque ille primo, quod mihi maxime letitie
fuit, ita mecum locutus est, ut nullas insidias neque uite sue
neque regno diceret se aut intelligere fieri aut etiam suspicari
cum ei ego gratulatus essem, et que me gaudere dixissem, cohor
tatus sum ut recordaretur casum illum interitus patris
et uigilanter se tueretur atque admonitu senatus consuleret
saluti sue. Tum a me discessit in opidum Cibistra. Postero autem

die cum ariobarzane fratre suo Et cum paternis amicis maioribus Natu ad me in castra venit perturbatusque Et flens cum idem Et frater faceret Et amici meam fidem vestramque commendationem implorare cepit cum admirarer quid accidisset novi dixit ad se indicia manifestarum ~~rer~~ insidiarum esse delata que essent ante adventum meum occultata quod hi qui ea patefacere possent propter metum reticuissent. Eo autem tempore spe mei presidii complures ea que scirent audacter ad se attulisse in his amantissimum sui summa pietate preditum fratrem dicere ea que me is quoque audiente dicebat se sollicitatum esse ut regnare vellet id vivo fratre suo accidere non potuisse se tamen ante illud tempus eam rem numquam in medium propter periculi metum protulisse que cum esset locutus monui Regem ut omnem diligentiam ad se conservandum adhiberet amicosque patris eius atque iudicio probatos hortatus sum Regis sui vitam docti casu acerbissimo patris eius omni cura custodiaque defenderet Cum Rex a me equitatum cohortesque de exercitu meo postularet. Et si intelligebam vestro senatus consilio non modo posse me id facere. sed etiam debere. tamen cum res publica postularet propter quottidianos ex Siria nuntios. ut quamprimum exercitum ad Cilicie fines adducerem cumque Rex mi patefactis iam insidiis non egere exercitu po. Ro. sed posse suis opibus defendere videretur illum cohortatus sum. ut in sua vita conservanda primum Regnare disceret a quibus perspexisset insidias paratas in eos uteretur iure Regio pena afficeret eos quos necesse esset. Reliquos metu liberaret presidio Exercitus mei ad eorum qui in culpa essent ad timorem potius quam ad Contentionem uteretur fore autem ut omnes cum senatus consultum nossent intelligerent me Regi. si opus esset ex auctoritate vestra presidio futurum. Ita confirmato illo ex eo loco castra movi. iter in Ciliciam facere institui cum hac opinione Cappadocia discederem. ut Consilio vestro casu incredibili ac pene divino Regem quem vos honorificentissime appellassetis nullo postulante quemque mee fidei Commendassetis Et cuius salutem magne vobis cure esse decrevissetis adventus presentibus insidiis liberaret. Quod ad vos a me scribi non alienum putavi intelligeretis ab his que pene acciderunt vos multo ante ne ea accideret

prouidisse eo qz uos studiosius feci Certiores qz in Rege Ariobarzani
ea in signa uidero uirtutis ingenii fidei beniuolentie quam erga uos
perspexisse. Ut no sine causa tantam curam in eius salute diligentiamqz
uideami consuluisse.

Marcus Cicero Imperator s. d. Marco Cathoni.

382 VM AD ME legati missi ab Anthiocho Comageno
uenissent in castra ad Yconium ad iii non. Septe. nq qz nunciassent Regis parthorum filium quo cum esset nupta Regis
armeniorum soror ad Eufrate cum maxiis parthorum copiis multarumqz
qz preterea gentium magna manu uenisse Eufrate qz iam transire
cepisse dicique armenium Rege in Capadotia impetum esse facturum
putaui pro nostra necessitudine me hec ad te scribe oportere p. publice
tas nil scripsi quod et ipsi Comagenum legati dicebant ad senatum
statim nuncios litteras qz misisse. Et existimabam Marcum bibulum
proconsulem qui circiter idus sep. ab epheso in siriam nauibus profectus
erat qz secundos uentos habuit se iam in prouinciam suam peruenisse
Cuius litteris omnia certiora platum iri ad senatum putabam in ut in
Euismodi re tanto qz bello maxime Cure est ut que copiis et opibus
tenere uix possumus ea mansuetudine et Continentia nostra sociorum
qz fidelitate teneam tu uelim ut Consueuisti nos absentes diligas et
defendas. Uale.

Cicero Impr s. d. Marco Cathoni.

383 VM ET TVA Autoritas fecit meum qz
petunt de tua singulari uirtute iudicium ut magni mea
interesse putare et Res eas quas gessissem tibi notas
esse. Et Non ignorari a te equitate et Continentia tuere socios
prouintia qz administrare his enim a te Cognitis arbitrabar facilius
me tibi que uellem probaturum cum in prouintiam pridie kalen. sextil.
uenissem et propter anni tempus ad Exercitum mi Confestim esse eunde

uidere biduum laodicee, tandem apamee quatriduum triduum synadis to
tidem dies philomeli quibus in opidis cum magni conuentus fuissent multas
ciuitates acerbissimis tributis et grauissimis usuris et falso ere alieno
liberaui. Cumque ante aduentum meum seditione quadam esset exercitus
dissipatus quinque cohortes sine legato sine tribuno militum denique etiam
sine centurione ullo apud philomelium consedissent reliquus exercitus
esset in licaonia M. Nunio legato imperaui ut eas quinque cohortes
ad reliquum exercitum duceret. Coactoque in unum locum exercitu
castra in licaonia apud iconium faceret. Quod cum ab illo esset diligenter
actum ego in castra ad septem kal. sep. ueni. Cum interea superioribus
diebus ex s. c. et euocatorum firmam manum et equitatum sane idoneum
et populorum liberorum regumque et sociorum auxilia uoluntaria compa
rauissem. Iterum cum exercitu lustrato iter in ciliciam facere cepissem
kl. sep. legati a rege comageno ad me missi pertumultuose neque
tamen non uere parthos in siriam transisse nuntiauerunt quo audito ue
hementer sum commotus tum de siria tum de prouincia mea, de reliqua
denique asia. Itaque exercitum mihi ducendum per capadotie regionem eam
que ciliciam attingeret putaui. Nam si me in ciliciam dimisissem
ciliciam quidem ipsam propter montis amani naturam facile tenuisse
duo sunt enim aditus in ciliciam ad siriam quorum uterque paruis presidiis
propter angustias intercludi potest. Nec est quidquam cilicia contra siriam munitius
sed me capadotia mouebat que patet a siria reges que habet finitimos qui
etiam si sunt amici nobis, tamen aperte parthis inimici esse non audent
itaque in capadotia extrema non longe a tauro apud opidum cibistra
feci ut et ciliciam tuerer et capadotiam tenens noua finitimorum
consilia impedirem. Preterea in hoc tanto motu tantaque expec
tatione maximi belli rex deiotarus cui non sine causa plurimum semper
et meo et tuo et senatus iudicio tributum est uir cum beniuolentia
et fide erga populum Romanum singulari tum prestanti magnitudine et animi
et consilii legatos ad me misit se cum omnibus suis copiis in mea
castra esse uenturum. Cuius ego studio officioque commotus egi
et per litteras gratias atque ut maturaret hortatus sum. Cum autem
ad cibistra propter rationem belli quinque dies essem moratus regem ariobarzanem

cui salute a senatu te autore Commendatam habebam pntibus insidiis nec
opinatam liberaui. Neque solum ei fui saluti, sed etiam curaui ut cum au
toritate regnaret. Metram et eumque tu mi commendaras diligenter
athoneum importunitate athenaidis exilio multatos maxima apud rege
autoritate gratia q constitui. Cumque magnum bellum in cappadocia con
citaret, si sacerdos armis se, quod facturus putabatur, defenderet adolescens
Et equitatu cum peditatu et pecunia paratus et toto his qui nouari ali
quid uolebat perfeci ut regno ille discederet rexque sine tumultu ac sine
armis omni autoritate communita regnum cum dignitate obtineret. Interea
cognoui multorum litteris atque nunciis magnas parthorum copias Arabum
ad opidum Anthiochie accessisse magnumque eorum equitatum qui in
ciliciam transisset ab equitum meorum turmis et a cohorte pretoria que erat
epiphanee presidii causa occidione occisum. Et cum uiderem a cappadocia parthorum
copias auersas non longe a finibus esse cilitie quam potui maximis itineribus
ad amanum exercitum duxi quo ut ueni hostem ab anthiochia recessisse
bibulum Anthiochie esse cognoui deiotarum confestim iam ad me
uenientem cum magno et firmo equitatu uel peditatu et cum omnibus
suis copiis certiorem feci non uideri esse causam cur abesset a regno
meque ad eum siquid noui forte accidisset statim litteras nuntiosque
missurum esse. Cumque eo animo uenissem ut utrique prouincie si ita
tempus ferret subuenissem. tum id quod iam ante statueram uehementer interesse
utriusque prouincie pacare amanum et perpetuum hoste cum eo monte
tollere agere perrexi. Cumque me discedere ab eo monte simulasse. Et
alias partes cilitie petere abessem que ab amano iter unius diei et ca
stra apud epiphaneam fecissem ad iiii idus octo cum aduesperasceret
expedito exercitu ita noctu iter feci ut ad iii idus octo cum lu
cesceret in amanum descendere distributis que cohortibus et auxiliis
Q. f. legatus meum simul aliis C. pontinius legatus reliquis m.
manei et lu. tullius legati preessent plerosque nec opinantes oppressim
qui occisi captique sunt interclusi fuga erant. non uici instar, sed
urbis quod erat amani caput itemque sepiram et commorim acriter et diu
repugnantibus pontinio illam partem amani tenente ex antelucano tempore
usque ad horam diei x. magna multitudine hostium occisa cepimus
castellaque sex capta complura incendimus. his rebus ita gestis

castra in radicibus amani habuimus apud aras alexandri quatriduum Et
in reliquiis amani delendis agris que vastandis que pars eius montis mee
provincie est id tempus esse consumpsimus. Confectis his rebus ad oppidum
Eleuchero Cilicum pindenissum Exercitum adduxi quod cum esset altissimo
ac munitissimo loco ab hisque incoleretur qui ne regibus quidem umquam pa
ruissent Cum et fugitivos reciperent Et parthorum adventum acerrime
expectarent ad estimationem imperii pertinere arbitratus sum comprimere
eorum audaciam quo facilius Etiam Ceterorum animi qui alieni essent ab imperio
nostro frangerentur vallo Et fossa circumdedi sex castellis castris que
maximis sepsi aggere vineis turribus oppugnavi usque tormentis multis sagittariis
magno labore meo sine ulla molestia sumptu ve sociorum. Septimo quinqua
gesimo die Rem Confeci ut omnibus partibus urbis disturbatis aut incensis
Compulsi in potestatem meam pervenirent his erant finitimi pari scelere
Et audacia tebarani ab his pindenisso capto obsides accepi. Exercitum
in hiberna dimisi Q. fratrem Negotio preposui ut in vicis aut captis aut
male pacatis Exercitus Collocaretur. Nunc velim sic tibi persuadeas
si de his Rebus ad senatum delatum sit me existimaturum summam tibi
laude tributam si honore meum sua tua Comprobaris. Quod et si talibus
de rebus gravissimos homines Et Rogare solere Et rogari scio tamen ad
monendum potius te a me quam Rogandum puto. tu es enim is qui me tuis
sententiis sepissime ornasti qui oratione qui predicatione qui summis laudibus
in senatu in Contionibus ad Celum extulisti Cuius Ego semper tanta verborum
esse pondera putavi ut uno verbo tuo cum mea laude Coniuncto omnia
assequi me arbitrarer. te denique memini Cum Cuidam clarissimo atque
optimo viro supplicationem non decerneres dicere te decreturum si referret
ob eas Res quas is Consul in urbe gessisset. tu idem mihi supplicationem
decrevisti togato non ut multis re publica bene gesta sed ut nemini re publica Conser
vata. Mitto quod invidiam quod pericula quod omnes meas tempestates Et subieris
Et multo etiam magis si per me licuisset subire paratissimus fueris quod
denique inimicum meum tuum inimicum putaris Cuius etiam interitum
ut facile intelligerem mihi quantum tribueres milonis causa in senatu de
fendenda approbaris. A me autem hec sunt profecta que ego in beneficii loco
non pono sed in veri testimonii atque iudicii ut prestantissimas tuas

virtutes non tacitus admirarer. Quin etiam te sed non facit fides. Et in omnibus
orationibus sententiis dicendis causis agendis in omnibus scriptis grecis latinis cum denique
varietate litterarum mearum te non in his quos vidissem et his de quibus au
dissem omnibus anferre. Queres fortasse quid sit quod ego nescio quid gratula
tionis et honoris a senatu tanti estimem. Agam iam tecum familiariter
ut est et studiis et officiis nostris mutuis et summa amicitia dignum
et necessitudine etiam paterna. Si quisquam fuit umquam remotus et natura et
magis etiam ut mihi quidem sentire videor ratione atque doctrina ab inani
laude et sermonibus vulgi. Ego profecto is sum. Testis consulatus
meus est in quo sicut in reliqua vita fateor ea me studiose secutum
ex quibus vera gloria nasci posset. Ipsam quidem gloriam per se numquam
putavi expetendam. Itaque et provinciam ornatam et spem non dubiam
triumphi neglexi. Sacerdotium denique cum quemadmodum te existi
mare arbitror non difficillime consequi possem non appetivi. Idem
post iniuriam acceptam quam tu rei publicae calamitatem semper ap
pellas meam non modo non calamitatem et gloriam studui quam orna
tissima senatus populique Romani de me iudicia intercedere. Itaque augur postea
fieri volui quod antea neglexeram et eum honorem qui a senatu tribui reb
bellicis solet neglectum a me olim. Nunc mihi expetendum puto. Huic meae
voluntati in qua inest aliqua vis desiderii ad sanandum vulnus in
iurie ut faveas adiutorque sis quod paulo ante me negaram rogaturum
vehementer te rogo. Et ita si non ieiunum hoc nescio quid quod ego
gessi et contemnendum videbitur. Sed tale atque tantum ut multis
nequaquam paribus rebus honores summos a senatu consecuti sint. Equidem etiam
illud animadvertisse mihi videor. Scis quam attente te audire soleam. Et te
non tantum res gestas quam mores instituta atque vitam imperatorum spec
tare solere in habendis aut non habendis honoribus. Quod si in mea causa
considerabis reperies me exercitu imbecillo contra metum maximi
belli firmissimum presidium habuisse equitatem continentiam. His
ego subsidiis ea sum secutus que nullis legionibus consequi potuissem
ut ex alienissimis sociis amicissimos ex infidelissimis firmissimos
redderem animos que novarum rerum expectatione suspensos cum
aditus imperii benivolentiam traducere. Sed nimis hec multa

de me presertim ad te a quo uno omnium sociorum querele audiuntur. Cognosces ex hiis qui meis institutis se recreatos putant. Cumque omnes uno prope consensu de me apud te ea que mihi optatissima sunt predicabunt, tum due maxime clientele tue Cipris insula et Capadotie regnum tecum de me loquentur. Puto etiam regem Deiotarum qui uni tibi maxime est necessarius. Que si etiam maiora sunt et in omnibus seculis pauciores viri reperti sunt qui suas cupiditates quam qui hostium copias vincerent. Est profecto tuum cum ad res bellicas hec que rariora et difficiliora sunt genera virtutis adiunxeris, ipsas etiam illas res gestas iustiores esse et maiores putare. Extremum illud est, ut quasi diffidens rogationi mee philosophiam ad te allegem. Qua nec in carior ulla umquam res in vita fuit. Nec hominum generi maius a deis munus ullum est datum. Hec ~~mihi~~ igitur que mihi communis est societas studiorum atque artium nostrarum quibus a pueritia dediti ac devincti soli prope modum nos philosophiam illam veram et antiquam que quibusdam ocii est ac desidie in forum atque in rem publicam atque in ipsam aciem pene deduximus tecum agit de mea laude cui negari a Cathone phas esse non puto. Quamobrem sic tibi persuadeas velim, si mihi tua sententia tributus honos ex meis litteris fuerit me sic existimaturum cum auctoritate tua tum benivolentia erga me mihi quod maxime cuperem contigisse.

Marcus Catho salutem dicit Ciceroni imperatori.

RESPUBLICA me et nostra amicitia hortatur libenter facio, ut tuam virtutem innocentiam diligentiam cognitam in maximis rebus domi togati armati foris pari industria administrare gaudeam. Itaque quod
384 q pro meo iudicio facere potui, ut innocentia consilio quam tuo defensam provinciam servatum Ariobarzanis cum ipso rege regnum sociorum revocatum ad studium imperii nostri voluntatem sententia mea et decreto laudare. Feci supplicationem decretam. Si tu qua in re nichil fortuito, sed summa tua ratione et continentia rei publice provisum est dijs immortalibus gratulari nos quam tibi referre acceptum mavis gaudeo. Quod si triumphi prerogativam putas supplicationem et idcirco

casu potius quam te laudari mavis. Neque supplicationem sequitur semper triumphus
Et triumpho multo clarius est senatum iudicare potius mansue
tudine et innocentia imperatoris provinciam quam vi militum aut
benignitate deorum retentam atque conservatam esse quod ego mea sententia
censebam. Atque hec ego idcirco ad te contra consuetudinem meis plu
ribus scripsi aut quod maxime volo existimes me laborare ut tibi
persuadeam me et voluisse factum esse gaudere. Vale et nos dilige
Et instituto itinere severitatem diligentiamque sociis et rei publicae praesta.

Cicero s. d. Marco Cathoni

385 LETUS SUM laudari me inquit hector opinor
apud nevium abs te pater a laudato viro. Ea est enim
profecto iocunda laus que ab his proficiscitur qui ipsi in laude
vixerunt. Ego vero vel gratulatione litterarum tuarum vel testimoniis sen
tentie dicte. Nichil est quod me non assecutum putem. Idque mihi cum
amplissimum tum gratissimum est te libenter amicitie dedisse
quod liquido veritati dares. Et si non modo omnes verum etiam multi Ca
thones essent in civitate nostra in qua unum extitisse mirabile
est. Quem ego currum aut quam lauream cum tua laudatione
conferrem. Nam ad meum sensum et ad illud sincerum ac subtile
iudicium Nichil potest esse laudabilius quam ea tua oratio que est ad me
scripta a meis necessariis. Sed tamen mee voluntatis non enim dicam
cupiditatis exposui tibi superioribus litteris que etsi parum iusta tibi visa
est hanc tamen habet rationem non ut nimis concupiscendus honos. Sed
tamen si non deferatur a senatu minime appetendus esse videatur. Spero
autem illum ordinem pro meis ob rem publicam susceptis laboribus me non
indignum honore usitato iudicaturum existimaturum. Quod si ita erit
tantum ex te peto quod amicissime scribis ut cum tuo iudicio
quod amplissimum arbitraris mihi tribueris. Si id quod maluero acciderit
gaudeas. Sic enim fecisse te scripsisse video resque ipsa declarat
tibi illum honorem nostrum supplicationis iocundum fuisse
quod scribendo affuisti. Nec enim senatusconsulta non ignoro ab

ab amicissimis ei' cui honore agitur scribi sole. Ego ut spero te
prope diem videbo atq; ut Re. p. meliore q; timeo.

Cicero proconsul s. d. Marco Marcello consuli.

+ TE ET PIETATIS in tuos et a[n]i[m]i in rem p. et cla
rissimi atq; optimi consulat' C. Marcello consuli facto
fructum cepisse vehementer gaudeo. Non dubito quid p[rae]sen
tes sentiat. Nos quide longinqui et a te ipso missi in ultimas gentes
ad celum me hercule tollimus verissimis et iustissimis laudib;
Nam cum te a pueritia tua unice dilexerim tu q; me in omni genere
semp amplissimu[m] esse et volueris et iudicaris tu[m] hoc vel vero
facto vel p. R. de te iudicio multo acri' vehementi' q; diligo maxima
q; letitia afficior cum ab hominib; prudentissimis viris q; optis omnib;
dictis factis studiis institutis vel me tui simile esse audio vel te mei. Unum
vero si addis ad p[rae]clarissimas res consulatus tui ut aut mi succedat
q[uam] primum aliquis aut ne quid accedat t[em]p[o]ris ad id q[uo]d tu mi et senat' c.
et l. constituisti omnia me p[er] te consecutum putabo. Cura ut valeas et me
absentem diligas atq; defendas. Que mi de parthis nunciata sunt q[uia] non
putabam a me etiam nunc scribe[n]da esse pu[bli]ce p[ro]p[ter]ea ne pro familiaritate
quide n[ost]ra nolui ad te scribe[re] Ne cum ad consule[m] scripsissem pu[bli]ce videre
scripsisse. Vale.

Cicero s. d. Marco Marcello consuli designato.

386 m MAXIMA SUM letitia affectus cum audivi te consulem factum esse. Eum q; honore tibi deos fortunare
volo atq; a te peto pro tua parentis q; tui dignitate administrari.
Nam cu[m] semp te amavi dilexi q; tu[m] mei ce[r]te amantissimu[m] cognovi
et omni varietate rerum mearu[m] tum t[em]p[o]ris tui pluribus b[e]n[e]ficiis vel de
fensus tristib; t[em]p[or]ib; vel ornatus sedis et sum totius vester et esse de
beo cum p[rae]sertim matris tue gravissime atq; optie femie maiora
erga salutem dignitate[m] q; meam studia q; erant a muliere postulanda
p[er]spexeram. Quap[ro]p[ter] a te peto in maiore modum ut me absente[m] diligas
atq; defendas. Cicero proconsul s. d. Marco Marcello college

387 [M]arcellum tuum consulem factum teque ea letitia affectum esse
quam maxime optasti mirandum in modum gaudeo idque cum ipsius causa
tum quod te omnibus secundissimis rebus dignissimum iudico cuius
erga me singularem beniuolentiam uel in labore meo uel in honore perspexi
totam denique domum uestram uel salutis uel dignitatis mee studiosissimam
amplissimamque cognoui. quare gratum mihi feceris si uxori tue Iunie
gratissime atque optime femine meis uerbis eris gratulatus. a te id quod suevisti
peto me absentem diligas atque defendas.

Cicero Imperator s. d. Marco Marcello C. f. cos.

388 VT MAXIME id accidit quod mihi maxime fuit optatum omnium
Marcellorum et Marcellinorum. mirificus enim generis ac nominis uestri fuit erga
me semper animus. quando ergo ita accidit ut omnium uestrum studio
tuus consulatus satisfacere posset in quem mee res geste laus que et honos earum
potissimum incideret peto a te id quod facillimum factu sit non asperante ut confido
senatu ut quam honorificentissime senatusconsultum litteris meis recitatis fa-
ciundum cures. Si mihi tecum minus esset quam est cum tuis omnibus allegarem
ad te illos a quibus intelligis me precipue diligi. Patris tui beneficia
in me sunt amplissima. Neque enim saluti mee neque honori amicior
quisquam dici potest. Frater tuus quanti me faciat semperque fecerit esse hominem
qui ignorat arbitror neminem. Domus tua denique tota me semper omnibus
summis officiis prosecuta est. Neque uero tu in me diligendo cuiquam con-
cessisti tuorum. Quare a te peto in maiorem modum ut me per te quam ornatissimum
uelis esse. meamque et in supplicatione decernenda et in ceteris rebus
existimationem satis tibi esse commendatam putes.

Cicero Imperator s. d. Marco Marcello consuli.

389 QVANTE TIBI cure honor meus fuerit et quam idem
extiteris consul in me ornando et amplificando qui fueris
semper cum parentibus tuis et cum tota domo. Et si res ipsa loquebatur
cognoui tamen ex meorum omnium litteris. Itaque nichil est tantum quod ego non
tibi debeam facturusque sim studiose ac libenter. Nam magni interest
cui debeas. debere autem nemini malui quam tibi. cui me cum studia communia
beneficia paria tuaque iam ante coniunxerat tum accedat mea quidem
sententia maximum vinculum quod ita rem publicam geris atque gessisti qua mihi

tari nichil est, ut optimum tibi omnes boni debeant quoniam tantundem ego nimis
debeam non recusem. Quare tibi velim hi sint exitus quos mereris et quos
fore confido. Ego si me navigatio non morabitur que incurrebat in ipsas Etesias
prope diem te ut spero videbo.

Cicero imperator s. d. L. Paulo consuli designato.

390 ETSI MICHI Nunquam fuit dubium quin te p. R. pro
tuis summis in rem p. meritis et pro amplissima familie dignitate
summo studio cunctis suffragiis consulem facturus esset, tamen incre-
dibili letitia sum affectus cum id mihi nunciatum est. Eumque honorem
tibi deos fortunare volo a teque ex tua maiorum que tuorum dignitate administrari.
atque utinam presens illum diem mihi optatissimum videre potuissem proque tuis am-
plissimis erga me studiis atque beneficiis tibi operam meam studiumque
navare. Quam mihi facultatem quoniam hic inopinatus et improvisus pro-
vincie casus eripuit, tamen ut te consulem rem p. pro tua dignitate gerentem
videre possem magnopere a te peto ut operam des efficiasque ne quid mihi fiat
iniurie neve quid temporis ad meum annuum munus accedat.

Cicero imperator s. d. L. Paulo consuli.

391 MAXIME Michi fuit optatum Rome esse tecum multas
ob causas, sed precipue ut et in petendo et in gerendo consu-
latu meum tibi debitum studium perspicere posses. Ac petitionis
quidem tue ratio semper fuit mihi explorata, sed tamen navare operam volebam.
in consulatu vero cupio equidem te minus habere negotii, sed moleste
fero me consulem tuum studium adolescentis perspexisse, te meum
cum id etatis sim perspicere non posse. Sed ita fato nescio quo contigisse
arbitror, ut tibi ad me ornandum semper detur facultas, mihi ad remu-
nerandum nichil suppetat preter voluntatem. Ornasti consulatum, ornasti
reditum meum. Incidit meum tempus rerum gerendarum in ipsum consulatum
tuum. Itaque cum et tua summa amplitudo et dignitas et meus magnus
honos magnaque existimatio postulare videatur, ut a te plurimis verbis
contendam ac petam, ut quam honorificentissime senatus consultum de
meis rebus gestis faciendum cures, non audeo vehementer a te contendere
ne aut ipse tue perpetue consuetudinis erga me oblitus esse videar

aut se oblitum putet. Tu ut te velle arbitror, ista facias atque ab eo
quem omnes gentes sciunt de me optime meritum vir petitum. Et alij Consules
essent ad te potissimum paulo mitterem, ut eos in quam amicissimos redderes
Nunc autem tua summa potestas summaque auctoritas notaque omnibus nostra necessitudo
sit vehementer te rogo, ut et quam honorificentissime cures decernendum
de meis rebus gestis et quam celerrime. Dignas res esse honore et gratulatione
Cognosces ex his litteris quas ad te et ad Collegam et senatum publice
misi omniumque mearum reliquarum rerum maxime que existimationis mee pro
curatione susceptam velim habeas. In primis quod Cure tibi sit quod abs te su
perioribus quam litteris petivi ne michi tempus proroget. Cupio te Consulem videre
omnia que spero tum absens tum etiam presens te Consule assequi.

Cicero Imperator s. d. C. Cassio

392 f M. FABIUM Quod Michi Amicum tua Commendatione das
nullum in eo facio questum multi enim anni sunt cum ille in ore
meo est et a me diligitur propter summam humanitatem et observantiam
Sed in quo tu ab eo tam ardenter diligeris multo multo amicior sum ei factus itaque
quamquam profecerunt litterae tuae, tamen aliquid plus Commendationis apud me habuit
animus ipsius Erga te michi perspectus et Cognitus. Sed de fabio faciemus stu
diose quod Rogas. Tu multis de causis vellem me Convenire potuisses
primum ut te quem iam diu plurimi facio tanto intervallo viderem
deinde, ut tibi quod feci per litteras posse presens gratulari, tum, ut quibus de
rebus vellemus tuis et meis inter nos Communicaremus. Postremo, ut
amicitia nostra que summis officiis ab utroque Culta est, sed longis inter
vallis temporum interruptam Consuetudinem habuit Confirmaretur
vehementius. Id quoniam non accidit utemur bono litterarum et eadem fere ab
sentes que si Coram Essemus Consequemur. Unus scilicet fructus qui in te vi
dendo est percipi litteris non potest. Alter gratulationis est is quidem exilior quam
si tibi te ipsum intuens gratularer. Sed tamen feci antea et facio nunc tibique
cum pro rerum magnitudine quas gessisti tum pro opportunitate temporis
gratulor quod te de provincia decedentem summa laus et summa gratia
provincie prosecuta est. Tertium est ut id quod de nostris rebus Coram
Communicassemus inter nos Conficiamus de litteris. Ego Ceterarum rerum
causa tibi Romam properandum magnopere censeo. Nam et ea

que tranquilla de te erat. hac tua recenti victoria tanta claritate tuum
adventum fore intellexi. Sed si que sunt onera tua, si tanta sunt ut ea
sustinere possis, propera. Nil tibi erit levius, nil gloriosius. Sin maiora con
sidera ne in alienissimum tempus cadat adventus tuus. huius rei totum
consilium tuum est; tu enim scis quid sustinere possis. Si potes, laudabile
atque populare est. Sin plane non potes, absens hominum sermones
facilius sustinebis. De hac autem ipsa re idem tecum his ago litteris quod superioribus
egi, ut omnes tuas manus in eo attendas ne quid tibi ad hanc
provinciam quam et senatus et populus annuam esse voluit temporis pro
rogetur. hoc a te ita contendo ut in eo fortunas meas positas putem.
habes paulum nostrum nostri cupidissimum. Est curio, est furni
us. Sic velim enitare quasi in eo sint omnia mea. Extremum illud est
de his que proposueram confirmatio nostre amicitie de qua pluribus
verbis nil opus est. Tu puer me appetisti, ego autem semper te ornamento
mihi fore duxi; fuisti etiam presidio tristissimis meis temporibus. Accessit post
tuum discessum familiaritas mihi cum bruto tuo maxima. Itaque in vo
stro ingenio et industria mihi plurimum suavitatis et dignitatis con
stitutum puto. Id tu ut tuo studio confirmes te vehementer
rogo litterasque ad me continuo mittas et cum romam veneris
quam sepissime.

Cicero s. d. C. Cassio

393 ETSI UTER que nostrum spe pacis et odio civilis
sanguinis abesse a bello pertinaci voluit, tamen quoniam eius consilii
princeps ego fuisse videor, plus fortasse tibi prestare ipse debeo quam a te
expectare. Et sicut sepe soleo mecum recordari sermo familiaris meus
tecum et item mecum tuus adduxit utrumque nostrum ad id consilium
ut uno prelio putaremus, si non totam causam at certe nostrum iudicium de
finiri convenire. Neque quisquam hanc nostram sententiam vere unquam reprehendit
preter eos qui arbitrantur melius esse delere rem publicam quam imminutam et debi
litatam manere. Ego autem ex interitu eius nullam spem scilicet mihi proponebam,
ex reliquiis magnam. Sed ea sunt consecuta ut magis mirum sit accidere
illa potuisse quam nos non vidisse ea futura. Nec homines cum essemus di
vinare potuisse. Equidem fateor meam coniecturam hanc fuisse ut
illo quasi quodam fatali prelio facto et victores communi saluti con
sulere vellent et victi sue. Utrumque autem positum esse arbitrari

In celeritate victorie q si fuisset eande clementiaz experta esset africa
quaz cognovit asia quam etiam achaia Et ut opinor ipso legato ac de
precatore Amissis aut tempibus q plurimum valet presertim in bellis civilibus
interpositus annus alios induxit ut victoriam sperarent alios ut ipz
vinci contenderet atqz horum malorum omnium culpam fortuna sustinet
Quid eni aut alexandrini belli tantaz moram huic bello ad
iunctaz iri aut nescio quem istum pharnace asie terrore illaturum putaret
Nos tamen in consilio pari casu dissimili usi sumus. Tu eni illam parte petisti
ut et consiliis interesses Et qd maxime curam levat futura aio prospicere
posses. Ego qui festinavi ut Cesare in italia videre. Sic eni arbitrabam
eumqz multis honestissimis viris conservatis redeunte ad pacem cur
rente ut aiunt incitare ab illo longissime et absum et afui. Versor
aut in gemitu Italie et in urbis miserrimis querelis quibus aliqd opis
fortasse ego pro mea tu pro tua pro sua quisqz parte p te ferre potuisset
auctor affuisset. Quare velim pro tua perpetua erga me benivolentia scribas
ad me Quid videas quid sentias Et quid expetendum quid agendum
nobis existimes. Magni erunt mi tue litere atqz utinam primis illis quas
luceria misisses paruissem. Si me illa eni molestia dignitate retinuisse vale

Cicero s. d. C. Cassio

394 P VVto te iaz suppude cuz hec tertia iam epistola
an opus tpr qz tu scidam aut literam. Sz no urgeo longiores
eni expectabo vel potius exigam. Ego si semp habere cui dare
~~meas~~ vel ternas in hora dare. Fit eni nescio quid ut qi coram adesse
videare cum scribo aliquid ad te Neqz id ut dicunt tui
amici novi qui putant 7 spectris catianis excitari
Nam ne te fugiat Catius insuber Epicurus qui nup est mortuus
que ille gargatius et iam democritus hic spectra Nominatis et spectris
etsi oculi possent feriri qd vobis ipsa incurrunt animus qui possit Ego
non video doceas tu me oportebit cum salvus veneris in mea
ne potestate ut sic spectrum tuum ut simulac mi collibitum sit de te cogitare
in advolabat ad pectus. Sz hoc posterius. tento eni te quo aio ac
cipias. Si eni stomachabere et moleste feres plura dicemus po
stulabimusqz ex qua heresi vi hominibus armatis deiectus sis in eaz

restituare in hoc interdicto. Non solet addi in hoc anno. Quare si iam biennium
aut triennium est cum virtuti nuncium remisisti delinitus illecebris
voluptatis in integrum res erit. Nobis gratus qui cum loquor cum viro fortissimo
viro qui postea quam forum attigisti nichil fecisti nisi plenissimum am
plissime dignitatis. In ista ipsa merito ne plus nervorum fuerit
sit quam ego putarim. Si non eam tu probas quid tibi in mentem venit inquies?
Quare nil habebam aliquid quod scriberem de re publica nichil mihi scribere possem
non enim quod sentio tibi scribere.

M. T. Cicero C. Cassio s. d.

395 PRAEPOSTEROS habes tabelliones. Et si me quidem
non offendunt. Sed tamen cum a me discedunt flagitant litteras
cum ad me veniunt nullas afferunt atque id ipsum facere com
modius si mihi aliquid spatii ad scribendum darent. Sed petasati veniunt
comites ad portam expectare dicunt. Ergo ignosces alteras habebis
has breves. Sed expecta. Et si quid ego me tibi purgo cum tui ad me
inanes veniunt cum epistulis revertantur. Nos hic tamen ad te scribemus
aliquid. Sillam patrem mortuum habebamus. Alii a latronibus alii cru
ditate dicebant. Populus non curabat. Combustum tamen esse constabat.
Hoc tu pro tua sapientia feres equo animo quamquam amisimus. Cesarem pu
tabant moleste laturum verentem ne hasta refrixerit. Marcus Julius
Marcellus Actius pigmentarius valde gaudebant se adversarium perdidisse.
De Hispania novi nichil. Sed expectatio valde magna rumores
tristiores. Sed Pansa noster paludatus ad M. iam profectus est
ut quivis intelligere possit id quod tu nuper dubitare cepisti. Nam quod
multos miseriis levavit et quod se in his malis hominem prebuit
mirabilis eum bonorum virorum benivolentia prosecuta est. Tu quod
adhuc Brundusii moratus es valde probo et gaudeo et puto
te sapienter facturum qui te amamus fueris. Nobis quidem erit
gratum. Et amabo te cum dabis post hac aliquid domum litterarum mei
memineris. Ego numquam quemquam ad te cum sciam sine meis ire patiar. Vale.

Cicero s. d. C. Cassio

396 LONGIOR epistola fuisset nisi eo ipso tempore petita
esset a me cum iam iretur ad te longior autem si
aliquem habuisset. Nam sine periculo vix possumus.
Ridere igitur inquies possumus? Non mehercule facillime

verum aliam abbreviatione amolestijs nullam habemus ubi
igitur in quiete phia tua est quidem in aliena mea molestiss pudet
eum servire. Itaque facio me alias res agere ne convicium plathois audia
de hispania nichil adhuc certi nichil omnino novi te habe mea
ea moleste fero tua gaudeo 183 flagitat tabellarius vale bis igitur
meque ut antea fecisti amabis

C. Cassius s. d. Ciceroni

3 97 11 NON ME hercule in hac mea peregrinatione quidquam libentius
facio quam scribo ad te videor enim cum praesente loqui et iocari Nec
tamen hoc usu venit propter spectra catiana pro quo tibi proxima epi
stola tot rusticos stoicos regeram ut catium Athenis natum esse dicas
Pansam nostrum secuta voluntate hominum paludatum exiisse cum
ipsius ea gaudeo cum me hercule etiam ceterorum nostrum. Spero enim homines
intellecturos quanto sit hominibus odio crudelitas et quanto amor probitas et
clementia atque ea quae maxime mali petant et concupiscant ad bonos pervenire
uero et
Et difficile est enim hominibus persuadere
parari et verum et probabile
virtute iustitia
est ipse enim Epicurus a quo omnes catii et amafinii mali verborum
qui
interpretes proficiscuntur dicit Itaque et pansa
norunt
sequitur virtutem retinet et hi qui a nobis
sunt sequitur virtutem retinet et hi qui a nobis
omnes virtutes et colunt
nominantur sunt
et retinet Itaque silla cuius iudicium probare debemus cum dissentire philosophos
videret non quesivit quid bonum esset et omnia bona coemit cuius
ego mortem forti me hercule animo tuli. Nec tamen Cesar diutius nos eum
desiderare patietur Nam habet damnatos quos pro illo nobis restituat
Nec ipse sectorem desiderat cum filium viderit. Nunc ut ad rem publicam
redeam Quid in hispaniis geratur rescribe per eam in solicitum
aut malo veterem et clementem dominum habere quam novum et crudelem
experiri. Scis enim quam sit factus. Scis quoniam crudelitatem virtutem
putet. Vereor ne nos rustice gladio velit
Quid fiat si me diligis rescribe habui quam nolim quam scire
utrum istas soluto animo an solito legas. Scias in eodem tempore quidne

facere oporteat. Ne longior sim, vale. me ut facis ama. Si cesar veniat
celeriter me expecta.

Cicero s. d. ~~fabiano~~ trebonio.

398 ORATOREM meum sic enim scripsi sabino tuo commendavi
Natione hominis impulit ut ei recte putare n[isi] forte candi
datorum licentia hic quoque usus hoc scribito cognomen accipuit
Et si modestus eius vultus sermo quoque constans habere quiddam a curibus videbatur
Sed de ~~salute~~ sabino satis. mi treboni quoniam ad amorem meum aliquantum ad
didisti quo tolerabilius feramus igniculum desiderii tui crebris nos
litteris appellato. Atque ita si idem fiet a nobis quamquam due cause sunt cur tu
frequentior in isto officio esse debeas quam nos. primum quod olim solebant ad
amicos provinciales qui Rome erant de re publica scribere. Nunc te nobis
scribere oportet. Res enim publica istic est. deinde quod nos aliis officiis tibi
absenti satisfacere possumus. tu nobis nisi litteris non video quare alia sa
tisfacere possis. Sed cetera scribes ad nos postea. Nunc hec primo cupio
cognoscere iter tuum cuiusmodi sit ad nos ubi brutum nostrum videris
quamdiu simul fueris. Deinde cum processeris longius de bellicis rebus
de toto negotio ut existimare possimus quo statu simus. Ego tantum
me scire putabo quantum ex tuis litteris habebo cognitum. Cura ut
valeas meque ames amore illo tuo singulari.

M. T. C. s. dicit trebonio.

399 EPISTULAM tuam legi libenter et librum libentissime. Sed tamen in ea voluptate hunc accepi dolorem, quod cum
incendisses cupiditatem meam consuetudinis augende nostre, nam
ad amorem quidem nichil poterat accedere, tum discedis a nobis. Meque
tanto desiderio afficis ut unam mihi consolationem relinquas fore
ut utriusque nostrum absentis desiderium crebris et longis epistolis
leniatur. Quod ego non modo de me tibi spondere possum, sed de te etiam
mihi. Nullam enim apud me reliquisti dubitationem quantum me
amares. Nam ut illa omittam que civitate teste fecisti cum mecum
inimicitias communicavisti cum me contionibus tuis defendisti
cum questor in mea atque in publica causa consulum partes suscepisti
cum tribuno plebis questor non paruisti cui tuus presertim collega pareret
ut hec recentia que meminero semper obliviscar quam tua sollicitudo

de me in amicis q(uanta) letitia in reditu q(uanta) cura qui dolor. Cum ad
te cure et dolores proferentur brundusium deinde te ad me ven
turum fuisse et subito in hispaniam missum esse. Ut hec igitur o-
mittam que in tanti estimanda sunt quanti vitam estimo et salutem
meam. liber iste quem in misisti gratam hit delectationem, amoris tui
plenus quod tibi factum videtur quidquid ego dixi quod aliis fortasse non idem
deinde quod illa sunt faceta et ome sit sunt. Narrante te ad venustis
simam qui et animo adueiatur risus omnis pene consumitur. Ego non
in his scribendis nichil aliud nisi quod necesse fuit de vno me tam diu co
gitauisse fere essem, si te non amare. Nam vero ea que scripta pro
cessitus es sine summo amore cogitare non potuerit non possum exi
stimare plus quenquam a se ipso quam me a te amari. Cuiquidem ego amori
ut certis rebus possem amare. Certe respondebo. quo in ipso tibi
confido futurum satis. Nunc ad epistolam venio cum copiose et suaviter
scripte, nichil est quod respondeam. primo enim ego illas tabulas literas
non no plus quam has quas nunc legis existimas. Alia enim scribimus quorum
solos quibus mittimus alia quam multos lecturos putamus. deinde ingenium
eius melioribus extuli laudibus quam tu id vere potuisse fieri putas. primum
~~melioribus~~ quod ita iudicabam deinde monebar quia quondam sequebatur
in quo iudicio lapsus quod volebat an assequebatur inexcitando aut
et inserviendo plurimum valet. Si laudes enim que cohercent habeo
de eius iudicium et consilium meum. Consilium quod cohortandi
ea laudavi. Iudicium quod de ingenio eius valde estimavi bo
reliqui e ut tuam profectionem amore prosequar. Reditum sepe
expecto absente memoria colam. Omne desiderium literis mittendis
accipiendis quam leniam. tu velim tua in me studia et officia
nullum tecum recorde. Que tamen tibi liceat in me sit obli
visci nonnumquam erunt et te a me amari plurimum iudicabis.

T. et q.q. Troiana humanissimo et optimo salutem plurimam d(icit). 16

400 Ecce QVANTA sit in te suavitas duas
horas tecum fuimus Xenohenes hospes tam te
diligit quod si vixeris tecum his omnia pollicitus

est quod ibi essent opus facturum puto. mihi placebat si firmior esses
ut te leucadem deportares, ut tibi te plane confirmares. videbis cum
Curio cum lisone cum medico placeat. Volebam ad te mariorem
remittere quem cum meliuscule tibi esset ad me mitteres. sed
Cogitavi unas litteras mariorem afferre posse me autem crebras expectare
poteris igitur et facies si me diligis ut quotidie sit acastus in portu
multi erunt quibus recte litteras dare possis qui ad me libenter perferant. Equidem
patras euntem neminem praetermittam. Ego omnem spem tui diligenter
curandi in curione habeo te paulo valentem quam statim videre. Cura
igitur nichil aliud nisi ut tu valeas. Cetera ego curabo. Etiam atque
etiam vale leuchade proficiscens vii. id. nov.

M. T. C. S. D. tironi suo.

401 SEPTIMUM iam die Corare tenebar Q. autem pater
et filius butroti. soliciti eram de tua valitudine mirum in
modum. Nec mirabar nichil a te litterarum his enim ventis istic
navigatur qui si essent nos Corare non sederem. Cura igitur te
et confirma et cum commode et per valitudinem et per annum tempus
navigare poteris ad nos amantissimos tui veni. Nemo nos amat
qui te non diligat carus omnibus expectatusque venies. Cura ut va-
leas. Etiam atque etiam tiro mi. non. xv. nove.

Cicero tironi suo salutem plurimam dicit

402 C ICERO MEUS et frater fratris filius paulo facilius
putavi posse me ferre desiderium tui. sed plane non fero
Et quamquam magni ad honorem nostrum interest quam primum ad urbem
me venire, tamen peccasse mihi videtur qui a te discessi. sed quia
tua voluntas ea videbatur esse ut prorsus nisi confirmato corpore
nolles navigare approbavi tuum consilium. Neque nunc muto
si in eadem es sententia. Sin autem postea quam cibum cepisti videres tibi
posse me consequi tuum consilium est. Marionem eo ad te misi ut
aut tecum ad me quam primum veniret aut si tu morareris statim
ad me rediret. Tu autem hoc tibi persuade si in commodo valitudinis tue
fieri possit nichil me malle quam te vale. Si statim navigas

nos leucado consequeris site confirmare suo et comites et tempestates et nauem ut habeas diligenter uideris. Unum illud mi Thiro uideto, si me amas ne te maioris aduentus et hec litere moueat quam ualitudini tue maxime conducet. Si feceris maxime obtemperaris uoluntati mee. Hec pro tuo ingenio considera nos ita te desideramus ut amemus. Amor ut ualentem uideamus hortatur desiderium ut quamprimum. Illud igitur potius cura. Ego potissimum ut valeas. De tuis innumerabilibus in me officiis erit hoc gratissimum. L. ii Non. Nouembris.

Cicero Tironi suo salutem dicit.

403 Hunc quem ad te nec libet scribere quo animo sum affectus. Tum scribo et tibi et mihi maxime uoluptati fore. Si te firmum quamprimum videro. Tertio die abs te ad ~~alsatiam~~ alliziam accessimus. Is locus est citra leucadem stadia C. xx. Leucade aut te ipsum aut tuas litteras a Mariore putabam me accepturum. Quantum me diligis tantum fac ut valeas vel quantum te a me scis diligi. Non. Nouembris. Allizia.

Tullius Cicero Tironi suo salutem dicit.

404 T. Q. et. Filius et nos apud Alliziam ex quo loco tibi litteras cum dederamus unum diem commorati sumus. Quinque nos consecutus. Nos eras in 15. dies fuit Nonis Nouembris. Ind ante lucem proficiscentes cum die vii id. Nouembris has litteras dedimus. Tu si nos omnes et precipue me magistrum tuum confirmate. Ego ualde suspenso animo expecto te primum scilicet deinde maiore aliquid. Tuis literis omnes cupimus. Ego imprimis quamprimum te uidere. Sed mi Tiro Valentem. Sed nichil properaris satis quottidie uideo. Si valebis nihil ita. Valetudinibus tuis possum carere te vale. Tua cura quamprimum uolo tum modo. Ami Tiro vale.

VALE

405 T. Cicero et Q. frater et Q. filius ... sum affectus tuis litteris ualde priore pagina perturbatus paulum alt...

recreatus. Et nunc quidem non dubito quin si plane valeas ne neque
navigationem neque viam committas. Satis enim te mature video si plane
demedico confirmatum videro. Et tu bene existimari scribis et ego sic audio. Sed
plane curationes eius non probo. Ius enim dandum non fuit tibi cum esses
stomachicus. Et ad illum scripsi accurate et ad Lysonem. Ad Curium suavissimum
hominem et summi officii summeque humanitatis multa scripsi in
his etiam ut si tibi videretur te ad se traferret. Lyso enim ~~nos~~ noster
vereor ne negligentior sit primum quia omnes Greci deinde quod cum a me
litteras accepisset mihi nullas remisit. Sed eum tu laudas. Igitur quid fa
ciendum sit iudicabis. Illud mi Tiro te rogo sumptui ne parcas ulla
in re quod ad valitudinem opus sit. Scripsi ad Curium quod dixisses daret.
Medico ipsi puto aliquid dandum esse quo sit studiosior. Innumera
bilia sunt tua in me officia domestica forensia urbana provinciali(a)
in re privata in publica in studiis litteris nostris omnia viceris si ut spero
validum te vadidum videro. Ego puto bellissime si recte erit cum questore
Mestinio decursurum. Non inhumanus est teque ut mihi visus est
diligit. Et cum multitudini tue diligenter consulueris tum mi Tiro
consulito navigationi. Nulla in re te iam festinare. Nichil laboro
nisi ut salvus sis. Sic habeto mi Tiro neminem esse qui me amet
ut cum tua et mea maxime intersit te valere cum multis est cure.
adhuc dum mi nullo loco deesse vis numquam te confirmare po
tuisti. Nunc te nichil impedit omnia depone corpori servi. Quantam
diligentiam et valitudinem tuam contuleris tanti me fieri a te iudi
cabo. V. mi Tiro. V. et salve. Lepta tibi s. d. et omnes. Vale

M. T. C. TI. suo. S. D. P.

406 TERTIAM ad te hanc Epistolam scripsi eodem die
magis instituti mei tenendi causa nactus cui darem
quam quod haberem quid scriberem: Igitur illa quantum me diligis
tantum adhibe in te diligentie: ad tua innumerabilia in me officia
adde hoc quod mihi erit gratissimum omnium. cum valitudinis rationem ut
spero habueris habeto et navigationis. in Italiam euntibus omnibus
ad me litteras dabis. Ut ego euntem primam neminem pretermitto. Cura
te mi Tiro quoniam non contingit ut simul navigares. Nichil est
quod festines in nos nequidem cures nisi ut valeas et atque etiam vale.

Cicero Tironi suo salutem dicit

407 1) NON ENIM NOBIS sollicitudini valitudo tua non tam Etsi
qui venerunt et nuntiarunt tibi in magna consolatione in di-
ens est sollicitudo; si diutius nobis abfuturus es cuius usum
Et suavitatem desiderando sentimus. Attamen quamquam videre te tota cogitatione
Et suavitate desiderando sentimus. Attamen quamquam videre te tota cogitatione
Cupio, tamen te penitus Rogo ne te tam longe navigationi Et viae Et p
Cupio, tamen te penitus Rogo ne te tam longe navigationi Et viae committas neve naviges nisi explorate bi-
hiemem. Nisi bene firmum Committas neve naviges nisi explorate vix
in ipsis tectis Et oppidis frigus infirma valitudine vitatur ne dum in
mari Et via sit facile abesse ab iniuria. Sinquit eum
pides cum tu quantum credas Nescio Ego certe singulos eius usus
singula Eius testimonia puto Efficies si me diligis ut valeas Et ad
nos firmus ac valens quamprimum venias Xiva nos Et vale. C. fecit s. d.

C. fi. t. s. d.

408 NOS A TE VT scis discessimus ad iiii Nonas Novembr. Leu-
cade venimus ad viii. Id. Novembr. Ad vii. Actium propter tem-
pestatem ad vi. morati sumus Inde ad v. Id. Corcyram bellis-
sime Navigavimus Corcyrae fuimus usque ad xvi. kl. x. retenti ad xv.
kl. in portum Corcyraeorum ad Cassiopem stadia C xx. processimus
ibi retenti ventis usque ad viiii kalendas. Interea qui Cupide profecti sunt
multa Naufragia fecerunt Nos ea die cenati solvimus Inde austro lenissimo
Celo sereno Nocte illa Et die postero in italiam ad Hydruntem ludibundi
pervenimus Eodemque vento postridie id erat ad vii. kalendas decembris hora
quarta brundusium venimus Eodemque tempore simul nobiscum in oppidum in-
troiit. Terentia quae te facit plurimi ad v. kl. decembr. servus Cn. Plancii brun-
dusii tandem aliquando mihi a te expectatissimas litteras reddidit datas id.
novembr. quae me molestia valde levarunt utinam omnino liberassent. Sed tamen
Asclapo medicus plane Confirmat prope diem te valentem fore. Nunc
quidem te hortor ut omnem diligentiam adhibeas ad Convalescendum
tuam prudentiam temperantiam amorem Erga me Novi Scio te omnia
facturum ut nobiscum quamprimum sis. Sed tamen ita velim ut nequid pro-
peres. Symphoniam Lysonis vellem vitasses ne in quartam eudomada
incideres. Sed quoniam pudori tuo maluisti obsequi quam valitudini Reliqua
cura. Curio misi ut medico honos haberetur et tibi daretur quod opus
esset

Leucas [illegible] ... [illegible] est in-
sula in Ionio [illegible]
Corcyra insula
est in mari [illegible]

Brundusium op[pidum]
[illegible]

esset cum ei iussissem curaretur. Equum et mulum brundisii tibi
reliqui. Ad me vereor ne ex kalendis Januariis magni tumultus
sint. Nos agemus omnia modice. Reliquum est ut te hoc
rogem et a te petam ne temere naviges. Solent naute festi-
nare questus sui causa. Cautus sis mi Tiro. Mare magnum et difficile
tibi restat. Si poteris cum Mestinio caute is solet navigare. Si minus
cum honesto aliquo homine cuius auctoritate navicularius moveatur. In hoc
omnem diligentiam si habueris teque nobis incolumem feceris omnia
a te habebo. Etiam atque etiam noster Tiro vale. Medico Curio Lisoni
de te scripsi diligentissime. Vale. vale salve

Cicero Tironi suo s. plurimam dicit.

499 EST OPPORTUNITATEM opere tue omnibus
locis desidero; tamen non tam mea quam tua causa doleo te non
valere. Sed quoniam in quartanam conversa vis est morbi sic
enim scribit Curius spero te diligentia adhibita et firmitatem
fore. Modo fac id quod est humanitatis tue ne quid aliud cures
hoc tempore nisi ut quam commodissime convalescas. Non ignoro quantum ex
desiderio labores. Sed erunt omnia facilia si valebis. Et festinare
te nolo ne nausee molestiam suscipias. Eger et periculose hieme
ne naviges. Ego ad urbem accessi post nonas Januarii. Obviam mihi
sic est proditum ut nihil possit fieri ornatius. Sed incidi in ipsam fla-
mam civilis discordie vel potius belli cui cum cuperem mederi ut
et arbitror possem cupiditates certorum hominum. Nam ex utraque
parte sunt qui pugnare cupiant impedimento mihi fuerunt. Omnino et ipse
Cesar amicus noster minaces ad senatum et acerbas litteras miserat
et erat adhuc impudens qui exercitum et provinciam invito se-
natu teneret et Curio meus illum incitabat. Anthonius noster
et Q. Cassius nulla vi expulsi ad Cesarem cum Curione profecti
erant postea quam senatus consulibus pretoribus tribunis pl. et nobis qui proconsules
sumus negotium dederat ut curaremus ne quid res publica detrimenti caperet.
Nunquam maiori in periculo civitas fuit. Nunquam improbi cives ha-
buerunt paratiorem ducem. Omnino ex hac quoque parte diligentissime com-
paratur. Id fit auctoritate et studio Pompeii nostri qui Cesarem sero cepit

nunc nobis inter has turbas senatus tamen frequens flagitavit triumphum. Sed
lentulus consul quo maius suum beneficium — simul atque expedisset que faceret
essent necessaria de re publica dixit se relaturum nos agimus nil cupide
eo plus est nostra pluralis autoritas. Ita hic regiones descripte sunt Italie
quam quisque partem tueretur. Nos Capuam sumpsimus. Nec te
scire nolui tu etiam atque etiam cura ut valeas litterasque ad me mittas
quotienscumque habebis cui des etiam atque etiam vale data pridie id. Januarii

410 9 VT L IN CHASCRINE versatur salus mea bonorum
omnium atque universe rei publice. Ex eo scire potes quod domos
nostras et patriam ipsam vel diripiendam vel inflammandam re
liquimus. In eum locum res deducta est ut nisi qui deus vel casus aliquis
subvenerit salvi esse nequeamus. Et quidem ut veni ad urbem non destiti
omnia et sentire et dicere et facere que ad concordiam pertinerent. Sed
mirus invaserat furor non solum improbis sed etiam his qui boni habentur
ut pugnare cuperent me clamantem nichil esse bello civili miserius
Itaque cum Cesar amentia quadam raperetur et oblitus nominis atque ho
norum Ariminum Pisaurum Anconam Arretium occupavisset urbem
reliquimus quam sapienter aut quam fortiter nichil attinet disputare quo
quidem casu simus vides feruntur omnino condiciones ab illo ut pompeius
eat in hispaniam dilectus qui sunt habiti et presidia nostra dimittantur
se ulteriorem galliam domitio citeriorem considio noniano his enim
obtigerunt et traditurum ad consulatus petitionem se venturum neque se
iam velle absentis rationem haberi suam se presentem trinum nundinum
petiturum. Accepimus condiciones. Sed ita ut removeat presidia ex his
locis que occupavit ut sine metu de his ipsis condicionibus Rome senatus
haberi possit. Id ille si fecerit spes est pacis non honeste leges enim impo
nuntur. Sed quidvis est melius quam sic esse ut sumus. Sin autem ille suis
condicionibus ipse fugerit tantummodo ut eum intercludamus ne ad
urbem possit accedere quod sperabamus fieri posse dilectus enim magnos ha
bebamus putabamusque enim illum metuere si ad urbem ire cepisset ne gallias
amitteret quas ambas habet inimicissimas preter transpadanos ex
hispania quoque sex legiones et magna auxilia afranio et petreio
ducibus habere a tergo videtur. si insaniet posse opprimi modo urbe
salva maximam autem plagam accepit quod is qui summam auctorita-

in illius exercitu habebat T. labienus socius eius sceleris esse noluit Reliquit
illum Et nobiscum est multique idem facturi esse dicuntur Ego ad
huc hore maritime presum a formiis nullum maius Negocium suscipere volui
quo plus apud illum mee litterae Cohortationesque ad pacem valerent
Sin aut erit bellum video me castris Et certis legionibus prefuturum
habeo Re illam molestiam Et dolabella noster apud Cesarem est hec
tibi Nota esse volui que caue ne te perturbet impediat valitudinem tuam
Ego Varroni quem cum amantissimum mei Cognovi tum etiam tui valde
studiosum diligentissime te Recommendavi vt Et valitudinis tue
Rationem haberet Et Navigationis Et totum se susciperet ac tueretur
quem omnia facturum Confido Recepit eum Et mecum locutus est suavissime
tu quoniam eo tempore mecum esse Non potuisti que ego maxime operam et fi
delitatem desideravi tuam. Caue festines aut Comittas ut aut eger
aut hieme Naviges Numquam sero te venisse putabo si salvus ve
neris. adhuc neminem viderem qui te postea vidisset quam M. volusi
a quo tuas litteras accepi quod non mirabar Neque enim meas puto ad
te litteras tanta hieme perferri. Sed da operam vt valeas Et si va
lebis cum Recte Navigari poterit tum Naviges Cicero meus
in Formiano Erat. terentia Et tulia Rome Cura vt valeas
iiij kl. Februarij Capua

EGO VERO CUPIO te ad me venire. Sed
viam timeo gravissime Egrotasti inedia Et pur
gationibus Et vi ipsius morbi Consumptus es graves solent
offensiones esse ex gravibus morbis. si qua culpa Comissa est Iam
ad id biduum quo fuerit in via dum in Cumanum venis accedet
Continuo ad Reditum dies quinque Ego in Formiano ad iiij kl.
esse volo Ibi te ut firmum offendam mi Tiro Effice. litterule
mee sive nostre tui desiderio oblanguerunt hac tamen epistola quam
Acastus attulit oculos paulum sustulerunt Pompeius erat apud
me cum hec scribebam hilare Et libenter Ei Cupienti audire nostra
dixi sine te omnia mea muta esse Sed tu musis nostris para ut
operas reddas. Nostra ad diem dictam fient docui enim te fides
quid haberet fac plane vt valeas nos ad sumus vale xiiij kl.

RECEPTA AD ME venit pri. Id. aprilis ii

et si m nunciauerit te plane febri carere Et belle habere
tis q negauit te potuisse ad me scribere curam m attulit Et eo mag'
q hermia que eadem die uenire oportuerat no uenerat . Jncredi
bili sum solicitudine de tua ualitudine qua si me liberaris Ego te
omni cura liberabo / plura scriberem / si iam putarem libenter te legere
posse . Jngenium tuum qd ego maximi facio Confer ad te m tibi
q conseruandum cura te etiam atque etiam diligenter . v. scripta iam epistola
hermia uenit . Accepi tuam epistolam uacillantibus litterulis . Nec
mirum tam graui morbo . Ego ad te Aegyptam misi . qd n inhumanus
Et te uisus e m diligere ut is tecum esset Et cum eo cocum quo uteretur . Vale

413 m ENANDER . postridie ad me uenit quam expectarem
Itaque habui noctem plenam timoribus ac miserie tuis litteris
Nil sum factus certior quomodo te haberes attingere non possum
Medico mercedis quantum poscet promitti iubeto . id scripsi ad umium audio
te animo angi Et medicum dicere ex eo te laborare / Si me diligis ex
cita ex somno tuas litteras humanitatemque propter quam m es carissimus Nunc
opus est te animo ualere / ut corpore possis id cum tua tum mea causa facias
a te peto . Acastum retine quo commodius tibi ministretur Conserua
te m dies promissorum adest quem Et representabo si adueneris et
atque Et v. iii. Id. hora vi.

414 o MNIA A TE DATA m putabo / si te ualentem
uidero / Summa cura expectabam aduentum menandri
quem ad te miseram Cura si me diligis ut ualeas Et cum
te bis confirmaris ad nos uenias v. iiii Id. Aprilis

415 E TIRONE mi marce ita te meumque Ciceronem Et
meam tulliolam tuumque filium uideam ut m gratissimum
fecisti cum si dignum illa fortuna me bonis amicum q sum esse
maluisti . Michi crede Et litteris illis perlectis exilii gaudio Et
tibi ago gratias Et gratulor . Si enim m statius fidelitas est tante
uoluptati quanti esse in isto hec eadem bona debent additis litteris
Et sermonibus humanitate q sunt his ipsis commodis potiora

animo te omnibus. Equidem de maximis causis vero etiam pro hac ut quam in sit ut debuisti miraris te totum in litteris studii scribendi pueri et promisisti omnia et faciam. V. M. C. T. suo S. D. P.

IDEM ATTICO

Video quid agas tuas quoque epistolas vis referri in volumina. Sed habeas tu. κανων esse meorum scriptorum soles unde illud tam ἀκυρον (improprius ut apparet positus) valitudini inserviendo. Unde in istum locum fideliter venit cui verbo domicilium est proprium in officio migrationes in alienum multae. Nam et doctrina et domus et ars et ager et etiam fidelitas dici et fidelis dici potest ut sit quod Theophrasto placet verecundia translatio. Sed hec coram. Demetrius venit ad me valide sollicitat. Sed inservi et fac omnia. Demetrius venit ad me quo quidem communicatur ἀπροσφωνητον satis scis et ut eum videlicet non potuisti vide. Cras adeat videbis igitur. Nam ego hinc perendie mane cogito. Valitudo tua me valde sollicitat. Sed inservi et fac omnia. Tum te mecum esse tum mihi cumulatissime satisfacere putato. Cuspio quod operam dedisti mihi gratum est valde enim eum diligi volo. Vale. M. C. T. suo S. D.

QUID IGITUR non sic oportet. Equidem censeo sic addendum etiam suo. Sed si placet invidia vitetur quam quidem ego sepe contempsi. Tuo διαφορηματι gaudeo profuisse. Si vero etiam Tusculanum dei boni quanto illud erit mihi amabilius. Sed si me amas quod quidem aut facis aut perbelle simulas quod tamen in modum procedit. Sed ut est indulge solicitudini tue cui quod tu adhuc dum mihi deservis servisti non satis ea quid postulet non ignoras. πεψιν ακοπιαν περιπατον συμμετρον τριψιν ευλυσιαν fac bellus revertare non modo te sed Tusculanum nostrum plus amabo. Parhedrum excita ut hortum ipse conducat. Sic holitorem ipsum commovebis. Helico nequissimus esse de nullo aprico orto nullo emissario nulla maceria nulla casa iste nos tanta impensa derideat. Calefac hominem ut ego Motonem. Itaque abutor coronis. De Crabra quid agatur et si nunc etsi nunc quidem etiam nimium est aque tamen velim scire. Horologium mittam et libros et si erit sudum. Sed tu nullosne tecum libellos. An pangis aliquid Sophocleum.

fac opus appareat aliquibus Cesaris familiaris mortuus est
bonus homo Et Nobis amicus te quam expectemus fac ut sciam
Cura te diligenter vale . M T Tironi suo s d

418 Expecto tuas litteras de multis rebus te ipsum
multo magis demetrium redde Nostrum Et Aliud
siquid boni de Aufidiano Nomine Nichil te hortor . Scio
tibi Cure esse . Sed Confice Et si ob eam rem moraris accipio
causam . si id te non tenet advola litteras tuas valde expecto . vale

Sollicitat vivam me tua mi tiro valitudo . Sed
Confido . si diligentiam quam instituisti adhibueris cito
te firmum fore libros Compone iudice Cum metrodoro
lubebit quoniam Et arbitratu vivendum est Cum olitore ut videt
tu potes te spectare gladiatores postridie redire ita censeo iterum
ut videbitur Cura te si me amas diligenter vale . vale

419 M C M tironi s d
Cum vehementer tabellarios expectarem
420 quottidie Aliquando venerunt post diem quadragesimum
Et sextum quam a vobis discesserant quorum mihi fuit adventus
exoptatissimus . Nam cum maximam cepissem letitiam Ex humanissimi
Et Carissimi patris Epistola tum vero Iocundissime tue cumulum
mihi gaudii attulerunt . Itaque me iam non penitebit intercapedinem scribendi
fecisse . Sed potius letabor fructum enim magnum humanitatis tue ca
piebam . Ex silentio mearum litterarum . Vehementer igitur gaudeo te meam
sine dubitatione accepisse Excusationem gratos tibi optatosque esse
de me rumores afferuntur Non dubito mi dulcissime tiro prestabo
et Enitar ut in dies magis magisque hec Nascens duplicetur opinio .
Quare quod polliceris te bucinatorem fore existimationis mee firmo id
constanti animo facias licet . tantum enim dolorem cruciatum
que attulerunt Errata etatis mee ut Non solum animus a factis . Sed aures
quoque a commemoratione abhorreant Cuius te sollicitudinis Et doloris par
ticipem fuisse Notum Exploratumque est mihi . Nec id mirum . Nam cum
omnia mea causa velles mihi successa tum etiam tua sociunt enim te meorum

commodorum semper esse volui. Sequitur cum ex me doluisti. Nunc
ut duplicetur tuum ex me gaudium praestabo. Cratippo me scito non
ut discipulum sed ut filium esse coniunctissimum. Nam et cum et audio
ipsum libenter tum et propriam eius suavitatem amplector. Sum totos
dies cum eo noctes saepe numero partem. Exoro enim ut mecum quam
saepissime cenet. Hac introducta consuetudine saepe nescientibus nobis
et cenantibus obrepit sublataque severitate philosophiae humanissime nobiscum
iocatur. Quare da operam ut hunc talem tam iocundum tam excellentem
virum videas quam primum. Nam quid ego de Bruttio dicam quem nullo
tempore a me patior discedere. Cuius cum frugi severa est vita tum et io
cundissima convictio. Non est enim seiunctus iocus a philologia et cotidiana
Huic ego locum in proximo conduxi et ut possum ex meis an
gustiis illius sustento tenuitatem. Praeterea declamitare Graece apud Cassium
institui Latine autem apud Bruttium exerceri volo. Utor familiaribus et
quotidianis convictoribus quos secum Mytilenis Crathippus adduxit hominibus
et doctis et illi probatissimis. Multum etiam mecum est Epicrates
princeps Atheniensium et Leonides et horum ceteri similes. De Gorgia
autem quod mihi scribis ~~erat~~ quidem ille in quotidiana declamatione utilis
Sed omnia post posui dum modo praeceptis patris parerem enim
scripserat ut eum dimitterem statim. Tergiversari nolui ne me
enim suspicionem ei aliquam importaret. Deinde et
illud mihi succurrebat grave esse me de iudicio patris iudicare. Tuum
tamen studium et consilium gratum et acceptum quod est mihi. Excusationem
angustiarum tui temporis accipio. Scio enim quam soleas esse occupatus. Emisse
te praedium vehementer gaudeo feliciterque tibi rem istam evenire cupio.
Hoc loco me tibi gratulari noli mirari. Eodem enim fere loco tu quoque emisse
te fecisse me certiorem. Habes. Deponendae tibi sunt urbanitates. Rusticus Ro
manus factus es. Quomodo ego mihi nunc ante oculos tuum iocundissimum con
spectum propono. Videor enim videre ementem te rusticas res cum
vilico loquentem in lacinia servantem ex mensa secunda semina. Sed
quod ad rem pertinet me tum tibi defuisse aeque ac tu doleo. Sed noli du
bitare mi Tiro quin te sublevaturus sim si modo Fortuna me praesertim
cum sciam communem nobis emptum esse istum fundum. De mandatis
quod tibi curae fuit est enim gratum. Sed peto a te ut quam celerrime
mihi librarius mittatur maxime quidem Graecus multum enim mihi eripitur
operae in scribendis hypomnematis. Tu velim in primis cures

ut valeas ut mea possim' anthoz tibi Comedo l(itte)re

420 P PERHL EXI mis lris tibi meli' esse Cupio certe
Cui quidem eci omni Ratioi Cura ut in servias Et cau
suspiceris . meam voluntate te facere q no sis meorum me
rum es / si te curec. Cz mato te valitudi tue servire q meis oculis
et auribus Et si cum Et audio te et video libenter hoc multo erit
si valebis Joandi' Ego hic Cesso q ipe Nil scribo lego aut liben
tissime. Tu istic siquid librarium mam Nō intelligent mostrabis
Una omnino interpositio difficilior e q ne ipe quide facile lege
soleo de qua p Cathone de trinio. Cura ut facis . Tertia aderit
in me publi' Rogatio sit. Demetrius iste unqz omnino phalere'
fuit / Oz Nunc plane bulicus est . Itaqz te do vicarium. Tu enim
observabis . Et si vero in de illis nosti Cetera / Oz in sique Cum
eo sermoe habueris scribas ad me ut in nascatur epistole argumentum
Et ut tuas q longissime lras legam . Cura mi tiro ut valeas
hoc grati' facere nichil potes Vale .

421 V VERH Confice professione / si potes Et si
hec pecunia exco quire est ut professione no egeat . verum
balb' ad me scripsit tanta se exifora oppressum ut loqui
no possit Anthoni' de lege quid egerit liceat in Rusticum ad bi
no possit . Anthoni' de Senectute no con
thimi'm Cum scripsi . De Senilio tu videbis qui Senectute no con
tet' Et si Atticu' Nz qui quedam me Comonei [illegible] intel
lex' it idem semp putat in videt quibus psidys phye septis sim
Hercules q tumulus est . τυφλὸ νοῦσιν Ego in Anthoni prime
teratum sine ulla offensione amicitiam retinere sane nolo scribas
q ad eum / Oz in no anqz te videro . Nec in te audeo asingrapha
Crass expecto leptam Et n . ad Cur amicitiam ple
roqz in tu sermois utendum est . Vale

422 e TST MANE Depalium misam / in cum habere (nupalos ...) seni
Cum Recte dare lras Et si nomi Nil erat hisde rebus
nobis ad se sepius scribere Nam quin Considere diligentie

Aurelio — tiae. Sed rei ~~me~~ me magnitudo movebat in prora et puppi ut graecorum
proverbium est fuit de meo in dimittendo ut rationes nostras explicares
Offilio et Aurelio utique satisfiet. A Flamma si non potes omne partem
aliquam velis extorqueas imprimisque ut expedita sit pensio k.
k. Ian. De attributione conficies de repraesentatione videbis de
domesticis hactenus de publicis omnia mihi certa. Quid Octavius quid
Antonius quae hominum opinio. Quid futurum putes. Ego vix teneor
quin accurram. Sed si litteras tuas expecto. Scito Balbum tum fuisse
Aquinum oppidum erat Apuliae — Aquini cum et est dictum et postridie Hirtium puto utrumque
ad aquas sed viderint. Dolabelle procuratores fac ut admo
neantur appellabis et Papiam. V. Vale

M. C. M. [illegible] Marco filio spd

423 Est iusta et idonea usus est excusatione
intermissionis litterarum tuarum, sed id ne saepius facias
rogo. Nam et si de re pu. rumoribus et nuntiis certior
minima — fio et de sua in me voluntate semper ad me perscribat pr tu de
quamquam amicitiae te scripta ate ad me epistola semper fuit gratissima
Sed cum imprimis tuas desiderare litteras noli committere ut excu
satione potius expleas officium scribendi quam assiduitate epistolarum. V.

424 Verberavi te cogitationis tacito dumtaxat convicio
quod fasciculus alter ad me iam sine tuis litteris perlatus
est. Non potes effugere huius culpae poenam te patrono. Marcus
est adhibendus isque diu et multis lucubrationibus commentata oratione
vide ut probare possit te non peccasse. Plane te rogo sicut
olim matrem nostram facere memini quae lagenas etiam inanes obsi — Lagenas vinaria [illegible]
gnabat ne dicerentur inanes aliquae fuisse quae furtim essent exsic
catae, sic tu etiam si quid scribas non habebis scribito tamen ne furtum
cessationis quaesivisse videaris. V. Et mihi semper et vera et dulcia tuis
epistolis nuntiantur. Ama nos et vale.

IRTFICHAZ mihi verberatione cessationis epistolarum
dedisti. Nam quod parthi fr. scripserat verecundia in
delicet et properatione ea sit tu sic offensione ut erat
ad me scripsisti et maxime de consulibus designatis quos ego

penitus novum libidinum et langoris effeminatissimi ami-
plenas qui nisi agnibecrisacultis Recesserint maximum ab u-
niverso naufragio periculum incredibile est quos illos solo oppu-
gnatis gallorum castris investisse fecisse quos ille latro nisi in
aliquid firmi fuerat societate vitiorum deleuerit. Res est aut tribu-
nitiis aut privatis consiliis munienda. Nam isti duo vix sunt di-
gni quibus alteri cessanaz alteri consultantium tabernarum fundamenta
Credas et ut dixi fore oculis et si te videro in medio fore diffa-
mabor me ama vale

AA

Notabe don matris ... cturna. pucorpora mo rtalitate gravitate mortaliquā do fornicatur. aliquādo socabis novelita

anna

Continua nulla res pot pfere Labores

Athomos arbitramur significare
apud grecos

Bibliotheca ...
Laurentiana 193

Mercennarii dicuntur qui corrupti pecunia falsum testimonium
dant aut faciunt a mercede

Quanuis

dion cellu significat

logo

ios apud grecos filiu significat

epistola

Quamuis per multos circulos

Amado quanto fradello carissimo

Iesus 1477 adì 28 mag

88888888888888888888888888888888888

Inter estimare & existimare hoc interest quod existimare est arbitrari et ducere

estimare vero est rei precium facere et est compositum ex latino et greco

significat

cresta val fictile

epistola

Lucubrare est ad lucerna scribere

Latine

panem non significat latine

dulces discors

Lucubrare est ad lucernam scribere

Ergo grece

Labor.
di
restauro

R. Milio

RESTAURATO il
1980